

PREŠOVSKÁ UNIVERSITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK VIII.

Číslo 1/FEBRUÁR 2004

Do dní budúcich ...

Cas a obdobie, ktoré prave prežívame, sú naplnené úsilia uskutočňovať reformy akademického prostredia aj v podmienkach našej PU. Máme k tomu nemálo prostriedkov, zdá sa však, že nie vždy aj postačujúcu vôľu a porozumenie. Nachádzame sa v situácii vopred rozhodnutej diche-tomie – nemôžeme nereagovať na trendy a tendencie, ktoré uznáva a v menšej či väčšej miere akceptuje akademická pôda v sade okolo nás bez toho, aby sme sa nevystavovali nebezpečiu, že môžeme neuspiet' v komplexnom hodnotení vysokých škôl, ktoré sa skôr či ne-skôr uskutoční.

Europeizácia nášho akademického prostredia predstavuje pre nás výzvu, ktorej podoba a charakter sú známe. Vo svojom celku znamená paradigmatickú zmenu, ktorá smeruje k prioritizácii kritérií kvality a efektivity v uskutočňovaní základného cieľa, ktorý pre nás vyplýva zo zákona – poskytovať vzdelenie a uskutočňovať výskum tak, aby sme tým, ktorí sa stanú našimi študentmi, dali príležitosť rovnakú, akú by mali na vyspelých univerzitách kdekoľvek doma či v zahraničí. V tomto zmysle nás čaká proces náročného sebahodnotenia – univerzity ako celku, jednotlivých fakúlt i ústavov a katedier, pretože iba na takomto základe sme schopní uspiet' v podmienkach externého posúdenia našej spoločnej práce. Bude dobré, ak budeme schopní definovať svoje silné stránky, bude ešte lepšie, ak sa popri nich zamyslime najmä nad tým, v čom sme slabší, v čom a kde zaostávame, a to v úprimnej snahe napraviť a naprávať stav, s ktorým nie sme spokojní. Rezistencia voči zmenám, ktorá sice sice môže prirodene sprevádzať úavy nad ich podobou a hoci časovým harmonogramom ich uskutočnenia, nemôže byť neprekonateľnou prekážkou ich uplatnenia. Ak napríklad fakt existencie súbežne jestvujúcich, totožných či veľmi podobných pracovisk budeme považovať za „problém“, nie je možné jeho riešenie odkladať a tváriť sa, že nejestvuje alebo že ho za nás vyrieši niekto iný.

(viac na str. 2)

Členovia Akademického senátu PU sa zišli na svojom prvom zasadnutí v roku 2004

Odsúhlasili dodatky k Štatútu PU i k Študijnému poriadku

Dodatok k Štatútu PU, ktorý predkladal na rokovanie Akademického senátu (AS) PU rektor PU jeho členovia jednomyselne schválili. Podobne sa zachovali aj vo vzťahu k návrhu dodatku o zásadách výberového konania a dodatku k študijnému programu. Senátori sa zišli na svojom prvom rokovaní v roku 2004 9. februára a ich zasadnutie viedol predsedca AS Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. Okrem rektora PU bola na zasadnutí prítomná kvestorka PU PhDr. Mária Dančišinová.

Ako vysvetlil J. Mojdis, dodatok k Štatútu PU súvisí s prijatím novely zákona o vysokých školách v roku 2003. Základná zmena, ktorú dodatok prináša, je v tom, že študenti budú mať svojho zástupcu v Správnej rade PU. Doteraz tak nebolo. Ich zástupca bude zvolený vždy na dva roky. Ďalšie zmeny sa dotýkajú ekonomiky PU, ktoré tiež vyplývajú z novely zákona o VŠ a napokon sú zmeny, ktoré sa týkajú udelenia čestných titulov a ocenení PU. Rektor bude môcť udeliť čestné tituly a ocenenia profesor emeritus, Cena rektora, pamätná medaila, zlatá, strieborná a bronzová medaila PU. Doteraz napr. nebola možnosť udeliť striebornú a bronzovú medailu.

Aj keď senátori jednomyselne odsúhlasili dodatok, tak bude platiť

Informačné periodikum PU začína týmto číslom písat' novú etapu svojej existencie. Daná je novým zložením redakcie i redakčnej rady

Možno má prvé číslo nejaké detské chyby, ale my sme ho pripravili s najlepším vedomím a svedomím a s cieľom, aby plnilo svoje základné poslanie – byť informačným prostredkom medzi členmi akademickej obce PU. Našim želaním je, aby sa časopis stal aj diskusným fórom o tom, čo učiteľov i poslučiačov trápi. Isteže, dvojomesačná periodicitá nenapomáha to, aby sme mohli byť pružní, ale je na druhej strane tiež výhodná, lebo dáva istý odstup. A ako iste dobre viete, žiad-

až po podpise ministrom školstva. J. Mojdis naznačil, že sa to môže stať do mesiaca. Podobne účinné budú aj ďalšie prijaté dodatky. Na to budú musieť reagovať prijatím zmien v príslušných predpisoch fakulty PU.

Dodatok k Zásadám výberového konania na obsadzovanie pracovných miest vysokoškolských učiteľov, pracovných miest výskumných pracovníkov, funkcií profesorov a docentov a funkcií vedúcich zamestnancov PU v Prešove rieši o. i. postup výberových komisií pri výbere nových zamestnancov.

AS vzial na vedomie dve rektorove informácie. Prvá sa týkala stavu v prijímaní rozpočtu PU na rok 2004. Hlavný problém spočíva v tom, že tak ako vlasti, tak aj tohto roku Ministerstvo školstva SR zle narátalo Prešovskej univerzite rozpočet pre

na kaša sa neje taká horúca, aká sa navari. Pracujeme však na tom, aby časopis bol v interaktívnej podobe aj na internetovej stránke PU, čo by umožnilo tento handicap trochu zmierniť.

Od redakcie

Prichádzame s niektorými novinkami. Redakcia má aktívnu adresu na elektronickú poštu, čo iste uľahčí a zjednoduší kontakt. Rozhodli sme tiež, že čísla budú vychádzať ku voľnému stanovenému dátumu počas kalendárneho roka, t. j. k 20. dňu v parnom mesiaci okrem prázdninového augusta. To takisto by malo prospieť. Prišli sme aj s novou koncepciou usporiadania príspevkov a sledujeme ľuďou len sprehladenie obsahu každého vydania.

Vopred d'akujeme za všetky nároky a pripomienky, námety o čom písat' a samozrejme za príspevky, ktoré dostenieme. Časopis predsa nie je a ani nemôže byť dielom jedného-dvoch autorov. Čím bude na jeho stránkach viac podpísaných mien, tým to bude len a len lepšie. Ďakujeme tým, ktorí hned' na prvýkrát zareagovali na našu výzvu a bez okolkov poslali svoje texty redakcií do tohto čísla. Veríme, že rady tých, ktorí redakciu napišu sa ešte rozširia.

Z REKTOROVHO DIÁRA

13. januára - účasť na rokovani Slovenskej rektorskéj konferencie v Bratislave

21. januára - stretnutie s premiérom SR Mikulášom Dzurindom

2. februára - prijatie primátora mesta Vranov nad Topľou Tomáša Leša

6. februára - rokowanie s mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Francúzskej republiky v SR Jacquesom Faurem, viac na tejto strane

9. februára - účasť na zasadani Akademického senátu PU, viac na strane 1 a 2

9. februára - vystúpenie v beseede o súčasnom stave a perspektívach vysokého školstva na východnom Slovensku v priamom televíznom vysielaní na 2. program Slovenskej televízie z Košíc

10. februára - prijatie primátora mesta Prešov Milana Benča

10. februára - stretnutie s prezidentom SR Rudolfom Schusterom, viac na tejto strane

11. februára - prijatie primátora Bardejova Borisa Hanuščaka. (IIa)

Do dní budúcich ...

Ak sa na seba samých nebudeme pozerat' optikou náročných kritérií podľa európskych štandardov, skôr či neskôr sa dostaneme do situácie „kráľa, ktorý je nedostatočne oblečený“, bežca, ktorý nestačí s dychom, vlaku, ktorý stráca rýchlosť.

Na univerzite a fakultách máme šancu práve teraz premyslieť svoje dlhodobé zámerы strategickeho rozvoja – tie by mali byť o „akademickej modernizácii“, o štruktúre študijných odborov a programov, o vede, výskume a prezentácii výsledkov, o optimalizácii štruktúry, ktorá by funkčne smerovala k naplneniu základných cieľov univerzity. Všetko, čo robíme a čím sa zapodievame, je o kvalite a efektivite, o perspektive, ktorú treba chápať a vnímať „situáciu“, teda vo vzťahu k tomu, čo sa deje v najširšom zmysle „okolo nás“, pretože nemysliť na „okolie“, v ktorom univerzita prolanguje svoj akademický život môže znamenat' zmenu kvality života.

S dôverou a v nádeji obraciám sa na všetkých, ktorí sú svojím životom – či už dlhodobo alebo len na kratší čas – spojení s PU, aby mysleli na jej budúlosť. Má nezastupiteľné miesto v meste, v ktorom sídli, v kraji a v regióne, v ktorom dlhodobo pôsobí, v slovenskej intelektualite a kultúre, ktorú obohacuje. Urobme všetko pre to, aby v nových podmienkach spevnila, aby sa v zrkadle budúnosti formovala na úžitok všetkých, ktorí sú s ňou v dotyku.

*Prof. PhDr. František Mihina, CSc.
rektor PU*

Odsúhlasili dodatky ...

Doterajší podpredseda Ivan Bugel' z FZ bol vylúčený zo štúdia. Z toho istého dôvodu sa uvoľnilo miesto v študentskej časti akademickej obce FZ. Jej novou zástupkyňou sa stala Marta Barboríková. Novým členom AS za učiteľskú časť z Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU sa stal Mgr. Miroslav Župina, PhD. Nahradil Mgr. Štefana Pružinského, PhD., keďže ten sa ujal funkcie prodekania fakulty.

Novou členkou ekonomickej komisie AS PU sa stala Mgr. Erika Adamová, nová tajomníčka FF PU.

Nahradila vo funkcii M. Dančišinovú, ktorá sa stala kvestorkou PU a prv pracovala práve ako tajomníčka FF PU.

AS PU reagoval už aj na prijatý dodatek k Statútu PU a zvolil za člena Správnej rady PU za študentskú časť Mariánu Grescha, poslucháča FHPV PU.

J. Mojdís, ktorý je aj členom predsedníctva Rady vysokých škôl SR, informoval senátorov PU o záveroch zasadania rady v decembri 2003 v Bratislave. Na základe návrhu ministra školstva doplnili zloženie

Akreditačnej komisie Ministerstva školstva SR. Jej novými členmi sa stali prof. Ing. Ladislav Hetényi, PhD., prof. RNDr. Peter Mikulecký, CSc. a prof. MVDr. Michal Novák, DrSc. To znamená, že aj po tomto doplnení sa nezmenilo nič na historickom fakte, že z PU nebola a nie je v komisií žiadna zástupca.

Rada VŠ prijala záver, že až po pravoplatnom rozhodnutí súdu sa môže vyjadriť k písomnej žiadosti ministra školstva o súhlas s obmedzením pôsobnosti orgánov akademickej samosprávy Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela (PF UMB) v Banskej Bystrici. (jn)

Prezident SR besedoval s členmi akademickej obce

Prezident SR Rudolf Schuster sa na vlastnú žiadosť stretol popoludní 10. februára asi na hodinovej besede

Prezident SR sa na oddelenom stretnutí zišiel aj s akademickými funkcionármi PU.

s členmi akademickej obce PU. Hlaváčka hovoril o svojom pohľade na súčasnú vnútropolitickej situáciu, vy-

svetľoval svoj postoj k referendu o skrátení volebného obdobia súčasnej vládnej koalície. Avizoval svoj nesúhlas s vládnym návrhom na spoplatnenie vysokoškolského štúdia v dennej i diaľkovej forme.

Rektor PU František Mihina ho upozornil na nedostatočné finančné zabezpečenie chodu vysokých škôl v SR. Podľa neho východisko je v tom, aby ústredné orgány dodržali deklarované zásady financovania vysokých škôl zo štátneho rozpočtu. Súčasný stav v zhľadzí zdrojov na krytie nákladov na chod PU označil za nedôstojný. Vzácnemu hostovi informoval tiež o realizácii viacerých zámerov, ktoré by mali zlepšiť kvalitu vyučovania na PU a vytvoril pracoviská kompatibilné so štandardmi v Európskej únii. (jn)

Vyjadrili podporu rozvoju a prehĺbeniu kontaktov

Obojstranný záujem rozvíjať a prehľbovať kontakty medzi PU a vysokými školami vo Francúzsku vyjadrili v spoločnom rozhovore rektor PU František Mihina a mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Francúzskej republiky v SR Jacques Faure. Uskutočnil sa v piatok 6. februára na záver pobytu diplomata v Prešove.

Rektor PU konštatoval spokojnosť s tým, že viaceré pracoviská PU majú už viaceročnú dôveru na francúzskej strane a reálne výsledky spolupráce. „Veľmi si to vážime,“ poznamenal. Očakáva, že i v nových podmienkach, keď od mája t. r. bude Slovensko členom Európskej únie, sa kontakty udržia a ďalej rozvinú.

Podobné očakávania vyjadril aj francúzsky diplomat. Naznačil, že francúzštinu ako živý jazyk čakajú nové možnosti po tom, čo sa európske spoločenstvo rozšíri o nových členov. J. Faure pochválil aktivity Katedry románskej a klasickej filológie FF PU vo vzťahu ku Francúzsku a konštatoval, že je veľmi dôležité, aby dochádzalo k intenzív-

Rektor PU s francúzskym veľvyslancom.

Foto na strane: Andrej Dancíšin

nej výmene skúseností učiteľov. Vyzdvihol aj úroveň spolupráce Inštitútu turizmu a hotelového manaž-

mentu FF PU so svojou domácou krajinou. Informoval, že eviduje ďalšie dve ponuky na spoluprácu a to v oblasti tlmočenia a prekladov a v oblasti geografie. V marci t. r. by mali prísť na príslušné pracoviská PU odbornici z Francúzska pripraviť spoločné projekty.

Obaja predstavitelia sa informo-

vali aj o problematike vzájomného uznávania vysokoškolských diplomov.

J. Faure prisľúbil, že do Prešova a na PU príde častejšie. Svoju diplomatickú misiu v SR začal v októbri 2003, keď odovzdal poverovacie listiny.

Za PU sa na rozhovoroch zúčastnil tiež vedúci Katedry románskej a klasickej filológie FF PU Doc. PhDr. Karel Sekvent, CSc. (jn)

Vedenie PU sa zišlo s členmi vedenia fakúlt nad tvorbou aktualizovaného dlhodobého zámeru rozvoja

Ciel'om všetkých snáh je zvýšiť kvalitu a dosiahnuť konkurencieschopnosť

Vedenie PU sa 12. januára t. r. stretlo s členmi vedení fakúlt PU na spoľnom rokovane o d'alšom postupe pri tvorbe aktualizovaného dlhodobého zámeru rozvoja vysokoškolských pracovísk pod hlavičkou PU v Prešove. Výsledkom celého procesu má byť naplnenie dovedna trinásťich ciel'ov, o. i. zlepšenie kvality vzdelávania a výchovy učiteľov a vychovávateľov, zabezpečiť pre všetkých prístup k informačným technológiám, vytvoriť a udržiavať otvorené vzdelávacie prostredie, zlepšovať vyučovanie cudzích jazykov a rozvíjať mobilitu a výmenné pobedy.

Podľa spracovateľa zámeru proktora pre rozvoj a informatiku PU Doc. Ing. Petra Kuzmišina, DrSc., je si vedenie PU vedomé svojej zodpovednosti za také smerovanie PU, ktoré zabezpečí jej kompatibilitu a konkurencieschopnosť v európskom vysokoškolskom priestore. Jedným z prvých predpokladov je, že vychádza zo štandardnej štruktúry dokumentov platných v členských krajinách Európskej únie. Ide napr. o Sorbonnskú deklaráciu z roku 1998, Bolonskú deklaráciu z roku 1999, Memorandum o celoživotnom vzdelávaní, Kodanskú deklaráciu z roku 2002.

Dlhodobý zámer je významný dokument aj z toho dôvodu, že sa povinne prikladá k projektom, uchádzan-

júcich sa o podporu zo zdrojov EÚ. A práve ony majú kryť významnou mierou rozvojové zámery PU.

Potreba aktualizovať Dlhodobý zámer rozvoja PU, ktorého platnú verziu schválilo v roku 2003 predchádzajúce vedenie PU, sa objavila po tom, čo novela zákona o vysokých školách upravila obdobie, na ktoré sa má takýto dokument vzťahovať až na „najmenej šest rokov“. Ďalším impulzom boli zásadné zmeny, ktoré prinieslo nariadenie vlády SR o obsahu a štruktúre akreditačného spisu.

Dlhodobý zámer PU má v návrhu analytickú a strategickú časť. Obsahom tej druhej je stratégia PU na obdobie rokov 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010, programy na roky

2003 - 2008 (bude v nich uvedené časové rozloženie aktivít, resp. opatrení), finančný plán, riadenie, implementácia, hodnotenie a kontrola Dlhodobého zámeru PU a inštitucionálny rámec tohto zámeru.

Medzi tými dokumentmi, o ktorých sa Dlhodobý zámer PU chce oprieť je tzv. Barcelonský summit z roku 2002. Prijal osobitne dôležitý dokument Konkrétné ciele vzdelávacích a tréningových systémov EÚ do roku 2010. Stanovuje tri strategické oblasti - zlepšenie kvality a efektívnosti vzdelávacích a výchovných systémov v Európe, uľahčenie prístupu k vzdelávaniu a výchove pre všetkých a otvorenie vzdelávacích a výchovných systémov širšiemu svetu.

Konečným termínom na schválenie Dlhodobého zámeru PU - podľa doteraz platného časového harmonogramu - je koniec júna t. r. Podľa P. Kuzmišina skúsenosti z priebehu prác a z diskusií na tvorbe zámeru na fakultách sú zložité, čomu sa netreba čudovať. Ide totiž aj o práce, ktoré úzko súvisia s prípravou

akreditačného spisu a zavedením kreditového systému štúdia na PU. Značná čas nedorozenum v súvislosti s objektivitou začiatkých procesov pramení v problémoch v informačných tokoch vo vysokoškolskom prostredí. Celá diskusia sa veľmi zužuje len na možné organizačné zmeny v štruktúre fakúlt.

Na jednej strane rektor PU v tejto diskusii zvýrazňuje sociálne garancie, najmä v oblasti zamestnanosti. Na druhej sú fakty napr. o počlese počtu populácie v príslušných vekových skupinách a zmena motívacie záujemcov o štúdium na PU. Odhaduje sa, že v roku 2008 by malo byť v Prešovskom kraji asi 7500 maturantov, no v roku 1996 ich bolo 14 500, čo teda musí výrazne obmedziť potrebu učiteľov. Preto je realizácia Dlhodobého zámeru PU s optimalizáciou výkonnosti pracovísk a stabilizáciou personálnej štruktúry pri prirodzenej migrácii najlepšou možnou odpovedou na súčasné i budúce otázky.

(jn)

Laboratórium geografických informačných systémov je unikátné na vysokých školách celého Slovenska

Unikátné pracovisko - laboratórium geografických informačných systémov - Katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove slávnostne uviedli do činnosti 18. februára. Ide o špičkové vedecko-výskumné pracovisko svojho druhu na Slovensku. To vysoko ocenil vo svojom prihovore po prestrihnutí pásky rektor PU František Mihina. Podľaňoval sa vedeniu katedry na čele s vedúcou Prof. RNDr. Evou Michaeli, PhD. za vytrvalosť pri presadzovaní tohto zámeru a za schopnosť „ukázať, že sa to dá“. „Je to krásne vyvrcholenie všetkých vašich snáh,“ dodal.

Pracovisko sa podarilo zriadiť vďaka podpore z tzv. rozvojových projektov v spolupráci s Ministerstvom školstva SR.

E. Michaeli konštatovala, že laboratórium sa bude využívať nielen na pripravu účastníkov doktorandského štúdia, ale vidia v ňom aj efektívny

prostriedok spojenia školy s praxou. Umožňuje totož modelovať a zobrazovať krajinu, čo je zmysluplné napr. pre mestské samosprávy. V tejto súvislosti už katedra spolupracovala s mestom Humenné na vypracovaní štúdie s digitálnymi mapami mesta na rôzne určenie (katastrálne, technické).

Pracovisko vybavili štyrmi vysokovýkonnými počítačmi na báze operačného systému MS Windows a Linux, zariadením na zber geografických údajov GPS Leica, laserovým diaľkomerom Leica Disto Pro a zariadením na vel'koformátovú tlač HP DesignJet. Podľa pracovníka zodpovedného za laboratórium Mgr. Jaroslava Hofierku, PhD. je unikátny z technického hľadiska najmä vel'koformátový farebný skener Ideal Chameleon. Podľa neho také kompletné vybavené pracovisko nemá žiadna vysoká škola na Slovensku.

Účelom pracoviska je - ako zvýraznil J. Hofierka - výskum a vývoj

metód z oblasti geografických informačných systémov a diaľkového prieskumu Zeme a integrované po-

užitie technológie sústredenej v laboratóriu v geografickom a geoekologicom výskume krajiny.

(jn)

Laboratórium nie je svojimi priestormi rozsiahle, ale je výnimočné svojim technologickým vybavením. Aj preto pri jeho slávnostnom otvorení mal vedení predstaviteľa PU, FHPV i katedry dobrú náladu.

Foto: Mgr. Jana Pešáková

Podpísali dohodu s Územným spolkom Slovenského Červeného kríža

Dohodu o spolupráci a vzájomnej pomoci medzi PU a Územným spolkom Slovenského Červeného kríža (ÚS SČK) Prešov - Sabinov podpísali rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. a predsedníčka ÚS SČK Prešov - Sabinov MUDr. Mária Krušpírová. Konkrétné dohodnuté úlohy korešpondujú s Dlhodobým zámerom PU na obdobie rokov 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010 a sú v súlade so schválenou dohodou medzi Ministerstvom školstva SR a SČK podписанou dňa 23. 4. 2003 v Bratislave. Obsah dohody napovedá, že bude prospešná pre obidve strany v podpore pri ochrane zdravia, záchrane ľudských životov

a zdravia občanov, ako aj v pomoci tým, ktorí trpia a potrebujú pomoc. Uzavretie dohody iniciovalo vedenie ÚS SČK Prešov - Sabinov.

Na stretnutí, ktoré sa konalo v posledných predvianočných dňoch kalendárneho roka 2003 sa za vedenie PU zúčastnili aj prorektor pre rozvoj Doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc. a asistent rektora PU PhDr. Ján Barilla. V delegácii ÚS SČK Prešov - Sabinov bol riaditeľ jeho sekretariátu a člen výkonnej rady PhDr. Ján Chromý.

Pred podpisom dokumentu sa predstavitelia informovali o úspechoch, ale aj rezervách organizácií, ktoré riadia. Hovorilo sa veľmi kon-

kréne o tom, v čom môže byť ÚS SČK Prešov - Sabinov nápmocný študentom, ale aj celej akademickej obci PU.

Vedúci predstavitelia oboch inštitúcií sa zhodli na tom, že je potrebné v oveľa väčšej miere informovať študentov, ale tiež akademickú obec PU o poslaní SČK a úlohách federácie Červeného kríža a Červeného polmesiaca, ako jednej z najväčších organizácií so sociálno-zdravotným poslaniom.

Rektor PU vyjadril presvedčenie, že väčšina študentov chápe potrebu angažovať sa na poli humánnom, zdravotnom i sociálnom.

Veľmi pochválil tých študentov,

kto sú stálymi darcami krvi. Zároveň však pripomeral, že ÚS SČK Prešov - Sabinov by mal zabezpečiť podmienky na plnenie tohto šlachetného činu priamo v priestoroch Študentského domova PU.

Dalej povedal, že ak má byť spolupráca s ÚS SČK a PU neformálna, bude potrebné prispôsobiť činnosť tejto inštitúcie záujmu a podmienkam vysokoškolskej mládeže. Ak sa tak stane, potom bude možné vytvoriť na jednotlivých fakultách skupiny mládeže alebo miestne spolky SČK, v ktorých by sa realizovali humánné myšlienky tejto významnej organizácie. (lla)

Stiahovanie sídla rektorátu nie je na programe dňa

Otzázka sídla rektorátu PU v historickej budove nového evanjelického kolégia na Námestí legionárov č. 3 v Prešove je jedným z predmetov Memoranda o dobrej vôle k riešeniu niektorých spoločných problémov, ktoré v auguste 2003 podpísal za PU rektor František Mihina a za Východný dištrikt Evanjelickej cirkvi augšburského vyznania biskup Igor Mišina. Signatári v dokumente deklarovali „ochotu na zmene aktuálnych vlastníckych pomerov“ vo vztahu k spomínamej budove.

Rektor PU pre toto vydanie uviedol, že riešenie otázky nie je také jednoduché, ako spočiatku vyzerá-

lo. Bez adekvátnej náhrady sa PU nevzdá doterajšieho umiestnenia svojho rektorátu. F. Mihina doplnil, že tak ako terajšie sídlo je vlastníctvom PU, tak aj možný nový objekt, ktorý by slúžil na rovnaký účel musí byť vlastníctvom PU. V tomto zmysle očakáva, že stiahovanie rektorátu nebude tak skoro na programe dňa.

Memorande sa konštatuje, že budova kolégia bola postavená v rokoch 1910 - 1912 z prostriedkov evanjelickej cirkvi pre potreby školstva tejto cirkvi. Po druhej svetovej vojne bola zoštátnená. Po roku 1989 ju získala novozriadená PU a evanjelické kolegialne gymnázium je

v časti z nej v podnájme.

Ako sa v dokumente konštatuje, obe zainteresované strany si s nastolením „pomerov, ktoré odstránia nie len súčasný legislatívno-vlastnícky stav, ale budú súčasne predznamenávať možnosť nastolenia potrebných zmien“ neporadia samé. Ako „svojich“ partnerov vidia v regionálnych a mestských orgánoch samosprávy i štátnej správy, ale aj na úrovni vlády SR a slovenského parlamentu.

Memorandum nie je legislatívne záväzným dokumentom, ale obidve strany „oprávňuje ku konaniu smerujúcemu k naplneniu cieľov, ktoré viedli k jeho prijatiu“. (jn)

Bratstvo pravoslávnej mládeže zorganizovalo seminár vo Varšave

Organizácia Bratstvo pravoslávnej mládeže Syndesmos je významnou celosvetovou mládežníckou organizáciou, ktorá sa aktívne podieľa na formovaní mladého človeka. Pôsobením na americkom, európskom, africkom i ázijskom kontinente si počas viac ako 50 rokov svojej existencie vytvorila mnohých priateľov a sympatizantov. Každoročne organizuje desiatky seminárov, pracov-

ných stretnutí a rôznych aktivít v rôznych častiach sveta.

Najvýznamnejším dňom pre všetkých členov tejto organizácie je 15. február, ktorý je celosvetovým dňom pravoslávnej mládeže. Pri tejto príležitosti bol v rámci stredoeurópskeho regiónu zorganizovaný seminár vo Varšave (Poľsko) v dňoch 13. - 15. februára 2004 s ústrednou témovej Prínos mládeže a Pravoslávnej cirkvi

pre formovanie kresťanských vzťahov v novej Európe. Medzi hlavných prednášateľov na seminári bol zaradený aj doc. Ján Zozuľák, PhD. z Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove, ktorý bol požiadaný vystúpiť s prispevkom Pravoslávna duchovnosť a jej význam v kresťanskej Európe.

Účastníkmi seminára boli zástupcovia z členských organizácií stredoeurópskeho regiónu Syndesmosu z Poľska, Litvy, Bieloruska, Českej republiky, Slovenska a reprezentanti z iných regiónov. Na záver plodného stretnutia si účastníci vytýčili niekoľko cieľov pre budúcu spoluprácu a ďalšie spoločné aktivity.

Doc. Ján Zozuľák, PhD.

Na redakciu emailom!

Najjednoduchším spôsobom pre všetkých, ktorí chceú komunikovať s redakciou je kontaktovať sa na adresu elektronickej pošty: redakcia@unipo.sk. (red)

Akademický senát sa opäť zíde asi v marci

Z prijatého návrhu činnosti Akademického senátu (AS) PU na rok 2004 vyplýva, že jeho členovia sa najbližšie zídu v marci alebo začiatkom apríla. Hlavným bodom rokovania bude správa o hospodárení s finančnými prostriedkami PU v roku 2003 a návrh rozpočtu PU na rok 2004. Okrem toho by mali senátori prerokovať a schváliť správu o prvom roku svojej činnosti, a to od apríla 2003. Predseda AS PU Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. informoval, že správu zverejnia na internetovej stránke PU a na vývesnej tabuľi vo vysokoškolskom areáli.

AS sa má sa zaoberať aj napr. dokumentom Dlhodobým zámerom rozvoja PU na roky 2004 - 2010. Posúdi priebežne legislativu fakultných AS.

Vráti sa i k schváleniu rokovacieho poriadku AS PU, ktorý presunuli zo svojho februárového zasadnutia. Dôvodom bolo, že bol prijatý dodatok k Štatútu PU. Keďže má ho ešte schváliť minister školstva, tak niektoré ustanovenia dodatku treba zapracovať do rokovacieho poriadku AS PU. (jn)

Vedecká rada vo februári nezasadne

Zasadnutie Vedeckej rady PU, ktoré predsedom je rektor PU František Mihina, sa v pôvodne stanovenom termíne 23. februára neuskutočnilo. Ako informoval asistent rektora PU Ján Barilla, dôvodom je skutočnosť, že akreditačný spis PU v Prešove je stále v prípravnej fáze. Mal to byť jeden z troch hlavných bodov rokovania rady. Nový termín jej zasadnutia neboli ešte v čase uzávierky vydania stanovený.

(jn)

Opäť prijmú záujemcov o sociálnu prácu

Vedenie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU na svojom zasadnutí dňa 12. februára 2004 rozhodlo, že v akademickom roku 2004/2005 prijme študentov do prvého ročníka v dennej a externej forme štúdia, okrem odborov pravoslávna teológia a učiteľstvo všeobecno-vzdelávacích predmetov v kombinácii s náboženskou výchovou a etickou výchovou, aj v študijnom odbore sociálna práca.

Predpokladaný počet prijatých študentov v odbore sociálna práca je po 25 tak v dennej forme ako aj v externej forme.

Toto rozhodnutie vedenia PBF PU v Prešove vychádza zo zvýšeného záujmu o štúdium v odbore sociálna práca.

Termín podania prihlášok vo všetkých odboroch je do 15. apríla 2004.

Doc. Ján Zozuľák, PhD.

Historik Peter Kónya sa ako 37-ročný stal najmladším profesorom na Slovensku

Císla nepustia a sú veľavravné. Doc. PhDr. Peter Kónya, PhD. z Filozofickej fakulty (FF) PU sa ako 36-ročný inauguroval a ako 37-ročný prevezal 7. novembra 2003 menovací profesorský dekrét z rúk prezidenta ČR Václava Klause v Prahe v Karoline. Vo vednom odbore česko-slovenské dejiny - a nielen v ňom - sa stal najmladším univerzitným profesorom na Slovensku. Dostatočný dôvod na to, aby sme sa porozprávali o tom, aká to bola cesta a prečo sa vydal práve po takejto.

Kde sa vzal u vás vzťah k dejinám?

- K láske k dejinám ma viedli už doma. Azda prvý prebudil u mňa záujem o dejiny môj otec, počas nespočetných prechádzok historicími miestami Prešova, Šariša i ďalších krajov. Navyše bratranec mojej starej mamy bol Peter Ratkoš, veľký slovenský historik, a dodnes si pamätam ako som ako malý chlapec so záujmom počúval jeho rozprávanie. Môžem povedať, že sa mi história páčila od malička.

Nebolo potom ľahké vybrať si štúdium?

- Myslim, že nie. Som absolvent păťročného štúdia odboru ruský jazyk - dejepris na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Skončil som ho v roku 1990. Počas štúdií v 2. ročníku ma oslovila učiteľka Wiedermannová s tým, aby som sa venoval téme Tökölyho povstania a prešovských jatiel. Téma sa mi zapáčila. Napísal som „švočkársku“ prácu, s ktorou som vyhral ba aj celoštátne kolo ako jediný z histórie mimo Prešova - v Brne. Dostal som ponuku zostať učiť na vysokej škole v Prešove ako tzv. stažista, a tak od roku 1991 som nastúpil ako asistent.

Čomu sa venujete?

- Prednášam stredovek a raný novovek. Najviac sa venujem obdobia protireformácie a protihabsburských povstani na Slovensku, resp. v širšom stredoeurópskom kontexte. K tomu som pridal miestne dejiny - dejiny miest a obcí v rámci novoveku (Dejiny Sabinova, Dejiny Humenného, Dejiny Sečoviec).

Aká bola vaša vedecká kariéra?

- PhD. som urobil v roku 2000 na Katedre slovenských dejín a archív-

do archívov. Ktoré z nich boli pre vás najviac osožné?

- Najviac mi pomohli bývalé štátne okresné archívy v Prešove a v Bardejove, potom farské evanjelické archívy v Prešove a v Bardejove, ale veľká rada som sedel aj v Krajinskom archive v Budapešti, aj v Rakúskom štátnom archive vo Viedni.

A čo znalosť cudzích jazykov? Bez nej do archívu nelez? Dá sa to tak povedať?

- Uplne. Bez znalosti cudzích jazykov práca v archíve, výskum (do r. 1918) nie je mysliteľný. Platí to dvojnásobne pri historickom období, ktorému sa zaobiera. Pri dejinách raného novoveku je nevyhnutná znalosť latinčiny, maďarčiny a nemčiny. A samozrejme, aj pisma, ktoré sa niekedy tiež dosť odlišuje od súčasného.

Porušujete zažité predstavy, lebo na vás platí konštatovanie - taký mladý a už profesor?! Ako sa s tým vypořáváte?

lektívu. Sabinov nemal doteraz svoje knižne vydané dejiny. Stalo veľa námaha rokovať s mestským úradom, viesť rozhovory s jeho predstaviteľmi. Aj samotný výskum bol veľmi náročný. Archív mesta nikto neštudoval minimálne sto rokov. I tak spolu s kolegami sa nám podarilo napiisať prvé ucelené dejiny Sabinova.

Čo ďalej?

- Verim, že s Božou pomocou mám ešte asi 30 rokov, aby som ako univerzitný profesor rozvíjal svoju doterajšiu prácu.

Čím ste a budete viac - učiteľom alebo bádateľom v oblasti histórie?

- Tažko odpovedať, ale zásada je jasná. Na vysokej škole by mal pôsobiť takí učitelia, u ktorých je to využavené. Povinnosťou bádateľa je odovzdať svoje poznatky poslucháčom v oblasti spoločenských vied. Lenže práve v tejto sfére ide zrejme o dlhodobejší proces ako v prírodných vedách.

Mali ste možno odpočívať a vyste sa od júla 2003 prijali funkciu prodekanu pre rozvoj FF PU. Netrieštie tým navyše svoje sily?

- Isteže, mám teraz menej voľného času ako prv. Zvlášť v súčasnosti, keď sme v procese vypracovania akreditačných spisov študijných programov. Som zodpovedný za akreditáciu fakulty, tomu sa teda musím poriadne venovať. Som však absolvent tejto fakulty, je mojom povinnosťou pomôcť jej takouto formou. Fakulta je teraz u mňa na prvom mieste.

(jn)

Záujem o dejiny mal od malička

o ktorých pišem, ktoré skúmam prebiehali v týchto miestach, tu žili ich priami aktéri. Ide o obdobie pomerne málo poznanej v našich dejinách, a to i napriek tomu, že dôsledky spomínaných udalostí boli veľmi d'alekosiahle. Minimálne na 100 rokov ovplyvnili ďalší vývoj v tomto priestore.

V tejto súvislosti sa natíska otázka či sa ešte dá niečo objavíť, či je niečo úplne zabudnuté?

- Stále možno niečo objavíť v archívoch, či tu, či v Budapešti, či vo Viedni.

Ale nič zásadné?

- V dejinách ľahko objaviť niečo nové, niečo na Nobelovu cenu, ako v prírodných vedách. To môžu azda skôr archeológovia, ale v písaných dejinách je situácia iná. Môžeme skôr hovoriť o menej poznaných alebo nepoznaných stránkach udalostí, o udalostach, o ktorých sa mlčalo alebo sa ináč interpretovali. Za seba môžem povedať, že sa mi podarilo poodhaliť skutočné miesto a úlohu miest v protihabsburských povstaniach a ďalej objasniť doteraz nepoznané stránky tzv. Caraffových jatiel. To, na čo sa pytate, plati viac pri dejinách miest a mestečiek v tomto regióne, keďže sú celé stáročia ich existencie nespisane. Tu sa v istom zmysle dá povedať, že sa odhaľuje skutočne nepoznané.

Pri tejto téme vás zrejme bolesti nohy, lebo ste sa veľa nacestovali

- Skutočne ide o vžitú predstavu, podľa ktorej profesor musí mať veľa rokov, aby ním bol. Myslim si, že človek by mal dosiahnuť zenit vtedy, keď je na tom najlepšie so svojou pracovnou výkonnosťou a to je medzi 30. až 40. rokom veku. Nikto sa v armáde nepozastaví nad tým, že plukovník má 37 rokov. V akademickej kruhoch, a najmä v spoločenských vedách, sú iné tradície. Podľa nich je naozaj profesor často vo veku, keď už vlastne nie je najvýkonnejší. Ale situácia sa zlepšuje. I v histórii máme ďalej mladších profesorov, profesor Roman Holec sa inauguroval, keď mal sotva štyridsiatko.

Vaša publikácia činnosť je obdivuhodná. Vydané tituly a zverejnené štúdie sa dajú spísať na viacej stránok. Máte medzi nimi svoje „naj“?

- Aj u mňa platí to, o čom hovoria napríklad autori krásnej literatúry. Že majú najradšej svoju prvú knižku. Mojm knižným debutom je publikácia Kraváv súd. Vyšla, keď som mal 25 rokov. Neskôr som ju prepracoval. A nielen to - vydali ju v maďarčine. Tým veľmi stúpa na význame. Zaslúžil sa o to profesor Tibor Fabiny z Budapešti, ktorý má svoje korene v našich končinách. Ostatné publikácie sú už výsledkami môjho kvalifikačného postupu. Vyzdvihol by som ešte Dejiny Sabinova, ktoré vyšli v roku 2000 a bol som pri nich vedúcim autorského ko-

**Publikácie P. Kónyu (výber):
Monografie uverejnené
na Slovensku**

Krvavý súd. Prešov 1992, 135 s.
Prešov, Bardejov a Sabinov počas protireformácie a protihabsburských povstani (1670 - 1711). Prešov 2000, 226 s.
Dejiny Sabinova. Sabinov 2000, 536 s. (s kol.)
Prešovský kraváv súd z r. 1687.
Prešov 2001, 148 s.
Monografie uverejnené v zahraničí
Az Eperjesi Vértočného. Budapest 1994, 138 s.

Prezident
republiky

Vážený pane

doc. PhDr. Peter Kónya, PhD.

na 20. septembra 1996

Na súhrnu Vášedci našej Palackého v Olomouci,
počte 873 súčas 2. 111/1996 Rb., o výročí Šafárika a o možnosti
a deňštej ďalších súčas (zákon o výročí Šafárika),

Vás jemne,
v klemente 10. Školskej 2003,

pre súbor
Katedre slovenských dejín.

V Praze dňa 23. října 2003

K šestdesiatke detského oddelenia FNsP prispeli aj odborníci z PU

Prispevkom k oslavám 60. výročia založenia detského oddelenia v nemocnici v Prešove sa stali 3. až 5. decembra 2003 v poradí piaté Prešovské pediatrické dni. Konferenciu, ktorá bola zároveň aj XXXI. pokračovaním Reimanových dní usporiadala Slovenská pediatrická spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), Fakultná nemocnica s poliklinikou (FNsP) Jána Adama Reimana v Prešove, jej klinika pediatrie, Fakulta zdravotníctva PU v Prešove. Nad podujatím prevzal záštitu primátor mesta Prešov Milan Benč.

Dekanka Fakulty zdravotníctva PU PhDr. Anna Eliášová, PhD. pozdravuje účastníkov slávnostného otvorenia V. Prešovských pediatrických dní venovaných 60. výročiu založenia detského oddelenia nemocnice v Prešove.

Detské oddelenie prešlo zložitým vývojom, v súčasnosti funguje v nových priestoroch ako klinika pediatrie FNsP J. A. Reimana.

Vzhľadom na jubileum mala konferencia okrem odborného programu aj slávnostný rámec. Už prvý večer bol plný dojemných stretnutí a spomienok ľudí, ktorí sa podieľali na budovaní prešovského detského oddelenia. Viacerí už, žiaľ, nie sú medzi nami, a preto sa aspoň ich rodinní príslušníci zúčastnili na odovzdávaní d'akovných listov za rozvoj detského oddelenia. SLS na návrh Spolku lekárov v Prešove udelila Reimanovu cenu za rok 2003 prof. MUDr. Svetozárovi Dluholuckému CSc. Spolok lekárov v Prešove udelil zlaté a strieborné medaily J. A. Reimana viacerým osobnostiam slovenskej pediatrie: prof. MUDr. Jánovi Birčákovovi, CSc., prof. MUDr. Miroslavovi Šašinkovi, DrSc., prof. MUDr. Ivanovi Hruškovičovi, CSc., prof. MUDr. Tiborovi Šagátovi, prof. MUDr. Jánovi Buchancovi, DrSc., MUDr. Vasiľovi Jankovi a MUDr. Jánovi Kovalčovi.

Odborné prednášky s rozličným zameraním prebehli vo viacerých sekciách. Týkali sa intenzívnej medicíny, detského diabetu, onkológie, kardiológie, gastroenterológie, imunológie a alergológie, neurológie a ďalších dôležitých oblastí, s ktorými sa pediater dennodenne stretáva. Lekári si vymieňali nové skú-

senosti a postrehy na medzinárodnej úrovni po každom bloku prednášok.

Nosnými tématami záverečného dňa konferencie bola sociálna pediatria, venovaná najmä rómskej problematike, neonatológia a vária.

V sekcií zameranej na rómsku problematiku okrem iných odzneli aj prednášky Doc. RNDr. Jarmily Berňasovskej, PhD. z FHPV PU a Mgr. Alexandra Mušinku z FF PU, ktorí z pohľadu svojho profesijného zamerania pri-speli ku komplexnému pohľadu na naliehavosť a aktuálnosť riešenia tohto závažného celospoločenského problému. Prednesené poznatky viedli k výmene informácií o terapeutických a diagnostických postupoch.

Počas obidvoch prednáškových dní rokovala aj sekcia sestier. V jej programe si stredný zdravotný personál mohol overiť a prediskutovať nové ošetrovateľské postupy u detí s rozličnými diagnózami. Milo prekvapila vysoká odborná úroveň prezentovaných prác z celého Slovenska a najmä prednášky autorov z Fakulty zdravotníctva PU a Kliniky pediatrie FNsP J. A. Reimana.

Veríme, že založená tradícia Prešovských pediatrických dní bude každý rok milým a užitočným stretnutím odborníkov z rôznych oblastí pediatrie.

Primár MUDr. Ján Koval, prednosta Kliniky pediatrie FNsP J. A. Reimana v Prešove

Pedagogická fakulta PU zorganizovala Deň otvorených dverí Bez študentov nebude ani fakult ani univerzity

S cieľom zvýšiť záujem o štúdium zorganizovala Pedagogická fakulta PU v Prešove Deň otvorených dverí. Propagácia podujatia bola zrealizovaná na internetovej stránke PF PU, v Prešovskom večerníku a prostredníctvom oznamu, ktorý bol distribuovaný na všetky stredné školy východoslovenského regiónu. V sobotu 24. januára 2004 mali možnosť záujemcovia o štúdium na tejto fakulte viacero možností.

V prvom rade získať komplexnejšie poznatky o študijných odboroch a študijných programoch, základných inovačných trendoch v koncepcii štúdia, možnostiach ubytovania, kultúrnej a športovej angažovanosti študentov, zahraničných mobilitách. Ďalšia možnosť bola v tom, aby sa oboznámili s priestorovými podmienkami a technickým vybavením PF PU (špecializované učebne a zariadenia, priestory jednotlivých katedier, technické vybavenie).

Deň otvorených dverí otvoril dekan PF PU v Prešove doc. PhDr. Milan Portik, CSc.

Úvodné informácie, týkajúce sa organizačnej stránky Dňa otvorených dverí spolu s videoprojekciou o Prešovskej univerzite a jej jednotlivých pracoviskách, boli sprostredkované v aule PF PU. Účastníci tu dostali aj informačné a propagančné materiály o fakulte. V bezprostrednom kontakte so zástupcami manažmentu a pracovníkmi jednotlivých katedier získali informácie o požiadavkách na prijímacie konanie a úspešné ukončenie štúdia.

Takáto forma prezentácie fakulty navonok na PU nemá tradíciu, preto naše očakávania boli pomerne skeptické. Výsledok je však povzbudzujúci. Na Dni otvorených dverí na PF PU sa zúčastnili asi štyri desiatky

záujemcov z viacerých okresov východoslovenského regiónu. Obraz fakulty netvoria len priestorové možnosti a technické vybavenie, ale hlavne ľudský potenciál, ktorým disponuje. Preto sa na priamom kontakte s verejnou zúčastnili v reprezentatívnom zastúpení aj pedagógovia zo všetkých katedier PF. Prezentácia možnosti profesionálneho rozvoja osobnosti nášho absolventa (Bc., Mgr., PaedDr., PhD., doc., prof.) a predstavenie zahraničných mobilit iste osloivila aj tých ambicioznejších.

Positívne ohlasy, ktoré boli súčasťou záverečných vyjadrení účastníkov, nás presvedčili o zmysluplnosti takejto aktivity. Domnievame sa, že v období nepriaznivého demografického vývoja spoločnosti, v regióne s dominanciou pozitívneho prirodzeného prirastku obyvateľstva, najmä z prostredia rómskeho etnika, v regióne, ktorý postihuje najvyššia miera nezamestnanosti a s perspektívou spoplatnenia denného i externého štúdia, je výsledok našej aktivity dostatočnou satisfakciou. Dodnes prijíname telefónaty a maily s otázkami na ďalšiu podobnú formu prezentácie našej fakulty. Na Dni otvorených dverí sa zúčastnili aj záujemcovia o externé štúdium. Zákon o verejnej službe sa týka mnohých pedagogických pracovníkov, ktorí nesplňajú požiadavku vysokoškolského vzdelenia. V období do roku 2010 to platí aj pre predškolské zariadenia.

Deň otvorených dverí sa tak stáva súčasťou kalendária významných podujatí dekanu PF PU v Prešove.

doc. PaedDr. Ján Kancír, CSc., prodekan pre rozvoj PF PU v Prešove

Foto: archív dekanátu PF PU

Ako bolo v Japonsku?

(Niekol'ko otázok študentke Pedagogickej fakulty PU Alene Ščerbovej)

Poslucháčku PU Alenu Ščerbovú na jej japonskom turné najčastejšie sprevádzala prof. Sagisaka.

Foto: archív katedry

Na sklonku minulého roka ste navštívili Japonsko a dozvedeli sme sa, že ste tam veľmi dobre reprezentovali Prešovskú univerzitu. Co bolo náplňou Vásheho pobytu a ako dlho ste tam pobudli?

- Do Tokia som spolu s Helenou Szabóvou priletela 19. novembra a strávila som tam krásnych trinásť dní. Počas pobytu sme navštívili niekoľko univerzít, stredných a základných škôl, na ktorých sme mali koncerty pre študentov a žiakov. Tiež sme boli čestnými hostami súťaže Lipka 2003 - súťaže v speve slovenských piesni a spolu s víťazmi súťaže sme spievali na slávnostnom galakoncerte.

Zaiste ste ešte aj dnes plná dojmov a zážitkov z tejto pre nás takej vzdialenej a stále ešte málo známej krajiny. Ktorý zážitok bol pre Vás najintenzívnejší a prečo?

- Nie je ľahké povedať jeden najkrajší zážitok. Každý deň bol novým zážitkom. Japonsko je krajina mnohých prekvapení, úplne iného životného štýlu, na ktorý si musí človek zvyknúť a predovšetkým prispôsobiť sa. Zážitkom bola pre mňa obyčajná ulica v Tokiu s davom ľudu, s obchodníkmi predávajúcimi rôzne veci a špeciálnymi zamestnancami, ktorí vás pozývajú a vykrikujú denné menu a špeciálne zľavy dňa. Každý koncert bol veľkou skúsenosťou, pretože publikum v Japonsku je úplne iné, nie je také spontánne, ako na Slovensku. Po koncerte na jednej súkromnej strednej škole sa mi stalo, že sa ma žiaci chceli dotknúť a nechceli ma pustiť. Chceli si ma zobrať domov.

Veľkým zážitkom bola pre mňa aj návšteva mesta Kamakura, v ktorom sú nádherné budhistické, šintoistické miesta a najväčšia socha Budhu na svete.

S ktorými z japonských hostielov ste boli najčastejšie počas pobytu

a ako hodnotíte ich starostlivosť a pohostinnosť?

- Najčastejšie nás sprevádzala prof. Sagisaka, ktorá nás stále prekvapila rôznymi maličkostami, darčekmi. Dala nám veľa a mûdrych rád, za ktoré jej ďakujem. Profesor Ishikawa, bol neuveriteľným sprievodcom, ukázal nám nádherné a najzaujímavejšie miesta nielen v Tokiu, ale aj v iných mestách a pomohol nám nahládnuť do japonského spôsobu života. Pani Mihoko Fujimoto bola našou starostlivou mamičkou. Nikdy by som si nemyslela, že práve v Japonsku budem mať „druhú mamu“. Mihoko sa napriek tomu krátkemu času, ktorý sme tam strávili, ťa stala. Nikdy nezabudnem na jej úsmev, milé slová, povzbudenia, na jej pozornosť a ochotu pomôcť. Kazunori Kimura sa stal „mojim starším bratom“. Kazu nám ukázal nočný život, rušné miesta, chodil s nami nakupovať, bol nám japonským pomocníkom a tiež zabávačom aj ochrancom. Oni, ale aj veľa iných ľudí nám vytvorilo rodinnú atmosféru, aj tak daleko od domova.

Mali ste príležitosť stretnúť sa aj s japonskými vysokoškolákm. Akým jazykom ste sa s nimi dorozumevali?

- Navštívili sme dve univerzity priamo v Tokiu a mali sme možnosť sa stretnúť so študentmi po koncertoch na týchto univerzitách. Väčšina z nich však vedela rozprávať len po japonsky. S niektorými sme sa dorozumeli po anglicky, no ich angličtina bola veľmi slabá.

Dozvedeli ste sa niečo o živote vysokoškolákov v Japonsku?

- O vysokoškolskom živote bolo veľmi ľažké hovoriť pre jazykovú bariéru, ale dôfam, že na jar, keď navštívila Slovensko japonskí študenti spolu s profesorom Ishikawom a profesorkou Sagisakou, sa niečo zaujímavé dozviedli.

Chceli by ste uviesť ešte niečo zaujímavé z Japonska na záver nášho rozhovoru?

- Myslím si, že veľkou zaujímavosťou je pre každého japonské jedlo. Musím sa priznať, že som sa na začiatku veľmi bála japonskej stravy. Nakoniec mi zachutli takmer všetky

jedlá a predovšetkým sushi. Pri odchode domov som dostala špeciálnu japonskú polievku s presným návodom, aby som ju mohla uvariť a rodičom doma. Práve takéto maličkosti, pozornosť a citlivosť na každú vec robia Japonsko zaujímavé a nezabudnuteľné.

Zhováral sa: Daniel Šimčík

Získali akreditáciu študijného programu podľa novej legislatívy

Pre záujemcov o geografiu v regionálnom rozvoji

Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity (FHPV PU) v Prešove sa stala prvou fakultou PU, ktorej sa podarilo získať akreditáciu nového študijného programu v zmysle novej legislatívnej úpravy. Akreditačná komisia na svojom zasadnutí 3. a 4. decembra 2003 v Bratislave odporúčala Ministerstvu školstva SR priznať FHPV PU právo uskutočňovať a udeľovať príslušné akademické tituly v bakalárskom študijnom programe geografia v regionálnom rozvoji v rámci odboru 4.1.35 Geografia, magisterskom študijnom programe geografia v regionálnom rozvoji v rámci odboru 4.1.35 Geografia a doktorandskom študijnom programe regionálna geografia a regionálny rozvoj v rámci odboru 4.1.38 Regionálna geografia.

Štúdium bude realizované kreditným systémom, ktorý umožňuje mobilitu študentov v slovenskom i európskom vzdelávacom priestore.

Gestorským pracoviskom bude katedra geografie a geoekológie, garantmi a kogarantmi sú prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD., doc. RNDr. Robert Ištok, CSc., mimoriadny profesor PU a doc. RNDr. René Matlovič, PhD., mimoriadny profesor PU. Predpokladá sa široká participácia odborníkov z iných pracovísk PU a praxe.

Počas štúdia tohto študijného programu získajú absolventi viacero kompetencií:

- kompetencie geografického analyтика a prognostika pre potreby územného a regionálneho rozvoja, pre vypracovanie podkladov, prieskumov a rozborov pre krajinné plánovanie, územné plánovanie, územný systém ekologickej stability, posudzovanie vplyvov na životné prostredie, štatistikých, ekonomickeo-geografických a demografických analýz a projekcií,
- digitálne kompetencie (schopnosť využívať informačno-komunikačné technológie, GIS - geografické informačné systémy a geografického pozíčného systému GPS, schopnosť tvorby map a iných grafických výstupov v prostredia IKT a GIS),
- jazykové kompetencie (anglický jazyk slovom a písmom, možnosť štúdia ďalších jazykov),
- manažérské kompetencie (ekonomické, právne disciplíny, manažment projektov a marketing územia, tvorba a manažment projektov EÚ a iných projektov).

Absolventi študijného programu získajú širokú možnosť uplatnenia v privátnom, verejnom i treťom sektore (úrady štátnej správy, úrady miestnej a regionálnej samosprávy, projekčné a expertizne organizácie, environmentálne inštitúcie, regionálne rozvojové agentúry, realitné kancelárie, marketingové a reklamné agentúry, kataster nehnuteľností, štatistiké úrady, kartografické a geodetické inštitúcie, finančnéctvo a poisťovníctvo, cestovné kancelárie, tlačové a elektronické médiá, vydavateľstvá, vysoké školy, výskumné ústavy, inštitúcie EÚ, nadácie a iné organizácie tretieho sektora a inde, kde sa narába s priestorovo orientovanou informáciou).

Prijímacie skúšky budú formou pisomného testu z geografie (3/4 rozsahu skúšky) a anglického jazyka (1/4 rozsahu skúšky). Potrebné bude preukázať poznatky na úrovni absolventov strednej školy.

Doc. RNDr. René Matlovič, PhD.
mimoriadny profesor PU

Škola pre doktorandov Ecole Doctorale sa konala po prvýkrát na pôde PU

Témou konferencie boli otázky modernity

Významná medzinárodná konferencia na podporu doktorandského štúdia v strednej Európe pod názvom Ecole Doctorale sa konala po ôsmym krát v dňoch 5. až 7. februára 2004. Uskutočnila sa na pôde PU, čo bolo po prvý raz, že sa ju podarilo usporiadat na východnom Slovensku. Jazykom konferencie organizovanej dvakrát do roka je francúzska a tradične sa na nej zúčastňujú učitelia a doktorandi z Čech, Maďarska, Poľska, Slovenska a odborníci z Francúzska.

Účastníkov prešovského stretnutia na začiatok pozdravili rektor PU František Mihina a atašé veľvyslanectva Francúzskej republiky v SR François-Olivier Seys. Po nich sa ujal slova známy filozof, profesor Miroslav Marcelli, aby úvodnou prednáškou Čo je modernita? predstavil tému konferencie.

Počas dvoch dní odzneli príspevky z literatúry, lexikológie, didaktiky a traduktológie. Prednášky a následné diskusie priblížili súčasné trendy v spomenutých vedných odboroch a umožnili výmenu cenných skúseností.

Sériu prednášok uzavrel profesor Jacques Wagner z univerzity v Clermont-Ferrand, ktorý vystúpil so syntézou pod názvom O modernite v 18. storočí: od Roberta Challa (1713) po Bernardina de Saint-Pierr (1787) a profesorka Soňa Šimková z Vysokej školy múzických umení v Bratislave s príspevkom Dramatické dielo a scéna.

V závere konferencie sa slova ujal veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku Jacques Faure. Vyzdvihol potrebu a užitočnosť ďalšej spolupráce medzi zúčastnenými krajinami, ale zameriel sa aj na úlohu francúzskeho jazyka v európskom kontexte. Rokovanie konferencie uzavrel dekan FF PU Rudolf Dupkala.

Podľa akovať za úspešný priebeh konferencie treba predovšetkým Francúzskemu inštitútu, osobite Françoisi-Olivierovi Seyovi a Magali Boursierovej, organizačnému výboru v zložení Karel Sekvent, Zuzana Malinovská-Šalamonová a Katarina Kupčihová, z Katedry románskej a klasickej filológie FF PU a v neposlednom rade aj vedeniu FF PU a PU za podporu tohto podujatia.

Pre lepšiu ilustráciu uvádzame zoznam prednášajúcich, zoradený podľa jednotlivých sekcii a poradia, v akom odzneli.

Literatúra

Dagmar Pichová (Masarykova univerzita v Brne): Moderná irónia a Komedianti od Scarrona.

Eszter Kovács (Univerzita v Szebedye): Zamyslenie sa nad naračou technikou Diderotových poviedok: fragmentácia a subjektivita.

András Désfalu-Tóth (Univerzita Loránda Eötvösa v Budapešti): Larbaud, šíritel Joyce a Whitmana vo Francúzsku.

Krisztina Kaló (Univerzita v Debrecine): Prvky modernosti v „epištolárom novom románe“.

Eva Beránková (Karlová Univerzita v Prahe): Utópia v postmodernej dobe.

Aleksandra Komandera (Slezska univerzita v Sosnovci): Modernita zakorená v tradícii podľa knihy Radosti detstva od Christiana Signola.

Zsófia Molnár (Univerzita Loránna Eötvösa v Budapešti): Zrod moderného divadla po krize modernej drámy.

Mária Pallai (Univerzita v Debrecine): Moderné a postmoderné v diele Eugéna Ionesca.

Hviezdoslavá Zábojníková (Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre): Avantgardné divadlo Jeana Cocteaua.

Alena Vanišková (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici): Jean Cocteau: život ako umelecké dielo alebo „hľadanie neviditeľného a opojenie z prázdnia“.

Erika Fülep (Univerzita v Debrecine): Proustov očistec alebo Čas písania.

Monika Prošovská (Univerzita Adama Mickiewicza v Poznani): Všedné písanie Annie Ernauxovej.

Květa Kunešová (Univerzita v Hradci Králové): Boris Vian a modernita.

Dóra Schneller (Univerzita Loránna Eötvösa v Budapešti): Básne v próze Pierra Reverdyho a tematika mesta.

Miroslaw Piotr Marchlewski (Univerzita Adama Mickiewicza v Poznani): Román-rieka a metodologický postup k modernite na príklade Thibaultovcov od Rogera Martina du Garda.

Paulina Šperková (Ostravská univerzita): Mauriac a psychológia hrievníka.

Joanna Jakubowska-Cichoń (Wrocławská univerzita): Elipsa a redundancia v Moderato cantabile od Marguerite Durasovej.

Eva Fričová (Jazykový inštitút SAV v Bratislave): Dejiny a „mikropribehy“ v Beloved od Toni Morrisonej a v Milencovi od Marguerite Durasovej.

Magdalena Marciničák (Gdanská univerzita): „Návrat“ Alaina Robba-Grilleta k umiernej modernite.

Kateřina Pečinková (Masarykova univerzita v Brne): Butorovské písanie po Novom románe: pohyblivé struktúry.

Piroska Füzesi (Univerzita Loránna Eötvösa v Budapešti): Na okraj a v centre pozornosti – ženy a avant-garda.

Olga Kuczyńska (Gdanská univerzita): Motív materstva a modernita.

Ján Drengubiak (Prešovská univerzita): Presque un frère od Tassady Imacheovej, príklad postmoderného písania?

Éva Martonyi (Katolická univerzita v Piliscsabe): Termín modernity v maďarskej literatúre (1850 – 1950).

Agata Sylwestrzak-Wszelaki (Varšavská univerzita): Heterogénnosť jazyka vo frankofónnom románe – súčasné kritické prístupy.

Szonja Hollósi (Univerzita v Szegede): Posun v chápaniu odlišnosti na príklade literárnych mýtov vo frankofónnej literatúre postkolonialnej severnej Afriky.

Miroslava Novotná (Masarykova univerzita v Brne): Od stredovekej piesne k Zeyerovi.

Petr Dytrt (Masarykova univerzita v Brne): Jean Echenoz, spor medzi modernitou a postmodernitou.

Filip Kwiatek (Varšavská univerzita): John Henry Newman a Jacques Maritain, dvaja katolíci konvertiti. Medzi tradíciu a modernitu.

Pavel Čech (Masarykova univerzita v Brne): Ideológia a „modernita“ - recepcia Jeana-Paula Sartra v Čechách (1948 – 1953).

Josef Fulka (Karlová Univerzita v Prahe): Modernita ako rozrát (literatúra a moc podľa Rolanda Bartha a Julie Kristevovej).

Lingvistika

Krzysztof Bogacki (Varšavská univerzita): Niekoľko mechanizmov diferenciácie významu polysémických slov.

Zdenka Čertíková (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici): Člen ako sémantický faktor francúzskych substantív.

Bibiana Piasecka (Pedagogická univerzita v Krakove): Východisko – jadro: štruktúra opakovacej vety.

Joanna Piekarz (Pedagogická univerzita v Krakove): Dve formy, dve použitia. Hľadanie dištinktívnych znakov jednoduchého a „blízkeho“ budúceho času.

Karel Sekvent (Prešovská univerzita): Arbitránosť metafore.

Andrea Doláková (Prešovská univerzita): Modernita vo frazeologickom fonde.

Monika Andrejčáková (Univerzita Komenského v Bratislave): „Hlava“ a jej expresívne varianty v idiomatických spojeniach.

Jan Goes (Univerzita v Artois): Vedľajšie vety vzťahné atributívne alebo determinatívne.

Monika Zážravcová (Univerzita

Mateja Bela v Banskej Bystrici): Zmena významu pri francúzskych výpožičkách v terminológii textilného priemyslu.

Agnieszka Woch (Lódzská univerzita): Je kulinársky jazyk vo Francúzsku a v Taliansku prchavým esperantom? Nové trendy v pomenovaní jedál.

Jolanta Mrozowska (Gdanská univerzita): Modernita a neologizmy – slovotvorba na základe anglických výpožičiek.

Jaromír Kadlec (Univerzita Palackého v Olomouci): Lexikálne zvláštnosti guadeloupskej francúzštiny.

Jana Levická (Univerzita Komenského v Bratislave): Terminológia, lexicografia a Internet.

Mojmír Malovecký (Univerzita Komenského v Bratislave): Limity automatizácie lingvistickej analýzy.

Jana Brňáková (Ostravská univerzita): Metaplazmy v diele San Antonia.

Zdeňka Schejbalová (Masarykova univerzita v Brne): Guy de Maupassant a jazyková modernita v jeho diele.

Eva Valentová (Západopoľská univerzita v Plzni): Trópy v tlači.

Jitka Uvírová (Univerzita Palackého v Olomouci): Neologizmy v metropolitnej francúzštine a v kanadskej francúzštine provincie Québec.

Katarína Chovancová (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici): Komunikácia pomocou počítača a problematika jej definovania.

Didaktika

Hana Kyloušková (Masarykova univerzita v Brne): Modernita literárneho textu v pedagogike.

Jérôme Boyon (Technická univerzita v Liberci): Modernita didaktiky jazykov – kultúr.

Helena Strejcová (Západopoľská univerzita v Plzni): Problematika francúzštiny ako odborného jazyka na vysokých školách v Čechách.

Paweł Plusa (Slezska univerzita v Sosnovci): Prístupy zvyšujúce účinnosť multimediálneho vyučovania/ucenia francúzštiny ako cudzieho jazyka.

Artyom Danielyan (Univerzita Blaise Pascal v Clermont-Ferrand): Vyučovanie cudzieho jazyka: úvahy o pojoch osvojovanie/ucenie.

Traduktológia

Alicja Żuchelska (Univerzita Adama Mickiewicza v Poznani): Diferenčná úloha polysémie v procese prekladu na príklade afektívneho náboja.

Maroš Sagan (Univerzita Komenského v Bratislave): Preklad starých textov do moderných jazykov na príklade slova udatný.

Andrea Doláková a Ján Drengubiak

Spolupráca Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu FF PU s partnermi na Balkáne a v Grécku

Úvodná beseda gréckych hotelierov so študentmi ITHM FF. Zľava: Mgr. Z. Kováčková, učiteľka AJ; Mgr. Manolis Papadakis, výkonný manažér.

Foto: archív ITHM

Rozšírovanie Európskej únie, expanzia cestovného ruchu do vyspelých krajín na západ od našich hraníc spôsobuje, že zabúdame na dávnejšie destinácie navštievované našimi turistami v minulosti. Podobne ako sa ukazuje chybou opustenie východných trhov našim priemyslom, môže sa ukázať po niekoľkých rokoch chybám aj naše súčasné upieranie pohľadov len ku krajinám bohatším ako je naša. V rámci dlhodobej stratégie vytvárania zahraničných kontaktov Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (ITHM FF PU) v Prešove sa nezabúda ani na rozvíjanie kontaktov na Balkáne.

Táto oblasť pre mnohých našich občanov predstavuje niečo neznáme, pre mnohých našich turistov môže mať dokonca príchuť nebezpečenstva. Napriek nebezpečným historickej zvratom treba mať na zreteli, že Balkán je etnická, náboženská a kultúrna križovatka medzi východom a západom Európy. Predstavuje veľmi zvláštny región s mnohými jazykmi, kultúrami a náboženstvami. Je región, ktorý má po vyriešení určitých otázok veľkú budúcnosť v oblasti turizmu. Cestovateľovi môže ponúknut' mnohé zážitky a oplýva rôznymi farbami, architektúrou či gastronomickými zážitkami, ktoré sú Stredoeurópanovi neznáme. V krajinách bývalej Juhoslávie, v Grécku, Bulharsku či v Rumunsku môžeme nájsť celé oblasti, ktoré nie sú dotknuté negatívnymi vplyvmi modernej civilizácie. Príroda, ľudové zvyky a chut'ové zážitky predstavujú veľké lákadlo pre turistov.

Je preto veľkým prinosom pre ITHM FF PU v Prešove, že v krajinách nachádzajúcich sa o čosi južnejšie od nás má piateľov – družobné školy a partnerov v oblasti zahraničných praxí.

Významným partnerom je College of Hotel Management v Belehrade. História vzniku tohto partnerstva len dokazuje, že spoluprácu treba hľadať najprv u blízkych susedov. V rámci odbornej spolupráce s poľským

partnerom sa na odbornom seminári zrodili osobné kontakty a vyvrcholili podpisom dohody o spolupráci medzi FF PU v Prešove a College of Hotel Management v Belehrade. Počas návštevy v máji 2003 podpísal vtedajší dekan FF prof. PhDr. František Mihina, CSc. dohodu, na základe ktorej sa dalej rozvíja úspešná spolupráca. Po neoficiálnej návšteve ITHM FF dvojicou kolegov z Belehradu sa už v dňoch 19. až 21. októbra 2003 uskutočnila oficiálna návšteva štyroch kolegov z Belehradu. Súčasťou návštevy bolo prijatie u rektora PU a prijatie u dekana FF PU v Prešove prof. PhDr. Rudolfa Dupkalu, CSc. Je potrebné podotknúť, že obe stretnutia sa konali v mimoriadne srdečnom ovzduší. Veľmi podnetné bolstretnutie s pracovníkmi ITHM. V druhej a otvorennej debate si pedagógovia vymieňali skúsenosti a rozprávali o tom, ako vyzerá vzdelávací proces. Už po krátkych príhovoroch sme na želanie zahraničných hostí listovali našimi učebnicami. Zaujimala ich gastronómia, animácia v turizme a prišli na rad aj učebnice informatiky a matematiky. Ich poňatie výučby sa trochu odlišuje od nášho. Je to spôsobené veľkosťou ich pracoviska, ktoré má 600 študentov. Zaujali aj informácie o platenej a súbežne existujúcej bezplatnej forme štúdia, kedy rozhodujúcim kritériom pre poskyt-

nutie bezplatného štúdia je prospech.

Priateľia z Belehradu ešte pred svojou návštevou naše pracovisko oslovili ako spoluorganizátora Medzinárodného kongresu HOTELPLAN 2003, ktorý sa uskutočnil v dňoch 13. a 14. novembra 2003 v Belehrade. Na tomto kongrese vystúpil Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. s odborným príspevkom. Kongres bol zároveň priležitosťou na rokovanie zástupcov škôl s podobnou orientáciou ako je ITHM FF. Pripravujeme spoločný projekt spolupráce škôl zo Srbska a Čiernej Hory, Poľska, Macedónska a Slovenska. Riaditeľ ITHM FF začal pôsobiť v redakčnej rade odborného časopisu HOTEL-LINK International, ktorý vychádza v Belehrade. Okrem možnosti odbornej praxe pre študentov zo Srbska v Bardejovských kúpeľoch ponúka uvedená spolupráca šance aj na výmenné pobytu učiteľov a možnosť publikovať v zahraničných časopisoch v podstatne väčšej miere ako doteraz.

Záujmy ITHM FF sa upierajú aj južnejším smerom. Veľmi významným partnerom je Sani Beach Grand Resort, Kassandra, Chalkidiki v Grécku. Je to siet štvor a päť hviezdičkových hotelov. Táto atraktívna lokalita zamestnáva v sezóne približne 1500 pracovníkov. Širšej verejnosti je známa ako miesto nedávneho stretnutia premiérov štátov EÚ. V tomto období bolo v tejto oblasti na zahraničnej praxi 42 našich študentov. Mali možnosť zblízka vidieť, aké nároky kladie na hotelierov takéto stretnutie na najvyššej úrovni. Toto atraktívne pracovisko navštevujú študenti ITHM už štyri roky.

Záujem o spoluprácu je aj z gréckej strany, o čom svedčí návšteva v dňoch 5. - 7. decembra 2003. ITHM FF navštívili Manolis Papa-

dakis, výkonný manažér tejto siete hotelov a Klelia Mavrofridi, manažérka, ktorá bezprostredne riadi našich študentov na praxi. Okrem pracovných vzťahov má Klelia už dva roky priateľské vzťahy s niektorými našimi študentmi, o čom svedčí aj večerný program, ktorý absolvovala v Prešove výhradne organizovaný jej priateľmi, našimi študentmi. Vikend, ktorý strávila u nás mal aj pracovnú časť. Uskutočnili sa napr. individuálne pohovory so študentmi s cieľom overiť jazykové znalosti a umožniť gréckym partnerom vybrať si študentov na prax v ich zariadení. Vo februári už poslali menný zoznam študentov, ktorých vybrali na zahraničnú prax. Boli prekvapení výbornou odbornou a jazykovou úrovňou študentov.

V dnešnej dobe sa veľa hovorí o mobilite pracovných sôl. Požaduje sa schopnosť meniť pracovisko či štát pôsobenia. V tomto zmysle sú študenti ITHM FF PU v Prešove už „eurostudentmi“. Ovládajú dva cudzie jazyky, sú flexibilní a majú dobré ekonomico-manažérske znalosti. Okrem absolvovania zahraničnej praxe časť z nich má za sebou semestrálny pobyt na univerzite v Anglicku, Francúzsku, ba aj v Grécku. Tam je našim partnerom Technological Educational Institute of Thessaloniki. Vďaka pochopeniu prof. Pantelisa Kyrmizoglou strávila niekoľko mesiacov v minulom školskom roku študentka Pirohová na študijnom pobytu v tejto krajine. V jarných mesiacoch máme pripravený pobyt ďalšieho študenta u tohto partnera. Ostáva len veriť, že tieto zahraničné vzťahy budú nadľahčovať rozvíjané a osozne pre všetky zúčastnené strany.

PaedDr. Július Alcnauer,
ITHM FF PU

Prof. Slavolub Vičič prezentuje časopis HOTEL-LINK International dekanovi FF prof. PhDr. Rudolfovi Dupkalovi, CSc. pri príležitosti oficiálnej návštevy v Prešove.

Foto: HOTEL-LINK

Pracovníci Katedry ukrajinského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty PU prezentovali svoju prácu

Ukrajinistika – minulosť, prítomnosť a budúcnosť

Pracovníci Katedry ukrajinského jazyka a literatúry (KUJaL) FF PU sa na troch vedeckých konferenciach v závere roka 2003 zamerali na prezentovanie prísnie vedeckých výsledkov svojej práce, ale aj na analýzu, či mapovanie problematiky úzko prepojenej s konkrétnym bytím ukrajinskej menšiny na Slovensku, a to najmä na hodnotenie stavu v oblasti ukrajinského školstva a ukrajinskej kultúry na Slovensku, teda na otázky pragmatického charakteru.

Usporiadateľom konferencie pod názvom Perspektivy rozvoja vzdelávania a kultúry národnostných menšíň bol Ústav pre výskum vzdelávania a kultúr národnostných menšíň Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Zíšla sa na nej predovšetkým predstaviteľia maďarskej národnosti, a to pracovníci venujúci sa otázkam maďarskej menšiny žijúcej na Slovensku, teda predovšetkým z Nitrianskeho a Bratislavského kraja. Vo vystúpeniach sa zamerali na otázky multikulturality, ktorá sa tak výrazne propaguje najmä v súvislosti so vstupom do EÚ. Usporiadatelia využili podujatie na propagovanie svojej univerzity a jej vedeckých pracovisk, v rámci ktorého je aj spominaný ústav. Inú, ako maďarskú menšinu, zastupovali dve pracovníčky PU Doc. PhDr. Mária Čižmárová, CSc. a Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD. Obe pripravujú učebné osnovy a štandardy z ukrajinského jazyka a literatúry pre základné školy s vyučovacím jazykom ukrajinským a s vyučovaním ukrajinského jazyka na Slovensku v rámci plnenia grantovej úlohy (KEGA) a ich vystúpenie sa realizovalo v rámci tohto programu. M. Čižmárová opísala stav ukrajinského školstva na Slovensku, J. Kredátusová zmapovala súčasnosť ukrajinskej kultúry na Slovensku,

pričom sa obe opierali aj o konkrétné čiselné údaje. Ich vystúpenia boli veľmi zaujímavé, pretože detailne upozorňovali na mnohé problémy, ktoré v oblasti menšinej politiky na Slovensku sú a zároveň naznačili ďalšie perspektivy existovania a rozvoja tejto menšiny na Slovensku. Referujúce zaujali aj tým, že sa vyjadrovali k existencii omnoho menšej menšiny ako sú menšina maďarská alebo rómska, ale kultúrne veľmi bohatej a s dostatočne silnou tradíciou na Slovensku.

Na konferencii pod názvom Slovensko-ukrajinské vzťahy a súvislosti, ktorá sa konala v Banskej Bystrici a organizovala ju Katedra slovanských jazykov Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela, PU reprezentovali z KUJaL FF doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc. s témou Slovenská literárna veda a Anatolij Kralyckij, PhDr. Valéria Juričková s príspevkom Variabilita obraznosti poézie B. I. Antonyča v slovenskom prehľade Ľ. Feldeka. Príspevok J. Kredátusovej z tej istej katedry pod názvom Slovenské a ukrajinské čislovky v jazykovede, v jazykovom systéme a v reči bude uverejnený v zborníku z tejto konferencie. Z Katedry slovenského jazyka a literatúry FF prispela do programu konferencie prof. PhDr. Viera Žemberová, CSc.

témou K feministickej poetike a estetike (na textoch slovenskej a ukrajinskej prózy). Z Katedry všeobecnych dejín FF vystúpili doc. PhDr. Lubica Harbuľová, CSc. (Vnútropolitický vývoj Ukrajiny v rokoch 1917 - 1920 a jeho odraz v slovenskej odbornej tlači) a prof. PhDr. Michal Danilák, CSc. (Slováci a Rusini-Ukrajinci vo vzájomných vzťahoch v Československu v medzivojnovom období).

Konferencia bola v poradí štvrtým ročníkom v rámci „cyklu“ konferencií venovaných slovensko-ukrajinským vzťahom. Predchádzajúci ročník minulý rok sa konal na PU a rovnako tak jej prvy ročník. Druhý sa organizoval v Užhorode.

Tretiu konferenciu organizoval Ústav slavistiky (oddelenie ukrajinského jazyka a literatúry) FF Masarykovej univerzity v Brne. Konferencia mala názov Ukrajinistika – minulosť, prítomnosť a budúcnosť a venovala sa všetkému, čo je spojené s literatúrou, históriaou a kultúrou Ukrajincov žijúcich na Ukrajine i mimo nej. Prítomní boli bádatelia z Kyjeva, Lucka (Ukrajina), z Poľska, z Rakúska, Nemecka, z Česka (Brno, Praha, Olomouc) a zo Slovenska (Prešov). PU reprezentovali osobne M. Čižmárová a J. Kredátusová z KUJaL FF a prostredníctvom prihlásených príspevkov, ktoré budú uverejnené v zborníku z konferencie aj Ľ. Babotová a V. Žemberová.

M. Čižmárová vystúpila s príspevkom Vyučovanie ukrajinského jazyka na jednotlivých typoch škôl v Slovenskej republike. J. Kredátu-

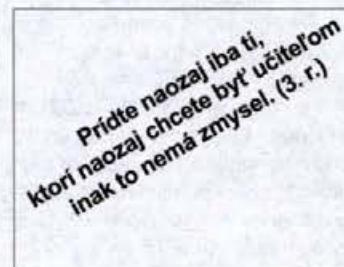
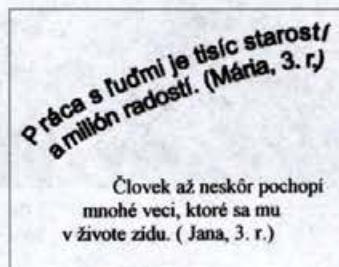
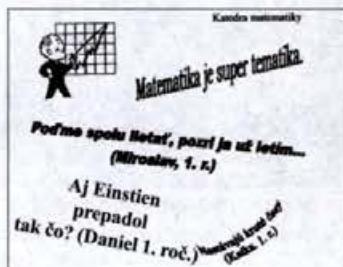
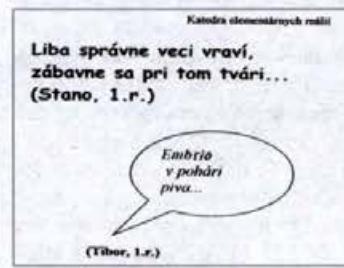
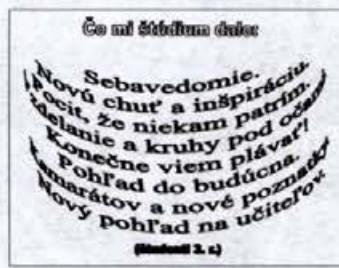
sá predstavila dosiahnuté výsledky v ukrajinskej jazykovede od roku 1953, teda od jej počiatkov až po súčasnosť a naznačila možné smerovanie bádania v budúcnosti, a to predovšetkým na KUJaL FF PU. Podobnej problematike v oblasti literárnej vedy, teda koncepcii rozvoja a perspektív výskumu ukrajinskej literatúry na našej univerzite sa vo svojom príspevku venuje Ľ. Babotová. V. Žemberová sa sústredila na užšiu oblasť v rámci ukrajinskej literatúry a sice na subjekt a jeho premeny v ukrajinskej próze 20. storočia.

Zorganizovaním tejto konferencie si oddelenie ukrajinského jazyka a literatúry pod vedením doc. H. Myronovej pripomenulo 10. výročie svojej existencie. Zanietenie jej vedúcej a ústredovost vedúceho Ústavu slavistiky ako aj záujem samotného rektora Masarykovej univerzity viedie k vytvoreniu samostatnej katedry ukrajinského jazyka a literatúry, preto sa venuje mimoriadna pozornosť výchove a príprave mladých nádejnych kolegov - bývalých absolventov magisterského štúdia.

V súvislosti s týmto konferenciou chceme dodať, že KUJaL FF nie je obsadená mnohými kádrami, napäť, ale jej pracovníci sa snažia a zrejme sa im aj darí úspešne reprezentovať a prezentovať našu Alma mater nielen v rámci Slovenska, ale aj v zahraničí.

Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD.
KUJaL FF

Z „múdrostí“ poslucháčov PF PU zozbieraných ich učiteľmi a vydaných vo forme skladáčky

Katedra dejín FHPV má v poradí tretiu ročenku

Koncom roku 2003 sa do rúk odbernej verejnosti i laickým záujemcom o históriu dostala ďalšia z ročeniek Katedry dejín FHPV. Už v poradí treći zväzok tejto edicie zaznamenal v porovnaní s predchádzajúcimi viačeré kvantitatívne i kvalitatívne zmeny. Nová veľmi kvalitne obsadená redakčná rada bola postavená pred veľmi náročnú úlohu vybrať do zborníka tie najlepšie príspevky. Napriek tomu, že sa okruh prispievateľov v porovnaní s predchozími rokmi opäť rozšíril, celá takmer triestostranová ročenka je už tradične rozdelená do troch časti.

Úvodný, najroziahlejší blok je venovaný pôvodným vedeckým prácam, pričom okrem členov katedry prispeli svojimi štúdiami i autori z iných slovenských a zahraničných pracovísk. Jednotlivé materiály sú zaradené chronologicky a celý blok otvára R. Kožiak Štúdiou *Cyrilometodske kresťanstvo v Malopoľsku vo svetle najnovších výskumov*. V nasledujúcom príspevku *Francúzska historiografia 19. storočia o Slovácoch* (s. 24 - 34), Ján Mojdis venoval pozornosť viacerým významným francúzskym bádateľom, ktorí sa vo svojich prácach venovali vo väčšej či menšej miere Slovensku a Slovákom. Nasledujúce štúdie *Satirické žihadlice Jonáša Záborského* (s. 35 - 56) od Márie Kračunovej a *Štefan Mišik a jeho pôsobenie na východnom Slovensku* (s. 57 - 79) od Nadeždy Jurčišinovej, dávajú možnosť nazrieť do životných osudov a názorov dvoch významných a zaujímavých Slovákov pôsobiacich v priebehu 19. storočia na východe Slovenska. Aj nasledujúce príspevky sú venované regionálnej problematike. Patrik Derfiňák v práci *Prešovská banková jednota 1868 - 1924* (s. 92 - 105) zhodnotil pôsobenie a podnikateľské aktivity jednej z významných bankových inštitúcií pôsob-

iacich najmä v oblasti Šariša. Viera Hudečková v príspevku *Týždenník Šariš a kultúrno-osvetová práca v rovnomennom regióne v 30. rokoch 20. storočia* (s. 106 - 114), zasa venovala pozornosť hodnoteniu regionálnej dobovej tlače. Regionálnej problematike je venovaná aj štúdia Imricha Michnoviča „*Riešenie židovskej otázky v okresoch Zemplína v prvých dvoch rokoch Slovenskej republiky* (1939 - 1940). Martin Pečák je zostaviteľom ročenky a súčasne autorom príspevku *Politické aktivity maďarskej menšiny na východnom Slovensku v rokoch 1939 - 1944* v zr. *kadle župnej agendy* (s. 128 - 142). Fundované mapuje pôsobenie jednej z národnostných menší počas rokov druhej svetovej vojny. Záverečným príspevkom bloku vedeckých prác je materiál Juraja Teja *Vývoj názorov na regionálny rozvoj v ekonomickej teóriach 20. storočia* (s. 143 - 152).

V ďalších dvoch blokoch sú okrem učebných textov, v ktorých sa jednotliví autori usilovali priblížiť rôzne problematické témy zo všeobecných a národných dejín. Pomerne rozsiahly priestor je v ročenke venovaný rôznym aktivitám, exkurzii, ŠVOČ, katedrovici dejepisárov, uskutočnených v priebehu akademického roku 2002/2003. Ďalším dokladom o aktívnom prístupe študentov k získaniu nových vedomostí sú aj glosy, v ktorých dostali možnosť predstaviť najnovši výber preštudovanej literatúry venowanej dejinám.

Ročenka sa dostala do rúk aj účastníkom vedeckej konferencie Teoretické a metodologické otázky výskumu regionálnych dejín. A tak na záver už iba zostáva vyslovíť prešedzenie, že úroveň, ktorú táto ročenka dosiahla, sa podarí udržať aj v nasledujúcich rokoch.

Mgr. Daniela Derfiňáková

Vyšla nová politickogeografická monografia

V polovici minulého kalendárneho roka vydala Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove s podporou Vzdelávacej nadácie Jana Husa monografiu *Politická geografia a geopolitika*. Jej autor, doc. RNDr. Robert Ištok, CSc., mimoriadny profesor Katedry geografie a geoekológie FHPV PU, je popredný slovenský odborník v oblasti politickej geografie a geopolitickej myslenia.

Táto problematika, ktorá sa nachádza na rozhraní geografie a politickej vedy bola do roku 1989 v rámci geografie na Slovensku rozvíjaná iba veľmi obmedzene. Aj v súčasnosti sa politickogeografickým výskumom a geopolitickej mysleniom na Slovensku zaobera len málo odborníkov. Preto je vydanie monografie *Politická geografia a geopolitika* významným edičným počinom, a to o to zvlášť, že ide iba o druhú knižnú publikáciu tohto zamerania na Slovensku. Prvá monografia politickogeografického zamerania s názvom *Štát na politickej mape sveta. Politickogeografické a geopoliticke aspekty* vyšla z pera tohto autora pred šiestimi rokmi.

Robert Ištok sa v monografii usiluje o zosumarizovanie teoretických poznatkov a o obsahové vymedzenie termínov z politickej geografie a geopolitiky. Zároveň podáva aj náčrt hlavných smerov politickogeografického a geopolitickej myslenia v minulosti a v súčasnosti. Na 392 stranach textu je hutným spôsobom zhromaždený základný ideový materiál, ktorý vytvára vhodnú teoretickú bázu pre ďalší rozvoj politickej geografických výskumov u nás a tiež pre pochopenie významu geopolitickeho myslenia v politologických analýzach vývoja medzinárodného spoločenstva.

Monografia je rozdelená do siedmich kapitol. Dve z nich sú venované problematike geopolitickeho myslenia z teoretického aspektu a z hľadiska náčrtu jeho hlavných smerov a škôl. Ostatné kapitoly sú venované politickej geografii. V tomto kontexte je obzvlášť cenné, že sa autor pri ich spracovaní opiera nielen o geografický, teda priestorový pohľad, ale vychádza aj z politologických poznatkov. Teoretické konštatovania sú v práci obohatené o príklady z empirickej fungovania medzinárodného spoločenstva a dokumentované 41 mapami. Text monografie je doplnený o rozsiahly zoznam použiatej a odporúčanej literatúry.

Publikácia Roberta Ištoka má široké uplatnenie v akademickej sfére ako študijná literatúra nielen na štúdium geografie a politológie, ale aj histórie, filozofie či občianskej výchovy. Odborná verejnosť prijala vydanie publikácie kladne, o čom svedčia viaceré pozitívne reakcie a recenzie. Verime, že autor splní v dohľadnom čase svoj sľub, ktorý deklaruje v predstave monografie a spracuje v samostatnej práci problematiku vývoja priestorovo-politickej a geopolitickej štruktúry sveta a jeho regiónov.

Doc. RNDr. René Matlovič, PhD.

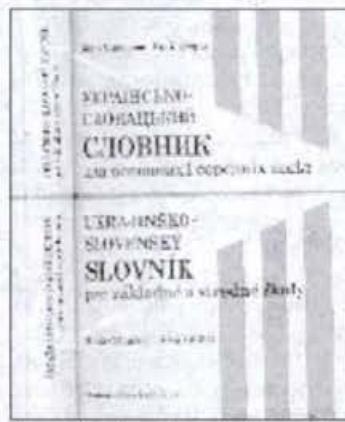
Vydali Ukrajinsko-slovenský slovník pre základné a stredné školy

Čižárová, Mária - Kundrát Juraj: *Ukrajinsko-slovenský slovník pre základné a stredné školy*. Prešov, EXCO 2003. 351 s.

Obohatením ukrajinskéj knižnej produkcie sa koncom minulého roka stalo vydanie Ukrajinsko-slovenského slovníka, ktorý podáva verný obraz o slovnej zásobe ukrajinského spisovného jazyka v porovnaní so slovenškým.

Ako v úvode naznačujú autori, ide o prvé lexikografické dielo adresované našim školám, ktorému predchádzal iba Ukrajinsko-slovenský slovník I. Popela z roku 1960.

Slovník obsahuje okolo 19 000 heslových jednotiek. Malý rozsah slovníka si vyžiadal prísnu excerptiu lexikálnych jednotiek, preto sú v ňom

iba výnimocne zahrnuté výrazy úzko odborné, nárečové a zastarané. Začiatková aj nové lexikografické jednotky, ktoré pribudli do spisovnej

ukrajinciny a slovenčiny po zmene politických a spoločenských pomerov.

Slovníkové heslo obsahuje: heslové slovo; určenie slovného druhu; štylistickú alebo terminologickú skratku; slovenský ekvivalent; v niektorých prípadoch príklady použitia heslového slova.

V zozname použitých skratiek sú okrem gramatických skratiek uvedené aj odborné skratky a štylistické kvalifikátory.

Heslové slová sú usporiadané v ukrajinskom abecednom poriadku vo svojom základnom gramatickom tvare s vyznačením prízvuku.

Do slovnej zásoby sú právom zahrnuté skratky, rozpisujú sa, dešifrujú, pričom sa uvádzajú ich ukrajinská podoba. Napr. OOH (Organizácia

objednanych nacij), podobne aj slovenské - OSN (Organizácia spojených národov).

Autori slovníka kladú dôraz na jadro slovnej zásoby súčasnej spisovnej ukrajinčiny - na spisovné slová z neutrálnej štylistickej vrstvy, slová hovorové a najbežnejšie termíny z niektorých vedných odborov, ktoré by mal ovládať absolvent strednej školy.

Predkladaný slovník je kvalitným prínosom pre ukrajinskú slovníkovú literatúru a úspešne splní želanie tvorcov prispieť k lepšiemu poznaniu u ukrajinského jazyka v porovnaní so slovenským a k zvýšeniu jazykovej kultúry na našich školách.

Mgr. M. Platková

Profesorovi Gluchmanovi vyšla druhá kniha v USA

Ludská bytosť a morálka v etike sociálnych dôsledkov

Profesor PhDr. Vasil Gluchman, CSc. z FF PU v Prešove patrí k najvýznamnejším osobnostiam v oblasti etiky na Slovensku a snáď k najplodnejším autorom kníh a štúdií publikovaných doma i v zahraničí. To potvrzuje aj najnovším edičným činom pod názvom *Human Being and Morality in Ethics of Social Consequence*. Vydalo ho vydavateľstvo The Edwin Mellen Press v USA, kde vyšla v roku 1997 aj jeho kniha *Slovak Lutheran Social Ethics*.

Jedinečnosť autorovej osobnosti a pochopenie a aktuálnosť problematiky a cieľov tejto etickej teórie v rámci sociálno-politickej prostredia výstížne zachytávajú slová vedúceho Filozofickej katedry University of Akron v USA, profesora H. M. Ducharmeho, ktorý v predstove konštatuje, že „táto práca o etickej povahе ľudskej bytosťi a spoločnosti zaznieva čoraz viac hlasnejšie kvôli peci, v ktorej bola pečená“. Profesor Gluchman vytvoril jeden z možných smerov morálneho uvažovania o ľudskej byti a morálke a ponúka ho v podobe etickej teórie etiky sociálnych dôsledkov ako verzie umierenejne neutilitaristického kon-

zektvencializmu. Autor kriticky hodnoti a efektívne vylepšuje spolu dve v súčasnosti burcujúco najdominantnejšie etické teórie: utilitarizmus a Kantova etika. Úloha a význam dôsledkov je však rozhodujúca. Dielo je výsledkom vlastného hlbokejšieho uvažovania mysliteľa, a preto nesie výrazné vnútorné hodnoty. Jednou z nich je to, že táto mohutná etická teória prináša so sebou súčasné integrácie ontológie, psychológie, sociológie, história etiky, ľudského evolucionizmu, rolu a miesto v kultúre a analýzu typológie morálneho myšlenia. Všetko je urobené s veľkou plynulosťou a prirodzenosťou prepracovaných analýz.

Tento rukopis je „reflektorm svetla do morálnej temnoty“ etických verzí skúmajúcich ľudskej bytie iba školským pohladom. Profesor Gluchman predkladá vedecké dielo s veľmi aktuálnou problematikou. Hlbiaša analýza práce ukazuje autora ako výrazne humanistického mysliteľa, ktorý predpokladá, že mravný subjekt je schopný rôznymi cestami determinovať svoje morálne uvažovanie, rozhodovanie a konanie.

Kniha je koncipovaná do šiestich

kapitol, z ktorých prvá podáva analýzu niektorých morálnych hodnôt a princípov v kontexte etiky sociálnych dôsledkov. Autor si nárokuje na chápanie značných rozdielností medzi utilitarizmom a neutilitariastickou formou konzektvencializmu. Na základe týchto rozdielov potom ďalej rozvíja také morálne hodnoty a princípov ako sú napr. pozitívne sociálne dôsledky, humánosť, právo, spravodlivosť, zodpovednosť, tolerancia a morálna povinnosť. V nasledujúcej kapitole je subjektom jeho analýzy ľudskej bytie ako mravný subjekt. Vzťah mravnosti k mravnému subjektu zaujíma dôležité miesto v tretej kapitole práce. Štvrtá kapitola je venovaná analýze teórie morálneho vývoja podľa Lawrence Kohlberga ako aj dvom stupňom morálneho uvažovania v teórii Mervynu Hareho. Na základe týchto teórii tvorí autor vlastnú teóriu dvoch typov mravného subjektu: konformného a reflexívneho mravného subjektu. Piata kapitola podáva analýzu niektorých aspektov ľudskej a morálneho práva v kontexte etiky sociálnych dôsledkov a posledná kapitola sa zaobráva otázkami humánnosti

a ľudskej dôstojnosti. Profesor Gluchman tu konštatuje, že „... nachádza humánosť ako rozhodujúci morálny princíp v procese sociálneho vývoja ľudstva“.

Práca je zároveň adekvátnou analýzou chápania sociálnej morálky súčasných etických teórií. Popri cenných poznatkoch obsahuje toto dielo jedinečnosť v jednoduchej myšlienke, ktorú sám autor charakterizuje konštatovaním: „... zmysluplnosť existencie mravného subjektu, skupiny a celého ľudstva je možný iba cez akceptáciu a aplikáciu humánnosti a ľudskej dôstojnosti v bežnom živote.“ Osobitne treba oceniť, že kniha je koncipovaná nielen pre odborníkov, ale aj vzdelených čitateľov najrôznejších profesii.

Knihu *Human Being and Morality in Ethics of Social Consequences* si môžete objednať prostredníctvom internetu na stránke: www.mellenpress.com, alebo priamo na adresu: The Edwin Mellen Press, Order Fulfillment Dept., PO Box 450, Lewiston, NY 14092-0450.

Mgr. Miriam Lysá,

Filozofická fakulta PU v Prešove

Aktuálna práca o profesnej etike a mravnej výchove

Celkom nedávno uzrela svetlo sveta zaujímavá práca Doc. PhDr. Anny Klimekovej, mim. prof., s názvom Profesná etika a mravná výchova (praxeológia) Historicko-filozofický prístup - československé dejiny. Ide o výsledok „posadnutosti“ autorky venovaný sa otázkam etickej výchovy v československých dejinách, ku ktorej sa i ona sama priznáva.

Nota bene - je to práca, ktorá vhodne dopĺňa jej predchádzajúce monografie, týkajúce sa otázok etickej a mravnej výchovy: *Etika a mravná výchova* (1995), *Etika a etická výchova v kontextoch ľadovek* (Náčrt formovania prosociálnosti človeka) (2000), *Od filozofickej antropológie k autenticite človeka* (2003).

V centre autorkinej pozornosti stojí človek, pedagóg a študent. Od toho sa logicky a neformálne odvíjajú i rozčlenené kapitoly. Práca začína riešením problematiky súčasnej výchovy a profesie pedagóga, cez etiku a profesnú etiku v podmienkach Českej a Slovenskej republiky v r. 1899 - 2004, typológiu pedagóga a jeho základné kritériá a končí veľmi zaujímavou analýzou problému štýlu pedagóga podporujúceho tvorivosť študenta. Teda ide o problematiku

ako vychovať občana so skutočne občianskym pátosom, ktorá je dnes veľmi aktuálna a stojí v centre pozornosti celého edukačného a výchovného procesu - a to nielen v našich podmienkach, ale i v celosvetových.

Ako dlhorčného pedagóga ma zaujala prvá časť práce. Analyzujúc problematiku formovania mravnej výchovy v dejinách v našich podmienkach, v roku 1998 nastal na Slovensku veľký boom, že začíname s niečim novým - a tým je etická výchova. Ako keby sa nikdy nikto

u nás touto problematikou nezaoberal. Autorka však siahla po dejinnej literatúre a zistila, že pravda je trochu (vlastne zásadne) iná. Už v roku 1920, keď sa tieto problémmy začali riešiť v Česku. Teda v období, kedy bolo skutočne potrebné venovať sa práve otázkam výchovy - etickej a morálnej zvlášt'. Išlo o obdobie veľkých sociálnych zmien a vyžadovali si riešiť vážne otázky života, ktoré hlboko súviseli s problémami humanizmu, empatie, asertivity etc., i keď v danej dobe to bolo vyjadrené inými slovami, ale obsah bol ten istý.

Hlboký ponor do dejín pokračuje predstaviteľmi herbartizmu - J. Dašticha, G. A. Lindnera a J. Durdíka, podľa teórie ktorých boli sformované základné etické pojmy. A čomu sa najviac venovali, k čomu upriamili svoju pozornosť, to bol pojem mravný ideál. A práve on zahŕňal v sebe (podľa autorky) päť základných idej: 1. ideu vnútornej slobody; 2. ideu dokonalosti; 3. ideu blahovôle (lásku k bližnemu); 4. ideu práva; 5. ideu spravodlivosti. To sú základné fenomény, na ktorých by mala stáť dnešná etická výchova (ale žiaľ častokrát sa rozpadá ako domček z kariet - a prie sa rok 2004). Veľká pozornosť je venovaná názorom T. G. Ma-

saryka, ktorý poukazoval na význam a potrebu osobnej zodpovednosti a osobného rozhodovania a celé sociálne dianie chápal z hľadiska cieľavodnej aktivity individuálneho subjektu.

Ďalšie podkapitoly historického priestoru sú venované hľadaniu najvyšších hodnôt v axiologickej hierarchii náboženského chápania morálky.

Nie malá pozornosť je venovaná laickej morálke, ktorá sa sformovala vo Francúzsku a premietla sa aj do českej pedagogiky a etickej výchovy. Bola orientovaná protinábožensky s konštatovaním, že môže existovať morálka aj bez náboženského zdôvodnenia.

V ďalších častiach práce to A. Klimekovej naznačuje a analyzuje a hľadá nové spôsoby, ako sa tieto problémmy dajú v edukačnom procese riešiť a realizovať.

Práca A. Klimekovej zaujme každého, nielen pedagóga či vychovávateľa, pretože obsahuje množstvo podnetov pre správanie sa ľuďmi v celej spoločnosti, jej kultivácie, humanity a morality.

PhDr. Anton Takáč, PhD.,
KOEV FHPV PU
(redakčne upravené a skrátené)

Predstavujeme tvorbu poslucháčov PU, laureátov Akademického Prešova 2003 v kategórii poézia

mám strach otvorit' ústa aby mi z nich nevypadlo slovo my nemí máme svoje tajomstvá ----- bludička ak práve nie som s tebou som s iným ----- niečo biele podobné snehovej vločke mi spadlo na nos a noc pred tým	sa mi snívalo o anjelovi že sme boli odniest' kvety na cintorín náhoda? ----- miháš sa mi pred očami motýľ anjel motýľ anjel obaja s prepichnutým okom na krídle ----- na jazyku mám čosi iné ako na srdci	tvoj jazyk ---- chceš ma nájsť v kvapke dažďa a ja sa zatiaľ rozprzkávam na tisíc kúskov pri každom dopade na twoju hlavu viac ako ranná hmla ---- cheeš aby som bola twoja a pri tom sa mi nedokážeš pozrieť pod sukňu	bez toho aby si zabudol na moje oči ---- podmieňovací spôsob ak som tvoja žena prečo ma opúšťaš zakaždým ked' vojdeš dnu ---
--	--	---	---

Lýdia Sobeková
FF PU Prešov

4. ročník, Psychológia
(1. miesto spolu
s Radoslavom Tomášom
z FF Univerzity Komenského)

cestou autobusom fotografujem znehybnené tváre ktoré nikdy nevyvolám	UMÝVANIE NÔH Zvyšky mydla si rozpustil vo vani Urobil rovnako s mojimi pochybnosťami? Stanies sa protišmykovou kachličkou v spoločnej kúpeľni?	Z PEKLA ŠTĚSTÍ Keby sa život počítal na básne, boli by ste všetci mŕtvii A ja? Ja som o báseň pred vami	LÁSKA Netuším, kto to bol Mal tvár od cigaretového dymu A tvrdý krok
vždy mi bola bližšie voda než oheň to večné plynutie z ktorého sa neuhasiť čakám s dvojitou tvárou	GRANULKA Takto vyzerá láska? vyrastá ti pod rukami v črepníku a občas sa minie hnojivo	MODLITBA ZA DOBRÚ ÚRODU Medzi vínom a tebou je nepatrý rozdiel Nalievaš ma svojimi citmi a ja, ležiac na lavici za dubovým stolom začinam chápat' mužskú dušu Ale len kým nevytrielzvem	
zima od ktorej si sľubuješ aspoň kvety na oknách chlad tupý ako štetec ako slová žiarovka ústa ryby	ČIA? Na tvári máš stopy po uhlíkoch a prepálené šaty Ako ti mám veriť, že ma nepodvádzas s diabolom?	VYÚČTOVANIE Po čo si prišiel? Zhrýzť broskyňový lesk z mojich úst? Hraj sa na verného psa a ja ti prebodenem bok rebrom, čo si mi kedysi daroval	
károvaný obrus je nevyspytateľný jeho mreže väznia stromy plasty, z ktorých pijem vlastnú šachovnicu	Jesenný západ	Návrat (Ježišovi)	Lesk tridsiatich kúskov mincí
žily sú stromy žily sú hľasy sú riekou v podzemí	Z prasklín neba padá listie	Konáre nad cestou núkajú povrazy	Nedeľný obraz
básne sú záznamy ako dlhá nekončiaca čiara	Lúče stoja zapichnuté v zemi Nebo spáchalo sepuku	Lupene svetla vednú v mlákach	Kostol vrazený do vrchu Koniec Bránka vrzla Po trhline do dediny steká dlhá čierna slza
	Stúpa hmla a slnko sa zohýna	Hlboká rieka na mňa žmurká Sivie vzduch	Milan Ladyka FHPV PU 3. ročník, Vv (3. miesto spolu so Silviou Miklošovičovou z FF Univerzity Komenského a Luciuou Paraličovou z FF PU)
	ten zlatý klinec za ktorý visíme	Ston počuť už v každom klinci	
		a v očiach matnie lesk	

*Lucia Paraličová
FF PU 3. ročník, SjAL - D
(3. miesto spolu
so Silviou Miklošovičovou
z FF Univerzity Komenského
a Milanom Ladykom
z FHPV PU)*

Martinu Semešiovú zvolili za prezidentku Slovenského zväzu Taekwon-do ITF

Korunovala svoju pretekársku i trénerskú aktivitu

Martina Semešiová (na obr.) je držiteľkou Grand Prix Ľudovej banky za vzdelenosť z roku 2002. Od októbra 2002 pracuje ako asistentka na Katedre vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU. Taekwondo sa venuje od roku 1994, v ktorom je šestnásobná majsterka Slovenska v disciplíne matsogi (športový boj) v hmotnostinej kategórii do 58 kg (v rokoch 1996, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002). Slovenskú republiku reprezentovala trikrát na majstrovstvách sveta (v r. 1996 v Prahe, v r. 2001 v Rimini/Taliansko a v r. 2003 v Solúne/Grécko) a trikrát na majstrovstvách Európy (v r. 1997 vo Varšave, v r. 2002 v Třeboni a v r. 2003 v Košiciach). V roku 2002 Semešiovú zaradili medzi 11 najúspešnejších športovcov okresu Prešov a pri tejto príležitosti jej bol udelený diplom za úspešnú činnosť v roku 2001.

Od roku 1999 sa venuje trénerskej práci nielen s deťmi a mládežou, ale aj s dospelými v ŠK Taekwon-do Ge-baek Prešov, ktorého členská základňa presahuje v súčasnosti 100 členov. V roku 2000 získali žiaci ŠK TKD Ge-baek Prešov titul majstrov Českej

republiky v timovom sparingu a neškôr bol tento klub vyhlásený za najlepší klub na Slovensku.

M. Semešiová pokladá rok 2003 za mimoriadne úspešný. ŠK TKD Ge-baek Prešov zorganizoval dve veľké medzinárodné akcie - 1. ročník Prešov Open a letné centrálné sústredenie. Na súťaži Prešov Open sa zúčastnili kluby z celého Slovenska a z Českej republiky (ŠK TKD Ge-baek PO sa stal najúspešnejším). Letné centrálné sústredenie trvalo 10 dní, na ktorom sa zúčastnilo okrem domácich športovcov 130 poľských evičencov a 10 športovcov z Veľkej Británie (nechýbali ani majstri sveta

či Európy). V aprili 2003 získala M. Semešiová tretie miesto na majstrovstvách Európy a v júni obsadila piatu priečku na majstrovstvách sveta v Grécku. Ani v jeseni roku 2003 sa nenechala zahanbiť. Prvenstvo získala aj na Czech Open a na súťaži Pohár majstra Pak Chol Mina v Smoleniciach. Tretiu priečku si vybojovala na medzinárodnej súťaži Dragon Cup, ktorá sa uskutočnila v novembri v poľskom Koniecpole.

ŠK TKD Ge-baek Prešov pod vedením M. Semešiovej (Ladislav Huňady, Ján Goč, František Novotný, Róbert Baláz + členovia organizačného výboru klubu) úspešne reprezentuje mesto Prešov. Počas roka 2003 bol tento klub dvakrát vyhlásený za najúspešnejšiu školu turnajov Prešov Open a Pohár majstra Pak Chol Mina, do piateho miesta sa umiestnil na maďarskom turnaji Europa Cup a Czech Open, do siedmeho miesta na poľskom Dragon Cupe a Otvorených majstrovstvách v Taekwon-do v Lodži. Medzi najlepších reprezentantov patria Martin Magda, Tomáš Gajdoš, Róbert Škop, Róbert Baláz, Damián Gabáni, z dievčat Lenka Palaščáková, Vero-

nika Balážová, Lucia Irchová.

Začiatok roka 2004 bol pre prešovských taekwondistov výnimočným. 23. januára vznikol Slovenský zväz Taekwon-do ITF (SZTKD ITF), ktorý je platným členom Európskej Taekwon-do Federácie (AETF) a Medzinárodnej Taekwon-do Federácie (ITF). M. Semešiová bola zvolená za prezidentku SZTKD ITF jednomyselne.

Členovia SZTKD ITF sa pripravujú na 2. ročník Prešov Open – otvorené majstrovstvá Slovenska, ktoré sa uskutočnia 14. marca 2004 v Športovej hale PU. Medzi akciami SZTKD ITF nebudú chýbať majstrovstvá Európy vo Finsku, či majstrovstvá sveta juniorov v Taliansku.

PhDr. Daniela Palaščáková

Klub vstupuje do šiesteho semestra

Vysokoškolský klub (VŠK) v Prešove ponúka študentom PU koncerty, literárne večery, talkshow Čaj u pána senátora, do ktorej si pozývame zaujímavých hostí, prednášky z rôznych oblastí, duchovné aktivity...

Veľkej obľube sa teší naša čavia-reň, kde sa dá posiedieť pri káve, čaji a dobrej hudbe. Je otvorená v pracovných dňoch od 16. do 22. h. Obsluhujú zásadne študenti.

Priestory VŠK veľmi radi poskytujeme študentom na organizovanie vlastných aktivít. Veľmi nás teší spolupráca s katedrou hudobnej výchovy. Pravidelnou súčasťou nášho programu sú literárne večery, ktoré pripravuje Eva Safanovičová so svojimi spolužiakmi. Veľmi by sme privítali aktivity výtvarníkov v našich priestoroch.

Najnavštievanejšími akciami sú koncerty. V letnom semestri pripravujeme vystúpenia skupín Mi-MiCry, Metelica, Fön (Nemecko), diplomové koncerty študentov katedry hudobnej výchovy... Pravidelne raz do týždňa navštevujeme pacientov na geriatrickom oddelení prešovskej nemocnice. Služba počúvania, ktorá beží tretí semester je povzbudením pre pacientov a dobrou školou pre študentov.

Ak máte záujem o organizovanie akcii vo VŠK, môžete nás kontaktovať na telefónnych číslach: 0905 909 389 a 0905 356 592.

Mgr. Ján Knapík, správca VŠK

Vysokoškolský klub Prešov

Program – Marec 2004

1. 3.

- 18:00 sv. omša v Dóme sv. Mikuláša
19:30 talkshow:
Čaj u pána Senátora
host: **Maroš Kuفا**
(predstavený inštitútu Krista veľkňaza v Žákovciach.
Pracuje pre bezdomovcov,
opustené matky s deťmi a telesne postihnutých)
hudobný host:
His Master's Voice 1927

9. 3.

- 19:30 prednáška:
Dialóg o láske a sexe
host: **Pavol Hudák**
(UPC KE)

13. 3. Telemost

- (študenti PU v Bratislave)
televízne spojenie hlavných
miest krajín vstupujúcich
do EÚ a Vatikánu
priamy prenos na STV 2
o 17:50

16. 3. Literárny večer študentov PU

18. 3.

- 19:30 Literárno – hudobný večer skupina Fön (Berlín, Nemecko)

22. – 25. 3. seminár:

- Staré hranice – nové hranice; trojuholník Slovensko – Ukrajina – Maďarsko a rozšírenie EÚ
hostia: **Karin Bachmann** (novinárka - Nemecko)
William Figusch (riaditeľ informačnej kancelárie Rádia Európa)
Tom Steinborn (komunikačný tréner – Berlin, Nemecko)
podrobnejšie informácie na samostatných plagátoch

29. 3.

- 19:30 diplomový koncert:
Pestrá paleta zborovej hudby
20. storočia
účinkuje: Miešaný zbor PU
dirigentky: **Martina Kirová** a **Ivana Závodská**

30. 3.

- 11:00 Pestrá paleta zborovej hudby
20. storočia
výchovný koncert pre deti ZŠ

30. 3.

- 19:30 diplomový koncert:
Tanečná hudba v akordeóne
účinkujú: **Renáta Bartková** (akordeón)
hudobná skupina pod vedením P. Adamkoviča
sláčikové kvarteto

Pravidelné akcie:

- pondelok: katechény
utorok: biblické hodiny
streda: duchovné poradenstvo
štvrtok: nácvik študentského divadla
piatok: mládežnické „stretká“

Vysokoškolský klub

Hlavná 67, 080 01 Prešov
Čaviareň otvorená:
po – pia 16.00 – 22.00 h

www.vskpo.sk
vskpo@unipo.sk

Sústredia sa na jednotnejšiu prezentáciu výskumu psychológie športu Dr. Klaudia ZUSKOVÁ, PhD. sa stala členkou predsedníctva FEPSAC-u

Psychológia telesnej výchovy a športu je mladou vednou disciplínou. Systematický výskum sa začal iba po druhej svetovej vojne. Prvý výskum vychádzali z fyziológie vyšej nervovej činnosti koncipovanej ruským vedcom I. P. Pavlovom. V 60. rokoch minulého storočia sa psychológia telesnej výchovy a športu v celosvetovom meradle natoľko rozšírila, že bolo možné organizovať prvý celosvetový kongres psychológie športu. Uskutočnil sa v roku 1965 v Ríme z popudu talianskeho lekára Antonelího, ktorý sa stal aj prvým prezidentom celosvetovej spoločnosti športových psychológov ISSP (International Society of Sport Psychology).

V roku 1969 vo Francúzsku pri príležitosti kolokvia športovej medicíny a športovej psychológie sa utvárala aj európska spoločnosť športovej psychológie FEPSAC (Fédération Européenne de Psychologie des Sports et des Activités Corporelles, The European Federation of Sport Psychology). Prvou prezidentkou bola Bulharka Geronová.

Ulohou ISSP a FEPSAC-u je kontaktovať národné spoločnosti športových psychológov, organizovať vedecké kongresy, konferencie, vydávať tematické vedecké publikácie, časopisy (napr. Journal of Sport Psychology), analyzovať a usmerňovať vedecký výskum.

Pred rozdelením Československa pracovala celoštátna komisia športových psychológov pri vedeckej rade Československého zväzu telesnej výchovy a športu. Významné bolo, že jej člen prof. Vaněk (Karlovej univerzity) bol dve volebné obdobia prezidentom ISSP a iný člen prof. Macák (Univerzita Komenského) podpredsedom FEPSAC-u.

Po osamostatnení Slovenska sa vytvorila Spoločnosť športovej psychológie na Slovensku (SŠPS) s predsedom dr. Tomášom Gurským.

SŠPS už organizovala niekoľko úspešných seminárov so športovo-psychologickou tematikou, podporuje vedecký výskum a zabezpečuje aktívnu účasť členov na medzinárodných podujatiach ISSP a FEP-SAC-u.

V júli 2003 bol XI. kongres športovej psychológie v Dánsku, na ktorom delegáti SŠPS prezentovali niektoré výsledky výskumov z psychológie športu z rôznych pracovisk na Slovensku. Pri tejto príležitosti sa uskutočnilo aj valné zhromaždenie FEPSAC-u spojené s voľbou nového deväťčlenného predsedníctva. Veľkým úspechom je, že na návrh SŠPS bola zvolená jej podpredsedníčka Dr. Klaudia Zusková, PhD. (na obr.) z PU do predsedníctva FEPSAC-u.

K. Zusková je koordinátorkou grantového výskumu VEGA s tému Osobnosť športovca. Hlavným pracoviskom je Katedra telesnej výchovy a športu FHPV PU. Aj výsledky pilotných výskumov z tejto problematiky prezentovali na XI. kongrese FEPSAC-u.

Výškari súťažili v Prešove

Atletický klub Slávia PU Prešov v spolupráci s Mestským úradom v Prešove usporiadal už po dvanásťkrát Memoriál Štefana Stanislava v skoku do výšky.

Podujatie sa uskutočnilo 4. februára v športovej hale PU. Zúčastnilo sa na ňom 59 začínajúcich výškarov z Košíc, Spišskej Novej Vsi, Bardejova a Prešova. Po slávnostnom uvozitacom ceremoniáli a vystúpení gymnastiek športového aerobiku pod vedením Doc. PhDr. Květoslavu Perečinského, CSc. začala sa samotná súťaž od najmladších vekových kategórií po kategóriu vysokoškolá-

kov. Vítazstvo si zabezpečili títo pretekári: Ml. žiaci: Kamil Kubek, ŠŠK Bardejov, 145 cm. Ml. žiačky: Jana Šalamonová, ŠK Junior Prešov, 135 cm. St. žiaci: Ľuboš Božánský, AŠK Spišská Nová Ves, 171 cm. St. žiačky: Simona Bodnárová, ŠK Junior Prešov, 145 cm. Dorastenci: Dominik Lopuch, AŠK Spišská Nová Ves, 180 cm. Dorostenky: Veronika Stredňáková, ŠK Junior Prešov, 160 cm. Juniori: Eduard Tomko, SOU drevárske Prešov, 170 cm. Juniorsky: Katarína Klučarová, AŠK Spišská Nová Ves, 160 cm. Vysokoškoláci: Emil Jaroš, Slávia PU Prešov, 180 cm.

Juraj Maťcovský

Kognitívne zložky osobnosti športovca sú relativne preskúmané. Preto je výskum orientovaný na otázky emocionálnych zložiek osobnosti. Vypracovali sme metódy, ktoré umožňujú exaktne merať intra- a interpersonálnu empatiu športovca. Úroveň EQ (emocionálnej inteligencie) je jedným z limitujúcich faktorov športového výkonu.

Pre predstavu máme, že na nasledujúcom XII. kongrese FEPSAC-u v Grécku v roku 2007 budeme môcť podať správu o makro, resp. mikrokinetickej podstate čít osobnosti športovca. Makrokinetické typy športovcov sú extrémne súťaživé, pretože ich inklinácia k športu je prirodzená, ale ich tréning je komplikovaný. Zvýšenie bazálnych psychofyziologických hodnôt predstavuje superkompenzačnú formu tréningu. Táto forma tréningu u makrokinetického typu športovcov je sťažená relativne krátkym trváním superkompenzačného intervalu. Aplikovanie tréningového prostriedku mimochýb intervalu nemá efekt, alebo vede k psycho-fyziologickej dischordii. Práve riešenie tohto problému korešponduje s jednou z hlavných tém kongresu FEPSAC-u v roku 2007 Vplyv športu na kvalitu života.

Prvý zasadnutie novozvoleného predsedníctva FEPSAC-u sa uskutočnilo začiatkom decembra 2003 v nórskom Osle a vytýčilo ďalšie smerovanie FEPSAC-u. K. Zusková poverili koordinovať riešenie problematiky Harmonizácia kurikuláu športovej psychológie a psychológie telesnej výchovy a športu v oblasti vzdelávania na rôznych stupňoch štúdia v rámci Európy a Šport ako prostriedok socializácie a integrácie (napr. problematika minorit v rámci majoritnej spoločnosti). Ide o zaujímavú a potrebnú problematiku riešenia, a to v zmysle jednotnejšej prezentácie športovej psychológie, výučby predmetu na národnnej i medzinárodnej úrovni. Ďalším okruhmi sú špecifikovanie rozsahu, obsahu, proporcionality praktickej a teoretickej výučby, kompetencie z hľadiska prednášateľskej činnosti atď. V oblasti aplikovaného výskumu by sa mohlo prispieť k riešeniu aktuálneho problému integrácie minorit, kde práve šport môže byť významným prostriedkom.

prof. PhDr. Tomáš Stejskal, CSc.,
Profesor emeritus

TRI PRETEKÁRKY ZÍSKALI STRIEBRO

Bratislavská športová hala Elán bola 9. decembra 2003 dejiskom majstrovstiev Slovenska akademickov v halovej atletike. Usportiadaťom bola z poverenia Asociácie univerzitného športu Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave.

PU reprezentovalo družstvo katedry telesnej výchovy a športu FHPV. Tvorili ho: Jedináková, Bućová, Zabiela, Petričková, Andrejaninová, Šalamonová, Artim, Červeň, Jaroš, Balšáž a Ščešňák. Trénerom družstva bol dr. Juraj Maťcovský, CSc.

Úspešnejšie si počíinali ženy, ktoré ako družstvo skončili na treťom mieste. Z jednotlivcov medailové umiestnenie získali: tretie miesto - Jaroš v skoku do výšky, Artim v behu na 60 m, Červeň vo vrhu guľou, Ščešňák v skoku do diaľky. Zo žien na druhom mieste skončili: Jedináková v behu na 60 m pr., Bućová v skoku do výšky, Šalamonová v skoku do diaľky. Tretie miesto patrilo Zabielnej v behu na 60 m a štafete (Bućová, Zabiela, Andrejaninová, Šalamonová) na 4 x 200 m. (jm)

Šachisti Slávie PU opäť víťazne

Dobre si vedú šachisti Slávie PU v prebiehajúcej tretej lige družstiev. V ôsmom kole si pripísali na svoje konto už piatu výhru. Svojho supera z Košíc, družstvo DPMK, zdolali v pomere 4,5 : 3,5 b. Najväčší podiel na víťazstve malí Patrik Derfiňák, Stanislav Pastir a František Čech, ktorí svoje partie vyhrali, remízy dosiahli Peter Čisárik, Pavol Čisárik a Miroslav Dragula. Touto výhrou si šachisti Slávie PU upevnili postavenie v prvej polovici tabuľky a postúpili na 4. miesto. Pavol Čisárik

KRÁTKO

Jaroslav Szabo z atletického klubu Slávia PU na halových majstrovstvách Slovenska pre rok 2004 skončil v behu na 800 m v kategórii juniorov na 2. mieste a v kategórii dorastencov sa stal majstrom Slovenska.

Najbližšie atletické podujatia usporiadali klubom atletiky Slávie PU: 7. mája 44. ročník Večerného behu Prešovom, 12. mája 10. ročník Maratónskej štafety vysokoškolákov. (jm)

Ponuka štipendijných pobytov v zahraničí je rozmanitá

Slovenská akademická informačná agentúra (SAIA) so sídlom v Prešove je servisným centrom pre tretí sektor a taktiež poskytuje informácie a poradenstvo pre záujemcov o štúdium na zahraničných vzdelávacích inštitúciach. V rámci akademických mobilít v tomto roku ponúka pre študentov, doktorandov a vedeckých pracovníkov rôzne druhy štipendijných pobytov.

Slovenská republika má s viac ako 30 krajinami podpísané bilaterálne dohody o spolupráci v oblasti školstva, vzdelávania a kultúry, z ktorých vyplývajú rôzne štipendia, o ktoré sa môžu uchádzať slovenskí občania študujúci a pôsobiaci na slovenských vzdelávacích a výskumných inštitúciach.

Okrem bilaterálnych štipendii poskytujeme aj informácie o iných typoch štipendii ako sú štipendia zahraničných univerzít alebo štipendia pripadne príspevky na študijné pobyt v zahraničí poskytované prostredníctvom rôznych organizácií. Na Slovensku k nim patrí Medzinárodný Visegrádský fond, ktorý zabezpečuje Visegrádský štipendijný program, založený na podporu akademických výmen s finančnou podporou pre občanov krajín Visegradskej štvorky (V4 - Poľsko, Maďarsko, Česko, Slovensko). Dĺžka štúdia alebo výskumu v krajine V4 alebo mimo nej môže byť na jeden akademický rok s možnosťou predĺženia. Pobyt sú určené pre doktorandov (Ph.D. štúdium) alebo pre absolventov magisterského štúdia.

Zameranie pobytov je bud' na výmenu študentov z verejných univerzít

- inštitúcií v rámci krajín V4 - Visegrad Studies alebo na vynikajúcich študentov z krajín V4 na štúdium na vybraných svetových univerzitách – European Studies.

Ponuk zahraničných organizácií podporujúcich študijné alebo výskumné pobyt je omnoho viac. Jednou z nich je Nadácia Alfreda Toepfera, ktorá poskytuje štipendia pre záujemcov o európske štúdiá v oblasti kultúry a spoločenských vied, ako aj výtvarného, divadelného a tanecného umenia. Nadácia podporuje predovšetkým kandidátov zo strednej a východnej Európy, ktorí chcú študovať na nemeckej vysokej škole. Cieľom štipendia je umožniť ďalšie vzdelávanie v oblastiach blízkych zameraniu nadácie. Uchádzať sa môžu kandidáti pred skončením vysokoškolského štúdia.

V jediných prípadoch je možné podporiť aj doktorandov. Predpokladom pre udelenie štipendia je znalosť nemeckého jazyka, vek do 30 rokov a ochota vrátiť sa po ukončení štúdia do svojej krajiny. Štipendium zahŕňa 920 eur/mesiac, cestovné a pojistenie. Štipendium sa udeľuje spravidla na 12 mesiacov.

Prihlásky a informácie o rôznych druhoch študijných pobytov môžete nájsť na stránke www.saia.sk alebo na adrese:

SAIA Prešov, n. o.
17. novembra 11, 080 01 Prešov,
tel./fax: 051/ 77 11 676,
e-mail: saia-po@extra.sk.

Ing. Marta Maťuvková,
koordinátorka
akademického programu

Vo Véčku budú voliť Miss prešovských VŠ

Vysokoškolský klub Véčko vyhlasuje súťaž o Miss prešovských vysokých škôl, ktorej finálový večer po predchádzajúcich castingoch sa uskutoční dňa 31. marca 2004 o 19.00 h vo Vysokoškolskom klube Véčko v Prešove na ul. Budovateľskej 31. Našim zámerom je pripraviť hodnotnú a príťažlivú umeleckú show, ktorej bude dominovať krása charakteristická pre naše slovenské mladé dámy.

K umeleckej úrovni prispejú aj moderátori a hostia večera ako Marianna Ďurianová, Michal Hudák, Fredy Aisy, majster sveta v thajskom boxe Marco, originálna orientálna tanecnica Malika či Britney Spears alias Petra Patlevičová.

Za organizátorov:
PhDr. Jana Pitková,
J. P. Art, Prešov

KATEDRA PSYCHOLOGIE FF PU V PREŠOVE V SPOLUPRÁCI SO SLOVENSKOU PSYCHOLOGICKOU SPOLOČNOSŤOU PRI SAV

si dovoľujú oznámiť Vám, že pripravujú konferenciu s názvom

Psychologická dimenzia kvality života

Plánovaný termín konferencie je 19. - 20. máj 2004, konferencia sa bude konať v priestoroch Prešovskej univerzity.

Predpokladané sú predbežne dve sekcie:

- Sekcia I.: Kvalita života – teoretický konštrukt.
- sekcia II.: Kvalita života – empirické zistenia.

V závislosti od štruktúry prihlásených príspevkov a od počtu prihlásených účastníkov a účastníčiek bude možné utvoriť ďalšiu/e sekciu/e, prípadne zmeniť trvanie konferencie na 1 deň.

Z prednesených príspevkov bude vydaný zborník (na CD – nosiči, resp. na webovej stránke PU).

Ubytovanie a stravovanie bude v prípade Vášho záujmu rezervované v Študentskom domove Prešovskej univerzity, ul. 17. novembra č. 1 v Prešove.

Predpokladaná cena 1 hlavného jedla je 100 Sk.- a ubytovanie pre osobu na 1 deň je 200 Sk.-.

Váš predbežný záujem, prosím, nahláste na priloženej návratke na adresu:

Doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc.
Konferencia „Kvalita života“
Katedra psychológie FF PU
Ul. 17. novembra č. 1
080 78 Prešov

alebo na mailovu adresu: ziakova@unipo.sk s heslom:
Konferencia „Kvalita života“ do 4. marca 2004.

Pozvánka s programom Vám bude zaslaná posledný marcový týždeň 2004.

Návratka

Prihlasujem sa na konferenciu: Psychologická dimenzia kvality života (autor/autori a adresa jedného z autorov)

Názov prispevku .....

(Sekcia:)

K prezentácii potrebujem (podčiarknite):

meotar tabuľu datový projektor video

Konferencie sa plánujeme zúčastniť bez vlastného príspevku: áno / nie

Mám záujem o ubytovanie (zakrúžkovat') áno / nie

stravovanie áno / nie

Podpis

PREŠOVSKÁ UNIVERSITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK VIII.

Číslo 2/APRÍL 2004

Sme iba na začiatku...

Na samom konci prvého jarného mesiaca sme formálne splnili jednu z náročných úloh, ktoré vychádzajúce z litery novelizovaného zákona o vysokých školách – sú významou súčasťou transformačného procesu nášho vysokoškolského systému. Na sekretariát Akreditačnej komisie (poradného orgánu Vlády SR) sme dopravili komplexný akreditačný spis predpokladaných budúcich studijných programov, podľa ktorých, v prípade ich kladného posúdenia, bude usku-

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU

točňovaný celý vzdelávací program univerzity a jej fakúlt. Súdiac podľa „fyzickej podoby“, ktorú tento spis nakoniec nadobudol, išlo o veľmi, možno až privelmi rozsiahly dokument, ktorého osud je zdanivo teraz „v rukách“ najprv členov pracovných skupín Akreditačnej komisie, potom komisie ako inštitútu riadenia vysokých škôl v Slovenskej republike. Spolu s programami, ktoré súvisia so žiadosťou pre Študentskú univerzitu o zriadenie predpokladaných budúcich fakúlt športu, resp. manažmentu a včítane troch už schválených programov pre Katedru geografie Fakulty humanitných a prírodných vied PU, počet studijných programov, o uskutočnenie ktorých má PU v budúcnosti záujem, sa blíži k dvom stovkám. Je to naozaj úctyhodné číslo. No je to najmä a predovšetkým súčasť vzdelávacieho zámeru, ktorým chce Prešovská univerzita a jej súčasť svojím dielom vstúpiť do celoslovenských a celo-európskych súvislostí v oblasti vysokoškolského

(viac na s. 3)

V samom závere marca sa v prešovskom Véčku uskutočnila premiérová súťaž krásy Miss prešovských vysokých škôl. Zvíťazila Veronika Tobiášová z FHPV PU. Prvou vicemiss sa stala Lenka Krescanková, druhou vicemiss Ivana Revická (oba z FF PU). Medzi tými, komu sa ušla milá povinnosť dekorovať missku a vicemissky bol aj rektor PU František Mihina.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Akademický senát PU v tomto zložení už nebude voliť nového rektora Najviac diskusií bolo o organizačnom poriadku ŠDaJ PU

Organizačný poriadok novovznikajúcej organizácie pod PU - Študentského domova a jedálne (ŠDaJ) PU tvoril základný bod programu rokovania Akademického senátu (AS) PU v Prešove. Jeho členovia sa zišli v pondelok 19. apríla pod vedením svojho predsedu Jána Mojdisa. Z hľadiska ďalšieho fungovania AS PU bol najdôležitejší návrh novelizácie rokovacieho poriadku senátu, ktorý jeho členovia po diskusii jednomyselne schválili. Pôvodne stanovený hlavný bod programu - rozpočet PU na rok 2004 - sa napokon na pretras nedostal, keďže do termínu rokovania senátu Ministerstvo školstva SR nepodpísalo s PU dotačnú zmluvu. Na zasadnutí AS sa zúčastnili rektor PU František Mihina, prorektor Peter Kuzmišin, kvestorka PU Mária Dančišinová a pri prerokovaní organizačného poriadku ŠDaJ bol prítomný aj riaditeľ súčasného ŠD PU Ivan Benko.

Súčasťou organizačného poriadku sú dokumenty - Domový poriadok ŠDaJ PU, Ubytovací poriadok ŠDaJ PU a Štatút Študentskej internátnej rady PU. AS PU nemá podľa vysvetlenia J. Mojdisa v tejto súvislosti žiadnu schvaľovaciu kompetenciu. „Diskusia však bola rozsiahla,“ konštatoval.

Nový dokument, ktorý nadobudne účinnosť po podpise rektorm PU, preto ho na rokovanie senátu aj predkladal, zavádzal, zavádzal už len jednu riadiacu

disku to znamená, že AS PU vo svojom súčasnom zložení nebude vyberať kandidáta na rektora PU v ďalšom volebnom období. J. Mojdis konštatoval, že ide o rozsiahlu a zásadnú novelizáciu doterajšieho rokovacieho poriadku.

Senát sa tiež zoobral splnením povinnosti danej zákonom o vysokých školách - prípravou správy o svojej činnosti za obdobie od 8. 4. 2003 do 8. 4. 2004.

Do Študentskej rady vysokých škôl SR zvolila študentská časť AS PU Erika Jesenkú, podpredsedu AS PU, poslucháča filozofickej fakulty. Do študentskej internátnej rady senát delegoval okrem neho aj Martu Barboríkovú, poslucháčku fakulty zdravotníctva. (jn)

Prezident SR menoval nových profesorov

Prezident SR menoval za univerzitných profesorov v marci a v apríli t. r. aj piatich z PU. Išlo o Annu Tokárovú, Michala Očenáša a Petra Švorca (všetci z Filozofickej fakulty), Milana Daráka (Fakulta humanitných a prírodných vied) a Rudolfa Horvátha (Pedagogická fakulta). (jn)

V čísle okrem iného:

Téma - Akreditačný spis PU - s. 3.

Rozhovor - Ján Bartko - s. 7 - 8.

Fórum názorov - Vladimír Leško - s. 10 - 11.

Recenzie - Nové knihy Tomáša Koziaka a Františka Dancáka - s. 14.

Kultúra - Moysesiana 2004 - s. 17.

Telesná výchova a šport - Spomienky na Olympiu - s. 18.

Nabudúce:
Vznik ŠDaJ PU

Z REKTOROVHO DIÁRA

26. februára - prijatie kandidáta na prezidenta SR doc. JUDr. Ivana Gašparoviča, CSc.

10. marca - podpis dohody o spolupráci medzi univerzitami Rzeszów, PU, UPJŠ a Univerzitou Szent Istvána v Gödöllő.

13. marca - účasť na Telemoste 2004 v konkatedrále sv. Martina v Bratislave s pápežom Jánom Pavlom II., viac na tejto strane.

15. marca - prijatie primátora mesta Kežmarok.

18. marca - prijatie primátora mesta Trebišov.

19. marca - podpis zmluvy o zriadení výučbových základní medzi PU a Fakultou nemocnicou s poliklinikou Jána Adama Reimana v Prešove.

20. marca - účasť na slávnostnej inaugurácii pomocného biskupa doc. ThDr. Stanislava Stolárika v Košiciach v sídle rimskokatolického arcibiskupstva.

23. marca - prijatie japonského ataše Daiko Tachi, viac na s. 15.

23. marca - stretnutie s dekanom Fakulty dizajnu TU v Košiciach prof. Jaremom a prof. Madarasom.

24. marca - prijatie Azellio Fulminiho, riaditeľa informačnej kancelárie Európskeho parlamentu v SR.

25. marca - účasť na tlačovej konferencii na pôde PU v Prešove s novinármí z východného Slovenska.

25. marca - účasť na súťaži Moyzesiana 2004, viac na s. 17.

30. marca - účasť na mimoriadnom zasadnutí Slovenskej rektorskéj konferencie v Bratislave.

31. marca - účasť na súťaži Miss prešovských vysokých škôl vo vysokoškolskom klube Véčko v Prešove.

2. apríla - účasť na stretnutí s členmi Asociácie riadičov štátnych gymnázií k novému systému maturitných skúšok v SR.

15. apríla - prijatie dekana Fakulty ukrajinskej filológie Národnej pedagogickej univerzity Mychajla Drahomanova z Kyjeva prof. Anatolija Vysockého, DrSc.

16. apríla - účasť na inaugurácii novozvoleného rektora Ostravskej univerzity.

20. apríla - prijatie primátora mesta Vranov nad Topľou.

20. apríla - prijatie u gréckokatolického biskupa Jeho excelencie Mons. Jána Babjaka.

20. apríla - prijatie predsedu Rady odborov PU Mgr. Jána Mikluša.

21. apríla - účasť na promocii knihy Z prac badawczych współczesnych filozofów slowackich na Sileskej univerzite v Katowiciach, viac na tejto strane. (lla)

Medzinárodný prenos TELEMOST 2004 aj za účasti zástupcov PU Pápež Ján Pavol II. vyzval mladých budovať pokoj v Európe

V sobotu 13. marca 2004 dvojhodinovou mariánskou vigiliou za prítomnosti Jána Pavla II. vyvrcholil druhý ročník Európskeho dňa univerzitných študentov, pedagógov a zamestnancov, do ktorého sa prostredníctvom satelitného prenosu zapojili tísičky študentov z celej Európy. Medzi nimi aj študenti zo Slovenska zhromaždení v Dóme sv. Martina v Bratislave.

Okrem Bratislavы boli účastníkmi Telemostu hlavné mestá krajín, ktoré 1. mája vstúpia do Európskej únie. Pápež vyzval mladých, aby sa svoju veľkodusnou angažovanosťou a kreativitou spojenou s entuziasmom zapojili do budovania pokoja a jednoty v spoločnej Európe.

Na slávnosti boli prítomní Mons. Ján Sokol, arcibiskup, Mons. Tomáš Galis, predseda Rady pre univerzity pri Konferencii biskupov Slovenska, predseda Národnej rady SR Pavol Hrušovský, minister školstva Martin Fronc a zástupcovia akademickej obce. Prešovskú univerzitu zastupoval rektor prof. PhDr. František Mihina, CSc.

Po úvodnom slávnostnom vstupe so zástavami zúčastnených krajín, sviecam a križom odovzdal kardinál Camillo Ruini v Ríme a predsedajúci zhromaždení v jednotlivých krajinách zástupcom pedagógov, študentov a zamestnancov univerzit apoštolskú exhortáciu Ecclesia in Europa (Cirkev v Európe).

V Bratislave predsedajúci slávnosti odovzdal túto exhortáciu práve zástupcom PU - Mgr. Tatiane Kanišákové, PhD., Mgr. Martinovi Michelčíkovi a Ivane Kotulákové.

Slovensko prispelo do medzinárodného televízneho prenosu (vysielala ho aj STV) spevom Loretánskych litárií. Tie predniesol vyše

100-členný spevokol, ktorého súčasťou bolo aj 27 členov Miešaného zboru PU, pod vedením Mgr. Tatiany Kanišákové, PhD.

Aktívnu účasť prešovských vysokoškolákov (celkom 45 študentov), ktorí sa na tejto akcii zúčastnili vďaka pomoci PU a jej rektora, vysoko ocenil Mons. Tomáš Galis, predseda Rady pre univerzity pri KBS aj hlavný organizátor podujatia d. p. Milan Bubák.

Mgr. Ján Knapik

Foto: Martin Michelčík

Pozn. redakcie:

Mons. Ján Sokol listom podákoval rektori PU Františkovi Mihiňovi za účasť prešovských študentov na Telemoste 2004. Pán rektor aj prostredníctvom časopisu PU toto podákanie tlmočí všetkým zúčastneným študentom a pripráva svoje podákanie.

Zborník prác slovenských filozofov vydali v Katowiciach

Zborník Z prac badawczych współczesnych filozofów - slowackich (Z výskumných prác súčasných slovenských filozofov) vydala v minulých dňoch katovická Sileska univerzita (SU) vo svojom vydavateľstve. Obsahuje príspevky ôsmich autorov, z nich polovica je z PU - Rudolf Dupkala, Ol'ga Sisáková, František Mihina a Vladimír Leško. Ďalší sú zo Slovenskej akadémie vied, resp. z iných vysokých škôl v SR.

Autor úvodu k zborníku (pod názvom Uniwersytecki Preszów i polsko-slowackie spotkania filozoficzne. Wprowadzenie - Univerzitný Prešov a poľsko-slovenské filozofické stretnutia. Úvod) a vedecký redaktor vydania Czesław Glombik pripomína, že kniha je výsledkom vedeckej spolupráce medzi Inštitútom filozofie SU v Katowiciach a slovenskými strediskami filozofických štúdií. Je tiež odpovedou na zborník Súčasné podoby filozofovania a filozofie v Poľsku (ed. R. Dupkala), vydaný v roku 2002. Konštatuje, že texty v zborníku neprinášajú náčrt súčasnej slovenskej filozofie, ale cez reprezentatívne príklady ukazujú na témy a autorov spolutvoriacich aktuálne filozofické dianie na Slovensku. A teda, publikácia približuje slovenskú filozofiu poľskému čitateľovi nie cez komplexne poňatú správu o jej stave, ale cez úvahy slovenských filozofov ukazujúce mnohorakosť

ich smerov a silné napojenie na medzinárodné kontexty. Autorom prekladu je Boguslaw Szubert.

Publikácia na vyše 150 stranach obsahuje aj krátke údaje o každom autorovi a resume. I ked' je v pevnej väzbe a s farebnou obálkou (je na nej sfotografované sídlo rektorátu PU) stojí na slovenské pomery málo - 14 zlotted (menej ako 140 Sk). (jn)

Dvaja autori príspevkov v zborníku z PU Vladimír Leško (prvý zľava) a František Mihina na slávnostnej prezentácii v Katowiciach. Medzi nimi rektor Sileskej univerzity prof. dr. Janusz Janeczek.

Foto: Andrej Dančišin

Sme iba na začiatku...

(dokončenie zo s. 1)

vzdelávania, do spoločne formovaného priestoru, ktorého trvalou a nezastupiteľnou súčasťou sa staneme len vtedy, ak v nôm dokážeme aj obstat'. To nebude jednoduché a nestane sa tak bez toho, aby sme sa o to sústavne neusilovali.

Na konci zavŕšenia tejto celkom počiatocnej „etapy“ transformačného procesu, ktorým Prešovská univerzita prechádza, patrí podakovanie a úprimné kolegiálne uznanie všetkým, ktorí sa zaslúžili o to, že - formálne vzaté - akreditačný spis uzrel svetlo sveta, teda všetkým akademickým senátom, vedeniam všetkých fakúlt, všetkým katedrám, všetkým garantom, učiteľom ako gestorom predmetov, jednoducho všetkým, ktorí priložili ruku k dielu. Takúto rozhlaslu prácu nie je možné vykonáť bez prispievania všetkých, ktorých sa dotýka - dnes takým, zatiaľ onakým spôsobom.

Očakávame, že v najbližšom období sa otvoria intenzívne konzultácie jednotlivých garantov, členov vedenia fakúlt, resp. univerzity s pracovnými skupinami ako tímami Akreditačnej komisie s cieľom upresniť, doplniť či upraviť podkladové dokumenty k jednotlivým programom. Znázil by sa význam úsilia vynaloženého v prvej etape, ak by sme nedokázali pokračovať v rovnakom duchu aj v nasledujúcim období.

Úsilím o akreditáciu všetkých budúcich študijných programov sa neuzatvára výpočet povinnosti, ktoré máme pred sebou. Prechod na kreditový systém štúdia, komplexná akreditácia univerzity ako celku, a teda rozhodnutie o tom, kam, do akej kategórie vysokých škôl bude Prešovská univerzita zaradená, optimalizácia cieľov a realizačných podôb univerzity - to všetko predstavuje strategické riešenia, ktorými bude univerzita musieť prejsť. Je to sice súčasťou upevnenia vzdelávacej a výskumnnej pozície našej univerzity v domácom i medzinárodnom priestore, možné je to však len vtedy, ak sa na včasnom a dôslednom riešení týchto úloh dokážeme zjednotiť a prejavíť spoločnú a dostatočne pevnú vôľu. Neúspech nie je riešenie...

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU

Malá reflexia na akreditačnú tému

Všetci poznáme ten pocit: po ukončení práce, ktorá od nás vyžadovala absoľutne nasadenie a skoncentrovanie všetkých sil (zrazu sme zistili netušenú mohutnosť ich potenciálu), po odovzdaní výsledku nášho úsilia na miesto určenia sadnút' si na chvíľu, privriet' oči a (azda do krajinosti vyčerpani) zhlobka si vydýchnut'. Asi takto sme sa cítili, keď sme v utorok 30. marca vypravili malé nákladné auto s akreditačnými spismi našej univerzity do Bratislavu.

Viezlo sa v nôm 173 študijných programov (80 bakalárskych, 72 magisterských, 18 doktoranských) zo šiestich fakúlt Prešovskej univerzity – najviac, takmer stovka, z Filozofickej fakulty, takmer pol stovky z Fakulty humanitných a prírodných vied a tými ďalšími sa o právo na existenciu uchádzajú ostatné štyri, štruktúrou jednoduchšie, početnosťou ľudských zdrojov menšie fakulty. Lebo skutočne je to tak: bakalárskymi, magisterskými, doktoranskými študijnými programami, ktoré sme odoslali Akreditačnej komisi (AK), uchádzame sa o právo na ďalšiu existenciu – katedier, ústavov, fakult, univerzity ako celku... Vedomie, že sa (ako inštitúcia, aj ako individuálny) ocítame v takrečeno existenciálnej situácii, spôsobilo, že onen výdych uľahčenia („Máme to za sebou!“) trval celkom krátko – vedľa každé z nás si počas mesiacov a týždňov pripravy akreditačného spisu tlačil pred sebou povedný balvan odsúvanej a odkladanej práce, ktorá MUSELA počkať, lebo iné bolo dôležité, a ktorá už potom ďalej nemohla čakať ani deň. Navyše už pri odovzdávaní akreditačného spisu sme si museli začať zvykať na predstavu, že proces akreditácie, keď sa už raz spustí, má zrejme podobu

pohybu takmer nepretržitého. Napríklad finalizátori akreditačných spisov na fakultách a na rektorate sa ešte nejaký ten deň potrápili s úpravou tabuľiek, ktoré nevyhovovali normám vývesky AK. Teraz nám zasa nedá pokoja, kedy príde na rad, kedy opadnú pochybnosti (pripravili sme to naozaj dobre?), neistota (čo ak sme na niečo dôležité zabudli?). A tak sme (musíme byť) všetci pripravení na dlhodobý proces, ktorý trvá päť mesiacov (od prijatia a zaevdovania akreditačného spisu na sekretariáte AK plus prípadný ďalší čas, ak komisia pri posudzovaní komplexnosti materiálov zistí neúplnosť a vyžiada si ich doplniť), plus jeden mesiac (ktorý dostane k dispozícii rektor vysokej školy na vyjadrenie sa k návrhom hodnotenia jednotlivých programov) plus ďalšie dva mesiace, ktoré má k dispozícii minister školstva na to, aby vydal rozhodnutie. Ak si to všetko spočítame, výsledky nášho spoločného niekol'komesačného úsilia budú ohodnotené ministerským rozhodnutím najskôr tak okolo konca kalendárneho roka.

Celý ten dlhý čas čakania nám prichodí vydržať a byť pripravení na prípadné spresňovanie, dopĺňanie, korigovanie materiálov podľa požiadaviek pracovných skupín komisie.

Budeme v tomto čase takí húzevnati, trpežliví, navzájom tolerantní a kooperujúci, ako sme dokázali byť v čase vypätej, hektickej prípravy na akreditáciu. Verme v úspešnosť začínia tohto procesu, lebo neúspech si nik z členov našej akademickej obce nezaslúži: nikto totiž situáciu nepodcenil, každý sa do nej vložil naplno, podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. A ak by azda úspešnosť všade nebola stopercentná, nerezignujme, ale prijmime to ako výzvu pripraviť sa nabudúce ešte lepšie.

Počas týchto 173 študijných programov, ktoré do AK putovali za už skôršie odoslanými študijnými programami potenciálnej fakulty športu a fakulty manažmentu a ktoré sú dnes už zaevdované v AK, sa podpisala kvalitná organizačno-riadiaca práca manažmentov jednotlivých fakult, rovnako ako výkonná sila, um a príkladná spolupráca garančných tímov jednotlivých pracovisk. Patrí im za to uznanie. Zostáva už len nádejať sa, že tak, ako sme spoločne dokázali pripraviť nový obsah štúdia vo svojich odboroch a ako sme tomuto obsahu v duchu vysokoškolského zákona dokázali dať i nové koncepcné obrys, dokážeme v krátkom čase učiniť zadost aj aktuálnym organizačným princípom vysokoškolského štúdia a vydýchnuť život kreditovému systému štúdia s fungujúcou podporou jeho využívajúcich informačných systémov na PU.

Zuzana Stanislavová,
prorektorka pre vzdelávanie PU

Zo žiadosti PU o posúdenie spôsobilosti vysokej školy realizovať študijné programy

Žiadost' PU o posúdenie spôsobilosti vysokej školy realizovať predložené študijné programy, podpísaná Štatutárnym zástupcom, rektorem PU prof. PhDr. Františkom Mihinom, CSc., bola 26. marca 2004 odoslaná na sekretariát Akreditačnej komisie, ktorá je poradný orgán vlády SR, v Bratislave.

Návrh študijných programov, o akreditovaní ktorých sa PU uchádza, pred odoslaniem predložil rektor PU na prerokovanie vo Vedeckej rade PU na základe ustanovení zákona o vysokých školách. PU v súčasnosti tvorí šesť fakult, celouniverzitné pracoviská a účelové zariadenia univerzity. Na akreditovanie boli podané návrhy na zriadenie dvoch nových fakult – Fakulty športu PU a Fakulty manažmentu PU.

Vysokoškolské vzdelávanie na PU sa zisťuje v študijných programoch prináležiacich do nasledujúcich skupín študijných odborov:

- Výchova a vzdelávanie
- Humanitné vedy a umenie
- Sociálne, ekonomické a právne vedy
- Prírodné vedy
- Zdravotníctvo a sociálne služby
- Služby

Vzdelávanie na PU sa realizuje

v troch stupňoch štúdia: bakalárskom, magisterskom a doktoranskom, výnimavočne v spojenom prvom a druhom stupni štúdia, a v dvoch základných formách štúdia: dennej a externej.

Súčasťou spisov na akreditovanie boli za každú fakultu (všetky v elektronickej podobe, t. j. na cd-disku a aj v tlačenej forme) študijné programy, prvého (Bc.), druhého (Mgr.) a tretieho (Ph.D.) stupňa. Ďalej menoslov garantov na funkčných miestach profesorov a docentov na PU a napokon kritériá na obsadzovanie funkčných miest profesorov a docentov na PU.

(jn)

Praktické stáže študentov PU v zahraničí v rámci programu Leonardo da Vinci

Pozitíva v skúsenostiach prevládajú

Akčný program Európskej únie (EÚ) Leonardo da Vinci (LdV) aktívne podporuje okrem iného aj nadnárodnú mobilitu študentov vysokých škôl. Jeho cieľom je zlepšenie odborných a jazykových zručností a schopnosti zamestnať sa. V apríli 2003 schválila Národná agentúra LdV v SR mobilitný projekt PU s názvom Zlepšenie pripravenosti univerzitných študentov na zvyšovanie konkurenčie na európskom trhu práce prostredníctvom praktických stáží. Projekt bol vypracovaný Odelením pre zahraničné vzťahy PU v spolupráci so Študentským servisným centrom a doc. PhDr. Teodorom Hrehovčíkom, CSc.

Partnermi projektu sú vzdelávacia inštitúcia Lea Artibai Ikastetxea v Španielsku, charitatívna organizácia Action Cancer v Belfaste v Severnom Írsku a Krajská pedagogicko-psychologická poradňa v Prešove. Tento projekt je realizovaný s podporou EÚ.

Hlavným cieľom projektu je umožniť študentom absolvovať odbornú prípravu v niektornej zo západoeurópskych firiem. Stáž má im pomôcť ľahšie sa začleniť do pracovného života a využiť profesionálne skúsenosti nadobudnuté v zahraničí.

Účastníkmi projektu sú študenti piatého ročníka odboru anglistika a amerikanistika na Filozofickej fakulte PU. Trinásťtýždňová stáž je im oficiálne uznávaná na základe certifikátu ako súčasť ich odbornej praxe.

Počas stáže majú študenti za úlohu vypracovať okrem denníkov praxe aj tzv. osobný projekt, v ktorom zo-stavia životopis a sprievodný list v cudzom jazyku vo forme, ktorá sa bežne používa v hostiteľskej krajinе. Tento projekt bude po skončení stáže využitý na vypracovanie manuálu profesných dokladov a dokumentov pre potreby študentov a bude voľne dostupný v Študentskom ser-visnom centre. Manuál bude obsahovať formuláre životopisov a rady a odporúčania pred interview so zamestnávateľom.

Náklady na mobilitu študentov (cestovné, ubytovanie, strava, vreckové a poistenie) a náklady na manažment projektu sa uhradia z prie-deleného grantu.

Projekt je rozdelený do dvoch fáz (počas rokov 2003 a 2004). V prvej fáze sa podarilo úspešne zrealizovať dve stáže v Grécku a dve v Španielsku, jedna stáž práve prebieha v Holandsku. V druhej fáze projektu plánujeme v septembri uskutočniť ďalších päť stáží vo Veľkej Británii a v Írsku.

V septembri 2003, bezprostredne pred samotným realizovaním prvých stáží, prebiehali aktivity spojené s prípravou študentov. Okrem toho sa študentky stretli s psychologičkou dr. Vierou Hybenovou z prešovskej pedagogicko-psychologickej poradne. Spoločne prediskutovali zmeny, ktoré ich počas pobytu v zahranič-

nej firme a vôlebe v cudzine čakajú.

Dve študentky, Lucia Ločová a Miriam Leškaničová, sa zúčastnili na praktickej stáži v cestovnej kancelárii Korona Travel v Aténach. Táto cestovná kancelária sa zaobere podnikaním v rôznych oblastiach cestovného ruchu. Špecializuje sa na organizovanie domácich i zahraničných skupinových výletov, poznávacích zájazdov, predaj leteniek, lodných listkov a na zabezpečovanie ubytovania. Je tiež prevádzkovateľom pravidelnej autobusovej linky Atény - Praha - Bratislava. Pri svojej spatočnej ceste na Slovensko pracovali študentky na tejto linke ako sprievodkyne.

Po príhode do firmy bola stážistkám pridelená tútorka a oboznámila ich s kolektívom a pracovnými povinnosťami. Študentky sa museli vzdelať aj v základoch grécktiny, pretože im nastačila iba znalosť anglického jazyka. Nadobudli skúsenosti z práce v oblasti cestovného ruchu - zorientovali sa v hotelierstva a rekreačných stredisk, pomáhali s vypracovávaním cenníkov, rezervovali hotely, predávali listky a aktívne spopralovali s inými cestovnými kanceláriami v Aténach.

Miriam Leškaničová skúsenosti zo stáže zhŕnula takto: „Spolupráca s touto cestovnou kanceláriou bola nesmiernie dobrá. Už od samého začiatku mi poskytli pomoc, hlavne pri hľadaní ubytovania, pri orientácii sa v meste, upozornení na niekoľko dôležitých aspektov týkajúcich sa života v metropole Grécka. Počas celého pobytu som sa mohla spoľahnúť na ich pomoc, ako osobnú tak aj odbornú. Pocit, že pomoc môžete hľadať v novej krajine, ako aj na Slovensku, u vysielajúcej organizácie - Prešovskej univerzity, bol veľmi príjemný a dôležitý.“ Študentka ďalej vo svojej záverečnej správe uviedla:

„Byť pasívnym účastníkom cestovného ruchu, ktorým som dovtedy bola aj ja, je niečo iné ako keď sa stanete jeho aktívnym tvorcom. Je to dynamický, vysoko konkurenčný, zaujímavý, pružne reagujúci trh služieb. Stretávate sa s veľkým počtom zákazníkov, partnerov či konkurentov, spoznávate nové miesta. Možnosť uplatnenia teoretických poznatkov

v praxi, osvojenie si praktik i spôsobov zaužívaných konkrétnymi jednotlivcami pôsobiacimi v obore neoceniteľne napomáha vásmu ďalšiemu odbornému rastu. Absolvovaná odborná prax vám dá jasný a realistický pohľad na zvolenú profesiu, v ktorej sa chcete uplatniť. Umožní vám spoznať sa aj svoje prednosti i nedostatky.“

Študentky Zuzana Weissová a Martina Dzurojová absolvovali odbornú stáž v španielskej provincii Baskicko. Dostali sa tam cez vzdelávaciu inštitúciu Lea Artibai Ikastetxea, ktorá je partnerom projektu a spolupracuje aj v rámci programu LdV na výmenách stážach. Táto organizácia zabezpečovala celý ich pobyt v Španielsku.

Zuzana bola v turistickom informačnom centre Mancomunidad de Lea Artibai. V rámci stáže sa venovala prekladateľskej činnosti zo španielčiny do angličtiny v oblasti cestovného ruchu (turistické brožury, webové texty, apod.). Mala možnosť zažiť pracovnú atmosféru v cudzej krajine, oboznámiť sa s miestnymi zvyklosťami a kultúrou a v neposlednom rade si urobiť vlastný obraz o fungovaní inštitúcií pôsobiacich v cestovnom ruchu v členskej krajine EÚ.

Martina realizovala stáž v organizácii Novia Salcedo Fundacion v Bilbau. Vo svojej záverečnej správe uviedla: „Stáž mi predovšetkým pomohla zorientovať sa v oblasti uchádzania sa o prácu a umožnila mi spoznať všeobecné požiadavky zamestnávateľa. Poslúži mi ako cenná referencia. Skúsenosti, ktoré mi prax ponúkla, každopádne využijem v budúnosti pri hľadaní práce.“

Na základe spracovania záverečných správ môžeme uviesť, že účastníčky projektu si prehľbili teoretické vedomosti v praxi, rozšírili si praktické skúsenosti vo svojom odbore, získali profesionálne kontakty, ktoré môžu využiť v budúnosti, a tým sa zvýšila aj ich šanca nájsť si zamestnanie. Získali skúsenosti s hľadaním práce, zažili priebeh interview a spoznali všeobecné požiadavky, ktoré kladú zamestnávateľia na uchádzčov o prácu. Podstatne si zlepšili svoje jazykové znalosti a pobyt ich zároveň podnietil k ďalšiemu zdokonaľovaniu sa v cudzích jazykoch. Získali skúsenosti s cestovaním a spoznávaním iných krajín a zoznámili sa s kultúrou navštívenej krajiny. Certifikáty o hodnotení ich práce vo firme môžu v budúnosti použiť ako referencie pri uchádzaní sa o zamestnanie.

Odborné stáže napĺňajú zámer

projektu, ktorým je zlepšiť pripravenosť našich absolventov uplatniť sa na európskom trhu pracovných sil. Stáže sú pre študentky veľkým prínosom a neoceniteľnou skúsenosťou nielen po stránke pracovnej a jazykovej, ale aj po stránke kultúrnej. Stáže sa stali zároveň dobrou propagáciou PU a Slovenska.

Mgr. Zdenka Medoňová,
oddelenie zahraničných vzťahov,
Rektorát PU v Prešove

Od redakcie

Vážení čitateľia, prichádzame s druhým číslom časopisu PU v tomto kalendárnom roku. V porovnaní s predchádzajúcim je už na prvý pohľad vidieť, že je hrubšie. Pridali sme štyri strany, keďže príspevkov od mnohých nových autorov pribudlo. To nás len teší, že akademická obec PU chce využívať takýto prostriedok na prezentáciu svojich rozmanitých aktivít. Na druhej strane si uvedomujeme, že v obsahu je stále čo zlepšovať, i keď toto tvrdenie je z rodu „nikdy nedospievajúcich piesní“. Privilati by sme viac provokujúcich príspevkov s výzvou do diskusie.

Musíme však признаť, že ani v prípade tohto druhého čísla (tak ako sa to stalo aj v prípade jeho „staršieho brata“) sa nám nepodarilo dodržať termín vydania. Kým v prípade premiéry bolo viac rôznych problémov, pri druhom zdržanie „zavinila“ skutočnosť, že Akademický senát PU rokoval v pondelok 19. apríla. Zdalo sa nám prinajmenšom nemiestne, aby sme o tomto zasadani najvyššieho orgánu akademickej obce PU pisali až v júnovom čísle, preto sme uzávierku oddialili. Uvedomujeme si, že v tiráži časopisu je niečo iné napísané. Lenže redakcia mieni a ... mení.

Prosíme tých zasielateľov príspevkov, ktorí k textovému súboru prikladajú fotografie, aby dbali o dve veci. Nezabudli uviesť, kto je ich autorom a prikladali patričnú pozornosť aj kvalite záberov. Digitálne fotoaparáty umožňujú čokoľvek, ale ako sa vravi - menej je viac. V prípade nejasnosti prosíme konzultovať s autormi sadzby časopisu Ing. Ladislavom Nagym.

Dáujeme za niekoľko pozitívnych ohlasov na prvé číslo a veríme, že aj druhé má čo povedať. Tešíme sa na ďalšie príspevky a všetci autori nezabudnite na dátum okolo 10. júna, keď už by sme mali uzavrieť tretie číslo časopisu PU pred prázdninami.

Poslucháči PU petičnou akciou úspešne protestovali

O päť dvanásť' proti spoplatneniu štúdia

V čase od 25. februára do 5. marca 2004 prebiehala na všetkých fakultách Prešovskej univerzity (PU) petičná akcia pod názvom *O päť dvanásť'*, ktorá bola zameraná proti spoplatneniu vysokoškolského štúdia na Slovensku. Petičná akcia bola prvým krokom v študentsko-aktivizačnej kampani s hlavným mottem *Budúcnosť slovenského študenta = suché pečivo a slaná voda*. Jej organizátormi boli študentské časti akademických senátov a občianske združenie Študentská spoločnosť pre politické vedy (SAPS).

PU predstavovala prvú univerzitu na Slovensku, ktorej študenti peticiou poukázali na neprijatelnosť návrhu Zákona o študentských pôžičkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa mal zmeniť § 92 Zákona o vysokých školách č. 131/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, na základe ktorého sa mali zaviesť od akademického roka 2004/2005 poplatky za vysokoškolské štúdium.

Podporu petícii vyjadrili rektor PU Prof. PhDr. František Mihina, CSc., predseda Akademického senátu PU Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., riaditeľ Študentského domova PU PhDr. Ivan Benko, ako aj Rada ZO Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy PU. K uvedenej petícii sa oficiálne pripojili aj košické vysoké školy, a to Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Technická univerzita, Univerzita veterinárskeho lekárstva, ako aj ostatné univerzity v rámci celého Slovenska. Organizátorom petícii sa podarilo vyzbierať celkovo takmer 4 000 podpisov študentov a zamestnancov PU.

Druhým krokom v študentsko-aktivizačnej kampani bolo vyhlásenie štrajkovej pohotovosti na všetkých fakultách PU počinúc dňom 26. 2. 2004. V prípade, ak by sa na marcovej schôdzi Národnej rady SR do druhého čítania dostal vládny návrh Zákona o študentských pôžičkach boli študentské časti akademických senátov odhodlané podniknúť ďalšie kroky a opatrenia smerujúce k vyhláseniu ostrého štrajku na PU.

Súčasťou kampane bolo aj diskusné fórum Platí alebo neplatí, ktoré sa konalo v aule PU 3. marca 2004, a na ktorom sa zúčastnili podpredseda Študentskej rady vysokých škôl Jaroslav Juriga, predseda Občianskodemokratickej mládeže Maroš Ke meny, predseda Mladých sociálnych demokratov Michal Feik a podpredseda Liberálnej mládeže Slovenska Richard Švihura. Cieľom diskusného fóra bolo, aby zástupcovia pravicevho, ľavicového a liberálneho mládežnickeho občianskeho združenia, ako aj zástupcovia Študentskej rady vysokých škôl prezentovali svoj uhol

pohľadu na spoplatnenie vysokoškolského štúdia. Výsledkom diskusie bolo široké spektrum názorov k tejto problematike.

Aj vďaka aktivizácii a tlaku študentov našej univerzity bol vyšše spominaný zákon vládou SR stiahnutý z parlamentu. Slovenské vysoké školstvo potrebuje reformu, ale reformu racionalnú a nie takú, ktorej všetky následky by zaťažili len „plecia“ študenta. V tejto chvíli nastal čas na rokovania a vyjednávania medzi zástupcami študentov a Ministerstvom školstva SR.

Študentské časti akademických senátov PU prijali nasledujúce spoľočné uznesenie:

1. Sme proti spoplatneniu vysokoškolského štúdia na Slovensku za danej sociálno-ekonomickej situácie.

2. Odmietame zavedenie školného pre interných doktorantov.
3. Nesúhlasíme so zrušením štátnych dotácií pre študentské domovy a jedálne univerzít.
4. Žiadame neviazanie študentskej pôžičky účelovo.
5. Žiadame každoročné navýšenie dotácií do vysokého školstva zo štátneho rozpočtu s cieľom dosiahnuť postupne úroveň zodpovedajúcu krajinám OECD.
6. Žiadame od Ministerstva školstva SR vypracovanie analýzy o dopade zavedenia školného na rôzne sociálne vrstvy obyvateľstva.

Luboš Marcinek,
predseda SAPS,

člen petičného výboru na PU
Foto: Martin Michelčík

Rokfortskí študenti alebo hľadá sa Harry Potter ...

Prednedávnom sa na Slovensku popri priamej volbě prezidenta opäť konalo ďalšie referendum, ktoré skončilo neúspechom z dôvodu slabej účasti voličov. Sociológovia a odborníci na masy sa doteraz pokúšajú analyzovať príčiny zvláštneho slovenského fenoménu, a preto sa aj my chceme pokúsiť o vlastné zobrazenie príčin občianskeho nezájmu.

Ako priklad si vezmieme Rokfortskú čarodejnícku školu a jej študentskú komunitu. Nie tak dôvod ju (právom) veľmi rozrušil návrh ministerstva mágie spoplatniť štúdium na všetkých čarodejníckych školách - Rokfort nevynímajúc. A tak slovo dalo slovo a reprezentanti Chrabromilskej, Bißfomorskéj, Bystrohlavskej a Slizolinskej fakulty dali hlavy do kopy a vytvorili krízový petičný štáb. Ten sa podujal na neľahkú petičnú akciu medzi nádejnými budúcimi

absolventmi čarodejnictva za zrušenie tak populárneho návrhu zo strany ministerstva mágie. A naozaj! Akcia zbierania petičných podpisov výrazne napredovala, čo ovplyvnila najmä prvejmi reálnej hrozba, pred ktorou už čarodejnícka mládež nemohla strkať hlavu do piesku.

Na počudovanie čarodejníckej verejnosti i samotných študentov sa podarilo odvrátiť už druhý mečbal lorda Voldemorta... (áh, prepáčte!) ... druhý mečbal Toho-Koho-Netrebala. Menoval ohľadom poplatkov za štúdium. Úspech bol taký výrazný, že to nemohlo ujsť ani pozornosť redaktorov Denného proroka. Rozhodli sa teda zviditeľniť úspech čarodejníckej mlade na svojich stránkach.

TRESK!!! Krízový štáb sa náhle - nevedno kam - odmiestnil a zostało po ňom iba miesto činu, prázdne slúby a kde-tu zabudnutý petičný há-

rok... Redaktorom teda napriek zjavnej chuti nadalej zostali len suché brká. Museli teda iba smutne konštatovať, že aj tejto akcii chýbala charizma Harryho Pottera, ktorý veci dokázal dotiahnuť do konca...

Alebo skúsmo pribieť z iného súdu. Predpokladajme, že sa snaživý študent, ktorému na srdci skutočne leží osud mladých čarodejníkov, rozhodne uchádzať o miesto prefekta (napr. v študentskej rade). Napiše si ambicioznej nesplniteľný program, osloví známych i neznámych kolegov a začne agitovať a hlavne slúbovať. Agitačný dialóg môže, napríklad, vyzeráť i takto:

X (potenciálny volič): „A že vybavíš internát!“

Y (nádejnejší prefekt): „Urobím pre to všetko, čo sa bude dať...“

Aj nádejnejšieho rokfortského kandidáta však môže prekvapíť akosi nízka

účasť v nepriamej úmere k hromadnému kolegiálnemu ubezpečovaniu o aktívnej a zodpovednej prítomnosti pri hlasovaní. Ale raz darmo... Povinnosť je vyše hlavy. Študenti sa musia denne-denne pripravovať na úspešné zvládnutie VČÚ (vysokej čarodejníckej úrovne). A s tým, každý uzná, nie sú žarty! Alebo bola naozaj chyba v programe a rétorike nádejného prefekta... ??? A možno je odpoved omnoho jednoduchšia - aj tu chýbal Harry...

Nesmieme nikomu krividliť. Rokfortských študentov skrátka ospravedlňuje fakt, že nemajú vedomosti o muklovskej kultúre (kultúre obyčajných slušných ľudí), a preto nemôžu poznáť ani známe mušketier... (parдон!) ... ani známe muklovské heslo o svornosti.

Radoslav Rusnák

Z dvoch marcových zasadnutí Vedeckej rady PU

Docenské dekréty a diplomy prevzali 1. marca t. r. vo veľkej zasadučke Rektora PU absolventi a absolventky doktorandského štúdia. Stalo sa na slávostnom zasadnutí VR PU.

Rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. priznal vedecko-pedagogický titul docent a docentka a spolu s dekanmi fakulty slávostne odovzdal docenské dekréty:

- doc. PhDr. Paulína Šímišovej, CSc. v odbore: literárna veda
- doc. PhDr. Jurajovi Rusnákoví, CSc. v odbore: všeobecná jazykoveda
- doc. PaedDr. Ľubomírovi Kováčikovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- doc. RNDr. Jánovi Oťahelovi, CSc. v odbore: fyzická geografia a geoekológia
- doc. Mgr. Alexandroví Capovi, CSc. v odbore: pravoslávna teológia

Rektor PU spolu s dekanom Filozofickej fakulty prof. PhDr. Rudolfom

Dupkalom, CSc. slávostne odovzdať PhD. diplom:

- PhDr. Ľubomíre Millej, PhD. v odbore: slavistika - slovanské jazyky
- Petrovi Milčákovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- Mariánovi Milčákovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- Mgr. Judit Görözdi, PhD. v odbore: literárna veda
- PhDr. Mariánovi Andričíkovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- PhDr. Tomášovi Winklerovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- Mgr. Alexandroví Pirošovi, PhD. v odbore: teória a dejiny slovenskej literatúry
- PhDr. Antonovi Takáčovi, PhD. v odbore: dejiny filozofie

Na tomto slávostnom zasadnutí sa zúčastnil aj Jeho blaženstvo ThDr.

Nikolaj, arcibiskup prešovský, metropolita českých krajín a Slovenska.

Na zasadnutí 22. marca VR PU prerokovala Zoznamy študijných programov pripravených na akreditáciu.

Taktiež boli prerokované a schválené aj dva návrhy na vymenovanie za profesora na základe návrhov Vedeckej rady Filozofickej fakulty a to:

- doc. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc. v odbore: literárna veda
- doc. PhDr. Stanislav Kavka, CSc. v odbore: jazykoveda konkrétnych jazykových skupín v specializácii anglistika

VR PU zobraza na vedomie úspešnú habilitáciu:

- doc. PhDr. Pavla Tholta, PhD. v odbore: dejiny filozofie
- doc. PhDr. Darinu Pallovej, CSc. v odbore: literárna veda

VRPU zobraza na vedomie rozhodnutie VR PF, FHPV, FF PU udeliť vedecko-akademický titul PhD..

• Martinovi Zbojanovi, PhD., akad. mal. v odbore: teória vyučovania predmetov všeobecno-vzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl.

• PaedDr. Michalovi Byckovi, PhD. v odbore: teória vyučovania predmetov všeobecno-vzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl.

• RNDr. Janke Kubálkovej, PhD. v odbore: antropológia

• PaedDr. Melinde Nagy, PhD. v odbore: antropológia

• PhDr. Darine Vasiľovej, PhD. v odbore: slovenské dejiny

• PhDr. Marekovi Havrilovi, PhD. v odbore: slovenské dejiny

• PhDr. Martinovi Lipkovi, PhD. v odbore: slovenské dejiny

Ing. Darina Révayová,
Rektorát PU

Jubileum prešovskej vysokoškolskej rusistiky

Slovenská rusistika počas celej svojej história predstavovala dôležitú vedeckú filologickú disciplínu, v rámci ktorej vyrástli významní odborníci, známi nielen na Slovensku, ale aj za jeho hranicami. Jedným z centier slovenskej rusistiky bol a je Prešov, v ktorom si vysokoškolská rusistika v tomto školskom roku pripomína 50. výročie svojho vzniku.

Vznik a celkové počiatky vysokoškolskej rusistiky v Prešove sú tesne späté s pôsobením košickej filiálky Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave. Táto filiálka existovala v Košiciach v rokoch 1947-1952 a na jej základe bol založený Filologický inštitút Pedagogickej fakulty UK v Bratislave. Filologický inštitút pripravoval učiteľov pre základné školy. Medzi jeho učiteľmi boli aj prví naši rusisti.

V školskom roku 1952-53 košická filiálka PF UK sa postupne sformovala ako samostatná vysoká škola a v školskom roku 1953-54 bola vytvorená Filologická fakulta Vysokej školy pedagogickej v Prešove, na ktorej vznikla Katedra ruského jazyka a literatúry ako jedna zo základných katedier. V roku 1959 bola založená Filozofická fakulta v Prešove, Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (FF UPJŠ), na ktorej Katedra ruského jazyka začala pripravovať učiteľov ruštiny pre stredné školy a Katedra ruského jazyka a literatúry PF pripravovala učiteľov pre základné školy. Takto sa v Prešove vytvorili dve katedry rusistiky, ktoré svoju činnosť vyvíjali do roku 2000, kedy došlo k ich zlúčeniu a vznikla Katedra rusistiky a translatológie (KRT) FF PU v Prešove.

V jubilejnom roku sa žiada spomenúť prvých prešovských vysokoškolských učiteľov ruštiny: PhDr. Š. Doboš, PhDr. G. Gerovskij, J. Dzurená a I. Vološčuk. V nasledujúcich rokoch na prešovských rusických katedrách pracovali desiatky učiteľov, medzi ktorí vyrástli významní učitelia a vedeči ako prof. A. Červeňák, prof. M. Mikluš, prof. J. Rybák, prof. P. Šima, prof. L. Kopeckij, prof. Juraj Bača, doc. Jozef Bača, doc. G. Baniševová, doc. M. Dujčák, doc. I. Galajda, doc. M. Varchola, doc. M. Sisák, doc. J. Paňko, doc. A. Šlepeckij, doc. M. Šutran, doc. M. Špirko, doc. N. Ščipanska a mnohí ďalší.

V súčasnosti prešovskí rusisti pokračujú v práci predchodecov na KRT FF PU. Okrem budúci učiteľov ruštiny už štvrtý rok pripravujeme aj prekladateľov a tlmočníkov. Študijný plán, ktorý je určený pre nich, obsahuje disciplíny, ako ruská filozofia, ruská kinematografia, ruské výtvarné umenie, ruská hudba, konzervatívne a simultánne tlmočenie, teória prekladu a ďalšie, prostredníctvom ktorých sa študenti zoznamujú s ruskými duchovnými zdrojmi, zisťujajú prekladateľské zručnosti.

Kolektív katedry v súčasnosti rieši výskumné úlohy v rámci dvoch gran-

tových projektov VEGA, zameraných na kulturologické, porovnávacie a sociokultúrne štúdie. Výsledky svojich výskumov katedra prezentovala na medzinárodnej vedeckej konferencii v septembri 2002, ktorá prebiehala pod názvom **Hlásanie ekvivalentnosti** a bola venovaná životnému jubileu prof. M. Mikluša, na vedeckom grantovom seminári v septembri 2003, na ďalších filologických a rusických podujatiach doma a v zahraničí. Zo spomínaných katedrových vedeckých podujatií boli vydané zborníky (**Hlásanie ekvivalentnosti**).

Záverečný výstup z riešenia uvedených grantových projektov bude katedra prezentovať na medzinárodnej vedeckej konferencii 17.-18. júna 2004 k 50. výročiu pod názvom **Hlásanie ekvivalentnosti II**.

Za polstoročie existencie katedry pripravili tisíce učiteľov ruštiny pre základné a stredné školy, z ktorých mnohí dosiahli úspechy pri príprave žiakov v olympiáde z ruského jazyka, v recitačnej súťaži Puškinov pamätník (teraz Ars Poetica) a ī.

V súčasnosti po určitej stagnácii v rusistickej hnutí sa opäťovne organizujú uvedené podujatia na regionálnej a celoslovenskej úrovni. Rusisti z východného Slovenska, vo veľkej väčšine absolventi prešovských rusických katedier, ktorí sú spravidla považovaní za najaktívnejších na Slovensku, majú pravidelné semináre v Metodickom centre v Prešove. Túto prácu zodpovedne organizuje vedúca kabinetu ruského jazyka PhDr. J. Andrejčíková, a tak

úspešne pokračuje v činnosti svojich predchodcov, akými boli PhDr. A. Dúčár, PhDr. V. Kučinská a ďalší.

KRT sa zapája do všetkých rusických podujatí. Okrem toho každý rok organizuje ŠVOUČ, ruské večery, stretnutia s významnými ruskými hostami. Má dobré kontakty s rusistami v Rusku a v okolitých krajinách. Vďaka bývalému dekanovi FF a terajšiemu rektoru PU prof. F. Mihinovi má k dispozícii moderné kabínkové laboratórium pre nácvik tlmočenia, neustále rozširuje katedrový knižničný a filmový fond. Je primerane technicky zabezpečená, má možnosť sledovať programy ruských televíznych staníc, v Univerzitnej knižnici PU môžeme študovať odborné a spoločenské ruské časopisy a noviny. Dnešná KRT predstavuje kolektív, v ktorom sú zastúpení skúsení rusisti, stredná a mladšia generácia a študuje na nej 129 poslucháčov. V súčasnosti sú tu dvaja interní a piati externí doktorandi, na katedre je možné započať habilitačné a inauguračné pokračovanie a vykonávať rigorózne skúšky.

Prešovská rusistika je veľký kolektív učiteľov základných, stredných a vysokých škôl, ktorí sa sformovali za celé polstoročie a za ktorým vidieť bohaté výsledky rozsiahlej vedecko-pedagogickej práce. V jubilejnom roku sa žiada vyslovíť úprimne **bolšoje spasibo** všetkým, ktorí zostali rusistami duchom a prácou a poželať všetkým nám radosť z prospešnej rusistickej činnosti.

Prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD., vedúci KRT FF PU v Prešove

S PhDr. Jánom Bartkom o jeho ceste životom a umením

Nedávno sa v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice PU v Prešove skončila výstava výtvarných diel PhDr. Jána Bartka s názvom *V zajati impresie*. V recenzii výstavy na inom mieste tohto časopisu hodnotí jeho tvorbu kollegyná PhDr. Edita Vološčuková. Rozhovor so samotným autorom - Jánom Bartkom - vám ponúkame v nasledujúcich riadkoch.

Aký bol váš prvý krok k maliarstvu, alebo kde to celé začalo?

- Povedal by som, že som bol taký obyčajný dedinský chlapec. Nezvyčajný tým, že ma nelákalo vonku behať, skákať, ale viac ma bavilo, keď som mohol kresliť doma s ceruzkou. Prvé kresby, ktoré som videl a páčili sa mi, boli od môjho staršieho brata, ktorý sa učil za maliara - natierača. Vedel veľmi pekne robiť kresby nábytku. A potom som ešte obdivoval reprodukcie starých majstrov. Dlhú som ani nevedel o aké diela ide, pretože to boli také obrázky, čo nám dával pán farár na náboženstve. A v tom čase ešte u nás na Slovensku neboli také reprodukované knihy, a vo farbe už vonkoncom nie. Boli päťdesiate roky, keď človek zriedkakedy mohol vidieť knihu o umení. Ale oni zrejme mali nejaké kontakty cez Vatikán. Ja som po rokoch našiel tie obrázky, ktoré sa mi nesmierne páčili. Väčšinou renesančné madony. A potom ešte v Rimavskej Sobote v kostole boli dva obrazy, dodnes tam sú. A keď som chodieval na omšu, ani som nevedel dávať pozor na to, čo pán farár rozprávali, ale stále som civel na tie obrazy a tak nevdojak som si myslil, že Pane Bože, kedy ja budem tak vedieť maľovať.

Ked' ste začali maľovať, boli ste samouk, alebo ste mali nejaké vedenie?

- Mal som šťastie, že vedený som bol hned od šiestej triedy na základnej škole v Rimavskej Sobote, kde v tom čase učil Štefan Bazovský - maliar, bohužiaľ minulý rok odišiel na iný svet. Objavil viaceru talentov, nielen mňa, ale aj mnohých iných z okruhu východného a stredného Slovenska. Mnohí z tých, čo on učil sme dnes výtvarníci. V tom čase boli

založené prvé ľudové školy umenia, výtvarné odbory, kde aj on učil, takže už vtedy som bol odborne vedený. **A čo neskôršie štúdiá?**

- Chcel som ist' pôvodne na Vysokú školu výtvarných umení, ale na prvých skúškach som sa tam nedostal. Dvakrát som sa pokúsil, ale ďalej som s tým už otáľať nemohol. Mal som pomerne starších rodičov a mama s otcom mi stále vraveli, že „synku, vyštuduj, kým ešte my sme na svete a keď t'a vládzeme vyživit“. Isiel som najbližšie čo bolo, do Prešova, výtvarnú výchovu so slovenčinou. Najprv som to vnímal ako istý handicap, že nemám čisto umelecké vzdelenie, ale teraz po rokoch to oceňujem viac ako možno vtedy. **Prečo?**

menej podmienené tým. Potom som učil na Strednej pedagogickej škole v Prešove.

Vráťme sa teraz k vášmu maľovaniu. Kedy začali prichádzať vaše prvé výtvarné úspechy a aké?

- Tažko povedať, kedy prišiel prvý úspech a čo je vlastne úspech. Maľoval som vždy chcel a aj som vedel, že budem maľovať. Lenže život v prvých rokoch po skončení fakulty človeku niekedy postaví bežné prekážky - robota, zmena zamestnania. Ja som vlastne učil v tých najhektickejších rokoch počas konsolidácie a prosté bol veľký tlak na učiteľov, aj organizačný a azda aj politický. Museli sme byť všeobecne angažovaní, museli sme robiť nástenky, výstavky žiakov, a to nás potom tak trošku odvádzalo od výtvarnej práce. Možno ma odvádzalo aj to, že aj keď som bol teoreticky vzdelený, nikdy som nebol nejaký spontanný typ človeka. Čiže ja som vedel, ako má dobrý obraz vyzeráť, ibaže vý-

kedysi dávno prišli z Balkánu. A prípadá mi to tak, že vztah a obdiv som tak trochu aj zdedil.

Kvôli tomuto vášmu záujmu ste sa dokázali naučiť aj po grécky. Za aký čas?

- Neviem, či už viem dosť dobre grécky. Gréci tvrdia, že áno, lebo skloňujem a časujem. Ale trvalo to dva-tri roky viac-menej pravidelného učenia. Každý večer si dám jednadväze lekcie. Vo vrecku stále nosím lístky s gréckymi slovkami, opakujem si ich. Veľkým skokom vpred boli dva študijné pobytu na univerzite v Patrase a na univerzite v Egeu na Rhodosse.

Boli to len jazykové kurzy, alebo tam prišlo na rad aj výtvarné umenie?

- Kurzy sa oficiálne nazývajú kurz gréckeho jazyka a kultúry a kurz gréckeho jazyka a stredomorských štúdií, takže už v názve je vyjadrené, že tam bol záujem aj o kultúru a najmä teda o pamiatky, ku ktorým sme mali cez víkendy organizované zájazdy. No a popri tom som si tam každý deň kreslil, maľoval a samozrejme fotil.

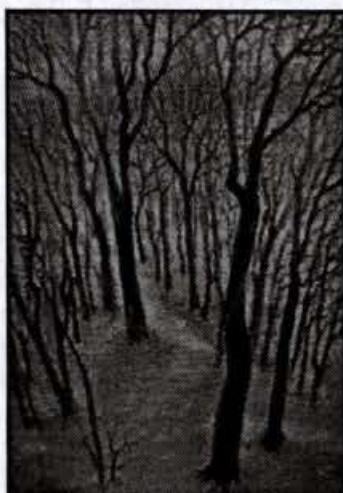
Vieme o vás, že ste sa zúčastnili aj na jednom pobytu, ktorý súvisel priamo s výtvarným umením.

- To bol pobyt na pozvanie jednej umeleckej agentúry z Atén. Na Peloponéz v meste Gargaliani sa konal dvanásť ročník sympózia gréckej impresie. Zúčastnilo sa na ňom dvanásť účastníkov z rozmanitých krajín ako každý rok. Dvanásť preto, lebo na záver sa robí katalóg, ktorý má formu kalendára, a teda je tam potrebných dvanásť listov na jednotlivé mesiace.

Skromine ste „zabudli“ pojmenovať, že zatial čo sa rok po roku na tento pobyt pozývajú vždy noví umelci a ani raz sa nestalo, že by niekoho pozvali dvakrát, vy práve držite v ruke pozvánku aj na tento rok. Čo myslíte, prečo?

- Možnože si fandím, ale miám dojem, že vycitili môj entuziazmus

Keby človek mal viac rúk...

- Keď človek študuje dva predmety, dá mu to čosi naviac. Zvlášť oceňujem napríklad teóriu literatúry, čo aj mne teraz pomáha, keď učím teóriu výtvarného umenia. Mám dojem, že vývin v našich disciplínach je taký asymetrický. Teda si myslím, že literárna teória je ďalej ako výtvarnej. **Ovplyvnilo vás výstudovanie učiteľského smeru vo vašej výtvarnej tvorbe, alebo vo vyučovaní výtvarnej výchovy, ktorej sa tiež venujete?**

- Mám dojem, že to ovplyvňuje, aj keď to nie je taký jednoznačný vztah. Na jednej strane vám učiteľovanie zabera istý čas, ktorý - keď som učil na strednej škole - nebol malý, ale na druhej strane vás udržiava stále vo svete výtvarných formiem. Neustále musíte vysvetľovať tie isté veci, a tým pádom že ich znova a znova vysvetľujete, sa musíte nad nimi znova a znova zamýšľať. A mnohé veci, ktoré učíte, nie sú mnohokrát ani odborne vypracované a prax prináša niekedy také otázky, na ktoré musíte hľadať novú odpoveď.

Čiže po vysokoškolskom štúdiu ste ostali tu, v Prešove?

- Učil som jeden rok na Základnej škole v Plavniči pri Staréj Ľubovni, tam nám dali byt, takže to bolo viac-

tvarovo-technicky som mal k nemu ďaleko. Keď som aj občas namaloval nejaký obrázok, tak to bolo ako keď si raz do mesiaca zahráte na husliach; akoby ste prešliapovali stále na tom istom mieste. No a potom, keď mi už vyrástli deti, keď boli väčšie a nevyžadovali takú bezprostrednú fyzickú účasť rodiča, tak som začal viac maľovať. Prvé výstavy som mal v sedemdesiatych - osiemdesiatych rokoch no a ďalším skokom bol potom prechod na vysokú školu, kde som prišiel do iného prostredia, podnetnejšieho. Tam ma vlastne „ťahali“ aj kolegovia, aj keď nepriamo, bez toho, že by som si to nejak vyzádoval.

Vo vašich výtvarných námetoch sa veľakrát vyskytuje Grécko. Vy sám sa netajíte veľmi pozitívnym prístupom k tejto krajine. Prečo práve Grécko?

- Je to pomerne jednoduché. Na začiatku bol obdiv, ktorý začal kdesi v detstve, no a potom pokračoval vtedy, keď som už mohol sám a pravidelne chodiť do Grécka, to bolo vlastne až po nežnej revolúcii. Čiže oslovia ma najmä krásu krajiny. A tiež nejaký taký mýtus južného sveta, ktorý nosím v sebe od detstva. V našej rodine sa tradovalo, že sme

Keby človek mal viac rúk ...

(dokončenie zo s. 7)

pre grécku krajinu a možno úlohu zohral aj fakt, že ja jediný z cudzincov som vedel po grécky.

Ako sa pozerajú tamojší Ľudia na vašu tvorbu?

- Ked' videli moje prvé práce, tak mi napísali, že moja maľba je sice duchom talianska, ale že ked' pridem do Grécka, bude gréckejsia. Oceňujú môj zmysel pre fantazijnou a takú bezprostrednosť maliarskeho podania. Ked' som maľoval, pravidelne sa mi stávalo, že sa pri mne pristavili aj okolojdúci ľudia. Sú veľmi zhvorčiví, takže o bohaté dialógy nebola nádza. Mnohokrát to skončilo pozvaním na kávu a nejakým posedením. Aspoň som si mohol vyskúšať praktickú znalosť gréčtiny. Ale nie, boli to naozaj podnetné rozhovory.

Nedávno ste sa stretli aj so známym historikom Pavlom Dvořákonom, ktorý je tiež veľkým prívŕžencom gréckej kultúry. Môžete nám prezradíť o čom ste hovorili?

- Rozprávali sme sa najmä o jeho poukázani na archeologické nálezy, ktoré sa našli v karpatskom oblúku aj na našom území. Najmä rôzne kuľové hroby s nepravou klenbou, ktoré sú podobné tým v Grécku. Tiež ako predtým Grékom, aj jemu som s humorom povedal, že Gréci vlastne prišli zo Slovenska. Že Gréci sú vlastne Slováci. Samozrejme som si vedomý, že v tom čase, keď prichádzali Gréci na územie Peloponézu, tu ešte neboli Slovania, ale bolo tu isté etnikum, ktoré tu možno ostalo až do slovanského prichodu. Nazdávame sa, že Slovania neboli taký národ, ktorý by zámerne zdecimoval pôvodné obyvateľstvo, že prebehla istá prirodzená asimilácia, ako u všetkých kultúr. Niekoľko aj s humorom hovoríme o tej známej básni o Turčinovi Poničanovi, že medzi tým krovím nenašiel učupenú starú ženu, ale mladé dievča. Mimochodom, sám pán historik Dvořák sa priznal, že ešte v Grécku neboli.

Za rozhovor d'akuje
Martin Michelčík

Otvárame srdcia, podporujeme Ľudskosť

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj tento rok sa uskutočnil 2. apríla Deň narcisov. Prvý Deň narcisov usporiadala Írska liga proti rakovine v roku 1987. Kvet narcisu sa odvtedy stal symbolom boja proti rakovine a iniciatíva sa postupne rozšírila aj do ostatných európskych krajín. Aj Slovensko sa k nej pridal, už po ôsmymkrát.

V piatok 2. apríla študenti Fakulty zdravotníctva PU vyšli do ulíc Prešova spolu s členkami klubu Venuša, aby svojou aktívnu účastou podporili kampaň, ktorej cieľom je

Aký je podľa vás rozdiel medzi Gréckom a Slovenskom?

- Poviem príklad. Prišiel som do nejakej tej gréckej taverničky na kávu; bolo tam zapár ľudi, tak som si sedol. Čašnika som nikde nevidel. Pár ľudí tam pri stole hralo kocky, bavili sa medzi sebou. Keď som si sedol, jeden z nich vstal, pýtal sa ma, čo chcem, doniesol mi kávu a zase si išiel medzi nich sadnúť. U nás také niečo nevidím. U nás si všetci udržiavajú nejaký taký dištanč - majiteľ od svojich zamestnancov, zamestnanec od hostí... A tam to nebolo. *Vieme o vás, že nielen maľovanie, ale aj hudba je vaším koničkom.*

- Keby človek mal viacier rúk, tak by robil všetko. Ako študent som mal dokonca aj literárne pokusy. Hudba je vec srdca. Asi od pätnástich rokov trápim gitaru, a nielen jednu. Vymenil som ich niekoľko. Dokonca v tých bolestných šesťdesiatych rokoch sme sa s kamarátom v Rimavskej Sobote pokúšali robiť nejakú kapelu, ale život a študijné záujmy nás odohnali niekde inde a človek si musel vybrať aj z časových dôvodov. Čiže gitara zostala viac na individuálnu hru a vo väčších či menších pauzách zotrúvava dodnes. Robím si aj také vlastné melódie. Hodne ma inšpiroval flamengo štýl, ale toto, čo hrám ja, nazývam „stredomorský štýl“.

Aké sú vaše plány do budúcnosti?

- Celkom konkrétnie najbližšie plány mám teraz na jarné obdobie a na leto. Idem na pozvanie gréckej agentúry najprv do Itálie, kde budem „reprezentovať“ Grécko, no a potom v polovici júla zase pôjdem na ďalšie pozvanie na grécko-turecké hranice na trinásťty ročník plenára gréckej impresie. A ešte ma čaká dovolenka, samozrejme tiež v Grécku. Pôjdem na Krétu, kde som ešte neboli, lebo ako sa vrávili kto neboli na Kréte, nebol v Grécku.

Za rozhovor d'akuje
Martin Michelčík

prehĺbiť vo verejnosti záujem o riešenie problematiky onkologických ochorení a získať peňažné prostriedky na podporu výskumných projektov, nákup prístrojového vybavenia, publikáciu činností a programy určené onkologickým pacientom.

Deň narcisov sa skončil úspešne. Okrem pocitu dobre vykonanej práce sa nám podarilo vyzbierať 211 399 Sk, ktoré určite pomôžu všetkým pacientom tripiacim na nádorové ochorenia.

*Mgr. Drahomíra Balková,
Katedra klinického a komunitného
ošetrovateľstva FZ PU*

Spomienka na doc. PhDr. Máriu Dubayovú, CSc.

Dňa 5. apríla 2004 vo veku 58 rokov zomrela doc. PhDr. Mária Dubayová, CSc., člena Katedry manažmentu Filozofickej fakulty (FF) PU v Prešove.

Doc. PhDr. Mária Dubayová, CSc. ukončila vysokoškolské štúdium na FF Univerzity Komenského v Bratislave v odbore národopis diplomovou prácou na tému Ľudové výtvarné umenie na severnom Spiši – Zamaguri, so zvláštnym zreteľom na umelecké výrobky z dreva. Po ukončení vysokej školy nastúpila ako asistentka na FF v Prešove UPJŠ v Košiciach. Na Katedre vzdelávania dospelých zabezpečovala predmety Dejiny kultúry a Prehľad etnografie Slovenska.

Od roku 1979 pracovala vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach. Podieľala sa na príprave viac ako 50 výstav a dvoch stálych expozícií. Exponcia Ľud, tvorca trvalých hodnôt s malými zmenami pretrvala dodnes. V rokoch 1979 až 1981 vykonala výskum vo všetkých depozitároch múzeu vo Východoslovenskom kraji a tiež dokumentáciu zbierok uložených v týchto depozitároch. Výsledkom bola správa o stave v ochrane zbierok.

V aprili 1982 vykonala rigoróznu skúšku na Katedre európskych dejín a etnografie na Univerzite J. E. Purkyně v Brne.

Od roku 1984 začala pracovať v Ukrajinskom národnom divadle v Prešove ako dramaturgička pre súbor PULS. V období 1984 - 1987 do archívu súboru pripravila folklórny – piesňový a tanecný materiál z terénneho výskumu v lokalitách Chmel'ová, Regetovka, Zborov, Becherov, Krásny Brod, Ubľa a Kalná Rostoka.

V roku 1986 bola doc. PhDr. Mária Dubayová, CSc., navrhnutá možnosť participovať na výskume rómskej rodiny, ktorý realizoval Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach, kde do pracovného pomeru nastúpila od roku 1987. Bola spoluautorom výskumnej úlohy Súčasné tendencie vo vývoji typov cigánskej rodiny a problém začleňovania Cigánov do celospoločenských štruktúr. Túto problematiku spracovala aj v dizertačnej práci na tému Väzbky cigánskej rodiny na vlastné etnické spoločenstvo a dynamika týchto väzieb, ktorú obhájila na Etnologickej ústave SAV v januári 1993.

Od roku 1991 začala na FF v Prešove pracovať ako externá učiteľka a od školského roku 1992/93 po konkurze nastúpila ako odborná

asistentka na katedru vzdelávania dospelých. Prioritne zabezpečovala predmety Kultúrna antropológia, Etnológia Slovenska a etnológia etnických minorít na Slovensku. Z týchto tematických okruhov vieďa viac ako 20 diplomových prací s hľadaním presahov kultúroantropológického pohľadu na problémy sociálnej práce, vzdelávania dospelých, personálneho manažmentu i manažmentu kultúry. Od roku 1995 pôsobila na katedre manažmentu. Pri vytváraní koncepcie novovzniknej katedry manažmentu sa autorky podieľala na tvorbe obsahu a študijného plánu špecializácie Manažment kultúry, ktorý bol v roku 2000 akreditovaný ako magisterské štúdium odboru Teória a riadenie kultúry. V aprili 2003 sa habilitovala na docentku pre odbor Etnológia pred Vedeckou radou FF Univerzity Konštiantína filozofa v Nitre.

Doc. PhDr. Mária Dubayová, CSc., bola autorkou monografie Rómovia v procesoch kultúrnej zmeny vydanej v roku 2001. Publikovala viaceré vedecké práce v zahraničných a domácich časopisoch a zborníkoch, viaceré odborné články a príspevky v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch. Bola spoluautorkou troch expertiza správ a riešiteľkou grantovou komisiou KEGA. Doc. PhDr. Mária Dubayová, CSc., dosiahla viacero uznaní pred vedecko-pedagogickou komunitou.

S úctou a láskou na vzácnu kolegyniu spominajú členovia Katedry manažmentu FF PU v Prešove

Úprimne d'akujem pánovi dekanovi FF PU prof. Rudolfovi Dupkalovi, vedeniu fakulty, kolegom a študentom za prejavenie sústrasti nad nenahraditeľnou stratou mojej sestry doc. PhDr. Márie Dubayovej, CSc.

*Ďakujem všetkým!
Tatiana Búgelová*

Miss 2004 je Mária Sándorová z Čane, poslucháčka FZ PU! Spolužiačky ju privítali búrlivým potleskom

Prichod mísksky sprevádzal búrlivý potlesk jej spolužiačok a odborných asistentov FZ. Za vedenie nemocnice zagratuloval novej kráľovnej krásy námestník riaditeľa pre zdravotníctvo starostlivosť a školstvo MUDr. Ján Soták. Na margo víťazstva študentky žoviálne konštatoval: „Aká dekanka, také jej študentky.“ Ku gratulantom sa pridala aj námestníčka pre ošetrovateľstvo Mgr. Nadežda Perinová.

Mária v sprievode spolužiačok navštívila arytmológické oddelenie, kde jej zagratuloval tím lekárov a sestier.

Miss 2004 Mária Sándorová ochotne, pohotovo a s humorom odpovedala na otázky prítomných.

Tohtoročnú súťaž Miss 2004 vyhrala študentka 2. ročníka Fakulty zdravotníctva (FZ) PU Mária Sándorová z Čane pri Košiciach. Vítazka aj so vzácnou korunkou prišla pozdraviť svoje spolužiačky z FZ 22. apríla. Tomu predchádzala gratulácia od dekanke FZ PU PhDr. Anny Eliášovej PhD. Stretnutie sa odohralo v zasadáčke riaditeľstva Fakulty nemocnice s poliklinikou Jána Adama Reimana v Prešove.

Prinášame aspoň krátky záznam besedy.

Aký je to pocit byť Miss 2004 a čo to pre vás znamená?

- Je to úžasný pocit, dopriala by som ho každému. Znamená pre mňa veľa, splnil sa mi môj sen. Najprv mi naznačili, že pravdepodobne budem Miss Wella, a keď vyhlásili inú, bola som z toho smutná, ale nakoniec to dopadlo inak.

Aké boli Vaše prvé pocity po vyhlásení vášho mena – ako kráľovnej krásy 2004?

- Bola som napäť a nečakala som to. Až keď som zazrela tváre Martína Nikodýma a Simony Krainovej, začala som tušiť, že to budem asi ja. V tej chvíli som sa nemohla ani nadýchnuť a moja prvá myšlienka bola - ja asi odpadnem.

Aké budú vaše ďalšie aktivity?

Už mám program. V októbri ma čaká Miss World v Čine.

Kto z rodiny bol vašou najväčšou oporou počas celej prípravy na súťaž a počas samotnej súťaže?

- Čažko povedať, všetci mi držali palce. Doma sa oslavovalo, strieľalo šampanské.

Ako znáte, že odrazu ste centrom

veľa cvičiť, udržiavať si váhu a nepríbrať (za každé kilo navyše je pokuta).

A čo škola, plánujete zostať v zdravotníctve?

- Školu chceme dokončiť, asi na rok prerušíme štúdium a potom budem pokračovať individuálnou formou. Či zostanem v zdravotníctve neviem, ale nikdy nehovor nikdy.

S ktorou súťažiacou ste si najviac rozumeli a aké boli vzťahy medzi vami?

- Najviac som sa kamarátila s Líviou Kulichovou, ale navzájom sme dobre vychádzali všetky aj napriek tomu, že sme boli konkurentky. Všetky mi potom gratulovali k víťazstvu.

Andrea Andrejcová

pozornosti a stávate sa známov?

- Nebola som na to pripravená, patrí to k tomu. Rátala som s tým, že budem mať ako Miss menej súkromia.

Budete musieť pracovať na sebe.

V ktorých oblastiach sa potrebujete zlepšiť?

- Teraz sa musím zdokonaliť hlavne v angličtine, chcem si zopakovať aj španielčinu, ktorú som sa učila štyri roky. Musím si spevniť postavu,

Miss 2004, Mária Sándorová, poslucháčka PU, medzi svojimi...

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Realizácia projektu PHARE CBC úspešne prebieha

Podľa plánu aktivít prebieha projekt Phare CBC pod označením SR 0101.03-0010 a s názvom From Input to Output. Tvorcom aj realizátorom v úlohe projektového manažéra je doc. Ing. Dr. Róbert Štefko, PhD., vedúci Katedry manažmentu Filozofickej fakulty PU v Prešove. Projekt je zameraný na prípravu regionálnych aktérov na čerpanie predstupových a štrukturálnych fondov Európskej únie (EÚ). Aktéri predstavujú účinný mechanizmus rozvíjania cezhraničnej spolupráce a vytvárajú priestor pre definovanie spoločných zámerov v rámci programov Interreg III a Phare CBC.

PU v zastúpení projektového manažéra R. Štefka spolupracuje na realizácii uvedeného projektu s poľskou stranou. Skupinu tamojších odborníkov vedú Dawid Lasek a Boguslav Krzanowski zo Združenia Euro-Karpaty - Stowarzyszenie na rzecz Euroregionu Karpackiego Euro-Karpaty so sídlom v Rzeszowe. Zúčastnenými odborníkmi boli okrem univerzitných pracovníkov aj zástupcovia Prešovského samosprávneho kraja, participujúci na projekte, a to Štefánia Migašová, Mgr. Patricia Hnatová, Mgr. Alexandra Tarkovičová, PhD. Mária Martonová a ďalší.

Projekt je realizovaný od 12.11.

2003 do 31. 8. 2004, pričom jedna z pokračujúcich aktivít prebehla v dňoch 25. - 27. 3. 2004 na ďalšom trojdňovom školení regionálnych aktérov - slovenských a poľských odborníkov - v malej zasadáčke rektora PU. Rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. okrem participácie na projekte vytvára - podľa R. Štefka - na jeho realizáciu všetky potrebné štandardné podmienky.

Trojdňové školenie regionálnych aktérov bolo jednou zo špecializovaných odborných aktivít projektu a jedným z jeho významných výstupov je tvorba zrkadlových projektov pri čerpaní fondov EÚ. (jn)

Budúci učitelia dejepisu prezentovali prvé bádateľské pokusy

Katedra dejín FHPV PU eviduje každoročne stúpajúci záujem o študentskú vedeckú konferenciu ako formu prezentácie pôvodných študentských prác, Aj do katedrového kola v tomto roku v apríli bolo prihlásených celkovo štrnásť prác. Dokumentuje to potešiteľnú skutočnosť, že študenti majú záujem o takúto aktivitu, ktorá je pre nich spravidla dobrá prípravou na nápisanie záverečnej diplomovej práce.

Z roka na rok sa zlepšujúca kvalita predkladaných prác a ich prezentácie postavili komisiu, zloženú z členov katedry pred náozaj neľahkú úlohu. Po často veľmi erudovanom predstavení jednotlivých prác komisia nакoniec rozhodla o nasledujúcom poradí.

Prvé miesto získala študentka 3. ročníka Dagmar Kožlejová so zaujímavou a stále kontroverznou tému *Tisov proces na stránkach Hlasu ľudu*. Vzhľadom na veľmi dobrú kvalitu predložených prác sa komisia rozhodla udeliť dve druhé a tri tretie miesta. O druhú priečku sa tak podelili tretiačky Sylvia Antonyová, ktorá sa venovala skúmaniu Židovských budov a Židov v meste Bardejov a Eva Vanečková s analýzou činnosti Uhorského kráľovského štátneho gymnázia v Košiciach v rokoch 1938 - 1942. Na tretom mieste skončili Ivan Dudáš s prácou *Gymnázium P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubine v rokoch 1919 - 1938*, Miroslava Hirjaková, ktorá písala o *Školsťe v Topoľovke v rokoch 1929 - 1960*, a Štefan Koco, ktorý sa venoval *Dejinám obce Ruské*.

Autori všetkých ocenených prác, ale aj mnohí z tých, ktorí sa umiestnili na štvrtom mieste, sa opierali o štúdium archívnych materiálov, dobových periodík a dostupnej literatúry. V každom prípade, pre všetkých prezentácia vlastných prác predstavovala cennú skúsenosť, ktorú iste zúročia aj pri svojom ďalšom štúdiu či zamestnaní.

Patrik Derfiňák

UNIVERZITA – KREDITOVÝ

Aké je miesto a poslanie slovenských univerzít v kontexte súčasných európskych procesov zjednocovania? Ak ekonómovia naznačujú, že Slovensko sa môže stať rovnocennou súčasťou vyspejšej Európy v horizonte 20 rokov, ako je to s univerzitami? Mnohí sú presvedčení, že tu už nepotrebuje nijaké časové dotácie – už dnes sme pripravení na európsky univerzitný vzdelávací priestor. Nezdierám tento optimizmus. Skôr opak považujem za pravdu. Zaostávanie za európskymi univerzitami sa z roka na rok prehlubuje. Je to aj dôsledok tej skutočnosti, že si nechceme pripísať, že náš súčasný slovenský typ *univerzity* je v porovnaní s historickou, ale hlavne súčasou vyspelou podobou západnej univerzity *hlbinne bytostne rozdielny*. Mal som možnosť (podobne ako mnohí ďalší kolegovia) si túto skutočnosť veľmi podrobne overiť na viacerých prestížnych západných univerzitách – najviac na jednej z najstarších európskych univerzít *Amsterdamskej univerzite (Holandsko)*, jednej z najväčších európskych univerzít – *Aristotelovej univerzite v Thessalonikach* (Grécko, 70 tisíc študentov) či *Denverskej univerzite (USA)*.

Základný rozdiel, ktorý sa nedá prehliadnuť je ten, že *výskum – veda* je na nespochybniatnom prvom mieste na týchto univerzitách. Na Slovensku sme pokročili v novom Zákone o vysokých školách (VŠ) až tak ďaleko, že sme rozdeliли univerzity na *výskumné* a *nevýskumné*. Ak na univerzite nie je *výskum ako jej hlavná činnosť* – potom nemôžeme vôbec hovoriť o univerzite. Je to potom už len a len podoba toho, čo sa v nemeckej terminológii veľmi presne označuje ako *odborná VŠ* – die Fach-hochschule. Slovenská legislativa sice určuje de iure existenciu *univerzít*, ale de facto ani jedná naša univerzita nenačíta kritériá skutočnej univerzity *západného typu*. Na našej PU je filozofická fakulta považovaná právom za jej najvyspeliešiu fakultu. Ale keď si uvedomíme, že roky sa nevieme dostať na pôde tejto fakulty z pozicie, že len

približne 50 percent učiteľov bola, resp. je zapojená do vedeckovýskumných aktivít a ostatné fakulty majú tento ukazovateľ ešte nižší – jedinú svetlú výnimku tvorí pravoslávna bohoslovecká fakulta – potom sa ukazuje, že ak celkový univerzitný priemer sa pohybuje kdesi okolo 30 percent (a to je kdesi aj celoslovenský priemer) – môžeme sa ešte vôbec považovať za univerzitu? Ak sú univerzity na Slovensku schopné naplniť tento rozhodujúci ukazovateľ len v rozmedzí 20 - 50 percent, ako je to potom s možnosťou rovnomenne sa zapojiť do európskeho univerzitného vzdelávacieho priestoru? A to je len jeden z dvoch hlavných ukazovateľov statusu univerzity, v ktorom tak výrazne zaostávame.

Ten druhý je ešte dôležitejší. Západné univerzity totiž nepoznajú status *fakultného študenta* – ako je to v našich podmienkach. A je to ešte

horšie, lebo v skutočnosti sa naši študenti nenachádzajú ani tak v polohе *fakultný študent* – ale spravidla (až na ojedinelé výnimky) len *katedrový*. Pokiaľ sa nezmení práve tento status študentov na slovenských univerzitách na status *univerzitný študent* – dovtedy budeme mať univerzity len na papieri. Klameme sami seba a potom hlavne študentov, že študujú na univerzite. Je to len a len *Fach-hochschule*.

Ako sa to dá zmeniť? Legislatívne možnosti sú k dispozícii od predmúľného roka (1. 4. 2002). Skutočná realizácia premeny sa však ešte reálne takmer ani nezačala. Nesmelé pokusy nachádzame tu a tam, ale rozhodný ľah univerzitným smerom – to je ešte len veľká úloha pred nami. *Rozhodujúca strategická zmena musí ísť dvomi smermi – od rektorátu k fakultám (katedrám) a naopak od fakúlt (katedier) k rektorátu*. Ale aby som bol správne pochopený, pod *univerzitou* zásadne nemyslim rektorát ako pracovisko ani dekanáty ako pracovisko – to sú len nevyhnutné zložky, bez ktorých nie je možné zdravé fungovanie univerzity. *Pod univerzitou rozumiem jedinečné jednotné duchovno-intelektuálne spoločenstvo študentov a učiteľov (universitas professorum et scholarum) v jej rozhodujúcich bunkách – na katedrách. Iba na katedrách sa môže reálne uskutočňovať tvorivý výskum a na jeho základe aj tvorivá výuka*. Aké je však súčasné reálne postavenie katedier (a osobitne ve-

dúcich katedier) v našej štruktúre? *Žalostne nedôstojné! Pokiaľ sa nezmení tento stav, dovtedy sa nič podstatné nezmene na našej univerzite.*

Súčasne prežívajúci typ verejnej VŠ na Slovensku je ešte stále pozostatkom *sovietskeho (východného) typu*. Mal som možnosť veľmi dobre spoznať jeho niekdajšiu najkvalitnejšiu podobu – Moskovskú Štátну univerzitu (MGU) a Leningradskú Štátu univerzitu (LGU). Tento typ VŠ mal svoju prednosť v encyklopédickej výučbe. V tom sú stále absolventi našich VŠ oveľa lepší ako absolventi VŠ *západného typu*. Kde však začiname strácať je oblasť kreatívnej hľbky a špecializácie našich absolventov. *Východný typ VŠ* bol organizovaný funkcionársky – štruktúry sú kvalitatívne chápane zdola nahor: katedra - dekanát - rektorát. *Západný typ* je jasne členený dvojvrstvovo: *katedra - rektorát*. *Univerzity sú tu totiž kvôli študentom a nie naopak!*

Východný typ VŠ, ktorý je u nás stále dominujúci, neráta s tvorivosťou a aktivitou študenta až do takej miery, ako je to samozrejmé v *západnom type univerzity*. Najlepšie si to uvedomíme pri určení miesta *kreditového systému* v *západnom type* a jeho pokusov implantovať ho do *východného typu*. Aj na našej univerzite sa vníma kreditový systém ako to najväčšie strašidlo, ktoré kedy obchádzalo VŠ. Ale nachádzame na Slovensku aj opak tohto postoja. Niektoré VŠ (resp. fakulty) sa na

Tri otázky profesorovi Ivanovi Bernasovskému,

Vážený pán dekan, inauguračným sľubom a symbolickou prísahou na univerzitné a fakultné insignie po nástupe do funkcie dekana Fakulty humanitných a prírodných vied PU v júli minulého roka ste sa slávnostne zaviazali ctíť si akademické tradície, rešpektovať akademické práva a slobody a prispievať svojou prácou k rozvíjaniu kultúrneho a vzdelávacieho poslania Prešovskej univerzity. Ako sa Vám v uplynulom období darilo a darí napĺňať predsažatia, ktoré ste si na začiatku svojej cesty na poste „kormidelníka“ fakulty dali?

Slávostný akt, ktorý podstúpili všetci novozvolení dekaní fakúlt bol nielen vyjadrením úcty k práci našich predchodecov, ale aj záväzkom preziať svoj diel zodpovednosť za ďalšie zveľadovanie ich odkazu, rozvíjanie vysokoškolského vzdelávania a výskumu v duchu európskych univerzitných trendov založených na princípoch slobody a metodologickej plurality bádania.

Vzhľadom na to bolo a je cieľom našich snažení utváranie vhodných podmienok pre prácu našich pedagógov, pod odborným vedením ktorých vyrastajú z našich študentov kultivované osobnosti so schopnosťou nie len samostatne, ale aj tvorivo myslieť. Osobnosti duchovne i morálne zrelé. Osobnosti, ktoré sa vďaka svojej profesionálnej i ľudskej príprave vo vyspejšej Európe nestratia, nebudú sa v nej cítiť ako nezvaní hostia, naopak, budú schopní úspešne obstať v konkurenčnej súťaži. Uve-

domujem si, že dosiahnutie takého cieľa predpokladá kvalitný vzdelávací proces, prostredníctvom ktorého sa realizuje humanizujúce pôsobenie a kultúrno-spoločenské poslanie výchovy a vzdelávania. Klíčovým bodom môjho snaženia a snaženia mojich kolegov vo vedení fakulty preto od môjho nástupu do funkcie dekana bolo a stále je o jeho ďalšie zlepšovanie. Naša fakulta má v tomto smere na čo nadviazať. Ako inštitúcia pripravujúca donedávna temer výlučne adeptov učiteľského povolania sa hrdo hľasila a hľasi nielen k bohatým školským tradíciam Prešova, ale celého východného Slovenska a ďalej ich rozvíja. Máme na mysli najmä účinkovanie chýrmeho prešovského evanjelického kolégia, ktoré v minulosti výraznou microu prispelo k zvýšeniu kultúrnej a vzdelanostnej úrovne mesta a celého regiónu.

V priebehu svojej relativne krátkej novodobej existencie dosiahla PU výsledky, na základe ktorých sa za-

radila medzi významné vysokoškolské inštitúcie na Slovensku. Ako sa Vám javí z tohto pohľadu prínos pedagógov a študentov fakulty humanitných a prírodných vied v prospech dobrého mena univerzity?

Absolventi univerzity nachádzajú uplatnenie na domácom i zahraničnom trhu práce. Je nesporne, že zásluhu na tom majú tak oni sami, ako aj ti, ktorí ich na budúce povolanie pripravujú – odborne erudovaní a profesionálne i mrvavne zreli pedagógovia a vedeckí pracovníci jednotlivých fakult univerzity, teda aj tej, v čele ktorej stojim. Bez ich zodpovednej práce by fakulta sotva obstála v rámci univerzity a v jesť vujúcej konkurencii ostatných vysokoškolských pracovísk integrujúcich sa Európy. Sotva by to však bolo možné bez ambicioznych, odborne formovateľných a zdravo sebavedomých študentov pregraduálneho i postgraduálneho štúdia, ktorým nechýbajú schopnosti a túžba predať sa v konkurenčnom zápase. Vy-

SYSTÉM – ŠTUDENT NA VŠ

Slovensku už dlhšie hrdo hlásia k tomu, že majú kreditový systém zavedený. Ale v skutočnosti je to len typická slovenská chytristika. Na miesto známkov si zaviedli kredity. Ale to je podľa môjho názoru výsmech kreditového systému. Tento systém hlavne predpokladá, že študent na univerzite si zvolí študijný odbor, ktorý chce študovať a potom sa mu predpíše povinná časť výučby, povinne voliteľná a výberová časť.

Na Amsterdamskej univerzite to okrem iného predpokladalo členenie týchto súčasti v tejto podobe - 1/3 povinná výučba, 1/3 povinne voliteľná a 1/3 voliteľná. Ale to všetko má ešte jeden háčik - rozsah reálne od-sedených hodín študentov v škole. Ten je na naše podmienky šokujúci a nepredstaviteľný - spravidla 6, nie však viac ako 10 hodín týždenne. To ostatné predpokladá aktívnu individuálnu formu kontaktu študenta a učiteľa s nepredstaviteľným dôrazom na našich domácich podmienkach na samoštúdium v knižnici. Osobitne som skúmal uvedený problém v tom zmysle, aby mi naši študenti, ktorí študovali vtedy na Amsterdamskej univerzite odpovedali na otázku, ktorý systém je náročnejší na prácu učiteľa a študenta a ktorý prináša vyšiu kvalitu. Od poved' bola jednoznačná. Náš východný typ VŠ náu študenta odsedieť si povinnosti (v tom čase na našej fakulte priemerný týždenný počet hodín sa pohyboval v rozsahu 30

hodín). Amsterdamská univerzita kladie dôraz na vlastnú aktivitu študenta, ktorá musí byť celý semester mimoriadne vysoká, ak má získať stanovené kredity. Ak by som sa potom mal vyjadriť čo najjednoduchšie - náš systém predpokladá *poslucháčov* (pasívna zložka prevláda nad aktívnu), kým západný *študent* (aktívna zložka je dominantná).

Z uvedených dôvodov naše VŠ musia uskutočniť, povedané Kantomu terminológiou *kopernikovský obrat* vo vzťahu k postaveniu študenta na VŠ. Inak sa neprepracujeme na univerzitnú pôdu. Zo študenta pasívneho prijímateľa vedomosti musíme urobiť aktívneho spolutvorcu svojho vlastného vzdelenia, jeho *kvality*. Východný typ VŠ sice umožňoval pracovať aj tvorivo individuálne - ale to bola skôr výnimka, ako pravidlo. Už tým, že predpisuje takmer v plnom rozsahu obsah štúdia nevytvára dobré predpoklady pre formovanie *jedinečnosti* talentu mladých ľudí. Západný typ univerzity s tým ráta ako s atributívnou zložkou svojho systému, kde *vnútorná aj vonkajšia univerzitná mobilita študenta* je priestorom aj pre napĺňanie *spoluzádovedenosti študenta za svoje vzdelenie*. Takže kreditový systém je až na poslednom mieste problémom technickým, t. j. ako udeľovať a za čo aký počet kreditov. Pochopiteľne, nemienim ho zlăhčovať, ale to najdôležitejšie je predsa len o niečom inom.

Rozhodujúcu príčinu neochoty

zmeniť doterajší stav na našich fakultách vidím hlavne v *akademickom konzervativizme*, ktorý je najväčším nepriateľom týchto strategických zmien. Za tým sa skrýva hlavne obava o stratu zamestnania u učiteľov - ak sa výrazne skráti priemerná týždenná hodinová dotácia. Obava je to však podľa môjho presvedčenia zbytočná. Kreditový systém prináša naopak nárast reálnej výučby. Tam, kde predtým jeden učiteľ učil jednu disciplínu, v kreditovom systéme (v povinnej voliteľnom a výberovom „koši“) môžu ponúkať minimálne tria, ale i viacerí učitelia. Tak sa môže výrazne napľňať miera individuálneho prístupu učiteľa i študenta, v menších skupinách. A aj tu platí, že menej býva viac.

Najťažší problém, ktorý je pred nami vidím v reštrukturalizácii našich fakult do podoby jedného celku - univerzity - v jej rozhodujúcich základných bunkách - katedrách. Ten sa mal uskutočniť podľa môjho presvedčenia ako prvý. Žiaľ, nič podstatné sa v tomto smere nedeje. *Pokiaľ sa reštrukturalizácia fakúlt neuskutoční s akademickou nekompromisnosťou - na univerzite môže byť len jedna katedra filozofie, jedna katedra slovenského jazyka a literatúry, jedna katedra geografie atď.* - *dovtedy nie sú vytvorené „večné“ podmienky pre naplnenie statusu univerzitného študenta.* Otázku si môžeme položiť preto aj v tejto podobe: ide nám vôbec o to? Súčasná podoba našej univerzity a jej fakult

je skôr dôkazom, že nechceme nijake podstatné zmeny. Rozhodujúci ukazovateľ tejto skutočnosti je až príliš presvedčivý: výberový „koš“, t. j. ten vzdelávací priestor, ktorý by študent mohol výhradne využiť ako *univerzitný priestor* - sa pohybuje nie viac ako v rozsahu 6 percent, kým na západných univerzitách sa pohybuje minimálne v rozmedzi 30 percent. Bojíme sa uvoľniť priestor pre sebaprofiláciu našich študentov? Alebo v čom je problém?

Čo je však nepochybne, kreditový systém a jeho realizácia, to nie je problém našich súčasných i budúcich študentov. Mnohí naši študenti odchádzajú každoročne na západné univerzity a bez problémov sa veľmi rýchlo adaptujú na tento model univerzity. *Je to teda len problém učiteľov a vedení, aby spustili naznačený projekt zmien, ktoré nás nevyhnutne čakajú.* Preto zvlášť vysokoškolski študenti by mali žiadať od vedení univerzít a fakúlt realizáciu tejto cesty. Naše zapojenie sa do európskych štruktúr univerzitného vzdelenacieho priestoru nám inú možnosť ani neponúka. Nový vysokoškolský zákon zmenil status učiteľov a zamestnancov. Z fakultných zamestnancov ich urobil univerzitnými pracovníkmi. Nie je načas, aby sme aj študentom umožnili získať status *univerzitných študentov*?

Prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.,
FF PU

dekanovi FHPV PU k aktuálnemu dianiu na fakulte

Osobitosťou i prednosťou PU je šírka a pestrosť vzdelenáčov a výskumných aktivít, ktoré v súčasnosti realizuje jej sedem fakult. Ako vnímate ich koexistenciu v rámci univerzity?

- V súvislosti s nástupom nových riadiacich pracovníkov univerzity

a fakúlt do nového funkčného obdobia vyvstala pred nami všetkými nová dôležitá skutočnosť, a to zodpovednosť hľadať a nájsť optimálny modus vivendi jednotlivých fakúlt, spôsob ich koexistencie v rámci univerzity v podmienkach vymedzených novým vysokoškolským zákonom. Bolo a je teda zodpovednosťou nás všetkých, ktorí sme zainteresovaní na riadení univerzity a fakúlt, hľadať najoptimálnejší spôsob fungovania jednotlivých fakúlt v rámci univerzity. Od samého začiatku funkčného obdobia sme sa

spolu s mojimi kolegami vo vedení fakulty všemožne usilovali a usilujeme o korektné vzájomné vzťahy s manažmentom univerzity i riadiacimi pracovníkmi ostatných fakúlt. Vychádzame pritom z predpokladu že, snahu každej univerzity je vytvárať vhodné podmienky na spoluprácu jej fakúlt, na ich vzájomné obohacovanie sa pri akceptovaní ich osobitosti, špecifiku, na poskytovanie priestoru pre interdisciplinárny výskum a vzdelenie, na kultivovanie duchovného potenciálu celej akademickej obce univerzity. Uvedomujeme si, že univerzita nie je iba púhym súčtom fakúlt. Jej sila sa násobí kvalitou fakúlt a ich vzájomnou spoluprácou koordinovanou univerzitou, ktorej to vyplýva z nového právneho postavenia, z nadobudnutia právnej subjektivity. Vzťah medzi jednotlivými fakultami a univerzitou by teda mal byť založený na rešpektovaní záujmov fakúlt v medziach akceptovateľných pre zdravý rozvoj univerzity. Malo by sa pritom, podľa

mňa, preferovať zjednocované po-stojov hľadaním konsenzuálne pri-jateľných riešení v duchu dodržania zásady jednoty v rozmanitosti a roz-manitosti v jednote. Myslím si, že práve takéto fungovanie fakúlt v rámci univerzity môže byť na pro-spech časti i celku, fakult i univer-zity. Želal by som celej akademickej obci PU, aby sa nám napriek jestvujúcim ľažkostiam vzájomným úsilím darilo úspešne spravovať a riadiť chod univerzity i jej jednotlivých fakúlt. Aby sa nám spoločne darilo vytvárať vhodné podmienky pre našich pedagógov, vedeckých pracovníkov i ostatných zamestnancov a študijné podmienky pre našich študentov. Aby sa nám v každodennej práci darilo potvrdzovať skutočnosť, že sila univerzity je v jednote konania vyvierajúcej zo spoločných záujmov jej fakúlt, rešpektujúc pri tom identitu a autenticitu každého subjektu.

*Za rozhovor d'akuje
Marián Bily*

Elektronické objednávanie dokumentov je realitou v Univerzitnej knižnici PU

Namiesto „papierikov“ internet

Univerzitná knižnica (UK) PU dňom 26. 3. 2004 sprístupnila elektronickú žiadanku na objednávanie dokumentov z fondu UK PU. Čo to v praxi znamená? Ide o nový systém objednávania dokumentov, ktorý v takomto rozsahu zaviedla UK PU ako prvá na Slovensku. Doterajšie papierové žiadanky nahradilo elektronické objednávanie prostredníctvom internetu. Kedže každá zmena zaužívaneho systému prináša so sebou aj množstvo problémov s používaním, prinášame na stránkach časopisu PU krátky návod, ako si „po novom“ objednať knihu z fondu UK PU:

1. V internetovom prehliadači zadajte adresu www.pulib.sk.
2. Vľavo v menu kliknite na **Katalog**,
3. potom na **Katalóg Univerzitnej knižnice PU**,
4. v hornom menu na **Používateľ**,
5. Zadajte svoje **ID** (nájdete ho na vašom čít. preukaze) a **Heslo** (o hesle sa informujte osobne v centrálnej výpožičke UK PU).
6. Pomocou ponuky **Vyhľadávanie alebo Register** vyhľadajte vami požadovaný dokument,
7. po vyhľadaní kliknite na linku **Centrálna knižnica UK PU** v riadku príslušného dokumentu. Tam zistite, či je k dispozícii, požičaný alebo objednaný.
8. Ak je možné dokument objednať, kliknite na **Výpožička**.
9. Potvrďte svoju objednávku (objednávka platí 7 dní).
10. Po skončení práce sa nezabudnite **ODHLÁSIŤ!!! (Koniec hľadania)**

Aj keď je tento systém dostatočne prehľadný, stále sa osadenstvo UK PU stretáva s množstvom otá-

zok, a tak by bolo dobré dať odpoveď na mnohé z nich aj na tomto mieste. Takže internetovým slangom povedané „FAQ“:

Môžem vyhľadávať a objednávať dokumenty len z počítačov, ktoré sa nachádzajú vo výpožičke a študovni UK PU?

Nie. Vyhľadávať a objednávať je možné z ktoréhokoľvek počítača pripojeného do siete internet. V prípade, že pracujete s počítačmi v UK PU, stačí ísť podľa návodu od bodu 4.

Je možné v súčasnosti ešte používať klasické papierové žiadanky?

Papierové žiadanky sa v súčasnosti používajú len na objednávanie dokumentov, ktoré nie sú elektronicky spracované (nenájdete ich v katalógu na www.pulib.sk, ale iba v klasickom listkovom katalógu vo výpožičke UK PU).

Používajú sa tiež v Centrálnej študovni UK a na externých pracoviskách UK PU na PBF, GBF a FZ PU. Všetky ostatné dokumenty, ktoré nájdete v elektronickom katalógu, je možné vyžiadať si len elektronicky. **Môžem sa o mojom hesle informovať telefonicky alebo e-mailom?**

Nie. Podľa Zákona o ochrane osobných údajov je možné dôverne informácie tohto charakteru poskytovať len osobne.

Ako zistím, či je mnou objednaná kniha pripravená?

Všetka komunikácia medzi UK PU a čitateľom prebieha pomocou e-mailu. Pri prihlásení do UK PU ste zadali svoju e-mailovú adresu, na ktorú vám pride oznámenie, že vami vyžiadaná kniha je pre vás pripravovaná vo výpožičke UK PU, kde na vás bude „čakať“ sedem dní. Podmienkou je, že vami zadefinovaná e-mailová adresa musí byť funkčná a schránka nepreplnená (najlepšie a najistejšie je zriadiť si schránku na univerzitnom serveri saris.unipo.sk). Prostredníctvom e-mailu vám UK PU posielá aj iné informácie: upozornenia na bližiaci sa termín konca výpožičky, všetky upomienky a informácie o akciách UK PU. Na výše je tu možnosť čitateľa spätné komunikovať s knižnicou (pri e-mailoch a telefonátoch vždy uvádzajte vaše meno a ID).

Čo v prípade, že nemám e-mailovú schránku?

Druhá možnosť je prihlásiť sa do katalógu na www.pulib.sk, kde je informácia o pripravených dokumentoch dostupná v kolóne **Požiadavky na výpožičky**.

Aké má tento systém vlastne výhody?

Tento krok je v súlade s programom čiastočnej digitalizácie UK PU, pracovníkom knižnic možnosť prediskutovať nové myšlienky knižničného manažmentu a služieb, ale stále tu zostávala nevýhoda nedostatku moderného vybavenia knižníc - napríklad počítačmi. Preto som bol rád, že som mohol trochu pomôcť.

Akým iným zaujímavým projektom sa v súčasnosti venujete?

- Posledných osem rokov pracujem na rozvojových projektoch EÚ Tempus v univerzitných knižničnach na Sibíri, na Urale, ruskom Čiernom Východe a v Moldavsku. Práve som sa vrátil zo svojej 23. návštavy Ruska, kde som bol prezentovať workshop kurzu manažmentu pre pracovníkov univerzitných knižníc v Čeljabinsku. V súčasnosti je mojom „normálnou“ prácou manažovanie projektu na výstavbu rozšírenia Univerzitnej knižnice Brunnelskej univerzity v Západnom Londýne o rozlohe 5 500 m².

Aký je Váš vzťah ku slovenským knihovníkom?

- Myslím si, že veľa slovenských knihovníkov je dychtivých a nadšených priať nové technológie na rozvoj knižníc, aby mohli čitateľom ponúknut' lepšie služby. Projekty ProLib a po ňom EduLib poskytli

do ktorej nespadajú len elektronické žiadanky, ale mnoho iných služieb, o ktorých budeme písat' v jednom z nasledujúcich čísel časopisu PU. Okrem jeho progresívnosti je výhoda hlavne v pohodlnom prístupe ku katalógom UK PU. Objednať knihu si dnes môžete prakticky už aj z vašej obývačky. To zvýhodňuje hlavne „cezpolných“ študentov a pracovníkov PU, ktorí do UK PU už nemusia chodiť dvakrát, ale stačí si prísť iba vyzdvihnúť objednanú knihu. Ďalšou výhodou je, že už nemusíte čakať do druhého dňa, aby ste vedeli, či je vaša kniha vôbec k dispozícii. Vidíte to priamo na obrazovke vášho počítača. Okrem toho, po prihlásení sa do katalógu, máte možnosť skontrolovať, ktoré knihy máte vypožičané, a do kedy ich musíte vrátiť.

Udialo sa v UK PU

9. 3. – stretnutie so známym historikom **Pavlom Dvořákom** (beseda, autogramiáda, predaj kníh vydavateľstva RAK)

12. 3. - 9. 4. – voľný prístup do elektronických databáz ProQuest (v spolupráci s Albertina icome Bratislava)

22. 3. – 28. 3. – **Týždeň slovenských knižníc – Amnestia pre čitateľov** – každý čitateľ mohol vrátiť vypožičanú literatúru po uplynutí výpožičnej lehoty bez zaplatenia poplatkov za omeškanie – využilo asi 50 percent „dlžníkov“

24. 3. – vydaný nový **Knižničný poriadok**

25. 3. – beseda s autormi výstav – **Evou Tkáčikovou a Jánom Bartkom** (v spolupráci s Klubom priateľov výtvarného umenia pri Šarišskej galérii v Prešove)

29. 3. – 27. 4. – voľný prístup do elektronickej databázy ProQuest Digital Dissertations na <http://wwwlib.umi.com/dissertations/>

20. 4. – prednáška, beseda a autogramiáda s **Marinou Čarnogurskou** (prekladateľkou a znalcou čínskej literatúry) a s **Albertom Marečinom** (spisovateľom, prekladateľom a surrealantom)

20. 4. – vernisáž výstavy **Melodia farby a slova** študentov KVvU pod vedením Mgr. art. Prokopa Kolisnyka, spojená s hudobnou prezentáciou Miešaného speváckeho zboru PU pod vedením zbormajsterky Mgr. Tatiany Kanišákovej, PhD. Výstava potrvá do 31. mája.

Autor strany
Mgr. Martin Michelčík

Vianočný darček prišiel až z Londýna

Ešte pred Vianocami 2003 dostala Univerzitná knižnica (UK) PU celkom prijemný darček. Bolo nim päťdesiat počítačových zostáv z londýnskej Brunnel University. Priamym darcom bol Simon Francis, ktorý – ako sa vyjadril riaditeľ UK PU Ing. Peter Hal'ko – „nás pred dvoma rokmi učil ovládať moderné informačné technológie“. Darované počítače boli určené pre potreby elektronického výpožičného systému, elektronických rešerií a tiež prehliadania elektronických dokumentov. Kedže sa patrí, aby darca neostal v anonymite, položili sme mu aspoň prostredníctvom elektronickej pošty niekoľko otázok.

Pán Francis, prečo sa angažujete v aktivitách, podporujúcich slovenské knihovníctvo?

- Prvým stretnutím so slovenským knihovníctvom bola práca s kolegami z východného a stredného Slovenska pri príprave a uskutočnení kurzov dištančného vzdelenia pre projekt ProLib, založený v UK Technickej univerzite v Košiciach. Tento projekt bol podporovaný Európskou úniou v programe Tempus a umožnil mi niekoľkokrát navštíviť Košice a Zvolen. Mal som šťastie, že som mohol získať dar, pozostávajúci z použitých počítačov, a slúbil som ho venovať konzorciu KOLIN na pou-

ženie v knižničiach v Prešove a v Košiciach. Pri zariadení transportu týchto počítačov z Londýna do Košíc mi veľmi pomohol Peter Hal'ko z PU. Nedávno som mal opäť možnosť získať ako dar d'álších 50 použitých počítačov a opäť mi veľmi pomohol Peter Hal'ko, ktorý sa postaral o veľmi efektívny transport.

Aký je Váš vzťah ku slovenským knihovníkom?

- Myslím si, že veľa slovenských knihovníkov je dychtivých a nadšených priať nové technológie na rozvoj knižníc, aby mohli čitateľom ponúknut' lepšie služby. Projekty ProLib a po ňom EduLib poskytli

Belgickým študentkám na PF PU veľ'a toho nechýba

Program Európskej únie (EÚ) v oblasti vzdelávania Socrates ponúka medzinárodnú spoluprácu v oblasti všeobecného vzdelávania. Slovenská republika sa stala oficiálnym účastníkom programu v apríli roku 1998. Aktivity programu Socrates tvoria súčasť práce pedagógov na všetkých stupňoch vzdelávania. Nadobudnuté skúsenosti v rámci medzinárodnej spolupráce v mnohých prípadoch znamenali pozitívnu motiváciu nielen pre učiteľov, ale hlavne pre študentov, na ktorých je zameraná väčšina aktivít.

Podprogram vyššie spomínaného programu, v povedomí pedagogickej verejnosti známy ako Erasmus, sa zameriava na zvyšovanie kvality vzdelávania a podporu európskej dimenzie vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom medzinárodnej spolupráce univerzít, podporuje európsku mobilitu, zlepšuje transparentnosť a úplné uznávanie štúdia i kvalifikácie v krajinách EÚ.

Erasmus pozostáva z troch vzájomne prepojených časťí: Erasmus 1 - Európska medziuniverzitná spolupráca, Erasmus 2 - Mobility študentov a vysokoškolských učiteľov, Erasmus 3 - Tematické siete.

Program Erasmus 2 poskytuje študentom na základe bilaterálnej dohody medzi univerzitami možnosť absolvoovať študijný pobyt 3-12

mesiace na vysokých školách v krajinách EÚ. Študijný pobyt musí byť plne uznaný domácou vysokou školou ako súčasť študijného programu (viac na: www.saaic.sk/socrates).

Letný semester tohto akademického roka bol pre Pedagogickú fakultu (PF) PU skúškou a výzvou zároveň. Od 15. februára do 15. mája sa stala domovskou pôdou pre dve belgické študentky, ktoré sa (možno sprvu z dobrodružných dôvodov) rozhodli absolvoovať študentskú mobilitu v rámci programu Erasmus na PF PU. Študijnému pobytu Elke Staekens a Bieke Finet z Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (Thielt, Belgicko) predchádzala učiteľská mobilita kolegu Emmanuela Van Ascheho z menovanej inštitúcie, v priebehu ktorej aktívne participoval

na medzinárodnej vedeckej konferencii venovanej príprave učiteľov elementaristov a v rámci prednáškovej činnosti prezentoval aktuálne strategické vízie belgického predškolského i primárneho vzdelávania.

Po dvoch mesiacoch zžívania sa so Slovenskom, Prešovom a PF PU sme belgické študentky poprosili o rozhovor.

Prečo ste sa rozhodli pre štúdium práve na Slovensku?

- Predtým, ako sme sem prišli, sme toho o Slovensku veľ'a nevedeli. Snáď iba to, že tu máte prekrásnu prírodu a veľ'a zámkov ... A to sa nám páčilo.

V čom sa naše školstvo líši od vášho?

- V podstate sa násš školský systém od vášho veľ'mi nelíši. I keď' v našej krajine sa môžete stať učiteľom základnej školy už po troch rokoch štúdia.

Ako sa vám pozdáva spôsob výučby?

- Páčia sa nám hodiny praktického zamerania, na ktorých sa môžeme tvorivo prejavíť, počúvať a pozorovať prácu iných študentov. Je veľ'm zaujímavé vymieňať si názory.

Čo vám chýba?

- Nie je toho veľ'a, čo nám obom chýba. Bieke chýba pes a Elke zas more. Ale nemáme čas na to myslieť.

Čo by ste preniesli k vám zo Slovenska?

- Slivovicu a slovenskú hudbu. Takže ... ak by niekto chcel pre mnä vytvoriť CD-čko so slovenskou hudbou, len do toho, budem veľ'mi vd'acná.

Ako trávite vol'ný čas?

- Spočiatku sme sa snažili každý víkend cestovať a spoznávať pekné miesta na Slovensku. Ale čím viac sme spoznávali, tým viac party a večierkov sme navštěvovali. Teraz sa snažíme nájsť medzi tým nejakú rovnováhu. A samozrejme, veľ'a času trávime prípravou do školy a pišeme emaily domov.

Stretli ste sa aj s nejakým nepochopením zo strany ostatných študentov (učiteľov)?

- Nie, len raz som si v pube pýtala vodu (minerálku) pre Bieke a víno pre mnä. A oni nám to dali do jedného pohára. Voda s vínom ... to nepoznáme!

Ako sa Vám páčí Prešov?

- Prešov má krásne centrum a veľmi pekné prostredie okolo. Rady sedíme v parku alebo sa prechádzame. A aj ľudia sú super!

Čo Vás najviac trápi?

- Dátum nášho návratu sa blíži. Je to príliš skoro. Chceme tu zostať dlhšie.

Čo by ste chceli odkázať ľudom na Slovensku?

- Budťe pyšní na svoju krajinu! Chráňte si prírodu! Ďakujeme, že ste boli k nám milí a že ste sa zaujimali o Belgicko.

Čo hovoríte na slovenských chalánov a baby?

- Mnohí chlapci sú veľ'mi slušní. Stretli sme tu zopár dobrých priateľov. Dievčatá sa stále smejú.

Pripávili:

PhDr. Iveta Kovalčíková, Ph.D.,
prodekanka PF PU
Martina Lachová,
Michal Larionov,
študenti PF PU

Jedna z belgických študentiek na hodine maľby.

Foto: Iveta Kovalčíková

Deň ŠVK a ŠVOUK na katedrách telesnej výchovy a výtvarnej výchovy PF PU

Jedni rozvíjajú, druhí odvážne začínajú

Komisia pre posúdenie študentských vedeckých prác a prítomní učitelia KTV konštatovali dobrú úroveň v oboch sekciách a odporučili na celosťátnu študentskú vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou, ktorá sa bude konať 11. mája 2004 v Bratislave, tri práce. V prvom prípade ide o kolektív autorov R. Sivčo, S. Polomský, M. Dufinec s prácou nazvanou Zhuková analýza pri skúmaní motorickej ontogenézy detí

mladšieho školského veku. Vedúcou je PaedDr. I. Ružbarská. Autorkou druhej postupujúcej práce je H. Hardoňová a vedúcou PaedDr. I. Boržíková. Názov znie Rozvoj orientačných schopností zrakového postihnutých detí. M. Angelovič je autorom tretej najvyššie hodnotenej práce. Napísal ju na tému Reakčný čas 10 až 11-ročných detí pod vedením Mgr. R. Feča. Z pódiových skladieb idú „do finále“: Rock and roll (autor M. Šutík), Rub a lic (Z. Marcinová),

Latino dance (M. Kočiš a Z. Serenčová) a Sedemdesiate roky (N. Balážová).

Štúdium elementaristov je rozsiahom veľ'mi náročné a mimoškolská aktivita je dôkazom o veľkom odbornom i etickom potenciáli týchto študentov. Rozsah odbornej prípravy štúdia učiteľstva pre prvý stupeň ZŠ si vyžaduje vyhranenú osobnosť, veľké študijné úsilie. Ako sme však boli svedkami na faktultnej prehliadke „nultého ročníka“ ŠVOUK vo vý-

tvarnej výchove - i výtvarné čítanie a schopnosť výtvarného vyjadrenia. Na súťažnej prehliadke sa zúčastnilo sedem študentov. Účastníci podujatia zdôvodnili obsahy aj výtvarné spracovanie svojich artefaktov, čo vo voľnej diskusii odhalilo pocitovú a zážitkovú skálu súčasného mladého človeka. Porota ocenila prvým mestom Z. Havrilovú, druhým D. Ontkocovú, tretím A. Berkovú (všetky 1. ročník).

KVV PF PU týmto podujatím začala budovať tradíciu rozvíjania výtvarnej tvorivosti svojich študentov s cieľom rozšíriť vyjadrovaci potenciál budúcej generácie učiteľov.

PaedDr. Iveta Boržíková,
vedúca KTVV PF PU,
PaedDr. Juraj Hugec,
KTV PF PU,
PaedDr. Alena Vojčíková,
vedúca KVV PF PU,
PhDr. Iveta Kovalčíková, Ph.D.,
prodekanka PF PU

Osožná kniha pre vyznávačov náboženskej turistiky

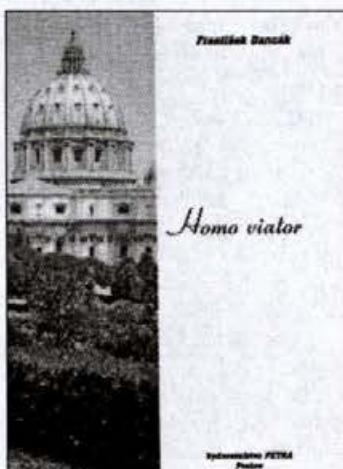
PaedDr. František Dancák: Homo viator (Pútnik). (GBF PU, Prešov 2004, ISBN 80-89007-41-4)

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku má tiež čo ponúknuť nášmu ale aj zahraničnému návštěvníkovi. Preto tato publikácia PaedDr. Františka Dancáka, odborného asistenta na Katedre praktickej teologie GBF PU v Prešove, je v dnešnej dobe veľmi potrebná a vitaná. Autor v úvodných častiach priblížuje čitateľovi pojem turistika a náboženská turistika, ďalej prehľadne ponúka postoje a vyjadrenia Cirkvi a jednotlivých pápežov, ktoré podporujú turizmus ako možnosť „na upevňovanie vzájomnosti a spolupráce medzi národmi, kultúrami a náboženstvami“. V knihe sa dočítame, že patrónom turistov je sv. Bernard z Menthonu (11. stor.).

Druhá časť práce je venovaná priblíženiu samotnej púte, čo sa týka jej cieľa, ďalej nasleduje prehľad púti, od návštevy svätých miest v Palestíne, potom putovanie k relikviám svätých, k milostivým sochám a obrazom. Charakterizované sú púte v stredoveku, ale taktiež nové formy púti.

V ďalších kapitolách autor predstavuje prehľadne v krátkom, ale výstižnom vyobrazení jednotlivé mariánske miesta, zvlášť gréckokatolícke, či už Lutina, Klokočov, Čirč, Krásny Brod, ale nezabúda predstaviť ani známe rímskokatolícke pútnické miesta.

V nasledujúcej časti nachádzajú pútnici tie miesta, ktoré sú spojené so životom blahoslavených mučeníkov Pavla Gojdiča, ThDr. Vasiľa Hopka a Metoda Trčku a to Ruské

Pekľany, Hrabské, Michalovce, Prešov a pod.

Posledná časť knihy je venovaná dreveným chrámom. Sú to skutočné klenoty, vynikajúce architektonické diela, ktoré sú vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku. Po ich predstavení, čo sa týka architektonického štýlu, ikonografického usporiadania v interieri nasleduje predstavenie jednotlivých drevených chrámov s ich špecifickou charakteristikou.

Zaiste predložená publikácia pričinila obohatenie čitateľskej verejnosti a ako autor poznamenáva, „turizmus sa stáva pre spoločnosť a Cirkev veľkou výzvou a treba sa nim zaobratť ako s časťou života, kde nesmie chýbať ani starostlivosť o ľudské duše“.

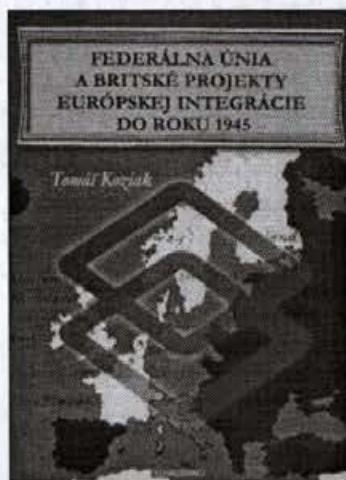
Doc. ThDr. Peter Šurák, PhD.

Zaujímavá publikácia o Federálnej únii

Medzi publikácie, ktoré sa venujú menej známym okolnostiam súvisiacim s procesom vytvárania myšlienok zjednocovania najmä vyspelých európskych krajín patria práca PhDr. Tomáša Koziaka, PhD., Federálna únia a britské projekty európskej integrácie do roku 1945, ktorá vyšla koncom minulého roka.

Zaujímavý je už samotný výber regiónu, na ktorý autor upriamil svoju pozornosť. Aj keď Veľká Británia z dnešného pohľadu nepatri medzi štát, ktoré sú hnacím motorom európskeho zjednocovacieho procesu, v minulosti, najmä v prípade stupňujúceho sa vojnového nebezpečenstva dokázali jej predstavitelia vyvinúť značné úsilie na vypracovanie viacerých projektov európskej integrácie. V krátkom úvodnom historickom exkurze, autor publikácie, viaceré tieto snahy predstavil ako vhodné východisko analýzy zvolenej problematiky. Najväčšiu pozornosť však prirodzene venoval činnosti samotnej Federálnej únie. V druhej kapitole, vhodne členenej na podkapitoly, čitateľa postupne oboznámuje s ľažkostami spojenými s koncipovaním jednotlivých projektov a návrhov na vytvorenie rôznych foriem európskej integrácie. Je mimoriadne zaujímavé sledovať spôsoby, akými sa presadzovali tieto zámery v politickej praxi, i nutnú zmenu orientácie čielov a záujmov Federálnej únie a jej členov vzhľadom na neustále sa meniacu vojnovú situáciu.

V osobitnej kapitole sa autor zameral aj na činnosť jednotlivých sekcií Výskumného inštitútu pôsobiaceho v rámci Federálnej únie,

ktoré sa špecializovali na koloniálnu, ekonomickú a ústavnoprávnu problematiku.

Autor v plnej miere dokázal využiť to, čo by v súčasnej dobe malo byť už samozrejmosťou. Dôkladná znalosť cudzích jazykov a práca s veľkým množstvom cudzojazyčnej literatúry sa v tomto prípade stala základom pre napísanie diela, ktoré ma, ako človeka zaujímajúceho sa o menej známe úseky európskych dejín 20. storočia, prijemne prekvapila. Ako historika, ktorému je všetepované úsilie o čo najobjektívnejšie a úplne poznanie pramenného materiálu ma však zarazilo minimálne využívanie dobových archívnych materiálov. Ich absencia tak neumožňuje zostaviť komplexný a najmä úplne objektívny obraz činnosti tejto organizácie v jednotlivých obdobiah jej pôsobenia. To je z môjho pohľadu jediný krok inak kvalitatívnej monografie.

Patrik Derfiňák

Podoby lásky vo výtvarnej tvorbe Jána Bartka

Listujeme v tvorbe Jána Bartka (1948). Kresby, akvarely, pastely, tempery, zachytávajúce momenty, ktoré ho očarili - krajina v okoli rodnej Dúžavy na Gemeri, drobné záskutia, segmenty architektúry, dôsledné štúdie, hľadanie tvarov, svetiel, štruktúr.

Dominantná krajina.

Stromy s mohutnými kmeňmi a hlbokými koreňmi. Láska k zemi detstva, pátranie po podstate. Stromy sa dvihajú a letia, odletajú ako vtáky, ktoré sa v nich často objavujú. Sú si sľahovavé?

Malba sa mení z realistickej na poetickú, vťahuje do seba sny a rozprávania. Epický príbeh tvorí novú podstatu.

Niekde tu sa začína premena snov a predstáv, ktoré majú mať svoju konkrétnu podobu. Sú to tie „schleimannovské“ túžby po bájnych, tajomných krajinách, po stopách a znakoch dávnych kultúr?

Autor sa zaľúbil do Grécka.

Že je to vztah väzny a trvalý, dokazuje usilovným štúdiom jazyka, ktorý považuje za nevyhnutný pri poznávaní krajiny - slovom a písmom. Letné školy gréckeho jazyka a kultúry v Patrase (2001) a neskôr v Egaju (2002) na ostrove Rodos, mu pomáhajú prenikať k podstate stredomorských kultúr, lepšie poznávať dejiny.

Očarenie morom.

Jeho neustále premeny - tvar a svetlo. Dlhé hodiny pozorovania. Mení techniku maľby, prechádza k olejomaľbe, ktorá dovoľuje neustále premeny v dlhodobom procese. Z drobného rukopisu a menších formátorov pristupuje k veľkorysnej forme, mení sa farebnosť, z ľahkej teplej, na väžnu chladnú. Boj s morom o čas a okamih. Hľadanie principov vlnenia, pokoj a nepokoj. Impresie a imaginácia.

Jeho staronové objavy prechádzajú od priameho zážitku k princípom

prepojenia ho priviedli ku „kondenzovaným“ obrazom videnia Grécka. Idylické vízie, úmyselne obchádzajúce rušivé momenty. Imaginárna výtvarná poézia, umožňujúca zdôrazniť momenty očarenia.

Výstava v Univerzitnej knižnici PU ponúkla divákom pohľad na dlhšiu etapu autorovej tvorby. Krajina detstva v paralelách s krajinou gréckych snov. Prvky domova prenesené, presadené, vykličené a oživené v nových konšteláciách vzdialenej krajiny. Neznáme veže kostolov, schody vedúce k oblohe univerza... do diaľok, unášané vlnami, priplavované spomienkami.

More priviedlo autora k zatial najzaujímavejšej fáze jeho tvorby, ktorú objavil už vo svojich Modrých jaskyniach. Monumentálnosť vertikálnych skál vyvážená monumentálnosťou horizontálneho vlnenia. Prekvapujúce sú jeho pokusy s geometricky čistou, prísnou architek-

túrou. Formu zbavuje detailov, necháva väčší priestor pre čistý tvar, kontrastnejšiu farebnosť. K niektorým námetom sa vracia viačkrát. Maľby z ostatného obdobia ho priviedli až k pointilistickým principom hľadania svetla a tvaru. Zmena metriká, či technológie maľby, prezrádza zápas, hľadanie, ...naspäť k pokore, k trpezlivosti....

Liniu svojho výtvarného programu si autor overil počas 12. ročníka medzinárodného plenéra Grécke impresie v Gargaliani (2003). V konkurencii dvanásťich účastníkov z piatich európskych krajín sa úspešne predstavil svojimi obrazmi na výstave v Aténach. Úspechom je aj tohtoročné opäťovné pozvanie na 13. ročník plenéra. Autor prezradil, že mieni pracovať s maľbou aj s fotodokumentom, hľadať kontrapozície denného života. Trochu už tušíme a trochu sa radi necháme prekvapíť... PhDr. Edita Vološčučková

Host'ovské prednášky na GBF PU

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity (GBF PU) v Prešove v spolupráci s Fakultou východného kanonického práva Pápežského východného inštitútu (PIO) v Rime usporiadala 20. februára t. r. host'ovské prednášky.

S pozvanou prednáškou Otázka po-dávania eucharistie deťom z pohľadu cirkevného práva vystúpil prof. ICDr. Cyril Vasiľ, SJ, dekan Fakulty východného kanonického práva PIO. Prednáška interpretovala kánony CCEO, ktoré hovoria o tom, že svia-tosti kresťanskej iniciácie, t. j. krst,

birmovanie a eucharis-tia, by mali byť podávané spolu a že eucharistia by mala byť deťom podaná čím skôr v súlade s predpismi liturgických kníh a podľa úprav par-tikulárneho práva miestnych cirkví. Po Druhom vatikánskom koncile sa

ukazuje potreba obnoviť túto staro-byľu prax. Urobila tak už napríklad Metropolitná cirkev v Pittsburghu v USA, malankárska cirkev, ale aj niektoré ďalšie východné cirkvi.

Druhú prednášku s názvom Kristus v kontexte Cirkvi prvého tisícročia mal prof. Dr. Edward Farrugia, SJ. V historickom priebehu predstavil Ježiša Krista ako centrálny bod ekle-ziológie prvého kresťanského tisíc-ročia. Po prednáškach bola živá a podnetná diskusia.

Na prednáškach sa zúčastnil aj veľký kancelár GBF Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, prešovský eparcha, prorektor PU pre zahraničné vzťa-hy Doc. PhDr. Michal Varchola, PhD., ako aj ďalší učitelia a študenti fakulty.

Host'ovské prednášky nadviaza-li na návštevu prof. Hectora Valla Vi-lardella, SJ, rektora PIO v Rime, na GBF PU v septembri minulého roku.

PhDr. Pavol Dancák, PhD.

Zdravie pre všetkých v 21. storočí v praxi

V roku 1981 prijala Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) program Zdravie pre všetkých do roku 2000. Týmto programom chcela nielen potvrdiť svoj záujem usilova-vat sa o čo najlepšie zdravie ľudí na celom svete, ale aj podčiarknuť solidaritu s krajinami so stále pretrvávajúcou chudobou a nízkou úrovňou zdravotnej starostlivosti. Program bol následne rozpracovaný pre jednotlivé regióny. V máji 1998 sa WHO dohodla, že v novom tisícročí bude pokračovať v tomto programe pod názvom Zdravie 21 (Health 21).

Zdravie 21 je rámcová politika zdra-via pre európsky región, ktorá sa d'alej rozpracovala do jednotlivých konkrétnych programov a stratégii pre Európu, pre jej jednotlivé krajiny, členov únie.

Má jeden dlhodobý zámer - dosiahnuť úplný potenciál zdravia pre všetkých a dva hlavné smery - podporovať a ochraňovať zdravie a zni-žovať výskyt závažných chorôb a poškodení.

Zdravie 21 uznáva tri základné princípy: zdravie ako základné ľud-ské právo, rovnosť v zdraví a soli-daritu, zodpovednosť každého za zdravie.

Dovedna 21 cieľov globálnej stra-tegie zdravia sa má splniť v rozpäti rokov 2005 až 2020.

Prečo práve Zdravie 21? Čo nás najviac osloivilo a ovplyvnilo? Na začiatku bola myšlienka realizovať projekt, ktorý by výrazne ovplyvňoval správanie ľudu k vlastnému zdra-viu, keďže sme denne konfrontovaní so skutočnosťou v podobe zlého zdravotného stavu nášho obyvatel-stva. Myšlienka vznikla na katedre ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva (FZ) PU a podporovaná dekanou fakulty PhDr. Annou Eliášovou, PhD. sa mohla naplno rozvinúť.

Témou jednotlivých akcií sme vyprá-covali s Regionálnym úradom ve-rejného zdravotníctva v Prešove, s ktorým chceme tento projekt reali-zovať. V letnom semestri sú nasle-dovné: vo februári - starý človek v rodine a v spoločnosti, v marci - životné prostredie, Svetový deň vody, v aprili - otázky zdravého životného štýlu, v máji - starostlivosť o dieťa a v júni - hygiena, infekčné

ochorenia, očkovanie.

V prvej akcii, realizovanej 23. februára sme sa zamerali na oblasť starnutia a staroby pod názvom Starý človek v rodine a v spoločnosti. Vďaka súhlasu manažmentu troch veľkých obchodných domov v Prešove - OD Tesco, Hypermarket Tes-co, OD Kaufland sme mohli v rámci predmetu primárna zdravotnícka starostlivosť - cvičenie realizovať súčasný moderný trend vyučovania tohto predmetu a napľňať ciele programu WHO - Zdravie 21. Ľudi sme oslovili prostredníctvom anonymného postojového dotazníka, ktorý vyhotovili študenti. Jednotli-vé položky zisťovali názory verej-nosti na postavenie starých ľudí v súčasnej realite a kvalitu medzige-neračných vzťahov. Viacerí respon-denti boli ochotní poskytnúť aj rozhovor. Mali možnosť vyjadriť svoje názory na komunikáciu so se-normi. Podľa predpokladaných vý-sledkov uvádzali mladší respondenti (do 45 rokov), že so seniorom sa komunikuje ľažie, väčšina z nich je ľažie ovplyvnená, lipnú na svojich názoroch, komunikácia s nimi je vyčerpávajúca pre ustanovené ponu-re myšlienky týkajúce sa chorôb, obáv z neistoty a strachu zo smrti.

Avek na druhej strane si táto skupina ľudí uvedomuje prínos rozho-vorov so seniormi, čo je potešiteľné a motivujúce. Najviac porozumenia pre problémy seniorov je avek u ge-néracie nad 50 rokov.

Významným zdravotno-výchov-ným aspektom akcie bolo meranie krvného tlaku podľa záujmu respon-dentov, meranie množstva podkožného tuku v tkanivách, či meranie

množstva škodlivého CO vo vydy-chovanom vzdchu. Najväčší záujem prejavili respondenti o meranie krvného tlaku. Aj napriek tomu, že krvný tlak neboli meraný za štandardných podmienok (náhľemie sa za nákupmi, stres, zvýšená fyzická aktivita, čas po pracovnej záťaži), výsledok považu-jeme za alarmujúci. Z celkového počtu 215 respondentov si dali odmerať krvný tlak 104 respondenti a z nich malo vyšší krvný tlak, teda hodnoty nad 140/90 38 respondentov. Tým-to "rizikovým" respondentom bolo odporúčané navštíviť lekára a venuvať pozornosť pravidelnému monitorovaniu krvného tlaku, ako aj všetkým liečebno-preventívnym opatreniam vzťahujúcim sa k hyper-tenzii. Respondenti ocenili pohoto-vé poskytnutie rád, informácií o zásadách zdravého životného štýlu, výživy, zachovania aktivity v strednom a staršom veku, ako aj o pre-vencii patologického starnutia.

Išlo o prínosnú akciu, ktorá pred-stavovala novú osobitú skúsenosť aj pre studentov 2. ročníka odboru ošetrovateľstvo. Mohli si v bežnom upo-náhľanom dni overiť, aký je postoj Širokej verejnosti k vlastnému zdra-viu. Veríme, že aj všetkými ďalšími plánovanými akciami sa nám podari osloviť ľudí a motivovať ich k aktívnejšiemu a zodpovednejšiemu postoju k vlastnému zdraviu a jeho hod-note.

PhDr. Marta Jakubíková
PhDr. Iveta Ondriová
PhDr. Daniel Jordán,
realizátori akcie,
Fakulta zdravotníctva
PU

Host' z Japonska

Pri Katedre pedagogiky Filozofickej fakulty (FF) PU tretí rok pôsobí Štu-dentská pedagogická spoločnosť (ŠPS) PU pri FF. Pri vzniku si dala za cieľ zdržovať a aktivizovať zá-ujemcov o pedagogiku a jej pribuzné vedy. Na svet jej pomohla plná pod-pora a pomoc zo strany Katedry pe-dagogiky FF PU a jej vtedajšej vedúcej Doc. PhDr. Marty Černoto-vej, CSc. Záujemcov sme chceli pri-tiahnuť organizovaním rôznych atraktívnych podujati (napr. Pedág-o-govia - pedágogom, vydávaním vlastného časopisu - Amos a pod.).

Jedným z nich bola aj prednáška japonského kultúrneho ataše v SR Daika Tachiho. Oslovili sme ho už v minulom roku, no pre pracovné povinnosti navštívil PU až 23. 3. 2004. Jeho pobyt sa začal oficiálnym prijatím na pôde FF PU Doc. PhDr. Lubou Babotovou, CSc., prodekanou pre zahraničné vzťahy FF PU, PhDr. Ivetou Kovalčíkovou, PhD., prodekanou pre zahraničné styky Pedagogickej fakulty PU a Doc. PaedDr. Jánom Kanciom, CSc., prodekanom pre rozvoj PF PU.

Prednáška D. Tachiho na tému Japonské vysoké školstvo sa týkala troch okruhov - histórie japonského školstva, financovania školstva a možnosti štúdia na japonských vysokých školách (výmenné pobuty). U študentov prebudila nečakaný záujem, a tak prednášková miestnosť „praskala vo škvorkach“. Po slávnostnom obede návšteva hosta pokračovala prijatím u Prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., rektora PU. V závere si prezrel pamiatky Prešova s vý-kladom študenta dejín FF PU a živo sa zaujal o našu história a kulturu.

Aby sa mohlo uskutočniť takéto úspešné podujatie, je potrebné spojiť sily a mať vytvorené zázemie. To ŠPS PU pri FF má, a to na Katedre pedagogiky FF PU, kde sa stretáva s ústredovosťou a pomocou jednaj jej vedúceho Doc. PhDr. Eduarda Lukáča, PhD., ale aj členov katedry. Nešlo o prvú spoluprácu pri zorganizova-ní nejakého podujatia.

Michal Šima,
predseda ŠPS PU pri FF

„Naše vlastné detstvo nás raz dobehne...“

Aj týmto slovami Daniel Hevier oslovil vďačné a vskutku početné poslucháčske auditórium v aule Pedagogickej fakulty (PF) PU v Prešove na prednáške pod názvom Život v literatúre. Všetko sa odohralo 31. marca 2004 a prednáška bola zlatým klincom, akousi čerešničkou na torte, spisovateľovo nabitého programu (v kuloároch nazývaného tiež maratón) v Prešove, ktorý si ako bič na seba sám uplietol. V prípade pozitívnych ohlasov sa treba obrátiť na Katedru slovenského jazyka a literatúry (KSJL) PF PU, ktorej pozvanie D. Hevier neodmietol, čím popri iných aktivitách na východnom Slovensku umožnil poslucháčom nielen PF aspoň očkom nahliadnúť pod pokrievku tvorivej a životnej dielne literárnej osobnosti. Tou Daniel Hevier, napriek svojej úprimnej skromnosti, bezpochyby je.

Daniel Hevier na besede.

Foto: archív PF PU

Prednáške, konajúcej sa o druhej hodine popoludní, predchádzalo dobedňajšie vystúpenie D. Heviera ako učiteľa na Evanjelickom gymnáziu v Prešove. Tam prezentoval štyri vlastné projekty vyučovacích hodín v chronológii: Mark Twain, nadrealizmus, Tomáš Janovič a napokon populárna pieseň. Projektované hodiny, obohatené o invenčné a originálne metódy a postupy, boli vysoko hodnotené aj zúčastnenými pedagogickými pracovníkmi.

V popoludňajších hodinách (po obedňajšom výdychu v priestoroch študentskej jedálne PU) sa spisovateľ, vydavateľ i básnik v sprievode prof. PhDr. Zuzany Stanislavovej, CSc. a vedúcej KSJL PaedDr. Ľudmily Liptákovej, CSc. stretol s dekanom PF Doc. PhDr. Milanom Portikom, CSc., ktorý ho privítal na akademickej pôde a následne sa zúčastnil aj na avizovanej prednáške o pohľade D. Heviera na život v literatúre (ospravedlňujeme sa študentom, ktorí z dôvodu prekročenia kapacity auly stáli aj za otvorenými dverami prednáškovej miestnosti). Po prednáške sa v užšom kruhu tvorivých individualít z troch fakúlt PU (päť študentov za každú fakultu)

uskutočnil dvojhodinový seminár tvorivého čítania, kde sa D. Hevier usiloval budúcim absolventom v zhutnej podobe načrtiť tvorivé cesty a metódy, vedúce k stimulácii detského čítania i k novému pohľadu na knihu.

Kedže spisovateľ prijal pozvanie od organizujúcej KSJL PF, jeho celodenný maratón sa zavŕšil pri priejnom večernom posedení v kultivovaných priestoroch reštaurácie Nestor.

Podávanie patrí všetkým tým, ktorí sa organizačne podielali na bezproblémovom priebehu návštevy, ako aj zúčastneným študentom (ktorí spisovateľa „nielen počúvali, ale aj vnimali“), ich aktivite a záujmu o veci literárne. Len vďaka nim sa mohla atmosféra prednášky Život v literatúre posunúť do takej emotívnej roviny, do akej sa posunula.

Kedže v prípade návštevy spisovateľa D. Heviera išlo v prvom rade o slovo a jeho literárny život, dovolime si na záver zacitovať názor autora na postavenie slova v dnešnej realite: „Dnešný svet je zavalený slovami, ale akosi sme stratili cit pre slová ...“.

Radoslav Rusnák

Vysokoškoláci z Torysy „pokorili“ Šarišan

Prvá aprílová nedela bola v prešovskom Parku kultúry a oddychu naplnená sút'ažou atmosférou. Na regionálnej sút'ažnej prehliadke choreografii s názvom Tanečné konfrontácie sa tu stretli folklórne súbory z okresov Sabinov a Prešov. Okres Sabinov reprezentovali novozaložený folklórny súbor Šarišská lipa pri Mestskom úrade Lipany s Goralským trojkovým tancom a skúsený mládežnícky súbor zo Sabinova Sabinovčan, ktorý sa predstavil v kategórii väčších choreografii pásmom pod názvom Prišla jar, Na Šarišskej zabave a s komornou choreografiou Prebačena. Okres Prešov reprezentovali tri umelecké telesá, a to folklórne súbory Kaplička z Tulčíka, vysokoškoláci z prešovskej Torysy a známy mestský folklórny súbor Šarišan.

Veľmi príjemné prekvapenie pričystal všetkým vysokoškolský folklórny súbor Torysa, akademické umelecké teleso Prešovskej univerzity, ktorý si na sút'až pripravil komornú choreografiu rómskeho tanca s názvom Aj, Romale a väčšiu choreografiu Čardáš od spodku. Tanečné trio chlapcov s jednou tanečnicou svojím interpretačným výkonom vysoko preskočilo ostatné zúčastnené súbory, rozplieskal úplne spontánne celú sálu Čierneho orla a zaslúžene si odneslo prvé miesto v komorných choreografiach. Svoj úspech spečatili Torysania i ziskom ďalšieho ocenenia v kategórii väčších choreografii, keď po rota rozhodla o ich postepe na krajskú sút'až Tanečných konfrontácií.

Podoba úspechov sa podpisali tvorcovia a realizátori uvedených programových čísel: choreograf František Novotný, ktorý je v súčasnosti tanečným pedagógom našej Torysy a autor hudby, umelecký vedúci súboru dr. Jozef Hrušovský. Toto umelecké „duo“ spolupracuje od roku 2001 a zdá sa, že ešte dá folkloristickej odbornej „brandži“ o sebe vedieť. Ved iba v novembri minulého

Všetkým, ktorí sa podielali na úspešnej reprezentácii d'akuje

PaedDr. Jozef Hrušovský,
umelecký vedúci FS Torysa

Prešovské hudobno-pedagogické fórum bolo plné úvah

Úvahy nad stratégiami a štruktúrou pedagogického výkonu boli t'ažiskovou problematikou Prešovského hudobno-pedagogického fóra, ktoré v dňoch 14. - 16. apríla t. r. usporiadala Katedra hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHU FHPV) PU v spolupráci s Asociáciou učiteľov hudby Slovenska v Bratislave a Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove. Tento seminár pre študentov a pedagógov hudobnej výchovy voľne nadvážoval na tradíciu bratislavskej hudobno-pedagogickej Dvorany. V jej duchu usiloval v čo najpestrejšej palete pedagogických prístupov i teoretických východísk a didakticko-metodických zovšeobecnení ponúknut' priestor pre konfrontáciu, pedagogickú ale i umeleckú reflexiu.

Program prednášok a praktických seminárnych blokov účelne dopĺňala prezentácia dvoch hudobno-scénických projektov za osobnej účasti autora, skladateľa Juraja Hatríka - Balady o dreve a Statočný cinový vojačik v podaní študentov KHU a žiakov literárno-dramatického odboru Základnej umeleckej školy M. Moyzesa v Prešove. Vytvorenie priestoru pre reflexiu z ich vzniku, prípravy a realizácie podčiarklo význam syntetizácie poznatkov, kedy miera zážitkovej naplnenosť zohráva nezastupiteľnú úlohu v kognitívnom vzdelávaní a zároveň ponúka priestor integrovať viaceré umelecké prístupy a princípy.

Mgr. Tatiana Pirníková, PhD.

Uskutočnil sa tretí ročník medzinárodnej speváckej súťaže Moyzesiana V kráľovstve hudby je kráľovnou pieseň

Medzinárodná spevácka súťaž študentov vysokých škôl pedagogického smeru a učiteľov z praxe - Moyzesiana, neodmysliteľne patrí k PU v Prešove. Jej tretí ročník sa pod záštitou prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., rektora PU uskutočnil v dňoch 24. - 26. marca t. r. V aule pedagogickej fakulty (PF) ho usporiadali Prešovská univerzita, PF - katedra hudobnej výchovy a Prešovský hudobný spolok Súzvuk.

Cieľ podujatia - upozorniť na tvorbu Mikuláša Moyzesa a vytvoriť medzinárodnú súťažno-porovnávaciu platformu, akcentujúcu pedagogický aspekt a hlasovú pripravenosť na výchovnú prácu v základných školách prostredníctvom umenia - sa v plnej mieri napĺňa. Moyzesiana 2004 sa môže metaforicky charakterizovať, že čím staršie víno, tým kvalitnejšie. Každým ročníkom rastie „horizont myslenia o speve do nových dimenzií, otvárajúcich cestu kvalitnejšej speváckej príprave budúcich učiteľov“ (docent František Matúš, predsedu Prešovského hudobného spolku Súzvuk).

Súťažilo sa v kategóriach sólový a komorný spev. V prvej sa predstavili sólisti nielen z univerzít zo Slovenska, ale aj z Českej republiky a Maďarska. V komornom speve mali zastúpenie univerzity zo Žiliny, Nitry a Ružomberka. Zazneli piesne z tvorby Mikuláša Moyzesa určené na súťaž a diela skladateľov od baroka po súčasnosť.

Kladom tretieho ročníka bola kvantitatívna vyrovnanosť súťažiacich v kategórii sólový spev. Odborná porota s predsedníčkou Mgr. art. Máriou Tomanovou, hlasovou pedagogičkou z Akadémie umenia v Banskej Bystrici, nemala ľahkú úlohu vybrať najlepších spomedzi 15 súťažiacich.

Náročnosť konkurencie bolo vidieť najmä vo výbere repertoáru, prípravnosti súťažiacich i v súhre s korepetitormi. Práca hlasových pedagógov a výkony samotných interpretov demonstrovali vysokú úroveň. Vystúpenia upútali kultúrou tónu, bohatosťou dynamiky, citom pre komorný prejav. Protagonistky zaujali zdravým hlasovým fondom, príjemnou farbou hlasu a presvedčili, že ním vedia narábať.

Všetky súťažiaci sa snažili v „povinnej skladbe“ od Moyzesa čo najviac prejavíť realistické hudobné znaky slovenskej ľudovej piesne s národnno-romantickej hudobným štýlom a zvýrazniť Moyzesov baladickej sloh v slovenskej hudbe.

Laureátka súťaže, držiteľka Ceny M. Moyzesa, Klára Kartáková (ČR) zapôsobila krásnym tvorivým hlasom v zrelej, diferencované dynamickej škále. Očarujúci bol jej citlivý prístup k interpretácii piesní, ktorý korunoval inteligentný a sympathetic prejav.

Ceny boli odovzdané na slávnostnom vyhlásení výsledkov súťaže v aule PF za prítomnosti rektora PU. Koncert víťazov potvrdil správnosť výberu poroty.

Okrem toho, že hlavný podiel na veľmi dobrej úrovni tretieho ročníka medzinárodnej speváckej súťaže Moyzesiana 2004 mali účinkujúci, podávanie patri všetkým, ktorí sa podielali na príprave. Organizačnému štábmu, ktorého generálnou manažérkou bola PaedDr. Lívia Kalmarová, vedúcemu katedry hudobnej výchovy PaedDr. Ľubomirovi Šimčíkovi, ktorý vdýchol tomuto ročníku pálos s presvedčením, že aj medzi vysokoškolákmami môže pulzovať hudobný život pre potešenie.

Moyzesiana má svoje opodstatnenie a prináša pozitívne výsledky. Ukazuje cestu k spoľahlivému zdroju inšpirácie v umeleckej tvorbe a k zisťovaniu spevákov pre koncertný a štýlový prejav. Poukazuje na potenciál skúsených umeleckých a pedagogických osobností, úspešne formujúcich mladú generáciu spevákov.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník RUC PU

Výsledky Moyzesiany 2004

Kategória sólový spev

Hlavné ceny:

Klára Kartáková (PF, Západočeská univerzita, Plzeň): *Cena Mikuláša Moyzesa,*

Alena Ščerbová (PF PU v Prešove): *Cena Hudobného fondu,*

Lenka Schallenbergerová (PU, Univerzita Palackého, Olomouc): *Cena dekana PF PU,*

Gabriela Brathová (PF, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra): *Cena rektora PU.*

Ceny poroty:

Zuzana Martinická (Fakulta prírodných vied, Žilinská univerzita, Žilina): *Cena za interpretáciu detskej piesne,*

Monika Marchevská (PF PU v Prešove): *Cena za interpretáciu muzikálnej skladby,*

Marie Siudová (PF, Univerzita Palackého, Olomouc): *cena za interpretáciu skladby autora krajiny, z ktorej súťažiaci pochádzala,*

Ivana Fečová (PF, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra): *Cena za interpretáciu skladby slovenského autora,*

Martina Vidová (PF PU v Prešove): *Cena za interpretáciu skladby M. Moyzesa,*

Emilia Lederleitnerová (PF, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra): *Cena za interpretáciu klasickej skladby.*

Slávnostne prezentovali personálnu bibliografiu P. J. Šafárika

V závere Týždňa slovenských knižníc 26. marca 2004 sa v Slovenskej národnej knižnici (SNK) v Martine konala slávnostná prezentácia prvého dielu Personálnej bibliografie Pavla Jozefa Šafárika. Toto dvojdielne bibliografické dielo vychádza ako ôsmy zväzok Spisov Pavla Jozefa Šafárika.

Prezentáciu moderoval a úvodné „slovo o Šafárikovi“ prednesol Dr. Miloš Kovačka, PhD., riaditeľ Národného bibliografického ústavu SNK. Obsahovú stránku diela pritomným priblížila Dr. Miroslava Domová. Mgr. Elena Midriaková sa podeliла o zážitky z medzinárodnej spolupráce na tvorbe bibliografie. Zhromaždených pozdravili aj významní hostia. Z rodiska P. J. Šafárika Kobeliarová vystúpil starosta obce Ján Kolesár, ďalej prof. Imrich Vaško z Katolíckej univerzity v Ružomberku, autor myšlienky vydania Spisov Pavla Jozefa Šafárika, pozdrav prednesla aj prof. MUDr. L. Frankovičová, PhD., prorektorka Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a tak tiež riaditeľ Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove Ing. Peter Hal'ko. Na záver vystúpil významný slovenský Šafá-

rikolog Doc. PhDr. Augustin Matovčík, DrSc. z Národného biografického ústavu SNK v Martine. Vystúpenia boli popretkávané veršami P. J. Šafárika i básnickou dedikáciou Viliama Turčánskeho v prednese Mgr. Gabriely Hamranovej a kobeliarovskými spevmi v podaní Janky Benčkovej a folklórneho súboru z Kobeliarov. Počas prezentácie boli premietané zábery zo života a diela P. J. Šafárika a ukážky z elektronickej databázy Personálnej bibliografie Pavla Jozefa Šafárika.

Personálna bibliografia Pavla Jozefa Šafárika je dielom autorského kolektívnu z Národného bibliografického ústavu SNK - Miloša Kovačku, Ľudmily Mazalovej, Miroslavy Domovej, Eleny Midriakovovej, Anny Földváriovej, Agáty Klimkovej, Evy Augustinovej a Blažaja Beláka. Registruje publikované diela P. J.

Šafárika vo všetkých ediciach a diela o ňom predstavujúce ohlas jeho práce v tvorbe iných autorov v chronologickej priereze takmer dvoch sto ročí. Bibliografia je koncipovaná ako dvojzväzkové dielo. Základnú zostavu tvoria 6641 anotovaných bibliografických záznamov v chronologickej usporiadani rozdelených na diela P. J. Šafárika (635 záznamov), diela o ňom (5533 záznamov) a osiem registrov. Popri knižnej edícii bude bibliografia ďalej existovať v podobe elektronickej databázy kontinuálne dopĺňanej a v budúcnosti sprístupnennej na domovskej stránke SNK v Martine.

Mgr. Elena Midriaková,
SNK v Martine

V kategórii komorný spev udeľila porota *Cenu za dramaturgiu a štýlosť Komornému súboru Dixit Dominus* (PF, Katolícka univerzita, Ružomberok) a *Cenu za najlepšiu interpretáciu komorných skladieb súboru Omnia* (Fakulta prírodných vied, Žilinská univerzita, Žilina).

Účastník stretnutia mladých v gréckej Olympii spomína

V jarných mesiacoch minulého roka som sa zúčastnil na konkurze na miesto účastníka 43. medzinárodného stretnutia mladých v gréckej Olympii. Vďaka kvalitnej všeobecnej príprave na Katedre telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove som bez väčších problémov prešiel pohovormi a bol som vybraný ako jediný mladý muž zo Slovenska. Mojou úlohou bolo zúčastniť sa na sérii prednášok v Olympii, sídle Medzinárodnej Olympijskej Akadémie (MOA). Vtedy som ešte ani len netušil aké nádherné dva týždne na mňa čakajú v Grécku...

Našu skupinu tvorilo vyše 216 ľudí zo 104 krajín sveta a bolo zaujímavé byť súčasťou takejto spletu všetkých možných rás, náboženstiev a národov. Hned' nato sa naša kolóna piatich autobusov vybrala na poznávaciu túru po aténaskej Akropole. Večer toho istého dňa sme už vsetci očakávali slávnostné otvorenie stretnutia na posvätnnej hore Pnyx. Bolo to miesto, kde sa tradične každý rok otvára medzinárodné stretnutie mladých a kde sa pred vyše 2500 rokmi zrodila aténaska demokracia. Na nasledujúci deň sme sa vybrali do Olympie. Dlhú a úmornú cestu nám skrátila exkurzia po bájnom meste Delfi a krátka zastávka na najposvätnejšom mieste antického Grécka každého očividne nadchla. V Olympii celý náš program otvoril pietny akt na mieste, kde odpočíva srdce zakladateľa moderného olympizmu Pierrea de Coubertina.

Hlavnou a tradičnou tému stretnutia bol olympizmus a podtémou - vzdelávanie cez šport Podľa slov prezidenta MOA, dr. Nikosa Filaretosa, „šport je základný vzdelávací nástroj, absolútne potrebný pre rozvoj ducha, morálky a sociálneho vedomia ľudskej bytosti“ (Vrch Pynx, 31. 8. 2003). Počas nasledujúcich dvoch týždňov sme sa zúčastnili na 14 prednáškach. Vysielali ich priamy prenosom cez internet, a tak sa do diskusie okrem nás zapájali aj ľudia z celého sveta. Pracovali sme tiež v diskusných skupinách. Analyzovali sme a dopĺňali stanovené témy s cieľom vypracovať závery. Tie sa potom prezentovali pred všetkými účastníkmi a vyšli v publikácii MOA.

Sériu prednášok začal prezent MOA dr. Nikos Filareto a predstavil olympizmus cez činnosť MOA. Veľmi pôsobivú prednášku mal ambasádor Stavros Lambrindis, riaditeľ Medzinárodného olympijského centra pre prímerie. O jeho „antickej koncepcii ekechérie pre nové milénium“ sme rozprávali ešte niekoľko dní, aj keď už lektor dávno odišiel. Nepochybne nás presvedčil, že obnovenie olympijských hier je sice romantická, ale aj reálna a realistická idea.

Vzhľadom na prípravu Olympijských hier (OH) Atény 2004 bol obrovský záujem o prednášky Olgy Kikou a Ioannis Spanoudakisa. Každý si mohol na základe predsta-

vitel'ky dobrovoľníkov OH v Aténach urobiť vlastný názor na túto organizáciu a nahliadnuť tak do zákulisia prípravy organizácie hier. Ioannis Spanoudakis mal pôvodne rozprávať „iba“ o športe a OH ako zdroji zamestnania, ale keďže je zodpovedný za organizačný výbor OH Atény 2004, nevyhol sa množstvu našich otázok na túto tému.

Určite najväčší obdiv a potlesk si zaslúžili dvaja športoví velikáni, Sergej Bubka a Kip Keino. Obaja s nami nečcelý týždeň jedli, bývali, športovali, debatovali a celkom medzi nás zapadli. Nezabudnuteľné chvíle patrili každodennému futbalu so Sergejom Bubkom. Ale ani na charismatický úsmev kenského vyrvalca, ktorý začal éru „čiernych bežcov“ a ktorého sme stretávali v jedálni, či kdekoľvek inde v sídle MOA, sa len tak ľahko nezabúda. Sergej nám bližšie predstavil komisiu športovcov MOV, ktorej je dlhší čas členom. Kip nám svoju prednáškou Vzdelávanie cez šport priblížil nadáciu, ktorá nesie jeho meno. Spočiatku začínať sám so svojou manželkou tým, že sa staral o dve siroty a dnes už viedie celý detský domov, v ktorom sa stará o všetky opustené deti na okolí. Okrem toho, že je predsedom národného olympijského výboru v Keni, vybudoval pred ôsmimi rokmi základnú školu Kip Keina s takmer 300 deťmi.

Dr. Konstantinos Papaioannou priblížil humanitárne hnutie Doktori bez bariér (Médecins Sans Frontières), ktorého prezidentom je v Grécku a ktoré sa teší celosvetovému uznaniu. Ďalším prednášajúcim bol Švéd, Denis Oswald, ktorý rozoberal otázkou dopingu v súvislosti so vzdelávaním športovcov. Táto téma by určite nebola vyčerpaná aj keby na ňu vyhradili celý deň, a preto sme sa museli uspokojiť iba s párom odpovedami, na ktoré bolo dostať čas. Veľmi ma nadchla prednáška amerického profesora a archeológová Stephena Millera o Platónovi v Gymnáziu. Mali sme česť byť medzi prvými, ktorým zverejnili svoje najnovšie a nepublikované objavy. Posledný deň prednášok patrili prezentom združení paralympionikov a špeciálnych olympionikov. Dr. Timothy Shiver z USA rozoberal problematiku mentálne handicapovaných športovcov a Philip Craven z Veľkej Británie fyzicky postihnutých

atlétov. Ešte určite dlho potrvá, kým si na Slovensku dovolia prísť prednášajúci k posluchácom helikoptérou, ale ani to neubralo na váhe slov oboch týchto páнов. Okrem renomovaných prednášajúcich dostali priestor aj štýria mladí účastníci, ktorých výstup v súvislosti s participáciou na OH vopred schválil výbor Ephoria. Tak sme mali možnosť vypočuť si pôsobivé zážitky olympijských šampiónov a zanietených mladých ľudí pre olympizmus.

Okrem prednášok a diskusií sme mali možnosť kedykoľvek vo volnom čase využívať celý areál MOA k športovaniu. Každý deň sme trávili na niektorom z volejbalových, basketbalových alebo tenisových kurtoch. Veľmi často sme využívali atletickú dráhu, futbalové ihrisko alebo kúpalisko počas každodenných veľkých horúčav. Predposledný deň pobytu v Olympii sme absolvovali športové súťaže, ktoré sa niesli v štýle a duchu antických olympijských hier, avšak nám išlo len o zábavu. Dokonca aj stolnotenisové stoly vraj zažili počas celého pobytu

taký nápor, aký časte nepamäti. Veľkým prínosom bola pre nás knižnica MOA, ktorá sa špecializuje na šport a olympizmus, a v ktorej som mal možnosť okrem mnohého iného nahliadnuť do veľmi vzácnnej knihy z roku 1896 z prvých olympijských hier. Program nám obohatili o výlet na pláž, návštěvu múzea moderných olympijských hier, archeologického múzea v antickej Olympii, exkurziu po starovekom štadióne a vykopávkach Olympie, rannými rozvojovkami, sledovaním východu slnka a mnohými inými aktivitami. Vždy a všade vládla priateľská atmosféra a celý pobyt sme mali spestrený kultúrnymi a spoločenskými večermi. Čas bol maximálne efektívne využívaný k vzdelávaniu, športovaniu a umeniu v zmysle olympijského ideálu Kalokagathie. Všetko v nás zanechalo veľmi pekné a hlbokej spomienky.

Ján Artim,
poslucháč 4. ročníka FHPV,
účastník stretnutia mladých
v gréckej Olympii
v súčasnosti na výmennom
študijnom pobytu v Poľsku

Dominovali zástupcovia PU

Sportovci z PU dominovali medzi najúspešnejšími športovcami Prešovského okresu za rok 2003 v družtvách dospelých, družtvách mládeže a jednotlivcoch. Vyhlásenie výsledkov tradičnej ankety sa uskutočnilo 4. marca 2004 v sále Čierneho orla v Prešove.

Výsledky ankety:

Družstvá dospelých: 1. Hádzanári Tatrania Prešov, 2. Volejbalisti VK PU Prešov, 3. Šachisti Tatrania Prešov.

Družstvá mládeže: 1. Volejbalisti (juniori), VK PU Prešov, 2. Športové aerobičky (juniorky), klubu športovej gymnastiky a športového aerobiku TJ Slávia PU Prešov.

Kategória jednotlivci:

Medzi desiatkou najúspešnejších športovcov (bez určenia poradia) sa umiestnila **Mgr. Martina Semešiová** (na obr.), taekwondistka ŠK Tae Kwon-do Ge-Baek Prešov (tretia na majstrovstvách Európy a piata na majstrovstvách sveta v disciplíne

matsogi), asistentka na Katedre vzdelávania dospelých a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU.

Moderné kórejské bojové umenie taekwon-do je zamerané predovšetkým na obranu. Skladá sa z 3200 presne opisaných pohybov, úderov, kopov, sekov, úhybov a pádov. Tae kwon-do uznáva dve nosné linie - fyzickú a psychickú. Vyplýva to aj zo samotného názvu – tae je označenie pre kopy a prácu s nohami, kwon symbolizuje údery päťou, rukou a tretia časť do skryva skutočné umenie nájsť správnu cestu životom, neskazenou životou filozofiou. Je náročné na rýchlosť a presnosť myslenia. Bolo založené 11. apríla 1955 generálom Choi Hong Hi.

Prešovskí vyznavači taekwonda, členovia SZTKD ITF, ktorého Martina Semešiová je prezidentkou sa už v týchto dňoch v tvrdých a náročných tréningoch pod vedením Jure-ka Jeduta z Lubartowa z Poľska (6 DAN) a Doc. PhDr. Květoslavu Perečinského, CSc., venujú prípravám na majstrovstvá Európy vo Fínsku, ktoré sa uskutočnia 13. - 16. mája 2004.

PhDr. Daniela Palaščáková

Konferencia trénerov hádzanej sa vydarila

Katedra telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných a prírodných vied (KTVŠ FHPV) PU v Prešove, Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport, pobočka Prešov a Slovenský zväz hádzanej usporiadala 9. 2. 2004 konferenciu trénerov hádzanej. Cieľom bolo prezentovať aktuálne poznatky o športovej príprave v hádzanej zo zameraním na jej modernizáciu.

Konferenciu otvoril vedúci organizujúcej katedry telesnej výchovy a športu FHPV PU prof. Ján Junger, CSc. a prezident Slovenského zväzu hádzanej Pavol Derfén.

Na konferencii vystúpili reprezentanti tréneri mužov a žien SR v hádzanej a učitelia KTVŠ FHPV PU v Prešove. Zúčastnilo sa na nej 56 trénerov, učiteľov a študentov z celého Slovenska.

Jednotliví prednášatelia vystúpili s týmito tématami:

Prof. Michal Belej, CSc.: Miesto koordinačných schopností v športovej príprave v hádzanej.

Dr. Martin Gregor, CSc. - Dr. Milan Mikuš - Dr. Vincent Lafka, CSc.: Modernizácia hernej prípravy v hádzanej.

Dr. Milan Mikuš - Dr. Vincent Lafka, CSc. - Dr. Martin Gregor, CSc.: Námety na skvalitnenie športovej prípravy v hádzanej.

Mgr. Peter Hatalčík: Hodnotenie pôsobenia družstva mužov Slovenska v predkvalifikácii na MS 2005.

Mgr. Vojtech Mareš: Vývojové trendy hádzanej po MS žien v roku 2005 v Chorvátsku.

Dr. Vincent Lafka, CSc. - Dr. Milan Mikuš - Dr. Juraj Mihalčín: Reťazce herných činností jednotlivca

ako prostriedok kontroly a hodnotenia hernej výkonnosti.

Dr. Klaudia Zusková, PhD.: Námety k problematike skvalitňovania psychologickej prípravy v hádzanej.

MUDr. Juraj Skladaný, CSc. - Doc. MUDr. Miriam Brtková, CSc.: Rozvoj svalovej sily v športovej príprave hádzanej.

Dr. Magda Antošovská - Mgr. Milan Antošovský: Rozvoj silových schopností v posilňovaní.

Doc. MUDr. Miriam Brtková, CSc. - MUDr. Juraj Skladaný, CSc.: Prostriedky regenerácie sil v športovej príprave hádzanej.

Referáty mali veľmi dobrú úroveň a k jednotlivým tematickým oblastiam bola diskusia. Slovenský zväz hádzanej plánuje vydáť zborník prednesených príspevkov.

PaedDr. Vincent Lafka, CSc.
KTVŠ FHPV PU v Prešove

Krátko

Doktorandi v Olomouci

V dňoch 29. - 31. 3. 2004 sa na Fakulte telesnej kultúry v Olomouci konala medzinárodná študentská vedecká konferencia v odbore kinantropológia pod názvom Konferencia plná farieb. Celý jej priebeh sa niesol v priateľskom a veselom duchu. Aktívne sa na nej zúčastnili doktorandi Mgr. Tereza Sláncová, Mgr. Lucia Lalíková (obidve KTVŠ PU Prešov), PaedDr. Ingrid Ružbarská (PF PU Prešov) a PaedDr. Tomáš Malý (FTVS UK Praha), ktorí vo svojej sekcií zvíťazili. Formou posteru svoj príspevok prezentovala Mgr. Milena Švédová. Ďakujeme za ústredovosť celej KTVŠ PU, predovšetkým docentke Viere Bebečkovej za ústredovosť a finančnú podporu.

Mgr. Lucia Lalíková

Silná ruka PU 2004

Posledný marcový deň sa v priestoroch posilňovne Katedry telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných a prírodných vied (KTVŠ FHPV) PU konala súťaž pre športovcov so silnými pažami. V troch mužských a dvoch ženských kategóriach si zmeralo sily v pretláčaní rukou 32 nadšencov tohto športu. Súťaž organizoval Bardejovský klub armwrestlingu v spolupráci s KTVŠ FHPV PU.

V kategórii mužov do 70 kg zvíťazil Igor Petruš pred Matúšom Barbuľákom a Jaroslavom Marinicom. Zlatú medailu do 86 kg si vybojoval Ľuboš Ľaš. Strieborný stupienok obsadil Marián Duncár pred Petrom Marčinom. V najtažnej kategórii nad 86 kg zvíťazil študent telesnej výchovy PU Ľuboš Rinkovský, ktorý nepocitil ako chutí prehra. Ľuboš Mižanin si odnesiel striebro a Marek Stanko obsadil tretie miesto.

U žien v kategórii do 60 kg zvíťazila ešte len 14-ročná Júlia Čapíčková, ktorá pretlačila svoje staršie súperky Lívia Mackovičovú a Martínu Obeštrovú. V kategórii nad 60 kg dominovala juniorská reprezentantka Slovenska v armwrestlingu Stanislava Mihoková. Striebro si

vybojovala Zora Mackovičová.

Na regulárnosť súťaže dohliadal juniorský reprezentáčny tréner v armwrestlingu a stále aktívny reprezentant Mgr. Tomáš Kiš (štormásobný víťaz Seneckej ruky, štvrté miesto na MS v Rusku).

Súťaž potvrdila presvedčenie o tom, že pretláčanie rukou nie je „krémový“ šport, ale šport, ktorý má svoju filozofickú podstatu. Vedľa termín šport pochádza z latinského slova disportare, čo znamená baviť sa, tráviť voľný čas. Všetci, ktorí prišli súťažiť a povzbudzovať, si odnesli so sebou veľa pekných zážitkov.

PaedDr. Tomáš Malý,
prezident pretekov,
KTVŠ FHPV PU

Vicemajsterka Slovenska je zo Slávie PU

V dobrej náladе sa vrátila malá výprava našich šachistov z Pohorelej, kde sa uskutočnili majstrovstvá SR mládeže. Potešením bol najmä výkon a umiestenie našej hráčky Zuzany Košelovej (na obr.), ktorá v kategórii dievčat do 10 rokov ziskala striebornú medailu. Po úvodnej prehre s neskoršou víťazkou sa Zuzka rozohrala k dobrému výkonu, zvíťazila v nasledujúcich piatich partiach a celkovým druhým mestom ziskala právo postupu na majstrovstvá Európy vo svojej vekovej kategórii. Tento výsledok je zúročením ročnej systematickej prípravy pod vedením trénera dr. Lásku, ako aj podpory a obetavosti zo strany ro-

dičov. Zaželajme našej mladej šachistke, aby v nasúpenej ceste vtrvala a v budúcnosti šachový oddiel Slávia PU i mesto Prešov ďalej úspešne reprezentovala.

Pavol Čisárik

Basketbalistky so striebrom

Skončila sa I. basketbalová liga žien – sezóna 2003-4. Prešovské vysokoškoláčky, reprezentujúce našu univerzitu pod názvom Mazda PU Prešov, skončili na peknom druhom mieste. Prezentovali sa tak počas celej sezóny kvalitnými športovými výkonomi, ktoré boli výsledkom disciplinovaného prístupu k tréningom, bojovnosťou v zápasoch a slušným spoločenským vystupovaním.

Podákovanie patrí všetkým hráčkam, realizačnému tímu (Ing. Mochnay, Doc. Brtková, Mgr. Liša, Mgr. Kažimírová, doc. Vojčík), sponzorovi Mazda (Ing. Molnár) ako aj vedeniu PU, fakultám a KTVŠ.

Zo športového hľadiska je potrebné sa dívať na dosiahnutý výkon tak, že to bolo maximum čo bolo v silách tohto kolektívnu. Jasne sa definuje ako rýdzo amatérsky-vysokoškolský klub, ktorý svojim spôsobom plní športovú, spoločenskú, metodickú zdravotnú a propagáčnu funkciu.

Vyššie športové ciele sú podmienené profesionálnejšimi podmienkami, ktoré nateraz nevieme vytvoriť. Nevzdávame sa však týchto zámerov, lebo si myslíme, že popri jednom kvalitnom mužskom kolektívnom športe na univerzite (volejbal), mal by tu byť aj jeden ženský.

Hráčky si teraz chvíľu oddychnu, sústredia sa viac na školské povinnosti, medzi štúdiom si v júni odskočia na univerziádu do Nitry, kde pod vedením doc. M. Vojčíka budú reprezentovať východoslovenský región spolu s hráčkami košických VŠ.

Doc. Dr. Marián Vojčík, PhD., riaditeľ BK-PU

Pohľad na medailistov. V stojí prvý zľava: Tomáš Malý (autor prispevku)

Ponúkali možnosti prázdninového pracovného pobytu

S cieľom priblížiť možnosti príjemného a užitočného strávenia tohto ročného letného prázdnin sa 17. marca uskutočnili v Študentskom servisnom centre (ŠSC) dve prezentácie pracovných programov v Európe pre študentov PU. Zástupcovia CKM 2000 Travel predstavili tri základné typy programov: Work in UK, Work in Ireland a Work in France. Každý z nich ponúka viaceré možnosti podľa toho, aké majú klienti na pracovný program požiadavky. Podľa požiadaviek sa programy členia na niekoľko druhov. Záujemca sa stretne s niektorým z programov Assistance, Full Service alebo Intensive.

Program Assistance (platný pre Work in UK a Work in Ireland) je charakteristický tým, že za veľmi priaznivú cenu získava uchádzač asistenci partnerskej organizácie priamo v Londýne, Edinburgu, Dubline alebo Corku pri hľadaní práce a zaradení sa do plnohodnotného života v zahraničí. Tento program je vhodný pre klientov, ktorí chcú byť počas svojho pobytu nezávislí, chcú cestovať viacerí súčasne na jedno miesto alebo majú záujem vyberať si z viacerých pracovných pozícii priamo v zahraničí. Podľa štatistik si 48 percent uchádzačov nájde prácu do troch dní po prichode do Spojeného kráľovstva a 18 percent do šiestich dní.

Program Full Service (platný pre Work in France a Work in UK) znamená, že agentúra zabezpečí prácu ešte pred odchodom do zahraničia. Práca je spravidla situovaná v zariadeniach cestovného ruchu - hotely, reštaurácie, fast foody, kaviarne a pod. Klient so zabezpečením práce získava garantovanú mzdu/zárobok. Nevýhodou programu oproti programu Assistance je, že klient získava len jednu ponuku na základe preferencii a skúseností v životopise a nie je mu umožnené vyberať si z viacerých ponúk.

Program Intensive (platný pre Work in France a Work in UK) je kombináciou programu Full Service a jazykového kurzu v zahraničí. V praxi to znamená, že klient okrem zabezpečenej práce absolvuje pred nástupom do zamestnania jazykový kurz spravidla jeden až štyri týždne. Jazykovým kurzom si klient oživi konverzáciu, čím sa rýchlejšie zaradi do pracovného procesu u zamestnávateľa.

Študenti mali o programy záujem, čo sa prejavilo v bohatej diskusii po skončení samotnej prezentácie. Najväčší záujem spomedzi ponúkaných programov do Anglicka, Írska a Francúzska bol o Anglicko.

*PhDr. Daniela Palaščáková,
poverená vedením ŠSC PU
v Prešove*

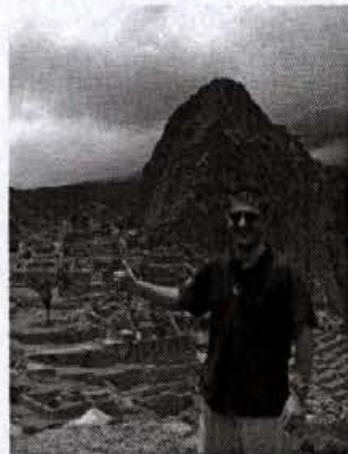
Z prezentácie CKM Travel 2000 a BUBO Travel Agency

CKM Travel 2000 a cestovná kancelária BUBO ponúkajú možnosť ako zažiť skvelé dobrodružstvo na zájazdoch nielen v Európe za výnimočne nízku cenu.

Prečo CKM a BUBO?

CKM 2000 Travel

CKM 2000 Travel rozširuje poznanie a zvyšuje kvalitu života mladých ľudí, študentov a učiteľov. Tento cieľ napĺňa prostredníctvom ponuky cenovo výhodných, flexibilných a medzinárodne uznaných produktov, ako aj poskytovaním informácií potrebných pre návštavu rôznych krajín a miest na svete a ich neustálym doplnaním a skvalitňovaním na základe požiadaviek a potrieb svojich cieľových skupín. CKM 2000 Travel má najväčšie skúsenosti s komunikáciou s mladými ľuďmi na Slovensku.

BUBO Travel Agency

Filozofiou BUBO Travel Agency je dobrodružné poznávanie. Už 13. sezónu organizuje poznávacie zájazdy na šiestich kontinentoch do viac ako 88 krajín sveta. Prostredníctvom kvalitných služieb prináša maximálne uspokojenie svojim klientom. Podporuje cestovanie mladých a preto im dáva šancu cestovať s najskúsenejšími odborníkmi teraz lacnejšie.

Ako na to?

1. Máš chut' cestovať s nádhrom dobrodružstva, spoznať nový svet a nových ľudí? Ok, na to je tu ponuka zájazdov BUBO Travel Agency, stačí si vybrať. Všetky informácie nájdete v CKM pobočkách a na webe www.ckm.sk

2. Takže ste dvaja? No tak, šup do niektorého z pobočiek z CKM a prihláste sa, jedine tak získejete skvelú zľavu.

3. Začni balit, zájazd s BUBO Travel Agency sa začína.

Koľko ušetriš?

Špeciálne zľavy platia ak sa prihlásite dvaja:

- spoločná zľava 1200 Sk pre dvojicu na zájazd v hodnote do 10 000 Sk,
- zľava 350 Sk pre jednotlivca na zájazd v hodnote do 10 000 Sk,
- spoločná zľava 2.300 Sk pre dvojicu na zájazd v hodnote do 20.000 Sk,
- zľava 700 Sk pre jednotlivca na zájazd v hodnote do 20 000 Sk,
- spoločná zľava 4400 Sk pre dvojicu na zájazd v hodnote nad 20 000 Sk,

- zľava 1500 Sk pre jednotlivca na zájazd v hodnote nad 20 000 Sk.

Zľavy platia pre držiteľov karty KM EURO < 26 a KM GO < 26 alebo medzinárodného študentského preukazu ISIC a učiteľského preukazu ITIC.

Pozor! Držiteľ uvedených kariet má právo uplatniť si zľavu, aj keď jeho spolucestujúci nie je držiteľom karty (platí v prípade spoločných zliav)!

Všetci klienti, ktorí od 26. 3. 2004 do 30. 6. 2004 kúpia akýkoľvek BUBO zájazd v CKM, budú zaradení do zloženia o skvelé ceny (kupóny na zľavu z vášho zájazdu, exotické cestovateľské darčeky, tričká)

„Poznávačky“

„Európske klasiky“: Skvosty Pobaltsia, Anglicko, Škotsko, Škandinávia, Laponsko, Španielsko, Portugalsko, Maroko, Provensalsko, Korzika, Francúzsko, Švédsko, Dánsko, Sýria, Jordánsko, Palestína, Turecko.

Exotické dobrodružstvo na štyroch kontinentoch: Egypt, Thajsko, Malajzia, Singapur, India, Himaláje, Ladakh, Indonézia - Komodo, Lombok, Flores, Indonézia - Kalimantan, Sulawesi, Mexiko a Stredná Amerika - Mayské dobrodružstvo, Venezuela, Nikaragua, Kostarika, Panama.

Turistika nielen v Európe: Nórsko 4x naj, Výstup na Elbrus, Čierna Hora, Albánsko, Bulharsko, Rumunsko.

*PhDr. Daniela Palaščáková,
poverená vedením
Študentského servisného centra
PU v Prešove*

Vysokoškolský klub Prešov

Program – Máj 2004

1. 5. 7.30 výlet:
Slovenský raj – Stredné piečky, viac informácií na samostatných plagátoch a na www.vskpo.sk

4. 5. 19.30 koncert:
T.I.M.I. (Prešov) & Natanael (MI)

5. 5. 19.30 koncert:
recitál Mileny Fridmanovej & hostia

5. 5. 20.00 duchovná obnova
(nový internát, 7. poschodie)

8. 5. 7.30 výlet:
Vysoké Tatry – Starý Smokovec, viac informácií na samostatných plagátoch a na www.vskpo.sk

Pravidelné akcie:

pondelok: katechézy, nácvik zboru
utorok: biblické hodiny
streda: duchovné poradenstvo,
nácvik Taizé
štvrtek: nácvik študentského
divadla
piatok: mládežnícke „stretká“

Vysokoškolský klub
Hlavná 67, 080 01 Prešov
Čaviareň otvorená: pondelok - piatok
16. 00 - 22. 00

www.vskpo.sk
vskpo@unipo.sk

PREŠOVSKÁ UNIVERSITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK VIII.

Číslo 3/JÚN 2004

A sme na prázdninách ...

Eudske dielo je ľudským práve preto, že mohlo byť urobené aj inak, že nemá jedinú možnú podobu, že pretrváva a pretrvá len preto, že oslovi iných, iných rovnako či iných inak zmyslajúcich, že jeho tvorbou z nás ubúda, no pribúda nám mimo nás. Je určené ľuďom, ktorí v ňom pokračujú, aj keď už vždy inak ako tí, ktorí ho začali či začinali. Tak sa činni napĺňa čas, tak sa čas mení na dejiny - tie „velké“, ktorých závan pocíťujeme na osudoch národov, štátov, „velkých“ celkov, ale aj tie „malé“, ktoré sa dotýkajú jednotlivcov, individui, inštitúcií. Sú „malé“ len v tomto zmysle. Vieme, že nami dokážu „zatriať“, opriť sa do nás a zanechať svoju stopu, ktorá sa neraz podobá skôr na rany, z ktorých sa musíme „vystrábiť“, vyliečiť, aby

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU

- najčastejšie podobne ako predtým. Podstatné však je, že nad tým, čím sme v uplynulom údobí žili, morili sa a neraz možno sa aj tešili, rozmyšľame, vraciame sa k tomu vo svojich myslach - a zvažujeme, „súdime“, posudzujeme a hodnotíme.

Tento „úvod“ nechce byť pseudointelektuálskou pôzou, chce iba naznačiť, že ak chceme, môžeme - každý sám a všetci spoločne - posúdiť uplynulý akademický rok na všetkých svojich pracoviskách - na katedrách, ústavoch, celouniverzitných útvoroch, jednotlivých fakultách i Prešovskej univerzite ako celku. Naše posúdenie bude mať zmysel iba vtedy, ak bude kritické metodeuticky, teda konstruktívne a inšpiratívne, nie „personálne“ v zmysle „triasania sa do niekoho“, keď predmetom a cieľom kritiky budú naše činy preto, že boli vykonané, hoci aj neboli vždy úspešné, a teda nie preto, že ti, ktorých s nimi spájame, nám „akosi stoja v ceste“.

Prešovská univerzita formálne

ukončila ďalší akademický rok - študenti aj učitelia majú pred sebou dva či tri mesiace, v ktorých môžu načerpať potrebné sily, pomôcť svojmu zdraviu, ktoré sa vždy skôr či neskôr môže dostať do ohrozenia, dokončiť to, čo sme začali a neskončili či nastačili dokončiť, naplniť zámery študijné, či výskumné, na ktoré neostal čas, ale hoci aj vziať do rúk knihu, ktorá ostávala bokom, pretože „tie ostatné“ boli dôležitejšie. To, čo bolo naľahavé, môže ísť na chvíľu nabok, to, k čomu sme sa nedostali, vynára sa z pozadia „nedostatkového“ času.

V uplynulom akademickom roku sme na univerzite pokročili v aktualizácii vysokoškolskej reformy. Nie vždy tak, ako by sme chceli, ani nie do takej hĺbky, ako by si refor-

ma vyzádovala. Vytvorili sme všetky potrebné predpo-

klady, aby sme umožnili zmenu v technológií vzdelávania, aby sme odstartovali kreditový systém, a to nie „zdvojením“ (ako to urobili mnohí pred nami) toho súčasného, ale jeho náhradou. Pôde len o to, aby jeho skutočná interiorizácia predstavovala menej problémov, ako naši už tradiční akademickí skeptici predpovedajú.

Vďaka rozhodnutiu Akreditačnej komisie Vlády SR zo dňa 23. júna 2004 bude Prešovská univerzita oprávnená meniť svoju štruktúru - a to predpokladaným zriadením dvoch nových fakúlt: fakulty Športu a fakulty manažmentu. Veďme, že ich vznikom sa v krátkom čase prehlbi akademická efektivita vzdelávacieho i výskumného pôsobenia univerzity ako celku, že aj tento krok upevní postavenie Prešovskej univerzity vo vysokoškolskom priestore Slovenskej republiky.

Všetkým pracovníkom, zamestnancom i študentom PU želám prijemné prežitie nadchádzajúcich dvoch letných mesiacov.

Historická chvíľa: skupina predstaviteľov akademickej obce PU odchádza z rokovania Akreditačnej komisie SR s odporúčaním na zriadenie dvoch nových fakúlt PU - Športu a manažmentu. Zľava: Ján Mojdis, Róbert Štefko, František Mihina a Ján Junger. (Viac na s. 6.)

Foto: Andrej Dančišin

Členovia Akademického senátu PU zasadali v júni dvakrát

Členovia Akademického senátu (AS) PU zasadali v júni dvakrát, najprv 2. a potom 28. Ako pre časopis PU povedal predseda AS doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., nepravidelnosť, či nárazovosť v termínoch zasadania najvyššieho orgánu akademickej obce PU je preto, lebo AS sa musí zaoberať veľmi aktuálnymi problémami, ktoré prináša vývoj. „Zrejme sa tomu nevyhneme ani v budúcom období, musíme reagovať na potreby, ktoré prináša život,“ konštatoval.

Prikladom takého naľahavého bodu programu, ktorým sa členovia AS museli zaoberať, bol na prvom júnovom zasadnutí návrh rozpisu dotácie Ministerstva školstva SR pre PU a ostatných zdrojov na rok 2004. Týmto materiálom sa mal podľa Mojdisa senát zaoberať niekedy vo februári, a nie v júni. Tak tomu bolo už aj v roku 2003. „Žiaľ, nie je to naša chyba,“ povedal predseda AS.

Okrem toho AS schválil výročnú správu o hospodárení PU za rok 2003. „Zvláštnosťou situácie je fakt, že v hodnotenom období fungovali dva manažmenty vo vedení univerzity,“ zvýraznil Mojdis.

AS prerokoval a schválil správu o svojej činnosti za rok (jej text zverejňujeme na s. 5.).

Prerokovanie správy o činnosti PU za rok 2003 tvorilo ústredný bod programu rokovania členov AS PU 28. júna. Podľa Mojdisa sa však najviac venovali diskusii k aktualizácii

Dlhodobého zámeru rozvoja PU na roky 2004 - 2008 s výhľadom do roku 2010. Napokon ju schválili bez zásadnejších pripomienok.

Závažným rozhodnutím AS PU bolo s pripomienkami schválenie Študijného poriadku. Platíť začne po tom, čo ho minister školstva Martin Fronc podpíše. Potom bude zverejnený na internetovej stránke PU.

Členovia AS odobrili aj dva návrhy rektora PU. V prvom sa PU stala spolužiadateľkou záujmového združenia Technicom Košice. Ďalšími členmi sú Košický samosprávny kraj, mesto Košice a Technická univerzita Košice. Druhý návrh bol o založení neziskovej organizácie Universitaes, prostredníctvom ktorej by mala PU žiadať o podporu zo zdrojov Európskej únie. Predsedníčkou správnej rady sa stala kvestorka PU PhDr. Mária Dančišinová. PU dala žiadosť o registráciu organizácie.

(jn)

Z REKTOROVHO DIÁRA

17. mája - účasť na videoprezentácii PU

19. mája - porada s kvestorkou PU a dekanmi fakúlt PU k rozpočtu PU na rok 2004

21. mája - zasadnutie Slovenskej rektorskéj konferencie na pôde PU (viac na tejto strane)

24. až 31. mája - účasť a vystúpenie na VII. Dňoch slovanského písomníctva v Moskve (viac na s. 4)

2. júna - zasadnutie Akademického senátu PU

4. júna - účasť na zasadnutí vedeckej rady UPJŠ v Košiciach

7. júna - účasť na zasadnutiach vedeckej rady Univerzity Komenského v Bratislave a Trnavskej univerzity v Trnave

8. júna - stretnutie s rímskokatolíckym biskupom Stanislavom Stolárikom

8. júna - prijatie predsedu Prešovského samosprávneho kraja Petra Chudika

15. júna - účasť na slávnostnom akte slibu nového prezidenta SR Ivana Gašparoviča v Bratislave

17. júna - účasť na otvorení konferencie rusov (viac na s. 11)

17. júna - podpisanie zmluvy o spolupráci medzi PU a Košickým samosprávnym krajom

21. júna - zasadnutie Vedeckej rady PU (viac na s. 2 a 8)

23. júna - účasť na zasadnutí Akreditačnej komisie SR v Bratislave k návrhu zriadiť dve nové fakulty PU (viac na s. 6)

24. júna - návšteva Univerzity v Nowom Saczi v Poľsku, podpis dohody o spolupráci (viac v budúcom čísle)

28. júna - zasadnutie Akademického senátu PU

30. júna - tlačová konferencia k záveru akademického roka v Prešove

30. júna - účasť na zasadnutí Správnej rady PU v Prešove.

(lla)

Slovenská rektorská konferencia po prvýkrát rokovala na pôde PU Rektori sú za medzinárodnú akreditáciu VŠ od roku 2005

Slovenská rektorská konferencia (SRK) je za to, aby medzinárodná akreditácia slovenských vysokých škôl (VŠ) sa začala už v roku 2005. Podľa prezidenta SRK Juraja Sinaya mal by tento proces význam tak pre vládu, školstvo. O tomto závere z 29. riadneho zasadnutia členov pléna SRK v Prešove 21. mája informoval prezent SRK na tlačovej konferencií aj pre verejnosc v zistení objektívneho obrazu kvality vysokého

Sinay zdôraznil, že náklady na hodnotenie nezávislou zahraničnou ratingovou agentúrou by mohli činiť približne 40 miliónov Sk. Na príklade Poľska, kde takýto proces už prebehol, prezent SRK zvýraznil, že zvládol sa za jeden rok.

SRK je presvedčená, že po vstupe SR do Európskej únie je potrebné nanovo otvoriť otázku rozloženia VŠ. Sinay povedal, že dnešný počet 24 verejných vysokých škôl a univerzít je „veľmi veľký“ pre Slovensko.

S ekonomickými otázkami fungovania vysokého školstva na Slovensku súvisí aj uplatnenie zákona o štátnej pokladnici v jeho podmienkach. SRK sa postavila za to, aby termin spustenia celého systému financovania cez štátnu pokladnicu bol z 1. júna 2004 presunutý na 1. január 2005. „Vysokým školám chýba hardvérs, má ho dodať ministerstvo školstva alebo financií, lebo univerzity v tohorečných rozpočtoch s nákupom výpočtové techniky na tento účel nepočítajú,“ poznamenal Sinay.

Clenovia pléna SRK dospeľi k záveru, že výška školného na slovenských VŠ by mala byť v rozpätí od 0 do 30 percent. SRK už dávnejšie prijala uznesenie, podľa ktorého nie je zásadným odporom zavedenia školného. Podmienila ho však zverejnením zásad systematického financovania vysokých škôl z verejných zdrojov. Diskusia, ktorá v Prešove prebehla mimo pôvodne stanoveného programu zasadnutia podľa Sinaya ukázala, že uvedené

Prezident Slovenskej rektorskéj konferencie Juraj Sinay Foto: Martin Michalčík

rozprátie by umožnilo verejným VŠ a univerzitám ako samosprávnym inštitúciám disponovať priestorom na manévrovanie. „Výška školného by bolo ich vlastné rozhodnutie,“ podčiarkol prezent SRK. Obe hranice sú pre SRK veľmi prijateľné.

SRK nepovažuje za správne, aby prostriedky získané z výberu školného mali byť použité na krytie nákladov na bežný chod VŠ. Podľa Sinaya by mali tieto prostriedky slúžiť výlučne na vzdelávacie aktivity, na rozvoj vedy a výskumu.

Na otáku prečo SRK nie je zásadným zástancom zavedenia školného, Sinay odpovedal, že VŠ majú svojich zákazníkov. „Ak sa im nepáči školné, tak sa môže stať, že o nich prideme a bez nich existovať nemôžeme,“ vysvetlil opatrný postoj SRK.

Na záver riadneho zasadnutia pléna SRK v Prešove prišiel minister školstva Martin Fronc. Jedným z okruhov jeho diskusie s členmi pléna bol návrh zákona o vede a technike.

Prezent SRK ocenil návrh spomínaného zákona, pretože je súčasťou reformných krokov v tejto oblasti. Zavádzá koordináciu finančovania rozvoja vedy a techniky z jedného centra. Podľa Sinaya otvára aj otázku, či by sa ministerstvo školstva podľa príkladu väčšiny členských krajín EÚ nemalo premenovať na ministerstvo vzdelávania a vedy.

Májové zasadnutie SRK na pôde PU bolo vôbec prvým v histórii existencie tohto orgánu. (jn)

Rokovala správna rada

Správna rada PU sa zišla na svojom výročnom zasadnutí v stredu 30. júna. Rokovanie viedol jej predseda Ing. Stanislav Čorej. Zaoberala sa niekoľkými závažnými aktuálnymi dokumentmi viažúcimi sa k súčasnosti, ale najmä k perspektíve verejnej vysokej školy v Prešove. V prvom rade išlo o Dlhodobý zámer PU na obdobie rokov 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010. Okrem toho mali členovia orgánu, zriadeného podľa zákona o vysokých školách na stole výročnú správu o činnosti PU v Prešove v roku 2003, výročnú správu o hospodárení PU v Prešove za rok 2003 a zaoberali sa aj návrhom rozpočtu PU na tento rok. Všetky uvedené materiály odobrili na predchádzajúcich zasadnutiach Akademického senátu PU.

Rektor PU František Mihina informoval členov rady o odporúčaní Akreditačnej komisie SR zriadiť v rámci PU dve nové fakulty – športu a manažment. Účastníci rokovania sa zhodli na tom, že ide o významný rozvojový prvek a súčasť reštrukturalizácie PU. (jn)

Profesor Wolf Peschl dostal čestný doktorát PU

Titulom doctor honoris causa ocenila Vedecká rada PU v Prešove zásluhy Viedenčana profesora, hofrata (dvorného radcu), doktora filozofie, magistra umenia Wolfa Peschla o propagáciu slovenskej hudobnej kultúry a podporu hudobných pedagógov na PU a v celej SR. Rakúsky pedagóg, vedec, skladateľ, dirigent a hudobný manažér prevzal čestný doktorát v odbore hudobné umenie na slávnosti 21. júna v Prešove. Pri tejto príležitosti prednesol prednášku na tému Úvahy o súčasných trendoch hudobnej pedagogiky v našej spoločnej Európe.

Peschl ako celoeurópsky akceptovaná osobnosť v hudobnej pedagogike je napríklad autorom doteraz platnej učebnice hudobnej výchovy v Rakúsku pre 9. až 12. ročník gymnázií. Publikoval 125 rozsiahlych vedeckých štúdií. Po roku 1990 ako prvý predseda Európskej asociácie učiteľov hudby prizval k spolupráci hudobných pedagógov z východnej Európy vrátane odborníkov z PU. Presadil, aby prvý kongres asociácie na území postkomunistickej krajiny sa konal v roku 1996 práve v Prešove.

Peschl je v poradí ôsmou osobnosťou, ktorú PU od svojho zriadenia v januári 1997 ocenila takýmto spôsobom. Naposledy čestný doktorát prevzal bulharský prezident Georgi Parvanov v odbore historické vedy. Stalo sa tak na slávnosti v Prešove v novembri 2003. (jn)

Ocenený Wolf Peschl. Foto: Luboslav Krajnák

Budú traja profesi

Vedecká rada PU na zasadnutí 21. júna t. r. pod vedením svojho predsedu a rektora PU Františka Mihinu prerokovala a schválila návrhy na vymenovanie profesorov. Išlo o doc. RNDr. Jarmilu Bernasovskú, PhD., doc. RNDr. Daniela Sivákovú, CSc., obe v odbore antropológia a doc. Mgr. Jána Zozuľáka, PhD., v odbore pravoslávna teológia.

Clenovia rady sa tiež zaoberali o. i. správami o vzdelávacej a vedecko-výskumnej činnosti PU v roku 2003. (jn)

Na zabezpečenie sociálnych a ubytovacích služieb v rámci PU vznikla nová organizácia - ŠDJ Nový systém má skvalitniť a sprehľadniť prácu vo veľmi citlivej oblasti

Od 20. apríla 2004 je vytvorená ústredná správa Študentského domova a jedálne (ÚS ŠDJ) PU. Stalo sa tak po prerokovaní predmetného návrhu rektora PU Akademickým senátom PÚ 19. apríla. Nový systém má skvalitniť a sprehľadniť prácu na úseku sociálnych a ubytovacích služieb PU. ŠDJ je účelové zariadenie PU a jeho existencia sa opiera o zákon o vysokých školách (VŠ). AS PU schválil aj nový ubytovací poriadok, štatút Študentskej internátnej rady a Domový poriadok.

V posledný májový deň bolo výberové konanie na miesto riaditeľa ÚS. Riaditeľ doterajšieho Študentského domova PU PhDr. Ivan Benko vyšiel z neho viťazne a 14. júna bol menovaný rektorem PU do funkcie na dobu dvoch rokov, a to od 31. 5. 2004 do 1. 6. 2006.

V novej organizačnej štruktúre sú vytvorení tria koordinátori - ekonomickej úseku Ing. František Šarišský, prevádzkového úseku Mgr. Ján Mikluš a stravovacieho úseku Ol'ga Borodáčová. Tí tvoria ÚS a poradným orgánom ÚS je kolégium riaditeľa ÚS, pričom v tomto prípade je k nim pričlenený predseda Študentskej internátnej rady Michal Šima. Ekonomický úsek má šiestich zamestnancov, stravovací úsek od 19 do 23 zamestnancov a prevádzkový 56.

Kapacita je 1827 lôžok

V Prešove má ŠDJ štyri svoje objekty - na ul. 17. novembra 11 a 13, na Nám. Mládeže 2 a od 20. 4. aj na Exnárovej ulici 36. Celková kapacita je 1827 miest.

Pre poslucháčov 2. až 5. ročníka v akademickom roku 2004/5 je výčlenených 1139 miest, z čoho bolo v prvom kole obsadených 989 miest a 150 miest po podaní námitok proti neudeleniu ubytovania. Rozhodovalo sa o nich 21. júna.

Všetkých žiadateľov - poslucháčov 2. až 5. ročníka bolo 1701.

Pre poslucháčov budúceho prvého ročníka je vytvorená rezerva 488 miest. Do 15. júla môžu dávať žiadost o ubytovanie. Navyše sú miesta pre reprezentantov univerzity - športovecov a členov umeleckých súborov. Pre zvlášť akútne sociálne prípady je 200 miest.

Benko konstatoval, že poplatky zostávajú nezmenené. „Vychádzame zo sociálneho cítenia, lebo vieme aká je situácia tu na severovýchodnom Slovensku, odkiaľ máme najviac ubytovaných,“ poznamenal. Zna-

ná, to, že posteľ v dvojlôžkovej izbe vyjde mesačne na 900 Sk, v trojlôžkovej na 700 Sk a v štvorlôžkovej na 500 Sk. Používanie každého spotrebiča na izbe bude spoplatnené tak ako bolo doteraz.

Staronový riaditeľ informoval, že vytvárajú koncepciu celkového oživenia vysokoškolského areálu. Intenzívna je najmä snaha rekonštruovať Študentský domov na Ul. 17. novembra 13, a to aj preto, lebo v októbri t. r. uplynie 50 rokov od jeho odozdania od užívania v roku 1954. Počas tohto leta idú robiť rekonštrukciu v spolupráci s rektorátom. Prípravujú projekty na výmenu opotrebovaného ústredného kúrenia v tejto budove. V objekte na Ul. 17. novembra 11 bude postavená nájazdová rampa pre imobilných a plošina vznikne pri vstupe do jedálne.

„Musíme veľmi rýchlo riešiť prekládku veľmi dôležitej trafostanice pri objekte na Ul. 17. novembra 11, ktorá slúži pre vysokoškolský areál a pre objekt PF,“ dodal Benko. Ďalším zámerom je výmena nábytku v izbách najmä na 10. a 11. poschodi.

Čo podľa Benka chýba sú priestory pre klubovú činnosť poslucháčov, ubytovaných, táto možnosť je v súčasnosti obmedzená. „Dalo by sa to riešiť výstavbou objektu, ale je to dnes nesmierne drahé,“ povzdyhol si riaditeľ. Na 11. poschodi „nového internátu“ sa zriaďuje ekumenické pastoračné centrum, a to s tým, aby bolo otvorené v novom akademickom roku, čím by sa vytvorili podmienky aj pre duchovné vyžitie. Na 10. poschodi je ateliér pre poslucháčov výtvarnej výchovy a na prvom poschodi je pohybové štúdio.

I napriek rôznym kritikám Benko konštatoval: „Môžeme sa hrdiť, že pri 10 tisícoch poslucháčoch máme na všetkých šiestich fakultách 2000 ubytovacích miest, čo je vysoký štandard.“

Ubytovanie bude v tomto lete len v budove na Exnárovej ulici, ostatné

Staronový riaditeľ Študentského domova a jedálne PU Ivan Benko (vpravo) preberá z rúk rektora PU Františka Mihinu dekrét o menovaní do funkcie.

Foto: Andrej Dančišin

objekty budú odstavené pre realizáciu povinnej hygienickej údržby. Náklady na ňu činia asi 2,5 milióna Sk.

Na obed sa bude musieť chodiť...

V uplynulom akademickom roku prešlo vydávanie stravy v jedálni významnými zmenami. Stravovaci úsek má však od 1. septembra prejsť ešte jednou radikálnou zmenu spojenou s využívaním čipových kariet členmi akademickej obce PU. Ukázalo sa ako veľmi užitočné vyriešiť priestory jedálne pre uzavreté spoločnosti pri rôznych životných a pracovných jubileánoch a pracovných rokovaniach. Kapacita je od 24 do 30 miest.

Počas školského roka v jedálne vydávajú denne do 900 obedov, v skúškovom období okolo 600. Je to dané aj uplatnením Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnanci majú zákonný nárok na jedno teplé jedlo denne, ak robia viac ako šest hodín.

Súčasná stravná jednotka je 60 Sk, jej hodnota sa menila v akademic-

kom roku 2003/4, mala by podľa Benka zostať v takej podobe aj v novom akademickom roku.

Významnou novinkou v tomto smere je ustanovenie v novej zmluve ubytovaného študenta s riaditeľom ÚS ŠDJ o ubytovaní. Je v ňom zakomponovaný povinný odber 100 stravných listkov za akademický rok, t. zn. 10 kusov mesačne. Benko si myslí, že je to výzva k ďalšiemu skvalitneniu podávanej stravy v ŠD, možnosť vylepšiť ekonomiku stravovacieho úseku. Navyše ubytovaní si nebudú variať náhradné jedlá a nebude taký obrovský odber elektriny, aký je v súčasnosti v kuchynkách.

Riaditeľ ÚS ŠDJ pripomeral, že mimo ŠDJ fungujú dva kňazské semináre, ktoré sú úplne samostatné podľa zákona o VŠ a tam je podobná podmienka tiež súčasťou udelenia možnosti ubytovania. V seminároch je ubytovaných asi 200 ľudí.

Jedáleň končí prevádzku 17. júla, začne 2. septembra, ale od polovice augusta už budú v kuchyni a v jedálne sanitačné dni.

(jn)

Zástupcovia PU na VIII. Dňoch slovanského písomníctva v Moskve Hľadali reálne možnosti spolupráce

Štátnej akadémii slovanskej kultúry (ŠASK) bola v dňoch 24. až 31. mája t. r. hlavným organizátorom VIII. ročníka Dňa slovanského písomníctva v Moskve, ŠASK je známa aj PU, keď sa jej predstaviteľia prezentovali hodnotným umeleckým programom v apríli minulého roku.

Na dni sú pozývaní najmä rektori zo slovanských krajín, ktorí posudzujú filozofické, historické, pedagogické, filologické, kulturologické a iné aspekty slovanského sveta s osobitným dôrazom na spoluprácu medzi slovanskými krajinami v súčasnosti. V tomto roku na Dňoch slovanského písomníctva sa zúčastnila aj delegácia PU vedená jej rektorm prof. PhDr. Františkom Mihinom, CSc. Rektor PU vystúpil na hlavnom vedeckom podujatí v konferenčnej sále moskovskej vlády s referátom *Viera, rozum, náboženstvo*, v ktorom sa zamýšľal aj nad osudovými milníkmi Slovenska v Európe.

V bohatom programe Dňa slovanského písomníctva boli zastúpené vedecké a odborné podujatia, okrúhle stoly, exkurzie a koncerty. Na jednotlivých odborných seminároch sa dôraz kládol na hľadanie reálnych možností spolupráce medzi kultúrnymi a vedeckými inštitúciami v slovanských krajinách. Samotná ŠASK je iniciátorom takejto spolupráce, v rámci ktorej sa sústredí najmä na výmenu kultúrnych a duchovných hodnôt na zmluvnom základe. Jedna z takýchto zmlúv bola podpísaná aj medzi rektormi ŠASK a PU v novembri minulého roku. Žiada sa zdôrazniť, že ŠASK v Moskve úspešne realizuje projekt *súvislého vzdelávania* od najmladšieho žiackeho veku cez stredné, vysokoškolské a doktorandské štúdium. Na jednotlivých fakultách ŠASK sa učia deti a mládež v rôznych odboroch – v hudobných, tanecných, výtvarných a pod. Pripravujú ich najlepší odborníci, národní a zaslúžili umelci Ruskej federácie. Mali sme možnosť byť na dvojhodinovom koncerte, na ktorom vystúpili jednotlivé tanecné zložky svetoznámeho súboru Gželsk, ktorý viedie národný umelec RF V. Zacharov. Diváci svoje dojmy z nádherného vystúpenia vyjadrovali veľmi krátko: Slovami sa to zhodnotí nedá.

Celková atmosféra Dňa slovanského písomníctva bola umocnená veľkým úsilím organizátorov na cele s rektorkou ŠASK prof. I. K. Kučmajevovou, DrSc., ktoré smerovalo k vytváraniu naozajstných duchovných väzieb jednotlivých etnokultúr. Na všetkých odborných podujatiach zaznievali myšlienky o tom, že každý národ má čo vložiť do duchovnej pokladnice ľudstva. Ruski hostitelia to v plnej miere realizovali, keď nás zoznamovali s výsledkami súvislej výchovy a vzdelávania nielen

v ŠASK, ale aj v pridružených všeobecnovzdelávacích školách v Moskve a v jej okolí. Hlboké dojmy vyzvali v nás najmä návštevy školských zariadení v mestách Obninsk a Malojaroslavec.

ŠASK reálne vsadila na všetky vekové kategórie talentovanej mládeže, ktorá sa prezentuje na rôznych festivaloch. Počas nášho pobytu na ŠASK vrcholil festival mladých filmových tvorcov. Na tomto mieste sa žiada pripomenúť, že ďalší podobný festival bude o dva roky a môžu sa prihlásiť aj mladí tvorcovia zo Slovenska. Súťažné ukážky môžu mať okolo 10 minút a žánrovo sú rozdelené na umelecké a dokumentárne videofilmy.

ŠASK otvára fakultu slovanských jazykov, čo vytvára predpoklady pre spoluprácu najmä so slavistickými katedrami. Jeden z projektov smeruje k tomu, aby zahraniční študenti sa zúčastňovali na krátkodobých študijných a poznávacích pobytov v Moskve a ruskí študenti na podobných pobytov v partnerských krajinách. Pritom nie je podmienkou, aby to boli iba študenti jazykových odborov.

Žiada sa ešte vyjadriť celkový dojem zo súčasného Ruska, keďže v masmédiách dominuje jednoznačne jeho negativný obraz. Je evidentné, že táto veľká krajina je v značnom mnohostrannom pohybe. Nás zaujala najmä duchovná a celkovo pozitívna zložka tohto javu. Moskva sa v posledných rokoch výrazne zmenila, všade je veľmi evidentný stavbný ruch. V minulých rokoch úplne obnovili Chrám Krista Spasiteľa, vyhodený do vzduchu za vlády Stalina v roku 1931. Moskva pred Októbrovou revolúciou sa doslova leskla stovkami chrámov a pozlateňých kupol. V súčasnosti sa aj táto zložka celkovej architektúry ruského hlavného mesta obnovuje. Je to prijemné konstatovanie na pozadí zložitého osudu ruského národa osobitne v XX. storočí. Čoraz viac sa prekviedčame, že Rusko má stále čo ponúknúť svetu, jeho duchovné sily sa evidentne obnovujú a evidujú to najmä zahraniční návštevníci Ruska, medzi ktorých pravidelné patria študenti Katedry rusistiky a translatológie (KRT) FF PU. Jedna skupina našich študentov sa práve v minulých dňoch vrátila z dvoj-mesačnej stáže zo Sankt-Peterburgu a plne potvrdzujú vyššie uvedené dojmy.

Prof. PhDr. Jozef Sípko, PhD., vedúci KRT FF PU
Moskva – Prešov, máj 2004

Cyrilometodovské vedecké čítania sa konali v Minsku

V dňoch 24. až 26. mája t. r. som sa zúčastnil na jubilejných medzinárodných cyrilometodovských vedeckých čítanach na Bohosloveckej fakulte Bieloruskej univerzity kultúry, ktoré organizovalo Centrum sv. Metoda a Cyrila Európskej humanitárnej univerzity.

Témou vedeckej konferencie bola Cirkev a masovokomunikačné prostriedky. Na otvorení sa zúčastnili metropolita minský a slucký Filaret, patriarchi exarcha Bieloruskej pravoslávnej cirkvi, dekan fakulty teológie Európskej humanitárnej univerzity, Alexander Michajlovič Radkov, minister školstva a vzdelávania Bieloruskej republiky, prof. Hedviga Dominikovna Grigorovičová, rektorka Bieloruskej štátnej univerzity kultúry, Vladimír A. Dunajev, rektor Európskej humanitárnej univerzity, predstaviteľia veľvyslanectiev Bulharska, Poľska, Ruska a Slovenka akreditovaných v Bieloruskej republike.

Konferencia sa začala v deň, keď si Pravoslávna cirkev podľa juliánskeho kalendára pripomína sviatok vierožvestov sv. Cyrila a Metoda, slúžením sv. liturgie v Pravoslávnom katedrálnom chráme Sv. Ducha v Minsku. Okrem miestneho metropolitu Filareta slúžil aj metropolita Gréckej pravoslávnej cirkvi Theoklit (Kumarianos), doktor teológie, biskup tesalonický a fanarioferský spolu s ďalšími asi 20 knázmi. Po bohoslužbe sa konal slávnostný sprievod s nesením križia, cirkevných zástav a veľkej ikony sv. Cyrila a Metoda (o rozmeroch 2 m x 1, 5 m) ulicami Minska. V prihovoroch rečníci ocenili veľký prínos solúnskych apoštолов, ktorí okrem kresťanstva, viery a Svätého Písma priniesli na Veľkú Moravu a do všetkých slovanských štátov aj kultúru a vzdelanie.

Po bohoslužbách bola otvorená medzinárodná vedecká konferencia, na ktorej zazneli príspevky – *Cirkev a globalizácia masovokomunikačných prostriedkov. Súčasná teológia a informačno-výchovnovzdelávacie úlohy Cirkvi, Teologicke a religiozne vzdelávanie ako misia Cirkvi – výzvy pre III. tisícročie, Informačná politika Cirkvi – úlohy, problémy a perspektivy*.

Na konferencii sa pracovalo v dvoch sekciách - Teologicke a cirkevno-historické bádanie a Religiozno-filozofické, religiovedné a kulturologické bádania. Pritom boli delegáti z Ukrajiny, Ruska, Švajčiarska, Grécka, Rakúska, Nemecka, Slovenska a domáceho Bieloruska. Z teologickej pravoslávnych škôl mali zastúpenie – Sankt-Peterburgská duchovná akadémia, Moskovská duchovná akadémia, Biblický teologický inštitút sv. Andreja – Moskva, Teologickej fakulty Lotyšskej univerzity, Ekumenický teologickej inštitútu

Göttingen, Ekologický inštitút Rakúska, Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU.

Priebežne popri práci v sekciách prebiehali čítania prác študentov z jednotlivých fakult Humanitárnej univerzity.

Z našej strany bol prednesený príspevok *Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity a jej význam pri vzdelávaní na Slovensku*. Práve s Teologickej fakultou sv. Cyrila a Metoda v Bielorusku máme podpísanú dohodu o bližej spolupráci.

Okrem účasti na vedeckej konferencii sme mali možnosť zoznať sa aj s náboženským životom v Bielorusku, kde väčšina obyvateľstva, t. j. 80 percent sa hlásí k pravoslávemu náboženstvu a 20 percent ku katolíckemu náboženstvu. Navštívili sme Ženský monastier zasvätený sv. Jelizavete, ktorý sa ešte buduje. Ide o komplex, ktorý začal vznikať od základov pred piatimi rokmi a teraz už má celkom konkretную podobu. Sv. mučeníčka kňažná Jelizaveta bola sestrou Alexandry Feodorovnej, manželky sv. novomučeníka cara Nikolaja II. Pracovala ako milosrdná sestra a mniška až pokým nebola brutálne zavraždená boľševikmi. Spolu s cárskou rodinou bola kanonizovaná Ruskou pravoslávnu cirkvou ako sv. novomučeníčka. Práve táto kňažná sa stala vzorom pre mnohé dievčatá v tomto kláštore, ktoré sa dnes stávajú milosrdnými sestrami – zdravotníčkami, pričom sa starajú o 800 psychicky chorých ľudí. Uslújú sa ich okrem základnej zdravotnej starostlivosti liečiť aj duchovne, prostredníctvom sv. tajín a modlitieb.

Práve z tohto monastiera mnišky už viackrát prišli na našu fakultu a priniesli liturgické bohoslužobné odevy, predmety, knihy, teologickej a duchovnej literatúru, CD, ikony a videokazety. V monastieri nás prekvapila zručnosť všetkých - ikonopiscov, krajčírok, stavebných pracovníkov.

Záver konferencie patril okrúhlemu stolu a téme *Cirkev a informačno-vzdelenáči priestor*.

Doc. Alexander Cap, CSc.

Správa o činnosti Akademického senátu PU za obdobie od 8. 4. 2003 do 10. 4. 2004

Vychádzajúc z povinnosti, ktorú ukladá akademickým senátom Zákon č. 131/2002 o vysokých školách, predkladáme hodnotiacu správu o činnosti Akademického senátu Prešovskej univerzity (AS PU) za obdobie od nástupu nového AS PU, t. j. od 8. apríla 2003.

Nový AS PU, ktorý vzíšiel z tajných volieb realizovaných na jednotlivých fakultách PU vo februári a marci 2003, začal svoju činnosť 8. apríla 2003, keď sa uskutočnilo jeho prvé zasadnutie. Najvýznamnejšou zmenou v porovnaní s minulým obdobím bolo podstatné zniženie počtu senátorov v zmysle Štatútu AS PU na 18, t. j. po troch zástupcoch z každej fakulty (dvaja za zamestnaneckú časť a jeden za študentskú časť akademickej obce). Ďalšou zmenou je aj dĺžka funkčného obdobia senátorov, ktorá sa predĺžila z troch na štyri roky.

Na prvom zasadnutí (8. apríla 2003) bolo zvolené vedenie AS PU. Za predsedu AS PU bol v tajných voľbách zvolený doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. z Filozofickej fakulty PU, za podpredsedov boli v tajných voľbách zvolení: za zamestnaneckú časť doc. PhDr. Vladislav Dudinský, CSc. (FHPV PU), za študentskú časť Ivan Bugel' (FZ PU). Za sekretára AS PU bola zvolená PaedDr. Alena Petrasová (PF PU). Predseda AS PU doc. PhDr. J. Mojdis, CSc. bol zároveň zvolený za zástupcu PU v Rade vysokých škôl Slovenskej republiky.

Na zasadnutí AS PU 6. mája 2003 boli v tajných voľbách zvolení predsedovia štyroch odborných komisií AS PU:

za predsedu legislatívnej komisie AS PU bol zvolený PaedDr. Lubomír Šimčík (PF);

za predsedu ekonomickej komisie AS PU bol zvolený ThLic. Miroslav Dancák (GBF);

za predsedu študijnnej komisie bola zvolená doc. PaedDr. Jana Kesselová, CSc. (FHPV);

za predsedu sociálnej komisie bol zvolený prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. (PBF).

Následne boli zvolení AS PU členovia jednotlivých komisií z navrhovaných zástupcov jednotlivých fakúlt tak, aby každá fakulta PU mala v každej komisií svojho zástupcu (zloženie komisií – vid' www.unipo.sk). Akademický senát.

Počas ročného pôsobenia došlo k nasledujúcim zmenám v zložení AS PU: AS PU vyhlásil doplnujúce voľby v zamestnaneckej časti akademickej obce Pravoslávnej bohoslo-

(prorektor pre rozvoj a informatiku), doc. PhDr. Viera Bačová, DrSc. (prorektor pre vede a doktorandské štúdium) a prof. PhDr. Zuzana Stanišlavová, CSc. (prorektor pre vzdelávanie). Na zasadnutí 27. októbra 2003 AS PU schválil opakovany návrh rektora PU prof. PhDr. F. Mihinu, CSc. na vymenovanie za prorektora PU pre zahraničné vztahy doc. PhDr. Michala Varcholu, CSc. Na augustovom zasadnutí AS PU zároveň schválil návrhy rektora PU na vymenovanie nových členov Vedeckej rady PU.

Celkom na svojich doterajších šiestich zasadnutiach AS PU prijal 37 uznesení (vid' www.unipo.sk). Ich štruktúra zodpovedala konkrétnej situácii, t. j. procesu konštituovania orgánov univerzity a samotného AS PU a povahе úloh vyplývajúcich zo zmeny legislatívy. Najväčší počet uznesení (17) smeroval do oblasti personálnej politiky a riešil kreovanie orgánov AS PU a nového vedenia PU, resp. ich zastupovanie navonok. Ďalších 11 uznesení má organizačný charakter a reagujú na zmeny legislatívneho rámca, ktoré si vyžiadali inováciu niektorých článkov v základných dokumentoch univerzity (Štatút PU, Zásady výberového konania, Študijný poriadok PU a pod.) a AS (takou bola, napríklad, aj voľba kandidáta za člena Správnej rady PU za študentskú časť akademickej obce, ktorým sa stal Marián Grescho z FHPV PU). Šesť uznesení sa týkalo zásadnej pedagogickej dokumentácie fakúlt PU. Samotný proces prerokovania a následného prijímania rozhodnutí by bol némysliteľný bez práce komisii AS PU. Práve ich úlohou bolo a nadálej ostáva predbežne prejednávať a zaujímať odborné stanovisko k správam a dokumentom predkladaným na rokovanie AS PU vedením PU a jednotlivými fakultami, resp. ich akademickými senátmami. Z povahy prijatých uznesení je zrejmé, že najaktívnejšie si počínať legislatívna komisia AS PU (vedená PaedDr. L. Šimčíkom) a študijná komisia pod vedením doc. PaedDr. J. Kesselovej, CSc.

Osobitnú zmenu si zaslúži študentská časť AS PU. Jej členovia sa aktívne podieľali na všetkých rozhodnutiach senátu, pričom mnohé zmeny v prijimaných dokumentoch iniciovali práve oni. Ich zodpovedný prístup vo významnej miere prispel ku kvalite práce AS. Svoju

činnosť zástupcovia študentov realizovali následne aj prostredníctvom ďalších inštitucionálnych organizácií v ŠD PU, v rozhlasovom štúdiu „PAF“, či študentských organizáciách a inštitúciach v rámci celoslovenského pôsobenia.

Zákon o VŠ a Štatút PU jednoznačne definujú vztahy medzi rektorm a AS univerzity. Preto efektivnosť práce AS závisí aj od spolupráce s rektorm a vedením univerzity. AS PU kladne hodnoti doterajšiu spoluprácu s novým vedením univerzity. Rektor univerzity sa zúčastňoval zasadnutí AS a v súlade s Rokovacím poriadkom AS PU osobne predkladal materiály, ktoré prerokoval AS PU. Vysoký stupeň vzájomnej informovanosti medzi vedením univerzity a AS PU bol dosiahnutý aj tým, že predseda AS sa stal členom vedenia PU. Zástupcovia vedenia AS PU sú pozývaní vedením PU na stretnutia s vedeniami jednotlivých fakúlt, na ktorých sa prejednávajú koncepcné otázky ďalšieho smerovania univerzity ako celku a jej jednotlivých zložiek. AS PU pozitívne hodnoti prístup vedenia univerzity k zabezpečeniu potrebných priestorových a materiálnych podmienok pre činnosť AS.

Pre nasledujúce obdobie si AS PU okrem plnenia úloh vyplývajúcich z existujúcich legislatívnych nariem a vnútorných predpisov za jednu z priorit vytýčil nájdene optimálnej formy spolupráce s AS fakúlt PU. Táto úloha je priamo podmienená zmenami legislatívy, ktoré centralizujú rozhodujúcu časť činnosti na univerzite a súčasne rozširujú kompetencie AS PU vo vztahu k fakultám, ale na strane druhej zachávajú autonómiu samosprávnych orgánov fakúlt.

Celkovo možno konštatovať, že všetci členovia AS PU pristupovali k svojim povinnostiam zodpovedne. Počas hodnoteného obdobia sa ani raz nevyskytol prípad, aby senát nebol uznašaniaschopný. Väčšina členov AS mala 100-% účasť na zasadnutiach. Všetky zasadnutia senátu sa niesli v pracovnom duchu, diskusie boli vedené kultúrne a so znalosťou veci, čo sa prejavilo a prejavuje aj na kvalite prijimaných rozhodnutí.

Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.
predseda AS PU

Úspešne korunovali vyše 50-ročné úsilie o vytvorenie fakulty na prípravu telovýchovných odborníkov

Fakulta športu PU v Prešove je akreditovaná!

Zámer vytvoriť v Prešove špecializovanú fakultu na prípravu telovýchovných odborníkov má dlhoročnú história. Prvýkrát sa takoto myšlienku zaoberali učitelia Katedry telesnej výchovy na pobočke Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave so sídlom v Prešove už pred vyše 50 rokmi. Iniciátorom myšlienky bol najmä vedúci katedry dr. Michal Šafranko. Len smrť v dôsledku neštastnej autohavárie prerušila toto jeho úsilie.

V priebehu vyše 50-ročnej histórie katedry sa o podobných zámeroch hovorilo ešte niekoľkokrát. Jednotlivé pokusy našli živnú pôdu až po vytvorení PU v Prešove. Reálnu podobu prinieslo rozhodnutie vedenia PU, ktoré na svojom výjazdovom zasadnutí 29. a 30. januára 2001 v Bardejovských kúpeľoch, uložilo vtedajšiemu rektorovi PU prof. PhDr. Karolovi Fečovi, CSc., aby poveril prof. PaedDr. Jána Jungera, CSc., vytvorením a vedením komisie na prípravu projektu pre vznik Fakulty telesnej výchovy a športu. Práca komisie bola na dva roky prerušená v dôsledku rôznych objektívnych dôvodov. Medzi tie najzávažnejšie môžeme uviesť vyše ročnú nefunkčnosť Akreditačnej komisie (AK), potradného orgánu vlády SR a z toho vyplývajúcu absenciu akreditačných kritérií. Nový impulz pre dokončenie zámeru vytvoriť v Prešove špecializovanú fakultu priniesla až práca na dokumente Dlhodobý zámer rozvoja PU v Prešove na obdobie rokov 2003 - 2010 a pracovné stretnutie s vedením FTVŠ UK Bratislava, ktoré sa uskutočnilo 15. a 16. mája 2003 v Batizovciach.

Kompletný akreditačný spis na zriadenie Fakulty športu PU v Prešove zlúčením Katedry telesnej výchovy a športu FHPV a Katedry telesnej výchovy PF PU v Prešove podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nariadenia vlády SR č. 104/2003 Z. z. o AK zasnal na akreditáciu rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., 15. decembra 2003. Pre zaujímavosť, hrúbka všetkých sedemnásť dielov akreditačného spisu dosahovala 40 cm.

AK sa materiálom zaoberala na zasadnutí 4. až 6. februára t. r. a uznesením č. 10.2.1 schválila pracovnú skupinu na zriadenie Fakulty športu PU v Prešove. Pracovná skupina, po preštudovaní akreditačného spisu, sa zišla na stretnutí priamo na pôde PU 25. mája 2004. Po oboznámení sa s priestorovým a materiálnym vybavením pracoviska a po prezentácii zámerov a zdôvodnení žiadosti predsedom komisie pre vznik Fakulty športu prof. Jungerom, vypracovala hodnotiacie správy k žiadosti o zriadenie Fakulty športu, ako aj

k jednotlivým študijným programom. Samotný proces akreditácie prebehol 23. júna 2004 v Bratislave a zúčastnili sa na ňom prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU, doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., predsedá Akademického senátu (AS) PU, prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., garant Fakulty športu a doc. Ing. PhDr. Robert Štefko, PhD., garant Fakulty manažmentu (išlo o druhú novú fakultu PU).

Bez obmedzenia bola akreditovaná spôsobilosť vykonávať tieto študijné programy:

Študijný program	Štud. odb.	Študijný odbor	Stupeň štúdia	Forma štúdia	Standardná dĺžka štúdia	Akad. titul	Garant študijného programu
Telesná výchova (jednopredmetové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	prvý	denná, externá	3 roky	Bc.	doc. PhDr. K. Perečinská, CSc.
Telesná výchova (jednopredmetové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	druhý	denná, externá	3 roky	Mgr.	prof. PaedDr. J. Junger, PhD.
*Telesná výchova (medzidoborové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	prvý	denná, externá	3 roky	Bc.	doc. PhDr. K. Perečinská, CSc.
*Telesná výchova (medzidoborové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	druhý	denná, externá	2 roky	Mgr.	prof. PaedDr. J. Junger, PhD.
Trénerstvo	8.1.2	Šport	prvý	denná, externá	3 roky	Bc.	doc. PaedDr. V. Bebčáková, CSc.
Trénerstvo	8.1.2	Šport	druhý	denná, externá	2 roky	Mgr.	prof. PhDr. K. Feč, CSc.
Športová edukológia	8.1.3	Športová edukológia	tretí	denná, externá	3 - 4 roky (d) 5 rokov (e)	PhD.	prof. PhDr. K. Feč, CSc.
Športová edukológia	8.1.3	Športová edukológia	Habilitačné konanie a vymenúvanie profesorov			doc., prof.	prof. PaedDr. J. Junger, PhD.

* predpokladáme otvoriť v kombináciach s: anglický jazyk a literatúra, biológia, ekológia, fyzika, geografia, nemecký jazyk a literatúra, občianska výchova, pedagogika, technická výchova, hudobná výchova, výtvarná výchova, matematika

** predpokladáme otvoriť v kombináciach s: biológia, ekológia, anglický jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, geografia, občianska výchova

Súčasťou akreditačného spisu bola aj žiadosť o akreditovanie nových študijných programov:

**Výchova k ochrane človeka (medzidoborové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	prvý	denná, externá	3 roky	Bc.	doc. PaedDr. M. Vojčík, CSc.
**Výchova k ochrane človeka (medzidoborové)	1.1.3	Učiteľstvo umeleckých a výchovných predmetov	druhý	denná, externá	2 roky	Mgr.	prof. PhDr. M. Turek, CSc.

AK rozhodla, že v tomto prípade ide o medzidoborovú záležitosť a požiadala o stanovisko aj pracovnej skupiny iných študijných odborov.

Na Kolégium rektora 29. júna t. r. vymenoval rektor PU komisiu, ktorá má v letných mesiacoch dotiahnuť organizačné a legislatívne záležitosti okolo konstituovania dvoch nových fakúlt a predložiť ich AS PU na schválenie. Predsedom komisie je

Záver hodnotiacej správy bol nasledovný. Na základe komplexného posúdenia predloženého návrhu na zriadenie Fakulty športu PU v Prešove AK konštatuje:

Projekt zohľadňuje tendencie súčasného rozvoja v oblasti VŠ vzdelávania a je v súlade s Národným programom rozvoja športu. Názov fakulty vhodným spôsobom vyjadruje vymedzenú oblasť poznania, čím bude prispievať k plneniu poslania PU v Prešove. Nová fakulta sa zriadenie na pôde dobre technicky, materiálne a informačne zabezpečenej univerzite. Študijné programy splňajú kritériá akreditácie.

Docentka Gbúrová bilancovala

Zivotné jubileum oslavila v máji t. r. docentka PhDr. Marcela Gbúrová, CSc., vedúca Katedry politológie Filozofickej fakulty PU. Pri významnom životnom medzniku je čas na krátke obzretie sa.

Foto: Tomáš Koziak

„Mojim celoživotným záujmom mala byť veda, ale nakoniec som sa až veľmi veľa, a to šest rokov venovala praktickej politike,“ konštatovala jubilantka. V rokoch 1992 až 1998 pôsobila ako poslankyňa najprv SNR a potom Národnej rady SR. Ako priaznala, nikdy si nemysela, že to bude až také dlhé obdobie. Na druhej strane, malo toto prepojenie politiky a politológie osoh. „Keby som nebola bývala v politike, tak by som vedu o politike vnímal tak trochu ideálne,“ uviedla. Podľa nej, „človek v teórii“ upadne do ideologických modelov alebo môže vytvárať také konštrukcie, ktoré sú nakoniec naivné, ba pre ľudi až nepoužiteľné. Dnes teda konštatuje: „Veda o politike musí ísť s praktickou politikou.“

V jej prípade ako vedkyne a to ešte z čias pôsobenia v Slovenskej akadémii vied zostala nosnou tému národnostná problematika. Svoje najnovšie postupy charakterizuje ako „história politiky, či politickej história“, čo je podľa nej ešte zaujímavejšie, keďže ide o interdisciplinárny vzťah. „Od tejto oblasti svojho záujmu neodídem, pretože otázka národnnej identity je stále vážna a myslím, že ani nezanikne v kontexte zjednocujúcej sa Európy,“ podčiarkla.

Docentka Gbúrová je na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v B. Bystrici v záverečnej fáze získania profesúry, a to po vyše dvoch rokoch od podania žiadosti.

Je autorkou štyroch monografií (o. i. Medzi identitou a integritou, Na ceste k politike štandardu, Dotyky s politikou - za túto dostala Cenu Literárnego fondu SAV za rok 2002), dvoch učebných textov, jedných skript, 40 štúdií (sedem vyšlo v zahraničí) a patrí jej 200 citácií, z toho 48 v zahraničí. Navyše zostavila šesť zborníkov z Prešovských politologických dní. (jn)

Prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., garant Fakulty športu PU

Telekomunikačné projekty PU v roku 2004 majú ekonomické a technické faktory

Ciel'om je zefektívniť a skvalitniť prevádzku

Od začiatku tohto roka sa v telekomunikačnej oblasti na PU začalo realizovať niekoľko významných projektov, ktoré sa dotýkajú všetkých súčasti univerzity a tým aj veľkého počtu zamestnancov. Táto oblasť bola doteraz na PU z hľadiska technického vybavenia značne deficitná a chýbala aj ucelenejšia koncepcia rozvoja. Akceleráciu týchto aktivít determinovali základné faktory ekonomickej a technickej.

Z ekonomických spomeniem, že na základe vykonaných analýz sa ukázalo nasadenie nových technológií za ekonomicky opodstatnené a rentabilné s pomerne rýchloiu miere návratnosti. Zároveň sa podarilo nájsť model financovania s prispevím Rektorátu PU a dotknutých fakult, ako aj získať z Ministerstva školstva SR doplnkové zdroje na realizáciu rozvojového projektu Centra výpočtovej techniky (CVT) PU v tejto oblasti. Zavedením novej techniky sa značne znížia prevádzkové náklady na telefonovanie a zefektívniť sa využívanie hlasových služieb.

Medzi technickými faktormi zdôrazní nevyhnutnosť postupnej výmeny zastaralej telefónnej techniky po prevádzkovej životnosti. Ukázala sa potreba rozšírenia kapacity a dostupnosti hlasových služieb a potreba zavedenia nových komunikačných technológií, ktoré prinášajú vyššiu kvalitu, komfort, nové funkčné možnosti a integrovatelnosť s ďalšími informačno-komunikačnými systémami.

Nové telekomunikačné projekty PU v roku 2004:

Zavedenie ISDN technológie

Od začiatku tohto roka sa riešila komplexnejšia digitalizácia pripojení na verejnú sieť Slovak Telecom (ST) a nahradenie doterajších analógových telefónnych liniek prípojkami ISDN (v menšom rozsahu bolo niekoľko ISDN liniek zavedených už v minulosti na PF PU). Využila sa pri tom aj dočasná akcia ST na zriadenie týchto pripojení za výhodných podmienok. Tento projekt sa týkal viacerých objektov PU a prinesol niekoľko profitov. V prvom rade zníženie paušálnych poplatkov oproti doteraz používaným analógovým linkám. Ďalej ziskanie volných miest v rámci programov ST, zavedenie priamej voľby klapiek z von-kajich sietí v niektorých objektoch (R PU, vysokoškolský areál - VŠA), kvalitnejšia hlasová komunikácia (digitálny prenos), poskytovanie výpisu

volani cez internet bezplatne, rôzne ďalšie štandardné pridavné funkcie pre ISDN (napr. možnosť prezerania zmeškaných volaní a pod.).

Inštalácia novej telefónnej ústredne vo VŠA

Výmena starej telefónnej ústredne vo VŠA bola dlhodobo neriešeným problémom. O nevyhnutnosti tohto kroku vzhľadom na doteraz používanú a dosluhujúcu elektromechanickej ústrednej zo 70-tych rokov sice nikto nepochyboval, ale v minulosti sa nenašiel reálny model financovania a riešenie tohto problému sa s prihladnutím na iné priority odkladalo.

Zásadná zmena nastala až v tomto roku, keď bol inštalovaný základ novej plne digitálnej ústrednej Siemens. V širších súvislostiach sa týmto krokom začala budovať centralizovaná hlasová komunikačná platforma nielen pre VŠA, ale zároveň aj riadiaca ústredňa pre perspektívne ďalšie ústredne v iných objektoch PU. Nová ústredňa bude tiež plne integrovať prenos hlasu cez počítačovú sieť univerzity (základy IP telefónie). Podrobnejšie informácie pre používateľov sú k dispozícii na www stránke:

http://www.unipo.sk_tel_zoznam_vsa/tel_zoznam_vsa.htm, resp. aj cez odkazy na stránkach Rektorátu PU a CVT PU (v sekcii Služby).

Zavedenie základov IP telefónie na PU

Realizáciou projektu SANET 2 na úrovni metropolitnej optickej siete v Prešove sa vytvorili podmienky na prevádzkovanie multifunkčných sietí (siete, ktoré umožňujú súčasne prenášať dátu, hlas, video a zabezpečujú transparentnú komunikáciu medzi dátovou a klasickou telefónou sieťou).

V súčasnosti jednotlivé fakulty a pracoviská PU sídlia vo viacerých objektoch dislokovaných v rôznych častiach mesta Prešov. V každom objekte je z rôznych historických príčin inštalovaný autonómny tele-

PU realizuje program Erasmus päť rokov

Erasmus je európskym programom zameraným na zvyšovanie kvality a podporu európskej dimenzie vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom medzinárodnej spolupráce univerzít, podpory európskej mobility, zlepšovania transparentnosti a úplného uznania štúdia a kvalifikácie v krajinách EÚ.

Na PU sa program Erasmus realizuje už od akademického roku 1999/2000, keď prví študenti a učitelia z PU vycestovali na mobilitu na partnerské zahraničné univerzity. V priebehu piatich rokov realizácie tohto programu sa na študentských a učiteľských mobilitách zúčastnilo spolu 90 študentov a 25 učiteľov PU, ktorým boli pridelené granty v celkovej výške 149.616 EUR.

Aj v tomto roku sa študenti PU mali možnosť prihlásiť do programu Erasmus na budúci akademický rok 2004/2005 a vybrať si spomedzi ponuky 28 študijných odborov z dvadsiatich partnerských univerzít v dvanásťich krajinách EÚ. V priebehu apríla a mája Zahraničné oddelenie Rektorátu PU zozbieralo celkovo 61 prihlášok od študentov. Najväčší záujem o semestralný študijný pobyt v zahraničí mali už tradične študenti jazykov, najmä anglického jazyka.

Na zasadnutí Výboru programu Erasmus PU 3. júna 2004 bol schválený počet študijných pobytov pre rok 2004/2005 a umiestnenie prihlásených študentov na základe jazykových kompetencií a odporúčaní odborných katedier. Dovedna 33 študentov z piatich fakúlt PU bude mať v budúcom akademickom roku príležitosť, zúčastiť sa na študentskej mobiliti na zahraničných partnerských univerzitách, čo im umožní získať novú medzinárodnú skúsenosť, zdokonalíť sa v cudzích jazykoch, spoznať inú kultúru, získať množstvo nových kontaktov a stať sa samostatnejšími a flexibilnejšími. Zoznam vybraných študentov je uverejnený na internetovej stránke PU.

Termín prihlášok pre učiteľské mobility je 30. september 2004 pre mobility v zimnom semestri a 31. január 2005 pre mobility v letnom semestri akademického roka 2004/2005. Učitelia majú možnosť vybrať si z ponuky 18 univerzít v 12 krajinách EÚ. Zoznam ponúkaných univerzít, tlačivo prihlášky a bližšie informácie môžu záujemcovia získať na oddelení zahraničných vztahov Rektorátu PU, tel. 051 75 63 137 alebo e-mail: intoff@unipo.sk.

Rektor PU udelil svoje ceny za rok 2003

Rektor PU a predseda Vedeckej rady PU František Mihina odovzdal na začiatku júnového zasadnutia vedeckej rady svoje ceny za rok 2003. Prevzali ich (na obrázku zľava) Ján Bartko, Robert Ištak, Vasil Gluchman a Peter Švorc.

Foto: Andrej Dančíšin

Na základe návrhov dekanov fakúlt PU rektor PU udelil Cenu rektora PU za rok 2003 spojenú s finančnou odmenou na zasadnutí Vedeckej rady PU 21. júna t. r.

Prof. PhDr. Vasiliu Gluchmanovi, CSc. - v oblasti spoločenských vied, kategória filozofické vedy, za monografiu *Human being and morality in ethics of social Consequences*, USA: Lewiston, Edwin Mellen Press 2003, 200 s.

Prof. PhDr. Petrovi Švorcovi, CSc. - v oblasti spoločenských vied, kategória historické vedy, za monografiu *Krajinská hranica medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou (1919 - 1939)*, Prešov: Universum 2003, 424 s.

Doc. RNDr. Robertovi Ištokovi, CSc., mim. prof. PU - v oblasti prirodných a technických vied, kategória geografické vedy, za monografiu *Politická geografia a geopolitika*, Prešov: FHPV PU 2003, 392 s.

PhDr. Jánovi Bartkovi - v oblasti umenia, kategória výtvarné umenie, za reprezentáciu PU na 12. medzinárodnom sympózium maľby v Grécku – *Gargalianoi 2003* a následných výstavach v Gargalianoi a Aténach.

Doc. PhDr. Viera Bačová, DrSc.
prorektorka PU

Multimediálna a databázová študovňa Univerzitnej knižnice oznamuje

Všetkým záujemcom o prístup do elektronických databáz oznamujeme, že od 21. júna je umožnený prístup do novej multidisciplinárnej databázy Web of Knowledge (WoK), ktorá obsahuje tieto poddatabázy:

- Web of Science (WoS),
- Current Contents Connect (CCC),
- Journal Citation Reports (JCR).

Databáza Web of Science poskytuje prístup k citačným indexom: Science Citation Index ExpandedR (SCI EXPANDED), Social Sciences Citation IndexR (SSCI) a Arts & Humanities Citation IndexR (A&HCI). Umožňuje vyhľadávať informácie o jednotlivých prácach, vrátane ohlasov, zo súčasnosti i v retrospektive od roku 1985 z približne 8500 naj-

prestížnejších vedeckých časopisov sveta.

Multidisciplinárna databáza Current Contents Connect poskytuje prístup ku kompletnej bibliografickým informáciám z viac ako 8000 svetových vedeckých časopisov a viac ako 2000 kníh. Pre SR bolo zabezpečených 7 edícii: Life Sciences, Clinical Medicine, Agriculture, Biology & Environmental Sciences, Physical, Chemical & Earth Sciences, Engineering, Computing & Technology, Social & Behavioral Sciences a Arts & Humanities.

Pripravuje sa nová verzia databázy WoK, ktorá poskytuje prístup k všetkým počítačov PU z adresy <http://wok.uniba.sk>, na ktorej budú zároveň uverejňované

všetky relevantné oznamy, informácie, zmeny a pod.

V prípade, že systém od Vás žiada meno a heslo aj z tejto stránky, zadajte:

MENO: comenius, HESLO: wok

Po vstupe do WoK z neho korektnie odídeťte, t.j. kliknutím na tlačidlo „Log out“ a vymažeť si „cookies“. Po opäťovnom prístupe do WoK zo stránky <http://wok.uniba.sk> by už systém nemal heslo vyžadovať.

V prípade akýchkoľvek nejasností kontaktujte:

sabol@pulib.sk

zelinka@pulib.sk

alebo sa prídeťte poradiť osobne do Multimediálnej a databázovej študovne UK PU. Martin Michelčík

UK oznamuje

Všetkým našim čitateľom oznamujeme, že od 1. júla došlo v UK PU k zmene telefónnych čísel. Z dôvodu prechodu na digitálnu ústredňu linka 051/7725633 už nie je v prevádzke. Na každé pracovisko v Centrálnej UK PU na ul. 17. novembra sa tak môžete dovolat' už bez spojovateľky. Uvádzame aspoň nové číslo centrálnej požičovne: 051 / 7570 150. Bližšie informácie a ďalšie telefónne čísla nájdete na adrese:

www.pulib.sk/svk/kontakt.html

Počas letných prázdnin v dňoch 12.7.2004 – 30.8.2004 bude centrálne pracovisko UK PU otvorené v utorok a v stredu od 9.00 do 13.00 okrem obdobia od 26.7.2004 do 6.8.2004, kedy bude UK PU z dôvodu údržby systému a čerpania dovoleniek úplne uzavorená.

Sú aj takí, ktorí pomáhajú, aj keď tu už nie sú...

Musíme si pomáhať. Možno trochu ošúchaná, aj keď populárna fráza. Málokto ju však realizuje aj v živote. Sú však aj takí... to už však bolo povedané v nadpise.

Nedávno nás navždy opustila dlhočasné zamestnankyňa Filozofickej fakulty – pani Mária Dubajová. Jej sestra, docentka Tatiana Bugeľová venovala Univerzitnej knižnici okolo 150 odborných kníh z jej pozálošti. Knihy sú tematicky zamerané na rómsku problematiku, národnostné menšiny a národopis. Vo fonde UK budú prístupné pre všetkých jej čitateľov.

Dakujeme!

Výstava publikáčnej činnosti pracovníkov PU

V dňoch 10. až 14. mája t. r. sa v študovni Univerzitnej knižnice konala výstava publikáčnej činnosti pracovníkov PU. Išlo o prezentáciu najvýznamnejších monografií, odborných publikácií, učebníčkov, skript a zborníkov pracovníkov PU vydaných doma a v zahraničí. Zároveň bola prezentovaná publikácia Publikáčná činnosť pracovníkov Prešovskej univerzity za rok 2003. Celkovo bolo vystavených okolo 150 titulov v tlačenej aj v elektronickej podobe. Neskôr bola táto výstava prezentovaná v rámci zasadania Slovenskej rektorskéj konferencie 21. mája na v budove rektorátu Prešovskej univerzity v Prešove.

(mm)

Foto: Henrich Zelinka

S Ing. Petrom Hal'kom o detstve, knihách a zlatých rybkách

Už pravidelne sa vám snažíme v našom časopise v sérii rozhovorov predstaviť ľudí, ktorých možno denne stretávate na chodbách univerzity, možno ich aj osobne poznáte, možno s nimi pracujete... Málokedy je však čas a aj motivácia posiedieť si s nimi pri šálke kávy a porozprávať sa tak trochu „nepracovne“. Tak my tieto rozhovory robíme za vás. Dnes vás pozývame na posedenie pri káve s riaditeľom Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity, Ing. Petrom Hal'kom.

Začať sa patrí pekne od začiatku. Takže, odkiaľ pochádzate?

- Miesto môjho narodenia je Prešov. Aj keď miesto narodenia, to je vlastne nemocnica, ako vraví Lasic, alebo Satinský, neviem presne. Teraz si už každý píše, že sa narodil v nemocnici, a kde vyrastal, to už nie je dôležité. Ja som vyrastal v dedine, ktorá je asi 15 – 20 km od Prešova, volá sa Križovany, tam som prežil detstvo a prvých 15 rokov života. V druhom ročníku gymnázia sme sa prestáhovali do Prešova na Sekčov, no a odvtedy som už vlastne Prešovčan už aj s trvalým bydliskom. Inak dedina ma vždy oslovovala, ja si neviem predstaviť krajsie spomienky ako detstvo na dedine. Tam je vztah k ľuďom, prírode, tam som dostal základy života. Prirodzené, naturálne. Z toho potom ďalej vyplýva, čo človek robí a ako to robí. Tá náatura, prirozenosť je v tých koreňoch.

Keby ste sa mali teraz pozrieť na svoje detstvo dospelými očami, aké ste boli dieťa?

- No, (smiech) bol som veľmi rôznorodé dieťa. Na jednej strane som bol dosť poslušný, čo bolo možno aj tým, že som stráví velmi veľa času v nemocnici, kym som nezačal chodiť do školy. Tým pádom tu bol veľký strach mojich rodičov, a vysteľovala sa tu moja veľká naviazanosť na rodinu, ktorá je tu podnes. U svojich detí sa to snažím pestovať tiež. No a samozrejme ako premiant triedy a v podstate jeden z najlepších žiakov som určite rodičom hanbu nerobil a dá sa povedať, že štúdium bolo v pohode. Druhá vec, ktorú treba povedať je, že som bol veľmi živý. Nebol som dieťa, ktoré vydržalo zavreté medzi štyri stenami, a len doma, to vobec nie. Mňa bol problém dostať do posteľe, a vobec domov. Opäť to bolo tým prostredom na dedine – hory, lúky, lesy... samozrejme aj športy – futbal, hokej, hádzaná, to bolo od rána do večera. No a potom samozrejme ten les, hlavne veľa času v lese, v prírode.

Podľa tohto rozprávania to vyzerá, že vaše ďalšie kroky mali smerovať na vysokú školu s lesnickým či športovým zamieraním. Vy ste však skončili na technike. Prečo?

- Mal som veľmi rád matematiku najmä kvôli našej pani učiteľke triednej – Márii Kiššovej z Petrovian, ona nás doslova pobláznila do matematiky. Po ZŠ som išiel na gymnázium, keďže ako väčšina ôsmakov som

nemal šajnu, čo chcem robiť. S veľkým rešpektom si spomínam na viačerých učiteľov z gymnázia, najmä na nášho triedného, Slavomíra Hrinku. Bol nám veľmi blízky, lebo bol mladý učiteľ, a jeho náatura bola veľmi podobná tej mojej – takže dobrý, poctívý človek, ale na druhej strane trošku aj šibal. Ten bol pre mňa vzorom. Bol to matematik, ale on prednášal matematiku aj s poéziou. Dával do toho šťavu. Navyše ma lákali počítače, nie však teoreticky, ale prakticky. Preto som nakoniec aj vystudoval robototechnológiu a robotiku, čiže programovanie robotov. Myslel som si, že to bude zmysel môjho života.

ko - d'aleko, tak som si urobil rekvalifikačný kurz na počítače a v rámci toho som dostal za úlohu robiť pol roka na VPP na Prešovskej univerzite, vtedy to samozrejme bola ešte UPJŠ. A potom to už išlo veľmi rýchlo. Prvé a úspešné elektronické prijímačky na Filozofickej fakulte, neskôr prišla prešovská pobočka univerzitnej knižnice, kde hľadali niekoho, kto by začal robiť automatizáciu v knižnici. Tak som začal robiť správcu hardvéru, potom systémového knihovníka, staral som sa o všetko nielen v Prešove, ale aj v Košiciach na UPJŠ, lekárskej, prírovedeckej a právnickej fakulte. Ja som bol vlastne taký cestujúci lietajúci systémový knihovník, a ani som si to neuvedomil, a akosi som sa ponoril do toho knihovníctva. Spojili sa mi tak dve lásky – technika a matematika s knihami. No a tak som sa v tom našiel. Už iná vec je, že som začal robiť riaditeľa tejto knižnice.

Ing. Peter Hal'ko, riaditeľ UK PU

Foto: archív redakcie

i literáti tu majú dvere otvorené, lebo takéto akcie narúšajú stereotyp života a dávajú tejto knižnici aj iný rozmer. To, ako často sú tieto akcie, a koľko ľudí sa na nich zúčastňuje svedčí o tom, že tieto akcie sú prospešné, snáď by som pošepkal kompetentným, že by mali uvažovať o múzeu či galérii, kde by boli stále expozície, alebo o nejakej koncertnej siedni, kde by sa tieto veci dali skľbiť. Pretože si myslím, že pokiaľ je naša univerzita zameraná týmto smerom, také veci by mali byť samozrejmosťou. Bohužiaľ, nie sú. Ale sme mladá univerzita, za ten čas sa nám podarilo urobiť veľa, hoci viacerí tvrdia opak. Ja myslím, že toho nie je málo. Treba však mať ďalšie plány, ciele. Keby ste mali zlatú rybku, ktorá by vám splnila dve želania, jedno pracovné a jedno súkromné, čo by ste si želali?

- Čo sa týka toho pracovného, želal by som si dôstojný stánok pre našu knižnicu, ktorá za ten čas dokázala, že je toho hodná. To znamená mať jednu veľkú budovu, kde by bola univerzitná, popripráde aj vedecká a okresná knižnica. Keby boli všetky tri v jednej budove, ja by som sa vobec nehneval. Ale musím povedať, že v tej pracovnej oblasti sa mi splnili želania, ktoré by ani zlatá rybka nevyplnila, a sice že mám vedľa seba ľudí vzdelaných, inteligentných, pracovitých, ktorí dokážu moje vizie premeniť na realitu. Ľudí, ktorí chcú, aby za nimi niečo ostalo, nie takí, ktorí prišli prežiť deň. Čo sa týka súkromia, tam je to jednoznačné. Poviem to tak všeobecne – zdravie pre moju rodinu, to je všetko. Nič iné si neželám. Všetko ostatné je v našich rukách, aby sme to urobili tak, ako nám vyhovuje. Myslím, že to povedal už niekto predo mnou: „Šťastný je len ten, kto vie, že má dostatok“.

Za rozhovor d'akuje
Martin Michelčík

„Šťastný je len ten, kto vie, že má dostatok“

No a nakoniec ste skončili pri knižnici. Trochu veľký skok, Nie?

- Ani nie, pretože moju druhou väčšou boli odjakživa knihy. Len taká perlička – my sme bývali na dedine, ale v bytovke, a pod nami bola obecná knižnica, o ktorú som sa od svojich 12 rokov aj stal. Takže vztah ku knižniciam som mal odmlačku. Prvý kontakt s knihami mi sprostredkovali moje sesternice, o 3 – 5 rokov staršie, ktoré sa so mnou hrávali na školu, a ja som bol vždy samozrejme žiak. Neskôr, keď som bol na gymnáziu, kupovali mi knihy, ktoré deti v mojom veku bežne nečítali. No a keď sme sa pristáhli do Prešova, keď som sa rozskúkal, jedny z mojich prvých krokov viedli do okresnej knižnice, kde práve začínala pracovať moja terajšia kolegyná Anka Repková. Ja som jej doslova ničil nervy, lebo som sa rozhoradol, že prečítam všetky knížky, ktoré tam majú. A ona ich pre mňa vždy ochotne zhádzala... No a knižnica P. O. Hviezdoslava je pre mňa dodnes synonymom ozajstnej knižnice. Vždy tam boli milé „tety“, ktoré vedeli pomôcť, a nie odstrašiť človeka.

A dnes jednu knižnicu vediete...

- Keď som skončil školu, miesto pre robototechnológa tu nebolo širo-

S tým som neboli taký spokojný, nechcel som do toho ísť, lebo si myslím, že práca s ľuďmi je to najhoršie, čo v živote človeka môže byť. Keď má mladý, 30-ročný človek riadiť knižnicu, kde je 20 žien... myslím si, že sú aj lepšie adrenalínové športy. Nakoniec som to zobrajal a nemôžem povedať, že nie som rád. **Má vôbec riaditeľ knižnice čas na knihy?**

- Určite áno. Aj keď... Vtedy keď vznikla PU, musela tu z pobočky vyrásť ústredná knižnica. A to nebolo ľahké. Chýbali tu isté zažité veci, človek musel odznova všetko budovať. Chceli sme zaviesť systém, dokončiť automatizáciu, preškolíť ľudí, boli neustále problémy – priestorové, finančné, personálne... Boli časy, keď, poviem úprimne, som čas na čítanie kníh nemal. Práve vtedy sa však obnovila moja študentská láska k poézii, takže keď už naozaj nemám čas, tak na tú jednu – dve básničky si ho určite nájdem. Je to aj o relaxe.

Univerzitná knižnica sa pod vašim vedením zmenila aj na akýsi univerzitný stánok kultúry...

- Je to o vzájomnom vzťahu – študenti podporujú knižnicu a knižnica robí výstavy, podporuje začínajúcich umelcov, neraz študentov. Hudobníci

Vedecká konferencia k 100. výročiu narodenia biskupa Vasil'a Hopka

Na pôde Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity (GBF PU) v Prešove sa 21. apríla 2004 konala vedecká konferencia venovaná 100. výročiu narodenia blahoslaveného biskupa Vasil'a Hopka (1904 – 1976). Toto podujatie sa uskutočnilo pod záštitou Mons. ThDr. Jána Babjaka SJ, prešovského eparchu.

V rámci programu vedeckej konferencie odzneli prednášky, ktoré napomohli k hlbšiemu poznaniu tejto významnej osobnosti Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Po privítaní účastníkov konferencie, pritomných pozdravil dekan fakulty doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. V úvodnej prednáške doc. ThDr. Peter Štrášák, PhD., vedúci Katedry cirkevných dejín GBF PU, ktorá bola spoluorganizátorom konferencie, priblížil spoločensko-náboženskú situáciu v Československu a následne likvidáciu Gréckokatolíckej cirkvi v 50. rokoch totalitným systémom.

Čo nám chce Cirkev povedať cez blahoslavených a svätých, to bola téma prednášky otca biskupa Mons. Jána Babjaka SJ. Vo svojej meditácii zdôraznil, aby sme viac komunikovali s našimi blahoslavenými, a tak rozvíjali ich kult v živote miestnej Cirkvi.

Blahoslavený Vasil' Hopko počas svojho života pôsobil ako špirituál v kňazskom seminári a zároveň ako profesor na Vysokej bohosloveckej škole v Prešove. ThLic. Peter Borza vo svojej prednáške poukázal práve na vzťah biskupa k týmto eparchiálnym inštitúciám.

Život blahoslaveného bol naplnený mnohými aktivitami, ktoré prispievali k zveľadňovaniu našej Cirkvi. Jednou z nich bola aj systematická gréckokatolíckej farnosti v Prahe. Práve podiel Vasil'a Hopka na jej zriadení vyzdvihol Mgr. Jaroslav Coranič, odborný asistent na Katedre Cirkevných dejín GBF PU.

Pôsobenie ThDr. Vasil'a Hopka ako pomocného prešovského bisku-

pa, bolo hlavnou tému prednášky o. Mgr. Juraja Voroňáka. Prednášajúci poukázal na jeho horlivú činnosť, vzťah k východnému byzantskému obrazu, vernosť Svätému Otcovi a pod.

Nemalou mierou k naplneniu zámeru konferencie prispel aj o. PaedDr. František Dancák, odborný asistent GBF PU, osobnými spomienkami na blahoslaveného biskupa Vasil'a Hopka vychádzajúc zo svojej korešpondencie s biskupom Vasil'om.

Myšlienky prednášky s názvom Duchovný odkaz blahoslaveného biskupa Vasil'a Hopka od Milana Hromníka SJ boli výzvou, aby sme tohto hrdinského syna Gréckokatolíckej cirkvi nielen poznali, ale aby sme jeho duchovný odkaz prijali do svojho života.

Na záver odzneli diskusné príspevky emeritného biskupa Mons. Jána Hirku, o. ThDr. Marcela Mojzeša, Mgr. Andreja Kaputu a Mons. Jána Gajdoša, ktoré pritomných obohatili odbornými znalosťami z jeho života a svojimi osobnými spomienkami na neho.

Vedecká konferencia bola ukončená molebenom k blahoslavenému biskupovi Vasil'ovi Hopkovi v kaplnke pri jeho relikviách v prešovskej katedrále.

Doc. ThDr. Peter Štrášák, PhD., Kat. cirkevných dejín GBF PU

Projekt Zdravie pre všetkých v 21. storočí pokračuje

Dokument Zdravie 21 má v súlade so svojím názvom 21 cieľov, ktoré spresňujú zdravotnícke stratégie na obdobie nasledujúcich dvadsiatich rokov v celosvetovom meradle. Ciele sú konkretizované na podmienky jednotlivých regiónov i krajín. Pre európsku oblasť patri medzi najpodstatnejšie solidarita v zdravotnej starostlivosti, rovnosť v prístupe k starostlivosti a etika zdravotníckej starostlivosti.

Problémom je aj zvyšujúci sa výskyt infekčných ochorení, ktoré sa začína objavovať nielen v chudobejších krajinách, ale aj v štátach s pomerne vysokou životnou úrovňou. Ďalšou oblasťou je skracovanie hospitalizácie pacientov v nemocničných zariadeniach, čo si vyžaduje zabezpečenie kontinuálnej starostlivosti po prepustení z nemocnice, ale i prehodnotenie kvality primárnej zdravotnej starostlivosti.

Ďalšia akcia Fakulty zdravotníctva PU v rámci projektu Zdravie v 21. storočí študentov 2. ročníka odboru ošetrovateľstvo so zameraním na napĺňanie cieľa Zdravie 21 zdravie mladých ľudí a zdravý životný štýl sa uskutočnila 23. mája t. r. Vychovať zdravú mladú generáciu je činnosť, ktorá si vyžaduje spoluprácu všetkých, ktorí sa o ňu starajú, no predovšetkým rodičia významným spôsobom ovplyvňujú zdravie, ako aj celkovú kvalitu jej života. Práve rodičia potrebujú dostatok informácií v oblasti kvalifikovanej odbornej starostlivosti o dieťaťa. Deti a adolescenti sú jedinečné ľudské bytosti, ktoré reagujú na chorobu osobitným spôsobom, no aj v liečbe si vyžadujú osobitný prístup.

Hlavným poslaním akcie bolo poskytnúť odborné informácie rodičom z oblasti výživy, prevencie alergických a infekčných ochorení a tým prispieť k významnejšej ochrane a podpore zdravia ich dieťaťa. Akciu sme realizovali v hypermarkete Tesco, v OD Tesco, v Kauflande, v diagnosticko-terapeutickom cen-

tre Reimanus a v materskom centre Mymany.

Oslovených bolo 100 rodičov s deťmi vo veku od dvoch mesiacov do 14 rokov a prostredníctvom letákov a vzájomnej komunikácie im boli poskytnuté rady a informácie o výhodách kojenia pre mamičky s deťmi vo veku od druhého mesiaca do šiestich mesiacov. Pre rodičov detí v bátori a predškolskom období boli pripravené letáky obsahujúce informácie o vhodných a nevhodných potravinách pre toto vekové obdobie. V rámci prevencie infekčných ochorení bol rodičom poskytnutý očkovací kalendár a rodičmi vysoko pozitívne hodnotené informácie o prejavoch jednotlivých infekčných ochorení. Vzhľadom na to, že alergické ochorenia tvoria v súčasnosti významný medicínsky a ošetrovateľský problém, našou snahou bolo zameriť sa aj na túto oblasť radami o prevencii, liečbe, ošetrovateľskej starostlivosti, kvalite života dieťaťa s alergickými prejavmi. Rodičia nám ochotne poskytli informácie o návykoch dieťaťa čo sme aj písomne zaznamenávali prostredníctvom dotazníka.

V hypermarkete Tesco za pritomnosti zástupcov z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva bola akcia obohatená o atribúty životného štýlu. Konkrétnie išlo o meranie krvného tlaku, meranie množstva tuku v tkanivách, meranie množstva vydychovaného kysličníka uholnatého v tkanivách a glykémie.

Chápanie pojmu zdravie závisí od spoločnosti, stupňa jej rozvoja a od jej kultúry, čo sa napokon prejavuje v zdravotnej starostlivosti, ako aj v úlohách, ktoré má ošetrovateľstvo v danej spoločnosti plniť. S rozvojom spoločnosti sa ďaľšie pozornosť presúva čoraz viac na starostlivosť o zdravie, podporu a ochranu. Ošetrovateľstvo v primárnej zdravotníckej starostlivosti sa zameriava práve na tieto aspekty a touto akciou venovanou mladej generácii sme sa usilovali o naplnenie týchto cieľov.

PhDr. Iveta Ondriová,
PhDr. Marta Jakubíková,
PhDr. Daniel Jordán,
PhDr. Lubica Rybárová,
FZ PU

Informačné stretnutie o programe Leonardo da Vinci

Oddelenie zahraničných vztáhov PU zorganizovalo v stredu 21. apríla t. r. informačné stretnutie Leonardo da Vinci, s cieľom poskytnúť študentom viac informácií o mobilitnom projekte Prešovskej univerzity s názvom Zlepšenie pripravenosti univerzitných študentov na zvyšovanie konkurencie na európskom trhu práce prostredníctvom praktických stáží. Tento projekt je realizovaný s podporou európskeho spoločenstva.

Na stretnutie v Študentskom servisnom centre (ŠSC) boli pozvané študentky, ktoré v rámci projektu absolvovali odborné stáže v Grécku, Španielsku a v Holandsku. Do ŠSC prišiel aj doc. PhDr. Michal Varchola, CSc., prorektor PU pre zahraničné vztahy.

Stážistky prezentovali študentom informácie o podmienkach a spô-

sobe realizácie stáži. Dve študentky boli na praktickej stáži v jednej z atén-ských cestovných kancelárií. Ďalšie dve absolvovali odbornú stáž v španielskom Baskicku vďaka vzdelávacej inštitúcii Lea Artibai Ikastetxea, ktorá je partnerom projektu a zabezpečila celý ich pobyt v Španielsku. Jedna z nich pracovala v turistickom informačnom centre.

Mgr. Zdenka Medoňová
Odd. zahraničných vztáhov,
Rectorát PU v Prešov

Konferencia rusistov k jubileu pracoviska na PU sa vydarila

Tohoročnému 50. výročiu založenia prešovskej vysokoškolskej rusistiky bola venovaná konferencia rusistov, ktorá prebiehala v dňoch 17. až 19. júna t. r. v priestoroch PU. Na jej otvorení v aule PU sa zúčastnil rektor PU prof. PhDr. F. Mihina, CSc., predsedníčka Asociácie rusistov Slovenska (ARS) prof. PhDr. E. Kollárová, CSc., predsedu Českej asociácie rusistov (ČAR) PhDr. J. Klapka a ďalší hostia a účastníci konferencie z deviatich krajín.

Rektor PU vysoko vyzdvihol činnosť niekoľkých generácií prešovských rusistov a odovzdal terajším prešovským rusistom vzácný dar - štvordielny Slovník jazyka Puškina. Predseda ČAR udelil Katedre rusistiky a translatológie (KRT) FF PU Medailu Jozefa Jungmanna. Na adresu prešovských rusistov boli vyslovené viaceré pekné myšlienky vo vystúpeniach predsedníčky ARS, zástupkyne Štátnej univerzity ruského jazyka A. S. Puškina v Moskve prof. N. V. Kulibinovej a ďalších hostí. Konferencia prebiehala pod názvom Hľadanie ekvivalentnosti II, čím tematicky nadväzovala na podobnú medzinárodnú vedeckú konferenciu spred dvoch rokov. Jej odbornými východiskami boli dva grantové projekty VEGA, ktoré sú v záverečnom roku svojho riešenia.

Rokovania odbornej časti konferencie sa uskutočnili v sekciách - lingvistickej, literárnej, prekladateľskej a kulturologickej. Základným smerovaním bolo hľadanie a prezentácia etnokultúrnych rusko-slovenských a slovensko-ruských reália cez jazykové fakty v uměleckom, publicistickom a odbornom teste. Tento spôsob výskumu jazyka sa v širšom rámci realizuje v rusistike zvlášť v posledných rokoch. Pomáha v prvom rade objektívnejšie a hlbšie spoznávať korene konkrétnej kultúry, porovnávať ich so základmi druhej etnokultúry a súčasne vytvára priestor na hľadanie možných ekvivalentov. Pritom ide nie o jednoduché prekladateľské ekvivalenty na úrovni bežného prekladu, ale o hľadanie **reálneho obsahu jazykových jednotiek** v tej ktorej kultúre. V poslednom období sa pre tento spôsob výskumu ujíma termin **koncepciosféra jazyka** (ruského, slovenského), za ktorou sa skrývajú bohaté etnokultúrne asociácie a konotácie slov, frazem, syntaktických štruktúr a pod. Rokovanie v jednotlivých sekciách prinieslo mnoho nových konkrétnych poznatkov z rusko-slovenských porovnávaní (nové interpretácie literárnych diel, národné koncepty patriotizmu, jazyky menších, semiotika jazykových znakov na pozadi kultúry, aplikácia kulturologie pri vyučovaní cudzích jazykov a pod.). Ako ukázala diskusia a záverečné hodnotenie v jednotlivých sekciách tento druh filologického badania má značné perspektivity, ktoré sú podmienené najmä narastajúcou intenzitou medzikultúrnych kontaktov.

Kultúrno-spoločenská zložka konferencie bola zastúpená úvodným dvojhodinovým kultúrnym programom, ktorý prebiehal pod názvom **Výmena generácií**. Predstavili sa v nôm žiaci základných škôl z Brezovice a Krievian, z gymnáziá z Lipian, rusisti z FF Prešov. Úvod a záver rámcovali vystúpeniami vynikajúci spevácky súbor PU pod vedením Mgr. T. Kanišákové, PhD. a profesionálni umelci z Prahy - Ruský salón pod vedením PhDr. J. Klappa, ktorí vytvorili nádhernú atmosféru v programe ruských romanci aj 18. júna v prešovskom PKO. Účastníci konferencie mali možnosť spoznať pamiatky Prešova, keď prehliadku a výklad po rusky zabezpečovali študenti 4. ročníka našej katedry prekladateľského odboru. Do celkového programu konferencie vhodne zapadol okrúhly stôl s bývalými členmi obidvoch prešovských katedier rusistiky, na ktorom sa hostia vyjadrovali najmä ku zborníku spomienok, ktorý katedra spolu s nimi pripravila k svojmu jubileu.

Racionálna atmosféra odbornej časti konferencie, duchovné zážitky zo spominaných kultúrnych programov a dojmy z krásy, ktorú ponúkol výlet na Pieniny, tvorili základnú triádu trojdňového stretnutia rusistov a ich priateľov na FF PU v Prešove. Katedre rusistiky a translatológie v organizovaní tohto podujatia výrazne pomohol Rektorát PU, Dekanát FF, Metodické centrum v Prešove a Ruský klub v Prešove. Na tomto mieste všetkým výjadrujeme „bol'soje spasibo“!

Veľmi milým epilogom našej konferencie bolo udelenie Striebornoj medaily PU jednému zo zakladateľov prešovskej rusistiky doc. PhDr. J. Dzurendovi, CSc., ktorú v mene rektora PU odovzdal vzácnemu hostovi, bývalému dekanovi FF, vedúcemu katedry ruského jazyka a literatúry na FF v Prešove terajší dekan FF prof. PhDr. R. Dupkala, CSc.

Prvé ohlasy na jubilejnú rusistickú konferenciu sú veľmi priažnivé, účastníci osobite oceňujú celkovú atmosféru, ktorá umožňovala nielen rozširovať kontakty rusistov jednotlivých krajín, ale vhodnou formou reprezentovala PU, Prešov a našu krajinu.

Prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD., vedúci KRT FF PU v Prešove

Kontakty ITHM s partnermi v Grécku majú stále zmysel

S konciacim sa školským rokom vrcholia aj aktivity Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (ITHM) FF PU v Prešove v spolupráci s gréckymi inštitúciami, ktorá sa úspešne rozvíja už mnoho rokov. V tomto školskom roku sa podarilo zrealizovať viaceré osobné kontakty.

S konciacim sa školským rokom vrcholia aj aktivity Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (ITHM) FF PU v Prešove v spolupráci s gréckymi inštitúciami, ktorá sa úspešne rozvíja už mnoho rokov. V tomto školskom roku sa podarilo zrealizovať viaceré osobné kontakty.

Už tradične sa uskutočnil jednosemestralný pobyt študenta ITHM na Technological Educational Institution of Thessaloniki (TEI). Podarilo sa zrealizovať učiteľskú mobilitu - krátky štvordňový pobyt. Autor článku počas pobytu na TEI odučil niekoľko hodín a monitoroval pobyt nášho študenta, jeho študijné povinnosti a mal možnosť oboznámiť sa s výučbou na TEI. Táto grécka vzdelávacia inštitúcia je z pohľadu Stredeurópana trochu odlišná od našich predstáv. Vládne tam duch gréckych filozofov a vznáša sa vo vzduchu tradícia. Učiteľ prednášajúci študentom pod stromom - tento duch slobody je tu stále prítomný. Gréci chápú hodnotu vzdelania - bezplatné štúdium, strava pre študentov zdarma. Aj prístup k životu by mohol byť pre nás poučením. V súčasnosti toľko diskutované zásahy do našich zvykov vyvolané vstupom do EÚ tam často absentujú. Aj komunita zahraničných študentov je veľmi zaujímavá. Najviac bolo Talianov, ale zastúpenie tam mala celá Európa, napr. Portugalsko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko a Lotyšsko. Bolo možné stretnúť aj grécku študentku, ktorá sa práve vrátila z polročného pobytu v řecku. Zahraniční študenti sú naozaj euroštudentmi. Najviac by o tom vedel porozprávať študent ITHM Roland Štefan, ktorý v tomto období končí svoj niekoľkomesačný pobyt na TEI. Osobitne je potrebné vyzdvihnuť pomoc profe-

sora Pantelisa Kyrmizoglou, bez ktorého by sa mnohé problémy riešili veľmi ťažko. Drží ochrannú ruku nad študentmi a svedectvom o nadštantardných vztahoch je aj to, že študentka ITHM, ktorá absolvovala pobyt na TEI v minulom školskom roku, si s ním pravidelne vymení neformálny e-mail. Pán profesor navštívil pred niekoľkými rokmi PU v Prešove. Spomenul si na kolegov z katedry manažmentu PU. Je to veľký historický oblúk. Kedysi z tohto mesta prišli Konštantín a Metod a položili základ slovenskej vzdelanosti. Dnes študenti po storčiach od prinesenia hlaholiky sa vracajú do Thessalonik a nachádzajú spoločný pohľad na odborné problémy.

No nielen štúdium je dôležité pre život. Na konci mája odišla na zahraničnú prax do Grécka skupina 19 študentov. Okrem už skúsených znalcov tohto prostredia z vyšších ročníkov boli v skupine aj mladší študenti. Celú skupinu si v decembri 2003 vybrali manažéri z Grécka zo Sani Beach. Takto študenti ziskávajú ďalšiu cennú skúsenosť z práce vo veľkých hotelových kompleksoch. Počas minuloročnej letnej sezóny zažili stretnutie predsedov vlád európskych štátov (Porto Carras a Sani Beach) a v tomto roku uvidia Grécko ako krajinu letnej olympiády.

Napriek značnej geografickej vzdialenosťi a rozdielu temperamentu by Grécko mohlo dať mnoho inšpirácií pre Slovensko v tomto období. Veľa problémov je veľmi podobných. Prispôsobenie sa minoritnej komunity z Albánska, otázka cien pri prechode na euro a aj samotné uplatňovanie predpisov EÚ v praxi by bolo pre nás veľmi inšpirujúce.

PaedDr. Július Alcnauer
ITHM FF PU

Manolis Papadakis (vľavo) pri decembrovej návštive ITHM.

Inštitút turizmu a hotelového manažmentu FF PU vznikol pred desiatimi rokmi

Desiate výročie zastihlo Inštitút turizmu a hotelového manažmentu v období reštrukturalizačných zmien. Napriek tomu však jeho pracovníci a študenti neopomenuli takú významnú udalosť a, ako zhodnotil riaditeľ ITHM, pripomenu si ju „skromne, no dôstojne“. V rámci programu osláv dominovali slávnostný seminár a prednáškový pobyt profesora z partnerskej Savojskej univerzity, ktorá v začiatkoch ITHM priamo ovplyvnila jeho odborný profil.

V uplynulých týždňoch si Inštitút turizmu a hotelového manažmentu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pripomienal 10. výročie svojho vzniku. Pri tejto priležitosti zorganizovalo vedenie Inštitútu slávnostný seminár so zahraničnou účasťou, ktorý sa konal v stredu, 28. apríla 2004, v priestoroch budovy Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu na Konštantinej ulici. Zúčastnili sa ho študenti a vyučujúci ITHM, ako aj pozvaní hostia: prof. František Michina, CSc. - rektor Prešovskej univerzity v Prešove, prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. - prodekan pre rozvoj Filozofickej fakulty, prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD. - vedúca Katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty prírodných a humanitných vied, doc. Ing. Róbert Štefko, PhD. - vedúci Katedry manažmentu Filozofickej fakulty, Ing. Juraj Tej, CSc. - vedúci Katedry verejnej správy Fakulty prírodných a humanitných vied, Ing. Vilim Sopko - bývalý primátor mesta Prešov, prof. Michel Bauer - Centre Interdisciplinaire de Recherche sur le Tourisme de l'Université de Savoie.

Slávnostný seminár otvoril Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. krátkym príhovorom, v ktorom privítal všetkých zúčastnených. Následne vystúpil Doc. PaedDr. Milan Ďuriček, CSc., prvý riaditeľ Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu. Jeho správa pod názvom: „Vznik a prvé roky ITHM“ chronologicky sumarizovala začiatky pôsobenia a práce Inštitútu. Referátom pojednávajúcim o súčasných aktivitách, „Príprava manažérov pre oblasť turizmu na

Prof. Bauer pripaja na ďalšie úspechy ITHM
Foto: Július Alcnauer

Pozvaní hostia, učitelia a študenti ITHM so záujmom sledujú vystúpenia rečníkov (na obr. doc. PaedDr. Milan Ďuriček, CSc.)
Foto: Július Alcnauer

Prešovská univerzita spolupracuje so svojím savojským partnerom už od roku 1994. Kooperácia prebieha medzi zložkami ITHM FF a ATE - IUP MTHL (Activités tertiaires d'entreprise - Institut Universitaire Professionnalisé „Management de Tourisme-Hôtellerie-Transport et Loisirs“), a to predovšetkým v oblasti učiteľských a študentských mobilít na základe bilaterálnej dohody v rámci programu SOKRATES-ERASMUS.

Profesor Bauer sa pri vzniku ITHM osobne angažoval v procese prípravy učebných programov. Pravidelne prispieva novými publikáciami do francúzskej knižnice Inštitútu. Slovensko navštívil v rámci svojho prednáškového turné po Európe. V Prešove sa zdržal osiem dní. Na pôde Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu predniesol dve odborné prednášky z oblasti turizmu.

V úvodnej prednáške, „Gestion des destinations“, utorok, 27. apríla, poukázal na negatívny trend pri prezentácii turistických destinácií v katalógoch cestovných kancelárií. Následne argumentoval potrebu destinácií vytvárať a spravovať svoj imidž voči verejnosti a potencionálnym klientom vo vlastnej gescii. Profesor uviedol i konkrétné príklady (pseudo) propagácie stredisk zimných športov v katalógoch cestovných kancelárií. V piatok, 30. apríla, v prednáške „Comportements du consommateur“ prezentoval svoje úvahy o zmenách v správaní sa konzumenta v cestovnom ruchu, a z toho vyplývajúcej potrebe modifikovať ponuku v cestovnom ruchu. Predstavil i odlišnosti v preferenciach klientov rôznych národností.

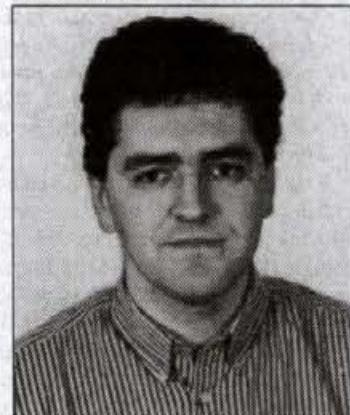
Počas návštevy ho prijal aj rektor Prešovskej univerzity v Prešove. Ich pracovné stretnutie a spoločný obed sa konali vo štvrtok, 29. apríla. Za prítomnosti riaditeľa ITHM rokovali i o možnostiach prehlbenia spolupráce medzi univerzitami v kontexte rozšírenej Európy.

Profesor Bauer, ako vedecký pracovník aktívny vo výskume, prejavil veľký záujem aj o mesto Prešov a jeho širšiu regiuon. Počas svojho pobytu trávil popoludnia cyklistickými exkurziami v okoli, v piatok, 30. apríla, absolvoval spolu s prof. RNDr. Michaeli, PhD. výlet na Spišský hrad a v sobotu, 1. mája, navštívil s Doc. Ing. Štefanom Kiretom, CSc. tatranskú oblasť.

Po odchode profesora sa vyučujúci i študenti ITHM vrátili do riadneho pracovného režimu a venujú sa plneniu svojich pracovných povinností.

Jaroslava Mrázová
ITHM

Katedra geografie a regionálneho rozvoja má nového docenta

Doc. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD. sa narodil v roku 1969 v Bardejove. Štúdium odboru geografia a kartografia v špecializácii kartografické modelovanie pre GIS na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave ukončil v roku 1992. V rokoch 1992 - 1996 pôsobil na Katedre kartografie, geoinformatiky a DPZ Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave najprv ako interný doktorand a neskôr ako jej vedecký pracovník. Bol spoluautorom nadácia GeoFórum, ktorá v období rokov 1994 - 1996 podporovala rozvoj geografických informačných systémov a diaľkového prieskumu Zeme na Slovensku a v Českej republike. Od roku 1996 pôsobil na Mestskom úrade v Bardejove ako správca mestského geografického informačného systému. Po úspešnej obhajobe dizertačnej práce získal v roku 1998 akademickú hodnosť PhD. na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave v odbore kartografia a geoinformatika.

V roku 2001 sa stal odborným asistentom na Katedre geografie a geokológie FHPV PU v Prešove, kde prednáša najmä geoinformatiku, kartografiu a kvantitatívne metódy.

Vo svojej vedeckovýskumnnej činnosti sa zameriava najmä na modelovanie procesov v krajine pomocou geografického informačného systému, digitálne modely georeliéfu, trojrozmerné modelovanie a vedeckú vizualizáciu. Doteraz publikoval 60 vedeckých a odborných prác. V roku 1992 absolvoval študijný pobyt na University of Herfordshire v Hatfieldie (Veľká Británia) a v roku 2002 na North Carolina State University v Raleigh (USA). Bol spoluriešiteľom viacerých domácich a zahraničných vedeckých projektov. V súčasnosti vede Laboratórium geografických informačných systémov na Katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove.

Prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD., vedúca Katedry geografie a regionálneho rozvoja FHPV

Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU na konferencii v Poľsku Forma prospešná pre obe strany

V dňoch 15. a 16. apríla 2004 sa uskutočnila konferencia dvoch partnerských subjektov a to Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU a Katedry pedagogiky spoločnej Univerzity v Lodži na tému Skúmanie – pôsobenie – vzdelávanie.

Toto stretnutie sa uskutočnilo na základe dlhodobej partnerskej spolupráce medzi dvoma katedrami, ale aj na základe osobnej a profesionálnej spolupráce jej vedúcich, konkrétnie prof. Anny Tokárovej a prof. Ewy Marynowicz-Hetky.

Naši hostitelia v priebehu dvoch dní pripravili bohatý program. Pri úvodnom stretnutí sme si navzájom predstavili oblasti, na ktorých pracujú jednotliví členovia katedier. Na tomto základe tak mohli vzniknúť niektoré tímy, ktorých úlohou bude riešenie spoločných projektov. Významnou pomôckou pri spoločnom rokování bol vopred pripravený slovensko-poľský slovník autorov Stanislava Konečného a Beáty Balogovej, ktorý v úvode v krátkosti predstavoval sociálny systém Poľska a v druhej časti priniesol okolo päťsto hesiel a rečových zvratov používaných v spoločenskom styku a tým prispel k lepšiemu porozumeniu zúčastnených strán. Aby nešlo len o teoretickú rovinu skúmania, pripravili naši partneri návštěvu štyroch zariadení sociálnej pomoci a to: Domu pomocy spoločnej, Fundacja Praester, Oddzial lódzki Polskiego związku głuchych a Miejski Ośrodek pomocy spoločnej. Veľmi sme ocenili priateľský prístup pracovníkov týchto inštitúcií, ktorí sú nám pokúsili priblížiť svoju prácu.

Na ďalší rokovací deň pripravili naši hostitelia videozáznam a transkripciu vzdelávacej akcie Domu pomocy spoločnej, na základe ktorej sa uskutočnila charakteristika organizácie a práce tohto zariadenia. V závere konferencie sa obidve katedry dohodli na ďalšej spoločnej spolupráci, výstavom ktorej by malo byť vydanie zborníka príspevkov a doplneného slovensko-poľského odborného slovníka.

Spoločné stretnutie potvrdilo prevedenie, že takáto forma spolupráce je odborne prospešná pre oboch partnerov a pomáha aj k upevňovaniu slovanskej vzájomnosti.

PhDr. Beáta Balogová

Poľsko-slovenské dialógy pokračujú

Viaceré fakulty a katedry PU majú už tradične dobre vybudované kontakty s partnerskými inštitúciami v Poľsku (Lodž, Rzeszow, Katovice, Krakov). Nové možnosti spolupráce v rámci cezhraničnej a medziregionalnej spolupráce sa črtajú aj s novovzniknutou Štátou vysokou školou v Sanoku, ktorá vzdeláva študentov v trojročných bakalárskych študijných odboroch ako napr. kultúra krajín karpatského regiónu, poľský jazyk a kultúra, ukrajinský jazyk a kultúra, ale aj slovenský jazyk a kultúra. Pre rozvoj spolupráce oboch inštitúcií je dôležité, že aj na Katedre slavistiky FF PU sa vyučuje poľský jazyk a literatúra ako špecializácia v rámci študijného odboru slavistika.

Určite aj tieto momenty podmienili vznik projektu v rámci európskeho programu PHARE s názvom Spoločné literárne dedičstvo. Zmyslom a cieľom iniciatívy z poľskej strany, za ktorou stál najmä mladý slovakista Mgr. Tadeusz Królczyk, bolo vytvoriť bázu pre rozvoj ďalšej spolupráce medzi dvomi vzdelávacimi inštitúciami a to na úrovni vedecko-pedagogickej aj študentskej. V rámci projektu, ktorý bol zameraný na umelecké preklady, sa konal v aprí-

li päťdňový prekladateľský workshop v Prešove, priebežná prekladateľská súťaž umeleckej prózy pre študentov obidvoch katedier a vedecká konferencia Spoločné poľsko-slovenské literárne dedičstvo, ktorá bola spojená so slávnostnou akadémiou a odovzdávaním cien. Na tomto dvojdňovom podujatí (2. - 3. jún), ktoré sa konalo v Štátnej vyskej škole v Sanoku sa zúčastnili odborníci z obidvoch inštitúcií a na slávnostnom odovzdávaní cien aj riaditeľka Slovenského inštitútu vo Varšave Helena Jacošová i predstavitelia regionálnych samospráv z poľskej aj slovenskej strany.

Ocenenia získali titul prešovskí študenti: 1. miesto Ivana Džundová (4. ročník), 2. miesto: Kristína Benáčiová (1. ročník), 3. miesto Mirosława Ćurová (1. ročník) a dve čestné uznania Lucia Němcová (5. ročník) a Gabriela Ivanová (1. ročník).

Ukázalo sa, že cezhraničná slovensko-poľská spolupráca môže byť podnetná a zaujímavá nielen pre obchodníkov a podnikateľov, ale aj pre študentov a pedagógov humanitného zamerania.

Peter Káša

Prvá praktická štátne skúška v akademickom roku 2003/2004 na FZ PU Prešov

Historická premiéra potvrdila odbornú pripravenosť

Štúdium na FZ PU je špecifické praktickou výučbou študentov v zdravotníckom zariadení. Celkový počet praktických hodín na jedného študenta počas trojročného štúdia predstavuje 2370 hodín z celkového počtu 4600 hodín, stanovených na odbornú praktickú prípravu sestry – bakalárky pre potreby praxe. Študenti počas štúdia absolvujú klinickú odbornú prax na jednotlivých klinických školiacich pracoviskách ako sú klinika pediatrie, klinika vnútorných chorôb, klinika kardiologie, klinika chirurgie, klinika urgentnej medicíny a úrazovej chirurgie vrátane onkologických a rádio-terapeutických oddelení. Práca na oddeleniach si vyžaduje od študenta vysokú odbornú prípravu, humánny prístup k pacientovi, schopnosť empatie, asertivity a preukázania komunikačných zručností.

Prvá štátne skúšky na Fakulte zdravotníctva PU.

Foto: Martin Michelčík

Historicky prvé praktické štátne skúšky absolvovalo 102 študentov študijného odboru ošetrovateľstvo 10. až 14. mája t. r. na klinikách Fakultnej nemocnice s poliklinikou Jána Adama Reimana v Prešove. Tri skúšobné komisie, pozostávajúce z dvoch docentov a troch odborných asistentov v dopoludňajších hodinách sledovali schopnosť študentov poskytovať komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť u vybraného pacienta/klienta metódou ošetrovateľského procesu. Komplexná ošetrovateľská starostlivosť zahŕňa vykonávanie závislých, nezávislých a súčinných činností sestry, posúdenie pacienta/klienta, vykonávanie fyzikálneho assesmentu vrátane preukázania efektívne menežovať vlastnú ošetrovateľskú činnosť. Druhou časťou praktickej štátnej skúšky prebiehajúcej v popoludňajších hodinách bolo preukázanie teoretických vedomostí z anatómie, fyziológie a kliniky chorôb a ústna obhajoba spracovaného ošetrovateľského procesu.

Študenti FZ museli preukázať požadované teoretické vedomosti so schopnosťou ich aplikácie do praxe. Vyhotovili ošetrovateľský plán, kto-

reho súčasťou bol aj edukačný plán realizovaný v praxi. Študenti, ktorí túto náročnú úlohu nezvládli si musia doplniť vedomosti a zručnosti a opäťovne ich preukázať pred skúšobnou komisiou v opravnom termíne stanovenom FZ.

Členovia skúšobnej komisie spolu s predsedami konštatovali, že študenti sú odborne pripravení na vykonávanie humánnej profesie sestry – bakalárky, v ktoromkoľvek zdravotníckom zariadení na Slovensku. Absolventi odboru ošetrovateľstvo majú možnosť rovnako sa uplatniť v štátach EÚ ako aj v iných krajinách sveta.

Kolektív katedry klinického a komunitného ošetrovateľstva je prevedený, že naši absolventi nám budú robiť dobré meno poskytovaním kvalitnej ošetrovateľskej starostlivosti, ktorou nepoškodia zdravie pacienta/klienta a prispejú k skvalitneniu života jedinca.

PhDr. Slávka Kapová,
PhDr. Silvia Cibriková,
Mgr. Slávka Mrošková,
FZ PU

Maďarskí historici hostami svojich kolegov v Prešove

Zapájanie sa jednotlivých pracovísk PU do projektov presahujúcich úzky regionálny rámec sa stáva stále dôležitejšou podmienkou ich ďalšej úspešnej práce. Práve týmto smerom sa už niekoľko rokov usilujú rozvíjať svoje aktivity aj členovia Katedry dejín FHPV PU v Prešove. Okrem tradične veľmi dobrej spolupráce s domácimi, slovenskými pracoviskami, sa im darí rozvíjať aj kontakty s kolegami v SRN a Českej republike. Navyše v posledných mesiacoch sa ako veľmi perspektívne javia aj možnosti bližšej spolupráce s kolegami z Maďarska.

Zapájanie sa jednotlivých pracovísk PU do projektov presahujúcich úzky regionálny rámec sa stáva stále dôležitejšou podmienkou ich ďalšej úspešnej práce. Práve týmto smerom sa už niekoľko rokov usilujú rozvíjať svoje aktivity aj členovia Katedry dejín FHPV PU v Prešove. Okrem tradične veľmi dobrej spolupráce s domácimi, slovenskými pracoviskami, sa im darí rozvíjať aj kontakty s kolegami v SRN a Českej republike. Navyše v posledných mesiacoch sa ako veľmi perspektívne javia aj možnosti bližšej spolupráce s kolegami z Maďarska.

Dvaja zaujímaví hostia z krajiny našich južných susedov, konkrétnie prodekan univerzity v Szegede, doc. László Koszta a vedúci oddelenia Úradu pre ochranu pamiatok v Budapešti, dr. Pál Lövei navštívili 5. mája Prešov. Po krátkej prehliadke pamiatok v okolí mesta predniesli obaja hostia študentom katedry dejín i záujemcom o históriu dve mimoriadne zaujímavé prednášky. Dr. Lövei sa venoval problematike stredovekých náhrobnych kameňov a pamätníkov, interpretáciu vyobrazení, ktoré sa na nich nachádzajú, rovnako ako surovinám, z ktorých boli vyrobené. Poslucháčov oboznámił s najnovšimi výsledkami výskumov prebiehajúcimi v rámci celého územia Karpatskej kotliny. Predstavil aj časť databázy tvorenej viac ako

1700 kamennými artefaktmi, ktoré boli v tejto oblasti vytvorené do začiatku 14. storočia.

Docent Koszta vo svojej prednáške priblížil jedno z mimoriadne komplikovaných obdobi uhorských dejín, keď sa veľmi pristupnou formou pokúsil načerňať schému postupného budovania cirkevnej správy v Uhorsku v prvej polovici 11. storočia. Za to, že si obe prednášky mohli naši študenti vypočuť, patrí úprimná vdaka študentke prvého ročníka Beate Vidaovej, ktorá niekoľkohodinový tlmočnícky maratón zvládla bez najmenšieho zaváhania. Súčasne patrí podákovanie aj študentom Adriánovi Lattovi, Tomášovi Tonkovi a Petrovi Argalášovi, ktorí sa postarali o dopravu a technické zabezpečenie celej akcie.

Napriek pomerne krátkej pracovnej návštive sa pracovníkom katedry dejín podarilo do budúcnosti vytvoriť veľmi dobré východisko pre rozvíjanie spolupráce s maďarskými historikmi, ktorých pracovisko, Szegedská univerzita, bolo v rámci medzinárodných prieskumov vyhodnotené ako jedna z najlepších univerzít v stredoeurópskom regióne. Okrem publikáčnych možností sa tu otvárajú možnosti výmenných pobytov študentov a pedagógov, či prípadná spolupráca na projektoch v rámci výskumu história Karpatskej kotliny.

Patrik Derfiňák

Nová sekcia pri Slovenskej historickej spoločnosti SAV v Bratislave

Na prelome mesiacov máj a jún tohto roku sa podarilo úspešne zavŕšiť úsilie pracovníkov PU v Prešove už dlhší čas zamerané na vytvorenie osobitnej platformy, ktorá by sa venovala výskumu niektorých osobitných problémov starovekých a stredovekých dejín. Ich snahe dalo konečnú podobu zasadanie výboru Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied v Bratislave, ktoré schválilo vytvorenie osobitnej odbornej Sekcie pre staroveké, byzantské a slovanské dejiny.

Hned' začiatkom júna sa preto mohlo na Katedre byzantológie PBPU uskutočniť aj zasadanie prípravného výboru. Okrem prerokovania základného odborného smerovania sekcie v roku 2004, jej kompetencii, priorit a naplánovania prvých podujatí, pritomní zvolili aj členov prvého prípravného výboru novozaloženej sekcie. Ten bude v najbližšom období pracovať v zložení: predsedu Mgr. Eduard Neupauer, podpredsedu Mgr. Václav Ježek, PhD. a tajomník prof. Ján Šafin, PhD.

Členovia sekcie, ale aj záujemcovia o toto obdobie dejín z radov odbornej verejnosti budú mať možnosť využiť široké možnosti v rámci domácej, ale najmä zahraničnej spolupráce.

Patrik Derfiňák

Slovensko – bieloruské jazykové, literárne a kultúrne vzťahy

(*Zborník príspevkov z medzinárodného vedeckého seminára*, Prešov FF PU 2003, s. 100, red. prof. PhDr. Júlia Dudášová, CSc.)

V slovenskom kultúrnom prostredí sa v minulosti minimálne písalo a uvažovalo o Bielorusoch v intenciach svojbytného slovanského etnika. To isté však platilo aj v obrátenom polare. Dôvody boli podobné a celkom pochopiteľné. Obe národné spoločenstvá boli dlhé stáročia „ukrývané a utajované“ v multinacionálnych a multikultúrnych štátnepolitických inštitúciách. Tieto biele miesta aspoň čiastočne zapĺňa zborník desiatich príspevkov z vedeckého seminára, ktorý pripravili členovia katedry slavistiky FF PU.

„Skrz polštinu a ukrajinčinu má bieloruština blízko aj k slovenčine. Ale aj slovenčinu spája s bieloruštinou niekoľko spoločných čŕt,“ piše v úvodnej štúdii o Fonologickom systéme slovenčiny a bieloruštiny Júlia Dudášová (FF PU), pričom na podobné historické väzby obidvoch jazykov poukazuje aj Natalia Kisielovová (Minsk – Banská Bystrica). Zaujímavé jazykové, ale aj etnografické paralely medzi slovenskými a bieloruskými ľudovými rozprávkami načrtaла Viktoria Ľašková. Aktuálne a pragmatické otázky súčasnej bieloruštiny na začiatku 21. storočia sú tému príspevku Vital'a Maslovského (Minsk – Prešov). Veľa nových a zaujímavých informácií prináša príspevok Michala Keňka (Minsk), ktorý sa zameral na gené-

zu a súčasný stav umeleckých prekladov zo slovenčiny do bieloruštiny. Podobné tematické roviny sa objavujú v príspevku Jozefa Šelepca (Prešov), ktorý predstavuje náčrt z dejín bielorusistiky na Slovensku.

Literárnovedno-komparatistický charakter má príspevok Piotra Vasučenky o slovenskom a bieloruskom symbolizme. Širší historicko-kulturologický charakter majú ďalšie tri príspevky: Mikuláš Mušinka (Prešov) píše o zamilčiavanom bieloruskom, ale aj ukrajinskom historikovi, pedagógovi a ekonómovi I. I. Kraskovskom (1880 - 1955), ktorý strávil posledné roky života v Bratislave, kde sa po útrapách, ktoré mu pripravil sovietsky komunistický režim uchýlil k svojej dcere Ludmile. Práve životné osudy tejto známej archeologičky v slovensko-bieloruských súvislostiach predstavuje príspevok Mikolaja Trusa (Minsk). Obraz bieloruského etnika v cestopise D. Krmana ml., ktorý v rokoch 1708 - 1708 absolvoval strastiplnú cestu za švédskym kráľom Karolom XII., opisuje autor tohto článku.

Peter Káša

Zborník a bulletin zviditelňujú PF PU

V prvom štvrtom roku 2004 vyšli na Pedagogickej fakulte (PF) PU dve nové publikácie, ktoré ju navonok zviditelňujú nielen v rámci PU, ale aj v oveľa širšom meradle.

Prvou z nich je už v poradí tretie číslo zborníka vedecko-pedagogických prác **ACTA PAEDAGOGICAE**, ktoré oproti predchádzajúcim prináša nový rozmer „bilaterálnost“, v tomto prípade záujemnosť dvoch pedagogických fakúlt z Českej republiky a Slovenskej republike na jeho príprave a konečnej podobe. Je to navyše jeden z prvých konkrétnych výsledkov Zmluvy o spolupráci oboch fakult, PF Univerzity Palackého v Olomouci a PF PU v Prešove, ktorá bola dekanmi oboch fakúlt podpísaná v septembri 2003. Vydanie zborníka tvorí veľmi dobré východisko pre poznanie vzájomných orientácií vedecko-pedagogických skúmaní a tým aj pre ďalšiu spoluprácu zameranú na osobné kontakty pedagógov, študentov, riešenie spoločných vedecko-výskumných projektov, kontakty na poli umeleckých a športových aktivít a podobne.

Je evidentné, že všetci zainteresovaní vysokoškolskí pedagógovia oboch fakúlt na tomto v poradí treťom zborníku PF PU sa pričinili o sprístupnenie nových poznatkov a obzorov v oblasti prípravy vysokoškolských učiteľov v neustále sa meniacich podmienkach edukácie žiakov základnej školy..

Ďalšou publikáciou približujúcou PF PU je informačný bulletin **PEDAGOGICKÁ FAKULTA** – informácie o štúdiu, v ktorom záujemcovia môžu prehľadne a pohotovo získať potrebné informácie o štruktúre študijných programov a o pracoviskách fakulty. Základné informácie sú funkčne doplnené fotodokumentačnou časťou a vytvárajú tak vhodnú a potrebnú informačnú príručku pre každého, kto sa chce o tejto fakulte našej univerzity dozviedieť viac.

Daniel Šimčík

Metafyzicko-literárna pochút'ka Paulíny Šišmišovej

Jednou z publikácií odmenených Cenou dekanu Filozofickej fakulty PU za rok 2003 bola aj monografia Paulíny Šišmišovej: Literatúra alebo filozofia?. Dva portréty.

Kniha má tri časti. V Úvodnej poznámke autorka predstavuje osobitost španielskej filozofickej tradície. Piše, že kym v Európe sa filozofické myslenie približuje vede, v Španielsku je presiaknuté životom. Hlavným reprezentantom tejto fúzie filozofie a života je Miguel de Unamuno. V jeho diele sa rodí historická kategória poznania, ktorej nositeľom je samotný Unamuno - človek z mäsa a kostí. P. Šišmišová v Unamunovej osobnosti a diele sleduje feno-mén literaturizácie filozofie a filozofizácie literatúry.

Autorka skúma koïncidencie medzi Unamunom, Borgesom a Sábatom. Všetci traja pristupujú k metafyzike ako protipólu schematickej prózy, bud' prostredníctvom zamerania sa umenia na vnútornú realitu človeka.

(Unamuno), bud' cestou ironizácie racionálneho poznania a jeho možnosti (Borges) alebo anticivilizačným zameraním (Sábato).

Argentínska filozofia sa rodí v rioplatskom regióne v zaujímavom prepletení s fantáziou. Na tomto mieste autorka odhaluje prvý z portrétov. Ide o Jorgeho Luisa Borgesa, paradigmatického autora XX. storočia. Jemu je venovaná prvá kapitola knihy s názvom Filozofia ako fantastická literatúra.

I ked' Borges písal, že v jeho živote sa mu prihodilo len málo vecí, P. Šišmišová ponúka zaujímavý biografický portrét tohto autora, pohybujúceho sa aj fyzicky aj v prenesenej zmysle slova medzi rozličnými krajinami a kultúrami. Vždy medzi dvoma krajinami (literatúrou a filozofiou) a medzi dvoma civilizačiami (východom a západom), autorka zdôrazňuje kultúrnu integráciu, ktorá sa prejaví v jeho diele po návrate z Európy do Buenos Aires.

V časti nazvanej Argentíčan stratený v metafyzike autorka mapuje Borgesove hľadania na poli filozofickej tradície. Ukazuje, ako argentínsky spisovateľ narába s rozličnými filozofickými a teologickými doktrínami ako slovnými hračkami a používa ich s estetickým zámerom. Jeho filozofické lektúry spájajú klasicismus s heterodoxiou a orientálnou filozofiou. Vytvára si tak v rámci svojej literatúry svojskú osobnú filozofiu.

Ešte plynulejšie pokračuje Borgesova rádiografia v časti nazvanej Povery ako metafyzické fantázie. Borges deštruuje kanón, odosobňuje literatúru a sám vystupuje ako jeden z čitateľov. Literatúru vníma ako heterogénne pole, kde autor vytvára svojich predchodcov a kde čitatelia

ako spoluautori sa pohybujú v reverzibilných priestoroch.

Borges vytvára ilúziu derealizácie skutočnosti. S deformáciou skutočnosti sa dostávame k Rytierovi smutnej postavy, k cerventesovskému Donovi Quijotovi. Autorka tu skúma podobnosti medzi Borgesom, Cervantesom a Unamunom (syntéza reálnych a fiktívnych postáv, autor je niekým iným, čitateľ sa stáva autom, miešanie sna a skutočnosti). Následne sa autorka venuje analýze podob labyrintu, sna, nesmrteľnosti, času, priestoru a chaosu v Borgesovej povídovej tvorbe.

Borgesov portrét uzatvára časť nazvanú Slepota ako spôsob života. Vo svete temnôt sa Borges – vizionár vracia opäť k poézii. Slepota prijíma ako dar a privilégium, možnosť preniknúť absolútym sústreďením sa až k samotnej podstate vecí a spomienok. V samote nachádza svoju najpôvodnejšiu tvár.

Druhá kapitola je venovaná bioterárnemu profilu ezejistu a románopisca Ernesta Sábata. V úvodnej časti nazvanej Medzi vedou a literatúrou autorka predstavuje Sábatov literárny zrod, po tom čo „dezertoval“ z úspešne sa rozvíjajúcej kariéry teoretického fyzika. Vo svojich ezejach E. Sábatu diagnostikuje hlbockú krizu dnešného človeka, ktorá má podľa jeho názoru korene v tom, že veda ignoruje temné stránky ľudskej existencie. Moderná doba človeka rozštiepila, stalo sa z neho trojhlavé monštrum racionalizmu, materializmu a individualizmu. Iba umenie nás môže zachrániť a vrátiť pôvodnú jednotu objektívnych a subjektívnych stránok nášho bytia.

Literatúra má podľa Sábata predovšetkým existenciálnu a výpovednú hodnotu, je oslobodzovaním sa od našich prízrakov a démonov. V troch románoch, ktoré za svojho života napísal, nachádzame mnohé z motívov Sábatových ejejí. Argumentuje kontruktúru proti vede, brojí proti rozštiepenosti človeka. Literatúru chce prinávatiť ku konkrétnej bytosti, k odvrátenej stránke ľudskej duše. Román musí usilovať o celkové poznanie človeka, v jednote jeho racionalných a iracionálnych stránok.

V časti nazvanej Filozofické súradnice Sábatových textov autorka ukazuje, že argentínsky spisovateľ chápe svoju literárnu tvorbu ako metafyziku konkrétnego a živého. Sábatu rozlišuje dve pravdy: objektívnu a metafyzickú. Aj existencia samotná sa mu javí ako duálna. Je osciláciou medzi telom a dušou, svätosťou a hriechom. Táto rozštiepenosť si vyžaduje nás

boj za dobro, lebo zlo je samé osebe prítomné.

Centrálnou časťou tejto kapitoly je časť nazvaná Metafyzika zúfalstva a nádeje v románoch E. Sábata, kde autorka analyzuje tri Sábatove romány. Prvý autorov román *Tunel samoty* sa zrodil z bolesti. Metafora tunela vyjadruje nemožnosť komunikácie medzi protagonistami: maliarom Juanom Pablo Castelom a Máriou, ktorá je svetlom na konci tunela. Tunel ponúka jeden smer, jeden cieľ, sústredíme nás na kreatívnu činnosť.

Románová freska *O hrdinoch a hroboch* je vďaka svojej synkretickej intertextualite akoby farebným latinskoamerickým pončom. Príbeh lásky Martina a Alejandry sa načrtáva na pozadí pohnutej argentínskej histórie.

Sábatove metafyzické obsesie (zlo verus dobro, racionálno verus iracionálno) sa realizujú v príbehu o slepočoch, vloženého do románového rozprávania. Rozprávanie Fernanda Vidala, protagonistu tohto príbehu, ktorý je členom sekty slepcov, korešponduje orfickému mýtu zostupu do podsvetia.

Sábatov posledný román *Abaddón ničiteľ* nemá na prvý pohľad pevnú štruktúru. Je kolážou príbehov, reflexií, predstáv a snov s mnohými autobiografickými prvkami. Heterogénnosť narácie (nachádzame v ňom novinové výstrižky, verše, úvahy, atď.) vytvárajú nádhernú polyfonickú misceláneu na spôsob jednotlivých častí ľudského tela a odrážajú estetiku fragmentu, korešpondujúcu chatoticky rozbitému človeku. Sábatovi ide o „totálny“ román, ktorý by opisoval človeka nielen v stavoch logického uvažovania, ale aj v stavoch delíria.

V románe nachádzame aj pestrú mozaiku tém. Centrálna téma tvorca a tvorby zahŕňa všetky ostatné; umenie ako snovosť, stavy expresionistickej extázy, optika sna ako oslobodzujúceho fenoménu, nevysvetliteľnosť mýtu, prebudenie sa sil ľavej ruky alebo sil iracionálnej, ženského, umenie ako miešanie myslenia a poézie a ako spásu ľudstva, atď.

V krátkom teste Na záver P. Šišmišová sumarizuje v práci nastolený problém vzťahu literatúry a filozofie v hispánskom svete a porovnáva ideové svety a tvorbu skumaných autorov.

Monografiu dopĺňa aj bibliografia slovenských a českých prekladov obidvoch argentínskych spisovateľov a rezumé v španielskom jazyku.

Záverom môžeme konštatovať, že recenzovaná monografia je skutočnou metafyzicko-literárnu pochútkou pre tých, ktorí sa radi pohybujú v nedefinovateľnom medzipriestore literatúry a filozofie.

Patricia Gonzálezová Almarchová

Zaujímavá publikácia o netradičnej téme

Pre pracovníkov PU má spolupráca s učiteľmi rôznych stupňov škôl, ale aj s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove, ako koordinátorom rôznych vzdelávacích, teoretických i praktických aktivít pri vzdelávaní pedagógov, veľký význam. V rámci už tradične veľmi dobrých kontaktov s touto mimoriadne aktívou organizáciou sa podarilo úspešne realizovať celý rad aktivít, ktoré pomáhajú učiteľom základných a stredných škôl doplniť, či rozšíriť si svoje vedomosti o výsledky najnovších výskumov vedeckých pracovníkov či vysokoškolských pedagógov.

Medzi publikácie, ktoré sú venované mälo známym a dodnes dokonca sčasti tabuizovaným tématam možno oprávnenie zaradiť aj prácu PhDr. Martina Javora *Slobodomurárske hnutie na Slovensku*. Ako učebný text ju vydalo Metodicko-pedagogické centrum v Prešove koncom roku 2003. Rozsahom nevelká, no informáciami nabitá publikácia, sa v piatich kapitolách venuje strúnenému prierezu osudov slobodomurárskeho hnutia najmä na území Slovenska od jeho vzniku v 18. storočí, až prakticky do polovice 20. storočia, keď u nás v rámci Česko-slovenska zanikla posledná lóža.

Pútavý text prináša okrem už známych skutočností aj mnohé nové informácie, získané štúdiom v zahraničných, donedávna neprístupných, archívoch. O tom, aké množstvo literatúry a cudziojazyčného archívneho materiálu musel autor preštudovať, svedčí aj zoznam použitej literatúry a prameňov v závere publikácie. Zvlášť potešujúca je skutočnosť, že autor sa v dostatočnej miere venoval aj slobodomurárskym lóžam na východnom Slovensku, ktoré zohrávali v rámci hnutia významnú úlohu. Autor viaceré získané nové poznatky vhodne spojil s publikáciami starších autorov a podarilo sa mu vytvoriť hodnotný materiál, poskytujúci záujemcoví o túto tému dostatok informácií.

Aj keď obsahovo treba prácu hodnotiť ako veľmi dobrú, musíme však konštatovať, že najmä po formálnej stránke v teste možno nájsť viacero nedostatkov. Tie by v budúcnosti pri vydani textu určeného najmä pedagógom a odbornej verejnosti, určite odstránila aspoň zbežná jazyková korektúra. Rovnako nevyváženosť rozsahu jednotlivých kapitol zaslúžila viac pozornosti autora.

Napriek tomu PhDr. Martin Javor svoju prácu o slobodomurárskom hnutí vyplnil do značnej miery medzeru, ktorá, čo sa týka zvolenej problematiky, bola dodnes v slovenských dejinách. Patrik Derfiňák

Slovenskí spisovatelia literatúry pre deti A-L

(Bibiana – revue o umení pre deti a mládež, ročník X, 2-3/2003, ISSN 1335-7263)

Desiaty ročník vo vydávaní Bibiany ako revue o umení pre deti a mládež bol v prípade dvojčísla 2-3/2003 tak trochu neobvyklý. Bibiana totiž vyšla s podtitulom Slovenskí spisovatelia literatúry pre deti A-L, čím vytvorila predvoj očakávanému rovnomennému lexikografickému titulu, ktorý má v dohľadnom čase nadobudnúť knižné kontúry. Ako úvodom vydania zostavovateľ a ve-decký redaktor Ondrej Sliacky poznámenal, literatúra pre deti a mládež (resp. tvorba autorov naznačenej linie) sa za štvrtstoročie podstatne zmenila, pričom tato zmena naplnila mieru relevantného na nové slovníkové spracovanie.

Tím autorov sa podujal postupovať tradičnou cestou, t. j. tou, s ktorou sa laická i odborná verejnosť mohla stretnúť už pri vydaní Slovníka slovenských spisovateľov pre deti a mládež (1979), čím nenarušil kontinuitnú nadváznosť na tradíciu z predchádzajúcej slovníkovej publikácie.

Bibiana heľsou formou spracúva autorov detskej literatúry v abecednom poradí A až L a jediným klúčom ich výberu je spisovateľsko-tvorivá aktivita na poli detskej spisby. Všetky jednotlivé heslá obsahujú hlavičku, ktorá okrem mena konkrétneho autora zachytáva doplňujúce informácie o jeho tvorivej orientácii v oblasti literatúry pre deti a mládež (aj umeleckého slova vo všeobecnosti), ako aj biografické údaje o čase a mieste narodenia/umrtia. Kedže dielo „novo reaguje“ aj na generáčnú výmenu spisovateľov detskej literatúry, u aktívnych a nadálej literárne potentných individualít po údaji o narodení spravidla nasleduje ich momentálne pôsobisko, prípadne bydlisko. U autorov, ktorých prinos v tvorivej činnosti bol ocenený aj oficiálnou literárnu cenou, je táto skutočnosť zvýraznené zachytená (spolu s datovaním ceny) na konci úvodného hesla.

Čo sa hlavičiek spracovaných hesiel týka, v troch prípadoch možno zostavovateľom vytknúť nepozornosť pri dodržaní formálnej zápisovej zhody a v jednom prípade možno postrehnúť neúplnosť hlavičky. Heslo Emila Borčína (s. 22, šifra – lk), Margity Figuli (s. 55, šifra – vo) a Vieri Handzovej (s. 74, šifra – vo) sú na rozdiel od tradičného zápisu vo formáte veľkých písmen uvedené s formálne nezvýrazneným (a pre orientáciu v slovníku dosť podstatným) priezviskom. Nesúlad a formálny hendiček menného zápisu by

mohol mylne evokovať menej významné miesto autora v detskej literatúre (a to nielen z hľadiska ukazovateľov kvantitatívnych, ale aj kvalitatívnych). Heslo Emila Borčína je navyše „viditeľná“ nesprávny pravopisný zápisom, pretože z hľadiska lexikografického menného záznamu sa v abecedných registoch čiarkou, ktorá v danom hesle chýba, interpunkčne naznačuje obrátené poradie v menách. Pri hesle Eduarda Bednároviča (s. 9, šifra – os) zase badáme neúplnosť heslového úvodu, pretože absentujú životopisné údaje o narodení autora.

Je pozitívnym zistením, že zostavovatelia a spracovatelia hesiel opäť vsadili na osvedčený spôsob nielen biograficko-bibliografickej faktografie, ale vo vzťahu k jednotlivým autorom aj na kritický kvalitatívny postoj, ktorý sa odráža v hodnotiacovýkladovej optike pri pohľade na spracovávanú tvorbu a dieľo konkrétneho tvorca. Ako úvodom Ondrej Sliacky, zostavovateľ a vedecký redaktor Bibiany, poznámenal, „v tejto súvislosti prvým klasifikujúcim ukazovateľom je už samotný rozsah hodnotiaceho textu“. Textová časť je v rámci možnosti slovníkovej publikácie primeranou, prehľadnou a obsahovo vyváženou sekvenciou slovníka; odhliadnuc od ojedinelých preklepov (doformáciám) či neadekvátnie použitým výrazom (voči svetu, kvôli diskriminácii a pod.) obsahovo splňa kritériá plnophodnotnej a kvalitne vypracovanej lexikografickej publikácie.

Slovníkové vydanie Bibiany je veľmi žiaducim a po dvadsaťtich piatich rokoch od vydania podobne zameraného slovníkového diela viac než vitaným lexikografickým artefaktom kolektív spracovateľov, ktoré si – objektívne vzaté – vynútil sám čas, ako aj vnútorný pohyb a pulzovanie samotnej detskej literatúry. A každý pohyb je prejavom životaschopnosti a progresu. Ako ukázali aj prvé reakcie na dvojčíslo „slovníkovej Bibiany“, bolo veľmi pozitívne prijaté nielen zo strany učiteľskej komunity na 1. stupni ZŠ, ale aj zo strany študentov pripravujúcich sa aj štúdiom detskej literatúry do pedagogickej praxe. Takto práca zostavovateľov aj prostredníctvom priamej odozvy na publikáciu nadobudla svoje reálne opodstatnenie. A to je snáď najdôležitejší ukazovateľ odbornej kvality.

Radoslav Rusnák

Práca o heraldike zastala na pol ceste

JAVOR, Martin: *Heraldika na východnom Slovensku*.

Prešov: Metodicko-pedagogické centrum v Prešove 2004, 56 s.

ISBN 80-8045-328-4

i o údaje z vexikológie, sfragistiky.

Prílohy za textom nie sú veľmi obohacujúce. Samotné čiernobiele erby 21 miest a mestečiek sú zle čitateľné (s. 51 - 52). Autor mohol použiť na označenie farieb šrafovanie. Okrem pojmu kolčí štit sa používa i pojem terč; lapsusom je, že prilba cylindrovitá je vlastne vedrovitá (gbelikovitá) a napokon mu uniklo zobrazenie napr. rešetovej prilby a prilby s pohyblivým vezírom; pri štítach napr. najstaršie typy heraldických štítov – normanský, ranogotický. Zobrazenia čiernobielych pečať Bardejova, Kežmarku a Košíc o rozmeroch 2,3 x 2,3 cm sú nečitateľné; po nich nasleduje použitá literatúra.

Publikácia je exkurzom do heraldiky, avšak nie doslova na východnom Slovensku, pretože jednoduché zmapovanie a blazonovanie erbov miest, je pri dnešnom stave spracovania nepostačujúce. Ak by publikácia mala byť ešte viac motivačná, či dokonca mala poslužiť ako učebnica prehľbjujúca záujmy študentov o heraldiku vo všeobecnosti, mali by v nej byť obsiahnuté práve názorné ukážky, príklady heraldických farieb, najmä erbových figúr, alebo aj obohatenie odborným terminologickým slovníkom v tu sprístupneného obsiahlejšej, teoretickej a komplikačnej časti o heraldike. Samotný názov práce evokuje v čitateľovi doposiaľ postrádateľnú a ucelenejšiu prácu o východnom Slovensku; žiaľ nie je podehytená v historiografickom exkurze; postráda pramene, potrebné zmapovanie našej starzej domácej heraldickej literatúry, možno i dnes nedostupnej literatúry, najnovšie trendy i odborné názory archivárov, historikov – heraldikov.

Spracovanie problematiky heraldiky na východnom Slovensku si podľa násloho názoru vyžaduje hlbší ponor, a preto snáď aj autora s trvalým záujmom o daný odbor pomocných vied historických. Tým by sa predišlo faktu, že uvedená práca bude považovaná len za obyčajný komplát.

P. M.

Hodnotná konfrontácia odborných postojov

Slovensko-ukrajinské vzťahy v oblasti jazyka, literatúry, histórie a kultúry. Zborník materiálov z medzinárodnej vedeckej konferencie 12. - 13. septembra 2002 v Prešove. Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. Prešov 2003. 404 s.

Publikácia predstavuje komplexný pohľad na konferenciu, na ktorej bolo prednesených 37 komunikátov z oblasti jazykovednej, literárnej, kultúrnej, historickej a politologickej. Lingvisticky, resp. lingvodidakticky orientované texty tvoria najväčšiu časť zborníka.

Plenárne zasadnutie reprezentujú tri štúdie, ktoré sa týkajú problematiky konferencie. Michal Danilák v príspevku Základné etapy vzájomných vzťahov Slovákov a Zakarpatských Ukrajincov po r. 1918 analyzoval jednotlivé obdobia vzťahov po vzniku ČSR. Mikuláš Mušinka v referáte Neznáma kniha Vasyľa Domanyckého o Slovácoch priblžil ukrajinského autora, etnológa, ktorý pod názvom Slováci a ich národné obrodenie v roku 1909 vydal prvú knihu o Slovácoch publikovanú za hranicami Rakúsko-Uhorska. Mikuláš Štec v príspevku Aktuálne úlohy ukrajinsko-slovenských vzťahov v oblasti národnostných menších (Aktuálni zavdannia ukrajinsko-slovenských vidnosyn v haluzi národných menšín) sa zamýšľa a analyzuje odporúčania Prvej medzinárodnej konferencie o otázkach jazyka, vzdelenia a kultúry ukrajinskej národnostnej menšiny na Slovensku a slovenskej menšiny na Ukrajine, ktorá sa konala 28. - 29. decembra 1998 na Slovensku.

V jazykovednej sekcii odzneli príspevky Ladislava Bartka (Z výskumov ukrajinsko-slovenskej jazykovej interferencie v slovenských nárečiach na Zakarpatskej Ukrajine) a Márie Čižmárovej - Frazeologickej mikrosystém Vnímanie priestoru (na ukrajinskem a slovenskom frazeologickom materiáli). Autorka rozčlenila frazeologickej mikrosystém na štyri sémantické skupiny, ktoré sú prezentované ukrajinskými a slovenskými frazémami so somatickým komponentom, názvami - frazémami s komponentami objektov, zvierat, prírodných fenoménov a ča-sových terminov.

Príspevok Júlie Dudášovej-Kriššákové Fonologický systém osturianskeho nárečia z aspektu polsko-ukrajinských jazykových kontaktov upozorňuje na aspekty, ktoré formovali ukrajinskú (lémovskú) enklávu, nachádzajúcu sa na našom území. Porovnávací výskum Jarmily Kredátusovej na tému Slovenské a ukrajinské substantívna mutačnej onomaziologickej kategórie z hľadiska ich tvorenia načrtáva

problém vzniku slovenských a ukrajinských substantívnych lexém mutačnej onomaziologickej kategórie z hľadiska ich tvorenia. Venuje pozornosť asymetrii a ilustruje ju na niekoľkých príkladoch. Svetlana Medvíď-Pachomovová v príspevku Slovensko-ukrajinská interlinguálna homónima ako komunikačný problém (Slovensko-ukrajinská interlinhval'na onomimija jak komunikatyvna problema) hodnotí javy medzijazykového prekladu homoným, ktoré skúma na materiáli slovenského a ukrajinského jazyka. Lubomíra Millá (Zoologična leksyka ukrajinských hovorov) koncentruje výskum na zoologický slovník ukrajinských dialektov východného Slovenska, v ktorom vychádza z lexikologickeho materiálu miestnych ukrajinských lokalít. V nanajvyš aktuálnom z hľadiska prekladateľstva ladenom príspevku Onomastičeskij aspekt prevedenia v russko-ukrajinsko-slovenskom plane autorka Jarmila Opalková vstupuje do dialógu o slavistických jazykových kontaktoch viacerými cennými postrehmi relevantnými pre prekladateľskú teóriu ako aj pre prekladateľskú prax.

Autori Ján Sabol a Július Zimmermann v príspevku Perspektívny porovnávacieho výskumu fónickej stavby slovenčiny a ukrajinciny (Metodologické a metodické skice) prezentovali metodologickú a metodickú závažnosť porovnávacieho výskumu fónickej štruktúry jazyka so špeciálnym zameraním na komparáciu vokalickej štruktúry slovenčiny a ukrajinciny. Príspevok Ľubice Babotovej Slovenské motívy v diele Júlia Stavrovského-Popradova vychádza z málo známych a nových historiografických údajov, týkajúcich sa Slovákov a Rusinov-Ukrajincov, ktorí v 19. storočí úzko spolupracovali. Viera Bilasová a Viera Žemberová (Prolegomena k noetike modernej historickej prózy v slovenskej a ukrajinskej literatúre (Látka a téma verus funkčnosť javu a spoločenského poznanie) analyzujú tendencie modernej historickej prózy oboch národov, ilustrujúc ich na tvorbe N. Baráthovej, M. Ferka, R. Iványčuka, A. Hykischa, J. Lenča, J. Martiša.

Rudolf Dupkala (Hegelianizmus L. Štúra a jeho reflexie v tvorbe Dmytra Číževského) sa sústredil na Číževského analýzu a interpretáciu filozofického myslenia štúrovskej generácie (L. Štúr, J. M. Hurban, M. M. Hodža). Autor príspevku vychádza z Číževského práce Štúrova filozofia života (Bratislava 1941) a predovšetkým sa sústredí na pochopenie rozdielu medzi štúrovskými romantikmi a Heglovou filozofiou.

Jaroslav Džoganič (Súčasná ukrajinská próza na Slovensku) predstavuje impulzy analyzovaného fenoménu, pričom sa sústredí na expresívnu a estetickú hodnotu charakteristiky tvorby spisovateľov strednej generácie: I. Jackanina, P. Kolisnyka, N. Varcholovej.

Štúdia Vladislava Grešíška Ukrajinské ikony na východnom Slovensku v 16. storočí (Niekoľko poznámok k úvodu do problematiky) charakterizuje historické pozadie pôvodných ikon východného Slovenska v uvedenom období. Práca upozorňuje na ich spoločné prvky s uzavretými kultúrnymi jednotkami iných kultúr.

Príspevok Valérie Juríčkovej (Principy obraznosti poézie B. I. Anthonyča v slovenskom preklade L. Feldeka) načrtáva celý komplex otázok prekladu ukrajinskéj poézie do slovenského jazyka. Ponúka ilustráciu Feldekovho „ihrania sa“ s Antonyčovými metaforami na rozhraní kategórií pohanskej mytológie a kresťanstva.

Peter Káša v štúdii (Podkarpatské impresie Gyulu Krúdyho) analyzuje pamäti a cestovateľské reflexie moderného maďarského autora (1878-1933), ktorý v jednej zo svojich próz (Trúba zo snežných štitov - Malé zrkadlo ruskej krajiny) prináša syntetický a heterogénny opis Rusinov na ich území.

Juraj Kunderát vo svojej štúdii Slovensko-ukrajinskí vzajemnosti v haluzi chudožného perekladu analyzuje problémy slovensko-ukrajinského prekladu v 19. a v 20. storočí. Uvedené obdobie rozdeľil na tri etapy, pričom upozornil na špecifiku každého z nich.

Tatiana Lichtej vo svojej štúdii (Ukrajinské literaturoznavstvo Právivčiny ostařňoho desiatylitja 20. st.) hodnoti a analyzuje ukrajinskú literárnu vedu na východnom Slovensku pričom sa zameriava na literárnu história 90. rokov minulého storočia.

Michal Roman sa v príspevku (Oles Hončar i Slováččyna) sústredil na najvýznamnejšieho ukrajinského spisovateľa venujúceho sa slovenskej problematike. Poukazuje na aktuálny prínos ukrajinského autora k poznávaniu vojnovej problematiky a na jeho interpretáciu slovenskej reality.

Príspevok Jozefa Šelepca (Ševčenkiv virš Šafarykovi jak pochvala Šafarykovi) má všetky znaky žánru chvály (laudatio), ktorá inšpirovala národné povedomie Slovanov, vrá-

tane Slovákov a Ukrajincov.

Nadežda Varcholová v etnografickej sémantike slovenskej a ukrajinskéj prózy zaobrá literárno-teoretickými a historickými otázkami podoby archetypu postavy v slovenskej (S. Rakús, Mky ladenom príspevku (Demoničnyj obraz Lucii, Varvary a Savy v slovacko-ukrajinskem folklornom kontexte) prináša nový aspekt hodnotenia démonických obrazov, Varvary (Barbory), Savy a Lucie predstavaných v slovensko-ukrajinskom folklórnom kontexte.

Viera Žemberová sa v príspevku K. archetypu (postavy Urban, F. Švantner) a ukrajinskej (V. Stefaňek) próze 20. storočia, determinovaných časom a sociálnym prostredím.

Juraj Kredátus (Podkarpatská Rus v politike Poľska (1933 - 1939) na základe štúdia archivných materiálov predstavuje málo známe faktky týkajúce sa Rusinov-Ukrajincov v politickej situácii uvedeného obdobia na Podkarpatskej Rusi.

Odborné zameranie príspevkov naznačuje tendenciu, ktorá si vytrvalo hľadá svoje naplnenie v akademických podmienkach. Ide o výskumy, ktoré sa v priebehu dejín rozšírili až po dnešnú úroveň. Napriek tomu, že neboli spomenné všetky príspevky, aj naznačená analýza problematiky je dôkazom tvorivej, inšpiratívnej výmeny názorov a hodnotnej konfrontácie odborných postojov.

Mgr. Melánia Platková

Od redakcie

Vraví sa, že do tretice všetko dobré. Nuž aj toto tretie číslo v tomto roku je v niečom dobré - láme rekordy. Vychádza na 24 stranách, čo tohto roku ešte nebolo a za čo patrí vďaka len a len všetkým tým, ktorí túto možnosť prezentácie využili. Tlačené periodikum je dobrá vec, pretože preň platí zásada „co je psáno - to je dáno“. A tak aj autori sú jasní a netreba nikomu osobitne dakovat, že napisal. Kto pozorne číta, ten sa dozvie.

Pred nami je dlhšie obdobie, keď sa časopis PU neobjavi. Ďalšie vydanie je v pláne až ku koncu októbra. Tak či tak, nezabudnite na to, kto sa chce zveriť akademickej obci PU so svojimi úspechmi, ale aj s problémami, treba sadnúť za pišaci stroj či klávesnicu počítača a - napišať pár riadkov. Časopis PU je totiž pre všetkých. Aj keď to znie staromódne, platí to.

Želáme príjemné prázdniny a vydarený štart do nového akademického roka 2004/2005!

Filozofické problémy človeka (Historická analýza)

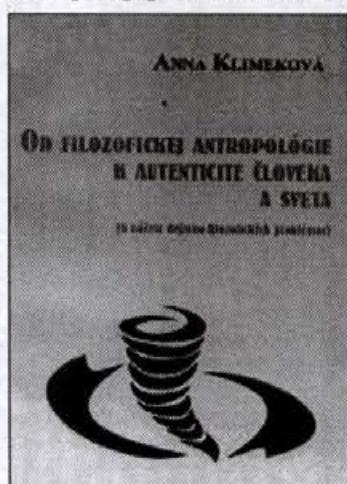
Meno Doc. PhDr. Anny Klimekovej, CSc. m. Prof. nie je vari ani potrebné osobitne akademickej obci PU predstavovať. Zapísala sa do nej svoju aktívnu publikáčnou a dlhočasou pedagogickou činnosťou.

V tej ostatnej monografii *Od filozofickej antropológie k autenticite človeka a sveta (K náčrtu dejinno-filozofických problémov)* autorka sa pustila do riešenia nie práve najľahších problémov. Problémy človeka, ktoré sú stále otvorenými a veľmi tajomnými. K ich riešeniu pristupuje z hľadiska dejín filozofie a hned v úvode sa odvoláva na B. Pascala, ktorý kedy si zval: „*Beda dejinám, ktoré by riadili ľudia.*“ A dnes treba zdôrazniť opak: „*Beda dejinám, ak ich nebúdú riadiť pokrokové humánne orientovaní a na platforme humanizmu zjednotení ľudia.*“ Na to je však potrebné ľudi pripravovať. A práve o to sa snaží autorka v celej svojej monografii. Otázky človeka, sú riešené z pohľadu dejín filozofie, dejín filozofickej a teologickej antropológie, čo monografii dodáva svojskú neopakovateľnosť.

Od analýzy filozofickej antropológie a problémov prirodzeného sveta na postavách dvoch *filozofov par excellence*, (E. Husserl a jeho žiak J. Patočka), rozvádzajú svoje úvahy o prirodzenom svete a miesta človeka v ňom, ktoré v ďalších častiach práce nadvážajú ma problematiku: *Autenticita človeka ako dejinno-filozofický problém*, v ktorej je venovaná pozornosť problémom osobnosti človeka a jeho autenticity v antropologickom myšlení M. Bubera - versus súčasné teórie, ktoré sa týmto otázkami zaoberejú. Tu sa stretávame nielen s filozofickými postavami v dejinách filozofie, ale aj vlastným názorom autorky na tieto problémy.

Gro celej monografie tvorí časť nazvaná: *Historická reflexia filozofie človeka (Genealógia kresťanských filozoficko-antropologických modelov človeka)*. Autorka sa sústredila na historický prehľad problémov človeka a jeho autenticity, modely kresťansko-filozofické. Zaujímavé sú pasáže, ktoré riešia tieto problémy u T. Akvinského, M. Luthera, E. Rotterdamského, L. Feuerbacha, B. Spinozu a realizuje aj komparáciu názorov na problémy človeka v celých dejinách, pričom nerealizuje iba analýzu ich názorov, ale podáva i svoj vlastný názor.

Čo mňa - a zrejmé i iných čitateľov monografie zaujalo - je postava N. A. Bedájeva a jeho humanisticko-náboženská teória. Autorka si vybraťa práve jeho názory, dostala sa k najnovším pramenným materiálom tohto velikána ducha (*Riša Ducha a riša Cisárova, Ruská idea*). V tejto časti autorka píše o podstate filozofie

N. Berdájeva. Najviac ma zaujal prístup k analýze renesancie v Rusku, tak ako ho chápe N. Berdájev, kde sa píše - slovami Berdájeva: *Moja téma bola európska, nie ruská*. V Rusku *nebola renesancia, duch renesancie ostal cudzí ruskému ľudu*. A práve, ako píše autorka, že Rusi nikdy nepoznali *potešenie zo poznania*. A to je trpký osud Ruska. Môžbyť my Rusi sa vieme podieľať iba na *kresťanskej renesancii*. Ale aby sa to mohlo stať, musíme vykonať veľké pokánie a očistu, musíme v mene *kresťanského obrazu človeka* spáliť povery a mdloby ľivého a destruktívneho humanizmu.

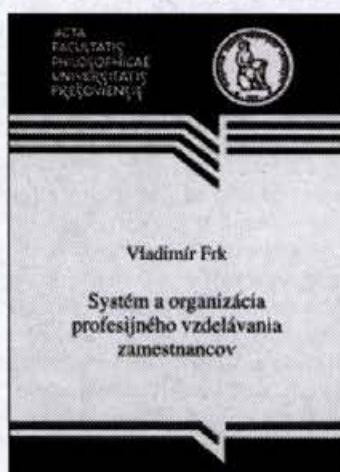
Čo sa autorke podarilo zrealizovať pri názoroch N. Berdájeva, podať istú späťosť s názormi Danteho, ktorý tvrdí, slovami autorky, že človek je súčasťou objektívneho poriadku sveta, *božského kozmu*. Nad ním je nebo, od ním je peklo. *Boh a Diabol* sú realitami svetového poriadku, ktorý je daný človekom zvonka. Tak sa i Berdájev dostáva stále k novším otázkam, ako na to poukazuje monografia, ktorími sú otázky *duchovnosti, Boha a človeka, človeka a Boha, kolektivizmu, problémy nového a stareho človeka*. Tak sa autorka dostáva k záveru práce, kde poukazuje na skutočnosť, že všetci ruskí filozofi, literáti (Vl. Soloviov, Vyšeslavcev, Strachov a. in.) museli Rusko opustiť pre svoje názory - a nota bene ovplyvnení myšlienkami Dostojevského, hlavne jeho veľdielom: *Bratia Karamazovi*, tvorili v zahraničí.

Monografiu autorku uzatvára slovami, že i dnes si ľudia kladú stále večnú otázku: *An Deus si?* A nie je to náhodné. Preto autorka uzatvára svoju prácu slovami literáta P. Porubčana: „*Čas lámania chleba nadišiel ... k pravde niet inej cesty, iba ktorá ide cez tých, čo je boli najbližšie.*“

PhDr. Anton TAKÁČ. PhD.

Monografia o rozvoji ľudských zdrojov

*Systém a organizácia profesijného vzdelávania zamestnancov
Prešov: FF PU, 2003, 180 s. ISBN 80-8068-186-4.*

Monografia z pera PhDr. Vladimíra Frka, CSc., člena Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU je výstupom grantovej úlohy VEGA č. 1/0457/03 *Kvalita života – kvalitou sociálnej práce a vzdelávania dospelých*, ale aj výsledkom dlhočasného pôsobenia autora v tejto oblasti.

Vladimír Frk konštruuje systém a organizáciu profesijného vzdelávania do siedmych kapitol. V prvej kapitole charakterizuje základné andragogické pojmy a profesijné vzdelávanie. Ciele vzdelávania zamestnancov sú predstavené v krátkosti, ale o to výstižnejšie v druhej kapitole. Nosnou časťou knihy je tretia kapitola venovaná systému profesijného vzdelávania. „*Naliehavé konštituovanie systému profesijného vzdelávania zamestnancov*,“ ako zdôrazňuje autor, „*vypĺňa z potrieb výrobných i nevýrobných organizácií, potrieb trhu práce, ale i meniaceho sa postavenia človeka v demokratickej spoločnosti.*“

V ďalších častiach autor dopĺňa systém vzdelávania o výchovu a vzdelávanie zamestnancov na pracovisku, o sebavýchovu a sebavzdelávanie a poukazuje aj na výsledky vzdelávania, ktorími sú zmeny, očakávania a výzvy profesijného vzdelávania zamestnancov.

Oceňujeme zámer autora doplniť publikáciu o slovník najčastejšie používaných pojmov v oblasti výchovy a vzdelávania zamestnancov.

Problematika rozvoja ľudských zdrojov je vysoko aktuálnou tému 21. storočia, preto veľmi pozitívne hodnotíme toto monografické spracovanie autora. Odporúčame nielen odborníkom v oblasti profesijného vzdelávania, študentom daného odboru, ale aj širokej verejnosti.

PhDr. Beáta Balogová

K poznaniu sociálnej politiky v Rakúsku

*Miestna samospráva v Rakúsku a jej úlohy v sociálnej pomoci
Bratislava: Mayor, 2004, 56 s. ISBN 80-969133-0-1.*

Stanislav Konečný

Miestna samospráva v Rakúsku a jej úlohy v sociálnej pomoci

Bratislava 2004

Toto dielko vzniklo vo veľmi aktuálnom reformnom období, keď prechádza množstvo kompetencii zo štátnej správy na samosprávu. „*Starostovia a primátori, ale i poslanci a zamestnávatelia našich miest a obcí využiadávajú možnosti získať čo najviac poznatkov o postavení orgánov miestnej samosprávy v iných, najmä rozvinutejších krajinách s tradičnou demokraciou*,“ zdôrazňuje autor. A práve tento moment ho podnietil k napísaniu publikácie, ktorá je členená do troch kapitol. V prvej časti autor predstavuje miestnu samosprávu v Rakúsku jej kompetencie a ekonomiku. Ďalšia časť je zameraná na oblasť sociálneho poistenia, štátnych dávok, opatrotovateľskej starostlivosti a sociálnej pomoci. Tretia kapitola charakterizuje sociálnu politiku obcí v jednotlivých spolkových krajinách.

Vysoko oceňujeme toto dielo, ktoré prispeje k poznaniu vývoja sociálnej politiky Rakúska a tým k jej možnej komparácii so sociálnou politikou Slovenska a k aplikácii jej jednotlivých prvkov v našom sociálnom systéme. Je potrebné povedať, že oba systémy majú, resp. v minulosti mali a vychádzali zo spoločného systému sociálnej politiky Rakúsko-Uhorska.

Oceňujeme zámer autora vydávať voľný rad publikácií o miestnej samospráve v rôznych krajinách a táto kniha je prvou z nich. Veríme, že publikácia obohatí knižnú zbierku nielen odborníkov v oblasti sociálnej politiky, ale aj širokej verejnosti.

PhDr. Beáta Balogová

Malý, ale unikátny grécko-slovenský slovník

Malý grécko-slovenský slovník, ktorý obsahuje 6000 slov, je prvým slovnikom tohto druhu na Slovensku. Je to historicky prvý takto slovník na Slovensku a jeho význam je veľký, pretože rastúci záujem o grécky jazyk a zvyšujúci sa počet akademických, turistických, obchodných a kultúrnych kontaktov medzi Gréckom a Slovenskom v poslednom období vyžadoval urobiť počiatok krok pre umožnenie komunikácie medzi našimi národmi, ktoré už historicky spája misia svätých, apoštolom rovných bratov Cyrila a Metoda.

Tento slovník poskytuje základné slová z rôznych oblastí všetkým, ktorí majú záujem o grécky jazyk, teológiu, kultúru, históriu a filozofiu od antického Grécka až po súčasnosť. Slovník je spracovaný veľmi jednoducho, aby ho pri bežnom ústnom i písomnom styku mohol využiť každý, kto sa chce zoznámiť s gréckym jazykom a literatúrou.

Práca na zostavení tohto slovníka bola veľmi náročná a zdlhavá. Vznikol počas prekladateľskej a vedeckej práce Jána Zozuláka, ktorý okrem iného pracuje ako tlmočník gréckeho jazyka. Okrem bežne používaných

slov sa v ňom objavujú aj niektoré pojmy, ktoré sa v iných slovníkoch nenachádzajú, čo predstavuje pokus ponúknut' širší záber pre používateľov slovníka. V niektorých prípadoch sú pre lepšie pochopenie významu heslových slov uvedené príklady a slovné spojenia.

Používateľom slovníka je určená tabuľka gréckej abecedy a poučenie o výslovnosti, zoznam základných a radových čísloviek, názvy dňa a mesiacov, ročných období, stručná gramatika a zoznam použitých skratiek. Na konci slovníka sú zaradené niektoré prepisy mien osôb

a názvov miest, pretože rôzni autori používajú odlišný prepis, a tak sa u čitateľov občas vytvára dojem, že dva odlišné prepisy znamenajú dve odlišné pomenovania.

Slovnik môže veľmi dobre slúžiť

ako základ pri štúdiu gréckeho jazyka, pri prekladaní jednoduchých i zložitejších textov, ako aj pri bežnom dorozumievaní. Určite sa stane užitočným pomocníkom pre študentov, učiteľov, prekladateľov, turistov, pracovníkov v obchode, vede, kultúre a pre ďalších záujemcov o grécky jazyk. Tento slovník sa akoste stane dôležitým pomocníkom aj pre Grékov, ktorí prichádzajú na Slovensko, a poskytne im možnosť zoznať sa so slovenským jazykom.

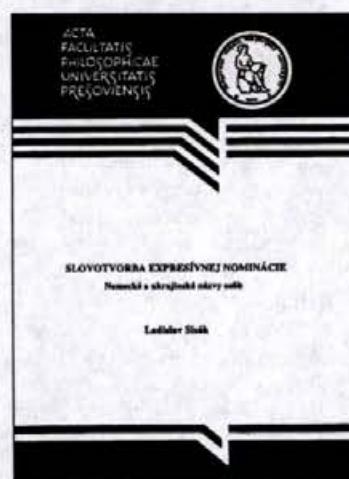
Cenné pripomienky a odbornú pomoc pri vytváraní Malého grécko-slovenského slovníka poskytli pracovníci z Gréckeho veľvyslanectva v Bratislave, ktorí sa postarali o korektúru gréckej časti slovníka. Podávanie patrí aj doc. PhDr. Františkovi Ruščákovi, CSc. za jeho cenné pripomienky pri korektúre slovenskej časti slovníka.

Doc. ThDr. Kryštof Pulec

Slovotvorba expresívnej nominácie

Ladislav Sisák: *Slovotvorba expresívnej nominácie. Nemecké a ukrajinské názvy osôb*. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2002. 205 s.

V poslednom období vzniklo niekoľko hodnotných porovnávacích monografií, z ktorých nás oslovia uvedená monografická práca doc. PhDr. L. Sisáka, CSc. V centre jeho záujmu sú názvy osôb s citovo hodnotiacim významom v dvoch geneticky nepríbuzných jazykoch, nemčine a ukrajincine, výskum výrazových slovotvorných štruktúr (modelov odvodených a zložených slov v rámci príslušných slovotvorných kategórií, typy zhôd medzi útvarmi a pod.), výskum špecifity slovotvorných možností v hľadisku obsahu a formy, miery ich participácie na tvorení skúmanej lexiky, zhodných, podobných a rozdielnych pomenovaní, javov interlingválnej asymetrie a ī. Podľa autora monografie sa štýlisticky neutrálne a štýlisticky príznakové slová (vrátane citovo hodnotiacich) tvoria rovnakými slovotvornými postupmi. Z onomaziologicky a slovotvorne najpočetnejšej skupiny substantív – názvov osôb (nomina personalia) sleduje slovotvorne motivované pomenovania v nemčine a ukrajincine, ktoré sa vyznačujú citovo hodnotiacim významom. Ucelená monografická práca sa skladá zo 6 kapitol. Autor sa dostáva cez lingvisticke predpoklady synchronnej konfrontácie skúmania, teoretické a metodologické otázky skúmania čiastkových slovotvorných systémov dvoch jazykov, expresivnosť názvov osôb a jej

slovotvornú reflexiu k analýze slovotvorných typov nemeckých a ukrajinských názvov osôb s citovo hodnotiacim významom. Vyčleňuje slovotvorné typy odvodených slov v nemčine (mutačný typ – činiteľské mená, konatelské mená, mená nositeľa vlastnosti; modifikačný typ), slovotvorné typy zložených slov (so slovesnou 1. zložkou, so substantívou 1. zložkou, s adjektívou 1. zložkou) a podobne – v ukrajincine. V poslednej kapitole porovnáva nemčeké a ukrajinské expresívne názvy so spoločným onomaziologickým východiskom.

Predmetom opisu v monografickej práci je zachytenie inventára slovotvorných prostriedkov, slovotvorná analýza a porovnanie slovotvorných typov nemeckých a ukrajinských ex-

presívnych názvov osôb utvorených derivačným sufíxálnym postupom v rámci mutačného typu, derivačným sufíxálnym postupom v rámci modifikačného typu a kompozičným postupom. Autor objavuje nápadné zhody, podobnosti, ale aj rozdiely v distribúcii a realizácii slovotvorných možností v porovávaných jazykoch. Najaktívnejší motivačný slovný druh sú slovesá v oboch jazykoch, nižšiu slovotvornú aktivity prejavujú adjektíva a substantíva.

Slovotvorné systémy oboch porovnávaných jazykov majú rozdielny inventár kvalitatívnej deminutivácie a augmentácie slovotvorných prostriedkov a ich participácie na tvorení pomenovani. Modifikačný význam deminutivácie sa realizuje sufíxálne s nápadným nepomerom prípon a slovotvorných typov – tri v nemčine a dvanásť v ukrajincine. V súvislosti so svojím výskumom autor apeluje aj na adekvátniešie lexicografické spracovanie nomenálnej časti slovnej zásoby v dvojjazyčných slovensko-nemeckých prekladových slovníkoch v zmysle jej bohatšieho výberu štýlového hodnotenia.

Predkladaná monografia je obohatením porovnávacieho výskumu geneticky nepríbuzných jazykov a keďže je napísaná po slovensky, môžu si ju preštudovať nielen germanisti a ukrajinisti, ale aj slovakisti a všetci ti, ktorí sú blízki skúmaná problematika.

Doc. PhDr. Mária Čižmárová, CSc.

Poslucháčov bude viac ako 10 tisíc

V novom akademickom roku 2004/5 by mal počet poslucháčov PU v Prešove vo všetkých formách štúdia prekročiť historickú hranicu desať tisíc. Rozhodnutie o prijati do prvého ročníka dostalo 2572 uchádzacov o štúdium, pričom prihlásky na šesť fakult PU podalo celkovo 6250 záujemcov. Informovala o tom na dnešnej tlačovej konferencii v Prešove 30. júna prorektorka PU Zuzana Stanislavová.

Počet poslucháčov PU stále rastie. V prvom akademickom roku existencie PU 1997/8 mala táto verejná vysoká škola 5590 poslucháčov. K 31. decembru 2003 ich bolo už 9289. Z nich 1265 koncom akademického roka 2003/4 opustilo PU.

Najväčší záujem nových uchádzacov bol o štúdium odborov psychológia, manažment, sociálna práca, cudzie jazyky (hlavne angličtina), geografia, a to aj v pomere 1 ku 10 a viac. Vo všeobecnosti prevažoval záujem o jednooborové štúdium neučiteľského zaměrania. Veľmi málo bolo záujemcov o štúdium prírodných vied, hlavne matematika a fyzika a rok čo rok klesá záujem o štúdium učiteľstva, pritom ide o rozhodujúcu súčasť súčasného profilu PU. Podľa Stanislavovej treba príčiny vidieť v terajšom spoločenskom státuse učiteľa a v zneistení sociálneho postavenia pedagógov rôznymi zlučovami škôl.

(jn)

SAPS má za sebou štyri roky úspešných aktivít

Letným semestrom akademického roka 2003/2004 uzatvára Študentská spoločnosť pre politické vedy (SAPS) svoje štorročné vyvýjanie aktivít na pôde Prešovskej univerzity v Prešove, a práve preto Vám chceme, milí čitatelia v nasledujúcich riadkoch v krátkosti zosumarizovať, čo sa jeho členom za uplynulé obdobie podarilo zrealizovať.

Na začiatku to bol entuziazmus, húževnosť, veľké množstvo energie a predstava združiť zanietených nadšencov, ktorým nie je ľahostajné, čo sa deje okolo nich. Postupne sa SAPS výprofilovala na skupinu mladých ľudí zaujímajúcich sa o aktuálne spoločenské dianie na Slovensku i v zahraničí. Jedným z ďalších jej cieľov je upozorňovať na problémy vysokoškolákov a pripraviť k ich riešeniu.

Hlavnou náplňou činnosti SAPS na našej univerzite, za hodnotenie obdobia bolo organizovanie prednášok, seminárov a konferencií. Väčšina z nich mala podobu diskusných stretnutí s poslancami parlamentu, členmi vlády, ale aj odborníkmi z oblasti politických, historických, ekonomických, či právnych vied. Študenti Prešovskej univerzity mali možnosť zúčastniť sa aj pravidelných diskusných klubov – „sedenic SAPS“, ktorých cieľom bolo vytvoriť priestor na výmenu názorov a poznatkov k danej problematike, ako aj kultivovanéj argumentačnej schopnosti medzi mladými ľuďmi, ktorí java záujem o riešenie spoločenských problémov.

Najväčšimi a najvýznamnejšími podujatiami, ktoré sa nám, ako mládežníckej organizácii podarilo uskutočniť, možno označiť konferencie „Mladí a Európa: výzvy a príležitosti trhu práce Európskej únie“ a „Slovensko v zrkadle Európskej únie“. Pomerne veľký ohlas zo strany študentov vytvola diskusia s premiérmi vlád Slovenskej a Českej republiky. Checene podotknút, že pri organizovaní našich akcií sme sa vždy snažili dodržiavať zákon o akademickej pôde a vyvarovať sa situáciám, ktoré by priamo viedli k propagácii niekto-

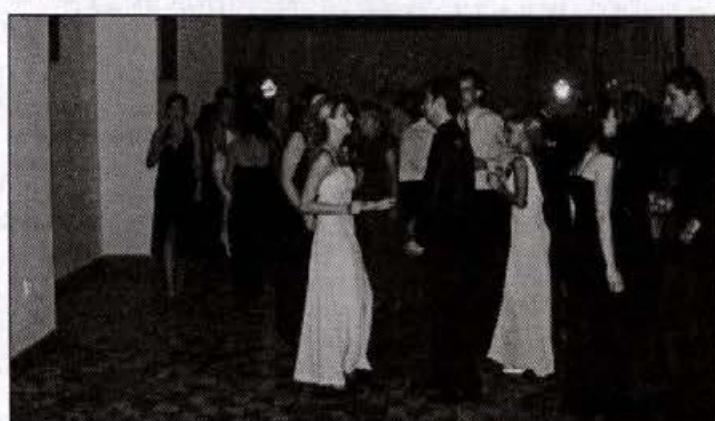
Pre členov SAPS boli zorganizované exkurzie na Úrade vlády a v Národnej rade SR. Naši členovia mali možnosť byť aj účastníkmi diskusnej relácie SITO. Každoročne usporadúvame Imatrikulačný ples politológov Prešovskej univerzity.

Od svojho vzniku SAPS nadávala spoluprácu s takmer dvadsiatkou domáčich i zahraničných

mládežníckych, vedeko-výskumných a vzdelávacích organizácií a zrealizovala štyri samostatné projekty pod názvami: „Prešovská študentská mládež na ceste k demokracii“, „Európa pre mládež východného Slovenska“, „Mladý človek a informácie – cesta do zjednotenej Európy“ a „Bezpečnosť: NATO a občania východného Slovenska“. Naša publikáčná činnosť pozostáva z piatich publikácií a informačných bulletínov (OSN a jej úlohy v regióne, Slovensko v zrkadle Európskej únie – zborník z konferencie, Európske štúdie – výber prác študentov Európskych štúdií na PU, Web adress book, Možnosti vzdelávania a zamestnania mladých v EÚ). Azda najväčším úspechom môže byť pre nás skutočnosť, že SAPS predstavuje jedno z mála životaschopných študentských organizácií pôsobiacich na našej „alma mater“.

Aj touto cestou sa chceme podať k každému jednému, kto participoval v rámci svojho voľného času na činnosti SAPS a priložil ruku k dielu, ako aj tým, ktorí jej prejavili svoju priateľstvo, sympatie a podporu, a prispeli k jej efektívneemu rozvoju.

Luboš Marcinek
zakladajúci člen a predseda SAPS

Petr Hála a Karol Medňanský (v popredí) na koncerte v Szegede

Foto: Archív km

Španielsko, Slovensko a Európa

Začiatkom mája 2004 sme na FF PU v Prešove mali čest' privítať vzácnu návštevu zo Španielska - pani Amparo Almarchovú Barbadovú, proforskú sociálnych vied na Univerzite A. Coruña v Galicii. Návšteva sa uskutočnila na podnet Katedry románskej a klasickej filológie. Pani profesorka prednesla pri príležitosti vstupu SR do Európskej únie (EÚ) cyklus prednášok na témy: Politické teórie rovnoprávnosti, Španielsko a Európa v dielach Ortega a Gasset a Problém prist'ahovalectva v Španielsku.

Prednášky boli určené študentom španielčiny, ale aj poslucháčom ostatných odborov. S mimoriadnou pozornosťou sa stretla najmä prednáška o teóriach rovnoprávnosti, keď sa debatovalo o rovnocennom postavení mužov a žien v spoločnosti, ale aj o prekážkach pri praktickom aplikovaní tejto teórie. Pani profesorka venovala pozornosť aj problému fyzického či psychického týrania páchaného tak na ženách, ako i na mužoch. Za najefektívnejší spôsob vyriešenia týchto spoločenských problémov pokladá výchovu a vzdelávanie, pričom treba dbať na to, aby dieťa už od kolísky pocítiť vlastnú hodnotu a rovnocenné postavenie v kruhu rodiny. Zaujímavý bol pre nás poznatok, že veľa španielskych žien neštuduje preto, lebo chce využiť nadobudnuté vzdelanie v profesionálnej kariére, ako skôr kvôli sebauspokojeniu a chuti prekonávať seba.

V kontexte vstupu SR do EÚ bola veľmi aktuálna prednáška venovaná názorom J. Ortega y Gassetu (1883 - 1955) na Španielsko a Európu. Ako je známe, tento španielsky esejista bol veľkým Európanom, vedľa študovať aj na nemeckých univerzitách a usiloval sa o kultúrne priblíženie vtedy zaostalého Španielska k ostatnej Európe. S cieľom šíriť najmodernejšiu európsku literatúru a filozofiu založil v roku 1922 časopis Revista de Occidente, v ktorom došávali priestor poprední európski myslitelia a spisovatelia.

Najmä prvé obdobie literárnej tvorby J. Ortega y Gasetu charakterizovali snahy „europeizovať“ Španielsko. V súvislosti s tým písal, že „Španielsko je problémom a riešením je Európa“. Hoci v druhom období už pocítioval isté rezervy, i napäťalej zastával „eurošpanielsky“ po-

stoj. Bezpochyby sa tento názor postupne menil, najmä v dôsledku vtedajšieho neblahého postavenia Európy, ktorá musela prekonávať zhoubné dôsledky dvoch svetových vojen. Ortega odmietol fašizmus i bolševizmus. Hlásal, že práve intelektuáli môžu zmeniť situáciu vo svete i v Španielsku, no zároveň kritizoval masy za ich neschopnosť postaviť sa proti tomu, čím sa im ubližuje. Jedinú možnosť európskej spolupráce videl v oblasti kultúry, resp. vo vzájomnom kultúrnom obohacovaní sa rozličných krajín a národov. V treťom tvorivom období sa Ortega y Gasset prepracoval k pojmu akéhosi európskeho supranároda. Vyslovil však súčasne aj obavy z istých mocenských tlakov na Európu jednak zo strany USA, jednak Ruska.

Na záver svojej prednášky v súvislosti so vstupom Slovenska do EU profesorka Almarchová zdôraznila, aby sme nestratili svoju národnú identitu a dbali o zachovanie kultúrnoho odkazu našich predkov.

Okrem spominaných prednášok profesorka Almarchová uskutočnila rad neformálnych stretnutí so študentmi a pracovníkmi katedry hispanistiky.

Významné bolo aj jej prijatie dekanom FF PU, prof. PhDr. Rudolfom Dupkalom, CSc. a prodekanou pre zahraničné vztahy doc. PhDr. Ľubomírou Babotovou, CSc. Na stretnutí sa hovorilo o možnostiach spolupráce medzi univerzitami. Prípadné zrealizovanie tohto zámeru by sme uvítali najmä my, študenti Katedry románskej a klasickej filológie.

Jana Michalčíková,
študentka 3. ročníka odboru
prekladatelstvo
- španielsky jazyk a kultúra

Participujú na projekte „vúcky“

Projekt Integrácia zdravotne postihnutých podporovaným zamestnávaním vznikol z podnetu odboru sociálnych vecí Úradu Prešovského samosprávneho kraja v Prešove. PU bola jedným zo siedmich partnerov. Úlohou Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU bola participácia na projekte v rámci diagnostiky účastníkov projektu z radosť nezamestnaných osôb, ktorú realizovala PhDr. Ivana Pirohová a rozvoj komunikačných a sociálnych zručností spracovala PhDr. Beáta Balogová. Úlohou projektu je vytvorenie predpokladov pre návrat a úspešné uplatnenie sa na trhu práce a v sociálnych službách a podpora vytvárania podmienok pre sociálnu inkluziu znevýhodnených skupín populácie.

PhDr. Beáta Balogová

Karol Medňanský vystúpil v poslednom čase v krajinách našich susedov Interpretuje hudbu spájajúcu stáročia

Odborný asistent Katedry hudby (KHu) FHPV PU Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. sa popri pedagogickej a vedecko-výskumnej práci, kde je jeho predmetom bádania oblasť barokovej hudby a hudby 20. storočia, venuje aj koncertnej činnosti. Aj tu je výrazne dominantnou jeho interpretačnou oblasťou hudba obdobia baroka a raného klasicizmu, t. zn. 16. až 18. storočie. Okrem toho, že je umeleckým vedúcim a dirigentom univerzitného komorného orchestra Camerata academica, je od založenia súboru starej hudby Musica historica Prešov, zloženého z pedagógov KHu FHPV PU a jeho umeleckým vedúcim a súčasne v ňom hráva na viole da gamba. V súvislosti s jeho poslednými koncertnými aktivitami sme mu položili niekoľko otázok.

Kde všade vás počuli poslucháči v poslednom období?

- Koncertné aktivity som v posledných mesiacoch vyvýjal hlavne v zahraničí - v Maďarsku, Poľsku a na Ukrajine. Koncert koncom apríla v maďarskom meste Szeged, bol vynikajúcim príkladom využitia mobilných európskych programov pre pedagogickú, vedecko-výskumnú a umeleckú konfrontáciu. Bol som tam v rámci programu CEEPUS (SK 126/03/04) (koordinátor programu je KHU PU HFPV) na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Szegedskej univerzity. Na koncerte v rámci univerzitného festivalu som hral s českým klaviristom, čembalistom a organistom doc. Petrom Hálom pôsobiacim na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Petr Hála bol v Szegede tiež v rámci tej istej siete programu CEEPUS. Nás koncert tak nadobudol priam symbolický ráz vystihujúci charakter a poslanie tohto programu - umelci a pedagógovia z dvoch rôznych krajín sa stretli na koncerte v tretej krajine. Táto skutočnosť je o to významnejšia, že s Petrom Hálom sme sa stretli na koncertnom pódium spoločne pri umeleckej spolupráci po prvý raz. Popri koncertnej činnosti som mal na katedre hudobnej výchovy prednášky o starých nástrojoch, o barokovej hudbe a na katedre slovenského jazyku som prednášal o slovenskej hudobnej kultúre. Popri mne bola v tom čase na katedre hudobnej výchovy v rám-

Petr Hála a Karol Medňanský (v popredí) na koncerte v Szegede

Foto: Archív km

ci CEEPUS programu aj naša študentka 2. ročníka Iveta Bandiová. Aká bola dramaturgická zostava koncertu? Pozostávala výlučne z diel barokových a ranoklasicistických skladateľov, ktorí tvoria fažisko vášho repertoáru?

- Moje koncerty a koncerty súborov starej hudby, v ktorých pôsobím, sú takmer výlučne zložené z diel skladateľov spomínaných vývojových období hudby s občasným vybočením do neskorej renesancie. Bolo tomu tak aj v prípade tohto koncertu, ktorý sa konal 26. apríla v koncertnej sále Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Szegedskej univerzity. Na koncerte sme uviedli diela E. Ch. Hesseho, J. M. Moltera, K. F. Abela a G. Ph. Telemana. S úspechom sa však stretlo aj uvedenie Suity podľa Pestrého

levočského zborníka v mojej úprave a skladba Dénesa Legányho Andante pre violu da gamba a spinet, ktorú autor skomponoval v roku 1999 pre súbor Musica historica Prešov. Žiaľ, jej uvedenia sa tento mladý nesmierne nadaný skladateľ už nedozil, pretože tesne pred Vianočami v roku 2000 v 35 rokoch zahynul pri auto havárii. Skladba mala svetovú premiéru na jeseň 1999 v Prešove a v Maďarsku som ju prvý raz uviedol na Festivalu súčasnej hudby 16. novembra 2003 vo Veľkej sále Konzervatória v Szegede. Partnerkou na spinete mi bola vtedy vedúca Katedry hudobnej výchovy PdF Szegedskej univerzity Noemi Maczelka. Potešilo ma, že terajší aprílový koncert zaujal publikum aj pre svoju zvukovú pestrosť, pretože som hral na všetkých troch podo-

bach violy da gamba, ktoré poznáme z histórie - sopránovej, altovej a tenorovej a ktoré mám vo svojej zbierke.

Na úvod rozhovoru ste spomenuli aj ďalšie krajinu, kde ste koncertovali v tomto roku - Poľsku a Ukrajinu. Ako to vyzeralo tam?

- Pokial som v Maďarsku koncertoval ako sólista v spolupráci s vynikajúcim brnenským umelcom Petrom Hálom, v Poľsku a na Ukrajine som účinkoval ako hráč na violu da gamba v súbore starej hudby Collegium musicum Rzeszów. Tento súbor je výsledkom umeleckej spolupráce pedagógov našej katedry a kolegov z Inštitútu hudby Rzeszowskej univerzity. Pedagogicko-umelecká spolupráca oboch pedagogických kolektívov má napriek pomerne krátkej existencii - začala sa písat začiatkom roku 2003, po tom, čo Zbor Rzeszowskej univerzity účinkoval na našom vianočnom koncerte v roku 2002 - veľmi dynamický vývoj. Z významných akcií spomiením účinkovanie nového miešaného zboru našej univerzity s dirigentkou Mgr. Tatianou Kaniáškovou, PhD. pri uvedení skladby Te Deum A. Brucknera s Rzeszowskou filharmoniou v júni minulého roku. Collegium musicum malo možnosť počuť aj prešovskí poslucháči na vianočnom koncerte v decembri 2003 v Šarišskej galérii v Prešove. Tento raz sme vystúpili 29. mája v Mestskom múzeu v Przemysli a 30. mája v Múzeu Solomy Krušel'nickej v Ľvove. Potešili úspechy oboch koncertov, čoho výsledkom je opäťovné pozvanie do Ľvova. V tomto prekrásnom meste by sme mali vystúpiť už v októbri tohto roku vo Veľkej sále Hudobnej akadémie Lysenka (typ našej VŠMU), pričom mňa pozvali na prednášku a seminár o interpretácii barokovej hudby. (jn)

Prezentácia tvorivej pedagogičky

Tvorba Mgr. Aleny Sedláčkovej, členky Katedry výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty PU v Prešove, dostala príležitosť na prezentáciu v priestoroch Šarišského osvetového strediska v Prešove od 2. do 25. mája 2004.

Alenis (pseudonym autorky) sa prejavuje ako kreatívna osobnosť. Pri príležitosti výstavy vydala i subtilnú zbierku veršov, ktoré prenesli výtvarné významy do verbálnych metafor a obrazov.

Súbor obrazov predstavuje tvorbu v rozperí rokov 1998 - 2004 a zjednocuje ho obsah orientovaný na ľudský údel oscilujúci od očakávania po skepsu. Pre autorku je typická arabeska linie, ktorej

dáva identifikačnú úlohu i v malbách. Liniou ohraňuje tok svojich myšlienok, svojej obraznosti, vytvára akési výtvarné rozprávanie. Príbehy zachytávajú ženu v jej intimite myšlenia i konania. Citový svet zachytený A. Sedláčkovou je reakciou na súčasné emocionálne i fyzické ataky na dušu človeka. Výtvarná reč ich zachytáva v rytme zodpovedajúcom sile i hĺbke.

Technicky voli štruktúrované plo-

chy s výraznou liniou a tej priznáva symbolický kolorit. Farebná symbolika a tvarová nadsádzka sa stáva vizuálnym prostriedkom poetickej filozofie. Kombinácia techník využíva Alenis pre svoju mnohoznačnosť a pre svoju mnohorstevnú výpoved. Spoločným znakom vystavených prác je tvaroslovie ľudskej figúry v zložitosti jej emocionálnych mikrosvetov. Atmosféra ľudskej spolupatričnosti, lásky, sklamania i tragédie je latente prítomná vo všetkých kompozíciah. Línia, ktorá hľadá tvar nemá v úmysle definovať, má v úmysle spochybňovať, byť

volnou a slobodnou až po hranicu voľnej improvizácie.

Alenis volí techniku vyjadrenia od čistých grafických form (tuš, ceruza, suchá ihla) cez sépiovú hnedú až po vaječnú temperu. Formátovo sa rada vyjadruje v rôznych priestorových možnostiach.

Výstava A. Sedláčkovej reprezentovala výtvarný názor typický pre súčasnú postmodernu, oscilujúci medzi osobnou výtvarnou i filozofickou výpovedou po všeobecne priateľske spoločenské potvrdenie.

PhDr. Alena Vojčíková

Volejbalový klub PU zaznamenal najúspešnejšiu sezónu v histórii

Volejbalisti VK PU Prešov po zisku bronzovej medaily.

Foto pre časopis PU: Korzár - Róbert Sándor

Pre volejbalový klub (VK) PU Prešov bola uplynulá sezóna 2003/04 najúspešnejšou v histórii klubu. Vo všetkých vekových kategóriách získali jej družstvá medaily, čo sa podarilo vôbec prvýkrát v histórii prešovského volejbalu a zároveň je jediným klubom na Slovensku s takouto výbornou bilanciou.

Muži obsadili v extralige tretie miesto a získali tak svoju prvú medailu z najvyššej súťaže. Dlh o ašpirovali aj na účasť vo finále, napokon o ňu prišli v dramatickej sérii play-off proti Púchovu, bronzové medaily však potvrdili v súbojoch so Zvolenom. Prešovčania hrali moderný, atraktívny volejbal, ktorý dokázali oceniť aj súperi a odborníci. O kvalite tímu svedčí fakt, že do širšieho kádra reprezentácie dodali Prešovčania až troch hráčov - Martina Sopku st., Michala Červeňa a Martina Pipu. Družstvo bolo zložené prevažne z odchovancov klubu, tvorili ho v drívnej väčšine študenti univerzity,

ktorá im v hale PU vytvorila veľmi dobré tréningové i hracie podmienky. Okrem extraligového úspechu tvořili Prešovčania aj jadro rôznych akademických výberov a potvrdili, že volejbal je v Prešove jedným z najdynamickejších a rozvíjajúcich a momentálne najúspešnejších športov. Zároveň patrili k najúspešnejším akademickým klubom v rámci Slovenska. O bronzovú medailu sa zaslúžili hráči: Stanislav Soták, Kamil Feňo, Michal Provazník, Michal Červeň, Miroslav Hrivnák, Radovan Škvarek, Roman Ondrušek, Roman Špaček, Martin Sopko st., Martin Sopko ml., Peter Tholt, Milan Gešpe-

rik, Peter Váhovský a Martin Pipa. Trénerom bol Richard Vlkolinský.

Veľmi úspešne si počínali mládežnicke výbery VK PU. Juniori pod vedením trénera Michala Kudlu potvrdili vysoký kredit prešovskej mládežničkej základne a po víťazstve v dlhodobej regionálnej časti ligy postúpili na majstrovstvá Slovenska, kde hrali sice s najmladším, ale veľmi perspektívnym kádom. V nabitej konkurencii napokon získali cenný bronz. Vlastne ten istý káder ešte spadá aj o kategóriu nižšie, teda ku kadetom. V tejto kategórii nemali Prešovčania v tejto sezóne väčnejšiu konkurenciu a stali sa úplne suverénnymi majstrami Slovenska. Úspešnú sezónu klubu zavŕšili bronzovými medailami z majstrovstiev Slovenska až žiaci. Viaceri hráči sa objavili v rôznych výberoch Slovenska, pričom Martin Sopko ml. a Ma-rek Mikita boli stabilnými členmi kádra reprezentácie.

Aj vďaka týmto výsledkom a priaznivej odozve vo verejnosti počas sezóny neustále rástol záujem o volejbal a záverečné zápasy extraligy mužov sledovala úplne zaplnená hala PU. Volejbalový boom v Prešove má aj medzinárodný rozmer - VK PU sa stala spolušporiadateľom zápasov Európskej ligy mužov Slovensko - Fínsko (25. a 26. júna 2004), v septembri bude participovať na najvýznamnejšej akcii, akú kedy Slovenský volejbalový zväz organizoval - Majstrovstvá Európy žien do 19 rokov, ktoré sa budú hrať v Prešove a v Bardejove.

(jac)

Výsledky volejbalistov VK PU Prešov v extralige 2003/2004

Základná časť: 2. miesto/18 zápasov - 15 víhier - tri prehry (kontumáne s Humenným, dvakrát s VKP Bratislava). **Nadstavbová časť:** skupina o 1. až 4. miesto: 12 zápasov - 5 víhier - 7 prehier s Púchovom 2:3 (d), 1:3 (v), 2:3 (d), 0:3 (v), s VKP 0:3 (v), 3:2 (d), 2:3 (v), 3:2 (d), so Zvolenom 3:0 (d), 3:1 (v), 3:2 (d), 2:3 (v). Poradie: 1. VKP, 2. Púchov, 3. PU, 4. Zvolen. **Štvrtfinále play off:** so Žilinou 3:1 na zápasy. **Semifinále play off:** s Púchovom 2:3 na zápasy. **O 3. miesto:** so Zvolenom 2:1 na zápasy. **Hodnotenie trénera Richarda Vlkolinského:** „Našim cieľom bolo postúpiť do finále. V semifinálových zápasoch s Púchovom sme hrali veľmi dobre. Žiaľ, postup nám nešťastne ušiel. Súboje o bronz boli emotívne, oba tímy do nich vložili veľa bojovnosti. Som rád, že sme boj o bronz vyhrali. O historický úspech sa pričinili všetci hráči, jednotlivé posty boli proporcionálne obsadené. V semifinálovej sérii sme viedli 2:1 a tá možnosť rozhodnúť v domácom prostredí o postupe nám trochu zviazala ruky. Prvá medaila, ktorú získal prešovský mužský volejbal je úspechom. Je to výzva pre hráčov, že pre úspech je potrebné nielen maximálne tréningové úsilie, ale treba mu podriadiť aj celý život.“

(jac)

Uskutočnil sa 44. ročník Večerného behu Prešovom

V Prešove sa 7. mája 2004 zišli už po 44-krát bežci z Maďarska, Poľska, Libie a Slovenska, aby v silnej konkurencii zapolili o čestné vavriny víťazov. Záštitu nad tohtoročným Večerným behom Prešovom prevzal primátor mesta Milan Benč. Celé podujatie organizačne pripravil atletický klub Slávie PU Prešov a MsÚ Prešov.

Po slávnostnom prihovore viceprimátora mesta Milana Lacu vybehllo na trať v jednotlivých kategóriach vyše 350 bežcov. Najdôležnejšou bola kategória rodičov s deťmi predškolského veku, v ktorej startovalo 17 párov. Po nich nasledovali kategórie žiakov od prvého ročníka až po kategóriu veteránov. Všuvkou do tradičných pretekov bola súťaž pretekárov v troch kategóriach na kolieskových korčuliach a vystúpenie prešovských mažoretiek a gymnastiek klubov Slávie a Tatranu Prešov. Vyhodnotenie kategórie dospelých sa uskutočnilo v historickej sále Čierneho Orla. Kategórie mládeže boli vyhodnocané priamo na pešej zóne pred starou budovou Divadla J. Záborinského. Víťazmi v jednotlivých kategóriach sa stali: Rodičia a deti: Matej Baloga, Prešov, 7-8-roční: Igor Novotný, ZŠ Sibírska ul., Prešov, 9 - 11-roční: David Jakubašek, ZŠ Bardejov, ml. žiačky: Petra Bartková, ZŠ Široké, ml. žiaci: Maroš Anderko, ZŠ Svinia, st. žiačky: Veronika Kašperová, ZŠ Šmeralova ul., Prešov, st. žiaci: Ľuboš Mihalov, ZŠ Šmeralova ul., Prešov, Dorastenci: Lenka Krišková, Súkromné gymnázium Prešov, Dorastenci: Jaroslav Szabó, Slávia PU Prešov, Veteráni: Peter Janovič, BK Šaca, Ženy: Ingrid Vančišinová, Stročín, Muži: Martin Holečko, Obalservis Košice.

dr. Juraj Maľcovský, PhD.

Krátka

Atletický klub Slávie PU Prešov usporiadal už po desiatykrát maratónsku štafetu netradičným spôsobom. Na atletickom štadióne PU každý z 15 bežcov tvoriacich jedno družstvo bežalo okrak dĺžky 300 m až kým všetci neodbehli dĺžku 42 195 m. Vítazom sa stali bežci z rekreačného klubu Torysa Prešov časom 2:09,10 s, pred družstvom Slávie PU Prešov.

(jm)

Atléti na letnej univerziáde

Na štadióne ASK Inter Bratislava sa 13. júna 2004 konala v rámci mítingu Tomáša Babjaka letná univerziáda, na ktorej štartovalo aj deväť športovcov z PU. Najúspešnejšou atlétkou výpravy bola Janka Olejárová, ktorá zvíťazila v hode oštěpom. Strieborné medaily si vybojovali Michal Červeň vo vrhu guľou a Janka Buocová v skoku do výšky. Bronzový kov si vyskákal v trojskoku Stanislav Ščešňák. Pri silnej konkurencii v bežeckých disciplínach si dobre počínaли Róbert Kulczár (800 m) a Stanislav Kubík (5000 m). Podávanie za reprezentáciu univerzity patrí aj Romanovi Ondrušekovi, Valentínovi Kožuchovi a Tomášovi Smoradovi. Športovcom želáme veľa akademickej a športových úspechov.

*PaedDr. Tomáš Malý,
vedúci družstva*

Janka Olejárová,
víťazka v hode oštěpom

Jubileum Štefana Leitmannu

Svoje životné jubileum - päťdesiate narodeniny – oslávil dlhoročný vysokoškolský pedagóg a tréner džuda Štefan Leitmann z Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Do základov džuda sa začal zaúčať ako študent Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove. Výstudoval telesnú a brannú výchovu. Súčasťou výučby brannej výchovy boli aj branno-telovýchovné aktivity. Tie učil zakladateľ džuda na PdF Jozef Nagy.

Od týchto chvíľ mu džudo učarovalo a vypracoval sa na špičkového pretekára. Pedagóg a tréner oddielu džuda TJ Slávia Jozef Nagy sa stal jeho prvým trénerom. Počas vojennej služby v Dukle Banská Bystrica ho trénovali Synek a Wolf. Vtedy tam trénovala najkvalitnejšia a najúspešnejšia generácia mužského džuda v Československu. Medailisti z majstrovstiev Európy Jaroslav Kříž, Stanislav Tuma, medailista z majstrovstiev sveta Vladislav Kocman, medailista z olympijských hier Vladislav Novák a ďalší československi reprezentanti. Štefan Leitmann dosiahol v Dukle kvalitnú prípravu, aj keď do nej nastúpil ako akademický majster Československa s prvou výkonnostnou triedou. Na slovenských šampionátoch mužov získal sedem medaili. Dvakrát (v rokoch 1977 a 1981) triumfoval na Československej univerziáde. Vyhral veľa podujati na Slovensku, v Česku a Poľsku.

Vždy súťažil v hmotnostnej kategórii do 65 kg. Bol v tréningovej skupine Jaromíra Krasla. Už ako pretekár sa zapájal tiež do trénerskej a funkcionárskej činnosti.

Jubilant pôsobil ako tajomník oddielu džuda TJ Slávia, mnoho rokov je predsedom oddielu džuda TJ Slávia Prešovská univerzita. Bol predsedom Východoslovenského zväzu džuda a v súčasnosti je členom

výkonného výboru Slovenského zväzu džuda. V rokoch 1983 až 1993 bol asistentom trénera žien Československa, od roku 1996 je trénerom reprezentačného družstva žien Slovenska. Pod jeho vedením získala v roku 1996 na majstrovstvách Európy junioriek v Španielsku Jana Závadskú tretie miesto. V súčasnosti viedie centrum talentovanej mládeže a v TJ Slávia PU Prešov spolu s Jaromírom Kraslom trénujú všetky vekové kategórie. Štefan Leitmann je odborným asistentom na katedre telesnej výchovy a športu FHPV PU v Prešove - vyučuje teóriu a didaktiku úpolových športov, je nositeľom 4. danu technickej vyspelosti, trénerom a rozhodcom prvej triedy.

(jac)

(Zdroj: Prešovský večerník
30. júna 2004)

Na SZU 2004 sa najviac darilo v bedmintonе a v jude

Usporiadateľom Slovenskej zimnej univerziády (SZU) 2004 Orion Studentská Pečiat' v dňoch 23. až 25. februára t. r. bola Technická univerzita v Košiciach. Do programu súťaží SZU bolo zaradených 10 športov, zápolenia judistov boli organizované 31. januára 2004 v Prešove. Na SZU sa zúčastnilo 260 športovcov, z toho 224 mužov a 36 žien.

Najlepšie výsledky zo zástupcov PU dosiahla v bedmintonе Kvetoslava Orlovská vďačstvom v dvojhre žien a spolu s Júliou Turzákovou vo štvorhre žien, Petra Šipárová zvíťazila v miešanej štvorhre, v dvojhre

Fakultné kolo ŠVK vo vedách o športe v roku 2004 Účasť nízka, úroveň veľmi dobrá

Fakultné kolo ŠVK vo vedách o športe v roku 2004 sa uskutočnilo 21. apríla t. r. vo viacerých priestoroch Katedry telesnej výchovy a športu (KTVŠ) FHPV PU - Pklub, Bklub, veľká telocvična. Súťažné sekcie boli teoretická (Športová edukológia, humanistika a kinantropológia), doktorandi a pohybové skladby – tanecná a športová sekcia.

Hodnotiace komisie tvorili v teoretickej sekcií doc. PaedDr. M. Vojčík, CSc., PaedDr. K. Zusková, PhD., PaedDr. P. Ružbarský, PhD., v sekcií doktorandi prof. PhDr. K. Feč, CSc., predsedca, doc. MUDr. M. Brtková, CSc., doc. PhDr. K. Perečinská, CSc. a v sekcií pohybových skladieb Mgr. R. Lenková, predsedníčka, PhDr. M. Antošovská, Mgr. T. Klaček, Mgr. J. Rubická.

V teoretickej sekcií súťažili štyria účastníci, v sekcií doktorandi takisto štyria a v pohybových skladbách 55.

V športovej edukológii získala prvenstvo G. Križová (4. ročník Tv – On), druhý skončil K. Lukáč (3. ročník Tv), v športovej humanistike bola prvá L. Kavuličová (3. ročník Tv) a v športovej kinantropológii L. Sojčáková (5. ročník Tv – Aj). V tanecnej sekcií pohybových skladieb vyhrala D. Antošovská (autorka skladby) s Crazy girls, druhý bol J. Soták (Cestovanie svetom) a tretia K. Orlovská (Únik z temnoty). V športovej sekcií pohybových skladieb bola najvyššie hodnotená autorka skladby M. Andrejaninová (Aj futbalisti to vedia roztočiť), druhé miesto získali D. Antošovská, O. Strečko (Pionier), tretí skončili M. Pohlod, J. Kaňuk (Dance).

Hodnotiace komisie hodnotili úroveň súťažiacich ako veľmi dobrú, a to i napriek nízkemu počtu súťažiacich v teoretickej sekcií. Do celoslovenského kola navrhli účasť všetkých účastníkov teoretickej sekcie, všetkých doktorandov a prvé dve skladby z každej sekcie pohybových skladieb. Celoslovenské kolo ŠVK vo vedách o športe sa uskutočnilo v máji t. r. v Bratislave.

*Doc. PaedDr. Viera Bebečáková, CSc.,
predsedníčka OV ŠVK na KTVŠ FHPV PU*

Na celoštátnom kole ŠVK vo vedách o športe v roku 2004 sa PU nestratila

Na celoštátnom kole Študentskej vedeckej konferencie (ŠVK) vo vednom odbore vedy o športe v Bratislave 11. mája t. r. reprezentovali PU študenti FHPV a PF. Napriek tomu, že súťaž sa konala v skúšobnom období, mala naša univerzita dôstojné zastúpenie a jej reprezentanti dosiahli výborné výsledky.

Súťažilo sa v štyroch teoretických sekciách a v praktických pohybových skladbách. Tri prvenstvá zo zástupcov PU získali Karol Lukáč (FHPV) v sekcií športová edukológia, Henrieta Hardoňová (PF) v sekcií telesná výchova a šport zdravotne postihnutých a PaedDr. Ingrid Ružbarská (PF) v sekcií doktorandov.

Ďalej v sekcií športová humanistika sa Lucia Kavuličová (FHPV) umiestnila na tretom mieste a v tanecnej sekcií pohybových skladieb získala druhé miesto Denisa Antošovská so skladbou Crazy girls.

Na nemedailových miestach skončili študenti Gabriela Križová (FHPV), Miloš Angelovič (PF) a pohybová skladba Latino dance, ktorej autormi boli študenti PF Michal Kočiaš a Zuzana Serenčová. Na ŠVK sa zúčastnili ešte interní doktorandi z KTVŠ FHPV PU Mgr. Patrik Durkáč, Mgr. Terézia Slančová a Mgr. Milena Švedová.

*Doc. PaedDr. Viera Bebečáková, CSc.,
PaedDr. Iveta Boržíková*

sárová, na druhom mieste skončili Michal Svoreň (v kategórii do 81 kg), Matej Gardoš (v kategórii do 66 kg) a Miroslav Balco (v kategórii do 73 kg).

Študenti PU sa zúčastnia v júni na Letnej univerziáde v Nitre, a to v rôznych druhoch športu.

*PaedDr. Vincent Lafko, CSc.,
Katedra telesnej výchovy
a športu FHPV PU*

Ponuka letnej rekreácie pre zamestnancov PU na Šírave a v Batizovciach

V čase letných dovoleniek v júli a auguste 2004 PU ponúka možnosti rekreácie svojim zamestnancom v dvoch zariadeniach a to na Zemplínskej Šírave, rekreačná oblasť Kamenec a v Batizovciach.

Účelové zariadenie Zemplínska Šírava je hotelové. Nachádza sa v rekreačnej oblasti Kamenec. K dispozícii sú štvorlôžkové izby s výhľadom na vodu a balkónom a trojlôžkové izby s výhľadom do lesa, ktoré sú so spoločnými sociálnymi zariadeniami, jedálňou a bufetom.

Pobyt je možný v sedemdhových turnusoch. Tých je desať, počnúc 26. júnom až do 4. septembra t. r. Nástup je vždy v sobotu od 14.00 h. Ukončenie pobytu je nasledujúcu sobotu do 9.00 h. Ubytovanie zamestnanca PU stojí 120 Sk/lôžko/noc, jeho rodinného príslušníka, žijúceho v spoločnej domácnosti 200 Sk/lôžko/noc za ostatných účastníkov rekreácie aj deti. Stravovanie je možné trikrát denne, pričom sa vyberá z troch druhov jedál. Plná penzia pre dospelú osobu je 230 Sk, pre dieťa do 10 rokov 115 Sk. Plná penzia osoby patriacej do skupiny ostatných účastníkov rekreácie vyjde na 230 Sk, dieťa do 10 rokov ostatných účastníkov rekreácie na 115 Sk. Je možná aj individuálna strava: raňajky stojia 65 Sk, obed 100 Sk, večera 65 Sk.

Pobyt sa začína večerou a končí raňajkami s baličkom namiesto obeda.

Doprava: individuálna.

Záujemca je povinný uhradiť pobyt + stravu

Rozdelenie turnusov:

1. turnus 26. 6. - 3. 7. 2004
2. turnus 3. 7. - 10. 7. 2004
3. turnus 10. 7. - 17. 7. 2004
4. turnus 17. 7. - 24. 7. 2004
5. turnus 24. 7. - 31. 7. 2004
6. turnus 31. 7. - 7. 8. 2004
7. turnus 7. 8. - 14. 8. 2004
8. turnus 14. 8. - 21. 8. 2004

9. turnus 21. 8. - 28. 8. 2004
10. turnus 28. 8. - 4. 9. 2004

Účelové zariadenie v Batizovciach sa nachádza v podtatranskej oblasti pri Sviatohorských vrchoch. Objekt je postavený priečne v obci ako trojpodlažný rodinný dom a dá sa využívať celoročne. Pozostáva z troch samostatných bytových jednotiek pre maximálne osadenstvo vo počte sedem osôb, so súčasťou zariadenia a základného kuchynského vybavenia.

Pobyt je na sedem dní v desiatich turnusoch počnúc 26. 6. 2004 do 4. 9. 2004

Rozdelenie turnusov je ako na Zemplínskej Šírave

Nastupuje sa v sobotu od 14.00 h do 17. h. Pobyt sa končí v nasledujúcom sobotu od 9.00 h do 10.00 h.

Ubytovanie stojí 150 Sk/lôžko/noc/pre zamestnancov PU, 180 Sk/lôžko/noc/pre rodinných príslušníkov žijúcich v spoločnej domácnosti a 200 Sk/lôžko/noc/pre ostatných účastníkov rekreácie.

Stravovanie sa neposkytuje, dá sa pripraviť jedlo v kuchynke.

Doprava: individuálna.

Deti do troch rokov majú zákaz pobytu podľa Organizačného poriadku pre toto zariadenie.

Bližšie informácie predovšetkým o obsadenosti jednotlivých turnusov dostanete na Rektoráte PU, Nám. Legionárov č. 3, Prešov, oddelenie vnútornej prevádzky, alebo e-mailom germa@unipo.sk alebo na tel. č. 051/75 63 192. Formality pobytu sa vybavujú len osobne na spomínanom oddelení.

Mária Germušková,
Rektorát PU

Vysokoškolský klub Prešov

Ďakujeme všetkým priaznivcom, návštěvníkom a dobrovoľným spolupracovníkom, ktorí nám boli naklonení alebo nám aktívne pomáhali pri našom fungovaní v akademickom roku 2003 - 2004. Stretneme sa opäť na otvorení klubu v novom akademickom roku, ktoré sa uskutoční začiatkom októbra 2004. Presný dátum vám oznamíme prostredníctvom našich plagátov a mailom.

Pekné leto.

**PRESOVSKA
UNIVERZITA**

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove. Vydáva Rektorát Prešovskej univerzity, Nám. Legionárov, 080 01 Prešov. Vychádza päťkrát za kalendárny rok, k 20. februáru, 20. aprílu, 20. júnu, 20. októbru a k 20. decembru. Uzávierka pätí dní pred týmto termínom.

Redakčná rada: Mgr. Andrea Andrejcová, PhDr. Ján Barilla, PhDr. Marián Bíly, CSc., Mgr. Marián Brecík, PaedDr. František Dančák, Mgr. Jozef Jurčíšin - predsedca, PaedDr. Ľudmila Liptáková, CSc., Doc. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Martin Michelčík, PhDr.

Daniela Palaščáková - tajomníčka, prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., Doc. ThDr. Ján Zozuľák, PhDr. **Redakcia:** Mgr. Jozef Jurčíšin - vedúci, Mgr. Martin Michelčík - zástupca. Kontakt: redakcia@unipo.sk. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie príspevkov. Len pre vnútornú potrebu! Neprešlo jazykovou úpravou. **Grafický návrh hlavičky:** Mgr. Jaroslav Ondráček. **Sadzba:** Ing. Ladislav Nagy. **Tlač:** Grafotlač Prešov.

Študenti dostali po vstupe SR do EÚ širšie možnosti štúdia

Slovensko sa 1. mája 2004 stalo členským štátom Európskej únie (EÚ). Pre študentov SR sa tým rozšíria možnosti študovať v krajinách EÚ. Aktuálnosť tejto témy bola podnetom pre zorganizovanie seminára s názvom Chceš študovať v krajinách EÚ, ktorý sa uskutočnil 5. mája t. r. v priestore Študentského servisného centra (ŠSC) PU. Seminár zorganizovala SAIA Prešov, n. o., a pri tejto príležitosti sme využili možnosť porozprávať sa na túto tému s koordinátorom akademického programu Ing. Martou Matúškou.

Co sa mení pre študentov vstupom SR do únie?

- Budú môcť študovať v EÚ za podmienok ako domáci študenti. Štúdium v krajinách únie je väčšinou bezplatné. Na prijatie stačí obvyčajne iba maturitné vysvedčenie. Študenti majú bezplatnú neodkladnú zdravotnú starostlivosť. V Írsku a vo Veľkej Británii a deviatich nových členských krajinách budú môcť pracovať bez obmedzenia.

Potrebuju študenti ak budú študovať na univerzite v krajine EÚ povolenie na pobyt?

- Áno. Udelenie povolenia na pobyt je podmienené zápisom na univerzitu, preukázaním prostriedkov na zabezpečenie pobytu, potvrdením o zdravotnom poistení. Študenti, ktorí žiadajú o povolenie na pobyt, sa musia v danej krajine prihlásiť na cudzineckej policii. Tá je za predpokladu, že sú splnené tri vyššie uvedené podmienky, povinná vydáť povolenie.

Ako je to z poplatkami za štúdium v krajinách EÚ?

- Môžem povedať, že vstupom Slovenska do EÚ sme sa stali rovnocennými členmi a teda, slovenski študenti môžu študovať na zahraničných vzdelávacích inštitúciach za rovnakých podmienok ako domáci študenti. Má to svoje výhody aj nevýhody, pretože napr. v Rakúsku doteraz študovali slovenski študenti bezplatne, ale od budúceho školského roka sa budú vyberať poplatky vo výške 363 EUR, naopak pri niektorých krajinách, kde zahraniční študenti platili za štúdium došlo k zrušeniu týchto poplatkov pre študentov z krajín EÚ, tým sa znížia náklady na štúdium pre našich študentov napr. vo Veľkej Británii.

Aj keď sa v niektorých krajinách neplati školné, životné náklady sú pre našich študentov vysoké. Existuje pre študentov možnosť uchádzať sa o nejaký príspevok, ktorý by znižil celkové náklady na pobyt?

- Ak je študent študentom slovenskej VŠ môže sa uchádzať o štipendiá Ministerstva školstva SR na základe bilaterálnych dohôd v oblasti vzdelávania, kde je možnosť vybrať si z ponuky štipendií do 33 krajín, s ktorými je podpísaná dohoda o spolupráci. Z ďalších štipendií spomeniem štipendiá v rámci multilaterálneho stredo-európskeho výmenného programu univerzitných štúdií CEEPUS, štipendiá v rámci programov EÚ v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (Sokrates, Erasmus, Leonardo da Vinci), či štipendiá ponúkané zahraničnými univerzitami konkurenčnou formou. Ďalej ešte štipendiá, resp. finančné príspevky na študijné pobyt v zahraničí poskytované prostredníctvom rôznych mimovládnych organizácií na Slovensku. Napokon štipendiá rôznych zahraničných nadácií, inštitúcií. Viac informácií o týchto štipendiách sa môžete dozviedieť na našej stránke www.saja.sk alebo priamo na oddelení zahraničných vztahov VŠ.

Ak študent získa doklad o ukončení štúdia na zahraničnej univerzite bude platiť aj na Slovensku?

- Informácie o uznaní zahraničných dokladov o vzdelávaní môžu študenti získať v Stredisku pre ekvivalenciu dokladov o vzdelávaní, ktoré je zriadené pri Ústave informácií a prognóz školstva v Bratislave. Formuláre o posúdení dokladov o vzdelávaní získate na webstránke www.uips.sk. Stredisko pre ekvivalenciu dokladov o vzdelávaní posudzuje zahraničné doklady o vzdelávaní v súvislosti s ich nostrifikáciou, s výkonom regulovaných povolani v SR, s priznaním statútu študenta občanom SR študujúcich v zahraničí.

Ďakujem za rozhovor.

Mgr. Eva Kušnírová, referentka ŠSC PU

PREŠOVSKÁ UNIVERSITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK VIII.

Číslo 4/OKTÓBER 2004

PU vstúpila do akademického roka 2004/2005

Slávnosť spojená s otvorením akademického roka 2004/2005 na Prešovskej univerzite sa uskutočnila vo veľkej zasadacke budovy Krajského úradu v Prešove 4. októbra. Ceremoniál viedla prorektorka PU Zuzana Stanislavová, slávnostný prihovor prednesol rektor PU František Mihina (text publikujeme na s. 3 a 4).

Súčasťou programu bol slávostný akt odovzdania zriaďovateľských listín fakult manažmentu a športu ako dvoch nových súčasť PU na znak ich oficiálneho prijatia do zväzku PU od tohto akademického roka.

Na slávnosti sa zúčastnili zástupcovia Ministerstva školstva SR, poslanci Národnej rady SR z Prešovského kraja, predstaviteľia samosprávy Prešovského kraja a mesta Prešov, ako aj štátnej správy, gene-

rálna konzulka Ukrajiny v Prešove a hodnostári viacerých cirkví so sídlom v Prešove. Prišli tiež reprezentanti partnerských univerzít zo zahraničia, a to z Poľska a Česka, hostia z univerzít v Bratislave, Ružomberku a v Košiciach.

Program uzavrelo vystúpenie umeleckých telies pedagógov a poslucháčov PU.

(jn)

Jedným z ústredných bodov slávostného otvorenia akademického roka 2004/5 na PU v zaplnenej zasadacke Krajského úradu v Prešove bolo odovzdanie zriaďovateľských listín fakult manažmentu a športu. Poverení dekaní Ján Junger a Róbert Štefko ich prevzali z rúk rektora PU Františka Mihiha.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Rokovala správna rada

Dlhodobým zámerom PU na obdobie rokov 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010 sa zaoberali na svojom zasadnutí členovia Správnej rady PU. Zo 14-členného orgánu prišli 11 a rokovali v utorok 12. októbra pod vedením svojho predsedu Ing. Stanislava Čoreja. Spomínaný dokument tvoril hlavný bod programu. Okrem toho členovia orgánu posúdili a schválili aj ďalšie správy.

Pri tomto boli tiež rektor PU František Mihina, prorektor Peter Kuzminšin a predseda Akademického senátu PU Ján Mojdis.

Správna rada sa zíde t. r. ešte raz.

Okrem tohto zasadnutia sa v predošom období členovia rady stretli s ministrom školstva Martinom Froncom 21. septembra v Bratislave. Obsahom rokovania bola úloha správnych rád pri riadení verejných vysokých škôl na Slovensku a stav reformy vysokého školstva. (jn)

Akademický senát PU schválil novú organizáciu univerzity

Členovia Akademického senátu (AS) PU na svojom riadnom zasadnutí 27. septembra schválili nový Organizačný poriadok Prešovskej univerzity. Je doňho zakomponované aj to, že senát v ten istý deň odobril návrh rektora PU Františka Mihiha na zriadenie Fakulty manažmentu a Fakulty športu PU.

Predsedca AS PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc. konštatoval, že k návrhu na zriadenie nových fakúlt senátori nemali žiadne výhrady. A to aj preto, lebo na zasadnutí v júni AS schváľoval Dlhodobý zámer PU a v tomto dokumente už sa počíta s existenciou oboch nových súčasť PU. "Boli by sme ako senát sami proti sebe, ak by sme teraz povedali nie," konštatoval Mojdis. Z 18-členného orgánu akademickej obce boli

prítomní na rokování 15 a všetci hlasovali za.

Okrem toho AS v tajných volbách zvolil nového prorektora PU pre zahraničné vzťahy (viac na s. 2).

AS schválil dodatok k Štatútu Fakulty zdravotníctva PU, keďže na fakulte vznikli nové študijné odbory a nové pracoviská.

Mojdis informoval, že AS hodnotil situáciu v ubytovaní poslucháčov PU v studentskom domove. "Konštato-

vali sme, že celý ubytovací proces sa oproti minulému roku skvalitnil," povedal. AS ocenil jednak zlepšenie materiálne vďaka rekonštrukciám počas prázdnin a jednak skvalitnenie samotného systému výberu ubytovaných s pomocou výpočtovej techniky. Podľa senátorov sa tak stal transparentnejší.

Predsedca AS sa 14. októbra stretol s predsedami AS fakúlt PU, aby posúdili možnosti lepšej koordinácie a informovanosti.

Ďalšie zasadnutie AS PU sa má podľa harmonogramu uskutočniť v novembri t. r.

(jn)

Rektor PU poveril vykonávaním funkcie dekana na Fakulte športu PU prof. PaedDr. Jána Jungera, PhD. Prof. Junger ukončil vysokoškolské štúdium v odbore učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov v špecializácii telesnej výchovy - branná výchova na PF UPJŠ v Prešove v rokoch 1978 - 1981. Vedeckú hodnosť kandidáta vied v odbore teória vyučovania telesnej výchovy získal roku 1987 na FTV Karlovej univerzity v Prahe. V roku 1993 sa úspešne habilitoval na FTV Univerzity Komenského v Bratislave v odbore teória telesnej výchovy a roku 2001 sa pred vedeckou radou FHPV PU v Prešove inauguroval v odbore športová edukológia.

V pedagogickej a vedeckovýskumnnej oblasti sa orientuje predovšetkým na pohybovú aktivitu detí predškolného veku, šport pre všetkých a životný štýl, filozofia a sociológia športu, metodológia vied o športe. Je autorom siedmich monografií a odborných knižných prác, piatich učebných textov, vyše 180 vedeckých a odborných prác, z toho 43 v zahraničí. Je koordinátorom a spoluautormi šiestich výskumných

grantov VEGA a troch štátnych úloh. Jedenásť rokov vykonával funkciu vedúceho Katedry telesnej výchovy a športu FHPV PU v Prešove, bol podpredsedom viacerých národných a celoštátnych výborov pre šport pre všetkých, v rokoch 1997 - 2001 vykonával funkciu prezidenta Slovenskej asociácie univerzitného športu, bol vedúcim slovenských

Poverení dekaní dvoch nových fakúlt PU

výprav na univerziádach na Sicilii (1997), Mallorke (1999), Zakopanom (2001) a v Pekingu (2001). Na zimnej svetovej univerziáde v roku 1999 vo Vysokých Tatrách vykonával funkciu podpredsedu organizačného výboru a v roku 2000 predsedu organizačného výboru Akademických Majstrovstiev sveta vo vodnom slalome a zjazde. V súčasnosti je členom vedeckej rady FHPV PU, členom Vedeckej rady PU, členom kolégia Národného športového centra, akreditačnej komisie ministerstva školstva, člen komisie VEGA a člen vedeckej rady časopisu Art et Sport. V roku 1996 mal výrazný podiel na konštituovaní troch vtedy odborov v systéme vied o športe.

Rektor PU v Prešove poveril vykonávaním funkcie dekana Fakulty manažmentu doc. Ing. Róberta Štefka, PhD. Doc. Štefko ukončil vysokoškolské ekonomickej inžinierske štúdium na Fakulte riadenia VŠE v Bratislave v odbore Automatizované systémy riadenia v ekonomike v roku 1986. Vedeckú hodnosť PhD. získal na základe doktorandského

VŠB v Ostrave. Orientuje sa na teoretické a praktické problémy manažmentu a marketingu s dôrazom na marketing nehmotných produktov a na personálny marketing. Je autorem troch monografií, päťdesiatich troch štúdií, z toho 27 publikovaných v zahraničí a editorom mnohých zborníkov. Je riešiteľom a vedúcim niekoľkých grantových projektov.

Ako pedagóg pôsobil od roku 1987 na FF UPJŠ a neskôr PU v Prešove. V roku 1996

bol jedným z iniciátorov založenia Katedry manažmentu na FF UPJŠ, neskôr PU. Vykonával funkciu vedúceho Katedry manažmentu, dlhší čas bol členom Akademického senátu FF PU a v súčasnosti je členom vedeckej rady FF PU, je členom dvoch odborných komisií akreditačnej komisie.

Absolvoval študijné a prednáškové pobedy na viacerých zahraničných univerzitách v Českej republike, Spojených štátach amerických, Gréku, Finsku, Veľkej Británii, Poľsku a ČR.

(Charakteristiky predniesol pri otvorení akademického roka prededa AS PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.)

Z REKTOROVHO DIÁRA

30. júla - rokovanie s Petrom Chudíkom, predsedom PSK
24. augusta - pracovné stretnutie s primátorom Prešova Milanom Benčom

25. augusta - návšteva Mons. Jána Babjaka, prešovského gréckokatolíckeho eparchu na Biskupskom úrade v Prešove

27. augusta - účasť na kladení vencov pri pamätníku v Prešove pri priležitosti 60. výročia SNP

3. septembra - účasť na slávnostnej recepcii na generálnom konzuláte Ukrajiny v Prešove pri priležitosti Dňa nezávislosti Ukrajiny

9. až 11. septembra - účasť na XIV. Ekonomickom fóre Krynica 2004 v Poľsku

17. až 18. septembra - podpis dokumentu Magna Charta Universitatum na Univerzite v Bologni

21. septembra - spoločné zasadnutie ministra školstva s členmi Slovenskej rektorskéj konferencie, členmi správnych rád univerzít a s kvestorom

mi vysokých škôl v Bratislave
23. septembra - rokovanie s biskupom východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. Igorom Mišinom v Prešove

28. septembra - účasť na prijati členov Slovenskej rektorskéj konferencie prezidentom SR v Bratislave
30. septembra - účasť na slávnostnom otvorení školského roka 2004/5 na partnerskej Univerzite v Katowiciach

1. októbra - rokovanie s pracovníkmi fakúlt PU, ktorých práva prechádzajú na nové fakulty PU - manažmentu a športu

7. októbra - pracovné stretnutie s predsedom PSK Petrom Chudíkom

8. októbra - účasť na otvorení akademického roka 2004/5 v partnerskej Wyszzej Szkoły Zawodowej v poľskom meste Nowy Sacz

14. októbra - tlačová konferencia s pracovníkmi médií z Prešova a Košíc (lla)

Novým prorektorm PU je Peter Šturák

Akademický senát (AS) PU schválil na svojom zasadnutí v septembri návrh rektora PU Františka Mihina na obsadenie miesta prorektora PU pre zahraničné vzťahy. Stal sa ním od 1. októbra t. r. doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. (nar. 1964).

Rektor návrh predložil v súvislosti s ukončením výkonu funkcie doc. PhDr. Michala Varcholom, CSc.

Vzhľadom na to, že na post jedného z prorektorov PU má v tomto funkčnom období právo nominácie Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta (GBF) PU podal F. Mihina návrh, viažuci sa na odporúčanie orgánov

GBF PU, vrátane stanoviska Veľkého kancelára.

Nový prorektor získal vysokoškolské štúdium na Rimskokatolíckej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave, licenciát na PAT v poľskom Krakove, kde aj absolvoval rigoróznu skúšku. Habilitačnú prednášku obhájil na Katolíckej univerzite v Ružomberku. V súčasnosti je vo vymenúvacom konaní.

Od roku 1996 prednáša cirkevné dejiny na GBF PU. Od roku 2003 je poverený vedením Katedry cirkevných dejín. Je členom pracovnej skupiny Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR pre katolícke vedy, predsedom AS GBF v Prešove.

Okrem licenčnej a rigoróznej práce, ktoré vyšli knižne, je spoluautorom textovej časti reprezentačnej publikácie Prešovského biskupstva, spoluautorom knihy Boli soľou i svetlom, monografie Gréckokatolícka farnosť v Sabinove a jej významné osobnosti. Je spoluautorom vysokoškolských skript s názvom Prierej dejinami Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Mal 162 vyžadaných prednášok a referátov na medzinárodných a domácich konferenciach.

(jn)

Od redakcie

Vitajte v novom kolotoči informácií o dianí v PU. Mali sme letnú prešťavku, a tak opäť vychádzame na 24 stranach. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli do tohto čísla. Vitajte aj v novom akademickom roku. Želajme si, aby to bol rok dobrý, aby prinesol len samé dobré správy. Samo-

zrejme, také niečo si môžeme želat... Aby - slovami rektora - pedagóg a študent neboli proti sebe. Isteže, na tom, že poslucháč má študovať a učiteľ vyučovať, sa nedá nič zmeniť. Nie je dobré, ak sa jedin alebo druh pasujú do pozície neomylných. Rôzne "ice" a plesy, konanie ktorých už oznamujú nespočetné pozvánky môžu vzájomnému dialógu oboch strán len a len pomôcť.

Z príhovoru rektora PU Františka Mihinu na slávnostnom otvorení akademického roka 2004/5

Univerzity sú vo svojom celku vznieseným plodom historického vývinu, spolu s umením, tradíciami, vierou či produktmi umu a rúk symbolizujú jeho kultúrny, duchovný a intelektuálny rozmer, bez ktorého by civilizácia, ktorej sme súčasťou, nemohla naplniť svoje vlastné poslanie. Ich (mnoho)stáročná existencia naznačuje, že svoje miesto si dokázali udržať a sú schopné ho aj nadále obhajovať. Pri všetkej rozmanitosti univerzít celého sveta, dokážeme povedať, v čom spočíva ich jednota – nájskôr asi v ušľachtilom úsili smerujúcim k zabezpečeniu dní budúcich. Ich intenciou je umožniť a otvárať dvere tomu, čo príde. Sú to práve univerzity, ak pre vysoké školy budeme používať tento všeobecný termín nezávisle na tom, či ide o studia humanitatis, technické, medicínske, teologické, poľnohospodárske, umelecké či iné zamerania, ktoré nezastupiteľným spôsobom pomáhajú nielen tvoriť budúcnosť, ale umožňujú nám porozumieť minulosti, tradičiam, ktoré z nej pochádzajú. V jednom záprahu s umením, cirkvami, so subjektami ekonomickej života a pod. tvoria či spoluutvárajú škálu možností, ktoré nás spájajú s minulosťou, s našimi predkami, ktorým vďačíme za dni pritomné a otvárajú priestor nášho budúceho života. Univerzity sú svojazrým, no nezastupiteľným agens movens napomáhajúcim zabezpečovať potrebnú sociálnu a kultúrno-duchovnú kinetiku sociálneho prostredia, v ktorom sa nachádzajú.

Nie je preto náhodné, že najmä pri takých a podobných príležitostiach, akou je pre nás tá naša dnešná, za-mýšľame sa nad tým,

čím by univerzity byť mali,

čím sú, aké sú ich možnosti a čo sa od nich očakáva. Robia tak všetky nielen u nás, ale aj v zahraničí – a ro-

bia tak práve v týchto dňoch, kedy už tradične otvárame akademické roky. Naša – Prešovská univerzita – vstupuje ako celok do ôsmeho roku svojho akademického života, pričom dve z jej fakút sú v stave zrodu, jedna vstupuje do štvrtého roku svojej existencie. Filozofická fakulta PU vstupuje do 46. roku, Pedagogická a Fakulta humanitných a prírodných vied a obidve naša bohoslovecké fakulty majú svoje korene ukotvené v historickom čase ešte oveľa skôr.

Možno je to paradox, ale v istom zmysle si uvedomujeme, že – napriek všetkému a v širších, azda až svetových súvislostiach – v súčasnom svete sa objavujú hlbšie riziká existencie univerzít. Možno vo vztahu k tomu, že napriek proklamáciám, dochádza k faktickej disipácii, k rozptylu, k relativizácii hodnôt nazarených optikou planetárnych súvislostí – svet, v ktorom žijeme, nie je jednoduchší ako svet, ktorý naši predkovia, ti dávni i ti nedávni, zažívali včera, je zbavovaný donedávna ešte dominujúcich v ňom znakov, miera násilia vo svete sa nezmienjuje a stáva sa takmer normou historického času i našej každodennosti, veda, ktorá má svoje prirodzené miesto na univerzitách, sa stáva nezvládnuteľou v rozpätí štandardného času, ktorý majú univerzity vo svojej vzdelávacnej misii k dispozícii. Výrazným spôsobom narastajú nároky na ekonomicke zabezpečenie ich činnosti, ktorá sa globalizuje, teda nielen európejusie. A tak trochu iným je dnes aj študent, ktorý na univerzitu dnes prichádza a tráví na nej z hľadiska vlastného osobnostného vývinu veľmi významnú časť svojho života.

V polovici septembra 2004 som so súhlasom Akademického senátu PU podpísal na pôde najstaršej z európskych univerzít (založená bola v roku 1088), na Univerzite Bologna, tzv. *Magnu Chartu Universitatum*. Spolu s väčšinou slovenských univerzít sa

tak aj Prešovská univerzita pripojila k iniciatíve, ktoré *Magna Charta Universitatum* predstavuje. Ak by sme mali definovať či vyjadriť ducha tejto Charty – jej celý text bude publikovať v našom časopise PU – potom náš budúci akademický život budeme formovať v presvedčení, že budúcnosť ľudstva vo veľkej miere závisí od kultúrneho, duchovného a intelektuálneho rozvoja uskutočňovaného aj prostredníctvom takých inštitúcií, akými naše, európske a svetové univerzity sú. Budeme tak konať vo viere, že prispejeme k akademickej príprave mladej generácie, ktorá je mostom k budúcnosti, na ktorom sa nevytratia stáročné hodnoty, ktorými nás vyzbrojili naši predkovia, ktorým tak chceme vzdať svoj hold a účtu, a ktorí sú v tomto zmysle pritomní aj v dňoch dnešných. Univerzity – a teda aj tú našu – budeme chápať ako ochranyne európskej humanistickej tradície, ako prirozené pokračovanie snáh, ktoré v zložitejších podmienkach uzreli svetlo sveta v dobach formovania európskej duchovnosti.

Sme presvedčení, že PU a všetky jej fakulty a súčasti, si vybrala túto cestu. Ethos pôsobenia univerzít sa napĺňa v úzkej súvislosti so životom sociálneho okolia a prostredia, v ktorom pôsobia, teda aj nášho mesta a regiónu, ktorý má nemálo zvláštností, žiaľ aj tú, že v ekonomickom zmysle nedosahuje – nie vlastnou vinou – tie parametre, ktoré by dosiahnuť chcel a mohol. Ak je pravdu, že „univerzity sú povinnosťou pre budúce storočie“, najväčšou mierou zodpovednosti disponujú v tomto zmysle univerzity samé. Verejný záujem o prácu univerzít je potrebné vyvážiť kvalitou ich práce, napĺňaním ich poslania, väzbami k okoliu, v ktorom pôsobia. Nie sú to uzavreté ostrovy, na ktoré je obmedzený prístup, nemôžu to byť enklávy pseudointelektuality a pseudoelementnosti, ku ktorým je ľahké sa priblížiť. Žijú predovšetkým z verejných zdrojov a pracujú vo verejnom záujme. Ak má K. R. Popper pravdu v názore, že nemôže existovať nijaký pokrok bez kultúry, vzdelanosti a duchovnosti, univerzity musia smerovať najmä sem, toto je ich prirodzený priestor, v ktorom by sme my všetci mali hľadať a nachádzať svoje miesto a poslanie.

O svoju budúcnosť by sme sa mali trochu obávať, nie však strachovať. Obávať sa, či budeme schopní urobiť všetko, čo je našou úlohou či povinnosťou, ktorú sme si stanovili sami.

Nechceme byť skepticki, chceme byť „opatrní v odvahе“, ktorú potrebujeme, aby sme obstáli. Ak je pravdu, že univerzity sú „verejným dobrom“, potom stojíme všetci a každý deň pred úlohou hľadať ho vo svojej práci. U. Eco vo svojom vystúpení na pôde Bolonskej univerzity, ktorej je profesorom, vyzýval, aby sme sa znova zamýšľali

nad vztahom univerzít a verejného záujmu,

aby sme nanovo premysleli vztah medzi univerzom a jeho ľudskou časťou a budúnosťou obidvoch, aby sme nepripustili dichotómiu profesori verus studenti ani v podobe „jeden proti mnohým“, ani v podobe „mnohí proti jednému“, aby sme celkom otvorili priestor kritickému myšleniu, ktorého nikdy nie je dosť. Ecovo posolstvo možno hľadať v presvedčení, že úlohou univerzít je svojim dielom – spolu s inými sociálno-duchovnými inštitútmi – prispevať k formovaniu ľudu, ktorí zabezpečia našu spoločnú budúenosť. Etický kódex univerzít by nemal od týchto súvislostí abstrahovať.

Otvorenie akademického roku 2004/2005 na PU sa od iných, tých predchádzajúcich, ale asi aj od viačsých ďalších, tých budúcich, odlišuje. Do jedného – azda môžeme povedať, že v istom zmysle historického okamihu – po nemalom úsili nemáloho počtu ľudu, na konci prvej etapy náročnej akademickej práce sa PU dostáva do situácie, ktorá vo svojom obsahu, vo svojich podobách znamená jej celkovú rekonštrukciu.

Chápeme ju ako organizačný predpoklad prehľbenia jej celkovej efektivity, ako utváranie podmienok pre zvýšenie jej akademickej, t. j. vzdelávacej a vedecko-výskumnnej výknosti. Sme radi, že tento proces väčšina tých, ktorých sa nejakým, hoci len vzdialeným spôsobom dotýka, nechápe ako dekonštrukciu, ako demontáž, ale ako priležitosť, ako otváranie možností pre efektívne uskutočnenie nových študijných programov, ako rozšírenie akademickej horizontu, ktorý PU ponúka verejnosti a ktorou sa hľási k zámerom zvyšovať a prehľbovať sociálnu, teda aj kultúrnu, duchovnú a v širšom zmysle aj ekonomickú bonitu prostredia, v ktorom je pevnejšie a širšie ukotvená – v meste Prešove, v regióne východného Slovenska, na Slovensku, ktoré a s ktorým sme sa všetci opäť, teda *nanovo* (dokončenie na s. 4)

Z príhovoru rektora PU Františka Mihinu na slávnostnom otvorení akademického roka 2004/5

(pokračovanie zo s. 3)

dostali do súvislosti európskych.

Zmenil sa počet fakúlt, ktoré sú súčasťou PU. K dnešnému dňu je ich osem. Hovoríme a sústavne zdôrazňujeme, že procesy, ktoré sme inicovali, sú naložené *rekonštrukciou*, ktorou sledujeme akademické a ničaké iné ciele – obrazne povedané, nepristavujeme nové *priľepky*, nerobíme nijaké *pristavby*, *trakty* či *doplňky*. Všetko, z čoho a na čom začínajú nové fakulty, na univerzite bolo a zostáva. Organizačné úpravy sa stávajú nástrojom dosiahnutia odvážnejších akademických cieľov a rozšírenia pôsobnosti univerzity aj do teritórií, ktoré nám boli menej dostupné.

Je mi cťou akademickej verejnosti oznámiť, že od 1. októbra 2004 sa začal odvíjať letopočet akademického života dvoch nových fakúlt – Fakulty športu PU a Fakulty manažmentu PU, čo sú ich oficiálne názvy, ktorími sa budú prezentovať v priestore svojho vzdelávacieho a vedecího pôsobenia. Želáme im, aby spolu s ostatnými fakultami PU naplnili svoje náročné poslania. Sme radi, že proces vzniku nových fakúlt našej univerzity, ktorý bol zavŕšený ich zriadením, sa uskutočnil prísnie v duchu a v súlade s platnou akademickej legislatívou, že príslušné akademickej senáty troch fakúlt, ktorých sa odpojenie časti ich pôvodných aktivít dotýka, sa k tomuto faktu vyjadrili, že Akademický senát PU na svojom zasadnutí 27. septembra 2004 zriadenie fakúlt schválil a dal tak rektorovi PU možnosť spomínané fakulty zriaďať. Všetkým učiteľom, vedeckým pracovníkom a ostatným zamestnancom nových fakúlt, ich študentom, orgánom akademickej samosprávy želáme, aby boli dôstojnou súčasťou univerzitnej a širšom zmysle slovenskej akademickej obce, ktorá ich medzi seba prijíma. Očakávame, že v krátkom čase budú schopné nielen sformovať všetky orgány akademickej samosprávy, ale začnú formovať potrebnú tvorivú atmosféru, aby dosahovali výsledky, ktoré od nich univerzita oprávnenne očakáva.

V nastávajúcom akademickom roku čakajú PU náročné úlohy, ktoré súvisia s celkovým reformným procesom akademickej siete SR. V podmienkach novej akademickej legislatívy chceme sa podieľať na celkových výsledkoch, ktoré od vysokoškolského systému našej verejnosti očakáva. V súčasnosti je na Slovensku viac ako 150 tisíc vysokoškolských študentov, podiel našej univerzity na tomto čísle je viac ako

10 500 študentov v dennom a externom štúdiu, čo je 7 percent z celkového počtu. Medzi týmto študentmi vítam najmä tých, ktorí vstúpili na našu univerzitu ako na svoju *alma mater*, ktorí veria, že práve ona im poskytne vzdelanie potrebné pre ich budúci život. Želám im, aby roky, ktoré na univerzite strávia, boli pre nich v mnohých ohľadoch významné, aby boli obdobím, na ktoré z mnohých dôvodov budú spomínať po celý svoj život. Budeme radi, väčšinu novozapísaní študenti, ak budeme spolu s vami pocitovať úprimnú radosť z dobre vykonanej práce, z vašich študijných výsledkov. Chceme vám byť nápomocní vždy v sade, keď to budete potrebovať.

V nastávajúcom akademickom roku nás čaká nemálo úloh. K najdôležitejším, ktorých úspešné riešenie považujeme za rámcové východisko našej práce v nachádzajúcom roku, je uzavretie či ukončenie procesu akreditácie študijných programov vo všetkých troch stupňoch. PU požiadala o akreditačné rozhodnutie vo viac ako 180 programoch, zatiaľ máme rozhodnutia neprekračujúce jednu tretinu požadovaného počtu. Sme presvedčení, že v krátkej dobe bude Akreditačná komisia, poradný orgán Vlády SR, schopná rozhodnúť o všetkých. Vysoko oceňujeme aj fakt, že

všetky programy boli pripravené v kreditovej podobe,

čím napĺňame požiadavku zákona. Očakávame, že na všetkých našich katedrách dojde k potrebnému obratu v chápaní formálnej stránky tohto procesu, ktorá je súčasťou nášho prechodu na európske kritériá evidencie a registrácie výsledkov štúdia, čo súvisí s potrebou zmenou v obojstrannej mobilite študentov, ktorá nie je nateraz taká, akú by sme ju chceli mať. Neľahké úlohy nás čakajú aj v prijati opatrení a potrebných úkonov v záujme prehĺbenia celkovej výkonnosti univerzity a jej súčasti.

Sme si vedomí, že súčasťou autonómie univerzít je aj autonómia ekonomická – bez nej v skutočnosti o autonómii nie je možné hovoriť. Situácia sa u nás zlepšuje, no tempo je nedostatočné. Aj keď sme si vedomí, že celková výkonnosť slovenskej ekonomiky neumožňuje pokryť všetky požiadavky nutné na vzdelávanie vo všetkých jeho úrovniach, predsa len by sme boli radi, keby najmä na vedecké mobility, akademickú komunikáciu, elektronizáciu, zverejňovanie výsledkov výskumu

a podobne sme disponovali väčšou sumou prostriedkov. Napriek všetkemu však môžeme konštatovať, že z verejných zdrojov sa nám podarilo zabezpečiť rekonštrukciu budovy univerzity na Partizánskej ulici, ktorá bude slúžiť najmä Fakulte zdravotníctva PU, Univerzitnej knižnici PU a čiastočne Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU. Dnešné odovzdanie rekonštruovanej budovy do užívania je pre nás priležitosťou, aby sme všetkým, ktorí budú jej priestory využívať, zaželiť dobrú pohodu a atmosféru pri napĺňaní účelu, pre ktorý sa tento priestor stal súčasťou univerzitného priestoru. Ďakujeme všetkým – architektom, zhoviteľom, predstaviteľom hospodársko-administratívneho riadenia univerzity, ktorí sa o odovzdanie budovy do užívania pričinili.

Pri zabezpečovaní chodu univerzity, a to aj ažaz predovšetkým v zmysle budovania jednotného kamusu na Uli. 17. novembra, máme pred sebou ešte veľa úloh, s ktorými sa budeme musieť vyrovnáť. V rovnakom zmysle uvažujeme aj v súvislosti s kongresovým, výcvikovým a rekreačným centrom, ktoré je alokované v rekreačnej oblasti Domaša, a ktorého rekonštrukcia by mohla byť zabezpečená aj zo zdrojov Európskej únie, resp. jej štrukturálnych fondov.

Osem fakúlt PU predstavuje inštitúty, ktorí by mal byť *zhmotneným* prejavom verejného záujmu. Naša Fakulta zdravotníctva sa úspešne drží a rozvíja šance, ktoré sú s nou oprávnené spájané. Jej vedeniu, učiteľom, zamestnancom a študentom d'akuje me za trpežlivosť, ktorú museli preukázať v podmienkach, keď nemali tak poviediac vlastný stánok. Ďakujeme orgánom miestnej a lokálnej samosprávy, že univerzita mohla doteraz pre jej potreby využívať priestory, ktoré jej nepatrili.

Pri priležitosti otvorenia nového akademického roku chceme pozdraviť aj naše bohoslovecké fakulty, prítonosťou ktorých v štruktúre univerzity je PU tak trochu *endemicá*. Fakulta filozofická, Fakulta humanitných a prírodných vied a Fakulta pedagogická majú a dosahujú svoje štandardy, pevne sú ukotvené vo vzdelávacom a výskumnom priestore SR, poznajú a usilujú sa riešiť všetky problémy, ktoré vo vztahu k sebe poznajú a ktorých riešením sa posilňujú.

Všetko, čo môžeme urobiť v súvislosti s úvahami o sieti vysokých škôl na Slovensku, je upevniť univerzitu ako celok v jej výkonnosti, zabezpečovať jej vysokú kvalitu

s odvahou pozrieť sa kriticky aj na slabé či slabšie miesta, s prítomnosťou ktorých je nutné vyrovnáť sa. Všeobecná mienka, že na Slovensku je prihľadávaná siet univerzít a vysokých škôl abstrahuje od faktu, že v jeho východnej časti sú k tejto situácii neprispeli. Prešovský kraj je jediný, ktorý má iba jednu univerzitu, o ktorú sa práve preto musíme staráť viac, aby obstála – a ona tak robí a dokáže to – v konkurencii ostatných, a to nielen doma.

Usilujeme sa preto dať PU tvár, ktorá by zohľadňovala súčasné potreby vzdelávania, vedy a výskumu. V zápase o budúcnosť univerzity nechceme, nesmieme a nemôžeme prehrať. Bude dobré, ak si uvedomíme, že univerzita by mala byť ostrovom náročnej práce, prejavom kultúry a kultúrnosti v sade, kde sa od nás „dobrý mrav“ očakáva. V tomto zmysle očakávame nulovú toleranciu voči akékoľvek forme neakademickosti, agresivity, nekultúrnosti, arogancii či jednoducho neslušnosti na Lubovolnom mieste univerzitného akademického života.

PU – tak ako všetky ostatné – chce byť významným mestom a regiónom. Je nespočetné množstvo väzieb, ktoré sa utvárajú medzi univerzitou a prostredím, v ktorom vyvíja svoju činnosť. Žije a súvisí nielen s mestom Prešov, od názvu ktorého odvodzuje aj svoj názov, žije aj v Prešovskom kraji, ktorého rozvoju chce prispievať svojimi možnosťami, šíriť nielen svoje, ale aj dobré meno mesta Prešov a Prešovského kraja doma i v zahraničí a svojimi kontaktmi do tohto priestoru pozývať hostí, ktorí by inak o tomto „dare nebries“ – ako tento kút Slovenska chápeme – inak ani nevedeli.

Dovoľte mi za nás všetkých pozdraviť reprezentácie všetkých ostatných vysokých škôl na Slovensku, prejať im našu úprimnú akademickú solidaritu a zaželať im, úspech v práci, ktorú konajú na poli duchovnej, kultúrnej a intelektuálnej, na poli vzdelávania a vedy. Dovoľte mi pozdraviť všetkých členov našej akademickej obce, učiteľov, vedeckých pracovníkov, študentov a všetkých zamestnancov PU. Len spoľne je možné dať podobu, ktorú bude reprezentovať nielen seba, ale aj naše mesto Prešov a Prešovský kraj, v ktorom od nepamäti žijú a spolužívajú ľudia rôznych národností, konfesií a nárečí, aby velebili a zveľaďovali dielo, ktoré v davných časoch začali vytvárať naši predkovia.

K Európskemu týždňu vedy a techniky sa po prvýkrát pripojila PU

Európska komisia označila dni od 8. do 14. novembra 2004 za Týždeň vedy a techniky EÚ 2004 (European Science & Technology Week 2004). V tomto týždni možno verejnosti, ale najmä mládeži, prezentovať dôležitosť vedy.

Jedným z podnetov zaviesť „Týždeň vedy“ je paradoxná situácia - napriek tomu, že veda a technika sú v súčasnej ekonomike klúčové, sú súčasťou nášho každodenného života, mladí ľudia prestávajú mať o vedu záujem.

Cieľom Týždňa vedy a techniky je vytvárať nový pohľad na príťažlivosť vedy a techniky - nie cez rozprávanie, ale ukádzanie, predvedenie, vzbudzovanie zvedavosti, umožnenie zaujímavých hľadaní, cez hravosť a radosť z objavov a poznania. Veda to nie je len rigoroznosť, meranie a počítanie, patria k nej aj pochybnosti, omyly, diskusie, sny...

PU sa tento rok po prvýkrát zapája do aktivít Európskeho týždňa vedy a techniky, ktoré prebiehajú už jedenásť rok. Vo všetkých krajinách EÚ sa v tento týždeň uskutočňujú rôzne zaujímavé podujatia zamerané na vedu a techniku formou „having fun“. Bližšie informácie o Európskom týždni vedy a techniky 2004 možno získať na internetovej stránke: www.cordis.lu/scienceweek/home.htm.

Z podujatí EÚ k Európskemu týždňu vedy uvádzam tie, ktoré sú zvlášť zamerané na verejnosť:

- Deň otvorených dverí s názvom Východné Slovensko v stredoeurópskom kontexte a historické výskumy (Filozofická fakulta),

- Prednáška a výstava o súčasnom Rusku, ruskej kultúre a súčasnej ruštine (Filozofická fakulta),

- Prezentácia dizertačných prác

doktorandov, zameraných na teóriu vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl - výstupy budú mať často charakter „having fun“ (Pedagogická fakulta),

- Deň otvorených dverí, spojený s výstavou odbornej teologickej literatúry a prednáškou (Pravoslávna bohoslovecká fakulta),

- Deň otvorených dverí s názvom Veda a technika v zdravotníckej a ošetrovateľskej praxi, exkurzia na klinické školiace pracoviská, na školiace pracoviská pre výučbu pôrodných asistentiek, prezentácia študijného programu zdravotnícky záchrannár, propagácia študijného odboru dentálna hygienička (všetko Fakulta zdravotníctva),

- Výstava rusínskych knižných publikácií určených pre ZŠ a SŠ a výstava kresieb rímskych detí z Javorovíc (Ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov).

- Prezentácia elektronických informačných zdrojov a digitalizačných aktivít (Univerzitná knižnica).

Úplný prehľad, dátum, čas a miesto konania aktivít PU v Prešove je uvedený na internetovej stránke: <http://www.unipo.sk/vedaav.htm>

Viera Bačová, prorektorka pre vedu a doktorandské štúdium PU

Kandidáti a kandidátky PU do odbornej skupiny sú známi

Vstupom do Európskej únie sme získali možnosť podieľať sa na rozhodovaní o európskych záležitostach. Predpokladá to, že budeme schopní sformulovať, povedať a presadiť, čo chceme, na čo máme a čo je pre nás výhodné. V oblasti, v ktorej pracujeme (veda, výskum, vzdelávanie, mládež, šport a uznanie kvalifikácií) je potrebné pripraviť mnoho rozhodujúcich materiálov, dokumentov a podkladov. Ministerstvo školstva SR preto ustanovilo Rezortnú koordináčnu skupinu. Táto skupina usiluje o vytvorenie expertného systému, ktorý by zabezpečil posúdenie materiálov vo vzťahu k potenciálu a k maximálnej výhodnosti (odbornej, strategickej či finančnej) SR.

Minister školstva SR a predsedu Rezortnej koordináčnej skupiny sa obrátili aj na Prešovskú univerzitu s prosbou o vyhľadanie vhodných kandidátov na členov odbornej skupiny pre Rezortnú koordináčnu skupinu pre európske záležitosti - COREPERI. Vybraní členovia - experti, budú zaradení do virtuálnej poradnej siete a budú im zasielané príslušné dokumenty orgánov EÚ na pripomienkovanie. Aktívni členovia týchto poradných skupín majú možnosť stať sa tzv. „základňou“ nominačie expertov a delegátov do orgánov Rady EÚ a Európskej komisie.

Na výzvu oddelenia pre vedu a doktorandské štúdium PU o zapojenie sa do odborných skupín zareagovali Filozofická fakulta a Fakulta humanitných a prírodných vied. Podmienkou „vytipovania“ učiteľov PU bola odbornosť a jazyková zdatnosť (angličtina).

Podmienky za spomínané fakulty splnili nasledovní kandidáti:

Horizontálne skupiny:

Základný výskum a podpora excelencie

prof. PhDr. Vasil GLUCHMAN, CSc., Katedra filozofie FF

doc. PhDr. Jozef Džuka, CSc., Katedra psychológie FF

doc. MVDr. Janka PORÁČOVÁ, PhD., Katedra biológie FHPV

Tematické skupiny:

Vedy o živote a biotechnológiu
doc. MVDr. Janka PORÁČOVÁ, PhD., Katedra biológie FHPV

Celoživotné vzdelávanie

PhDr. Vladimír DANCÍŠIN, PhD., Katedra politológie FF

Odborné vzdelávanie a príprava

PhDr. Vladimír DANCÍŠIN, PhD., Katedra politológie FF

Vysokošolské vzdelávanie a otváranie sa svetu
doc. PhDr. Marta ČERNOTOVÁ, CSc., Katedra pedagogiky FF

PhDr. Vladimír DANCÍŠIN, PhD., Katedra politológie FF

Ing. Martin LACNÝ, PhD., Katedra občianskej a etickej výchovy FHPV

Mládež

doc. PhDr. Jozef Džuka, CSc., Katedra psychológie FF

Sport

PaedDr. Klaudia ZUSKOVÁ, PhD., Fakulta športu

Vyplnené prihlášky a životopisy kandidátov boli odoslané na MŠ SR, kde sa uskutoční užší výber.

Kandidátkam a kandidátom PU chceme podakovať za ich odvahu a ochotu a želame im mnoho úspechov v ďalšej práci.

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvart prerektrky pre vedu
a doktorandské štúdium PU

Peter Švorc nositeľom Ceny Literárneho fondu

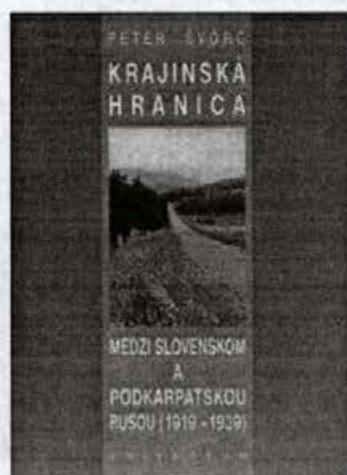

Profesor PhDr. Peter Švorc, CSc., vedúci Katedry slovenských dejín a archívničstva FF PU získal Cenu Li-

terárneho fondu za vedecké práce za rok 2003. Prevzal ju 28. septembra t. r. v Bratislave. Fond ocenil jeho knihu pod názvom Krajinská hranica s podtitulom Medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou (1919 - 1939). Vyšla v roku 2003 vo vlastnom Švorcovom vydavateľstve Univerzita Petera Švorca v Prešove.

Vyše 400-stranová kniha nie je tým prvým, čím Švorc na rôznych fóbach zabodoval. Je laureátom viacerých cien za literárnu tvorbu. Ako vníma Cenu Literárneho fondu? „Príjemne ma to prekvapilo, lebo nie je každodennou udalosťou, jednak aby človek vydal knihu a navyše aby tá kniha bola ocenená odbornou verejnosťou,“ konštatoval. Priznal, že ked' dava vonku akúkoľvek knihu, tak sa snaží, aby pri prvom kontakte s čita-

telom zaujala, to znamená, aby jej vizuálna podoba bola príťažlivá. „Myslím si, že sa to pri tejto knihe podarilo vďaka autorovi obálky výtvarníkovi Stanovi Šalkovi a taktiež aj môjmu mladšiemu synovi Braňovi, ktorý urobil fotografie na obálku,“ konkretizoval. Každopádne je však presvedčený, že uspel vďaka téme: „V knihe sa zaobrám problematikou vzťahu slovenského etnika k rusínskemu a ukrajinskému v medzivojnovom období a to na území, kde etnici žili stáročia vo vzájomnej koexistencii. Toto ich spoločstvo malo rôzne stránky a najmä v 20. storočí sa de neho dostali aj prvky napäťia. Vcelku však pre slovenskú odbornú ale aj širšiu verejnosť nie je to problematica známa, a ked'že táto kniha podáva pomerne ucelený pohľad, tak

mohla práve týmto zaujať.“

Literárny fond udelił ceny za vedecké práce v troch sekciach - spoločenské vedy, prírodné vedy a lekárské vedy.

(jn)

Fakulta zdravotníctva PU získala akreditáciu pre štúdium dentálnej hygiény

Vzdelávanie dentálnych hygienikov sa začalo v roku 1913 v USA. Neskôr bolo aktivované aj v iných európskych krajinách, z ktorých najviac je rozvinuté v Holandsku, Švajčiarsku, Veľkej Británii a v Škandinávii. Od roku 1992 sa toto štúdium etablovalo aj na Slovensku, kde sa dentálni hygienici pripravovali na stredných zdravotníckych školach v Prešove, Zvolene, Trnave a v Bratislave vo vyššom odbore diplomovaná dentálna hygienička v dvojročnom externom študijnom programe.

V júni 2004 sa Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity (FZ PU) v Prešove ako prvej fakulte na Slovensku podarilo získať akreditáciu pre bakalársky študijný program dentálna hygiena s právom konáť štátne skúšky v dennej aj externej forme.

Samotnej akreditácii predchádzala mrváčova práca doc. MUDr. Milana Kotráňa, CSc., h.doc. MUDr. Evy Kovalčovej, PhD., PhDr. Aleny Longauerovej, PhDr. Andrej Pakánovej, Mgr. Evy Plavčanovej (SZŠ), PhDr. Lubice Rybárovej, PaedDr. Zdenky Uherovej, PhDr. Klaudie Valdmanovej a v neposlednom rade dekanky PhDr. Anny Eliašovej, PhD., kolektív pedagógov FZ, ktorí v spolupráci s Asociáciou dentálnej hygiény Slovenska, s kolegami zo Švajčiarska a Holandska tento program pripravovali a vedia kolko námahy a úsilia ich to stalo.

Príprave programu predchádzala návšteva Rona Knevela, medzinárodného koordinátora z Hogeschool INHOLLAND v Amsterdamu 9. až 11. júna 2003. Súčasťou jeho programu bolo stretnutie s vtedajším rektorm FZ prof. PhDr. Karolom Fečom, CSc. Počas stretnutia s vedením našej fakulty sme sa dohodli na spolupráci pri príprave študijného programu, pri jeho realizácii, ako aj na možnosti realizovať v budúcnosti študijné pobytu našich aj holandských pedagógov a študentov.

Prvou takouto lastovičkou bola stáž študentky Hogeschool INHOLLAND Maje van Fasen (na obr.) vo

Fakultnej nemocnici s poliklinikou (FNSP)

J. A. Reimana od 24. apríla do 28. mája 2004. Počas stáže mala Maja možnosť realizovať dentálno-hygienickú starostlivosť na stomatochirurgickom, onkologickom a rádio-diagnostickom oddelení a v rámci primárnej zdravotnej starostlivosť na Zubnej ambulancii u h.doc. MUDr. Evy Kovalčovej, PhD. Súčasťou programu Maje van Fasen bol aj pobyt a prax v Trenčíne.

Chceme podakovať vedeniu FNSP J. A. Reimana aj vedeniu Študentského domova na Exnárovej ulici za pomoc pri realizácii tejto stáže.

Akreditáciu študijného programu sa pre nás otvárajú ďalšie možnosti a perspektívy. Pripravujeme bilaterálnu dohodu s Hogeschool INHOLLAND v rámci programu Socrates Erasmus, ktorá nám umožní realizovať mobility pedagógov a študentov oboch fakúlt. V súčasnosti už pripravujeme stáže ďalších študentov dentálnej hygiény z Amsterdama.

Amsterdamská fakulta realizuje každoročne v apríli „International Week“, na ktorom sa zúčastňujú pedagógovia, pripravujúci budúcich dentálnych hygienikov z celého sveta. Počas tejto akcie majú možnosť zapojiť sa priamo do teoretickej aj praktickej prípravy holandských študentov a vymeniť si vzájomne skúsenosti. Našim zámerom je zúčastniť sa na tomto podujatí.

PhDr. Lubica Rybárová,
prodekanka pre zahraničné
vzťahy a rozvoj FZ PU

Na FZ PU promoovalo prvých 117 absolventov

Historicky prvá slávnosť odovzdávania vysokoškolských bakalárskych diplomov absolventom Fakulty zdravotníctva (FZ) PU v Prešove sa uskutočnila 2. júla t. r.

Promočné zhromaždenie viedla prodekanka pre vzdelávanie FZ PU Štefánia Andraščíková. Úvodne privítala vzácných hostí prorektorku pre vzdelávanie Zuzanu Stanislavovú, dekanu FZ PU Annu Eliašovú, prodekanu pre vedu a výskum Ľubicu Derňárovú, prodekanu pre rozvoj a zahraničné vzťahy Ľubicu Rybárovú, predsedníčku AS FZ PU Ivetu Ondriovú. Ďalej pozvanie prijali za Filozofickú fakultu PU prodekanka Daniela Slančová, za Pedagogickú fakultu PU Ladislav Horňák, za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu PU dekan Peter Kormaník a za Gréckokatolícku bohosloveckú fakultu PU prodekan Pavol Dancák. Na promočnej slávnosti sa zúčastnili aj riaditeľ Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove Peter Biroš, predseda vyššieho územného celku Peter Chudík, primátor mesta Prešov Milan Benč a ďalší hostia.

V akademickom roku 2003/2004 ukončilo vysokoškolské bakalárské štúdium na FZ PU v Prešove spolu 117 absolventov, z toho 93 študentov v odbore ošetrovateľstvo a 24 v odbore pôrodná asistencia. Tito absolventi úspešne vykonali predpísané skúšky a splnili podmienky stanovené zákonmi SR.

Po zložení súluu stanoveného akademickými normami a tradíciami boli absolventom odovzdané diplomy a priznaný titul bakalár (Bc.).

Absolventom blahoželáme a veríme, že v náročných podmienkach svojej profesie budú úspešní a budú v dobrom spomínať a reprezentovať svoju Alma mater - Fakultu zdravotníctva PU v Prešove.

Mgr. Andrea Andrejcová

Organizácia Týždňa vedy a techniky na FZ PU v Prešove

FZ PU v rámci vyhláseného týždňa vedy a techniky organizuje aktivity s cieľom: Prezentácia možností využívania výrobkov vedy a techniky v rámci študijných programov realizovaných na FZ PU v Prešove.

Dátum: 8.-11. november 2004.

Miesto: Fakulta zdravotníctva PU, Partizánska 1, Prešov, vybrané klinické pracoviská FNSP J. A. Reimana, Prešov.

Program: 8. - 9. november 2004 – Fakulta zdravotníctva

13.00 – 14.00 Základný blok informácií

14.00 – 14.15 Prehliadka interiéru novootvorenej budovy FZ

14.15 – 15.30 Využívanie techniky a pomôcok v zdravotníckych povolaniach

Praktické ukážky metód, prostriedkov a pomôcok využívaných pri výučbe študentov FZ PU

Program: 10. – 11. november 2004 FNSP J. A. Reimana, Prešov

Klinika kardiologie

Klinika pediatrie

Klinika gynekológie a pôrodnictva

Čas konania: 13.00 – 15.00 hod.

Slávnostne otvorili akademický rok na GBF PU v Prešove

Na sviatok Ochrany Presvätej Bohorodičky, v piatok 1. októbra 2004, bol v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove slávnostne otvorený akademický rok na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity (GBF PU) v Prešove. Pred začiatkom slávnostnej svätej liturgie prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. posvätil novozriadenú kaplnku priamo v priestoroch GBF PU na Ulicu biskupa Gojdiča.

Archijerejskú svätú liturgiu v katedrále slávila vladyka Ján Babjak spolu s emeritným prešovským biskupom Mons. Dr.h.c. Jánom Hirkom, protosynkelom Prešovskej eparchie Mgr. Vladimirom Skybom, protosynkelom Košického apoštolského exarchátu Mgr. Vladimirom Tomkom a ďalšími kňazmi. Koncelebrovali aj vzácní hostia z Ríma: archimandrita Róberta Tafta, profesora na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme, rektor Pápežského kolégia Russicum v Ríme páter Alojz Cviček, špirituál páter Germano Marani a chórmajster páter Ludwig Pichler. Na slávnosti sa zúčastnil aj novozvolený prorektor pre zahraničné vzťahy PU doc. ThDr. Peter Štúrak, PhD., ďalší akademickí funkcionári a pedagógovia GBF PU, ako aj hostia a študenti.

V homílii otec biskup Ján Babjak okrem iného povedal: „Začiname v mene Božom nový školský rok. Pre všetkých poslucháčov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty vidím veľkú príležitosť načerpať potrebné vedomosti pre svoju životnú cestu, ale aj pre svoj duchovný život. Myslím, že na začiatku je potrebné zdôrazniť práve túto veľkú šancu, ktorú Pán Boh dáva každému z nás, nielen počas štúdia, ale vlastne celý život.

V každej chvíli ide o to, aby sme zodpovedne využívali čas i dary a spolupracovali s milostou Božou, ktorá je základom každého duchovného pokroku človeka.“ Prípomienku tiež skutočnosť, že začíname tento akademický rok na sviatok Pokrova – Ochrany Presvätej Bohorodičky. „Je v tom aj veľká výzva začať tento rok s Máriou Matkou Božou a pod jej ochranou.“

Po svätej liturgii nasledovala imatrikulácia prvákov v študijných odboroch katolícka teológia, učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov, animátor voľného času a religionistika.

Prorektor PU doc. ThDr. Peter Štúrak, PhD. v príhovore pozdravil študentov aj v mene rektora PU prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc. Zdôraznil skutočnosť, že „Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta má byť strážkynou večných ideálov pravdy, práva a krásy proti sofistiké, poloprávdam a nekultúrnym heslám doby, aby bola šíritel'kou pravého vedeckého poznania a mrvnej osvetlenosti i strediskom dobrého duchovného vplyvu na spoločnosť.“

ThDr. Lubomír Petrik, PhD.

Letný seminár medzinárodného projektu sa konal na GBF PU

Na pôde Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty (GBF) PU sa vďaka medzinárodnej spolupráci Katedry biblických vied GBF uskutočnil letný seminár medzinárodného projektu Evangelium und Kultur, Düsseldorf, Nemecko. ThBibLic. Róbert Jáger, ako jediný slovenský člen projektu, sa ujal úlohy hostiteľa v dňoch 24. júla až 3. augusta 2004.

Tento projekt je jednou z aktivít kruhu biblistov pracujúcich s pragmalingvistickým prístopom.

Celý projekt predstavuje harmonickú syntézu biblickej vedy, vied o komunikácii (communication sciences) a pragmalingvistiky. Tento v biblickej vede mladučký prístup (vznikol koncom 80. rokov v Ríme) predstavuje jednu z mnohých nových per-

ako konvergencia historicko-komparatívneho štúdia jazyka a teoretickej reflexie európskeho bádania. Môžeme uviesť práce pragmalingvistov ako sú Austin, Morris, Searle a Peirce, ktorí definovali reč ako skutok. Samozrejme historické korene konceptu možno nájsť už v Platóna v Kratilovi (to legein mia tis tōn práxeōn – hovorí je jeden z činov, volný preklad), ale aj u Aristotela (De interpretatione) a Marka Terencia

spektív prístupu k biblickému textu. Zakladateľom projektu bol už nebohý Fritz Leo Lentzen-Deis SJ, profesor Pápežského biblického inštitútu v Ríme.

K vedeckým princípm projektu patria princípy modernej lingvistiky

Varrone (De lingua latina). Nechýba ani základ modernej lingvistiky de Saussurov Cours de linguistique générale. Z biblickej vedy do popredia sa dostáva okrem historicko-kritickej vedy aj literárna kritika, viazaná k štúdiu procesu čítania a chápania. Spomedzi moderných autorov treba spomenúť Isera a Eca. Špecifikom projektu je interkulturnosť, ktorá nespočíva iba v rozmanitosti jeho členov, ale predovšetkým v zúžitkovaní senzibility jednotlivých kultúr v interpretácii textov.

Seminár bol venovaný problematike textovej komunikácie a komunikačného potenciálu apokalyptických textov. Žúčastnili sa na ňom biblisti z Nemecka, Talianska, Ekvádoru, Mexika, Brazílie, Indie, Švajčiarska, Luxemburu a Holandska. Okrem pracovnej časti, v rámci interkulturnality, spoznávali účastníci aj slovenskú kultúru.

Pre slovenského čitateľa ponúkame ako úvod k tejto téme príspevok z konferencie Komunikácia a text, Prešov 15. – 16. november 2001: R. Jáger, Komunikácia skrze antický písaný text. Biblický text v procese komunikácie, in: Komunikácia a text, Zborník materiálov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. FHPV PU, Prešov, Náuka 2003, s. 111 - 120. (rj)

Profesor Christopher Zugger prednášal v Prešove

Na pôde Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty (GBF) PU sme mali pred pár mesiacmi možnosť privítať profesora Christophera Zuggera, PhD., zo Štátnej univerzity New Mexico, USA. Bola to druhá zastávka jeho prednáškového pobytu v Európe, ktorá sa uskutočnila vďaka medzinárodným kontaktom Katedry biblických vied GBF PU v Prešove. Profesor prednášal v Rakúsku na Medzinárodom teologicom inštitúte v Gamingu. Na Slovensku, okrem našej fakulty, aj v Centre spirituality Východ - Západ, Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Košiciach. Poslednou zástavkou bolo niekoľko univerzitných centier na Ukrajine a Maďarsku.

Profesor Zugger sa venuje byzantským dejinám a kultúre. Na materskej univerzite prednáša okrem spomenutých predmetov aj spirituálnu Byzantského východu. K jeho úzkej špecializácii patrí záujem o dejiny katolíkov v bývalom Sovietskom zväze. The Forgotten (Zabudnutí), prvý zväzok z tejto aj vo svete málo známej kapitoly dejín uzrel svetlo sveta v roku 2000 vo vydavatelstve univerzity Syracuse (Syracuse University Press, Syracuse, New

York 2000). Poslucháči GBF PU mali možnosť vypočuť si prednášku o dejinách Gréckokatolíckej cirkev v USA: počnúc prvými emigrantmi a ich osudem v novom svete, formáciou komunit a hľadaním vlastnej identity v multikultúrnom kontexte Spojených štátov, cez formovanie cirkevných i svetských inštitúcií, až po dnešný zápas a nádeje pre budúcnosť.

Druhý cyklus sa týkal dejín Byzantskej katolíckej cirkev (Gréckokatolíckej

Životné jubileum profesora Michala Beleja

Prof. PhDr. Michal Belej, CSc. sa 15. októbra 2004 v dobrom zdraví dožil sedemdesiatich rokov. Narodil sa v malebnej zemplínskej dedinke Kašov. Je ženatý. Má dve deti - Milana, ktorý je vedcom, historikom a Martina - športového novinára a komentátora.

Po absolvovaní národnej školy v rodnej dedinke a Osemročnej strednej škole v Novosade sa zapisal na Pedagogické gymnázium v Košiciach, ktoré absolvoval v rokoch 1950 - 1954. Tam sa začal formovať aj jeho vzťah k učiteľskej profesi, pretože jeho nasledujúcou vzdelávacou inštitúciou bola Vyššia pedagogická škola v Prešove, študijný odbor: telesná výchova - ruština. Po jej absolvovaní sa v rámci externej formy rozhodol svoju pedagogickú odbornosť zvýšiť na FTVŠ UK v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1966 v študijnom programe telesná výchova, špecializácia ľahká atletika.

Aj napriek najvyšej trénerskej a druhej najvyššej rozhodcovskej kvalifikácii, ktoré profesor Belej získal v spomínanej ľahkej atletike (dnes už len atletika), sa nedá nesprávne pomenovať jeho druhú lásku - basketbal. V tomto športe aktívne a veľmi úspešne pôsobil dlhú dobu v rámci najvyšej basketbalovej ligy. Ešte pred štúdiom na FTVŠ získal v basketbale kvalifikáciu trénera druhej triedy.

Priebeh zamestnania profesora Beleja má veľmi jednoduchú krivku, ale o to väčší a bohatší rozsah a obsah. Okrem štvorročného pôsobenia v Krajskom dome pionierov a mládeže, medzi štúdiom na obidvoch vysokých školách, sa upísal iba jednej inštitúcii, dnešnej Prešovskej univerzite. Pravdaže, pred vyše 43-mi rokmi to bol Pedagogický in-

štít, neskôr Pedagogická fakulta UPJŠ a v závere Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Je symbolické, že práve v čase svojho jubilea sa dožil, zdá sa že poslednej, ale najvýznamnejšej zmeny názvu inštitúcie, keď prevzal rozhodnutie rektora Prešovskej univerzity o presune na novovytvorenú Fakultu športu, ktorá bola aj jeho veľkou túžbou a tiež zásluhou.

Som jedným zo študentov profesora Beleja a nie som sám, ktorý ho považuje za priekopníka v zvyšovaní pedagogickej a vedeckej kvalifikácie v oblasti telesnej výchovy a športu nielen v našom regióne. Štyri roky po ukončení štúdia na FTVŠ UK v Bratislave sa na danú výchovno-vzdelávaciu inštitúciu vrátil, aby tam v rozmedzí rokov 1970 až 1997 získal všetky svoje odborné a vedecké kvalifikácie. Počnúc doktorom filozofie a končiac profesorskou inauguráciu, ktorú vo vednom odbore športová edukológia získal v roku 1997 ako prvý mimobratislavský profesor.

Počas svojho pôsobenia na katedre vydal tri vedecké monografie, 120 vedeckých prác v domácich časopisoch a 48 vedeckých prác v zahraničných časopisoch, 42 odborných prác a štyri vysokoškolské skriptá. Vypracoval 16 správ o vyriešených výskumných úložach. Recenzoval a posúdil vyše 205 prác a projektov. Bol redaktorom a zostavovateľom

piatich vedeckých prác.

Jeho pedagogická činnosť bola pretekána množstvom spoločenských, akademických a odborných funkcií. Okrem iných môžeme spomenúť členstvo vo vedeckých radách UPJŠ v Košiciach, Prešovskej univerzite v Prešove, FTVŠ UK v Bratislave (trvá), Pedagogickej fakulty UPJŠ a FHPV PU v Prešove, členstvo v pracovnej skupine Akreditačnej komisie pre vedy o športe. V rokoch 1978 - 1985 bol prodekanom PdF UPJŠ pre vedeckovýskumnú činnosť a zahraničné styky a následne v rokoch 1985 - 1990 prorektorm UPJŠ v Košiciach pre výchovno-vzdelávaciu činnosť. Prednášal a aktívne vystupoval na medzinárodných vedeckých podujatiach v ZSSR, Poľsku, Maďarsku, Slovensku, Nemecku, Estónsku.

Popri pedagogicko-odbornej činnosti a spoločenskej angažovanosti profesor Belej nezabúdal ani na svoju ďalšiu kvalifikáciu - trénerstvo. Za dlhoročné tréningové úsilie v atletike

mu bol udelený titul vzorový tréner. Svoje vedomosti a skúsenosti z oblasti kondičnej prípravy uplatňoval aj v iných športoch. Známe je jeho úspešné pôsobenie pri prešovských hádzanároch a futbalistoch.

V súčasnosti pôsobí profesor Belej ako člen komisie pre obhajoby dizertačných prác - podpredseda SOK - športová edukológia; je členom komisie pre obhajoby DrSc. (FTVŠ UK, Bratislava), členom Slovenskej vedeckej spoločnosti pre telesnú výchovu a šport, členom Českej kinantropologickej spoločnosti, členom výboru medzinárodnej vedeckej spoločnosti Sportkinetics. Je členom redakčnej rady vedeckého časopisu Antropomotorika (Poľsko) a predsedom redakčnej rady zborníka Sport et Art. Vychoval sedem doktorandov.

Z celoživotného pedagogického aktivity získal množstvo spoločenských i odborných ocenení. Z tých, ktoré sú vysokoškolskému životu najbližšie, môžeme spomenúť zlaté medaily UPJŠ, PU, FHPV, medailu FTVŠ UK v Bratislave i FTVS KU v Prahe.

Vzácnym spoločníkom je profesor Belej pri osobných stretnutiach. Ti, ktorí ho poznáme, si naňho oceňujeme predovšetkým jeho skromnosť, priateľskosť, zodpovednosť, cieľavodomosť a rovnálosť.

Vážený pán profesor Belej, do ďalšieho obdobia Tvojho života Ti želáme pevné zdravie a veľa tvorivých myšlienok, ktoré budeš mať možnosť uplatniť aj na pôde našej novej fakulty.

Za kolektív spolupracovníkov prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., poverený riadením Fakulty športu PU

Lubomír Šimčík medzi jubilantmi

Medzi tých, ktorí už oslavili svoje abrahámoviny vstúpil v druhej dekáde októbra t. r. vedúci katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty PU v Prešove PaedDr. Lubomír Šimčík. Keďže v verejnosti funguje jeho meno aj v spojení s folklórny súborom Šarišan v Prešove, tak životné jubileum oslavoval 13. októbra v historickej sále Čierneho orla Parku kultúry a oddychu v Prešove koncertom pod názvom Radi sme prišli spolu so svojím dlhoroceným partnerom v súbore Vincentom Fedorom.

Absolvoval dvojkombináciu hudobnej výchova - slovenský jazyk v roku 1977 na vtedajšej PdF Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Šimčík je vedúcim katedry od roku 2003, pričom toto pracovisko prešlo rôznymi premenami. V súčasnosti ho tvorí vekovo mladé 14-členné osadenstvo.

Jubilant je druhé volebné obdobie členom Akademického senátu PU a v ňom predsedom legislatívnej komisie.

Pôsobenie vo folklórnom súbore Šarišan od roku 1971, v ktorom je v súčasnosti primášom ľudovej hudby mu dáva aj po odbornej stránke.

Vyučuje teoretické disciplíny a vo vedeckej oblasti sa venuje výskumu a analýze hudobnej komunikácie. Spracováva tému Hudobná folklórna komunikácia na I. stupni základnej školy Angažuje sa aj prácou v predsedníctve Prešovského hudobného spolku Súzvuk. „Je to výborný prostriedok na prezentáciu katedry,“ poznamenal. A je spokojný aj s tým, že sa na katedre dari viacerým mimovskyčovacím aktivitám, za všetky spomenul súbor Piano Vocal a Komorný spevácky zbor. Z pedagógov, na ktorých mal šťastie, si berie vzor napr. z docenta Františka Matúša, ktorý bol aj jeho prvým učiteľom hry na husle. Tej sa venoval už ako sedemročný. „Môj otec mal veľmi silný vplyv na moju orientáciu,“ konštatoval.

(jn)
Foto: archív L. Šimčíka

**Na PU študuje
vyše 350 doktorandov**

V minulom akademickom roku počet doktorandov študujúcich na PU v dennej forme bol 62, tento akademický rok k nim pribudne ďalších 37. Toľko miest interných doktorandov bolo PU pridelených Ministerstvom školstva SR. Spolu študuje na PU 99 doktorandov v dennej forme (FF 47, FHPV 25, PF 11, PBF 14, FŠ 2). V externej forme doktorandského štúdia študuje na PU 256 doktorandov (počet mierne kolísie). Doktorandi študujú v 18 vedených odboroch (FF PU 11, FHPV 4, PF 1, PBF 1, FŠ 1), v ktorých bolo fakultám PU priznané právo na konanie doktorandského štúdia. Od akademického roku 2005/6 budú doktorandi prijímaní nie do „vedeckej prípravy“, ale do tretieho najvyššieho stupňa vzdelávania v akreditovaných doktorandských študijných programoch. (vb)

Životné jubileum docenta Michala Varcholu

Uprostred tohtočného leta svoje významné životné jubileum oslavil po predný prešovský rusista a slavista doc. PhDr. Michal Varchola, CSc., jeden zo zakladajúcich členov Katedry ruského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Prešovskej univerzity (1962 - 1999), v súčasnosti člen Katedry biblických vied Gréckokatolickej bohosloveckej fakulty PU a do konca septembra t. r. prorektor pre zahraničné styky PU. Všetci, ktorí ho poznajú, dajú mi za pravdu, že pribúdajúce roky mu neubráni na jeho aktivite, koncepcnom a teoreticko-metodologickom myšlení a tvorivej akribii.

Spolu s prof. PhDr. Michalom Miklušom, CSc., dlhé roky tvorili tandem v jazykovednej sekcií katedry. Ich ambíciou bolo nadvážovať spoluprácu s poprednými rusistickými pracoviskami v bývalom Česko-slovensku (Bratislava, Nitra, Brno, Olomouc, Praha) a v zahraničí: v Poľsku (Varšava, Poznaň, Olsztyn, Opole, Rzeszów), na Ukrajine (Užhorod, Kyjev, Lvov) a v Rusku (Moskva, Kazan, Leningrad - Peterhof).

Na týchto základoch, ktoré pomáhal budovať nás jubilant, stojí aj dnešná prešovská rusistika, opiera sa o tieto tradície a rozvíja ich. Preto na PU nebola nádza o uchádzčov štúdia rusistiky ani po spoločensko-politických zmenách po roku 1989, keď na iných univerzitách doma i v zahraničí rapídne poklesol záujem o štúdium ruského jazyka. V súčasnosti sa ruština študuje nielen na učiteľskej forme štúdia, ale aj ako prekladateľsko-translatologický odbor a na bakalárskom stupni študujú adepti podnikového manažmentu so špecializáciou na ruský jazyk. Prirodzene, nadalej je prešovská katedra rusistiky a translatológie aj školiacim pracoviskom doktorandského štúdia. Docent Varchola sa zaslúžil aj o túto formu štúdia rusistiky a ako školiteľ na internej a externej forme štúdia viedol svojich doktorandov

k náročnej tvorivej práci. Aj keď v súčasnosti pôsobí na Gréckokatolickej bohosloveckej fakulte PU ako prednášateľ staroslovienčiny a cirkevnej slovančiny, jeho kontakty so svojou materskou katedrou, kde strávil krásnych tridsaťsedem rokov a kde získal vedecký rozlet, sú náďalej intenzívne, pracovné, s úprimným záujmom o dobrú spoluprácu a rozvoj prešovskej rusistiky a slavistiky.

Náš jubilant patrí k tej generácii prešovských rusistov, ktorí prišli študovať ruštinu na bývalú Filozofickú fakultu Vysokej školy pedagogickej v Prešove (1954 - 1958) ako absolventi Ruského gymnázia v Humennom (1950 - 1953), na ktorom získali vynikajúce základy z praktickej ruštiny od učiteľov - ruských a ukrajinských emigrantov po roku 1917. Táto pohotovosť vo vyjadrováni sa dobrou ruštinou či v odbornej alebo bežnej komunikácii bola charakteristická aj pre docenta Varcholu a viedol k nej aj svojich študentov.

Rigoróznu prácu na tému Charakteristika tzv. aglutinačného typu jazyka obhájil na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Aj extermu ašpirantúru absolvoval na pražskej univerzite, kde roku 1979 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému K otázke o kategórii stupňovateľnosti a intenzívach. Jeho

M. Miklušom pripravovali zaujímavé témy vedeckých konferencií.

S profesorom M. Miklušom ho spája aj spolupráca na tvorbe skript Základy jazykovedy I., II. (1984, 1986), ktoré vyšli v dvoch vydaniach. V roku 1992 ich vydali v prepracovanom teste pod názvom Základy jazykovedy pre rusistov. Spolu s ním sa ako riešiteľ podieľal na realizácii grantových projektov od roku 1991 a predtým sa zapájal do riešenia vedeckovýskumných úloh základného výskumu v spolupráci s rusistami z Univerzity Komenského a Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV v Bratislave.

Je autorom početných vedeckých štúdií z problematiky všeobecnej jazykovedy, ruskej morfológie a lexičálnej sémantiky, ktoré uverejňoval v rusistických a slavistických časopisoch a zborníkoch doma i v zahraničí. Rovnako aktívne sa podieľal na tvorbe recenzíi a odborných článkov, v ktorých sprístupňoval slovenským čitateľom domácu i zahraničnú rusistickú vedeckú tvorbu. Podrobnej jeho bibliografiu nájdeme v štyroch zväzkoch monumentálnej bibliografie Slovenski jazykovedci, ktorú roky pripravoval a zostavoval fenomenálny bibliograf Ladislav Dvořák.

Habilitačnú prácu na tému Kontenzívne významy adjektívnych antónym obhájil pred Vedeckou radou Pedagogickej fakulty v Nitre v roku 1984. Tejto téme ostal verný aj vo svojej monografii Antonymia a stupňovateľnosť z pohľadu kontenzívnej typológie, ktorá vyšla v roku 2000. Ako člen medzinárodnej rusistickej vedeckej organizácie MAPRJAL sa zúčastnil na piatich kongresoch, na ktorých aktívne vystúpil s výsledkami svojho vedeckého výskumu. S vedeckými referátmi sa prezentoval aj na štyroch medzinárodných zjazdoch slavistov (Praha, Varšava, Bratislava, Krakov), kde - ako to už vyplýva z jeho naturelu - sa aktívne zapájal aj do diskusie a kde v kultúrnoch nadvázoval kontakty a s prof.

Ako vysokoškolský učiteľ prednášal najmä synchronné jazykovedné disciplíny, viedol lektorské cvičenia, pripravoval študentov v rámci ŠVOČ, viedol diplomové semináre a diplomové práce. Bohatá je aj jeho redakčná a posudzovateľská činnosť.

Zeláme docentovi M. Varcholovi, aby mu zdravie aj nadalej dobre slúžilo, veľa šťastia, rodinnej pohody, tvorivých sil a neutichajúci elán.

Júlia Dudášová - Krišáková

Medzinárodná ekumenická konferencia sa konala v monastieri Bose

Už po dvanásťkrát sa v oblasti Piemonte na úpätí Álp v monastieri Bose v Taliansku stretli predstaviteľia teologickej špičky východu a západu na medzinárodnej ekumenickej konferencii.

Táto konferencia, ktorá sa konala v dňoch od 12. do 18. septembra 2004 a ktorá pozostáva z dvoch časti - gréckej a ruskej, každoročne pripravuje mnišská komunita mužov a žien v Bose s požehnaním Ježiša Krista Bartolomeja I., Ekumenického patriarcha, arcibiskupa konštantinopolského a nového Ríma, a Ježiša Krista Alexeja II., patriarchu moskovského a celého Ruska pod záštitou Univerzity v Turíne. Snaží sa spoznávať a priblížiť vedeckej, hierarchickej i laickej verejnosti duchovné bohatstvo Svätej Hory Atos. Svedčí o tom aj téma gréckej časti konferencie - Svätý Atanáz a mnišstvo na Svätej Hore Atos aj ruskej časti konferencie - Isusova modlitba v ruskej duchovnej tradícii 19. st.

Po privítaní účastníkov konfere-

cie zaznelo niekoľko pozdravných príspevkov, ktoré vyjadrovali radosť nad týmto stretnutím a taktiež aj sústrast' nad tragickým odchodom Ježiša Krista Petra VII., pápeža a patriarchu Alexandra a celej Afriky, ktorý zahynul počas letu vrtuľníkom na Svätú Horu Atos s celým sprievodom a posádkou.

Obsah prednášok konferencie bol výsledkom seriózneho štúdia a hlbokého záujmu o dané otázky a pre mnohých prítomných sa stal inšpiráciou a povzbudením v snahe o poznanie autentickej duchovnosti a tradície na Svätej Hore Atos a jej praktickej realizácii v živote každého veriaceho človeka.

Autorni príspevkov gréckej časti konferencie boli: Kriton Chrissochoidis, Atény; Jacques Noret, Leuven;

John Thomas, San Francisco; Bernadette Martin-Hisard, Paríž; Vera von Falkenhausen, Rím; Nicholas Fennell, Winchester; Mirjana Živojinović, Belehrad; Cyril P. Pavlikianov, Sofia; Lidia Cotoyanu, Paríž; Antonio Rigo, Benátky; Nikolaos Loudovikos, Thessaloniki; O. Makarios, Simonos Petras - Sv. Hora Atos; Anthony-Emil N. Tachios, Thessaloniki; André Louf, Mont-des-Cats.

Ruskej časti konferencie: Sergej L. Firsov, Sankt-Peterburg; Ioan I. Ica, Sibiu; Nina Kauchtschischwili, Bergamo; Vladimír A. Kotelníkov, Sankt-Peterburg; Alexej M. Ljubo mudrov, Sankt-Peterburg; Michel van Parwys, Chevetogne; Amvrosii

(Errakov), Moskva; Il'ja V. Semenenko-Basin, Moskva; Alexej I. Osipov, Moskva; Ilarion (Alfejev), Viedeň; Andrew Louth, Durham; Michael J. Plekon, New York.

Duchovnú atmosféru konferencie spestril výlet, na ktorom jej účastníci mali možnosť spoznať časť historickej pamiatok Talianska a starobylé mesto Turín, kde sa nachádza aj známe turínske plátno.

Za uskutočnenie tohtočnej konferencie, na ktorej som sa už po tretí krát zúčastnil, patrí veľká vdaka komunité v Bose, ktoré vede prior Enzo Bianchi. Je to spoločenstvo ľudu, ktoré s Božou pomocou nielen hľadá, poznáva a prijíma pravdu, ktorú nám zvestoval nás Spasiteľ Ježiš Kristos, ale s veľkou radosťou a obetavosťou ju odovzdáva iným.

Mgr. Štefan Šak, PhD., odborný asistent PBF PU

Vyše 1800 geografov z 83 krajín sa zišlo na kongrese Medzinárodnej geografickej únie v Glasgow

Priemyselná metropola Škótska hostila od 15. do 20. augusta 2004 najvýznamnejšie podujatie geografickej vedeckej komunity, ktorým býva v štvorročných cykloch konajúci sa kongres Medzinárodnej geografickej únie (IGU). Bol to v poradí už 30. kongres IGU.

Tradícia celosvetových stretnutí geografov siaha do roku 1871, keď sa v Antverpách konal prvý geografický kongres. Neskôr došlo k inštitucionalizácii celosvetovej komunity geografov a v roku 1922 vznikla v Bruseli Medzinárodná geografická únia (IGU). Slovensko na jubilejnom kongrese reprezentovali štvrťa účastníci. Našu univerzitu reprezentovali prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. a doc. RNDr. René Matlovič, PhD. z Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Ďalší dva účastníci zo SR - prof. RNDr. Jozef Mládeč, DrSc. (predseda Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV) a RNDr. Ján Buček, CSc., boli z Univerzity Komenského v Bratislave. Osobitnému zmienku si v tomto kontexte zaslúži fakt, že prešovské pracovisko malo svoje zastúpenie na kongrese IGU len druhýkrát vo svojej histórii a prvý od roku 1976 (na kongrese IGU v Moskve bol prof. RNDr. Ján Šišák, CSc. - vtedajší vedúci katedry).

Kongresu sa zúčastnilo vyše 1800 geografov a odborníkov z príbuz-

ných disciplín, ktorí reprezentovali 83 krajín zo všetkých kontinentov s výnimkou Antarktidy. Hlavný tematický motív kongresu znel One Earth - Many Worlds. Do popredia sa teda dostala výrazná priestorová diferenciácia globalizovaného sveta. Rokovalo sa v niekoľkých desiatkach sekcií. O rozsahu programu svedčí, že počas dňa paralelne rokovalo 20 - 22 sekcií. Kongres sa konal v Škótskom exhibičnom a kongresovom centre (SECC), situovanom na brehu rieky Clyde (vid' foto).

Naši zástupcovia prednesli referát v sekcií Population and Environment. Jeho téma bola Romanies in Slovakia - a specific world in the world of majority. Išlo o prezentáciu výsledkov antropologických a demografických analýz získaných riešením projektu aplikovaného výskumu Štúdium etnických špecifík rómskeho etnika zo sociálneho, zdravotného, kriminologického a výchovno-vzdelávacieho aspektu, ktorého vedúcim je prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc. Príspevok vyvolal veľký

ohlas, pretože riešenie rómskej problematiky sa stáva aktuálnou otázkou v európskom meradle.

Súčasťou kongresu bolo valné zhromaždenie IGU. Na časti rokovania sa zúčastnil aj doc. RNDr. René Matlovič, PhD. ako člen Slovenského národného geografického komitétu a výkonného výboru Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV. Na zasadnutí bol zvolený nový prezident IGU na roky 2004 - 2008, ktorým sa

stal prof. Adalberto Vallega z Talianska. Delegáti zvolili aj nový výkonný výbor IGU a schválili odborné komisie a diskusné skupiny IGU na najbližšie štvorročné obdobie. Geografi sa už môžu tešiť na najbližšie veľké podujatia, ktorími budú regionálna konferencia v Brisbane v roku 2006 a kongres IGU v Tunise v roku 2008 a Koline nad Rýnom v roku 2012.

René Matlovič

Prešovské politologické dni

Pod záštitou Katedry politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (FF PU) v Prešove sa 7. a 8. októbra t. r. konala na pôde našej univerzity vedecká konferencia pod názvom Formovanie európskej občianskej spoločnosti - stav, kontexty, perspektívy. Na jej zorganizovaní spolupracovali Katedra politológie a európskych štúdií Filozofickej fakulty UKF v Nitre, Ústav politických vied SAV v Bratislave a Občianske združenie na podporu a rozvoj regiónov v Prešove.

Podujatie bolo 7. ročníkom Prešovských politologických dní, projekt ktorých vznikol pred 11 rokmi po založení Katedry politológie na FF. Ako na úvod konferencie zdôraznila jej vedúca doc. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc., význam týchto stretnutí spočíva hlavne v tom, že prostredníctvom tematického a obsahového zamerania dní máme možnosť ovplyvniť nielen politickú teóriu, ale aj politickú prax.

Vážnosť a aktuálnosť témy v súvislosti s nedávnym vstupom SR do Európskej únie podčiarkol vo svojom príspevku aj dekan FF PU prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., ktorý naznačil programovú paralelu s prvým ročníkom, témou ktorého bola Parlamentná demokracia a formovanie občianskej spoločnosti. Ďalší priebeh konferencie priniesol

pestrú mozaiku názorov, myšlienok týkajúcich sa podstaty, základných charakteristik a procesu utvárania občianskej spoločnosti v európskom priestore. Jednotlivé vystúpenia sa niesli v kritickom, ale korektnom duchu a ilustrovali vysokú odbornú zdatnosť rečníkov.

Uplynulý ročník Prešovských politologických dní bol tak jasným svedectvom, že tradícia tohto podujatia má svoje opodstatnenie, čo deklarovalo množstvo zúčastnených a vyjadrielo potrebu jeho zachovania a ďalšej kontinuity. S týmto stanoviskom sa stotožnili aj členovia katedry politológie, preto sa na záver všetci spoločne dohodli na téme nasledujúceho, v poradí už 8. ročníka, ktorý sa uskutoční o dva roky - Parlamentné voľby 2006.

PhDr. Daniel Dobiaš

Historici z Prešova a Szegedu hľadali možnosti spolupráce

V dňoch 11. až 14. októbra t. r. členovia katedry dejín FHPV PU mali možnosť privítať vzácnu návštavu kolegov, historikov z univerzity v maďarskom Szegede. Početná výprava študentov a vyučujúcich, si v priebehu niekoľkodňového pobytu prezrela viaceré pamiatky na východnom Slovensku. Na Spiši ich najviac zaujala Levoča, Spišská Kapitula a Spišský hrad. Mimoriadne zaujímavé však pre nich boli aj kostoly a historicke centrá miest Bardejov, Košice a Prešov. Uchvátili ich najmä gotické a renesančné pamiatky, ktoré sa u nás zachovali vo veľkom počte. Ako konštatovali, na Slovensku máme veľké šťastie, že tu môžeme vyučovať dejiny názorne, na konkrétnych pamiatkach. Veľmi potešiteľné je aj ich ocenenie stále sa zlepšujúceho stavu našich historických objektov, ale i čistoty našich miest.

Cieľom návštevy bolo načrtuť možnosti prípadnej konkrétnej spolupráce na viacerých projektoch. Aspoň predbežné rozhovory o niektorých možnostiach participácie na už prebiehajúcich, či pripravovaných, projektoch sa uskutočnili aj na pôde katedry dejín FHPV. Výsledkom rokovania by v prvom rade malo byť umožnenie vzájomných výmenných pobytov študentov a učiteľov v rámci programov Erasmus a Socrates.

Študentom boli určené aj konkrétné prednášky, ktoré priblížili najnovšie výskumy maďarských kolegov vo viacerých oblastiach. Z tých, ktoré bolo počas štvrtka možné vypočuť si spomeňme aspoň prednášku docenta László Kosztu, prodekanu szegedskej univerzity o benediktínskych kláštoroch založených kráľom Štefanom I. v Uhorsku začiatkom 11. storočia. Okrem neho výsledky svojich výskumov prezentovali Szilvia Kovács, ktorá sa venuje problematike vývinu stredoázijských nomádskych etnik a Marton Szabolcs, zaoberajúci sa problematikou stredovekého uhorského liehovarnictva.

Technickú stránku návštevy bolo možné zabezpečiť aj vďaka pomoci študentov. Za všetkých treba spomenúť Adriana Lattu, Tomáša Tonku a Petra Argaláša. Rovnako je potrebné vyzdvihnuť aj úsilie tamožníkov Beáty Vidaovej, Radovana Gregu a Silvie Hajduovej. O spokojnosti maďarských kolegov s pobytom svedčí aj to, že pozvali na návštavu univerzity v Szegede.

Patrik Dersiňák

Na Krymu probíhala pozoruhodná mezinárodní konference o osobnosti novodobého pravoslavného světce arcibiskupa Lukáše

Duch, duše a tělo - tak zněl podtitul pozoruhodné mezinárodní bohoslovecko-lékařské konference pořádané začátkem září 2004 v Simferopolu, v hlavním městě Krymského poloostrova, jejíž hlavním iniciátorem byl Metropolita Lazar Simferopolský a Krymský, a která se konala pod patronátem rektora Krymské státní lékařské univerzity S. G. Georgievského, profesora A. A. Babanina. Byla to již třetí, z nedávno pořádaných mezinárodních konferencí zasvěcených velkolepé osobnosti profesora chirurgie Valentína Feliksoviče Voino-Jaseneckého, novodobého pravoslavného světce, arcibiskupa Lukáše.

Jako i na předešlých dvou setkáních, která se konala v Kyjevě a v řeckých Thébách,¹ se i tohoto zúčastnila řada významných osobnosti a to jak z pravoslavného klérů, tak i z politického života. Vedle jmenovaných byl na zahájení konference přítomen i premiér Autonomní republiky Krym S. V. Kunicyn spolu s dalšími politickými činiteli. Byly přečteny osobní zdravice patriarchy moskevského Alexeje II. a metropolity Vladimíra, hlavy Ukrajinské pravoslavné církve. Aktivně, s vlastními přednáškami se konference zúčastnilo i šest pravoslavných hierarchů. Vedle zmíněného metropolity Lazara to byli fejtí metropolitové Jeremiáš tébský a Hieroteos nafpátský, arcibiskupové Moskevského patriarchátu Sofronij čerkasský, Augustin lvovský a Alexandr kostromský. Vlastní odbornou přednáškou přednesl i náměstek ministra zdravotnictví Ukrajiny profesor V. G. Perederij. Mnozí z aktivních přednášejících byli jak duchovní, tak i lékaři a to často s vyšší vědeckou kvalifikací. Po celou dobu konference bylo přítomno ne méně než 400, vesměs mladých posluchačů. Byli to hlavně studenti medicíny, humanitárních věd, lékaři jakož i mladí duchovní, věřící.

Ústředním tématem konference byla sama osobnost světce Lukáše, arcibiskupa zpovědníka a chirurga, profesora Valentína Feliksoviče Voino-Jaseneckého. Hned několik příspěvků bylo zasvěceno životu a dílu tohoto neobyčejného člověka a to jak z hlediska historického, autobiografického (Metropolita Lazar, arcibiskupové Sofronij a Alexandr, proktor profesor V. A. Beloglazov...) tak i z teologického (protojerej Alej. Emiljanenko, profesorka L. I. Avdonina...). V několika referátech se dostalo i odborného vyhodnocení lékařského díla profesora Voino-Jaseneckého, v oboru traumatické chirurgie (rektor A. A. Babin profesor soudního lékařství, protojerej Valerij Bojarcev, chirurg, kandidát věd...). Řada dalších odborných pří-

¹ O této konferenci viz Zozuľák, J.: Medzinárodná lekársko-teologicálna konferencia. In: Prešovská univerzita, č. 11. Prešov 2003, s. 18.

spěvků se pak týkala témat bohosloveckých, medicinsko-etických a sociologických. Ve svém pozoruhodném příspěvku Askeze jako léčebná metoda poukázal metropolita Hieroteos na důležitost holistického pohledu na člověka - na nerodilnost těla i duše v modlitbě, půstu, v askezi s cílem duchovního růstu člověka, ve smyslu jeho návratu ke Stvořiteli. Zajímavou přednášku na téma „lásky a svobody člověka“ přednesl i známý archimandrita Nektarios (Antonopoulos), představený řeckého kláštera Saghmata a hlavní organizátor minulé konference v Tébách. Otázkou „dichotomie a trichotomie“ v díle světce Lukáše Duch, duše a tělo se zabýval protojerej Vladimír Sabělev, odborný asistent na Kyjevské duchovní akademii. Aktuálním proudem současné lékařské etiky a hlavně kritice tzv. anti-paternalismu s poukázáním na osobnost světce Lukáše byl věnován referát profesorky filozofie a bioetiky I. V. Silujanové z Moskevské lékařské univerzity. V neposlední řadě je nutno poukázat i na příspěvek z našich rad, magistra pravoslavné teologické fakulty v Prešově, docenta laboratorní medicíny jereje Alexandra Lapina, který ve svém příspěvku osvětlil dějinné a dogmatické rozdíly v přístupu k otázkám vedy a náboženství a bioetiky. Z dalších zajímavých příspěvků je třeba vyzdvihnout přednášku protojereje Alexeje Baburina, docenta psychiatrie a vedoucího významného narkologického centra v Moskvě, stavícího křesťanskou etiku na nejvyšší místo při terapii různých patologických závislostí. Dále, protojereje Sergeje Filimonova, otolaryngologa a kandidáta věd ze Sankt Petřburku, který kriticky poukázal na nedostatečný ba i povrchní přístup k některým aspektům současné medicíny v nedávno vydané Sociální doktrině Ruské pravoslavné církve.

Vedle těchto hodnotných přednášek nelze opomenout i rámcového programu konference, který v tomto smyslu přesahoval všechna obvyklá kriteria. Vedle slavnostního čtení akafistu světci Lukášovi, jakož svaté liturgie za účasti všech účastníků, včetně všech hierarchů a duchovních, bylo například i premiéra dokumentárního filmu o životě a kanonizaci svatého Lukáše – profesora Voino-Jaseneckého, duchovní koncert za účasti nejlepších zpěváků Krymu.

Velmi zajímavá byla i exkurze do Bachčisaraje a do Sevastopole, kde byly navštívěny především křesťanské svatyně. Tak v Bachčisaraji, nedaleko známého paláce Krymského chánů leží v malebném údolí, doslova ukryt ve skalní stěně - Uspenský monastýr. Jeho historické kořeny sahají až do 7. století, kdy se sem uchýlili utečenci před ikonoboreckým hnutím z tehdejší Byzance. S monastýrem souvisí celá řada legend, z nichž nejdůležitější se váže k divotvorné ikoně Matky Boží. Bohužel vedle legend jsou s monastýrem spojeny i velmi konkrétní události jako například události po revoluci roku 1917, kdy zde byli masově exekutovány zbytky bělogvardějských vojsk a kdy byl monastýr zneuctěn, vypleněn a doslova za pomoc dělostřelectva rozstřílen. Dnes se zde děje vpravdě div Boží. Monastýr ožívá ve své původní krásě. Minuciozně, podle starých plánů a fotografií se zde obnovují chámy, ikony a stavby. Podle přísného řádu svatého Theodora Studity tu dnes působí velmi aktivní bratrstvo monachů za duchovního vedení charismatického otce Siluána.

Podobný dojem lze získat i z monastýru Svatého Klimenta, ležícího nedaleko Sevastopolu. I zde je monastýr obnovován. Mimo jiné se zde nachází jeden z nejstarších chrámů vůbec. Je to poustevna samotného

svatého Klimenta římského, jednoho z nejstarších svatých otců, který byl sem, na Krym začátkem 2. století deportován. Jak známo, s tímto místem je spojena i působnost „našeho“ svatého Cyrila - Filozofa, který sem byl poslán jako diplomat Byzantské říše ještě před tím, než postoupil svou misijní cestu na Velkou Moravu...

Pozoruhodná byla návštěva i dalších vzácných, nově obnovovaných svatyní. Je to například chrám na místě svatého křtu knížete Vladimíra. Ohromná katedrála z 19. století v byzantském stylu, která též, za doby minulého režimu ležela v ruinách je dnes obnovena ve své původní krásce.

Co říci na závěr o konferenci v Simferopolu? Pravoslaví stojí vpravdě pod pokrovem Matky Boží. Často slyšíme ne vždy povzbudivé zprávy z pravoslavného světa. Ba i naše okolní realita v tomto smyslu není vždy jen pozitivní. Duch křesťanské lásky, duchu Evangelia, klidného porozumění a vzájemného úsilí dosáhnout v tomto pozemském životě něčeho dobrého, pozitivního – to vše bylo to, co bylo cítit po celou dobu Simferopolské konference. Avšak byl to i vlivný úsměv hodného a snad i trochu přísného starého pána - profesora a vladky, světce Lukáše. Velikost jeho osobnosti, která přes nepředstavitelné šílenství epochy militantního ateizmu a deportací uměla spojit - na nejvyšší úrovni - službu archijerejskou s geniálním dílem vědce-lékaře je pro stále více lidí podporou a duchovním nasměrováním... doc. dr. Alexander Lapin

Odkazovač

Novinkou v tomto čísle časopisu PU je tato rubrika. Hned v úvode by sme sa chceli ospravedlniť za technickú chybu, ktorá spôsobila, že mail, ktorý obsahoval výzvu, aby ste nám do rubriky napísali bol odoslaný neskôr, ako sme plánovali.

Aj napriek tomu viacerí napísali o problémoch, ktoré vás na našej univerzite trápia. Najprv sme chceli s týmito otázkami zájst' za kompetentnými osobami, a pýtať sa ich na odpoved', urobime tak do ďalšieho čísla.

11. 10. 2004, 17:35

Prečo je okienko pre menu otvorené len do 13.00 a nie dlhšie, ked' do 13.00 majú zamestnanci prednosť aj pri hlavných oknach a 13.15 už musíme stáť v rade?

12. 10. 2004, 11:28

Škoda že je tak málo parkovacích miest pri PU, resp. internáte. Bolo by potrebné niečo robiť. Uložením kve-

tináčov na cestu pred internátom sa ešte zmenšíla parkovacia plocha. Zamestnanci aj študenti by mali mať možnosť zaparkovať ako ľudia a nevystavovať sa možnostiam pokút.

14. 10. 2004, 14:27

Chcem sa v mene všetkých študentov podľať našim upratovačkám a upratovačom, ktorí denne dávajú do poriadku školu a jej blízke okolie, často zdevastované našimi bezohľadnými kolegami – študentmi, najmä cigaretovými ohorkami. Veľká vd'aka!

Vaše príspevky sme do odkazovača zaradili anonymne. Ak máte záujem, aby bolo vaše meno uvarené pod odkazom, pripomňte aj krátky súhlas. Pripomíname ešte, že ODKAZOVAC je určený pre všetkých študentov a zamestnancov PU, ale aj pre hosti, či našich internetových čitateľov.

Naša adresa: redakcia@unipo.sk (do kolónky Predmet napište „odkazovac“) Vaša redakcia

K priebehu, výsledkom a trendom prijímania uchádzačov Dnes sa o študenta - klienta

Prijímacie skúšky na štúdium na Prešovskej univerzite v akademickom roku 2004/2005 sa realizovali podľa schváleného harmonogramu v štandardných termínoch (jún 2004, september 2004), v jednom prípade (novoaokreditované študijné programy na FZ PU) v neštandardnom termíne - 12. októbra.

Prvé kolo prijímacích skúšok bolo na jednotlivých fakultách realizované v júnovom termíne podľa harmonogramu uverejnenom na úradných výveskách fakúlt a v tlači. Zo 6117 prihlásených uchádzačov sa ho zúčastnilo 5252, prijatých bolo 2804 uchádzačov, z ktorých sa do prvého ročníka zapísalo 2258 študentov. Druhé kolo prijímacích skúšok sa realizovalo na štyroch fakultách PU (FF, PF, GBF a FZ) na prelome augusta a septembra 2004. Z 800 prihlásených uchádzačov sa ho zúčastnilo 680. Z nich 502 bolo prijatých, do prvého ročníka sa zapísalo 492 študentov. Na FZ PU sa druhé kolo prijímacích skúšok realizovalo na novoakreditované študijné programy fyzioterapia a dentálna hygiena 12. októbra. Zo 115 uchádzačov sa prijímacích skúšok zúčastnilo 112 uchádzačov, prijatých bolo 66 uchádzačov (25 na dentálnu hygienu, 41 na fyzioterapiu).

Do prvého ročníka štúdia na PU sa v akademickom roku 2004/2005 zapísalo spolu 2816 študentov, čo je v porovnaní s rokom 2003/2004 o 214 študentov viac.

Miera záujmu uchádzačov o štúdium na PU signalizuje v globálnom porovnaní s rokom 2003/2004 nárast asi o 14 percent. Za rozhodujúci dôvod tejto skutočnosti možno považovať tohtoročný populačne mohutnejší ročník absolventov stredných škôl. V porovnaní s minulým rokom sme nárast zaznamenali i v počte prijatých uchádzačov, ktorí sa reálne do prvého ročníka aj zapísali. Dôvodom uvedenej skutočnosti môže byť jednak vyhnanenejší záujem stredoškolákov o vysokoškolské štúdium, jednak tlak ekonomicko-sociálnej reality, ktorá motivuje uchádzačov zapísť sa na štúdium v ekonomickej najmenej náročnom (domácom) prostredí.

Disproporcia v záujme uchádzačov o štúdium na jednotlivých fakultách vykazuje mierne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2003/2004 je viditeľný vysoký nárast záujmu o štúdium na FF PU (o 72,43 percent) a pomerne významný pokles záujmu o štúdium na FHPV PU (o 30 percent). Jednou z hlavných príčin tohto stavu môže byť momentálna klesajúca potreba učiteľov na trhu

P·R·E·Š·O·V·S·K·Á
P
U·N·I·V·E·R·Z·I·T·A

práce vrátane klesajúcej atraktivity učiteľskej profesie v očiach verejnosti, čo znevýhodňuje FHPV, ktorá sa prevažne orientuje práve na učiteľskú profesiu. Uchádzači, zdá sa, budú viac uprednostňovať neučiteľské študijné odbory, ktoré v širokej škále ponúka FF PU. Keďže uvedený trend možno očakávať aj v najbližších rokoch, pre budúcnosť sa ukazuje byť žiaduce jednak pritlomovanie rozvoja učiteľských študijných programov a razantnejšia orientácia na neučiteľské študijné programy (s eventualitou získať prípadne doplnujúcim vzdelávaním aj pedagogickú kvalifikáciu), jednak starostlivejšie monitormenie potrieb a požiadaviek trhu práce v našom regióne i v širšom geosociálnom priestore.

Na PF PU sa počet uchádzačov o štúdium v dennej forme štúdia približuje počtu prijímaných. Výhodou tohto stavu je možnosť uplatniť

progresívny trend prijímacieho procesu, t. j. akceptovať výsledky jednotnej štátnej maturity a v rámci selekcie uchádzačov sa orientovať nie na preverovanie stredoškolských vedomostí (čo by v krátkej budúcnosti mala spoľahlivejšie a objektívnejšie realizovať práve štátna matúria), ale na zisťovanie osobnostných predpokladov na štúdium (v danom prípade sa tak diaľo neštruktúrovaným pedagogicko-psychologickým pohovorom). O externú formu štúdia je tradične vysoký záujem, rovnako ako aj na obidvoch bohosloveckých fakultách (GBF a PBF), na ktorých sa evidentne zvyšuje záujem predovšetkým o odbory neteologickej charakteru (sociálna práca, animátor voľného času).

FZ sa v súvislosti so záujmom uchádzačov o štúdium ukázala ako stabilizovaná, s tendenciou mierneho rastu. Príslušom vyššieho záujmu o štúdium na tejto fakulte do budúcnosti môže byť dôkladná informovanosť verejnosti o skutočnosti, že certifikát získaný absolviom študijných programov akreditovaných na FZ je v plnom rozsahu kompatibilný s certifikáti EÚ, a teda akceptovaný v zdravotníctve štátov EÚ.

Disproporcie sa ukazujú aj v záujme uchádzačov o štúdium jednotlivých študijných odborov. Z tohto

Na Fakulte zdravotníctva Prešovskej univerzity sa študujú

Fakulta zdravotníctva PU v Prešove vznikla ako Šiesta fakulta PU s akreditovaným právom konáť Štátne skúšky v študijnom odbore ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia.

Akademický rok 2004/2005 predstavuje pre FZ PU medzník v jej krátkej histórii vo vztahu k rozširovaniu študijných programov.

K doteraz akreditovaným študijným odborom pribudnú dva novoakreditované študijné odbory fyzioterapia a dentálna hygiena. Odbory, ktoré je možné študovať na našej fakulte splňajú požiadavky EÚ ako regulované a poloregulované povolania. Vychádzajúc zo špecifík a osobnosti profilu jednotlivých odborov ich chceme širokej verejnosti v skratke priblížiť.

Študijný odbor ošetrovateľstvo – sestra – absolvent uvedeného bakalárskeho študijného programu je po absolvovaní štúdia schopný plniť požiadavky disciplíny, ktorá v sebe integruje ošetrovateľské teórie s vedeckými poznatkami z iných odborov potrebné pre poskytovanie zdravotníckych služieb verejnosti

metódy a postupy fyzioterapie.

Okrem teoretickej prípravy s dôrazom na kineziologickú a neurofiziologickú problematiku absolvent získava praktické zručnosti širokej škály metód a postupov kinezioterapie, fyzikálnej terapie a schopnosti komplexného profesionálneho my-

lenia a konania vrátane posúdenia efektu terapie vo fyzioterapeutickom procese. Absolvent spomínaného študijného programu získava bakalárské vzdelanie a uplatní sa ako fyzioterapeut v nemocničných a ambulantných zariadeniach, v kúpeľných liečebniach, v rehabilitačných

Rektor PU František Mihina odovzdal počas slávnostného prestrihnutia pásky na novej budove FZ symbolický kľúč od jej brán dekanke FZ Anne Ellašové.

na štúdium na PU pre akademický rok 2004/2005 skutočne treba uchádzat'

hľadiska pretrváva nízky záujem uchádzačov o štúdium matematiky a fyziky, v pozadí čoho stojí zrejme celý komplex príčin. Je veľmi pravdepodobné, že daný stav sa radikálnejšie nezmení ani v nasledujúcich rokoch. Po 1. kole prijímacích skúšok uvedený problém pružne riešila FHPV. Tým uchádzačom, ktorí sice boli na prijímacej skúške úspešní, ale pre obmedzené kapacitné možnosti neboli prijati na štúdium pôvodne vybraného študijného odboru, manažment fakulty ponúkol možnosť

študovať matematiku a fyziku vo vybraných kombináciach. Túto ponuku prijalo 102 uchádzačov o štúdium. Takýto postup je aplikovateľný v prípadoch nenaplnenia kapacít v určitých študijných programoch v nasledujúcich rokoch aj na iných pracoviskách univerzity. Naopak, o viaceré študijné odbory – od budúceho roka študijné programy – (psychológia, politológia, sociálna práca, manažment, angličtina, telesná výchova, geografia a niektoré iné) je záujem uchádzačov permanentne nadstandardne vysoký. Záujem o ne perspektívne

zrejme nebude klesať. Prvú selekciu uchádzačov však umožní realizovať už jednotná štátne maturita, hoci až od roku 2006/2007 (rok 2005/2006 treba využiť) na monitorovanie kompatibility dosiahnutých maturitných výsledkov s dosiahnutými výsledkami prijímacích skúšok).

Napokon prijímacie konanie sa v roku 2004 po prvýkrát realizovalo s podporou akademického informačného systému (AIS). Problémové miesta v tomto smere signalizovala najmä FHPV v súvislosti s dvojpred-

metovým štúdiom. Pred manažmentmi fakúlt a PU sa v tejto súvislosti vynára nevyhnutnosť podrobne zmapovať a doriešiť technické problémy spojené s realizáciou prijímacích skúšok cez AIS.

Z priebehu a výsledkov prijímacích skúšok na PU roku 2004 vyplýva pre manažmenty fakúlt a PU niekoľko akútnejších úloh. Jednou z nich je povinnosť vykonať analýzu výsledkov prijímacích skúšok 2003/2004 z hľadiska jednotlivých študijných odborov, čo sa však dá realizovať až po 31. októbri t. r. K uvedenému termínu sa totiž oficiálne uzavárajú počty študentov na fakultách a stanovujú sa hodnoty platné pre celý akademický rok. Až po tomto termíne bude teda možné porovnať počty prijatých uchádzačov podľa jednotlivých študijných odborov (programov) horizontálne (t. j. medzi sebou navzájom) a vertikálne (t. j. v rámci jednotlivých ročníkov toho istého študijného programu). Získané údaje bude potrebné konfrontovať s údajmi Štatistického úradu práce SR o zamestnanosti absolventov PU.

Ďalšou dôležitou úlohou je potreba vypracovať rámcovú stratégii akceptovania výsledkov štátnych maturitných skúšok v prijímacom konaní, ktorá by mohla vstúpiť do platnosti od roku 2006/2007. V akademic-

kom roku 2004/2005 bude žiaduce monitorovať a komparovať úspešnosť uchádzačov na maturitnej skúške s ich úspešnosťou na prijímacej skúške a urobiť z toho závery pre modifikáciu prijímacieho konania v nasledujúcom akademickom roku.

Je potrebné vypracovať systém alternatívnych ponúk na štúdium tým uchádzačom, ktorí vyhoveli na prijímacich skúškach vo zvolenom študijnom programe, ale pre nedostatok kapacít neboli prijati na štúdium.

Napokon sa ako aktuálna úloha na PU ukazuje potreba intenzívnejšie rozvíjať spoluprácu so strednými školami vo východoslovenskom regióne zameranú na lepšiu informovanosť a propagáciu možností štúdia na PU medzi maturantmi stredných škôl. V tomto smere sa začína sľubne rozbiehať využívanie priestorových a ľudských zdrojov Študentského servisného centra PU. Táto aktivita korešponduje s nevyhnutnosťou zintenzívniť marketingovú stratégii univerzity zameranú na seba propagáciu a získavanie študentov zo Slovenska i zo zahraničia. V pritvrdzujúcom sa konkurenčnom prostredí sa dnes totiž o študenta - klienta skutočne treba uchádzať.

*prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.,
projektorka pre vzdelávanie PU*

odbory kompatibilné s normami v Európskej únii

ústavoch, v odbornom riadení vo výskume a výchove.

Študijný program dentálna hygiena - dentálny hygienik je kvalifikovaný zdravotnícky pracovník s nadobudnutým prvým stupňom vysokoškolského vzdelania, ktorý vykonáva činnosti v preventívnej, liečebnej a výchovnej starostlivosti o stomatologických klientov v oblasti dentálnej hygieny. Absolvent štúdia je schopný pracovať v prevencii, v záchranné stomatológií, v parodontológií, v ortodoncii, v implantológii na stomatologických oddeleniach.

Osobitnú pozornosť vo vzťahu k prezentovanému študijnému programu si zaslúži fakt, že 15. mája 2004 v Ríme sa Asociácia dentálnych hygieničiek SR (ADHS) stala členom Európskej federácie dentálnych hygieničiek (EFDH) a 5. júla 2004 v Madride bola ADHS prijatá aj za člena Svetovej federácie dentálnych hygieničiek (IFDH). Slovenská republika ako jediná z krajín bývalé-

ho tzv. východného bloku splnila veľmi náročné podmienky členstva.

Odmenou za nesmierne úsilie všetkých zainteresovaných členov akademickej obce FZ PU v Prešove je akreditovanie dvoch nových študijných programov.

Pozitívne hodnotíme spoluprácu s vedením Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, ktorá započala novú etapu v transformácii zdravotníctva a je súčasťou vo výchovno-vzdelávacom procese študentov FZ PU. Vznikli a vznikajú nové kliniky a ich prednostovia sa stávajú členmi akademickej obce FZ.

Medzníkom plným očakávania bol pre nás 4. október 2004, keď bola FZ PU v Prešove slávnostne odovzdaná novorekonštruovaná budova bývalých Duklianských tlačiarí na Partizánskej ulici. Celá akademická obec FZ PU v Prešove verí, že nové priestory sú novým optimistickým pokračovaním započatej práce.

*PhDr. Anna Eliašová, PhD.,
dekanka FZ PU*

Rekonštrukcia objektu bývalých Duklianských tlačiarí v predošlých dvoch rokoch a jeho vybavenie pre potreby vysokoškolského štúdia vyšla podľa informácie rektora PU Františka Mihinu na asi 97 miliónov korún. Všetky pochádzajú zo štátneho rozpočtu. Z pôvodnej podoby budovy zostali len obvodové múry a časť strechy, všetko ostatné prešlo prestavbou. Vzniklo napríklad desať seminárnych miestností, každá s kapacitou 30 miest, miestnosť pre vysunuté pracovisko Univerzitnej knižnice PU, na budove sú nové okná, postavili novú kotolňu. Do konca t. r. by mali byť hotové aj odborné učebne. Zhotoviteľom investičnej akcie v prvej etape bol Unistav, s. r. o., Prešov, druhú etapu za štyri mesiace od podpisania zmluvy s PU zvládol PKB Invest, s. r. o., Prešov. (jn)

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Udialo sa v UK...

21. 7. Univerzitná knižnica PU v spolupráci s redakciou časopisu Prešovská univerzita spristupnili časopis Prešovská univerzita v elektronickej forme. Nájdete ho na stránke UNIVERZITNÁ KNIŽNICA PU UK PU v sekcií El. dokumenty (<http://www.pulib.sk/elpub/PU>). Časopis je možné prezeráť voľne stiahnutelným softvérom Adobe Acrobat Reader (R) (www.adobe.com), tak ako aj ostatné elektronické dokumenty UK PU

6. - 9. 9. účasť na medzinárodnom knihovníckom seminári CASLIN v Slovenskom Raji – lokalite Čingov. UK PU bola spoluorganizátorom tohto podujatia. Bližšie informácie nájdete na <http://library.upjs.sk/CASLIN04/index.htm> a fotografie na <http://www.lib.cas.cz/tichy/caslin>

21. 9. - 23. 9. odborný knižničný seminár Dni vedeckých knižnic 2004 (v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine a Štátnej vedeckou knižnicou v Prešove)

Sprievodné podujatia:

21. 9.

- výstavka odbornej zahraničnej literatúry - SLOVART Bratislava
- prezentácia prac knihviazačstva Mária Kirnerová Prešov
- prezentácia bibliografii (prof. František Straus, prof. Ferdinand Uličný)

23. 9.

Vernisáž výstavy: Michal Tokár - Prierez tvorbou

1. 10. Univerzitná knižnica PU v spolupráci s firmou Albertina icome Bratislava Vám ponúkla aj čitateľom UK PU možnosť bezplatného vyskúšania databázy vydavateľstva Thomson Gale: InfoTrac OneFile. Ide o unikátny zdroj sprístupňujúci informácie z viac než 5000 titulov v plných textoch. K dispozícii sú indexy z više 9000 časopisov vrátane známych titulov, ako sú The New York Times, The Wall Street Journal, The Washington Post, Los Angeles Times alebo Christian Science Monitor. Skúšobný prístup bude otvorený do konca októbra 2004. Bližšie informácie o tomto skúšobnom prístupe sú uvedene na adrese <http://www.aip.cz/vyzkousejte.php#42>.

Záujemcovia sa v tomto období môžu k databáze prihlásiť pomocou hesla, ktoré im bude obratom poskytnuté na základe vyplneného žiadankového formulára, ktorý je k dispozícii na vyššie spomenutej web stránke. Veríme, že túto ponuku uvítate a tešíme sa na vaše pripomienky a ohlasy.

5. 10. V rámci programu OSI Open Access Program sa do 26. októbra znova prijímajú prihlášky na udelenie grantov v celkovej sume do 50.000 USD, podporujúce autorov, ktorí chce publikovať v časopisoch s voľným prístupom (Open Access Journals).

Prijemcovia grantov budú zverejneni 15. novembra 2004. Bližšie informácie v (anglickom jazyku) nájdete na: <http://www.soros.org/openaccess/grants-journals.shtml>

... ešte sa len udeje

8. - 14. 11. V rámci Európskeho týždňa vedy a techniky sa uskutočnia sprievodné podujatia aj v UK PU. Jedným z nich bude prezentácia elektronickej databázy ProQuest 5000, ktorá obsahuje množstvo plných textov a o prístupe do nej sa rokuje aj na Slovensku. Bližší dátum prezentácie bude dodatočne upresnený. (mm)

Knižnica má slúžiť všetkým

UK PU vykonalu v uplynulých dňoch revíziu lístkových výpožičiek a zistila, že aj naprieck viackrát opakoványm „amnestiám“ má ešte stále veľké množstvo čitateľov, ktorí majú vypožičané knihy dôvod po skončení výpožičnej doby. Ide pritom mnohokrát o veľký počet kníh, ktoré boli požičané aj pred viac ako desiatimi (!) rokmi. Nájdú sa medzi nimi aj výpožičky z rokov šesťdesiatych.

Pracovníčky knižnice sa potom často (a pochopiteľne) stretávajú s neporozumením čitateľov, ktorí sa märne dožadujú toho ktorého knižného titulu. Knižnica preto pristúpila k poslednej písomnej výzve, aby všetci, ktorých sa táto záležitosť týka vrátili knihy do 14 dní, pričom voči nim nebude uplatňovaný žiadny postih. V opačnom prípade bude nutné siahnuť po tvrdších sankciách, ktoré nie sú prijemným riešením pre žiadnu so zúčastnených strán. Veríme však, že k takejto situácii nedôjde a že spoločným vyjdením si v ústrety zachráníme mnoho cenných kníh z fondu UK PU aby mohli naozaj slúžiť všetkým.

Aj keď fráza „zveľaďovanie spoločného“ momentálne v našej spoločnosti patri k nepopulárnym a zastaralým, predsa by bolo dobré sa o to pokúsiť. Aby sa tradícia vzdelanosti a kultúrnosti nášho národa nestala iba historickým pojmom.

(mm)

Výstava Michala Tokára v UK PU

23. septembra sa v študovni Univerzitnej knižnice uskutočnila vernisáž výstavy výtvarných diel mim. prof. Michala Tokára, PhD, pôsobiaceho na Pedagogickej fakulte PU, ktorá sa konala pri príležitosti jeho životného jubilea. Na opisanie tejto výstavy by možno stačilo povedať, že autor sa v nej predstavil ako skrytý básnik a citlivý grafik. Ovel' a výstížnejšie to však vyjadrila PhDr. Alena Vojčíková - Gabzdilová vo svojom úvodnom príhovore na vernisáži. Dovolime si preto citovať jej slová:

„Výstava Prierez tvorbou je svojou koncepciou prehľadom výrazových a obsahových výtvarných posunov. Jej vizuálnu ponuku možno vyčleniť do niekoľkých časti. Kolekcia vystavených grafik vyabstrahovala takmer 30 rokov jedného ľudského osudu. Nebol vždy milostivý ale možno o to viac získala výtvarnú kultúru.“

„Prečo drevorez?“ podsúva sa nám otázka. Možno pre svoju prírodnú prapodstatu, možno pre prirodu skryté tajomné štruktúry, pre pôvod autora úzko spätého s prírodou, možno... možno... Pôvod tejto lásky pozná iba autor sám. My môžeme obdivovať ako si dôverne zarozápraval s materiálom, ktorý mu ochotne poskytol svoje tajomstvá. Pravdepodobne dochádza k vzájomnej symbioze pri ktorej tvar dostáva dušu.“

Pre M. Tokára sa pri tlači z výšky odhalujú čiernobiele tvary, v ktorých dovoluje materiálu zanechať svoje stopy. Drevo ponúka mäkkú obrysosť i jemné stopy letokruhov. Stopa rezbarskeho noža je plná materiálových záchvevov, ktoré plochu grafického listu rozochvievajú a dodávajú námetom ľahkosť a poetickosť. Autor sa radšej vyjadruje v malých komorných formátoch pôsobiacich ako malé sonety. Vo väčších formátoch sa dal viesť tvarom prírodnnej neopracovanej matrice, do ktorej vrezal svoju predstavu. Výsledný tvar si neprotirečí.

Rok 1985 je pre spôsob výrazového vyjadrenia i volby námetu rozhodujúci. Vtedy sa rozhadol ist' cestou vlastného transponovania svojich ľudských výtvarných zážitkov. Rozhodol sa pre výtvarnú metaforu tvarov, stlmil farebnú škálu a pomaly

sa posúval k čiernobielym tlačiam. Jeho výtvarná skratka sa postupne dostávala až k hranici abstrakcie, čo neubralo na jej výpovednej hodnote. Dnes sa autor vyjadruje aj pomocou súčasného média akým je počítač. Počítačová grafika ho akoby vrátila k ranej koloristike a k ešte úspornejším grafickým formám. Vystavené grafické listy dopĺňa kolekcia šperkov, ktoré sú dôkazom iného druhu o prepojenosti ľudského s prírodným. Materiálovovo zostáva verný drevu. Priznáva jeho farbu, dáva mu obsah a implantuje ho do iných materiálových súvislosti. Tvaroslovie týchto šperkov prezrádza, že prvý impulz pre tvorbu dalo drevo a neskôr sa im priznal štatút ozdobovania. Sú to minidielka, malé sonety. Divákövi sa nenápadne vnárajú pod kožu až v nich vycíti silu talizmanu. Šperk ochraňujúci a nie zdobiaci, tak to cítim ja.“

Vernisáž výstavy spríjemnili členovia komorného hudobného zoskupenia Piano Vocal – študenti PU PF, a že táto výstava potrvá do konca októbra.

Mgr. Martin Michelčík
Foto: Zuzana Breznoščáková

Konal sa seminár CASLIN 2004

V nádhernom prostredí hotela v Slovenskom raji v lokalite Čingov sa 6. až 9. septembra t. r. uskutočnil d'alej ročník medzinárodného knihovníckeho seminára CASLIN. Hlavné témy boli dve: Univerzity, elektronické publikovanie a sivá literatúra a Medzinárodná spolupráca medzi archívmi, knižnicami a múzeami. Tieto na prvý pohľad príliš odborne znejúce názvy za sebou ukrývali niekoľko prednášok a aktivných workshopov, v ktorých sa hovorilo najmä o novej funkcií knižníc v súvislosti s publikovaním a ukladaním elektronických dokumentov. Zúčastnili sa na nich hostia z ČR, Nemecka, Veľkej Británie, USA a samozrejme Slovenska. V programe nechýbala ani výmena názorov v obľúbenom bode nazvanom akvárium.

Ak niekto očakával, že odtiaľ odíde s hotovým riešením daných problémov „v hrsti“, mylil sa. Jediné, čo sa odtiaľ dalo odniesť bolo množstvo námetov, názorov (mnogokrát aj protichodných), a ešte aj dobrý pocit. Dobrý pocit z toho, že v oblasti elektronického publikovania ten krok, ktorý nám chýba z Prešova do sveta, nie je vôbec taký veľký, ako to s nášou „holubičou“ povahou niekedy (radi) tvrdime. Svedčí o tom aj spoluorganizátorový podiel na tomto podujatí, ktorý UK PU zvládla na výbornú, ale aj projekt, ktorý sa v tejto oblasti u nás pripravuje.

(mm)

„Prázdninové“ aktivity ITHM FF boli bohaté

Výnimka potvrdzuje pravidlo a platí to aj o letnej činnosti Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (ITHM) FF PU v Prešove. Keďže letné mesiace sa prejavujú zvýšenou aktivitou v oblasti turizmu, z toho logicky vyplýva, že aj študenti a ich škola cez prázdniny nespia, práve naopak. Spomienme iba niektoré aktivity ITHM v oblasti zahraničných kontaktov.

Už 29. mája 2004 odišla skupina 19 študentov ITHM FF na trojmesačnú zahraničnú prax do Grécka. Prax sa realizovala v päť a v štvorhviezdových hotelových zariadeniach Sani Beach Resort, Chalkidiki. Vedúcou skupiny za študentov bola Daniela Matušíková, poslucháčka 4. ročníka. Treba povedať, že svojej úlohy sa zhodila veľmi dobre. Počas celého pobytu riaditeľ ITHM a tajomník ITHM dr. Július Alcnauer boli v kontakte s vedúcou skupiny, ako aj s Manolisom Papadakisom, výkonným manažerom hotela. Podľa predbežných informácií sa počas praxe nevyškytli problémy.

Veľmi zaujímavou akciou pre ITHM FF bolo zorganizovanie dvojmesačnej zahraničnej praxe pre študentov našej partnerskej školy - College of Hotel Management z Belehradu vo významných slovenských kúpeľnických zariadeniach - Bardejovské kúpele, a. s. Šesť študentov so zameraním na gastronomickej prípravu jedál a nápojov praxovalo počas letnej sezóny v jednotlivých prevádzkach (Astória, Ozón, Zornička, Mier). Podľa vyjad-

renia manažmentu kúpeľov študenti zo Srbska a Čiernej Hory dosahovali veľmi dobré výsledky. Po ukončení pracovného dňa bezplatne využívali niektoré zariadenia určené na rekreáciu a rehabilitáciu (bazén, fitness centrum a pod.). Naše podávanie preto patrí manažmentu Bardejovských kúpeľov, a. s., za porozumenie a pomoc pri organizovaní zahraničnej praxe a za poskytnuté služby pre študentov (ubytovanie, stravovanie). Počas krátkej zastávky na ceste domov riaditeľ ITHM FF a rektor College of Hotel Management v Belehrade prof. dr. Slavoljub Vičič urobili prvé zhodnotenie zahraničnej praxe a konštatovali záujem oboch strán pokračovať v spolupráci.

V auguste sa na základe osobných stretnutí a prostredníctvom modernej komunikácie sa rozbehla príprava medzinárodnej konferencie na tému Social and Economic Aspects of the Home and Regional Tourist Development – The Present and Perspective Look. Uskutočnila sa 22. - 23. októbra 2004 v Kielciach na našej partnerskej vysokej škole - The Higher School of Regional Economy Management

Študenti z Belehradu pred nástupom na prax v Bardejovských kúpeľoch navštívili aj sídlo inštitútu v Prešove.
Foto: Július Alcnauer

and Tourism. Koordinátormi sú okrem ITHM FF PU v Prešove, aj ďalšie vysoké školy z piatich krajin. Riaditeľ ITHM FF je zároveň členom medzinárodného organizačného výboru. Účasť na medzinárodnej konferencii v Kielciach chceme využiť aj na vyhodnotenie zahraničných prax s našimi družobnými školami (Kielce, Belehrad).

Začiatkom júla sa obrátila súkromná Vysoká škola obchodná v Prahe, o. p. s., listom na dekanu FF PU s návrhom na spoluprácu s ITHM

FF. Uvedená VŠ má študentov v odboji cestovný ruch a 15. - 16. septembra 2005 organizuje v Kongresovom centre Českej národnej banky v Prahe medzinárodnú konferenciu. S prorektorkou školy doc. PhDr. R. Wohlgemthovou, CSc., sme dohodli konkretnejši postup našej účasti.

Poslucháči ITHM počas leta pôsobili tiež ako zahraniční praktikanti vo Francúzsku, Nemecku a ďalších krajinách západnej Európy.

doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.,
riaditeľ ITHM

Archívne fondy v správe Registratúrneho strediska PU v Prešove

Do vzniku Prešovskej univerzity (PU) v Prešove zriadenej zákonom č. 361/1996 Z. z. o rozdelení UPJŠ Košice na Prešovskú univerzitu v Prešove a UPJŠ v Košiciach, odbornú správu záznamov fakúlt a účelových zariadení, ktoré sa stali súčasťou PU, vykonávali zamestnanci spisovne bývalej UPJŠ Košice. Odborný dohľad zabezpečoval Štátny archív v Košiciach. V tom období bola do spomínaného archívu v rámci škarskačného konania prevezená časť záznamov FF a PdF bývalej UPJŠ s trvalou dokumentárnou hodnotou.

V januári 1998 bolo zriadené Registratúrne stredisko PU v Prešove, ktorého hlavnou úlohou je zabezpečovať správu registratúry univerzity. Okrem iného sa do jeho správy dostali aj záznamy Pedagogickej (PdF) a Filozofickej fakulty (FF) z obdobia pred vznikom PU, ktoré Štátny archív v Košiciach neprevzal. Tento archivný materiál bolo treba roztriediť a vypracovať inventáre.

Záznamy boli rozdelené do troch fondov, bol vypracovaný samostatný inventár. Ako prvý bol spracovaný fond PdF bývalej UPJŠ (v roku 1997 došlo k rozdeleniu fakulty na PF PU a FHPV PU). Jeho hlavnú časť tvoria záznamy z bývalej PdF UPJŠ z rokov 1964 - 1988. Súčasťou fondu sú aj záznamy z rokov 1949 - 1963, ktoré patria právnym predchodcom PdF bývalej UPJŠ a to Pobočke PdF Slovenskej univerzity v Košiciach a neskôr v Prešove (1949 - 1953), Vyšszej pedagogickej škole (1953 - 1959) a Pedagogickému inštitútu (1959 - 1964).

Fond PdF je zatiaľ otvorený. To znamená, že bude doplnený o nové záznamy s trvalou dokumentárnou hodnotou, ktorým uplynú lehoty uloženia a ktoré vznikli do roku 1997. Celkovo obsahuje 620 inventárnych jednotiek.

Záznamy uložené vo fonde môžeme rozdeliť do troch skupín. Záznamy pochádzajúce z internej činnosti, ako protokoly o záverečných skúškach, výkazy skúšok, výročné správy, zápisnice a podobne, ktoré tvoria vo fonde väčšinu. Ďalej ide o záznamy, ktoré vznikli na základe spolupráce s Rektorátom UPJŠ alebo inými organizáciami. Poslednú skupinu tvoria záznamy pochádzajúce z najvyšších štátnych orgánov. Podstatnú časť fondu tvoria záznamy PdF z obdobia 70. a 80. rokov.

Fond FF tvoria záznamy FF bývalej UPJŠ z rokov 1959 - 1990. Súčasťou fondu sú aj záznamy právneho predchodcu FF a to FF VŠ pedagogickej v Bratislave so sídlom v Prešove z rokov 1954 - 1959.

Aj fond FF je otvorený fond a bude postupne doplnený o záznamy s trvalou dokumentárnou hodnotou, ktorým uplynú lehoty uloženia. Preto má súčasný inventár fondu FF charakter čiastkového inventára. Fond obsahuje 500 inventárnych jednotiek.

Záznamy fondu FF UPJŠ je možné rozdeliť do troch skupín podobne ako záznamy fondu PdF UPJŠ.

Na rozdiel od fondu PdF UPJŠ, sa vo fonde FF zachovali aj niektoré významné záznamy zo 60. rokov, ako napr. materiály z kolégia dekana a vedeckej rady FF. Zachovala sa napríklad prvá zápisnica vedeckej rady FF UPJŠ.

Súčasťou fondu sú aj tri vzácné insigne Vysokej školy pedagogickej.

Archivný fond Rektorát UPJŠ - záležitosti prešovských fakúlt tvoria záznamy z rokov 1959 - 1996,

ktoré pochádzajú z agendy Rektorátu bývalej UPJŠ v Košiciach a ktoré sa týkajú záležitostí FF a PdF. Súčasťou fondu sú aj investičné záznamy z obdobia pred vznikom bývalej UPJŠ v Košiciach (1954 - 1959), ktorých pôvodcami boli FF Vysokej školy pedagogickej so sídlom v Prešove a Vyššia pedagogická škola v Prešove. Pretože na tie nadvážujo záznamy, ktoré vznikli po roku

1959, rozhodli sme sa ich zaradiť do fondu Rektorát UPJŠ - záležitosti prešovských fakúlt.

Fond je neužavretý a bude postupne doplnený o ďalšie záznamy, ktoré vznikli do roku 1997 a dosiaľ im neuplynuli lehoty uloženia. Vo fonde, ktorý celkovo obsahuje 472 inventárnych jednotiek, najväčšiu časť tvoria projektové dokumentácie budov.

Podobne, ako v prípade fondov PdF a FF bývalej UPJŠ, aj v tomto fonde tvoria z časového hľadiska najrozšiaľejšiu časť záznamy zo 70. a 80. rokov. Jeho súčasťou sú aj kópie záznamov, ktoré sa nachádzajú na Rektoráte súčasnej UPJŠ v Košiciach alebo v Štátnom archive v Košiciach. Ide materiály z kolégia rektora a materiály z vedeckých rád UPJŠ, ktoré sa týkajú PdF a FF bývalej UPJŠ a obsahujú informácie dôležité pre rekonštrukciu ich činnosti a organizačného vývoja.

Vo všetkých troch fondonoch sa nachádza iba časť záznamov, ktoré by tam mali patriť. Doteraz neboli usporiadane a sú neprístupné.

Fondy obsahujú množstvo zaujímavých a dôležitých dokumentov, ktoré by sa dali využiť pri rekonštrukcii vývoja katedier FF a PdF bývalej UPJŠ.

Mgr. Monika Tkáčová,
Registratúrne stredisko PU

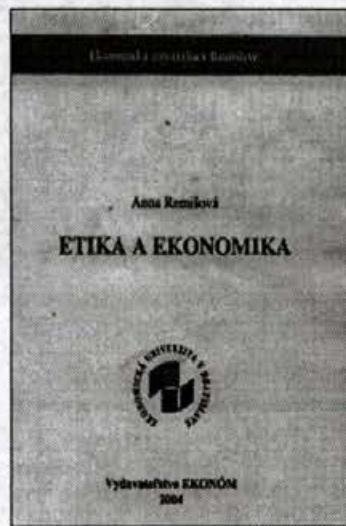
Ucelený pohľad na podnikateľskú etiku

Remišová, A.: *Etika a ekonomika*. (2. vydanie). Bratislava: Ekonom 2004. 238 s.

Potreba etickej reflexie a etického rámčovania ekonomickej sféry je skutočnosťou, ktorá pred nami už poldruha desaťročia vystáva z každodennej reality. Špecifickum ekonomickej života na Slovensku pritom súvisí s celkovou špecifickosťou tranzitívnych ekonomik, kde prebieha osobitným spôsobom hodnotová sebareflexia jednotlivých ekonomických aktérov, vytváranie podnikovej kultúry, ako aj vytváranie legislatívneho rámca pre hospodárske aktivity.

Problematikou integrácie etiky a ekonomiky na rôznych úrovniach hospodárskeho života sa na Slovensku už celé desaťročie zaobrá doc. PhDr. Anna Remišová, CSc. Nielen odbornej verejnosti sú známe jej publikácie z tejto oblasti, ako napríklad: *Podnikateľská etika - úvod do problematiky* (Bratislava, Ekonom 1997); *Etické kódexy* (Bratislava, Ekonom 1998), *Manažérská etika* (Bratislava, Ekonom 1999), *Podnikateľská etika v praxi - cesta k úspechu* (Bratislava, Epos 1999). Autorka teoreticky vychádza predovšetkým z koncepcie podnikateľskej etiky ako fundamentálnej kritice reflexie, ktorú nachádzame v dielach známeho švajčiarskeho vedca, profesora Petra Ulricha.

V týchto dňoch sa verejnosi dostáva do rúk už druhé vydanie kní-

by Anny Remišovej *Etika a ekonomika* (Bratislava, Ekonom 2004), ktoré čitateľom poskytuje ucelený

pohľad na problematiku podnikateľskej etiky.

Text publikácie je koncipovaný tak, že okrem základných teoretických východísk z oblasti etiky, analyzuje samotnú podstatu konfliktu medzi etickou a ekonomickou racionalitou, vysvetluje základy podnikateľskej etiky ako integratívnej vedy. Publikácia prináša prehľad najvýznamnejších oblastí integrácie etiky a ekonomiky, zaobrá sa etickými problémami na úrovni podniku ako organizácie, v manažérskej práci, v oblasti riadenia ľudských zdrojov, vo sfére služieb, v účtovníctve, auditorstve, bankovníctve, reklame. Kniha obsahuje aj teoretické rozpracovanie jednotlivých forem inštitucionalizácie etiky, prostredníctvom ktorých sa môžu vytvoriť podporné mechanizmy pre rozvoj etiky na úrovni podnikov a iných kolektívnych ekonomických subjektov.

Vyučovanie podnikateľskej etiky je na Slovensku zavedené v prevažnej miere na vysokých školách ekonomickejho smeru. Naozaj sme dennodenne konfrontovaní so skutoč-

nosťou, že by v profesionálnej príprave (nielen) ekonómov nemala absentovať podnikateľská, či hospodárska etika ako samostatná akademická disciplína, ktorá výrazným spôsobom dotvára profil ekonomickej vzdelaného a hodnotovo orientovaného odborníka.

V rámci vzdelávania budúcich profesionálnych ekonómov a doplnkového vzdelávania podnikateľov plní didakticky významnú funkciu riešenie modelových situácií a eticko-ekonomických dilem. Riešenie eticko-ekonomických dilem z reálneho života, resp. prípadových štúdií založených na eticko-ekonomickej konflikte je jedným z najefektívnejších a najzmysluplnnejších prostriedkov vzdelávacieho procesu s cieľom zdokonaľovať etické poznanie a kultivovali etické cítenie súčasných i budúcich ekonomických aktérov. Aj v tomto smere predstavuje kniha vhodnú pomôcku, prinášajúcu podnetné modelové situácie z parciálnych oblastí eticko-ekonomickejho diškuzu.

Martin Lačný

K otázkam transformácie človeka a spoločnosti v kontexte nového milénia II.

Editorka zborníka Transformácia človeka a spoločnosti v kontexte nového milénia II. (Prešov: LANA 2004, 160 s.) doc. PhDr. Anna Klimeková, CSc., m. prof., z FHPV PU sa úspešne pokúsila poukázať a zároveň aj riešiť stále narastajúce problémy, týkajúce sa dialektiky človeka a spoločnosti v novom milénii. V poradí už druhý diel zborníka, ale v tomto sú už riešené pálčivé a o to viac aktuálne problémy, dенно-denne narastajúce. A to tak v reálnom živote, ako aj v samotnom edukačnom procese.

Zborník má medzinárodný charakter. Najviac ma zaujali príspevky PhDr. Jaroslava Balvína, CSc., ktorý vo svojich veľmi obšírných dvoch príspevkoch analyzuje dva základné okruhy - problémy človeka v premenách vzťahov majorít a minorít a otázky pedagogického systému, pedagogických metód a prostriedkov prístupu k národnostným menšinám na prahu nového milénia. Pozná veľmi dobre celoeurópske pomery (je členom MMP - odbor školství MŠMT ČR) a zmapoval celkovú situáciu nielen v ČR a v SR, ale i v Európe, hlavne v komparácii s Rumunskom a Belgickom. Tým sú práve jeho príspevky veľmi podnetné a zaujmú každého, kto s touto problematikou nielen pracuje, ale sa o ňu i zaujíma. Na tieto príspevky logicky a neformálne nadvázuje Juraj Daňo s názvom *Problém integrácie Rómov do európskej spoločnosti*, ktorý poukazuje na to, akým spôsobom sú Rómovia pripravení vstúpiť do európskeho procesu v novom milénii a v čase vstupu nových štátov do EÚ.

Další okruh problémov tvoria otáz-

ujimavá tým, že po dlhej dobe sa niekoľko predsa len odhodlal napišať jasne a vecne o potrebe kriminality detí a jej prevencii.

Zborník uzatvára nemenej zaujímavá štúdia Viery Hudečkovej a Theodora Hudečka K problematike chápania dejinného procesu v diele A. a H. Tofflerovcov, ktorá sa venuje historicko-filozofickým otázkam.

Zborník má veľmi široký diapazon, ale práve tým je v ňom vyjadrené všetko to nové, čo sa počas posledných rokov udialo na filozoficko-sociálno-náboženskej scenérii. A tých problémov nie je práve málo.

PaedDr. Juraj Madej
doktorand, FHPV PU

VÝSLO

Mária Imrichová:
Logonymá v systéme slovenčiny.

Prešov: PÚ v Prešove FHPV 2002. 142 s.

Logonymá - vlastné mená firiem, obchodných jednotiek a výrobcovo-obchodných spoločností nás v bežnom živote sprevádzajú na každom kroku. „Fungujú v špecifickom komunikačnom priestore autor - logonymum (firemný názov) - príjemca.“ (s. 65) Predstavujú oblasť, v ktorej v súčasnosti vznikajú nové slová vo veľkom rozsahu. Podnetná a prínosná monografia Márie Imrichovej sa venuje tejto - na Slovensku doteraz samostatne a podrobnejšie nespracovanej problematike. Vymedzuje miesto logonymu v súčasnej slovenčine, charakterizuje spôsob ich tvorby a základné motivačné typy logonym, skúma ich informatívnu silu a používanie v komunikácii. Závery v problematike informačnej hodnoty logonym a zvukovej realizácie logonym autorka opiera o dotazníkový výskum. Jej materiálovú bázu tvorí 1635 logonym.

Anna Tkačková

Nová monografia v systematickej teológii

Kresťanská etika a jej miesto v systematickej teológii.

Prešov: PBF PU, 2003, 112 s. ISBN 80-8068-237-2.

Kresťanská etika a jej miesto v systematickej teológii je názov monografie Mgr. Miroslava Župina, PhD., odborného asistenta na Katedre systematického bohoslovia Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove. Ako uvádzajú autor v úvode „cieľom knihy je aspoň sčasti vyplniť medzeru, ktorá existuje v oblasti systematickej teologie, konkrétnie v etickom a duchovnom učení Cirkvi.“ V poslednom období sa sice na Slovensku objavujú práce s etickým a duchovným zameraním, ale väčšina z nich sa len povrchnie alebo neodborne venuje otázke veľmi úzkeho prepojenia etického a duchovného učenia Cirkvi s jej dogmatickým učením. Táto monografia je postavená práve na tejto dôležitej skutočnosti, nakol'ko vychádza z biblického a svätootcovského učenia o neoddeliteľnosti dogmy a étusu, viery a skutkov. „Kresťanská dogma nepredstavuje teoretickú pravdu, ale je základným východiskom správneho kresťanského života. Cirkvené dogmy sú preto ukazovateľmi duchovného a etického života človeka.“ Práve tieto východiská má autor na zreteli pri objasňovaní dôležitosti kresťanského etického života.

Práca je rozdeľená do troch kapitol. V prvej kapitole sa autor venuje pohľadu na etiku ako na súčasť filozofického záujmu človeka s dôrazom na jej praktické aplikovanie. Druhá kapitola odpovedá na citlivú otázku vztahu, ktorý existuje medzi filozofickou a kresťanskou etikou. Tretia kapitola je zameraná na podanie čo možno najautentickejšieho obrazu kresťanskej etiky, ktorého základom je skutočná sloboda človeka a jeho osobné spoločenstvo s Bohom.

Kresťanská etika, tak ako je prezentovaná v tejto monografii v zhode so svätootcovským učením Cirkvi, nemá nič spoločné s právnickým chápáním, rovnako tak nie je etikou pravidiel, obmedzení a príkazov a nie je ani etikou konfrontácie medzi subjektom a objektom. Prává tvár kresťanskej etiky je charakterizovaná slobodou a osobným spoločenstvom

s Bohom. Svoju pozornosť obracia na pravdivého, skutočného človeka -Christa, ktorý je nositeľom autentického étusu. V Christovi sa odkrýva večná pravda o étose človeka a v tomto smere je práca nadčasová a súčasná zároveň, nakol'ko odpovedá na mnohé otázky súčasného človeka.

Monografia úspešne prináša pôvodný, autentický obraz etického učenia Cirkvi. Veľkým prínosom práce je v tomto smere dôraz na výnimočnosť pravoslávnej kresťanskej etiky. Ako uvádzajú autor: „Akákol' vek etika, ktorá nie je založená na osobe Christa, aj keď sa odvoláva na Jeho učenie, nemôže byť označovaná ako kresťanská... Pre pravoslávnu kresťanskú etiku je základným a ničím nenahraditeľným nosným pilierom existencia osobného slobodného Trojjedineho Boha, ktorý je prameňom etickej skúsenosti a ná-

sledne aj prameňom reflexie a učenia o etike.“

Autorovi sa podarilo „očistiť“ kresťanskú etiku od nekresťanských vplyvov, vynhnúť sa prázdnemu moralizovaniu, nepodľahnúť sekularizácii a navyše podať celkom príťažlivý obraz kresťanského etického učenia ako života človeka, ktorý kladne odpovedá na Božiu výzvu, participuje na blahodati Svätého Ducha a jeho stretnutie s Bohom kulminuje v eucharisticom spoločenstve.

Pre tieto pozitívne príkazy odporúčame monografiu nielen teologom a študentom teologie, ale všetkým, ktorí duchovný a etický rast a zdokonalovanie sa nie sú ľahostajné.

doc. Ján Zozuľák, PhD.

Nechajte sa pozváť do politológie

SURMÁNEK, Štefan – GBÚROVÁ, Marcela – DUDINSKÁ, Irina:

Politológia (vybrané kapitoly). Prešov : Slovacontact, 2003. 249 s. ISBN 80-88876-10-9

Ked' mi prednedávnom pani docentka Gbúrová darovala publikáciu, na ktorej sa autorským podieľala, poťašil som sa a slušne podľačoval. Vtedy som ešte netušil, že ako človek bez hlbšieho záujmu o politológiu „zhľtnem“ jej obsah takpovediac na posedenie.

Publikácia *Politológia (vybrané kapitoly)* nemá totiž ambiciu byť vedeckou monografiou. Ide skôr o vysokoškolské učebné texty, ktorých cieľom je podať ucelený prehľad o politológií a o problémoch súčasného politologického výskumu. Tomu zodpovedá i forma, ktorú autori zvolili. Využili svoju odbornosť, pedagogické skúsenosti i štýlistickú zručnosť, aby napísali príručku, ktorá zrozumiteľným jazykom podá často aj veľmi podrobne informácie. V súlade s vytýčeným cieľom sa

rozhodli nezaťažovať čitateľa náročným vedeckým textom s poznámkovým aparátom ale ponúknúť plynulý, prehľadne členený text doplnený „len“ zoznamom literatúry.

Príručku tvorí okrem úvodu a zoznamu literatúry 14 kapitol. Ich obsah sa odvíja od všeobecnej charakteristiky predmetu, metód, funkcií či terminológie politológie a smeruje k stále špecifickejším témam, akými sú napr. problematika politickej kultúry, vztahu politiky a morálky, ľudských práv, zahraničnej politiky či identity v procese rozširovania Európskej únie. Autori v nich teda popri tradičných témach venujú pozornosť aj nanajvýš aktuálnym problémom a otázkam, ktoré vyplývajú z práve prebiehajúceho transformačného procesu.

Po prečítaní publikácie získa zájemca o politológiu veľmi dobrý základný prehľad. Okrem už spomenej zrozumiteľnosti možno za veľkú výhodu publikácie z pohľadu bežného čitateľa považovať to, že ho nenutí postupovať od prvej po poslednú stranu, ale ponecháva priestor výberu témy podľa záujmu či momentálnej potreby. Kniha vyšla v jednoduchej no vkusnej a prehľadnej grafickej úprave so zaujímavou obálkou. Aj keď hlavnou cielovou skupinou, pre ktorú je určená, sú študenti politológie (mala by bez pochyb byť súčasťou ich domácej knižnice), má všetky predpoklady zaujať oveľa širší okruh ľudí. Tí po jej prečítaní ľahko pochopia, že športu a politike na Slovensku predsa len nerozumie každý...

Martin Pekár

Prvá monografia J. Zozuľaka v gréckom jazyku

Citatel'om časopisu PU nie je potrebné zvlášť predstavovať uznávaného odborníka na grécky jazyk doc. Jána Zozuľaka, PhD., ktorý v roku 2004 publikoval historicky prvý Grécko - slovenský slovník. V roku 2004 sa v Grécku objavila jeho monografia s názvom *Vztah Syna a Svätého Duha* podľa Vasilija Vel'kého (Η σχέση του Υιού και του Αγίου Πνεύματος κατά τον Μέγα Βασίλειο, Athýva 2004). Po jeho prednáškových pobytach v Grécku (Kalymnos 2000, Tessaloniki 2001, Atény 2003) je to ďalší výrazný úspech na medzinárodnej úrovni, ak neberieme do úvahy jeho účasť na mnohých konferenciách v Grécku, kde vystúpil s príspevkami v gréckom jazyku.

V monografii, ktorá pozostáva zo štyroch kapitol, sa autor zaoberá myšlením jedného z najvýznamnejších teológov cirkevnej histórie Vasiliom Vel'kým (4. storočie), ktorý patril k tzv. kappadockým Otcom. V prvej kapitole rozoberá snahy pochopiť trojicenosť Boha pred a v dobe Vasilia Vel'kého a uvádzá hlavné body sabeliánskej, ariánskej a duchoboreckej herézy. V druhej kapitole sa venuje otázke Boha, ktorý je jeden a zároveň v troch osobách, pričom vysvetľuje rozlišenie medzi Božou podstatou a Božími hypostázami (osobami). V tretej kapitole vysvetľuje vzťahy medzi osobami Svätej Trojice a zdôrazňuje jednotu pôsobenia Svätej Trojice voči svetu. Štvrtá kapitola je venovaná vzťahu Svätej Trojice so svetom, ktorý začína od chvíle stvorenia sveta. Autor sa sústredí na jasné rozlišenie medzi nestvoreným (Bohom) a stvoreným (svetom), ktoré prvý urobil práve Vasilij Vel'ký.

Teológia sa úzko spája so životom kresťanov, preto je táto téma v spojení s celým dogmatickým učením Cirkvi veľmi aktuálna. Želáme J. Zozuľakovi veľa tvorivých sôl v jeho vedeckej práci a želáme si, aby čoskoro preložil svoju knihu aj do slovenského jazyka a umožnil tak slovenskému čitateľovi oboznámiť sa s hlbkou teológie Vasilija Vel'kého a ďalších významných teológov, ktorých diela sú písané v gréckom jazyku.

Mgr. Miroslav Župina, PhD.

Germanista L. Sisák vysvetľuje problémy textovej lingvistiky

Ladislav Sisák: *Lexikalisches Wissen und Textverstehen. Eine Einführung zur fremd-sprachlichen Rezeption deutscher Texte*. Acta fakultatis philosophicae Universitatis Prešoviensis, Prešov 2003, 257 s.

Publikácia formuluje a vysvetľuje problémy textovej lingvistiky, pričom vnáša do otázok riešenia recepcie cudzojazyčného (nemecky písaného) textu špecifický pohľad germanistu, ktorého materinským jazykom nie je nemčina. Napriek tomu, že ide o pomerne „mladú“ čiastkovú jazykovednú disciplinu, je aj samostatným výskumným odborom s bohatou bibliografiou. Autor sa opiera o hlbokú znalosť problematiky nielen na základe štúdia odbornej literatúry, ale aj na základe výsledkov vlastnej dlhorocnej vedeckej a pedagogickej činnosti. V teoretickej i aplikačnej rovine sa zaoberá procesmi chápania a interpretácie rôznych druhov nemecky písaných textov, otázkami receptívnej kompetencie, t. zn. prostriedkami a strategiami relevantnými pre identifikáciu a pochopenie významu jazykových jednotiek, komunikačného zámeru autora textu. V tejto súvislosti skúma podrobnejšie hlavne prínos jazykových prostriedkov lexikálno-sémantického charakteru.

ny význam slovesa a jeho valencia, čo je dôsledkom formálne i rozsahom chudobnejšieho systému pádov. S gramatickou organizáciou vety a textu v oboch jazykoch súvisí napríklad aj vyjadrovanie podmetu vo vete. Autor vysvetľuje dosah tohto pravidla na štruktúru textu, na vztahy koreferencie a mieru jeho topikalizácie. Okrem toho sa podrobne zaoberá - už vo všeobecnejšej rovine - morfológicko-syntaktickou a obsahovou prepojenosťou textu na báze pronominalizácie, ktorá patrí z hľadiska frekvencie k významným prvkom v štruktúre textu. Autor analyzuje rôzne možnosti textového odkazovania anaforického, kataforického i zmiešaného typu, ktoré predstavujú jeden z najdôležitejších prostriedkov kohézie textu. Pre orientáciu recipienta textu je dôležitá schopnosť rozpoznať aj rozsah obsahu, na ktorý jednotlivé proformy odkazujú. Autor na základe analýzy konkrétnych textov ukazuje, že recepcia textu v nemčkom jazyku je komplexnou záležitosťou, teda že

Textová lingvistika ako predmet výskumu našla vo svojom vývine uplatnenie najprv v štúdiu materinského jazyka, rýchlo sa však svojimi osobitnými prístupmi k výskumu produkcie i recepcie textu presadiala aj v štúdiu cudzích jazykov. Diela z obdobia 70. až 90. rokov, považované z dnešného hľadiska za zásadné, sa zaoberejú otázkami definovania základných pojmov, vyčlenujú oblasti analýzy textov, ich druhov, štruktúry, komunikačnej funkcie i jazykových prostriedkov. Na základe komplexnej karietnosti, teda s predpokladá aj vedomosti presahujúce jazykový rámc, určitú mieru toho, čo možno veľmi všeobecne označiť ako „*Weltwissen*“.

jazykových prostredíkov. Na základe dokladného poznania a analýzy týchto diel možno podľa autora L. Sisáka rozoznať štyri významné etapy, z ktorých každá znamenala v otázkach tvorby a recepcie textu posun vo vývoji disciplíny, okrem iného aj tým, že vo výskume odhaluje a využíva možnosti symbiózy fungovania prvkov rôznych vedných disciplín ako sú syntax a sémantika, ale aj teória komunikácie a psychológia. Autor sa vo svojom výskume zameriava na otázky formálnej spojitosťi textu, ktorých riešenie je dôležité pre vnímanie a porozumenie jeho obsahu. Jeden z problémov pre cudzojazyčného recipienta predstavuje podiel gramatických indikátorov na konexte textu v morfológickej odlišnosti jazykoch - slovenčine a nemčine. Autor dochádza k záveru, že v nemeckom teste vo výraznejšej

*PhDr. Ol'ga Seglová, CSc.,
Katedra germanistiky FF PU*

VYŠLO

Marta Germušková:
*Literárny text v didaktickej
komunikácii (na 2. stupni
základných škôl)*

Odborná publikácia Marty Germuškovej sa na 118 stranach zaobráva postavením literatúry v školskej praxi. Nie je to len analýza súčasného stavu literárneho vzdelávania, je to najmä hľadanie nových metód výchovy slovesným umením. Často kritizovaná neschopnosť tvorivého prístupu a direktívnosť zo strany učiteľa sa pre autorku stáva priestorom na progresívne uchopenie problematiky. V procese oživovania percepcie literatúry zavanol nový viesť, inšpirativne pôsobiaci na zatraktívnenie vyučovania literatúry. Učebnica pôsobí motivujúco hlavne vďaka invenčnému prístupu a je pozitivnym signálom zlepšenia obrazu literárneho umenia vo výchovno-vzdelávacom procese.

Marta Germušková, František Sedlák: *Úvod do literatury*

Textová príručka je doplneným druhým vydáním z roku 1995, na ktorom sa autorsky podieľal len F. Sedlák. Ako sa v explikácii uvádza, vysokoškolský učebný text je určený predovšetkým študentom slovenského jazyka a literatúry prvého ročníka. Pôvodnú deväťkapitоловú učebnicu autori rozšírili na štrnásť kapitol prebraných alebo pôvodných, prevažne esejisticky ladených textov, koncipovaných na 156 stranach. Formou antológie majú čitatelia, ktorým je táto príručka určená, možnosť fundovať si zo známiť s procesom interpretácie, percepcie diela, s odhaľovaním významových rovín a estetických vrstiev umenia a zapojiť sa do ďalšej literárnej a didaktickej komunikácie. Autorom sa podarilo splniť úlohu - uviesť študentov do literatúry a poohaliť skrytý svet tvorivého procesu.

Michaela Marcinová

Ivor Ripka: *Aspekty slovenskej dialektológie*. Prešov: PU v Prešove FHPV 2002. 113 s.

Publikácia zachytáva dianie v slovenskej jazykovej komunite na poli dialektológie. V deviatich štúdiach autor čitateľom približuje (okrem iného) problematiku koncepcie a realizácie Atlasu slovenského jazyka, Celokarpatského dialektologického atlasu a Slovníka slovenských nárečí.

Predstavuje prednosti, a zároveň aj úskalia socioterénnych dialektologickej výskumov, ktorých perspektívnu vidí v symbióze dialektológie a sociolinguistiky ako dvoch rovnako kompetentných disciplín; vymedzuje miesto a úlohy dialektológie v súčasnej jazykovede. Publikácia spája pôvodne samostatné a v časovom rozpäti v zborníkoch i časopisecky publikované štúdie Ivora Ripku, čím dokumentuje vývin a prínos jeho dialektologickej výskumov.

Anna Tkačíková

František Ruščák: Štýlistika epištolárnych textov. Prešov:
Náuka 2002, 97 s.

V monografii zameriava František Ruščák svoju pozornosť na znaky a vlastnosti epištol z oblasti rôznych spoločenských vrstiev a skupín. Po stručnom historickom priereze skúmaných javov ponúka rozbor jednotlivých epištolárných útvarov. Najväčší záujem venuje autor lexike, syntaxi a kompozícii vybraných textov. Hodnotí slovnú zásobu, zameriava sa na mieru výskytu jednotlivých syntaktických prostriedkov a smeruje i k otázke kompozičnej stavby na princípe slohovopostupovej korelácie. František Ruščák sa nevyhýba ani ukážke listu sluchovo postihnutého jedinca; poukazuje na ďalenosť pri štýlizovaní textu. Monografia je podnetnou publikáciou, ktorá ponúka periférnejsiu tému slovenskej lingvistiky.

Jana Kesselová: *Morfológia v komunikácii detí*. Prešov:
Vydavateľstvo Anna Nagyová
2003, 149 s.

Kniha môžeme zaradiť k prácам, ktoré v slovenskej lingvistike zapĺňajú málo preskúmanú oblasť. Autentická spontánna vzájomná komunikácia detí mladšieho školského veku (6 až 10-ročných) v neoficiálnom prostredí sa stáva témou, ktorú autorka analyzuje z hľadiska funkčnokomunikačných a sémantických vlastností slovných druhov. Každá kapitola stručne charakterizuje jednotlivý slovný druh a obsahuje jeho frekvenčné poradie v reči dieťaťa. Zároveň sa zaobráví na preferenciu istých subsystémov pred inými. Ide o pribinosnú monografiu s mnohými praktickými poznatkami z tejto špecifickej problematiky.

Mag. Katarína Pancáková

Zbor IUVENTUS PAEDAGOGICA bol na festivale IFAS 2004 v Pardubiciach

Nel'ahkú cestu korunoval vel'kým triumfom

Kto tu hovorí o strate hodnôt v spoločnosti, o deficitne zmyslového prežívania, osobnej dezorientácii, morálnej zvrátenosti, či stápujúcej agresivite? Určite ten, kto sa nikdy nezúčastnil na stretnutiach mladých športovcov na plochách štadiónov, milovníkov folklóru vo veľkých amfiteátoch, mladých spevákov v koncertných sábach...

Nepovie to ani ten, kto zažil stretnutie s hudbou a mladými spevákmi na 18. medzinárodnom festivale akademických zborov IFAS 2004 v Pardubiciach (29. júna - 5. júla t. r.).

Cesta naň nebola ľahká ani pre Ženský spevácky zbor IUVENTUS PAEDAGOGICA Prešovskej univerzity, ktorého dirigentkou je Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD. Predchádzali ju výborné výsledky na slovenskej súťaži akademických zborov v Banskej Bystrici 2003, naštudovanie náročných povinných skladieb kategórie A, C i prísnie dodržanie dramaturgických požiadaviek súťaže (od polyfónie po súčasnú hudbu, prísný časový limit...). K hodinám nácviku sa pridružili finančné ťažkosti, zháňanie krojov pre kategóriu folklór

a „úprava“ 20 rokov starých kostýmov. Všetku príruču života však prekryla poézia hudby a odhadlanie priniesť na jej oltár všetky obety.

Ceské mesto Pardubice hostilo 14 zborov z Filipína, Poľska, Tchajwanu, Ruska, Slovenska a Českej republiky, z ktorých 11 súťažilo najmenej v dvoch kategóriях.

IUVENTUS PAEDAGOGICA sa prihlásil do troch kategórií, a tak súťažil aj dvakrát denne. Bol to veľký nápor na psychiku speváčok i medzinárodnej odbornej poroty, ktorej predsedal prof. Jiří Kolář.

Už prvé súťažné vystúpenie v kategórii A ženské zbyty potvrdilo dôslednú prípravu zboru. Výborná hlasová kultúra a perfektná intonácia s vysokou muzikálitou dirigentky priniesli zlaté pásmo. Slovenky boli najlepšie!

Do kategórie B folklór sa prihlásilo 10 zborov - miešané, ženské, komorné.

Keď aulou Univerzity Pardubice zazneli Trávnice Štefana Klímu a Lukášove Kravarky, porota iba uznanivo prikyvovala. Šarmantné Slovenky v krojoch a temperamentná sólistka v kostýme Cigánky ohnivou piesňou Zdenka Mikulu Cind'om me pidrale vyburcovali prítomné obečenstvo k frenetickému potlesku. Verdikt poroty? Zlaté pásmo!

Druhý súťažný deň. Chladné daždivé počasie, nádvorie zámku.

Súťažná kategória C Pocta českým jubilantom, medzinárodná súťaž k Roku českej hudby: sedem súťažiacich zborov, trojčlenná česká porota. A IUVENTUS PAEDAGOGICA? Strieborné pásmo!

Pri večernom vyhlasovaní výsledkov súťaže aulu univerzity v Pardubiciach ovládla atmosféra radosti, šťastia. Silné emócie a prejavy nadšenia umiestnených zborov strhli i prítomné publikum. Dojemné boli slzy mladej dirigentky Tatiany Kanišákovej (na obr.), ktorá svoj dirigentský debut na medzinárodnom pódiu ovenčila najcennejšími trofejami.

Slzy radosti a neutichajúca radosť speváčok z Prešova kulminovala pri výroku predsedu poroty: „Prešov patrí k piatim zborom postupujúcim do súťaže o hlavnú cenu Grand prix

IFAS 04.“

A tak kým sa ostatní do skorého rána zabávali, Prešovčanky „trénovali“ a oddychovali. Ved' museli pripraviť 15-minútový program - skladby, ktoré na súťaži ešte neodzneli! Vybrali si minikantátu Milana Nováka Chceme žiť v láske na slová Jany Hudákovej pre ženský zbor a štvoručný klavír a vylísovali si posledné poradové číslo v súťaži. Vrúcnosť ich prednesu vyjadriala túžbu odovzdať posolstvo - chceme žiť v láske - všetkým ľuďom. Aj preto sa porota rozhodla okrem Ceny Grand prix IFAS 04, ktorú si odnesol poľský zbor, udeliť Cenu rektora Pardubickej univerzity pre najlepší akademický zbor Ženskému zboru IUVENTUS PAEDAGOGICA.

Kto zažil atmosféru stretnutia 350 spevákov akademických zborov IFAS, nehovorí o deficitne zmyslového prežívania mladých ľudí. Hovorí o úžasnej morálnej sile mladého človeka schopného odriekania, tvrdej práce a následne o šťastí, ktoré na javisku rozráva. Eva Zacharová

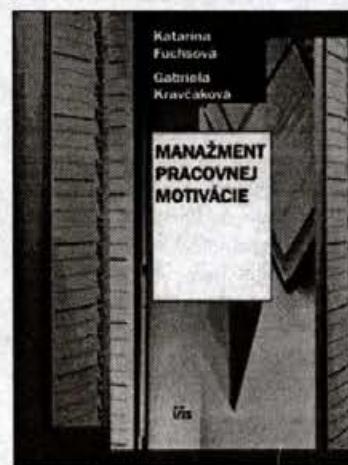
Predostierajú rad podnetov o profesionálnom motivovaní

Na knižné pulty sa dostala odborná publikácia Manažment pracovnej motivácie z vydavateľstva IRIS. Autorkami sú Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD. a PhDr. Katarína Fuchsová, pracovníčky Katedry manažmentu Filozofickej fakulty PU v Prešove.

Snahou autoriek bolo predstieriť čitateľom rad podnetov o profesionálnom motivovaní pracovníkov v organizáciach. Vychádzajúc zo syntézy reprezentatívnych akademickej teórií pracovnej motivácie, publikácia ponúka pragmatický model manažmentu pracovnej motivácie, súčasťou ktorého je praktické know-how vyjadrené systémom incentiv (stimulátorov) zabudovateľných do celkovej politiky manažmentu organizácie, napr. v podobe písomného dokumentu - tzv. motivačného programu organizácie. Predpokladom jeho vytvorenia je nielen dôkladná analýza rôznych aspektov sociálneho subsystému organizácie,

ale aj analýza osobného potenciálu jednotlivcov. Pri predostrení týchto analýz si čitateľ môže nájsť ďalšiu inšpiráciu.

Zrejme mu neunikne fakt, že v publikácii je zachytený súčasný trend v pristupe k motivácii ľudu vôbec. Ide o orientáciu na vývojovo vyššie potreby. V pracovnej sfére je realizovaná prostredníctvom podpory osobného rozvoja a sebarealizácie, delegovania, participácie a pod. Prax firiem v prezentovanom výskume ukazuje, že to, čo odlišuje úspešné firmy od menej úspešných, nie je iba používaná technológia, ale pre všetkým schopnosť využiť tvorivý potenciál ľudu. Zapájať ich do integ-

rovaneho úsilia pri napĺňaní cieľov firmy, ktorá by súčasne mala plniť i osobné očakávania zamestnancov.

Strategické riadenie pracovnej motivácie je komplexný proces, ktoré-

rý si vyžaduje tímovú spoluprácu manažerov všetkých kategórií, t. j. personalistov, podnikových psychológov, sociológov i ďalších expertov, externých nevynímajúc. Nielen im, ale aj študentom podobných odborov na vysokých školách (pri štúdiu, prípadne pri písaní záverečných prác) môže byť publikácia užitočnou pomôckou.

Z POSUDKOV RECENZENTOV

Túto odbornú publikáciu možno považovať za cenné obohatenie poznatkov v oblasti teórie aj praxe manažmentu organizácie.

prof. Ing. Ľudovít Mesároš, CSc.

Autorky knihy ponúkli odbornej, ale aj širšej verejnosti svoju predstavu, ako vstúpiť netradičnými postupmi do psychologickej reality pracovnej motivácie.

doc. PhDr. Jozef Džuka, CSc., m. prof.

Čiara a farba v tvorbe Dušana Srvátku

Krajské múzeum v Prešove od 6. augusta t. r. vo svojich výstavných priestoroch predstavilo tvorbu Dušana Srvátku. Dernierou 28. septembra táto prehliadka maliarskych diel z ostatného obdobia končila. Dušan Srvátku svojou tvorbou a umeleckou aktivitou pôsobí v Prešove ako vyhranána výtvarná osobnosť. Jeho diela sú súčasťou serióznych súkromných i galérijnych zbierok na Slovensku i v zahraničí. Generačne je možné ho radíť k strednej generácii, ktorej tvorivý postoj korigoval Želibský a Millý. Pedagogické autority vstupili D. Srvátkovi pokoru k námetu akým je krajinai slobodu expresívneho vzťahu k farbe.

Býva zvykom, že sa v tvorbe autorov hľadajú paralely so svetovými i domácimi vplyvmi. D. Srvátku ostáva po všetky tie roky svojbytný i napriek tomu, že jeho výtvarná reč mala svoju výrazovú genézu. Nepodmienovali ho dobové tvorivé imperatívy, ale posúval sa v jednote s ľudskou i umeleckou zrelostou i skúsenosťou. Neznamená to nechotu akceptovať nové avantgardné impulzy, ale zastávať teóriu tvorivého dialógu.

Pričinou vlastnostiou D. Srvátku je pokora hľadania a nachádzania. Zachováva si svoju autenticitu i v prípade, že ho oslovili výrazové možnosti súčasných médií. Má dar nepodliehať vizuálnemu exhibicionizmu. Vstup do dielne počitačovej magie mu umožnil transformovať negatívny obsah do abstraktných poloh, farebnej alechýmie i tvorivých prekvapení. Zaujatie technickými možnostami, ich variovaním, predstavil v súbore počitačovej grafiky komorných formátov. I napriek technickému fenoménu počitačovej výrazovosti dokáže autor priblížiť sa k mäkkosti reálneho výtvarného

spracovania typu suchého pastelu alebo akvarelu. Často využíva akvarelovú tvorbu ako matricu na ďalšie tvorivé posuny prinášajúce prekvapivé efekty. Nikdy však jeho počitačová grafika nestráca humanoidný výraz. Prináša mu nové impulzy vo voľbe farebnej i tvarovej expresivity.

Nepriamym pokračovaním tvorivých podnetov je kolekcia olejomaleb a malieb akrylových. Autor predstavil v menšom počte ako inokedy nadrozmerné formáty obrazov a väčšia časť výstavy bola sústredená na intimnejšie a komornejšie komunikovanie s divákom. Jadro niektorých obrazov tvoria počitačové kompozície, ktoré tak ziskavajú štavnosť maliarskeho rukopisu a matérie farby. Oproti skorším prezentáciám D. Srvátku získal na slobode výtvarného výrazu a možno povedať, že sloboda vyjadrovania osloboodila i umelecké ego. Mnohí znalcí jeho tvorby tento posun určite po vzhľadu výstavy pocitili.

Vzťah autora k budovaniu priestoru v obraze sa prepracoval od klasickej gradácie farbou až po kontrast, ktorý so sebou priniesol nové tvorivé

problémy. Veľmi rád irituje nekonvenčným kresebným zásahom v priestore obrazu, ktorý mnohých zneistieva, ale na druhej strane výrazne dramatizuje obsah i formu. Kolorit sa odvíja od lomených tónov až po súčasné digitalizáciu poznamenané vyjadrenie. Farby získali svietivosť reklamných impulzov súčasnej doby, za ktorou v podstate cítit' staré klasické vrstvenie lazúr. Rád dáva zarezonovať agresívnejším kraplakom, ktoré strhnú na seba prvý zrakový kontakt, aby nás nenápadne voviedli do tichších a tajomnejších plôch obrazu.

Farebné kompozície D. Srvátku pretvára v abstrakcie, ktoré i napriek informačnému embargu vyslovujú pocit, náladu a záchviev srdca. Možno použiť literárny slovník a prirodobniť vystavené obrazy k metaforám s cieľom o nadsádzku a zveličenie. Tak vzniká dramatický konflikt, ktorý rozvibruje plochu a poskytuje mnohovrstvové interpretácie. I napriek týmto špecifíkám sa

duchovná inšpirácia krajinou latentne objavuje temer v každom obrazu.

Maliarsky rukopis autora si zachováva svoju originalitu, ale v ostatných rokoch nadobudol veľkorysosť ľahu a tónu. Autor sa rozhodol vylúčiť z obrazov nepodstatné a vyjadruje sa v razantných ľahoch v kontraste s ľahkými pastelovými plochami. V niektorých prípadoch razantný vstup do obrazu pripomína maľbu akcie. Tým sa do diel vnáša akási osobná diktia i stupeň osobnej zmyslovosti.

Výstava maliarskych diel Dušana Srvátku v Prešove znamenala výrazný výtvarný prínos pre viac než regionálneho kultúru a je zárukou originálneho a profesionálneho vysoko ceneneho prístupu k umeleckej tvorbe dneška. Rezonancia vizuálneho zážitku diváka opakovane privádza pred diela tohto autora. Tým nepriamo naznačujeme potešenie z budúcih stretnutí s tvorbou D. Srvátku.

Alica Vojčíková - Gabzdilová

Naši hudobníci na súťažiach zabodovali!

Súťaženie v hre na hudobný nástroj je historickou disciplinou. Už v dobách W. A. Mozarta súťažili najlepší hudobníci medzi sebou na Šlachtických dvoroch a kaštieľoch. V dnešnej dobe existuje tiež celý rad interpretačných súťaží na celom svete. Ponúkajú interpretom - prevažne študentom možnosť prezentácie a porovnania interpretačných výkonov. Hudba nedispomnuje jednoznačným pojmoslovňom systémom, pri interpretácii zanecháva u poslucháča vysoký stupeň individuality. Aj študentské interpretačné výkony predstavujú svoju umeleckú individualitu.

České vysoké školy pedagogického smeru už niekoľko rokov ponúkajú svojim študentom interpretačné kurzy, semináre aj súťaže. Pred časom sme sa aj my z PU úspešne zúčastnili na týchto podujatiach. V dnešnej dobe, keď je nedostatok financií na školách, sú tieto možnosti obmedzené. Preto sme sa rozhodli ísť na prvý ročník Študentskej umeleckej činnosti slovenských vysokých škôl pedagogického smeru na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Súťaž sa konala 5. mája t. r. v troch kategóriях: hra na klavíri, hra na organe a spev.

Po vylúčovacom kole na ŠVUK v Prešove sme obsadili súťaž štyrmi kandidátkami v hre na klavíri a jednou kandidátkou v súťaži v speve. Súťažilo sa s repertoárom minimálne dvoch štýlových období, z toho jedna skladba bola povinná z obdobia klasicizmu. V odbore hra na klavíri v Ružomberku súťažilo 20 uchádzačov a z nich tri (!) miesta obsadili naše reprezentantky - Nora Hentšelová a Mária Petrovičová 2. miesto, MariAnna Konečná 3. miesto (všetky pedagóg doc. MgA. Ludmila Kojanová, ArtD.). V kategórii spevu získala Jana Karasová (pedagóg PaedDr. Marta Polohová) čestné uznanie. Hra na organe sa na PU nevyužuje, súťaž bola obsadená len kandidátkmi z Ružomberka.

V školskom kole ŠVUK v Prešove vynikli okrem klaviristky Zuzany Selčanovej (1. miesto, pedagóg Doc. MgA. Pavel Novotný, ArtD.) aj hráči na iných nástrojoch - Radovan Zajic (akordeón, pedagóg Mgr. Miroslav Kobelák), Oleg Mjachký (klarinét, pedagóg Ján Saloka), Juliana Majerníčková (flauta, pedagóg Ivona Očkovičová). Tieto nástroje súťažili v Hradci Králové v Českej republike v rovnakom čase. Súťaže sa zúčastnili R. Zajic (1. miesto) a O. Mjachký (2. miesto).

V budúcnosti by sme sa radi aktívne prezentovali na podobných podujatiach, či už doma alebo aj v zahraničí. Okrem kvalitných pedagógov a zodpovedného prístupu študentov sú potrebné i pracovné podmienky - nástrojové učebne, kvalitné nástrojové vybavenie a v neposlednom rade aj možnosti študentov na nácvik.

Doc. MgA. Ludmila Kojanová, ArtD.
Katedra hudby FHPV PU

Rozbieha sa cyklus akademických komorných koncertov

Koncerty vážnej hudby stojí v poslednom čase na okraji záujmu kultúrnych inštitúcií v Prešove. V snahe oživiť tradíciu koncertného života v meste začíname s finančnou podporou Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia organizovať prvý raz v kultúrnom živote nášho univerzitného mesta Cyklus akademických komorných koncertov. Hlavnými usporiadateľmi cyklu sú Vysokoškolský klub v Prešove a Prešovský hudobný spolok Súzvuk. Koncerty sa budú konať, s výnimkou prvého koncertu, vo Vysokoškolskom klube v Prešove, na Jarkevej 77. Otvárací koncert Cyklu, venovaný jubileu ženského speváckeho zboru IUVENTUS PAEDAGOGICA PU s umeleckou vedúcou a dirigentkou Mgr. Tatianou Kanišákovou, PhD., zaznie v koncertnej sále PKO - Čierny orol.

Pri výbere účinkujúcich sme sa snažili dať príležitosť na koncert-

nom pódiu našim talentovaným študentom, ktorí sa umiestnili na rôznych umeleckých akademických súťažiach, či talentovaným študentom pochádzajúcim z nášho regiónu študujúcim na vysokých škôlach umeleckého zamerania. Popri tom dostanú možnosť prezentovať svoju umeleckú kvalitu aj súbory pôsobiace pod umeleckým vedením pedagógov Prešovskej univerzity, ako aj umelecké telesá zložené z pedagógov iných vysokých škôl. Dramaturgická skladba koncertov ponúka poslucháčom širokú škálu hudobných diel od obdobia renesancie až po súčasnosť.

Pozývame všetkých priaznivcov hodnotnej hudby a veríme, že im pripravíme prijemné umelecké zážitky.

Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.,
dramaturg cyklu
akademických koncertov

Americký sen je najlacnejší na jeseň

Dojmy z pobytu za oceánom počas uplynulého leta sú v niektorých z nás stále rovnako intenzívne a stále rozprávame to isté dookola každém, kto si nás ešte nevypočul, pretože sme zažili niečo výnimočné, úžasné a neopakovateľné. Ale úlet za veľkú mláku má dnes možnosť absolvoovať väčšina z nás, dvere sú otvorené prakticky do celého sveta a o lokalite skutočne rozhoduje individuálny výber. Kamkolvek sa ale nedá ist', ako sa vrávi „na vlastné tričko“. Účastníci programu Work and Travel USA sú nútieni spoločne sťať sa na dobré meno a cenovú ponuku jednotlivých agenciar. Ich seriósosť' sa roka na rok stúpa a ceny sú stále dostupnejšie. Podarilo sa nám zistíť, že napríklad v Student Agency, predstavuje rozdiel medzi zaregistrovaním sa na jeseň alebo na jar takmer 2500 Sk.

Work and Travel

Čo vlastne program Work and Travel dobrodružstvachtivým Slovákom ponúka? Ide o kultúrno-výmenový program, ktorý je určený študentom denného pomaturitného štúdia okrem posledných ročníkov. Študenti vo veku 18 - 30 rokov majú možnosť vycestovať počas letných prázdnin na kultúrno-výmenné vízum J-1 do USA, kde môžu legálne pracovať po dobu štyroch mesiacov a potom sa ešte mesiac venovať cestovaniu. Za letom stráveným s týmto študentským programom nemožno vidieť iba prácu a cestovanie. Nemejte zaujímavé je spoznať mnoho odlišných kultúr, obstat' v skúške samostatnosti, či zdokonaliť sa v cudezom jazyku. Kapacita programu je sice obmedzená, no pri včasnom zaregistrovaní sa (jeseň - zima) je veľká šanca dohodnúť si želanú lokalitu a prácu. Každý si môže svoje štyri mesiace naplánovať medzi 1. májom a 31. októbrrom. V zásade sa u všetkých agentúr rozlišujú dva typy programu podľa hľadania práce.

Prácu si nájdeme sám - Ide o lacnejší typ, kde po konzultácii s agentúrou oslovuje študent potencionálnych zamestnávateľov sám. Agentúra by mu mala poskytnúť americkú databázu zamestnávateľov

alebo vlastnú databázu a kontakty. Okrem internetového pátrania si môžete svoj job dohodnúť aj na zimných „JobFair“, čo je akýsi veľtrh práce, kde sa na Slovensku stretávajú zamestnávateľia so študentmi. Ak ste si prácu zohnali, ostáva Vám už iba skompletizovať prihlášku, zažiadať o viza a v prípade úspechu zaplatiť letenkú.

Prácu si nechám zaistiť - Väčšinou ide o sezónne práce predoškým v oblasti cestovného ruchu - národné a zábavné parky, hotely, reštaurácie, obchody zo suvenírami. Ide o drahší typ programu, kde sa študent spoločne na kontakty agentúry, ktorá mu prácu zabezpečí podľa jeho želania. K obom programom je samozrejme nutné pripojiť ešte zdravotnú a úrazové poistné, ktoré hradí ošetroenie do výšky 50 tisíc USD. „Viac študentov uprednostňuje program so samostatným hľadaním práce, nie sú v tom však sami. Majú k dispozícii bezplatnú databázu zamestnávateľov. Celkový počet študentov odchádzajúcich do USA už nerastie, menia sa iba podielne agentúry,“ povedal zástupca Student Agency Tomáš Jára.

Kedy začať s vybavovaním?

Spravidla, pokiaľ chce mať študent v letnom semestri čas na skúšky, aby

mohol čím skôr odletieť, je vhodné s vybavovaním začať už na jeseň. Na cenové zvýhodnenie pri skorom zaregistrovaní sa narazíte u väčšiny cestovných agentúr, no cena nie je jedinou výhodou včasnej registrácie. „Výber v rámci programu Work and Travel je široký a vybrať si má možnosť takmer každý. Americká vláda však kvôli programu každý rok limituje, takže tým posledným oneskorencom môžu nastáť problémy pri ziskaní práce, čo je podmienka udelenia víz,“ dodal Jára. Zároveň je pochopiteľné, že najnavštevovanejšie strediská ako Florida, Aljaška, či Kalifornia a najžiadanejšie pracovné pozície ako čašník, či pracovník v plážových zariadeniach, sa obsadia ako prvé.

Nie je možné pracovať v oblastiach: práca s detmi, práca v medicíne a v domácnosti, podomový predaj, práca na lodi, práca posádky v lietadle, učiteľ.

Najvyhľadávanejšie práce študentov: Beach Attendant – pomocné práce na pláži,

Cashier – obsluha pokladničiek v obchode, Food Server – servírovanie jedla, Landscaper – práca na záhrade, Lifeguard – plavčík, Driver pizza – rozvoz pizze do domu, Waiter, Waitress – čašník, čašníčka, Tour Guide – sprievodcovské služby v letoviskách.

Work and Travel – ako na to?

Je osem základných krokov: rozhodnúť, či si prácu nájdeme sám alebo si ju nechám zaistiť, zaregistrovať sa na internetovej stránke, dohovoriť si termín pohovoru, pri ktorom zaplatíme prvú splátku programu, hľadať zamestnávateľa a skompletizovať prihlášku najneskôr tri mesiace pred

odletom, rezervovať si letenkú, dohovoriť si pohovor na americkej ambasáde a zažiadať o víza, zaplatiť letenkú, informovať zamestnávateľa o svojom prilete. Viac potrebných informácií získate na stránke www.studentagency.sk alebo na bezplatnom telefónom čísle

0800 121 121.

Už to zažili:

Čo Vám pobyt dal najviac?

Peter, 21: - Spoznal som nových ľudí, kultúru, posledný mesiac sme boli na cestách, takže som zažil z každého niečo a videl som naozaj iný svet.

Betka, 22: - Zažila som presne to, o čom mi všetci predtým iba vrveli. Noví ľudia, pekná krajina, dostatok peňazí, zaujímavé cestovanie.

Gabika, 21: - Hlavne to, že som bola odkázaná iba sama na seba a musela som si poradiť v cudzom svete. Bola to veľká životná skúška.

Aký bol najväčší problém pri vybavovaní?

Peter: - Komunikácia s potencionálnymi zamestnávateľmi. To sa ďáhalo až do poslednej chvíle.

Betka: - Nájsť vhodnú agentúru, lebo z rozprávania som počula, že niekto sa súdia s agentúrami. Preto som si zvolila radšej známu agentúru.

Gabika: - Bez problémov, ale najviac som sa obávala, že mi nedajú víza.

Dostali ste prácu akú ste chceli?

Peter: - Áno, robil som plavčíka, čo je moja záľuba.

Betka: - Dostala som sa do vodného sveta, kde sa mi veľmi páčilo.

Gabika: - Ja som išla cez známych, takže som vedela do čoho idem.

Peter Kimjan

Program Akademického Prešova 2004

24. 10. (nedel'a)

17. 00 h Cieszyński Ośrodek Kultury, Poľsko na motívy A. Mickiewicza: Wschodzenie (1 h), MS DAD

18. 30 h Divadlo Skrat, Bratislava, D. Vicen a kol.: Stredná Európa t'a miluje (1.40), OFF MS DJZ

19. 30 h Cieszyński Ośrodek Kultury, Poľsko na motívy A. Mickiewicza: Wschodzenie (1h), OFF MS DAD

20. 00 h Divadlo mladých pri UPC, Košice (0.45), VS DAD, P. Weinciller a kol.: Smáď

21. 30 h Divadlo COMMEDIA, Poprad F. Švantner: Málka (1h), OFF VS DAD

25. 10. (pondelok)

11. 00 / 12.00 h a 14.00 / 16.00 h
Univerzita divadla: J. Šebesta, PhD. (č. m. 192)

16. 00 h ŠD pri FF PU, Katedra estetiky, Prešov, Živý nábytok (0.45), MS DAD

17. 00 h M. Huba, Bratislava, P. Súškind: Kontrabas (1.30), HOST VS DAD

18. 00 h DAD, Prešov HOST, La Musica

(1h), MS DAD

19. 00 h ŠD Košice T. Glowacki: Štvrtá sestra (2.30), HOST HB DJZ

21. 30 h ŠD pri FF PU, Katedra estetiky, Prešov Sofokles: Antigona (0.30), MS DAD

22. 00 h VÝPREDAJ + IMPROLIGA VS DAD Host: bývalý účastník AP – Juraj Vančík

26. 10. (utorok)

10. 00 – 12. 00 h (zasadačka dekanátu FF PU)
9. 00 h: hodnotenie div. súborov – seminárna knižnica č. 451

14. 00 – 16. 00 h Univerzita divadla: D. Inštitorisová, Hamlet, Hamlet, Hamlet; Analýza divadelného predstavenia (č. m. 192)

10. 00 – prezentácia kníh (S. Rakús, L. Šimon, R. Dobiáš) (č. m. 91)

15. 00 – hodnotenie literárnej súťaže (zasadačka dekanátu FF)

17. 00 h Divadieľko na Osmičke, Nitra, S. King: Rimsa (0.45), MS DAD

18. 00 h Súbor VYDI pri UKF, Nitra, P. Šavel, M. Ballay: Plot (1 h), VS DAD

19. 00 h Univerzitné divadlo FF KU, Ružomberok, L. Lagronová: Tereza (0.55), MS DAD

22. 00 h OZ Spoločnosť pre divadlo a film, Bratislava, M. Hviezš a kol.: Pohybové divadlo Abschied (0.30), OFF VS DAD

22. 45 h VÝPREDAJ (IMPROLIGA, host. AP- M. Vilhanová), VS DAD

27. 10. (streda)

9. 00 – hodnotenie divadelných súborov (seminárna knižnica KEVU č. 451)

10. 00 – 12. 00 Univerzita divadla: doc. J. Pilátová, CSc. (zasadačka dekanátu FHPV) a 14.00 – 16.00 (č. m. 192)

17. 30 h VŠMU, Bratislava, F. Arrabal: Fando a Lis (0.50), OFF MS DAD

19. 00 h DAD, Prešov, W. Shakespeare: Hamlet (2.30) HOST VS DAD

18. 45 h Prezentácia dielne: Nesprofanovaný priestor Františkánsky kostol

21. 45 h Spolek Richelieu, Praha OFF, M. H. Frys: Vy tomu věříte? aneb Don Quijote de la Mancha (0.50), MS DAD

23. 00 h VŠMU, Bratislava, W. Gombrowicz:

Yvonne, princezná burgundská OFF VS DAD

28. 10. (stvrtok)

10. 00 - Umelecký prednes (č. m. 83)

11. 00 - Univerzita divadla Medzi alternatívou a prevádzkovým divadlom stretnutie s umelcami vedením DAD, Prešov (V. Turok, J. Tkáč) (č. m. 192)

15. 00 h Prezentácia dielni MS DAD

16. 00 h Súbor PAT, Bratislava, S. Daubneová: Project Ophelia (0.50), Estrádna sála DK (kino Klub)

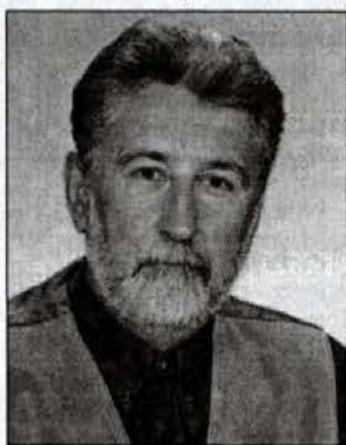
17. 00 h Slovenské komorné divadlo Martin, M. Gavran: Zabudni na Hollywood, HOST VS DAD

18. 30 h Prezentácia dielni a finále Improligy MS DAD, MS DAD

VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV VS DAD

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

Rozhovor s manažérom TJ Slávia PU Prešov PaedDr. Jurajom Mihalčínom Členov je dosť, lepšie by mohli byt' podmienky

Môžete nám v skratke predstaviť TJ Slávia PU Prešov?

- Telovýchovná jednota Slávia Prešovská univerzita Prešov je v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. dobrovoľným združením občanov v telesnej výchove, športe, turistike a v iných odborných činnostach a aktivitách. Jej poslaniom je uspokojovať záujmy a záľuby študentov v telesnej kultúre. Momentálna členská základňa je 290 športovcov.

V akých športových oddieloch ponúka študentom športové využitie?

- Ide o také oddiely: športová gymnastika, vodné pólo, judo, volejbal, atletika, lyžovanie, plávanie, taekwon-do. Športovci jednotlivých základných odvetvových zložiek aj vďaka odbornému vedeniu trénerov a učiteľov katedry telesnej výchovy a športu, dosahujú výborné výsledky.

TJ je jediným subjektom prešovského univerzitného športu, ktorý plní dôležité úlohy športu pre všetkých. Existujú pri TJ kluby rekreačného zamerania?

- Áno, a to kluby vysokohorskej a vodnej turistiky, hádzanej, tenisu, rekreačnej telesnej výchovy a športu.

Kto je najvyšším orgánom TJ Slávia PU a čo spadá do jeho kompetencie?

- Najvyšším orgánom TJ Slávia PU je valné zhromaždenie delegátov, ktoré volí výbor TJ a revíznu komisiu. Výbor sa skladá vždy z prezidenta, manažéra, ekonóma a ďalších členov, ktorí sú spravidla predsedovia základných odvetvových zložiek. Prezidentom je v súčasnosti prof. PhDr. Karol Feč, CSc., ekonómou Júlia Kovalčíková. Jednotlivé oddiely, odbory a kluby nemajú právnu subjektivitu, sú autonómnymi zložkami TJ, volia si výbor s predsedom a ďalšími funkcionármi.

Odkiaľ TJ čerpá finančné zdroje na záujmovú a športovú činnosť? S akými problémami sa najčastejšie stretávate pri zabezpečovaní a organizovaní jednotlivých akcií?

- Finančné zdroje na záujmovú a športovú činnosť čerpá TJ prevažne z dotácií MŠ SR prostredníctvom SAUŠ a UTM, ďalej z prijatých členských, oddielových prispievkov a sponzorských darov. Kritériá na rozdelenie príspevku MŠ SR na VŠTJ a VŠK vypracované a schválené Radou SAUŠ tvoria základný materiál pri pridelení finančných prostriedkov. Keďže ide o kluby športu pre všetkých, rekreačného zamerania a oddiely menej atraktívnych športov (tie sa pred časom osamostatnili), je zabezpečenie činnosti TJ značným problémom. Ukazuje sa potreba vypracovať a hlavne praktizovať centrálne za-

chytenie sponzorských finančných aktivít. Nadväzne treba vypracovať mechaniku rozdelovania a aj kontroly použitia týchto prostriedkov.

Je uspokojivé súčasné zabezpečenie priestorov na športovú činnosť?

- Oddiely a kluby využívajú prakticky všetky športové zariadenia PU. Tie sú až na gymnastickú telocvičňu na Jarkovej ulici a lodenicu na Širave v dobrom stave. Materiálne vybavenie zodpovedá finančnej situácii v TJ, t. j. nezodpovedá kvalite práce v oddieloch a limituje športovú výkonnosť a lepší rozvoj jednotlivých zložiek.

Aké sú vaše plány v nastavajúcom roku?

- Navrhovali sme zaradiť do kalendára v Bulletinu SAUŠ 2005 tieto akcie:

Skokanská latka vysokoškolákov (február), Prešov Open - otvorené majstrovstvá SR v taekwon-do ITF (marec), Pohár rektora PU v judo (marec), futbalová liga študentov PU vo futbale (marec, apríl), tenisový turnaj o Pohár rektora PU (máj), 40. Večerný beh Prešovom (október), medzinárodný turnaj vysokoškoláčok v hádzanej (november), Univerzitné dni športu - športové všeobecne (november), turnaj akademikov v šachu (november), Pohár rektora PU vo vodnom póle (november), medzinárodný turnaj vysokoškolákov o Pohár 17. novembra vo volejbale (november), Vianočný pohár PU v športovom aerobiku (december), Vianočný turnaj vysokoškolákov v judo (december).

PhDr. Daniela Palaščáková

Atletická veteraniáda peknou bodkou za sezónou

Prvý jesenný septembrový týždeň patril atletický ovál PU v Prešove veteránom, ktorí si športovým zápolením spomínajú na zašlé časy prežité na atletickej dráhe.

Podujatie každoročne pripravuje atletický klub Slávia PU Prešov. Na pretekoch sa zúčastnilo više dvadsať pretekárov, ktorí súťažili v behu na 60 m, 200 m, 800 m, 5000 m, skoku do diaľky, vrhu guľou, v hode diskom a hode kladivom. Podujatie bolo peknou atletickou bodkou za sezónou 2004. Po skončení pretekov v družnej besede predsedu klubu dr. Juraj Maľcovský, PhD., zažalal všetkým atlétom veľa zdravia a športových úspechov a vyslovil presvedčenie, že na budúci rok sa veteráni zídu v ešte hojnnejšom počte.

Palmu víťazstva si v jednotlivých vekových kategóriях odnesli: **Muži 40 až 49-roční:** 60 m 1. Kuzmiak (Slávia PU) 8,11 s., 200 m 1. Kuzmiak 27,5 s., 800 m 1. Franko 2:39,0 min., 5000 m 1. Pribula (oba ja KRB Prešov) 18:19,0 min., diaľka 1. Kuzmiak 455 cm, guľa 1. Malek 10,67 m, disk 1. Malek (všetci Slávia PU) 29,63 m. **50 až 59-roční:** 5000 m 1. Merčák (Prešov) 22:06,2 min., diaľka 1. Košela 353 cm, disk 1. Košela 28,43 m, guľa 1. Košela 9,44 m, kladivo 1. Bicák (všetci Slávia PU) 32,44 m. **60 až 69-roční:** 200 m 1. Šteč 34,2 s., 800 m 1. Šteč (CAP Prešov) 3:13,0 min., 5000 m 1. L. Zavacký (Sidlisko III Prešov) 27:30,3 min., guľa 1. Maľcovský 10,23 m, disk 1. Maľcovský (Slávia PU) 31,00 m.

Juraj Maľcovský

Jaroslav Szabó je majstrom Slovenska

Veľmi pekný úspech dosiahol na atletických majstrovstvách Slovenska člen atletického klubu Slávia PU Prešov Jaroslav Szabó (tréner - dr. Maľcovský). V behu na 800 m sa stal majstrom Slovenska v osobnom rekordi 1:56,06 min. V ďalšej disciplíne beh na 1500 m mu víťazstvo ušlo len o vŕasok, keď skončil na 2. mieste časom 4:10,0 min. Tento atlét si dobre počína aj na juniorských majstrovstvách Slovenska, keď v behu na 1500 m získal striebornú medailu. Je stabilným členom reprezentáčného družstva SR v mládežníckych kategóriach a zúčastnil sa už na viacerých medzinárodných podujatiach. K úspešnej reprezentácii mu vedenie klubu srdečne blahoželá.

(jm)

Volejbalisti PU

výborne odštartovali

Od 23. augusta sa na novú extraligovú sezónu pod vedením nového trénera Jaroslava Vlka pripravovali volejbalisti Volejbalového klubu PU Prešov. V rámci prípravy absolvovali turnaje v Humennom a v polskom meste Bielsko-Biala.

"V týchto zápasoch sa ešte prejavila naša nezohratosť, hráči ešte nemajú zažité nové prvky, nový systém," poznamenal tréner Vlk. "Tieto nové veci budeme cieľovať aj počas súťaže. Stále pracujeme na odstraňovaní nedostatkov a zdokonalovanie herných činností - servisu a dosť času sme venovali obrane blokom." Trénerovi Vlkovi sa v tom čase už viac-menej vykryštalizovala osmička hráčov, ktorá môže kedykoľvek zasiahnuť do hry. Káder sa v podstate oproti minulému ročníku nezmenil, odišli z neho len Pipa a Provazník.

Vlk, ktorý v minulej sezóne trénoval Zvolen, konštatoval, že prijal „družstvo už niekoľko rokov konsolidované“. Na margo svojich cielov po príchode do Prešova uviedol: „Určite som do Prešova neprišiel preto, aby sa obhájilo tretie miesto. Jednoznačne sa s týmto družtvom chcem dostať do finále.“ (jac)

Program a doterajšie výsledky:

Základná časť

1. kolo - 9. 10. Humenné - VK PU Prešov 0:3,
2. dvojkolo - 15. 10. VK PU Prešov - Stará Lubovňa 3:0,
16. 10. VK PU Prešov - Žilina 3:0,
3. dvojkolo - 19. 10. Malacky - VK PU Prešov 0:3,
20. 10. VKP Bratislava - VK PU Prešov 0:3,
4. dvojkolo - 29. 10. VK PU Prešov - Zvolen,
30. 10. VK PU Prešov - Nitra,
5. dvojkolo - 5. 11. Púchov - VK PU Prešov,
6. 11. Nové Mesto nad Váhom - VK PU Prešov,
6. kolo - 19. 11. VK PU Prešov - Humenné,
7. dvojkolo - 27. 11. Stará Lubovňa - VK PU Prešov,
26. 11. Žilina - VK PU Prešov,
8. kolo - 4. 12. VK PU Prešov - Malacky,
5. 12. VK PU Prešov - VKP Bratislava,
9. dvojkolo - 11. 12. Zvolen - VK PU Prešov,
10. 12. VK PU Prešov - Nitra,
10. dvojkolo 18. 12. Púchov - VK PU Prešov,
17. 12. Nové Mesto nad Váhom - VK PU Prešov.

Dalej sa bude hrať v dvoch skupinách o 1. - 6. miesto a o 7. - 10. miesto. Do play-off postúpi osem najlepších tímov.

Na poslednú rozlúčku s profesorom Jozefom Jackom

„Ked' príde raz čas a v mojej rodnej Vám nepoviem – vitajte, priatelia, a sadnite si, vedzte: dielo moje je ukončené, života kniha moja je uzavretá. Navždy.“

Vážená pani Filoména Jacková, vážené smútočné zhromaždenie, ľažko tu, na tomto mieste, v tejto chvíli clivoty, v priestore ticha a smútiku v duši, vyslovujem slová, i hlas sa mi chveje, bo naposledy chcem vzdať úctu a vyjadriť vďaku veľmi dobrému človeku, ktorý so mnou a s nami dlho pracovne žil, tvoril, tešil sa z nového dňa...

Pán univerzitný profesor Jozef Jacko. Uznávaný i rešpektovaný, bo presvedčivý – slovom i skutkom. Jazykovedec, vysokoškolský učiteľ, kolega i priateľ, no predovšetkým dobrý manžel a starostlivý otec, s úctou a bážňou k majestátu Najvyššieho – Nebeského Otca a jeho Syna – nášho Pána.

Po rokoch štúdia a príkladnej pracovitosti stali ste sa, pán profesor, uznávaným slovenským jazykovedcom; kultivovali ste slovenské slovo, jeho tvar i zvuk, s presnosťou majstra topografa odhalovali ste miesta, kde a ako sa ono zrodilo; brali ste ho najmä z reči prostých, bežných ľudí, bo „správcom nášho jazyka je národ, slovenský národ, nie jednotlivec“, tak ste neraz povedali; verili ste duchovnému rozmeru slova, preto ste ho vnímali a posudzovali citlivu. Dar jazyka je dar Boží. Všemohúci Pán Vás ním požehnal, aj preto ste chránili jeho pravdu, tobôž tú vedeckú, lebo vedec by inak nemal.

Boli ste učiteľom. Krátky čas stredoškolským a potom dlhé roky vysokoškolským na Vašej akademickej štácií – Katedre slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity. Taktô Vás poznali všetci Vaši blízki, Vaši rodáci v Petrovanech, v obci, ktorá sa spája s Vašim menom a Vy sa spájate s ňou.

Boli ste učiteľom spravodlivým i prísnym, no činili ste tak v mene úcty k študentom, ktorí Vás mali naozaj radi, pán profesor. A rovnako aj my, Vaši bývali i súčasní kolegovia, kolegyne, ved' niektorí z nás tiež boli Vašimi študentmi. Preto nás správa – pán profesor Jozef Jacko zomrel – omráčila. Po nej bolo zrazu ticho, mlkvo, dusno, vzájomné pohlady akoby sa pýtali – prečo tak náhle, nečakane?

Manžel – otec – starý otec; nie je mnoho takých, akými ste boli tu, na týchto miestach, pán profesor.

Vážená a milá pani Jacková, spoločne s Vami, Vašimi deťmi i vnukmi, spoločne s jeho súrodencami ľažko prežívame skon Vášho manžela, ktorý si Vás nesmierne cítil a vážil, z úcty k žene matke, k žene manželke.

Pán profesor, pokorne, s prosbou a vierou v nášho Otca – darcu života, darcu Slova, ktoré bolo na počiatku, vierou v nádej, že na Vás pamäta, lebo On je najspravodlivejší – navždy sa lúčime s Vami my – Vaši kolegovia a kolegyne, Vaši priatelia z katedry slovakistiky a odborovej didaktiky, lúčime sa s Vami v mene vedenia Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity; lúčime sa s Vami v mene všetkých bývalých i terajších Vašich študentov, ktorým ste odovzdali hodný kus svojho dobrého srdca a mûdrej myseľ; lúčime sa s Vami v mene všetkých slovenských jazykovedcov a Združenia slovenskej jazykovednej spoločnosti; lúčim sa s Vami v mene tých, ktorí Vás mali radi.

Vaša kniha života, pán profesor, je uzavretá, no nechali ste nám inú knihu – Váš vedecký a učiteľský odkaz skrze Vašich prác. My tú knihu znova otvoríme. Váš odkaz bude ďalej žiť na prospech našej krásnej slovenskej reči, na prospech jej nositeľa – človeka. Toto Vám, pán profesor, sľubujeme.

Nech je Vám zem slovenská vo Vašej rodnej obci Petrovany ľahká.

Univerzitný profesor PhDr. Jozef Jacko, CSc., zomrel 2. septembra 2004.

František Ruščák
(smútočná reč na poslednej rozlúčke)

Vysokoškolský klub Prešov

Program

22. - 24. 10. AKADEM

celoslovenské stretnutie vysokoškolákov v Ružomberku

26. 10. 20:00

modlitby a spevy TAIZÉ

Vysokoškolský klub

8. 11. 19:00

modlitby a spevy TAIZÉ

Dóm sv. Mikuláša

9. 11. 19:00

Jubilejný zborový koncert

Ženský spevácky zbor IUVENTUS

PAEDAGOGICA PU * koncertná

sála PKO - Čierny orol, Prešov

Umelecká vedúca a dirigentka Mgr.

Tatiana Kanišáková, PhD. a hostia

Program: S. Bimberg, Z. Lukáš, Z.

Mikula, B. Martinuš a i.

9. 11. 19:30

prednáška: Predmanželská sexualita

Paľo Hudák, UPC Košice

velká sála DAD, Jarkova 77

15. 11. 19:30

Koncert študentov a absolventov

KHu PU FHPV v Prešove *

Mgr. Renáta Bartková – akordeón;

Radovan Zajic – akordeón; Mgr.

Martin Michalčík – violončelo; Eva

Safanovičová – husle, spev; Zuzana

Bednárová – spev; Iveta Pandiová –

spev; Katarína Sabolová – spev; Jana

Strapková – spev; Oleg Mjachký –

klarinét; Mgr. Ľubica Kistová – kla-

vir, odb. asistentka KHU; Akordeón-

nové kvarteto: Radovan Zajic, Dana

Makuchová, Lenka Hanková, Janka

Džubáková

Program: M. Ganian, R. Bažilin, A.

Piazzolla, P. Jean, B. Martinuš, J.

Hatrík

16. a 18. 11.

Študentská kvapka krvi

zraz o 7.45 pred hotelom SENÁTOR

20. 11. PLES VŠK

hotel SENÁTOR, vstupné 250,- Sk

(podrobnejšie na plagátoch)

22. 11. 19:30

prednáška Sklamanie z Boha

Mgr. Martin Harčár, UPC Košice

23. 11. 19:30

koncert: Drobnosti majstrov *

DÁMSKE KOMORNÉ TRIO, Ban-

ská Bystrica, Anna Izakovičová –

flauta; Alena Vigašová – violonče-

lo; Monika Zemková – klavír

Program: E. H. Grieg, F. Schubert, J. Brahms, Z. Fibich, A. L. Weber a i.

24. 11. 20:00

duchovná obnova

téma: Hľadanie životného povolania 7. poschodie Vysokoškolského internátu (ulica 17. novembra)

29. 11. 19:30

koncert: Smiley (Poprad)

mladá pop-folková formácia

1. 12. 19:30

koncert: Violončelový recitál *

Katarína Zajacová - violončelo, Bratislava; Mgr. art. Iveta Sabová - klavír, odborná asistentka HTF VŠMU v Bratislave

Program: Ludwig van Beethoven, Claude Debussy, Bohuslav Martinuš, Vladimír Godár

7. 12. 19:30

Adventný koncert *

MUSICA HISTORICA Prešov

Dana Leščenková – soprán; Klára Ganzerová – spinet; Karol Medňanský – viola da gamba

Program: P. Bajan, G. Frescobaldi, A. Kühnel, G. F. Händel, M. Marais, C. Ph. E. Bach, J. S. Bach, G. Ph. Telemann

Koncerty označené * sa konajú v rámci cyklu akademických komorných koncertov Koncerty u senátora, ktoré Vysokoškolský klub usporadúva v spolupráci s Prešovským hudobným spolkom Súzvuk a s podporou Štátneho fondu kultúry PRO SLOVAKIA. Dramaturgom týchto koncertov je Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

Vysokoškolský klub zmenil adresu!

Nájdete nás v nových priestoroch na Jarkovej 77.

Tešíme sa na vašu návštevu.

Vysokoškolský klub

Jarková 77, 080 01 Prešov

Čaviareň otvorená:

po – pia 16.00 – 22.00 h

www.vskpo.sk; vskpo@unipo.sk

O genéze miest v SR a v Malopoľsku

Slovensko-poľská komisia historikov pri Slovenskej akadémii vied a Poľskej akadémii vied, Katedra slovenských dejín a archívnictvia FF PU, Poľský inštitút v Bratislave, Slovenská historická spoločnosť pripravili na 26. až 28. októbra v Prešove medzinárodnú konferenciu. Jej tému je Genéza miest na Slovensku a v Malopoľsku (najnovšie historické, archeologické a historicko-právne výskumy). Pred otvorením konferencie sa v utorok 26. októbra t. r. uskutoční o 9.30 pracovné stretnutie vedenia slovensko-poľskej komisie historikov. Konferenciu otvoria v dvorane evanjelického kolégia v Prešove 26. októbra o 13.30. O 14.15 začne jej pracovná časť prvými referátmi od prof. Ferdinanda Uličného, DrSc., Dr. H. c. prof. Richarda Marsina, DrSc., prof. Andrzeja Buka a doc. Michala Slivku, CSc. Komisia zasadne 28. októbra od 9.00 h a prijme záverečný protokol. (jn)

Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF Prešovskej univerzity v Prešove

v spolupráci

s Akadémiou vzdelávania v Bratislave, Asociáciou inštitúcií vzdelávania dospelých v SR republike, Asociáciou vzdelávateľov v sociálnej práci v SR, Východoslovenskou pobočkou Slovenskej pedagogickej spoločnosti SAV a ďalšími inštitúciami si dovoľuje pozvať Vás na vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou.

Kvalita života a rovnosť príležitostí - z aspektu vzdelávania dospelých a sociálnej práce

Prešov, 24. a 25. novembra 2004

Prvá informácia je uverejnená na www.ff.unipo.sk/kvdsp, priamo prístupné zo sekcie NOVINKY – elektronické prihlásenie, viac informácií...

Konferencia sa koná aj pri príležitosti
40. výročia založenia Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Ciel a zameranie konferencie

Cieľom vedeckej konferencie je výmena vedeckých poznatkov a komparatívna analýza sociálnych problémov v krajinách, ktoré v máji 2004 vstúpili do Európskej únie. Konferencia je ďalšou z cyklu vedeckých konferencií, ktoré katedra venuje aktuálnym otázkam sociálnej práce a vzdelávania dospelých. Nadvázuje na predchádzajúce konferencie o kvalite života a sústredí sa:

- na aktuálne otázky zvyšujúcich sa nárokov na kvalitu života, práce a vzdelania,
- na otázky rovnosti príležitostí a sociálnej ochrany pred diskrimináciou,
- na identifikáciu bariér, príčin nekvality a stimulov kvality života a práce,
- na možnosti sociálnej politiky pri komplementarite princípov základnej a preferenčnej rovnosti príležitostí,
- na možnosti sociálnej práce a vzdelávania v procese zvyšovania kvality života a práce.

Odborní garanti konferencie:

Prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc., Doc. PhDr. Jozef Kredátus, PhD., PhDr. Vladimír Frk, CSc.

Témmy konferencie:

Európska a národnosťne-štátne dimenzie kvality života jednotlivca, rovnosti a rizikových sociálnych skupín - sociologické, ekonomicke, historické a politologické aspekty.

Theoreticko-metodologicke otázky vedeckého výskumu a hodnotenia kvality života, práce a vzdelávania.

Spoločenská prax a kvalita života – z aspektu rovnosti príležitostí.

Profesionalita v pomáhajúcich profesiach - vo vzťahu k rovnosti príležitostí, kvalite a efektívnosti sociálnej práce a vzdelávania dospelých.

Regionálne premietanie v rámci 5. ročníka Medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov s problematikou (ne)dodržiavania ľudských práv a života za našim plotom pod názvom Jeden svet 2004 sa uskutoční v utorok až piatok 26. až 29. októbra v čase od 17.40 do 20.00 h v aule Prešovskej univerzity na Ulici 17. Novembra 1 v Prešove.

Viac ako desať tisíc divákov, ktorí navštívili tento ročník festivalu v Bratislave svedčí o tom, že témy krízových regiónov sveta a iné pochyby na konflikty známe len z kúsych správ médií, začínajú aj na Slovensku zaujímať stále viac ľudí. Výnimočnosť regionálneho premietania festivalu Jeden svet v Prešove podčiarkuje aj skutočnosť, že PU je jedinou univerzitou na Slovensku, na ktorej pôde sa takéto podujatie uskutoční. V rámci projekcie festivalu ponúkнем divákom 11 filmov z rôz-

ných štátov sveta ako napr. Kuba, Čina, Irán, Nová Guinea, Rusko, Izrael, Palestína, Srbsko, Etiópia.

Festival Jeden svet na PU pravidlá Študentská spoločnosť pre politické vedy (SAPS) v spolupráci s občianskym združením Človek v ohrození. Koná sa pod záštitou rektora PU Františka Mihinu a dekanu FF PU Rudolfa Dupkalu.

Ladislav Šandor
SAPS

Festival Jeden svet

Uskutočnia sa Pedagogické obzory

Pedagogická fakulta PU pozýva všetkých záujemcov na podujatie Pedagogické obzory - vedecko-pedagogické kolokvium pre študentov v dennej a externej forme doktorandského štúdia. Podujatie sa bude konať v rámci Týždňa vedy a techniky v krajinách EÚ a pri príležitosti 55. výročia vzniku Pedagogickej fakulty v Prešove.

V jeho rámci budú študenti doktoranského štúdia na tejto fakulte prezentovať výsledky svojej vedecko-výskumnnej činnosti a prípravy dizertačných prác pod vedením svojich školiteľov vo vednom odbore 7-02-9 Teória vyučovania predmetov všeobecnozviedávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl.

Vôbec prvý takto špecificky zamerané podujatie je vhodnou príležitosťou pre doktorandov sprístupniť konkrétnu výsledky svojej práce, vzájomne sa informovať o vedecko-pedagogických pristupoch pri spracovávaní obsahu dizertačných prác i overiť si vlastné schopnosti verejnej prezentácie, ktorú budú potrebovať pri obhajobách. Je to zároveň priestor pre užitočnú výmenu názorov, netradičných nápadov a podnetov v záujme ďalšieho zefektívňovania doktoranského štúdia na Pedagogickej fakulte PU.

Vedecko-pedagogické kolokvium Pedagogické obzory sa uskutoční 9. novembra 2004 o 15.00 h v miestnosti č. 204 v novej budove Pedagogickej fakulty PU na Uli. 17. novembra č. 15.

Daniel Šimčík

Vystúpenia doktorandov:

Mgr. Katarína Burgrová:

Prípravná fáza výskumu problematiky pedagogickej interpretácie hudby (školiteľ - doc. PaedDr. D. Šimčík, PhD.)

PaedDr. Marek Mokriš:

Prípravenosť študentov učiteľstva pre 1. stupeň ZŠ na ďalšie matematické vzdelávanie (školiteľ - doc. RNDr. P. Klenovčan, CSc.)

PaedDr. Klaudia Košalová:

Aplikácia hudobno-terapeutických techník u detí s poruchami pozornosti v školskom i mimoškolskom prostredí (školiteľ doc. PhDr. F. Matuš, CSc.)

Mgr. Alena Sedláčková:

Poetika ilustrácie detskej ilustrovanej kníže ako neverbalná komunikácia (školiteľ - doc. V. Grešík, ArtD.)

Mgr. Blanka Tomková:

Rozvíjanie matematických predstav u detí predškolského a mladšieho školského veku (školiteľ - doc. RNDr. P. Hanzel, CSc.)

Mgr. Ivana Bednárová:

Výchovné aspekty hudobnej edukácie detí mladšieho školského veku (školiteľ - doc. PaedDr. D. Šimčík, PhD.)

PaedDr. Erika Novotná:

Príprava učiteľa pre prácu s detmi so sociálne znevýhodneným prostredím (školiteľ - doc. PhDr. Milan Portik, PhD.)

PaedDr. Lubomíra Pružinská:

Spolupráca školy a rodiny prostredníctvom asistenta učiteľa (školiteľ - doc. PhDr. Milan Portik, PhD.)

Mgr. Radoslav Rusnák:

Aktualizácia rozprávky v kontextových súradničiach spoločensko-humanitárnych a psychologických vied (školiteľka - prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.)

Program

utorok 26. 10.

Kde slová nestáčia (USA, Irán /2003/ 39 min.) - z nakrúcania rituálov sufiských dervíšov.

Vrtieť levom (Holandsko /2001/ 80 min.)

- misia v Novej Guinei,
Zonglér z Havany (Finsko /2004/ 17 min.) - Je-sus Perdo-mo Triquero je jed-

- Etiópia v roku 1984,
Komunistická charita (USA, Čína /1998/ 29 min.) - šokujúca súvislosť medzi po-pravami väzňov a transplantáciemi orgánov.

stvrtok 28. 10.

Teror v Moskve (Veľká Británia, USA, Rusko /2003/ 60 min.) - osud „čiernych vdov“ z moskovského divadla Dubrovka.

Arnine deti (Holandsko, Palestína /2003/ 84 min.) - palestínske deti v utečeneckom tábore Džanín.

piatok 29. 10.

Záhrada (Izrael /2003/ 85 min.) - mladi chlapci sa živia už dlhé roky prostíciu a predajom drog vo vykričanej štvrti Tel Avivu prezývanej Záhrada,

Čierne pasažierky (Belgicko /2003/ 60 min.) - ilegálni utečenci z Iránu na turecko-gréckej hranici.

PREŠOVSKÁ UNIVERSITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

Ročník VIII.

Číslo 5/DECEMBER 2004

Marián Milčák

Do ticha

báseň je strom
na pustej pláni
pod holým nebom

strom
na ktorom bije
srdce údivu
a pochybností

znovu sa pytám
prečo je slnko
prečo je dážď
prečo som ja?

prečo je havran
príbytkom zasneženej
duši?

a báseň
je strom

jediný konár
z ktorého sa vrhá jablko
do ticha
a do radosti

Hviezdočka z východu

spia v ražnom poli
ticho spia pútnici

(a králi)
ukonaní na polceste

ústa sú rozdané
dary zabudnuté

rýchlo si kráčala
slabo si svetila

nevinná
na oblohe

iným je súdené
otvoriť poklady
vydržať

inou cestou
sa vracam
do svojej smutnej
krajiny

Šťastie, zdravie, veľ'a lásky, vinšovali nám

a vytvorili nádhernú atmosféru Vianočným koncertom vo štvrtok večer 9. decembra. Pripravili ho učitelia a študenti PU, v tomto prípade sa skôr žiada povedať - našej univerzity. Poldruhahodinový program ponúkol duchovné skladby, klasickú hudbu, ľudové spevy a vianočné koledy na úrovni, ktorá divákov naplnila naozajstnou hradosťou na našich kolegov a študentov.

Po koncerte sa vytvárali pred PKO v Prešove skupinky ľudí, v ktorých často úplne neznámi ľudia si navzájom vyjadrovali svoje pocití. Keď sa niekto opakovala myšlienka, že tento alebo podobný koncert by sa hodil do televíznych vianočných programov, zaznela aj úvaha o tom, že dnešná televízia také programy nedokáže vytvoriť, jej tvorcov ide o duchoprázdne „zábavy“. O to príjemnejšie je konštatovať, že je celý

rad tvorivých ľudí, ktorí plody svojho talentu nezištné odovzdávajú iným. Hudobné súbory a skupiny našej univerzity už celé desaťročia obohacujú mnohé spoločenské podujatia duchovnosťou a krásou. Aj v tejto súvislosti sa vynárajú v pamäti slová A. Sládkoviča - *Mladosť je večná túžba po kráse*, s ktorými harmonizuje myšlienka F. M. Dostojevského - *Krásu zachráni svet*. Pod vplyvom dojmov z nášho Vianočného koncertu musíme a chceme veriť týmto slovám. Okrem hlbokého duchovného zážitku podobné programy ľudí zblížujú, vytvárajú medzi nami ovzdušie ľudskosti, priateľstva a dobroty. Tým viac sme to cítili, že hudba bola podfarbená veľmi kultivovaným slovom konferenciera, v ktorom boli precítene poetické vstupy. Koncert veľmi vhodne zapadol do predvianočnej atmosféry

v našom meste, ktorú vytvárajú najmä večerné koncerty na pešej zóne. Deň pred Vianočným koncertom tam vystupoval takisto náš spevácy zbor.

Dlhý a úprimný potlesk na záver koncertu bol prirodzenou formou podákovania všetkým účinkujúcim, no zdalo sa, že diváci cítili potrebu vyjadriť vďaku aj nejakou inou formou. Preto nech sú aj tieto riadky slovným vyjadrením uznania a ľudského podákovania za krásny večer, ktorý navodil práve tú pohodu, ktorá by mala prevažovať na Vianoce. Keď nám na záver programu folklórny súbor Torysa predvedol spevácky vinš, ktorého slovná forma je v titulku, tak určite si všetci zaslúžia podobný vinš od vďačných divákov: *VEĽMI PEKNE, MILÍ NAŠI, ĎAKUJEME VÁM!*

prof. Jozef Sipko

**Požehnané
Vianoce
a v Novom
roku 2005
veľa zdravia,
šťastia
pracovných
úspechov
a rodinnej
pohody
celej
Akademickej
obci PU
želá
redakcia**

Z REKTOROVHO DIÁRA

*3. novembra - zášitia nad zdravotníckym kongresom v Prešove
8. novembra - stretnutie s britskou veľvyslankyňou v SR (viac na tejto strane)*

9. novembra - prijatie prof. dr. Louise Paviu z Youngstown State University v štáte Ohio v USA

9. novembra - účasť na výstave Mladý remeselník v Prešove

11. novembra - účasť na prezentácii knihy Liturgické predmety gréckokatolíkov na Slovensku

12. novembra - rokovanie s generálnou konzulkou Ukrajiny v Prešove Innou Ohnivec

15. novembra - účasť na zasadnutí Akademického senátu PU

19. novembra - zasadnutie Slovenskej rektorskéj konferencie v Trenčíne na Univerzite A. Dubčeka

19. novembra - účasť na festivale duchovných piesni v Prešove

22. novembra - rokovanie Vedeckej rady PU

28. a 29. novembra - zahraničná služobná cesta do Ostravy, účasť na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady Ostravskej univerzity

7. decembra - podpísanie zmluvy medzi PU a Slovak Telecom, a. s.

9. decembra - rozhovor pre prešovský info-kanál Tatra Temex TV

10. decembra - vyhlásenie výsledkov volieb kandidátov na dekanov fakúlt manažmentu a športu

15. decembra - prijatie francúzskeho ataše Gillesa Roueta

15. decembra - účasť na otvoreni ekumenického centra v Študentskom domove PU

(lla)

Nové profesorky a profesori na PU

V slávnostných priestoroch Bratislavského hradu prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 9. novembra nových vysokoškolských profesorov. Z jeho rúk si vymenovacie dekréty prevzali aj noví profesori a profesorky z PU v Prešove:

doc. PhDr. Viera Bačová, DrSc., v odbore: pedagogická psychológia,

doc. RNDr. Jarmila Bernasovská, PhD., v odbore: antropológia,

doc. PaedDr. Jozef Liba, CSc., v odbore: pedagogika,

doc. Mgr. Ján Zozul'ák, PhD., v odbore: pravoslávna teológia.

Novovymenovaným profesorom a profesorkám blahoželáme a želáme im veľa úspechov v ďalšej odbornej a vzdelávacej práci. (nr)

Zasadal Akademický senát PU

Prerokovanie a schválenie návrhu rozpisu finančných prostriedkov uvoľnených vládou SR na dofinancovanie vysokých škôl v roku 2004 tvorilo hlavný bod programu zasadnutia Akademického senátu (AS) PU v Prešove 15. novembra. Viedol ho predseda AS doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

Dodatočné prostriedky budú použité na úhradu platieb za dodávku všetkých druhov energií spotrebovaných pracoviskami PU v roku 2004.

AS sa zaoberal návrhom študijného programu rusínsky jazyk a kultúra 1. stupeň, predkladaného na akreditáciu v študijnom odbore učiteľstvo akademických predmetov. Ako Mojdis zdôraznil, ide o dlhodobejší proces a už boli podobné pokusy. Teraz po prvýkrát dáva PU návrh na schválenie bakalárskej formy štúdia rusínskeho jazyka. Pričiny problémov tkveli v tom, že sa nedarilo nájsť odborných garantov.

Na zasadnutí AS Mojdis inicioval stretnutie akademickej obce s vedením PU a s vedeniami jednotlivých fakúlt. Malo by sa uskutočniť v aprili 2005. Aj členovia AS, aj rektor PU František Mihina s týmto návrhom súhlasili. Každoročné stretnutie akademickej obce spojené s tzv. odpočtom činnosti akademických hodnostárov nie je podľa nového zákona o vysokých školách povinné. Mojdis však vyšiel s touto iniciatívou.

Predsedníctvo rady väčšinou hľasov odmietlo ministerský návrh na novelizáciu zákona o vysokých školách v časti o študentských pôžičkách, ktorého zmyslom je zavedenie školného. (jn)

Britská velvyslankyňa hostom PU

Rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. sa 8. novembra stretol s mimoriadnou a splnomocnenou veľvyslankyňou Veľkej Británie a Severného Írska v SR Judith Anne Macgregorovou. Na stretnutí so vzácnym hostom sa zúčastnili aj prorektor pre zahraničné vzťahy doc. ThDr. Peter Štrálik, PhD. a koordinátor projektov Európskej únie doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc. z FF PU.

Rektor informoval veľvyslankyňu o súčasnom stave PU, o zriadení nových fakúlt a to Fakulty športu a Fakulty manažmentu, ako aj o zámeroch do budúcnosti. Diplomatka sa živo zaujímalá o situáciu vo vysokom školstve na Slovensku, zvlášť v regióne východného Slovenska, o problémy, ktoré sa ho dotýkajú, ale taktiež o možnosti jeho ďalšieho rozvoja.

S milým a vzácnym hostom sa potom stretli študenti univerzity. Vy počuli si jej prednášku na tému

Od redakcie

Ani sme sa nestihli poriadne nádychnut' a ako sme začinali rok 2004, tak ho aj na stránkach časopisu PU končíme.

Najnovšie a pre tento rok záverečné vydanie je rekordne obsažné - má 28 strán. Ďakujeme všetkým, ktorí prispleli svojimi článkami. Najviac nás v redakcii teší, že postupne rastie počet autorov z radosť studentov PU. Ak ich bude ešte viac, budeme „viac radšej“.

Ak je sice číslo slávnostné, pokúsili sme sa ho ozvláštiť hoci len básňami pedagóga PU Mariána Milčáka, radi by sme aj pre budúcnosť predsa povedali pári pracovných poznamok. Isteže, ani jeden autor nemá rád, ak sa v redakcii siahne na jeho výtvar. Novinársky klasik by na to zareagoval - menej je viac. Nekrátili sme najmä recenzie, ktoré sú v tomto čísle, ale radi by sme boli pre budúnosť, ak by autori dodržiavali maximálny rozsah sedem tišíc znakov (vo „wordovom“ dokumente). Tol'ko sa nám zmestí na jednu stranu a to bohatoh-prebohatoh stačí. Jedno upozornenie sa týka aj všetkých, ktorí berú do ruky veľkú výmoženosť tejto doby - digitálne fotografie. Aj tu plati, že nie každý, kto stlačí spúšť je hned fotograf a jeho „dielo“ musí byť každopádne uverejnené. Práve preto sme do čísla nezaradili viaceru fotografii, ktoré však podľa nášho názoru veľa nehovorili, alebo boli zle kvalitou či kompozície. Opakujeme, menej je viac, digitálny fotoaparát umožňuje jeho majiteľovi hned' vidieť ako a čo odfotil. Zopakovať si záber je najjednoduchšie riešenie. Všetkých zasielateľov fotografií prosíme, aby nezabudli uviesť, kto je ich autor.

Tieto slová neznamenajú nič viac len snahu povedať našim spolupracovníkom, čo nie je dobré. Čo je dobré, to nehovoríme, lebo - a tým skončíme - dobré sa chváli samo. A to je zrejme aj prípad tohto čísla. Ďakujeme všetkým za spoluprácu v roku 2004!

Rokovala správna rada PU

Záverečné tohoročné stretnutie členov správnej rady PU sa uskutočnilo v pondelok 6. decembra. Predsedá tohto orgánu Stanislav Čorej ho zvolal do Bardejovských kúpel'ov. Zúčastnil sa na ňom aj rektor PU František Mihina. Ústredným bodom zasadnutia bolo prerokovanie informácie o priebežnom plnení úloh vyplývajúcich z Dlhodobého zámeru PU na roky 2003 – 2008 s výhľadom do roku 2010.

Foto: Andrej Dančišin

(jn)

Magna charta universitatum

Preamble

Podpísaní rektori európskych univerzít, zhromaždení v Bologni pri príležitosti 900. výročia založenia najstaršej z nich, štyri roky pred definitívnym zrušením hraníc vo vnútri Európskeho spoločenstva a s perspektívou rozšírenia spolupráce všetkých európskych národov, sú presvedčení, že národy i vlády si majú viac ako kedykoľvek predtým uvedomovať úlohu, ktorú budú univerzity povolané hrať v meniaci sa a stále viac sa internacionálizujúcej spoločnosti.

Rektori sú presvedčení, že

1. budúcnosť ľudstva na konci tohto tisícročia do veľkej miery závisí od kultúrneho, vedeckého a technického rozvoja, realizovaného v centrach kultúry, poznania a výskumu, ktorími sa stali univerzity,

2. úloha univerzít odovzdávať poznatky novým generáciám dnes znamená aj to, že musia slúžiť celej spoločnosti, ktorej kultúrna, sociálna a ekonomická budúcnosť si vyžaduje vynakladať značné úsilie hlavne do celoživotného vzdelávania,

3. univerzity musia poskytovať také vzdelanie a odbornú prípravu, ktoré budúcim generáciám umožnia dodržiavať významnú harmoniu okolitého prostredia i samotného života.

Rektori vyhlasujú pred vládami a svedomím národov základné princípy, o ktoré by sa malo poslanie univerzity v prítomnosti i v budúcnosti opierať.

Základné princípy

1. V rámci spoločnosti, rôzne organizovaných v závislosti od geografickej polohy a historického dedičstva, sú univerzity autonómnymi inštitúciami, ktoré rozhodujúcim spôsobom vytvárajú a šíria kultúru prostredníctvom výskumu a výučby.

Aby mohli napĺňať potreby súčasného sveta, musia byť nezávislé od

každej politickej, hospodárskej a ideologickej moci.

2. Na univerzitách je vzdelávacia aktivity neoddeliteľná od výskumnej aktivity, pretože len tak môže výučba sledovať vývoj potrieb i požiadaviek spoločnosti a vedeckých poznatkov.

3. Sloboda výskumu, výučby a odbornej prípravy je základným princípom života univerzít. Štátne úrady a univerzity musia v rámci svojich kompetencií zaručovať a podporovať rešpektovanie tejto základnej požiadavky. Univerzity odmietajú intoleranciu a sú vždy otvorené dialógu. Sú ideálnym mestom stretávania sa učiteľov, ktorí sú schopní deliť sa o svoje vedomosti a majú prostriedky na ich rozvijanie výskumom a inováciou, a študentov, ktorí majú právo, schopnosti a vôle obohacovať svoje myšle týmito vedomosťami.

4. Univerzity sú ochrankyne európskej humanistickej tradície, ich stálou snahou je dosiahnuť univerzálne poznanie. Aby naplnili svoje posланie, prekračujú geografické a politické hranice a potvrdzujú životnú potrebu rozličných kultúr vzájomne sa poznávať a ovplyvňovať.

Prostriedky

Dosiahnutie cieľov univerzít v rámci týchto principov si vyžaduje

Historická chvíľa – PU „vstupuje“ do Európskeho spoločenstva – rektor PU František Mihina podpisuje 18. septembra v historickej budove univerzity v Bologni dokument o pristúpení PU k dohode Magna charta universitatum.

Foto: archív rektora

účinne prostriedky, zodpovedajúce súčasnej situácii.

1. Aby sa zachovala sloboda výskumu a výučby, musia byť nástroje vhodné na jej uskutočnenie dostupné všetkým členom univerzitnej komunity.

2. Príjmanie učiteľov a úprava ich postavenia musia zachovávať princíp, že výskum je neoddeliteľný od výučby.

3. Každá univerzita musí svojim študentom zabezpečiť, pri rešpektovaní špecifickosti ich postavenia a danej situácie, ochranu ich slobôd a vhodné podmienky na dosiahnutie ich cieľov v oblasti kultúry a odbornej prípravy.

4. Univerzity - predovšetkým európske - vidia vo vzájomnej výmeni informácií a dokumentácie ako aj v rozširovaní spoločných vedeckých

iniciatív základné nástroje trvalého pokroku poznania.

Preto univerzity, podobne ako v začiatkoch svojej histórie, podporujú mobilitu učiteľov - vedcov a študentov a pokladajú všeobecne poli tiku ekvivalencie hodností, titulov, skúšok (pri zachovaní národných diplomov) a prideľovania štipendii za hlavný nástroj zaručujúci plnenie ich terajšieho poslania.

Podpísaní rektori sa v mene svojich univerzít zaväzujú, že podniknú všetko, čo je v ich moci, aby sa všetky vlády a príslušné nadnárodné organizácie mohli stále viac inspirovať ustanoveniami tejto Charty, ktorá jednomyselne vyjadruje autonómnu vôle univerzít.

V Bologni
18. septembra 1988

Obe nové fakulty PU už majú svojich dekanov

Rektor PU František Mihina inštaloval v pondelok 13. decembra Jána Jungera a Róberta Štefka do funkcií dekanov v tomto akademickom roku 2004/5 novozriadených fakúlt PU – športu a manažmentu. Obaja doteď od septembra vykonávali funkciu povereného dekána a obaja tiež patrili k týmu, ktorí sa významnou mierou podielali na príprave a vzniku oboch fakúlt.

Obaja prešli tajnými voľbami v akademických senátoch (AS) fakult 10. decembra, pričom ani jeden z nich nemal protikandidáta.

Najprv pod vedením svojej predsedníčky Ing. Vieri Kuzmišinovej zasadal AS Fakulty manažmentu. Vznikol 25. novembra a je 12-členný, študentskú komoru v ňom tvoria štyri poslucháči. Voľbę kandidátu na dekana predchádzalo jeho verejné predstavovanie, ktoré sa uskutočnilo 8. decembra.

Popoludní sa voľbou kandidátu na dekana zaobrali 11 členovia (z nich sú tria študenti) AS Fakulty špor-

tu, ktorí ustanovili takisto v novembri. Jeho predsedom je doc. PhDr. Marián Vojčík, CSc. Kandidát na dekana, ktorého do funkcie navrhla skupina kolegov pedagógov absolvoval verejné predstavovanie svojej koncepcie rozvoja vysokoškolského pracoviska akademickej obci deň pred zasadnutím AS.

Dve nové fakulty, so zriadením ktorých súhlásila Akreditácia komisia, poradný orgán vlády SR, vznikli zlúčením viacerých už existujúcich pracovisk. Celkovo má PU v súčasnosti osem fakúlt.

(jn)

Rektor odmenil študentov

Dovedna 22 poslucháčov PU odmenil pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva Rektor PU František Mihina. Stretnutie sa uskutočnilo 18. novembra. Vybrani študenti dostali Pamätnú listinu a 500-korunovú poukážku na nákup kníh.

Medzi ocenenými boli Magdaléna Vilhanová, Peter Holý, Jozef Kotulák a Marek Stachoň (všetci Filozofická fakulta), Petra Flašková, Eva Safanovičová a Štefan Koco (Fakulta humanitných a prírodných vied, Lucia Dancáková a Martina Locho-

vá (obe Pedagogická fakulta), Mária Kipikašová a Milan Diheneščík (oba Gréckokatolická bohoslovecká fakulta), Maroš Černý a Viktor Dutko (oba Pravoslávna bohoslovecká fakulta), Veronika Siroková a Andrej Uličný (oba Fakulta zdravotníctva), Kvetoslava Orlovská a Karol Lukáč (oba Fakulta športu), Anna Lešková a Katarína Sabanošová (obe Fakulta manažmentu), Marián Grescho, Erik Jesenko a Michal Šima (všetci za študentskú časť Akademického senátu PU).

(jn)

ST darovali milión korún

Akcia spoločnosti Slovak Telecom (ST), a. s., Bratislava darovala PU jeden milión korún. Toto rozhodnutie nástupnickej organizácie po Slovenských telekomunikáciách, š. p., obsahuje darovacia zmluva medzi ST a PU, zastúpenej rektorm Františkom Mihinom. Finančný dar je podľa predmetu zmluvy na „podporu študijných a športových aktivít“ PU. (jn)

K procesu tvorby projektov zo štrukturálnych

Vstupom Slovenska do Európskej únie (EÚ) boli vydané výzvy na predkladanie projektov v rámci štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ. Zámerom tohto príspevku je informovať o štrukturálnych fondech a kohéznom fonde, ich poslaní a informovať o tom, ako sa začal proces tvorby projektov realizovať na PU.

Zámerom štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ je vyrovnáť rozdiely medzi jednotlivými regiómnimi v rámci zjednotenej Európy. Podstatou tohto procesu je poskytovanie finančnej pomoci do regiónov, ktoré nedosahujú primeranú úroveň v sociálnom a ekonomickom rozvoji.

Tento postup nepomáha len štátom, ktoré sú prijemateľom pomoci, ale aj tým, ktorí sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu EÚ, pretože ich podniky v dôsledku toho získavajú efekty z veľkých investičných príležitostí, z ekonomickej a technologického transferu know-how.

Finančnými nástrojmi regionálnej podpory sú štyri štrukturálne fondy, jeden Kohézny fond a špecifické postavenie majú štyri komunitné iniciatívy.

Štrukturálne fondy EÚ
EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Pomoc pri znižovaní rozdielov v úrovni rozvoja regiónov a Podpora hospodárskej a sociálnej konverzie regiónov. Ide o finančnú podporu

v oblasti: životné prostredie a konkurenčnosť podnikov, najmä malých a stredných podnikov, miestny ekonomický rozvoj a zamestnanosť, rozvoj v oblasti výskumu a nových technológií, rozvoj miestnych regionálnych a transeurópskych sieti v infraštruktúre dopravy, telekomunikácií a energetiky, ochrana a zlepšovanie stavu životného prostredia, rozvoj výroby elektrickej energie na báze obnoviteľných form energie a využívanie energie.

EURÓPSKY SOCIÁLNY FOND

Investície do ľudských zdrojov a Podpora zamestnanosti. Oblasti pomoci: rozvoj aktívnej politiky trhu práce, pracovná integrácia mladých ľudí, rovnaké príležitosti prístupu na trh práce s dôrazom na osoby ohrozené sociálnym vylúčením, celoživotné vzdelávanie, podpora kvalifikácie, inovácií, podnikania, výskumu a vývoja pri tvorbe pracovných príležitostí, zlepšenie prístupu a účasti žien na trhu práce.

FINANČNÝ NÁSTROJ PRE PODRŽANIE V OBLASTI RYBOLOVU

EURÓPSKY POĽNOHOSPODÁRSKY USMERŇOVACÍ FOND

Podpora poľnohospodárstva a podpora vidieka a Ochrana a zlepšovanie životného prostredia a vidieckeho dedičstva. Ozivenie oblastí závislých na rybolove

Ciele štrukturálnej politiky sú tri - podpora regiónov, v ktorých podiel HDP na obyvateľa je nižší ako 75 % priemeru EÚ, podpora regiónov postihnutých úpadkom priemyslu a podpora rozvoja ľudských zdrojov (zamestnanosť, vzdelenie, odborný výcvik, vzdelenie programy).

Programové dokumenty: SOP – Sektorový operačný program a OP – Operačný program.

SOP PRIEMYSEL A SLUŽBY CHARAKTERIZUJÚ TIETO PRIORITY:

Priorita 1 Rast konkurenčnosť priemyslu a služieb s využitím domáceho rastového potenciálu

Opatrenie 1.1 Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a výbraných služieb

Opatrenie 1.2 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry

Opatrenie 1.3 Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu

Opatrenie 1.4 Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie

Opatrenie 1.5 Rozvoj zahraničnej

spolupráce a image SR

Priorita 2 Rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie 2.1 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu

Opatrenie 2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu

Opatrenie 2.3 Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému

SOP ĽUDSKÉ ZDROJE MÁ PRIORITY:
Priorita 1 Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

Opatrenie 1.1 Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti a rozvoj aktívnych programov uchádzačov o zamestnanie

Opatrenie 1.2 Uľahčenie vstupu a návratu uchádzačov o zamestnanie na trh práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom podpory tvorby pracovných miest a samostatné zárobkovej činnosti

Opatrenie 1.3 Rozvoj vzdelenia a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce

Priorita 2 Posilnenie sociálnej inkluzie a rovnosti príležitosti na trhu práce

Opatrenie 2.1 Zlepšenie zamestnatelstva skupín ohrozených sociál-

Projekt na získanie pedagogickej spôsobilosti

Projekt Zefektívňovanie uplatnenia absolventov vysokých škôl na trhu práce - získaním pedagogickej spôsobilosti sa zameriava na dosiahnutie pedagogickej spôsobilosti absolventov (podľa zákona č. 5/2004) a učiteľov (2. stupeň ZŠ a učitelia stredných škôl) pre kvalifikovaný výkon učiteľského povolania (ide o absolventov vysokých škôl neučiteľského smere) formou dopĺňajúceho pedagogického štúdia (DPŠ).

Projekt vychádza z analýzy momentálneho stavu dvoch javov: nezamestnanosť vysokoškolských vzdelených občanov SR a nekvalifikovaná výučba odborných predmetov učiteľmi, ktorí sú pregraduálne vysokoškolských vzdelení v rôznych odboroch, sú učiteľmi na stredných školách, ale nie sú tzv. pedagogicky spôsobilí.

Je koncipovaný tak, že umožňuje frekventantom z Prešovského kraja získanie pedagogickej spôsobilosti v štvormodulovom štúdiu.

Okrem teoretickej prípravy projekt počíta s psychologickými a pedagogickými výcvikmi, ktoré umožnia rozvoj sociálno-psychologických, manažérskych spôsobilostí a prispejú k asertívnemu presadzovaniu sa na trhu práce. Projekt smeruje vo verejnom záujme k ochrane profesionality učiteľskej profesie a k zabezpečeniu odborného vyučovania žiakov v škole.

Realizácia projektu umožní zvýšenie počtu kvalifikovaných pedagogických pracovníkov (100 frekventantov kurzov - 50 učiteľov, 50 absolventov).

Začiatok realizácie projektu bol stanovený na december 2004 a bude trvať 24 mesiacov.

Implementáciou pilotného projektu prispejeme k posilneniu kvality a dostupnosti ďalšieho vzdelenia, rozšíreniu jeho ponuky a zavedenie nových form obozivotného vzdelenia na pôde PU.

Spracovanie projektu vyžadovalo veľa tvorivých sil celého tímu pracovníkov fakúlt. Je iste ľažké vymenovali všetkých, ktorí prispeli k úspešnej príprave projektu. Najväčší podiel pri jeho tvorbe mali doc. PhDr. N. Krajčová, PhD., Ing. M. Vataščin, doc. M. Černotová, CSc., PhDr. V. Šutáková, PhD., PhDr. Janka Baňasová a doc. PhDr. M. Podhajecká, CSc.

doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD., prodekanka FHPV PU

Jeden z projektov, ktorý bol schválený má názov Dištančné vzdelávanie v kontexte celoživotného vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie kvality vzdelávania na Pedagogickej fakulte PU v zmysle vytvorenia novej formy vzdelávania - dištančného vzdelávania. Cieľovou skupinou, na ktorú bude projekt zameraný sú učitelia fakulty a študenti. Projekt bude realizovaný v podobe kurzov pre učiteľov, ktoré budú zamerané na prípravu dištančnej formy vzdelávania. U učiteľov predpokladáme získanie zručnosti v práci s IT z dôrazom na požiadavky dištančnej formy vzdelávania, ktoré následne využijú v novej forme vzdelávania študentov. Prioritne ide o zlepšenie, resp. širšie poskytovanie vzdelávania. Realizácia projektu prispeje k vyššej úrovni kvalifikácia zamestnancov - učiteľov PF PU.

Projekt nadvázuje na viaceré ťažiskové dokumenty týkajúce sa oblasti zamestnanosti a vzdelávania, najmä na projekty: Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15-20 rokov (december 2002), Programové vyhlásenie vlády SR (november 2002), Memorandum o celoživotnom vzdelávaní (vypracovaný Európskou komisiou v roku 2000).

Charakteristické ukazovatele projektu:

- *Výstup* - počet osôb zapojených do vzdelávacieho programu - z celkového počtu zamestnancov predpokladáme zapojenie 40 učiteľov. Vytvorenie novej formy vzdelávania a vytvorenie 4 novovytvorených modulov za účelom ďalšieho vzdelávania.
- *Výsledok* - predpokladáme, že z celkového počtu učiteľov sa kurzov zúčastní 70 % učiteľov a z celkového počtu ponúkaných programov bude novovytvorený vzdelávací program tvoriť 20 %.
- *Dopad* - vytvorenie centra dištančného vzdelávania s predpokladom, že dôjde k zvýšeniu kvalifikácie u 50 % učiteľov PF PU v Prešove. Predpokladáme, že realizácia projektu bude mať dopad minimálne jeden rok po ukončení projektu.

Za úspešným získaním grantu z ESF je však potrebné vidieť aj značné úsilie mikrotímu tvorivých pracovníkov z PF PU v Prešove: doc. PaedDr. J. Kancíra, PhD., doc. Ing. J. Burgerovej, PhD. a Ing. B. Horváthovej. Konzultantom projektu bol projektový manažér PU v Prešove Ing. M. Vataščin.

doc. PaedDr. J. Kancíra, PhD., prodekan PF

fondov Európskej únie na našej univerzite

nym vylúčením

Opatrenie 2.2 Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Priorita 3 Zvýšenie kvalifikácie a prispôsobivosti pracovnej sily a vstupujúcich na trh práce

Opatrenie 3.1 Prispôsobovanie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostach

Opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu a kvality d'alsieho vzdelávania s dôrazom na zvýšenie kvalifikačného potenciálu a prispôsobivosti pracovnej sily

Opatrenie 3.3 Rozvoj poradenstva o povolaniach, zamestnaniach a rozvoji systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb na trhu práce
SOP POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA MÁ PRIORITY:

Priorita 1 Podpora produktívneho poľnohospodárstva

Opatrenie 1.1 Investície do poľnohospodárskych podnikov

Opatrenie 1.2 Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

Priorita 2 Podpora trvalo udržateľného rozvoja vidieka

Opatrenie 2.1 Udržateľné hospodárenie v lesoch a rozvoj lesníctva

Opatrenie 2.2 Rybné hospodárstvo

Opatrenie 2.3 Podpora prispôsobenia a rozvoju vidieckych oblastí

Opatrenie 2.4 Vzdelávanie

OP ZÁKLADNÁ INFRAŠTRUKTÚRA CHARAKTERIZUJÚ PRIORITY:

Priorita 1 Dopravná infraštruktúra

Opatrenie 1.1 Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry

Opatrenie 1.2 Modernizácia a rozvoj infraštruktúry cestnej dopravy

Opatrenie 1.3 Modernizácia a rozvoj infraštruktúry leteckej dopravy

Priorita 2 Environmentálna infraštruktúra

Opatrenie 2.1 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd

Opatrenie 2.2 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia

Opatrenie 2.3 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva

Opatrenie 2.4 Ochrana, zuš'achnenie a obnova prírodného prostredia

Priorita 3 Lokálna infraštruktúra

Opatrenie 3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch

Opatrenie 3.2 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor

Opatrenie 3.3 Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky

Opatrenie 3.4 Renovácia a rozvoj obcí a zachovanie dedičstva vidieka

Finančné zdroje pre SR v pláno-

vacom období EÚ 2004 - 2006 činia 1 050,3 miliónov EUR. Na SOP Priesmysel a služby je určených 14,52 %, na SOP Ľudské zdroje 27,33 %, na SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 17,58 % a na OP Základná infraštruktúra až 40,57 %.

Kohézny fond je určený členským krajinám, nie regiónom a EÚ ním podporuje projekty v oblasti životného prostredia a budovanie dopravných sietí v členských štátach s HDP pod 90 percent priemeru EÚ.

Komunitné iniciatívy sú zamerané na hľadanie spoločných problémov v celej EÚ. Ide o iniciatívy INTERREG III (podporuje cezhraničné, nadnárodnú spoluprácu a spoluprácu medzi regiónmi, t. j. vytváranie cezhraničných partnerstiev na podporu vyváženého rozvoja multiregionálnych oblastí), URBAN II (zameraná na podporu inovačných stratégii pri regenerácii miest a chátrajúcich mestských častí), LEADER + (snaží sa spájať subjekty vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére v záujme hľadania nových miestnych stratégii udržateľného rozvoja) a EQUAL (na eliminovanie faktorov nerovnoprávnosti a diskriminácie na trhu práce).

PU sa v roku 2004 úspešne zapojila do štrukturálnych fondov a podala niekoľko žiadostí v rámci Európskeho sociálneho fondu či už ako žiadateľ alebo partner. Doterajšie skúsenosti z podávania žiadostí signalizujú schopnosť univerzity zapájať sa do čerpania fondov, vytvárať priestor pre rozvoj ľudského potenciálu, posilňovať a formovať realné partnerstvá a zároveň overiť možnosti viaczdrojového financovania PU.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako riadiaci orgán pre Sektorový operačný program Ľudské zdroje schválilo doteraz PU dve žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

Prvý schválený projekt bol celo-univerzitný a zameraný na Prioritu č. 3 Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce a Opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie d'alsieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov pod názvom IKT kompetencia zamestnancov – základný atribút znalostnej spoločnosti. Projektový manažér projektu je Ing. Miroslav Vataščín. Tento projekt bol bezodúplatne pre Prešovskú univerzitu pripravený partnerom projektu organizáciou EUROCONSULTING, prvá slovenská agentúra, n. o.

Druhý projekt bol podaný Fakultou manažmentu pre Prioritu č. 1 Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

a Opatrenie 1.3 Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce pod názvom Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v Prešovskom samosprávnom kraji a je v štádiu pred podpisom zmluvy. Projektový manažér projektu je Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD.

Ministerstvo školstva SR ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre Sektorový operačný program Ľudské zdroje schválilo v prvom kole ako žiadateľovi dve žiadosti pre Prioritu č. 3 Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce a Opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie d'alsieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov.

Ako univerzitný projekt bola schválená žiadosť pod názvom Zefektívňovanie uplatnenia absolventov vysokých škôl na trhu práce získaním pedagogickej spôsobilosti. Projektový manažér projektu je Ing. Miroslav Vataščín.

Za Pedagogickú fakultu bola schválená žiadosť s názvom projektu Dištančné štúdium v kontexte celoživotného vzdelávania, ktorý je v štádiu pred konečným podpisom zmluvy. Projektový manažér projektu je doc. PaedDr. Ján Kancír, CSc.

Metodicky je proces tvorby projektov usmerňovaný z úrovne prorektora pre rozvoj a informatiku a to oddelením pre projektový manažment, menovite Ing. Miroslavom Vataščinom (tel. kontakt.051/ 7563 149). Metodicky sa zabezpečuje informovanosť fakúlt a pracovísk univerzity/fakúlt nasledovne (elektro-

nickou poštou):

1. po vyjdení výzvy dostanú informáciu prodekaní pre rozvoj fakúlt,
2. na vedomie, dekaní fakúlt,
3. informácia je súčasne oznámená členom Kolégia rektora PU.

Pri konkrétnej tvorbe projektu spolupracujú mikrotímy z fakúlt s odd. pre projektový manažment R PU.

Touto problematikou sa zaoberá aj Rada pre rozvoj a informatiku PU. V určitých intervaloch sa konajú aj metodické semináre k aktuálnym výzvam, ich obsahu a možnostiam tvorby projektov.

Podobný mechanizmus je aj pri oznámení úspešnosti/neúspešnosti vyhodnotenia projektu. Všetci zájemcovia podrobnejšie informácie o Európskom sociálnom fonde získajú na stránkach www.esf.gov.sk, resp. na stránkach Ministerstva školstva SR www.education.gov.sk a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR www.employment.gov.sk.

Na základe doterajších skúseností možno konštatovať úspešný nábeh činnosti na tomto úseku. Dávame do pozornosti celej Akademickej obci PU možnosti, ktoré výzvy zo štrukturálnych fondov prinášajú a pomáhajú realizovať rozvojové zámery fakúlt, d'alsích pracovísk univerzity i PU ako celku.

(Dokončenie článku na tému - Odporúčaný postup pri tvorbe projektov v budúcom čísle)

doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc., prorektor pre rozvoj a informatiku PU,
Ing. Miroslav Vataščín, projektový manažér

Prvý krok projektu Erasmus mundus

Medzi dominujúce činnosti PU v oblasti medzinárodnej spolupráce patria projekty s účasťou zahraničných partnerov, a to tak v oblasti vzdelávania, ako aj vedy a výskumu. Pre naplnenie tohto zámeru bolo o. i. v marci uzavreté tzv. Konzorcium, ktoré tvoria okrem PU aj Univerzita v Rzeszowe (Poľsko), UPJŠ v Košiciach a Univerzita v Gödöllő (Maďarsko). Konzorcium má realizovať program tzv. európskych štúdií.

Pracovné stretnutie s cieľom prípravy projektu Európskej únie (EÚ) Erasmus mundus sa uskutočnilo 16. a 17. novembra na pôde univerzity v Rzeszowe. Ide o vytvorenie spoločného magisterského odboru v rámci európskych štúdií.

V delegácii PU boli rektor prof. PhDr. František Mihina, CSc., doc. ThDr. Peter Štrák, PhD., prorektor pre zahraničné vzťahy a doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., koordinátor pre medzinárodné projekty.

Dohodli sa základné princípy reálizácie daného projektu a harmonogram jednotlivých postupov, ktoré majú vyvrcholiť v máji roku 2005.

Samotná jeho realizácia by sa začala realizovať v akademickom roku 2006/2007. Zúčastnené strany majú vyhotoviť študijný plán spoločného magisterského odboru, ktorého nosnými prvkami by bolo štúdium práva, filozofie dejín, ekonómie, či cudzie jazyky a pod. Podstatou projektu je pripraviť adeptov schopných pracovať v rôznych orgánoch EÚ. Zároveň tu ide o vzájomnú výmenu učiteľských mobilít a taktiež o vytvorenie možnosti štúdia pre tzv. tretie krajinu (krajiny mimo EÚ a kandidátske krajinu). Projekt financuje EU.

doc. ThDr. Peter Štrák, PhD., prorektor pre zahraničné vzťahy PU

PU sa propagovala na podujatiach v Bratislave a v Košiciach

V priebehu novembra a decembra 2004 boli v Bratislave a v Košiciach zorganizované tri výstavno-veltržné podujatia s cieľom informovať verejnosť (uchádzačov o štúdium na vysokých školách, výchovných poradcov, rodičov) o možnostiach vysokoškolského štúdia. PU v Prešove sa zúčastnila všetkých troch podujatí. Dôvodom účasti bola jednak snaha propagovať svoju existenciu a svoje študijné programy, a to nielen vo vlastnom regióne, ale aj v celoslovenskom (a prostredníctvom zahraničných účastníkov bratislavského podujatia i v nadnárodnom) kontexte, jednak úsilie aj takto cestou získať informácie o študijných preferenciach stredoškolákov vo vzťahu k vysokoškolskému vzdeleniu a o tom, akými prostriedkami čo najviac zlepšiť marketing vzdeleniacích aktivít na PU.

Najprv 3. - 5. novembra bola skupina pracovníkov propagovať PU na 8. ročníku veltrhu pomaturitného vzdelenia - AKADÉMIA 2004 spojeného so 6. ročníkom veltrhu vzdelenia, práce a cestovania - VAPAC 2004 v Bratislavskom kulturnom a informačnom stredisku. Gestorom podujatia bol Martin Fronec, minister školstva SR. Vystavovali akreditované vysoké školy a univerzity zo SR, Českej republiky, Austrálie, Cypru, Francúzska, Maďarska a USA, vzdelenacie inštitúcie a firmy ponúkajúce prácu. PU sa veľtrhu zúčastnila druhýkrát počas svojej existencie.

Celkové finančné náklady na veľtrh činili 37 920 korún.

Kvalita prípravy propagáčnych materiálov

jednotlivých fakúlt (v poradí od najkvalitnejších k najmenej kvalitným): Fakulta zdravotníctva PU, Fakulta športu, Grécko-katolická bohoslovecká fakulta, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, Pedagogická fakulta, Fakulta humanitných a prírodných vied, Filozofická fakulta, Fakulta manažmentu. Propagačné materiály dodali aj Študentské servisné centrum PU a Univerzitná knižnica PU.

Obaly a tašky boli použité na vytvorenie kompletného informačného balíčka pre výchovných poradcov. Zo strany výchovných poradcov bola skutočnosť, že v jednom obale alebo taške dostali kompletný materiál za všetky fakulty PU, hodnotená veľmi pozitívne. Prevzatie prezentáčnych materiálov podpísalo 99 výchovných poradcov.

Najčastejšie otázky sa týkali FF, ktorá mala vymenované študijné programy, ale informáciu o nich poskytla málo (málo bolo aj vytlačených informačných materiálov). Vo vzťahu k FF PU bol najväčší záujem o psychológiu, masmediálnu komunikáciu, žurnalistiku, filozofiu. Vo vzťahu k FHPV o (v poradí) ekonómiu, informatiku, ekológiu, matematiku, chémiu, biológiu.

V súvislosti s učiteľskými huma-

nitnými odbormi na FF a FHPV sa najčastejšie pýtali na rozdiel medzi duplicitnými programami, ktoré sa študujú na FF a zároveň aj na FHPV. Vo vzťahu k PF bol najväčší záujem o logopédium a učiteľstvo 1. stupňa ZŠ. Vo vzťahu ku GBF a PBF bol vysoký záujem o sociálnu prácu - stredoškoláci boli prekvapení, že tento odbor študuje aj na PBF. Rovnakovo prekvapene reagovali na študijný program animátor voľného času na GBF - v tejto súvislosti sa pýtali, či sa bude dať pokračovať v magisterskom stupni štúdia a na ktorej fakulte. O tieto študijné programy a o učiteľstvo v kombinácii náboženská výchova a etika, pripadne náboženská výchova v kombinácii s inými predmetmi, bol veľký záujem. Vo vzťahu k FŠ veľký záujem prejavovali o trénerstvo v kombinácii s manažmentom alebo masmediálnou komunikáciou. Vo vzťahu k FM sa zaujímali najmä o ekonomickej odbore. Informovali sa, či aj nadálej budú vytvorené detašované pracoviská a kde budú vytvorené. Vo vzťahu k FZ boli najčastejšie otázky, či sa po skončení bakalárskeho štúdia dá pokračovať v magisterskom štúdiu a kde.

Výchovných poradcov zaujímal skôr zoznam študijných programov za PU ako celok, nie podľa fakúlt. Až následne sa informovali o tom, na ktorej fakulte sa určitý študijný program študuje.

Najčastejšie otázky výchovných poradcov a študentov:

podmienky prijatia bez prijímacieho konania, či pri prijímaní na VŠ bez prijímacich skúšok sa vyžaduje maturita „A“ zo všetkých predmetov, alebo iba v tom predmete, ktorý chce uchádzač študovať (FM túto vec nemala špecifikovanú – z tohto aspektu išlo o nedostatočnú informáciu), prečo sa jednotná maturita zohľadňuje iba na FM a na iných fakultách nie, na ktorých fakultách sa budú realizovať konzultácie k prijímacím skúškam, či to bude to zverejnené na webových stránkach PU.

verejnosti, študentom, žiakom, ale i pedagógom, výchovným poradcom a rodičom možnosti štúdia na jednotlivých typoch škôl.

PU v Prešove sa na tomto podujatí zúčastňovala prvýkrát. Priprava zo strany organizátora bola na veľmi nízkej úrovni. Slabej propagácií zodpovedal nízky počet návštěvníkov výstavy, nízky počet vystavovateľov (16), väčšinou stredných a stredných odborných učilišť. Podujatia sa zúčastnili okrem PU ešte TU Košice. V priebehu výstavy zástupcovia PU rozdali len päť informačných balíčkov pripravených pre výchovných poradcov. Úsilie jednotlivých fakúlt PU spojené s účasťou na podujati nebol úmerné výsledku, prostriedky vložené do podujatia neboli investované efektívne.

V sebapropagácii treba na každej fakulte PU dôsledne pripraviť prezentáčny a propagačný materiál vo väčšom počte exemplárov (minimálne 1 000 kusov - v závislosti od počtu prezentácií), potrebný je jednotný materiál za PU, v ktorom budú prezentované všetky študijné programy podľa študijných odborov. V rozpočete PU a fakúlt PU sa musí venovať väčšia pozornosť propagačným podujatiom a príprave propagačných a reklamných predmetov na svoju prezentáciu.

prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.
prorektorka PU pre vzdelenie

Poslankyňa I. Belohorskú prijal F. Mihina

Poslankyňa Európskeho parlamentu (EP) Irena Belohorská sa v rámci svojej návštevy Prešovského kraja 21. novembra stretla s rektorem PU Františkom Mihiom. Nosnou tému rokovania na rektorate PU boli možnosti vzájomnej spolupráce, otázky zapojenia sa vedecko-výskumných kapacít PU a ďalších vzdeleniacich inštitúcií v regióne do prípravy a tvorby odborných podkladov pre rokovania niektorých výborov EP. Prvé dohody, ktoré vzišli z tohto rokovania sa týkajú tém ako kvalita vody v Prešovskom kraji a hľadiska vplyvu na zdravotný stav obyvateľstva a národná a občianska identita v procese európskej integrácie. Oba projekty s rovnomenými názvami financuje poslankyňa z rozpočtu svojej kancelárie.

(jn)

Ján Zozul'ak univerzitným profesorom

Prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval 9. novembra za vysokoškolského profesora v odbore pravoslávna teológia doc. Jána Zozul'aka, PhD., pedagóga Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove (na obr.).

Ján Zozul'ak sa narodil v roku 1968 v Stropkove. Študoval na PBF v Prešove, kde získal vedecko-akademickú hodnosť philosophiae doctor (v roku 1999), habilitoval sa za docenta (v roku 2001) a inauguroval sa za profesora (v roku 2003). V Aténach, Birminghame a Londýne počasoval v štúdiu patrológie a gréckeho jazyka.

Pôsobil ako riaditeľ Seminára PBF v Prešove (v roku 1989), riaditeľ Mládežníckeho centra Pantokrator v Grécku (v rokoch 1993 a 1994), prodekan pre pedagogickú a výchovnú činnosť (od roku 2000), vedúci Katedry systematického bohoslovia na PBF PU v Prešove (od roku 2003).

V rámci vzdelávacieho programu výučby gréckeho jazyka a gréckej, európskej a celosvetovej kultúry prednášal na ostrove Kalymnos

v Grécku (v roku 2000). V rámci projektu Socrates/Erasmus prednášal na Teologickej fakulte Aristotelovej univerzity v Thessalonikách (v roku 2001) a na Teologickej fakulte Kapodistriakovéj univerzity v Aténach (v roku 2003).

Jeho účasť na viac ako 30 zahraničných a 15 domácich konferenciach svedčí o aktívnej vedecko-výskumnnej práci. Pravidelne sa zúčastňuje dialógov medzi Pravoslávnou cirkvou a skupinou európskych ľudových strán (kresťanských demokratov) a európskych demokratov v rámci Európskej únie (Brusel, Luxemburg, Istanbul, Kréta, Bukurešť, Atény, Thessaloniki, od roku 1998).

Zorganizoval niekoľko medzinárodných konferencií. Je autorom viac ako 300 publikácií: knih, brožúr a článkov uverejnených vo vedeckých, odborných a populárnych ča-

sopisoch na Slovensku, Grécku, Cypre, Českej republike a Bielorusku. Ako spoluriešteľ grantových projektov VEGA sa v roku 1998 a 2002 zúčastnil vedecko-výskumných pobytov v Grécku (Atény) a na podklade ziskaných a preštudovaných materiálov pripravil dve vedecké

monografie. Aktívne pracuje ako tlmočník a venuje sa písomným bilinguálnym prekladom. Bol vymenovaný za tlmočníka gréckeho jazyka podpredsedom vlády a ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky Danielom Lipšicom (v roku 2003).

Na PBF PU v Prešove prednáša patrológiu, kresťanskú antropológiu a úvod do dogmatickej teológie (od roku 1995).

Je členom vedeckej rady PU v Prešove, vedeckej rady PBF PU v Prešove, Rady Študentského servisného centra PU, redakčnej rady Univerzitného časopisu PU, Rady pre vzdelávanie PU, Rady pre rozvoj a informatiku PU, celosvetovej organizácie Bratstvo pravoslávnej mládeže Syndesmos, organizácie Balkánskej mládeže so sídlom v Aténach, Slovenskej spoločnosti novogréckych štúdií so sídlom v Bratislave, ktorá patrie do Európskej spoločnosti novogréckych štúdií.

Vedenie PBF PU v Prešove

Zmierením a spoluprácou budovať Európu

V poradí ôsmy dialóg medzi Pravoslávnou cirkvou a skupinou európskych ľudových strán (kresťanských demokratov) a európskych demokratov na tému: Budovanie Európy cez zmierenie a spoluprácu sa konal 21. a 22. októbra v Thessalonikách (Grécko). Za Pravoslávnu cirkev v českých krajinách a na Slovensku sa na konferencii už tradične zúčastnil prof. Ján Zozul'ak, PhD.

Konferenciu otvoril thessalonický biskup Antimos modlitbou a úvodným prihovorom. Viceprezident EPP Wim van Velzen, zaspomínal na druhý dialóg, ktorý sa uskutočnil tiež v Thessalonikách, a zvýraznil úspechy dosiahnuté na viacerých úrovniach až po ôsmy dialóg. Európa odvtedy zaznamenala mnohé zmeny, ktoré súvisia s procesmi za posledných pätnásť rokov.

Francúzsky metropolita Emanuel, riaditeľ Kancelárie Pravoslávnej cirkvi pri Európskom parlamente prečítal pozdrav Jeho Svätosti Bartolomeja I., konštantinopského patriarchu. Nasledoval príhovor arcibiskupa atenského a celého Grécka, Christodoulosa, ktorý prečítal jeho zástupca Nikos Tsartsirionis. Primátor hostiteľského mesta zdôraznil význam spolupráce v Európe v duchu vzájomnej dôvery, ktorá je základným prvkom pravoslávneho prístupu pri riešení dôležitých otázok. Grécky premiér Konstantinos Karamanlis vyjadril radosť z toho, že konferencia sa uskutočňuje po rozšírení EÚ práve v Grécku, ktoré okrem politických snáh prezentuje aj postoj Pravoslávnej cirkvi k spoločenským otázkam a uviedol: „My, politici, nemôžeme prehliadať

význam Cirkvi pri budovaní Európy a Cirkev nemôže prehliadať zodpovednosť politikov za správne napredovanie Európy.“ V podobnom duchu sa niesli prejavy Vojislava Kostunicu, prezidenta Federatívnej republiky Srbska a Čiernej Hory, Iva Sanadera, prezidenta Chorvátskej republiky a zástupcov troch politických strán v Bosne a Hercegovine.

V ďalšej časti sa predstavili jednotlivé politické strany z Grécka, Veľkej Británie a Rumunska zamýšľali nad otázkami spolupráce a metód spoločného napredovania v zjednotenej Európe. Rovnako aj predstavili pravoslávnej a rímsko-katolíckej cirkvi hovorili o možnostiach spolupráce v náboženskej oblasti, aby tak vytvorili predpoklady rozvíjania spolupráce v juhovýchodnej Európe, hlavne na Balkáne, ktorý je kľúčový pre stabilitu v Európe. Ministerka pre náboženské otázky a vzdelanie Grécka Marietta Giannakou-Koutsikou, sa pokúsila definovať multikultúrnosť v Európe ako predpoklad pre správny rozvoj spoločnosti na medzinárodnej úrovni.

Rímsko-katolícky biskup Josef Homeyer, prezident COMECE vyjadril presvedčenie, že napriek mno-

hým krízovým situáciám, ktoré spôsobili obyvatelia západnej Európy obyvateľom východnej Európy, je možná spolupráca a cirkevní predstaviteľia musia urobiť všetko preto, aby sa poučili z minulosti a vyvarovali sa krivdám v budúcnosti. Posledný rečník, francúzsky metropolita Emanuel, zhodnotil prácu

doterajších dialógov a pripomeral význam kresťansko-demokratických strán pri prezentovaní kresťanských hodnôt v Európskom parlamente. Práve preto má nesmierny význam dialóg zástupcov kresťanských cirkví so zástupcami kresťansko-demokratických strán.

prof. Ján Zozul'ak, PhD.

Slovensko-česká komisia historikov rokovala v Pardubiciach

Pravidelné pracovné v poradí 21. zasadanie Slovensko-českej komisie historikov sa uskutočnilo 9. až 11. novembra t. r. v Pardubiciach. Členom komisie je aj prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., z Katedry slovenských dejín a archivnictva FF PU.

Zasadnutia komisie sa uskutočňujú dvakrát do roka, a to na jar v niektorom zo slovenských univerzitných miest a v jeseni v niektorom z českých univerzitných miest. V Prešove sa takéto zasadnutie uskutočnilo na jar 1997 a venované bolo Podkarpatskej Rusi v dejinách Československa. Referáty vyšli v Česko-slovenskej historickej ročenke '97, ktorá dodnes patrí k najvyhladávanejším číslam uvedenej ročenky.

Pardubické zasadnutie komisie bolo na tému *Reflexia a sebareflexia urodenosti v strednej Európe*. Vedecký seminár, ktorý sa uskutočnil na pôde Východočeského múzea v Pardubiciach, urobil sondu do života šľachty, žijúcej na území Slovenska i Čiech, a to nielen v stredoveku, rannom novoveku, či vobec v období feudalizmu, ale aj do života príslušníkov šľachty v 20. storočí. Garantmi seminára boli PhDr. Vilém Čičaj, CSc., (Historický ústav SAV v Bratislave) za slovenskú stranu a doc. PhDr. Jindřich Schultz (Filozofická fakulta UJEP v Olomouci) za českú stranu.

Slovensko-česká komisia historikov (jej predsedami sú PhDr. Ivan Kamenc, CSc. za slovenskú stranu a prof. PhDr. Vilém Prečan za českú stranu) vo svojej internej časti rokovala o príprave jarného zasadnutia, ktoré sa uskutoční v Martine. Jeho súčasťou bude konferencia *Český, slovenský a československý exil po druhej svetovej vojne*. Na zasadnutí komisie v Olomouci je plánovaná prezentácia slovenskej historiografie po roku 1989, na ktorej sa ráta aj s vystúpením prešovských historikov z FF PU. (p5)

Z novembrového zasadnutia Vedeckej rady PU

Na zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU 22. novembra rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., priznal vedecko-pedagogický titul docent/docentka a odovzdal docentský dekrét:

PaedDr. Milošovi Kodejškovi, CSc., v odbore teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl,

doc. PhDr. Karlovi Sekventovi, CSc., v odbore všeobecná jazykoveda, **PhDr. Miloslave Bodnárovej, CSc.**, v odbore história,

PhDr. Ivete Kovalčikovej, PhD., v odbore teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl,

PaedDr. Ľudmile Liptákové, CSc., v odbore teória vyučovania predme-

tov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl,

PhDr. Ľube Sičákové, CSc., v odbore slovenský jazyk,

PaedDr. Milošovi Kovačkovi, CSc., v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry.

VR PU schválila členov a členky komisií VEGA MŠ SR a SAV na štvrté funkčné obdobie (jún 2005 – jún 2008). Na návrh VR FF PU a FHPV PU súhlasila s udelením titulu doctor honoris causa (Dr. h. c.) **prof. Viktorovi Andruščenkoví, DrSc.** v odbore filozofia a **prof. Florinovi Žigraiioví, DrSc.** v odbore ekológia.

Po prerokovaní Správy o činnosti Ústavu národnostních štúdií a cudzích jazykov PU VR univerzity odporúčila rektorovi zabezpečiť rekonštrukciu ústavu, a to jeho premenou na Ústav regionálnych a národnostních štúdií s primárnu orientáciou na vedecko-výskumnú činnosť a vzdelávanie v oblasti národnostních menšíň. Ďalším uznesením odporúčala VR rektorovi vytvoriť na PU Centrum jazykovej prípravy.

Návrh študijného programu Rusínsky jazyk a kultúra, v kombinácii predmetov, 1. stupeň (Bc.), D, E, v študijnom odbore 1.1.1. Učiteľstvo akademických predmetov bol prerokovaný a schválený s prípomienkami; po jeho úprave ho VR PU odporúčila k predloženiu Akreditačnej komisii.

Na záver boli prerokované a schválené návrhy VR PF PU a FF PU na vymenovanie za profesora/profesorku:

doc. PhDr. Alenu Nelešovskú, CSc., v odbore teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl,

doc. PhDr. Janu Soškovú, CSc., v odbore dejiny filozofie,

doc. PhDr. Janu Svobodovú, CSc., v odbore všeobecná jazykoveda,

doc. PaedDr. Pavla Odaloša, CSc., v odbore slovenský jazyk.

Mgr. Nicole Removčíková, útvar prorektorky pre vedu a doktorandské štúdium

Študenti PU budú mať multifunkčný preukaz

Prešovská univerzita v Prešove podpisom zmluvy s víťazom verejnej súťaže - Všeobecnu úverovou bankou (VÚB), a. s., Bratislava zavŕšila dlhodobý proces, ktorého cieľom bolo poskytnúť študentom univerzity multifunkčné preukazy v zmysle zákona so širokým rozsahom funkcionalít v internom aj externom prostredí.

Prešovská univerzita v Prešove podpisom zmluvy s víťazom verejnej súťaže - Všeobecnu úverovou bankou (VÚB), a. s., Bratislava zavŕšila dlhodobý proces, ktorého cieľom bolo poskytnúť študentom univerzity multifunkčné preukazy v zmysle zákona so širokým rozsahom funkcionalít v internom aj externom prostredí.

Na PU budú používané tieto druhy preukazov: preukaz pre študenta dennej formy štúdia, preukaz pre študenta externej formy štúdia, preukaz pre vysokoškolských učiteľov, preukaz pre ostatných zamestnancov.

Preukaz študenta univerzity musí splňať jednotnú štruktúru podľa určenia Ministerstva školstva SR a ďalšie náležitosti. Preukaz študenta vydáva vysoká škola ako jeden z dokladov o štúdiu. Preukaz študenta je dokladom potvrzujúcim jeho právne postavenie. Preukaz študenta vydá vysoká škola študentovi po zápisе do registra študentov.

VÚB sa stáva partnerom PU pri vydávaní preukazov študentov a zamestnancov na obdobie šesť rokov. Predmetom zmluvy je vydávanie a správa bezkontaktných multifunkčných identifikačných čipových kariet – preukazov s platobnou funkciami bez podmienky založenia účtu v banke. Formát bezkontaktnej čipovej karty po technickej stránke spĺňa normy ISO/IEC 7810 a elektro-nickým srdcom karty je bezkontaktný čip MIFARE MF1 S70.

Preukaz študenta PU obsahuje tiež základné funkcionality:

Certifikovaný dizajn medzinárodného študentského preukazu určeného študentom denného štúdia - ISIC (International Student Identity Card), ktorý je jediným celosvetovo uznaným dokladom študenta denného štúdia pod záštitou UNESCO. To umožní študentom využívať napríklad rôzne zľavy a výhody v doprave, ubytovaní, cestovaní a kultúre doma aj v zahraničí.

Pre-paid platobnú kartu, ktorá je integrálnou súčasťou preukazu. Platobná funkcia je bez podmienky založenia účtu v banke a pre študentov nie je povinná (študent si ju nemusí aktivovať). Aktivácia tejto funkcie preukazu nemá žiadny vplyv na cenu preukazu (je poskytovaná bezplatne bankou). Bezplatne bude VÚB poskytovať aj zriadenie a aktiváciu účtu, vedenie účtu, bezhotovostné transakcie u obchodníka a výber hotovosti z bankomatov VÚB.

Kompatibilitu s dopravnými aplikáciami EM CARD. To umožní používať preukaz vo viacerých dopravných systémoch - napríklad v Dopravnom podniku mesta Prešov, SAD Prešov ale aj u ďalších dopravcov na Slovensku.

Interné funkcionality preukazu súvisia hlavne s využívaním elektronickej časti postavenej na zabudovanom bezkontaktnom čipe MIFARE MF1 S70. Bude sa preto používať najmä ako identifikačné médium pre sub-systémy Identifikačného informačného systému PU. Preukaz v blízkej budúcnosti nahradí čitateľský preukaz Univerzitnej knižnice PU, uplatní

sa v prístupových a parkovacích systémoch PU, v stravovacom informačnom systéme (elektronické objednávanie, výber a platenie za stravu v ŠJ) a pod. Inštaláciou bankových POS terminálov v pokladniach ŠDJ PU sa umožnia bezhotovostné platby za bytné a bezhotovostné dobíjanie kreditu na stravovacie služby v rámci stravovacieho IS.

Administrativne, informačné, konzultačné a technické funkcie v oblasti vydávania a správy elektronických preukazov študentov univerzity bude v úzkej spolupráci so študijnými oddeleniami fakúlt zabezpečovať Študentské servisné centrum PU v týchto oblastiach: zabezpečovanie dodávok identifikačných kariet, administratíva ITIC/ISIC preukazov, správa kariet (výdaj nových preukazov, zmeny osobných údajov, vylúčenie karty – ukončenie platnosti atď.), technické činnosti a správa centrálnej databázy (priradenie čísla karty k personálnym údajom atď.), úpravy dátovnej štruktúry preukazov podľa usmernenie ministerstva školstva (elektronický zápis údajov do pamäte preukazov), informačné činnosti (informácie o možnostiach použitia preukazov), správa a administrácia externých funkcionál (napr. dopravné podniky), riešenie mimoriadnych udalostí

Predná a zadná strana preukazu študenta dennej formy štúdia (uvezené údaje sú len ilustračné).

(strata, poškodenie a odcudzenie karty, blokovanie interných a externých funkcionál, výdaj duplikátu, výdaj náhradnej karty atď.).

Centrum výpočtovej techniky (CVT) PU bude zabezpečovať technickú správu jednotlivých technologických zariadení systému automatickej identifikácie na PU (vývoj, inštalovanie, nastavovanie, zálohovanie, údržbu a aktualizáciu systému vrátane riešenia prevádzkových havárií, poskytovanie konzultácií a školenia pracovníkov poverených rutinou prácou na systéme).

**Ing. Vladimír Pisarský,
riadič CVT PU**

S profesorkou Jarmilou Bernasovskou o ústave, ktorý má päť rokov

Ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov (ÚNŠ a CJ) na PU v Prešove vznikol v roku 1999 na základe spoločenskej požiadavky vyvolanej konkrétnou situáciou v Prešovskom kraji. V regióne vyznačujúcim sa spoľahlitím slovenskej majorítnej s viacerými národnostnými minoritami. Päťročné pôsobenie ústavu poskytuje priestor na retrospektívnu i výzvu budúcnosti, o ktoré sa s nami podelať riaditeľka ústavu prof. RNDr. Jarmila Bernasovská, PhD. (na obr.).

Pri konštítovaní ÚNŠ a CJ PU v Prešove sa oficiálne proklamovala potreba jeho existencie zdôvodňovaná právom každej národnostnej menšiny na vzdelanie v materinskom jazyku zakotvenom v Ústave SR, v Školskom zákone a v Rámčovom dohovore Rady Európy o ochrane národnostných menšíni, ktorý ratifikaovala Národná rada SR. Táto skutočnosť zohrala, zdá sa, rozhodujúcu úlohu pri určovaní oblasti vedeckého výskumu a pedagogicko-výchovného pôsobenia pracovníkov ústavu orientovaného na rusínske a rómske etnikum. Aké teda bolo, vážená pani riaditeľka, hlavné zameranie činnosti ústavu v priebehu jeho päťročného účinkovania?

- Hlavným zameraním ústavu v uplynulých piatich rokoch bola vedeckovýskumná a pedagogická činnosť orientovaná na problematiku rusínskej a rómskej národnostnej menšiny doma a vo svete. Vo vedeckovýskumnej oblasti sa ústav podieľal na riešení projektu PHARE Tolerancia voči menšinám. Od roku 2002 koordinuje projekt aplikovaného výskumu Štúdium etnických špecifík rómskeho etnika zo sociálneho, zdravotného a výchovno-vzdelávacieho aspektu. Projekt zasahuje do viacerých rezortov a predstavuje komplexný prístup k štúdiu problematiky, zahrnujúc problémy výchovy a vzdelávania, ako aj sociálne a zdravotné špecifické rómskeho obyvateľstva, čím poskytuje predpoklady pre úspešné riešenie otázok integrácie Rómov do majoritnej spoločnosti. Rusínske oddelenie nášho ústavu prípravuje v rámci prehľbeného štúdia na pedagogickej fakulte a medzioborového štúdia na ostatných fakultách PU už piaty rok kvalifikovaných učiteľov rusínskeho jazyka, ktorí sa však budú môcť uplatniť aj v iných oblastiach. Pracovníci rusínskeho oddelenia sa okrem toho úspešne prezentujú aj vo vedeckovýskumnej a publikácej oblasti. Oddelenie sa podieľa na riešení Štátneho projektu výskumu a vývoja Národ, národnost a etnické skupiny v transformujúcej sa spoločnosti, ktorého koordinátorom je Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach. Oddelenie cudzích jazykov v našom ústave zabezpečuje prehľbené štúdium anglického jazyka pre poslucháčov Pedagogickej fakulty PU a prípravu doktorandov PU.

Ktoré z výsledkov dosiahnutých pracovníkmi ústavu v uplynulom období v oblasti vedeckého bádania

pokladáte za najvýznamnejšie?

- Za pomerne krátke obdobie svojej existencie získal ústav celý rad významných medzinárodných úspechov. Za najväčší možno považovať výber originálnych výsledkov z molekulárno-genetického štúdia Rómov (s cieľom prispieť k objasneniu ich pôvodu) na prezentácii najvýznamnejších výsledkov slovenskej vedy a techniky SR pod názvom Slovakia in European Research Area v Európskom parlamente v Bruseli 17. - 18. 10. 2000 za účasti vládnych predstaviteľov SR a popredných predstaviteľov inštitúcií Európskej únie. Najnovšie výsledky bádateľskej práce pracovníkov ÚNŠ a CJ PU boli prezentované na výstave nazvanej Prezentácia výsledkov ÚNŠ a CJ a Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešo-

sobom sa Vám podarilo v relativne krátkom čase vybudovať pracovisko vybavené takou kvalitnou technikou?

- Ústav bol v uplynulom období mimoriadne úspešný najmä pri získavaní grantovej podpory svojich výskumov. Okrem toho získal na vybudovanie priestorov aj účelové prostriedky zo Štátneho rozpočtu. Za celé obdobie svojej existencie to boli prostriedky v objeme 6,8 mil. Sk. Veľmi dôležité a potrebné bolo najmä pristrojové vybavenie laboratória molekulárnej genetiky, ktoré bolo vybudované na Fakulte humanitných a prírodných vied PU z prostriedkov projektov, ktorých koordinátorom bol nás ústav. Laboratórium splňa kritériá kladené na štúdium ľudského genómu modernými metódami molekulárnej biológie. Po kompletizovaní laboratória genetickým analyzátorom, ktorý chceme získať ako združenú investíciu s Fakultou nemocnicou s poliklinikou J. A. Reimana, bude slúžiť aj na diagnostikovanie genetických ochorení pacientov.

Ústav má za sebou sice relativne krátku, no ako vidno úspešnú minu-

sa zapojiť aj do riešenia 6. rámcového programu EÚ, projektov Agentúry pre podporu vedy a techniky a štátnych programov vedeckého výskumu. V súvislosti so závermi Lisabonskej deklarácie, bude však v najbližšom období aj Slovensko venovať oveľa väčšiu pozornosť rozvoju vedy a výskumu. Vláda v rozpočte na rok 2005 navrhuje zvýšiť dotáciu na vedu a výskum na 1,078 mld. Sk oproti súčasným 770 mil. Sk. Chystajú sa aj legislatívne opatrenia v oblasti štátnej podpory vedy a výskumu, ktoré by mali vytvoriť výrazne lepšie podmienky pre bádateľov. Ide najmä o vymedzenie inštitucionálneho zabezpečenia vedy v podobe výskumných ústavov na vysokých školách, ktoré budú podporované z prostriedkov štátneho rozpočtu a fondov EÚ. Predpokladáme, že nás ústav bude pripravený participovať na týchto procesoch, získa primerané finančné zdroje a prispeje k získaniu statusu výskumnnej univerzity pre PU.

Ukazuje sa, že aj Vášmu ústavu sú tým otvárajú nové možnosti. Ako by sa teda, podľa Vás, mohla v blízkej budúcnosti zmeniť vedecká báza v Prešovskom kraji?

- Vedeckovýskumný potenciál Prešovského kraja by sa mohol zmeniť zásadným spôsobom. V súčasnosti sídlí v kraji len jeden ústav Slovenskej akadémie vied a niekoľko pobočiek výskumných inštitúcií. Na univerzite je výskum atomizovaný na jednotlivých katedrách a v ich rámci ešte do menších tímových alebo individuálnych projektov. Budúcnosť je, podľa môjho názoru, vo vytvorení siete kooperujúcich pracovísk, do ktorej okrem výskumných inštitúcií budú zapojené samosprávne orgány miestnej a regionálnej úrovne, neziskový sektor a súkromný podnikateľský sektor. Vybudovanie niekoľkých vedeckých ústavov na PU by vytváralo vhodné podmienky na integráciu výskumných kapacít, ktoré by sa tak mohli uchádzať o medzinárodnú spoluprácu a o riešenie náročných

(dokončenie na s. 10)

Zamerali sa na Rusínov a Rómov

ve v rámci Týždňa vedy Európskej únie. Rusínske oddelenie v spolupráci s Karpatsko-rusínskym výskumným centrom v Ocale (USA) usporiadalo v roku 2001 v Prešove medzinárodný vedecký seminár k prípravovanej monografii Rusínsky jazyk (realizovanej poľskou univerzitou v Opolu v sérii *Najnowsze dzieje języków słowiańskich*), na ktorej spolupracuje medzinárodný kolektív autorov zo Slovenska, Poľska, Ukrajiny, Maďarska, Českej republiky, Estónska, Kanady a USA. Študijné pobytu tu absolvovali traja odborníci z USA a SRN. Oddelenie sa okrem toho zapojilo aj do ďalších medzinárodných vzdelávacích a vedeckých projektov, ako je príprava Interregionálneho slovníka rusínskeho jazyka (koordinátor Akademia Pedagogiczna, Krakov), do prípravy diela Encyclopedia of Rusyn History and Culture (koordinátor University of Toronto) a do programu Współczesne przemiany języków słowiańskich (koordinátor Uniwersytet Opolski, Poľsko).

Viaceré z výskumov by sa nedali realizovať bez kvalitného prístrojového vybavenia. Ústav však disponuje modernou výskumnou a informačnou infraštruktúrou. Akým spôs

losť. Aké sú vaše výzie jeho budúcnosti?

- V najbližšom období bude potrebné transformovať ústav na rýdz výskumnú inštitúciu. V tomto kontexte je možné uvažovať o zriadení ďalších oddelení zameraných na jednotlivé národnostné minority a na problematiku regionálnych štúdií. Ústredným problémom integrujúcim bádateľské úsilie môže byť výskum kvality života z rozličných aspektov. Uvažujeme o vytvorení platformy interdisciplinárnej spolupráce s využitím personálneho potenciálu a akademickej infraštruktúry PU v oblasti sociológie, fyzickej a kultúrnej antropológie, genetiky, sociálnej psychológie, pedagogiky, humánnej a regionálnej geografie, environmentalistiky, histórie, dialektológie, etnológie, religionistiky, teológie a dejin umenia.

To sú vskutku veľmi ambiciozne plány. Určite si však budú vyžadovať zvýšený príliv finančných prostriedkov...

- Existujúce oddelenia, ktoré už dosiahli pozitívne výsledky, by sa v najbližšej budúcnosti mali orientovať na získanie finančnej podpory svojich výskumných aktivít z medzinárodných zdrojov. Mali by

S profesorkou Jarmilou Bernasovskou ...

(dokončenie zo s. 9)

interdisciplinárnych projektov s veľkým heuristickým potenciálom.

Aká je Vaša predstava o takomto ústave, o jeho štruktúre?

- Výskumný ústav by sa mal podieľať na realizovaní hlavných úloh verejnej vysokej školy vo vymedzenej oblasti poznania vyjadrenéj v jeho názve. Mal by v súlade so svojim zameraním realizovať výskumnú činnosť a participovať aj na vzdelávacej činnosti. Pokiaľ ide o štruktúru takého ústavu, mal by mať, v súlade so súčasnými svetovými trendmi, akademickú samosprávu. Jej orgánmi by mali byť vedecká rada výskumného ústavu, ako samosprávy, zastupiteľský a odborný orgán. Akademickú obec, ktorá by bola základom akademickej samosprávy výskumného ústavu, by tvorili výskumní pracovníci a ďalší zamestnanci zaradení vo výskumnom ústave.

Zelám Vám, vážená pani riaditeľka, aby sa Vám i Vašim spolupracovníkom podarilo v plnej miere realizovať Vaše spoločné, tie najblížšie i tie vzdialenejšie, plány, ktoré prispejú k rozvoju a dobrému menu našej univerzity. Ďakujem za rozhovor.

Marián Bílý

Medzinárodná autobusová linka Prešov – Londýn

Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (KTHM FM) PU v Prešove je známa spájaním teórie s praxou v teréne. Novým pracoviskom získavania praktických zručností potrebných pre pracovníkov v cestovnom ruchu sa stala medzinárodná autobusová linka Prešov - Londýn. Na začiatku spolupráce bola ponuka SAD Prešov, a. s., a požiadavka na sprievodkyne - hostesky na autobusovej linke. Nasledoval konkúr, kde si z 12 študentov 2. až 4. ročníka vybrali šiestich.

Udalosti mali rýchly spád. Návšteva u krajčíra, výsledkom bola elegantná, na mieru ušitá modrá uniforma a 2. decembra prvá cesta do Londýna a späť.

Na približne 30-hodinovú cestu boli pripraveni tria šoféri, ale len jedna sprievodkyňa. A aké to bolo na prvej ceste?

Trochu trémy, obáv, ale na druhej strane vzrušenie, že sa vracam do známeho prostredia po dlhom čase. Zísli sa mi aj predchádzajúce skúsenosti z dlhodobého pobytu v Londýne pred nástupom na vysokú školu, dvojmesačná prax v gréckom hoteli, ktorú som absolvovala ako práváčka na KTHM. Šoféri sa venovali len jazde a na mne ostala starostlivosť o cestujúcich. Avšak musím oceniť aj ich pomoc, keďže to bola pre mňa prvá pracovná cesta a úplne nová skúsenosť. Zaujímavé chvíle nastali pri odchode z Francúzska. Autobus aj s cestujúcimi bol nalože-

Fyzika v rozprávkach a rozprávky na fyzike

Pod týmto netradičným názvom sa na Katedre fyziky FHPV PU 10. novembra uskutočnil vedecko-praktický seminár, usporiadany v rámci riešenia grantového projektu VEGA - Fyzika v slovenskej a svetovej slovesnosti.

Prof. Birčák s účastníkmi seminára

Na seminári boli prítomní riešitelia projektu, členovia Katedry fyziky FHPV PU, pozvaní okresní metodici fyziky, učitelia fyziky z vybraných škôl Prešovského kraja a študenti fyziky končiaciho ročníka. V prvej časti seminára po úvodnom slove prodekanu pre rozvoj FHPV PU doc. PaedDr. V. Šebeňa, PhD. odzneli

zaujímavé prednášky: Rozprávka ako literárny a didaktický fenomén (prof. PhDr. Z. Stanislavová, PhD., prorektorka PU), Humanizácia výučby fyziky v rámci novej paradigmy (Dr. h. c. prof. RNDr. J. Birčák, PhD., vedúci grantového projektu), Výsledky výskumu vplyvu rozprávok na subjektívnu pohodu žiakov a ich

vedomosti z fyziky (PaedDr. I. Štefančinová), Príslušia, hádanky a rozprávky ako súčasť interdisciplinárnych väzieb (PaedDr. I. Šebeňová, PhD.), Nezastupiteľné miesto fyziky vo všeobecnom vzdelávaní (akademik Dmytro Semak, DrSc., profesor Fyzikálnej fakulty Užhorodskej národnej univerzity).

V druhej praktickej časti seminára riešitelia projektu v živej bezprostrednej diskusii s ostatnými účastníkmi prezentovali konkrétné výsledky riešenia projektu. Prítomní zaujali presvedčivé dôkazy o tom, že naša aplikácia rozprávkových fragmentov, príslušné hádanie vo vyučovaní fyziky jednoznačne pozitívne ovplyvňuje motiváciu žiakov, ich subjektívnu pohodu na hodinách a hlavne ich vedomosti. Toto poznanie potvrdil pedagogický výskum realizovaný na reprezentatívnej vzorke žiakov v štyroch okresoch Prešovského kraja. Učitelia sa doslova potešili prezentovanou databázou rozprávkových fragmentov, príslušné hádanie vyhľadaných v domácoch a zahraničných literárnych prameňoch. Ide o krátke texty, ktoré obsahujú informáciu vyžadujúcu vysvetlenie z fyzikálneho pohľadu. Práve tieto prvky tvoria prirodzené fyzikálne úlohy, ktorých riešenie je prostriedkom a zároveň aj cieľom výučby fyziky. Tieto kvalitatívne fyzikálne úlohy, ktoré nesú v sebe skoncentrovaný náboj ľudovej múdrosti, možno s úspechom využiť prakticky vo všetkých fázach vyučovacej hodiny.

Učiteľov z praxe zaujala aj výstava publikovaných výstupov riešenia projektu, diplomové a rigorózne práce pojednávajúce o danej problematike. Najväčšiu pozornosť učiteľov upútali praktické ukážky využitia rozprávok na konkrétnej vyučovacej hodine, ktoré prezentovala dr. I. Štefančinová na počítači. Bolo možné obdivovať vedomosti a kreativitu jej žiakov, ktorých učila fyziku na rozprávkach pomocou logických opôr, mimochodom tiež vyhotovených pod vedením prof. J. Birčáka na tunajšej katedre.

Efektivnosť vyučovania fyziky sa javí ako väzny a pretrvávajúci problém. V súčasných podmienkach neuspokojivého materiálneho vybavenia a psychologického zabezpečenia výučby fyziky v školách ponuka riešiteľov grantového projektu, prezentovaného na seminári, môže byť citelným prínosom pre poľudšenie fyziky ako vyučovacieho predmetu. Na tom sa zhodli všetci prítomní učitelia.

ná na špeciálny železničný vozeň. Tunelom pod morom trvala cesta do Anglicka len 35 minút. Bolo to pocholnejšie ako cesta lodou, bez kymácania sa na vlnách, aj keď lod a more sú predsa len dobrodružnejšie.

Podstatnú časť cestujúcich pri tejto ceste tvorili mladšie vekové kategórie.

Pri spiatočnej ceste sme medzi 44 cestujúcimi mali aj Angličana idúceho do Žiliny. Kto vies ak cestujúci budú na ďalšej ceste. Po zápočtovom týždni už vo štvrtok 9. decem-

bra ídem znova do Londýna.

- Výhodou tejto formy praxe je aj to, že je možné zlaďať školské povinnosti s praxou. Študenti sú počas týždňa v škole, vo štvrtok odchádzajú do Anglicka a po nocľahu v Londýne sa vrátia a opäť plnia školské povinnosti.

Ostáva len veriť, že táto forma spo-

lupráce školskej teórie a praxe sa osvedčí a ešte mnoho študentov - kolégov získajú skúsenosti v sprievodcovskej činnosti odborníkov pre cestovný ruch.

Jana Hamarčáková,
3. ročník Katedra turizmu
a hotelového manažmentu FM PU

RNDr. Mária Csatáryová, PhD.
Katedra fyziky
FHPV PU

Päťdesiat rokov ukrainistiky nielen na FF PU, ale aj na Slovensku

V akademickom roku 2003/2004 oslávila Katedra ukrajinského jazyka a literatúry (KUJL) FF PU 50 rokov svojej existencie. Polstoročie je pomerne dlhá doba a v živote človeka ide o obdobie vročenia jeho tvorivých sôr. Je to obdobie reálneho pohľadu na veci, ktoré ho obklopujú a na procesy, ktoré sa okolo neho dejú.

KUJL ako pedagogické a vedecovskumné pracovisko prichýlila, vychovala a pustila do sveta mnohých pedagógov, kultúrnych a osvetových pracovníkov, ba aj politikov a diplomatov. Mnohí z jej pracovníkov a absolventov sa uplatnili na vedeckom poli ako jazykovedci a literárni vedci, etnológovia, metodiči, prekladatelia i tvorcovia učebníčkov, iní výskumný materiál zhromažďovali, triedili a archivovali, ďalší ako administratívno-hospodárski pracovníci vykonávali organizačnú činnosť a starali sa o bezproblémový chod celého pracoviska.

Dnešný priemerný vek pracovníkov katedry je približne o 10 rokov nižší ako vek samotného pracoviska, čo značí, že súčasní členovia katedry si jej vznik nemôžu pamätať, sú však generáciou, ktorá na tejto katedre vyrástla a vychovali ju pracovníci, ktorí sú dnes na zaslúženom odpočinku. Je preto pre obe tieto strany potešujúci fakt, že sa tieto generácie spoločne stretli na oslave niečoho, čo ich spája, na oslave päťdesiatin, ktoré oslavuje nielen kated-

ra, ale vlastne celá ukrainistika pestrovaná na Slovensku vôbec.

Organizátori konferencie (členovia katedry: doc. M. Čižmárová, CSc., doc. L. Babotová, CSc., Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD., PhDr. L. Millá, PhD., Mgr. M. Andreječko, Mgr. P. Hurajčík, PhDr. V. Juričková a interní doktorandi Mgr. M. Platková, Mgr. I. Grešliková, Mgr. M. Beňková) sa rozhodli pripomenúť si jubileum na patričnej kultúrnej úrovni s tými, ktorí boli ešte aj dnes mnohí z nich sú s ukrainistikou v úzkom spojení. Podujatie sa uskutočnilo v reprezentnej miestnosti Metodického centra v Prešove - v aule, a zúčastnili sa na ňom bývalí pracovníci katedry a jej niekdajšieho vedeckovskumného oddelenia, učitelia základných a stredných škôl, v ktorých sa ukrajinský jazyk vyučuje, zástupcovia terajšieho vedenia fakulty a jej senátu, predstaviteľia spolupracujúcich organizácií, ako sú Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky, Slovenské národné múzeum - Muzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku, Rádio Patria Slovenského

rozhlasu v Košiciach, redakcia ukrajinského týždenníka Nove žit' a, už spominané Metodické centrum v Prešove a diplomatickí pracovníci Generálneho konzulátu Ukrajiny v Prešove.

Konferencia bola zameraná na priblíženie a zhrnutie doterajších výsledkov výskumu ukrajinského jazyka a literatúry, histórie a kultúry Rusínov-Ukrajincov žijúcich na Slovensku.

Vedúca katedry M. Čižmárová podala pomerne obsiahly prehľad a zároveň aj pohľad do histórie vzniku katedry, jej konštituovania a stabilizovania a hned' nato podala správu o súčasnom stave ukrajinského školstva na Slovensku, keďže táto problematika úzko súvisí s existenciou katedry, ktorá si v prvých rokoch svojej existence kládla za cieľ vychovať vzdelenú ukrajinskú mládež, žijúcu na Slovensku, na miesta učiteľov základných a stredných škôl. L. Babotová sumarizovala dosiahnuté výsledky literárnej vedy a etnológie, J. Kredátusová predstavila minulosť, prítomnosť a perspektívy ukrajinskej jazykovedy na Slovensku a L. Millá podala výpočet všetkých učebníčkov z ukrajinského jazyka a literatúry, ktoré boli na Slovensku doposiaľ vydané.

Organizátori využili tiež možnosť informovať o dvoch výstupoch

z projektu realizovaného pracovníčkami katedry M. Čižmárovou a J. Kredátusovou, a sice o Učebných osnovách z ukrajinského jazyka literatúry pre 2. stupeň základných škôl a o Štandarde z ukrajinského jazyka literatúry pre 2. stupeň základných škôl realizovanými v rámci projektov KEGA.

Konferencia mala aj kultúrnu časť. V nej sa predstavili študenti z Gymnázia na Dilongovej ulici (známe ako ukrajinské gymnázium) s interpretáciou známych ukrajinských piesni a melódii.

Konferenciu ukončil slávnostný obed v študentskej jedálni našej univerzity, na ktorom prednesla slávnostný prípitok prof. Daniela Slančová, CSc., prodekanka pre vedu a doktorandské štúdium FF PU a doc. Eduard Lukáč, CSc., podpredseda Akademického senátu FF PU.

50 rokov ukrainistiky na Slovensku uplynulo. KUJL je dnes dámou, ktorá sa cíti užitočnejšou, schopnejšou, silnejšou, nebojácejšou a potrebnejšou ako kedykoľvek predtým a hoci už má 50, mladost', elán, optimizmus a potrebnú energiu jej dodávajú jej deti a vnuci. S nimi sa určite dočká aj ďalšej 50-ky, lebo taký je kolobeh ľudského života!

*Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD.
tajomníčka KUJL FF PU*

Pol'skí archivári a historici sa usilujú o spoluprácu s FF PU

V dňoch 22. a 23. októbra 2004 sa v pol'skej Poznani uskutočnila vedecká konferencia na tému Elektronická dokumentácia v súčasných úradoch. Organizátormi bola Katedra archívnicstva (Zakład Archiwistyki Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) a Štátny archív v Poznani (Archiwum Państwowe w Poznaniu).

Na pozvanie vedúceho katedry prof. dr. hab. Stanisława Sierpowského a zástupcu riaditeľa Štátneho archívu dr. Krzysztofa Stryjkowskiego, ktorý je zároveň pracovníkom katedry archívnicstva, sa konferencie zúčastnil vedúci Katedry slovenských dejín a archívnicstva FF PU prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. Okrem neho boli za slovenskú stranu na konferenciu pozvané pracovníčky Štátneho archívu v Levoči, pobočka v Poprade PhDr. Zuzana Kollárová a Marta Bednárová.

Pozvanie bolo motivované snahou pol'ských archivárov a historikov z Poznane nadviazať spoluprácu s katedrou slovenských dejín a archívnicstva vo vzdelávaní budúcich archivárov a pripraviť podmienky pre spoluprácu vo výskume v oblasti archívnicstva, pôsobiaceho už v podmienkach 21. storočia.

Vo vystúpeniach jednotlivých referentov sa ukázali dva zásadné problémy, ktoré musí riešiť súčasná archivistika a archívy ako inštitúcie.

*Účastníci konferencie v Červenej sále Paláca Działyńskich v Poznani
Foto: archív autora*

hodobo archivovať. Čažkosti spôsobuje rýchle zastarávanie používanej techniky a najmä médií, na ktoré sa písomnosti ukladajú. Už len samotné diskety prešli radikálnou zmenou, nahradzované sú CD a ako sa ukazuje, ani tieto médiá nezostanú dlhšie na trhu. Zmena médií je spojená aj so zmenou ich mechanických čítacích zariadení, ale aj so zmenou softvéru. To si vyžaduje nielen neustále sledovanie zmien, ale aj neustále investície do počítačovej techniky.

Na konferencii zazneli aj skepticke

názory, že záver 20. storočia a minimálne začiatok 21. storočia sa môžu stať pre budúce generácie takmer nepoznatelným obdobím. Ako ukázali niektoré referaty, na ľahkú váhu neberú uvedené problémy v Poľsku, aj vyspelé krajinu sveta a v tomto smere už urobili veľké pokroky. Slovenskí reprezentanti mohli len smutne konstatovať, že zodpovední činitelia si zatial nerobia čažkú hlavu z uchovania súčasných písomností pre budúce generácie, z budovania národnej historickej pamäti. (pš)

Prínos teologickej vedy k humanizácii európskej spoločnosti

Pod zášitou komisára Európskej únie Jána Figela, za prítomnosti poslance a člena zahraničného výboru NR SR Stanislava Kahanca sa pri príležitosti Týždňa vedy Európskej únie uskutočnila na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte (GBF) PU v Prešove v dňoch 9. a 10. novembra medzinárodná vedecká konferencia Prínos teologickej vedy k humanizácii európskej spoločnosti, ktorú organizovala Katedra kresťanskej edukácie.

Konferenciu otvoril prodekan Marek Pribula, ktorý účastníkom prečítał pozdravný list J. Figela, v ktorom okrem iného napísal: „Viera v Boha a náboženské inšpirácie zohrávali kľúčovú úlohu pri formovaní európskej kultúry. Najdôležitejšou úlohou kultúry je humanizácia sveta, v ktorom žijeme. Aj my môžeme rozhodovať o tom, ako bude vyzerať budúca Európa, a akú úlohu pri humanizácii sveta bude zohrávať.“

Poslanec S. Kahanec vyjadril radosť, že takéto podujatie sa koná práve v Prešove, kde sa teologickej vedy študovali a prednášali už v roku 1880, keď bola založená Teologická akadémia, predchodyňa dnešnej teologickej fakulty. Prvú časť konferencie zakončil svojim príhovorom prorektor PU pre zahraničné vzťahy Peter Šurák.

Na úvod pracovnej časti konferencie si pritomní v príspevku J. Figela „Úloha kresťana v zjednotenej Európe“ vypočuli aj tieto slová: „Kresťanstvo prekonalo barbarstvo, fašizmus, komunizmus. Rozhodujúcou mierou prispelo k formovaniu

vedomia spolupatričnosti a svedomia spoluodpovednosti Európanov. Zápas o hodnoty sa však v tomto živote ani čase nekončí. Všetko spájam s nádejou! - hovoríval filozof Pavol Strauss. A nádejou našou i nádejou Európy je Kristus – ten istý včera, dnes i naveky.“

V bohatom dvojdňovom programme, v ktorom referáty prezentovali aj doktorandi teologickej fakulty z Prešova a Košíc, zaznel príspevok Tadeusza Zasępu z Katolíckej univerzity v Lubline, ktorý hovoril o kresťanskej filozofii v službe humanizácie európskej vedy. Andrzej Baczyński z Pápežskej teologickej akadémie v Krakove prednášal o humanizácii médií v Európe a prodekan Pavol Dancák predniesol príspevok na tému *Grécke podoby humanizmu a ich vplyv na kresťanstvo*.

Po konferencii, ktorú ukončila bohatá a podnetná diskusia sa uskutočnilo zasadnutie Vedeckej rady GBF. Všetky príspevky z konferencie budú do konca roka publikované v zborníku, ktorý si môžu záujemcovia objednať na adrese fakulty.

Marek Pribula

Médiá - menšiny - verejná mienka

Katedra Kresťanskej edukácie Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU v Prešove vďaka svojim zahraničným kontaktom usporiadala v poradí už tretiu medzinárodnú konferenciu o problematike spoločenskej komunikácie. Téma tohtoročného vedeckého podujatia 8. decembra, ktoré katedra zorganizovala v spolupráci s Katedrou médií a náboženskej komunikácie KUL a Vyššou školou kráľa Wl. Jagielly v Lubline, bola Média - menšiny - verejná mienka.

Je potešiteľné, že počet aktívnych účastníkov zastupujúcich

iné vysoké školy zvlášť zo zahraničia, každým rokom rastie. Účastníci konferencie mali možnosť sledovať nasledujúce prezentácie: doc. ThDr. Juraj Spuchlák, PhD. z TF KU v Košiciach hovoril o manipulácii v masmédiách v prednáške *Pozitívna diskriminácia menšín na Slovensku*; PhDr. Radek Mezulánik z CMTF PU v Olomouci predstavil postavenie Katolíckej cirkvi v ČR v príspevku pod názvom *Katolická menšina v ČR a verejná mienka*; dr. Vojtěch Eliáš z KTF UK v Prahe upriamil pozornosť poslucháčov na náboženskú výchovu v kontexte výchovy v ČR v prednáške *Postavenie náboženskej výchovy medzi ostatnými predmetmi*; prof. dr. hab. Tadeusz Zasępa z TF KUL v Lubline poukázal na vplyv médií na tvorbu a formovanie verejnej mienky v príspevku pod názvom *Médiá a verejná mienka*; dr. hab. Andrej Baczyński z PAT v Krakove hovoril vo svojom príspevku *Model lokálnej televízie*.

Ďalšie príspevky predniesli Mgr. Josef Szymczek z PDF OU v Ostrave na tému *Polštá menšinová tlač*

PaedDr. Ing. Gabriel Paľa

Východná katolícka teológia v premenách časov

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta PU v Prešove a Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka, vedeckovýskumné pracovisko Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Košiciach usporiadali v dňoch 26. a 27. novembra 2004 medzinárodnú vedeckú konferenciu na tému „Východná katolícka teológia v premenách časov“. Téma konferencie bola vymedzená reflexiou prínosu, ktorým môžu východné katolícke cirkev svojou existenciou, bohatstvom tradície, svedectvom jednoty v rozličnosti, inkultúraciou pri ohlasovaní evanjelia a pestrostou rítov prispiet’ k budovaniu jednoty nielen v európskom kontexte.

Konferencia sa uskutočnila pri priležitosti 50. výročia úmrtia prof. ThDr. Mikuláša Russnáka (1878–1954), hierarchu a teóloga Prešovskej gréckokatolíckej eparchie, ktorý pôsobil ako univerzitný profesor na Rimskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a na gréckokatolíckej Vysokej škole bohosloveckej v Prešove. Prednášal morálnu a pastorálnu teológiu a dogmatiku. Na priečeli fakulty bola prof. M. Russnákovi odhalená pamätná tabuľa za účasti rektora Prešovskej univerzity prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc. a ďalších vzácnych hostí. Tabuľu posvätil prešovský eparcha

Mons. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD.

Na konferencii sa aktívne zúčastnili hostia z Talianska, Grécka, Poľska, Ukrajiny, Maďarska a Čiech. V piatok 26. novembra poslucháči mali možnosť vypočuť si nasledujúce prednášky: dr. Carmelo Giuffrida SJ z Talianska predstavil prvú katechézu sv. Simeona Nového Teóloga – O láske; prof. ThDr. Mgr. Helena Hrehová z Trnavskej univerzity sa zamýšľala na morálnymi inšpiráiami a kontroverziami dneška; pravoslávna teologickej prof. Dr. Duraniani Katherine predstavila gréckokatolícku cirkev v Grécku; Mgr. Jaroslav Coranič, PhD. z GBF PU ponúkol pohľad gréckokatolíckeho

historika na dejiny slovenskej gréckokatolíckej cirkev; prof. dr. hab. Waclaw Hryniwicz OMI z Poľska analyzoval problémy v katolicko-pravoslávnom dialógu; dr. Mychajlo Dymyd z Ukrajiny hovoril o perspektívach Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkev; Mgr. Walerian Bugel, dr. z Palackého univerzity v Olomouci analyzoval ekleziológiu Užhorodskéj unie a ThLIC. Tomáš Majda z Centra spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach hovoril o filioque v teológií Vladimíra Loského. Po prednáškach bola živá diskusia. Pozvaní hostia si prezreli drevené chrámy v okolí Bardejova a večer v katedrálnom chráme sa zúčastnili na archijerejskej liturgii.

Druhý deň pokračovala konferencia v Košiciach, kde po úvodnom slove košického exarchu vládyku Milana odzneli nasledujúce príspevky: prof. ICDr. Cyril Vasíľ, dekan Fakulty východného kanonického práva Pápežského východného inštitútu v Ríme, predstavil vývoj a súčasný

spôsob volby biskupov vo východných patriarchálnych katolíckych cirkvach; doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., dekan GBF PU, hovoril o vývoji byzantskej liturgie na Slovensku počas života a po smrti prof. Mikuláša Russnáka; PaedDr. SE-ODr. Šimon Marinčák, PhD. z GBF PU sa zamýšľal nad identitou gréckokatolíckej cirkev na území Slovenska; prof. dr. István Ivancso z Maďarska prezentoval vývoj gréckokatolíckej liturgie v 20. storočí v Maďarsku; ThDr. Marcel Mojzeš, PhD. z GBF PU predstavil liturgické, ekumenické a teologicke motívy liturgickej reformy v 20. storočí; Mgr. Michal Glevaňák poukázal na pneumatologické prvky v súčasných prekladoch liturgie sv. Jána Zlatousteho; PhDr. Pavol Dancák, PhD. z GBF PU ponúkol prednášku o vplyve liturgie na výchovu človeka.

Prednášky boli publikované v zborníku, ktorý sa dá objednať na adrese e-mail: kyselica@pobox.sk.

PhDr. Pavol Dancák, PhD.

Na konferencii v Poľsku zistovali kam smeruje regionálna turistika

Na konci októbra sa uskutočnila na Higher School of Regional Economy Management and Tourism v Kielcach vedecká konferencia s názvom Social and Economic Aspects of the Home and Regional Tourist Development - the Present and Perspective Look (Spoločenské a ekonomickej aspekty domáceho a regionálneho rozvoja turistiky - prítomnosť a perspektívy). Medzi účastníkmi konferencie boli zástupcovia vysokých škôl a partnerských organizácií zo siedmich štátov. PU reprezentoval príspievkom doc. Ing. Štefan Kireta, CSc. Zaujímavosťou bola prítomnosť Ol'gy Vlachou z gréckeho strediska Porto Carras, kam chodia naši a poľskí študenti na zahraničnú prax. Poľskí partneri v rozhovoroch prejavili vďaku, že sme sa s nimi podelili o toto zahraničné pracovisko.

Prvý deň konferencie sa hostia zúčastnili na slávnosti pri príležitosti otvorenia nového školského roka spojené s odmeňovaním študentov, ktorí dosiahli najlepšie výsledky. Zaujímavý bol pohľad na javisko, kde značnú časť odmenených tvorili študenti vo veku našich externých študentov. Inaugurácia mala veľmi vysokú úroveň a okrem predstaviteľov vystúpilo 22 účastníkov.

Diskusie a výmena názorov o smerovaní regionálnej turistiky boli veľmi podnetné. Mnoho problémov je v okolitých štatoch veľmi podobných. No prístupy k ich riešeniu sú často rôzne. Na vedeckej konferencii priamo z prvej ruky sme mohli porovnať čo robia v Poľsku ináč a lepšie ako my. Poľský štát podporuje domáci cestovný ruch príplatkom niektorým skupinám obyvateľov, ak strávia dovolenkou v domácich strediskách cestovného ruchu. Následky tohto opatrenia sú zaznamenaní aj u nás. Prilev poľských turistov sa podstatne znižil už pred katastrofou v našich Tatrách. Bezprostredné porovnanie rozvoja starších hotelov v prímestskej oblasti podobnej Sigordu pri Prešove bolo viac než poučné. S podporou finančných fondov EÚ

je ubytovanie prispôsobené na bezbariérové. Kúpeľne v niektorých izbách umožňujú aj telesne postihnutým hostom bezproblémové použitie hygienických zariadení vrátane prístupu s vozíkom až pod sprchu. Aj tvorba cien je poučná. Majiteľ hotela nechce vyzdobiť priečelie hotela vyšším počtom hviezdičiek, hoci úroveň zariadenia je veľmi vysoká. Poľskí partneri nám vysvetlili, že tento prístup umožňuje udržiavať nižšie ceny a zabezpečiť podstatne lepšie využívanie kapacít ako nedaleký hotel, ktorý má rovnakú úroveň, ale viac hviezdičiek, vyššie ceny a poloprázdne izby.

Ostáva len veriť, že mnohé dobré myšlienky sa podarí zaviesť aj u nás. Ved' len drobné porovnanie hovorí za všetko. Partnerský časopis podobný časopisu PU vychádza na kriedovom papieri s farebnými fotografiami. Podobne je to aj s ďalšími možnosťami škôl a aj platmi kolegov v Kielcach.

PaedDr. Július Alcnauer,
Katedra turizmu a hotelového
manažmentu
Fakulta manažmentu PU

Predsedníctvo konferencie (zľava) prof. dr. Liljana Kosar, Srbsko a Čierna Hora; prof. dr. Dore Comic, Srbsko a Čierna Hora; prof. dr. Andrzej Rapacz, Poľsko; prof. dr. Mieczysław Pieknik, Kielce Poľsko; prof. dr. Ilja Iliev, Bulharsko.

Foto: J. Alcnauer

Michael Rogge prednášal o bavorskem systéme špeciálnopedagogickej podpory

Na tému Bavorský systém špeciálnopedagogickej podpory sa 3. novembra t. r. na pôde Pedagogickej fakulty (PF) PU konala odborná prednáška nemeckého špeciálneho pedagóga Michaela Roggeho (na obr. Aleny Kollárovej). Organizovala ju Katedra špeciálnej pedagogiky PF PU, v spolupráci s Bavorskou spoločnosťou pre pedagogiku postihnutých a Spoločnosťou pre špeciálnu a liečebnú výchovu na Slovensku. Odbornej prednášky sa mohli zúčastniť

nielen študenti špeciálnej pedagogiky, špeciálni pedagógovia z praxe, ale všetci, koho zaujíma špeciálne školstvo a starostlivosť o osoby s istým druhom postihnutia alebo narušenia.

V jednotlivých spolkových krajinách Nemecka existuje rozdielny systém škôl a zariadení, ktoré sa venujú detom s rôznym druhom postihnutia, či narušenia, tzv. systém špeciálnopedagogickej podpory. Zmenami, ktoré nastali v roku 2003 úplne zanikol pojem „postihnutý“ (Behinderte), „postihnutie“ (Behinderung). Bol nahradený pojmom „potreba špeciálnopedagogickej podpory“ (sonderpädagogischer Förderbedarf).

Tieto zmeny zákonite ovplyvnili aj názvy škôl. Dovtedy školy nazývané špeciálne (Sonderschulen) sa v novom systéme nazývajú školy s potrebou špeciálnopedagogickej podpory, resp. školy pre špeciálno-pedagogickú stimuláciu (Schulen zur sonderpädagogischen Förderbedarf), tiež krátko nazývané aj podporné školy (Förderschulen). O konkrétnom postihnutí sa hovorí potom ako o „ťažisku podpory“ (Förderschwerpunkt). Napr. škola pre mentálne postihnutých existuje v súčasnosti ako Škola pre špeciálnopedagogickú stimuláciu, s tăžiskom podpory „duševný vývin“.

Dôležité je, že v tomto novom systéme je špeciálnopedagogická stimulácia úlohou nielen podporných škôl, ale všetkých typov škôl. Táto špeciálnopedagogická podpora môže prebiehať dvojakým spôsobom - budť v podpornej škole alebo vo všeobecných školách pri intenzívnej kooperácii so špeciálnymi pedagógmi, podpornými školami a za využitia mobilných špeciálnopedagogických služieb, ktoré sa zaoberejú žiakmi s potrebou špeciálnopedagogickej stimulácie v poobedňajších hodinách. Tento systém predpokladá úzku spoluprácu medzi školami pre intaktných žiakov a podpornými školami, nakoľko všetci žiaci sú prijímaní najskôr na základnej škole, ktoré zisťujú možnosti dieťaťa. Ak sa základná škola domnieva, že konkrétné dieťa si vyžaduje špeciálno-pedagogickú podporu, obráti sa na podpornú školu, ktorá podrobí dieťa diagnostike. Ak podľa názoru učiteľa podpornej školy nevzniká

u dieťaťa potreba stimulácie, ostáva dieťa v základnej škole. Ak je podľa neho potreba podpory nevyhnutná, dieťa budť odchádza na podpornú školu s konkrétnym tăžiskom podpory podľa jeho potrieb alebo dieťa ostáva na základnej škole, ktorá mu zabezpečí mobilné špeciálno-pedagogické služby po vyučovaní, alebo zriadi tzv. kooperačné triedy. Všetko sa musí dať so súhlasom rodičov.

Súčasné zmeny v systéme špeciálnopedagogickej podpory predstavujú rozsiahlejšiu oblasť. Týka sa nielen špeciálnej starostlivosti na úrovni základných škôl, ale i predškolskej starostlivosti a tiež profesnej prípravy osôb s potrebou špeciálnej pedagogiky. O tom M. Rogge takisto hovoril.

Na záver prednášky mohli všetci zúčastnení diskutovať o probléme, vzájomne porovnávať prístupy v organizovanej špeciálnopedagogickej starostlivosti v našich podmienkach a v Bavorsku. Slovenski špeciálni pedagógovia mali možnosť odniesť si nové informácie a možnosti v prístupe ku osobám s postihnutím a narušením, na druhej strane však mohli konštatovať, že v našom systéme v starostlivosti o osoby so špeciálno-pedagogickými potrebami je v mnom poučný.

Vzhľadom na spokojnosť všetkých zúčastnených strán sa uvažuje o zorganizovaní ďalšej obdobnej odbornej prednášky.

Mgr. Lucia Pitoňáková,
Katedra špeciálnej pedagogiky
PF PU

V znamení tvorivosti alebo Akademický

Akademický Prešov 2004, 38. ročník súťaže amatérskej umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska, sa uskutočnil 24. až 28. októbra 2004 v troch kategóriách: pôvodná literárna tvorba (poézia, próza, publicistika a v tomto roku i dráma), umelecký prednes a študentské divadlá. Za roky svojej existencie si získal veľkú popularitu najmä medzi vysokoškolákm. Je sice pravdou, že toto podujatie prešlo po roku 1989 určitými metamorfózami, no ostatných vari päť ročníkov svedčí o znovu napodobnutej výraznej dramaturgickej inšpiratívnosti a umeleckej progresívnosti. Jeho organizátori vsadili na osvedčený model spájania súťažných umeleckých produkcií s nesúťažnou prehliadkou tvorivých umeleckých projektov. Priebeh podujatia teda, zdá sa, naberá druhý dych.

Neformálna tvorivosť účastníkov, bohatá účasť najmä na divadelných podujatiach v hľadisku i na javisku, skvelé súťaže v improvizáciach, špičkové literárne i recitačné výkony a autorské čítania sú devízy tohto festivalu. Potešiteľná je skutočnosť, že sa opäť začínajú aktivizovať vysokoškoláci vo viacerých vysokoškolských centrach na Slovensku (Bratislava, Košice, Nitra, Ružomberok),

pričom aktivita prešovských vysokoškolákov je neodskripteľná (predovšetkým ŠD FF PU v Prešove s inscenáciami Živý nábytok, Tip-top biotop – režia L. Šárik, Antigona private – režia M. Pukan, L. Tarabovská, pedagogické vedenie K. Horák, no aj študenti estetiky FF PU v Prešove s performancom Hlbina).

Osobitú pozornosť si zaslúži tohtoročný festival vo vzťahu k ume-

lecký tvorivým divadelným dielňam. Prednášky a demonštrácie rozličných umeleckých metód v rámci spomínaných dielni viedli viaceré známe osobnosti divadelného umenia (herecká metóda J. Grotowského interpretovaná J. Pilátovou; Lekcia z biomechaniky L. Šárika; Nesprofanovaný priestor K. Horáka, I. Barlu, realizovaný vo františkánskom kostole; Moderný pantomimický výraz M. Kasprzyka; dielna troch profesionálnych režisérov A. Pallesitza, V. Kozmenka-Delindeho a J. Sissáka Súčasná sociálna téma - Hrdzavý dásť; Scénický výrazový tanec M. Oškovej; Autorské čítanie dramatického

textu spojené s režijným náznakom možnej realizácie). Divadelné dielne sa zväčša realizovali v pomerne krátkom časovom rozpätí v priebehu festivalu, formovali sa do relativne uzavretého inšcenačného tvaru niekedy s väčším, inokedy menším úspechom. Tažisko spočívalo predovšetkým na procese tvorby a na tom, že dané produkcie nekončia jediným uvedením, ale môžu ďalej dozrievať a uvádzat sa ako repertoárové čísla na rozličných scénach. Zúčastnil sa ich veľký počet vysokoškolákov a ich verejná prezentácia sa stretla so živým diváckym ohlasom.

Zo študentských divadiel uviedli svoje inšcenačné projekty: Divadlo mladých pri UPC z Košíc s ekume-

nickým projektom Smád (v režii P. Weincillera), kreovaným na nonverbálnej, hudobno-pohybovej dramatickej akcii; Divadielko na Osmečke z Nitry s inšcenačiou S. Kinga Rimsa (režia D. Neubauer) predviedlo klasické postupy divadla inšcenačie; súbor VYDI z Nitry sa na festivale prezentoval kolektívnym dielom pohybového divadla s prvkami divadla expresie Plot (v režii P. Šavela), konfesionálna téma L. Langronovej o sv. Terézii našla svojich interpretov v Univerzitnom divadle FF KU z Ružomberka (režisérka J. Sersenová) a spontánny, chvíľami až živelný študentský recesný duch - čo sa prejavilo aj na mimoriadne intenzívnom diváckom ohlase - našiel svoj výraz v podaní domáceho súboru FF PU

Vítazné práce v kategórii vlastná básnická tvorba

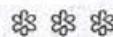
Martin Dzúr

Modlitba pre Madonu

Kľaknem si pred kríž tvojho tela
a dotknem sa ho vyzývavou modlitbou.
Pred chvíľou ešte snehobiela
červenou krvou tečieš z mojich snov.

Zosmutnieš ako Madona,
donaha z tela hriechy odkrojiš.
Hlavu ti zložím do lona
a zaspím.

Odpocívaj v pokoji.

Katarina Smiková

X X X

Po nociach
si pod oknami
plačú mačky
do chvostov
a ja do seba
Na prstoch
počítam
samotu
až kým prvé
ostre lúče
nepodrezú
čierneho kohútka

kým steká z krvi
spovedáš sa
inej
ideš

a bez rozhrešenia

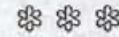
Radoslav Tomáš

Kameň

Spenené stromy knišu kobaltovým mestom.
O chvíľu začne
padať dážď. Na ceste nechá najprv prvé strnisko,
až celkom zarastie.
Otec prekročí mokré koľajnice, jeho deň zostane
vypovedaný v zápästí a vode.

Plače

a nikto nevie aký je to plač. A tak málo ho je,
že z neho nejde ani nahlas kradnúť.

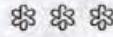
Anna Lazurová

Noc pre dvoch

Vtekáš mi do kostí
po steblach tichého stonu.

Som ako štvornohý,
čo zbadal dúhu
a našiel puklinu
v tvojom čase.

Miznem v šepote trávy,
kým kompas vetra
do piesku
nasype ráno.

Prešov 2004 verný svojim koreňom

v Prešove v hre Živý nábytok (v režii L. Šárika ako možnosť nadviazať na poetiku študentského divadla 70. rokov).

Okrem súťažných predstavení sa na AP prezentovali aj hostia z Čiech a Poľska: Cieszyńskie Studio Teatralne s dynamickou autorskou víziou Wschodzenie a Spolok Richelieu s autorskou monodramou Vy tomu věříte? aneb Don Quichot de la Mancha vo výnimočnej syntetickej hereckej interpretácii M. H. Frysa, poslucháča pražskej DAMU.

Vrcholom festivalu bol renomovaný súčasný slovenský herc i režisér SND v Bratislave, vysokoškolský profesor, uznávaný divadelný i mediálny herc M. Huba so známou Súskindovou monodramou Kontrabas (režia M. Porubjak). Inscenácia bola bravúrnym hereckým koncertom spominaného interpreta, ktorý v priebehu 90 minút dokázal totálne naplniť neľahkú komunikáciu na osi herc – divák, čím sa len potvrdzuje téza, že divadlo bez živého herca je divadlom o čomsi úplne inom...

Zaujímavá bola konfrontácia domácich profesionálnych súborov (ŠD Košice s Glowackého Štvrtou sestrou v režii H. Rozena; DAD Prešov s Horákovou La Musicou a Shakespearovým Hamletom, obe v režii R. Balleka; OZ Spoločnosť pre divadlo a film Bratislava s pohybovým divadlom Abschied v režii M. Hvišča a Slovenské komorné divadlo Martin s Gavranovým dielom Zabudni na Hollywood v režii M. Náhlíka) s divadlami alternatívneho typu (bratislavské Divadlo SKRAT s hudobno-konverzačným predstavením, kreovaným metódou kolektívnej improvizácie Stredná Európa t'a miluje; popradské Divadlo Commedia s adaptáciou Švantnerovej Malky - režia V. Benko a M. Čižmárik) a so

študentmi VŠMU (dve inscenácie vyraďajúce z postupov absurdného divadla v remeselne pôsobivom podaní: Arrabalova hra Fando a Lis - režia E. Luptáková a Yvonne, princízna burgundská W. Gombrowicza - režia M. Hriščík).

Tradičnou súčasťou festivalu boli aj večerné „výpredaje“ študentskej recesnej zábavy. Každý večer sa v nich improvizovalo s ponukou vlastných textov, básní, próz, pesničiek, pantomím, gagov, skečov, scénok atď. Okrem divácky oblúbenej súťaže v improvizácii vystúpili na spominaných výpredajoch aj bývalí účastníci AP - speváci, básnici či recitátori (MUDr. J. Vančík, M. Chobot, MUDr. R. Veselý). V improvizácii zvíťazilo družstvo vysokoškolákov FF PU v Prešove.

Za najpodnetnejšie vysokoškolské študentské divadelné aktivity 38. ročníka AP si ceny odnesli: súbor VYDI pri UKF Nitra za pôsobivé výtvarno-pohybové stvárnenie inscenácie PLOT, ŠD FF PU v Prešove za spontánnu, ludickú kolektívnu interpretáciu inscenácie Živý nábytok.

(Antigona), Monika Mihaľová za presvedčivú hereckú interpretáciu protagonistky Terezky (Univerzitné divadlo FF KU v Ružomberku), ŠD FF PU v Prešove za spontánnu, ludickú kolektívnu interpretáciu inscenácie Živý nábytok.

Akademický Prešov sa už po 38. krát stal sviatkom umenia, tvorivosti a entuziazmu. Maratón umeleckých projektov sa niesol v znamení spontaneity, nadšenia, neopakovateľnej atmosféry improvizácie, prekvapivej symbiózy profesionálov s amatérmi, pričom jediným jeho vŕťazom bolo divadlo v tých najrozmanitejších druhových i žánrových podobách. Opäťovne teda potvrdil, že námaha vynaložená na udržanie jeho kontinuity nebola mŕtna. Ostáva už len veriť, že si udrží svoj neakademický, nonkonformný a tvorivý jazyk, ktorým bude pomenúvať svet, konfron卓ať sa s ním a dotýkať sa právdu o človeku i nadalej.

Miron Pukan

Foto na strane: študenti Katedry estetiky a vied o umení FF PU

Laureáti AP 2004

DIVADLÁ

Cena Študentskému divadlu FF PU v Prešove za spontánnu, ludickú kolektívnu interpretáciu inscenácie Živý nábytok

Cena Monike Mihaľovej za presvedčivú hereckú interpretáciu protagonistky Terezky (Univerzitné divadlo FF KU v Ružomberku)

Cena Súboru VYDI pri UKF Nitra za pôsobivé výtvarno-pohybové stvárnenie inscenácie Plot

Cena ŠD FF PU v Prešove za invenčný prístup k antickej téme (Antigona)

UMELECKÝ PREDNÉS

Poézia:

1. Simona Simanová (FaF UK Bratislava)
2. Magdaléna Vilhanová (FF PU)
3. Katarína Komiňáková (FF PU)
3. miesto neudelené

VLASTNÁ LITERÁRNA TVORBA

Próza:

1. Oliver Tomáš (FF PU)
2. Anna Višňovská (FF PU)
3. Ivan Szabó (FF PU)

Poézia:

1. miesto neudelené
2. Radoslav Tomáš (FF UK Bratislava)
3. Katarína Smiková (FF UK Bratislava), Anna Lazurová (FHPV PU), Martin Dzúr (FF UK Bratislava)

Dráma:

1. miesto neudelené
2. miesto neudelené
3. Peter Gallo (FF PU)

Výkvet slovanskej slovotvorby sa zišiel na Slovensku

Derivatológia (náuka o tvorení slov) je v slavistickom svete dobre rozvinutou a dôvod etablovanou lingvistickej disciplínu. Tvoereniu slov sa venuje veľká pozornosť napr. v Rusku, Poľsku, na Ukrajine, ale aj v ostatných slovanských krajinách. Podobná situácia je aj v slovenskej jazykovede; bolo publikovaných množstvo štúdií i monografií, v ktorých sa poukazuje na rôzne aspekty tvorenia slov. Preto je do istej miery prekvapením, že na rozdiel od situácie v iných jazykovednych oblastach samostatný derivatologický orgán pod záštitou Medzinárodného komitétu slavistov (MKS) vznikol pomerne nedávno. Tým orgánom je Komisia pre výskum slovotvorby slovanských jazykov pri MKS, ktorá bola ustanovená až roku 1996, a to najmä zásluhou Igora S. Uluchanova, známeho ruského derivatológa a predsedu tejto komisie. Od tohto roku sa pri príležitosti zasadnutia tejto komisie konajú pravidelné aj derivatologicke konferencie. Na pripomienku: 1996 - Volgograd, 1997 - Magdeburg, 1999 - Innsbruck, 2000 - Katowice, 2001 - Wittenberg, 2003 - Minsk.

V dňoch 27. septembra až 1. októbra 2004 sa zasadnutie aj konferencia konali prvýkrát na Slovensku, v Bratislave. Okolnosti organizácie tohto podujatia u nás majú svoje „malé dejiny“, ktoré veľmi úzko súvisia aj s Prešovskou univerzitou. S touto myšlienkom totiž prvýkrát prišiel nebohý profesor Juraj Furdik (člen Katedry slovenského jazyka a literatúry FF PU), ktorý túto konferenciu plánoval na pôde PU zorganizovať v roku 2002. Po jeho smrti v auguste 2002 sa konferencia v Prešove z pochopiteľných dôvodov neuskutočnila. Tohto roku sa však na Slovensku predsa len podarilo zorganizovať **Siedmu medzinárodnú konferenciu Komisie pre výskum slovotvorby slovanských jazykov pri MKS**, a to pod záštitou troch inštitúcií: Jazykovedného ústavu Eudovíta Štúra SAV, Slovenskej spoločnosti prekladateľov odbornej literatúry a FF PU.

Na bratislavskej konferencii celkovo odznelo 27 referátov, ktoré predniesli účastníci z rôznych, najmä slovanských krajín (Rusko, Poľsko,

Bulharsko, Bielorusko, Ukrajina, Česko, Slovensko, Rakúsko, Nemecko, Francúzsko). SR reprezentovali tria zástupcovia, z toho dvaia z PU - Miloslava Sokolová a Martin Ološtiak (oba z KSJL FF).

V referátoch sa z rôznych stránok pristupovalo k nosnej problematike vymedzenej názvom konferencie *Motivované slovo v lexikálnom systéme jazyka* (tentoraz bol zvolený aj ako spomienka na profesora Furdika, ktorý sa motivácií lexikálnych jednotiek venoval celý život). Z nových pohľadov sa riešili „večné“ derivatologicke otázky, napr. demotivácia a stupne motivácie (J. Kubriaková, Moskva), systémotvorná funkcia slovotvornej motivácie (I. Ohnheiserová, Innsbruck, I. Uluchanov, Moskva), slovotvorná motivácia v porovnávacom aspekte (R. Belentschikovová, Magdeburg, A. Nikitevič, Grodno), slovotvorný vzťah (B. Tošovič, Graz). Značná pozornosť sa venovala aj vzťahu slovotvornej motivácie a jazykových kontaktov: kalkovanie ako slovotvorný spôsob (A. Nagórková, Berlin),

medzinárodná lexika v slovotvormom systéme (L. Selimski, Katovice), synchronná produktivnosť hybridných kompozít v najnovšej polštine (K. Waszakowa, Varšava), preberanie slov z blízkopribuzných jazykov a problém motivácie (A. Lukašanec, Minsk).

Tri referentky poukázali na lexikografické dimenzie slovotvornej motivácie. J. Karpilovská (Kyjev) hovorila o systémotvorných parametoch ukrajinskej motivovanej lexiky a možnostiach jej lexikografického modelovania; M. Sokolová (Prešov) o vzťahu morfematickej a derivačnej štruktúry v Slovníku koreňových morfém a K. Buzássyová (Bratislava) poukázala na komplementárnu úlohu slovotvorného a lexikálneho významu vo výkladovom slovníku. Iný referátový „miniblok“ priniesol informácie o dvoch nových derivatologickej publikáciach. M. Ološtiak (Prešov) predstavil posmrtné vydanú učebnicu J. Furdika Slovenská slovotvorba (teória, opis, cvičenia) a S. Höhbusch (Halle) poukázal na problémy prekladu a ekvivalentnosti slovotvorných terminov na príklade prekladu prác I. S. Uluchanova do nemčiny, ktoré vyšli v osobitnom knižnom vydani.

V ďalších príspevkoch sa poukázalo na rôznorodé aspekty a zložky slovotvornej motivácie: zložené slová (J. Baltová, Sofia), univerbizácia (C. Avramovová, Sofia), neosématická a slovotvorba (K. Kleszczo-wa, Katovice), vybrané aspekty slovotvornej motivácie v nárečí (J. Sierociuk, Poznaň), motivácia v nezuálnej lexike (O. Martincová, Praha), kritika chápania pojmu od-

vodenosť (M. Ferrand, Bussy), motivácia a konotácia (O. Jermakovová, Kaluga), motivované slovo v poetickom jazyku (V. Vinogradová, Moskva), funkcie augmentatívnosti v texte (J. Raecke, Tübingen), motiváčne príznaky v štruktúre lexikálnych významov (Z. Charitončíková, Minsk), motivácia slov rôznych slovných druhov (J. Zemskaja, Moskva), úloha vonkajšieho kontextu v rečovej situácii vo vzťahu k motivovanosti derivátu (J. Korjakovcovová, Siedlce).

Možno konštatovať, že siedma medzinárodná konferencia Komisie pre výskum slovotvorby slovanských jazykov pri MKS sa nepochybne zaradí medzi významné podujatia. O tom faktu nateraz svedčia „len“ subjektívne dojmy účastníkov, avšak objektívny dôkaz o vysokej vedeckej hodnote tohto podujatia priniesie zborník príspevkov, ktorý je v tlači.

Nakoniec, ale nie na posledom mieste autor tohto článku vyjadruje vďaku hlavnej garantke podujatia PhDr. Kláre Buzássyovej, CSc. (Jazykovedný ústav L. Štúra SAV), ktorá s veľkým osobným nasadením bravúrnym spôsobom zvládla organizáciu tohto prestížneho medzinárodného podujatia.

Budúcoročné zasadnutie komisie sa uskutoční v Berline a nanajvýš aktuálna téma konferencie (Jazykove kategórie a slovotvorba), ako aj možné tematické bloky (napr. vzťah slovotvorných kategórií ku gramatickým, sémantickým či poznávacím kategóriám) opäť sľubujú plodnú konferenčnú i záklusalnú diskusiú.

Mgr. Martin Ološtiak
KSJL FF PU

Prodekan GBF PU Marek Pribula sa úspešne habilitoval

Menovací dekret za docenta v odbore katolícka teológia prevzal na zasadani Vedeckej rady Katolíckej univerzity (KU) v Ružomberku z ruky jej rektora doc. PhDr. Borisa Banáryho, CSc. 7. decembra prodekan GBF PU v Prešove Marek Pribula. Tomuto aktu predchádzalo úspešne zavŕšenie habilitačného pokračovania 23. novembra na TF KU v Košiciach, keď predniesol habilitačnú prednášku na tému Morálna dimenzia prostriedkov spoločenskej komunikácie v procese európskej integrácie a obhájil habilitačnú prácu Mediálna edukácia a tvorivá osobnosť učiteľa katolíckej náboženskej výchovy.

Doc. ThDr. PaedDr. Marek Pribula, PhD. vedie na GBF PU v Prešove katedru kresťanskej edukácie. Bol členom Akademického senátu PU a predsedom akademického senátu fakulty. V súčasnosti zastáva na fakulte funkciu prodekanu pre vedeckú a vzdelávaciu činnosť. Je členom vedeckých rád PU, GBF PU v Prešove a PF KU v Ružomberku, ako aj

viacerých ďalších odborných a vedeckých grémií. Je predsedom redakčnej rady teologickej revue pre spoločenskú komunikáciu *Orbis communicationis socialis*, ktorá vychádza v poľskom vydavateľstve Norbertinum. Napísal tri vedecké monografie, pätnásť vedeckých článkov a štúdií, je autorom viacerých prehľadových prác a ďalších odbor-

ných i populárnych, televíznych a rozhlasových príspevkov. Zaznamenáva 48 ohlasov na publikáčnu činnosť, z toho 12 v zahraničí. Organizoval medzinárodné vedecké konferencie a zúčastnil sa na niekoľkých vedeckých podujatiach v zahraničí. Je spoluriešiteľom dvoch vedeckých projektov.

Za jeho činnosť a aktivnu medzinárodnú spoluprácu v oblasti spoločenskej komunikácie mu rektor Vyšszej školy kráľa Wl. Jagielly v Lubline prof. dr. hab. Tadeusz Zasepa odovzdal 8. decembra pamätnú medailu tejto školy.

Novému docentovi srdečne blahoželáme!

PaedDr. Ing. Gabriel Paľa

Budúci psychológovia prezentovali svoje vedecké a odborné práce

S cieľom prezentovať výsledky výskumov v oblasti psychologických vied sa v priestoroch Filozofickej fakulty PU v Prešove uskutočnilo 3. decembra 2004 katedrové kolo Študentskej vedeckej a odbornej činnosti (ŠVOČ). Katedra psychológie FF PU v Prešove každoročne organizuje pre študentov a študentky takéto podujatie ako súčasť povinnej výučby, ktoré im umožňuje nielen prezentovať, ale aj získať zručnosti v tejto oblasti, či už vo forme verbálnej prezentácie (študentky a študenti 3. ročníka) alebo vo forme posterov (študentky a študenti 4. ročníka).

Obsahovo sa prezentované odborné a vedecké práce týkali rôznych praktických i vedeckých psychologických problémov, napr. klinickopsychologickej (agresivita, depresia, suicidiá), osobnostných (osamelosť rozvedených a dlhodobo chorých, komunikačné štýly, konflikty medzi deťmi a rodičmi, subjektívna pohoda), sociálnopsychologickej (hodnotenie kultúrnych, politických a menšinových pojmov z pohľadu študentov a študentiek maďarského a slovenského gymnázia), ale aj experimentálnych

(placebo efekt).

Spoločným menovateľom všetkých príspevkov však bolo výskumné zamernanie prác s prezentovaním teoretických východísk a získaných výsledkov výskumu.

Práce hodnotila katedrová komisia (v složení PhDr. Gabriela Mikulášková, Mgr. Natália Sedlák Vendelová, Mgr. Miriam Slavkovská, PhDr. Marek Dobeš, PhD., PhDr. Monika Kačmárová a Mgr. Jana Báňasová) a aj samotní poslucháči katedry. Kritériom posúdenia kvality práce nebola len úroveň prezentácie, ale aj

kvalita písomnej podoby výskumnej správy, ktorú študenti a študentky odovzdávali na posúdenie dva dni pred prezentáciou svojim školiteľom a školiteľkám.

Vitazné práce v sekcií verbálne prezentácie (pre študentky a študentov 3. ročníka):

Jana Lukáčová, Mária Príhodová: Osamelosť u rozvedených žien.

Lea Buranovská: Rodiny detí s fenylketóniou.

Vitazné práce v sekcií postery (pre študentky a študentov 4. ročníka):

Lucia Kavická, Martina Kostová: Agresia a depresia vo vzťahu k suicídálnemu a sebapoškodzujúcemu správaniu.

Jozef Benka: Sonda spirituality u adolescentov a vysokoškolákov.

Najlepšie práce vyhodnotené študentka/mi:

za 3. ročník v sekcií verbálne prezentácie: **Lea Buranovská:** Rodiny detí s fenylketóniou.

za 4. ročník v sekcií postery: **Lucia Kavická, Martina Kostová:** Agresia a depresia vo vzťahu k suicídálnemu a sebapoškodzujúcemu správaniu.

Katedrová komisia odporúčala zúčastniť sa *celoštátnego kola ŠVOČ v odbore psychológia* v dňoch 30. marca - 2. apríla 2005 na Trnavskej univerzite v Trnave týmto prícam:

Otcovia a deti. (Petra Juhásová)

Efektívna partnerská komunikácia. (Alena Kostelníková)

Osamelosť u rozvedených žien. (Jana Lukáčová, Mária Príhodová)

Rodiny detí s fenylketóniou (Lea Buranovská)

Prežívanie osamelosti u dlhodobo chorých pacientiek. (Mária Bariaková, Lídia Jančušková)

Hodnotenie kultúrnych, politických a menšinových pojmov z pohľadu študentov/iek maďarského a slovenského gymnázia. (Patricia Ganoczyová, Silvia Karasová)

Spôsob zisťovania kvality života metódou SEIQoL. (Andrea Miklová, Dana Flešková)

Simulovanie procesu sekvenčného učenia pomocou umelých neurónových sietí. (Peter Reichel)

Katedrová komisia odporúča zúčastniť sa *fakultného kola ŠVOČ* (na FF PU) v roku 2005 týmto práciam: Kanisterapia ako alternatívna metóda pri práci s dyslektikmi. (Gabriela Belková, Michal Rohrbock)

Placebo efekt. (Alexandra Greifová, Zuzana Kujanová, Katarína Szőkeová)

Komunikačné štýly a konflikty medzi dospievajúcimi a rodičmi. (Katarína Mayerová)

Poruchy správania – prevencia zneužívania. (Katarína Ondrečková)

Osobnosť a komunikačný štýl. (Zuzana Veselská)

Neskromne je možné konštatovať, že úroveň prezentovaných prác bola na veľmi vysokej úrovni a spĺňala požiadavky, ktoré sú kladené na prezentácie na vedeckých podujatiach našich kolegov a kolegyní v celoslovenskom meradle. Tešíme sa na stretnutie v celoštátnom kole!

doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc.,
Katedra psychológie FF PU

Cast' ocenených účastníkov katedrového kola ŠVOČ budúciu psychológov.

Foto: archív autorky

V programe Zdravie 21 bola tému chrípka

V súčasnosti začína chrípkové obdobie, preto v rámci programu Zdravie 21 sme sa rozhodli s pomocou a pod odbornou garanciou odborných asistentov katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva (FZ) PU uskutočniť anketu o chrípke. V rámci edukačnej činnosti sme pripravili letáky a dotazník na tému Chrípka.

V súčasnosti začína chrípkové obdobie, preto v rámci programu Zdravie 21 sme sa rozhodli s pomocou a pod odbornou garanciou odborných asistentov katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva (FZ) PU uskutočniť anketu o chrípke. V rámci edukačnej činnosti sme pripravili letáky a dotazník na tému Chrípka.

Anketu sme realizovali v hypermarketoch Tesco a Hypernova v Prešove 3. novembra. Zisťovali sme stav vedomostí občanov o chrípke, očkovanie a prevencii. Len v hypermarketke Tesco sa do ankety zapojilo 194 respondentov vo veku od 15 do 65 rokov. Odpovedali na naše otázky a nodelili sa so svojimi

skúsenosťami. V rámci ankety sme rozdávali letáky, na ktorých boli najdôležitejšie informácie o liečbe, komplikáciách, očkovanií a rizikových skupinách ľudu. Najviac respondent bol vo veku od 16 do 25 rokov – 26 %, 7,2 % tvorili ľudia, ktorí patria do rizikovej skupiny starší ako 65 rokov. Respondenti v 13 percentách udávali, že sa liečia na choroby srdca, ktoré sú na prvom mieste medzi ochoreniami na Slovensku a v 11 percentách na choroby dýchacieho systému. 45 % opýtaných uviedlo, že má dobré zdravie. Na otázku Kedy ste naposledy mali chrípku? nám v 35 percentách odpovedali, že viac ako pred piatimi rokmi a v 51 percentách v noslednom

roku. Ľudia sa snažia liečiť sami, a to v 34 percentách.

Ďalších 27 % opýtaných prichádzia k lekárovi až v nevyhnutnom pripade a často už neskoro, 56 % ľudí má svoj spôsob, ako predchádzať chrípke. Uďávali najmä dostatočný príjem vitamínu C, ovocia, zeleniny a dostatok tekutín. Na otázku, či boli očkovani proti chrípke, v 46 percentách odpovedali, že ešte nikdy neboli očkovani, 23 % ľudí sa očkuje pravidelne a má s očkováním dobré skúsenosti, 32 % opýtaných udávalo,

že nemá dostatok informácií o očkovani a nevie, aký má očkovanie význam. Vyskytli sa aj takí (2 %), ktorí mali s očkováním zlé skúsenosti. Podľa 43 % ľudí by mala byť oč-

kovacia látka zadarmo. Pre 19 % ľudí by bola prijateľná cena do 50 Sk.

Zistili sme, že veľa ľudí sa snaží liečiť chrípku vlastnými silami, vedia o očkovani, ale nemajú o ňom dostatok správnych informácií a čo je veľmi pozitívne, veľmi ich zaujímalá prevencia ochorenia. Záujimavou otázkou respondenta, ktorý prikľačil veľký dôraz na prevenciu bola - Prečo nedávajú reklamy o prevencii, ale reklamy na očkovacie látky?

Stretli sme sa s rôznymi ľuďmi, radili, učili, rozprávali, zisťovali. Dúfame, že sme aspoň malou troškou prispeli k väčšej informovanosti a pozitívne ovplyvnili imidž našej fakulty.

Eva Volčková, Silvia Radačovská, Mária Sontágová, Zuzana Stegenová, Mária Pavlinská, študentky FZ PU, odbor ošetrovateľstvo

Inštitúty verzu katedry (ústavy)?

O nevyhnutnosti mnohých rozhodujúcich zmien v organizácii Filozofickej fakulty (FF) PU, ale hľavne univerzity, nepochybujem. Z tohto dôvodu chápem predloženie Tézy k návrhu novej organizačnej štruktúry Filozofickej fakulty PU vedením FF ako podnet nielen do celofakultnej diskusie. Najlepší variant by bol celouniverzitná diskusia o tom, akú má mať novú organizačnú štruktúru PU. A tu sme hned pri najdôležitejšom probléme, ktoré Tézy vedenia FF neobsahujú.

V dnešnej situácii vysokého školstva uvažovať o organizačných zmenách len na úrovni jednej fakulty je výrazný krok späť. Všetky rozhodujúce zmeny dotýkajúce sa organizačnej štruktúry fakúlt musia byť jasne podriadené tomu najdôležitejšiemu, t. j. študentovi univerzity. Sme povinní rázne vykročiť k naplneniu statusu univerzitného študenta. Ved' k tomu nás priamo zavádzajú kreditový systém štúdia, ktorý by sme mali začať už o rok realizovať na celej univerzite. Kreditový systém je zmysluplný len ako univerzitný model a nie fakultný. Teda všetky zmeny, ktoré sa bytosne dotýkajú života fakulty a univerzity, by sa mali odvíjať len z tejto základnej pozície. Žiaľ, predloženie Tézy o tomto vzťahu nevypovedajú ani slovko. Chcem preto formulovať otázku, ktorú považujem za najdôležitejšiu: Čo priniesie navrhovaná zmena organizačnej štruktúry fakulty predovšetkým pre študenta (študentov) PU?

Myslim si, že neprinesie nielen nič nové, ale skôr im skomplikuje život, lebo v samej organizačnej štruktúre pribudne ďalší nový a neznámy prvk - inštitúty. Vedenie FF vo svojich Tézach ponúka až príliš optimistický pohľad na to, čo všetko sa môže produktívne zmeniť, ak sa príjmu navrhované organizačné zmeny. S vedením fakulty súhlasím bezvýhradne iba v tom, že tradičná organizačia fakúlt, a nie je dôležité či sú veľké alebo malé, sa už dnes ukazuje ako neflexibilná a nevýhodná. Úplne s tým súhlasím. Je to ešte stále organizácia z čias socializmu. Už pred rokom 1989 sa ukazovala ako hlavná brzda možného produktívneho rozvoja vysokoškolského vzdelávania na Slovensku. Je veľmi pozoruhodné, že ani 15 rokov po Novembri 1989 sme nedokázali zmeniť túto už zjavne nefunkčnú organizačnú štruktúru na novú funkčnejšiu a efektívnejšiu.

Ce je v tejto súvislosti najzaujímavejšie, tak pred rokom 1989, ako aj dnes, vedúci katedier sú tí poslední, s ktorými sa ráta ako s najvýznamnejšími riadiacimi pracovníkmi fakulty a univerzity. Preto koketovanie vedenia FF s myšlienou vzdania „sa istých kompetencií fakúlt, najmä v ekonomickej a personálnej oblasti, resp. ich delegovanie na nižšie orga-

nizačné jednotky, zabezpečiť ich oveľa pružnejšie a kvalitnejšie fungovanie“, musí viest' priamo k otázke: čo bránilo (bráni) vedeniu fakulty, aby tak urobilo? Prečo doteraz vedenie fakulty nepustilo ani jednu jedinú kompetenciu na vedúch katedier, a tým si „ulahčilo“ vo svojej zložitej „riadiacej“ situácii na fakulte?

Predkladané Tézy ani len nenaznačujú možný prielem v statuse študenta, ale skôr naopak, znamenajú v istom zmysle jeho doterajšie znevupotvrdenie. Zmení sa len to, že okrem vedúch katedier pribudnú v štruktúre fakulty nové organizačné subjekty - riaditeľ a tajomník inštitútu. Mimochodom, keď som pri riaditeľovi a inštitúte, tým sa podľa môjho názoru priamo terminologicky devalvuje akademická pôda na úroveň podnikateľskej sféry. Názov inštitút a funkcia riaditeľ patria všade inde, ale určite najmenej na univerzite. Prečo sa vedeniu fakulty nepáči názov katedra (či ústav) a funkcia vedúci katedry (ústavu)? To sú predsa najpriateľnejšie a najtradičnejšie akademické pomenovania rozhodujúcej organizačnej súčasti univerzitného života.

Dnes je situácia taká, že okrem radových učiteľov máme na fakultách garantov študijných odborov, vedúcich katedier, prodekanov, akademický senát a dekanu. (Neviem, ako je to na ostatných našich fakultách, ale u nás zatiaľ vedenie fakulty ani fakultný senát (spolu s VR FF) neboli schopné (?) či ochotné (?) stanoviť aj základné práva a povinnosti súčasného bazálneho článku štruktúry fakulty - garantov študijných odborov.) Ocitli sme sa v situácii, že vzťah garant - vedúci katedry je vo „vzduchoprázdne“. A ak teraz k tomu pribudne ďalší organizačný článok - riaditeľ inštitútu, ako sa to ešte skomplikuje? Stane sa tým fakulta flexibilnejšou?

Som rozhodne proti skomplikovaniu organizačnej štruktúry fakulty. Namieto ponukaného nového modelu organizačnej štruktúry: študent - garant - vedúci katedry - riaditeľ inštitútu - prodekan - akademický senát - dekan odporúčam vedeniu FF, vedeniu PU, akademickým senátom a akademickej obci ako celku model, v ktorom má dominantné posta-

venie vedúci katedry so všetkými rozhodujúcimi kompetenciami. Nikto iný nemôže na seba prebrať tie najdôležitejšie kompetencie - vedecký výskum a vzdelávací proces, ak to nie je vedúci katedry (ústavu). V tomto zmysle nemusíme objavovať „Ameriku“. Stačí sa pozrieť na západ od Čiech ako fungujú a akú organizačnú štruktúru majú špičkové západné univerzity. Miesto vedúceho katedry (ústavu) je určujúce, lebo na katedre sa organizuje vedecký výskum a z neho vyplývajúca kvalita vzdelávacieho procesu.

V predkladanom modeli vedenia FF ziskajú vedúci katedier ešte výraznejšie než doteraz služobnícke postavenie takmer s nulovými kompetenciami. Ak by im totiž riaditeľia inštitútorov aj boli ochotní čosi pustiť, určite to nebude nič dôležité, lebo by sami strácali na svojej dôležitosti. Je najvyšší čas zmeniť žalostne nedôstojné postavenie vedúcich katedier v organizačnej štruktúre fakúlt a PU.

Základný fungujúci organizačný model špičkových západných univerzít je: študent - vedúci katedry - rektor (rektorát). Všetky ostatné zložky majú len pomocnú funkciu vrátane vedenia (dekanov) fakúlt. Aj tu totiž plati nespochybniel'ná riadiaca axióma: čím je zložitejšia (viacstupňová) organizačná štruktúra inštitúcie, tým je menej výkonná a flexibilná! Navrhovaný model vedenia FF len predlžuje základnú agóniu slovenského modelu vysokých škôl, ktorý bol a je zviazaný s viac či menej skrytou právnou subjektivitou fakúlt. Nedôslednosť vysokoškolského zákona v tomto smere stále pôsobí retardačne a neodstráni sa dovedy, pokiaľ sa definitívne nerozideme s touto dvojkoľajnosťou v organizačnej štruktúre univerzít.

Na zdravie univerzite môže byť len jedná právna subjektivita a z nej vyplývajúce konzékvencie sa musia premietnuť bezozvyšku do jednoduchej, ale pritom výkonnej a flexibilnej organizačnej štruktúry, ktorá bude mať pred sebou rozhodujúci cieľ: produktívne a efektívne naplniť model univerzitného študenta.

Z uvedených dôvodov by malo vedenie univerzity zaujať jasné stanovisko k súčasne predkladaným i budúcim možným iniciatívam vedenia fakúlt. Zmeny treba realizovať, ale nie hocikáj a hľavne nie také, ktoré reálne nemôžu posunúť kvalitu vedeckého a vzdelávacieho života na univerzite. Realizovať zmeny len na fakultách (a prípadne na každej z nich aj možné rozdielne zmeny,

ktoré pochopiteľne vyplývajú zo špecifík každej fakulty) bez rozhodujúcej koordinácie vedením univerzity považujem za príliš veľký hazard. Tu platí pravidlo, že ak chcete robiť rozhodujúce zmeny, tak nestačí ich urobiť len v jednej časti inštitúcie, ale musia byť realizované vo všetkých jej súčastiach. Okrem iného, sú v tom aj veľmi vázne ekonomicke, finančné a právne dôsledky, na ktoré nie je možné zabúdať. Spočítať vedenie FF kol'ko napríklad finančných prostriedkov bude stať navrhovaná organizačná zmena (od nových pečiatok počínajúc, cez hlavičkový papier až po navrhenie platov pre riaditeľov a tajomníkov inštitútorov)?

V dnešnej situácii, keď je každá koruna až príliš cenná v živote našej fakulty i univerzite, lebo je ich tak málo ako ich je, považujem predkladaný návrh za príliš veľký hazard na úseku finančných zdrojov fakulty. Obávam sa, aby sa nestalo to, že teraz sa uskutočnia zmeny podľa vízie súčasného vedenia FF, ale o rok či dva sa budú musieť realizovať nové zmeny na úrovni PU a znova sa ukáže, ako neproduktívne a nezodpovedne bolo nakladané s finančnými prostriedkami na úrovni fakulty. Skôr, než by sa museli z toho vyvzdvzovať aj patričné personálne a finančné postupy, je potrebné predkladať návrh vedenia FF odmietnuť.

Návrh vedenia FF na zmenu organizačnej štruktúry má totiž len jednu pozitívnu stránku - otvára možný priestor do celouniverzitnej diskusie o novej organizačnej štruktúre PU. Ale sám osebe je neproduktívny a zbytočný. Hlavný dôvod - novú organizačnú štruktúru vidí vedenie FF len z pozície svojho vlastného problémového postavenia na fakulte. Vedenie FF vidi v „zrkadle“ iba svoj vlastný pokrivený obraz. Preto je konečne potrebný rozhodujúci (kopernickovský) obrat adekvátnego reflektovania daných problémov z pozície študentov PU. Stále viac a viac platí, že univerzity tu nie sú kvôli dekanom (vedeniam) fakúlt či rektorom (vedeniam) univerzit.

Univerzity sú tu pre študentov a len pre študentov, a túto skutočnosť by sme mali premietnuť do najefektívnejšej a najflexibilnejšej organizačnej štruktúry PU. V treťom tisícročí uvažovať na univerzite len z pohľadu fakulty (presnejšie vedenia fakulty) je prejavom zjavne zaostávajúceho funkcionárskeho vysokoškolského myslenia.

prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

V Olomouci diskutovali o využívaní informačných technológií vo vzdelávaní a výchove

V termíne od 11. do 15. októbra sa konal medzinárodný pedagogicko-vedecký tábore organizovaný Katedrou primárnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého (PF UP) v Olomouci. Tohto tábora sa zúčastnili učitelia i študenti PF PU v Prešove - doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., Mgr. Hedviga Kochová, Alexandra Martinková (študentka 2. ročníka) a Marianna Mathiová (študentka 3. ročníka).

Medzinárodný pedagogicko-vedecký tábore je každoročným stretnutím vedeckého krúžku študentov a učiteľov PF UP v Olomouci, študentov a učiteľov vedeckého krúžku Univerzity v Opole v Poľsku i študentov a učiteľov z univerzity vo Švédsku (Univerzita v Uppsale), Chorvátsku, Nemecku, zo Slovenska (Univerzita Komenského, Univerzita Mateja Bela, PU) i Čech (Ostravská univerzita).

Vedecký krúžok študentov pracuje na Katedre primárnej pedagogiky PF UP od roku 1994. V rámci jeho činnosti sú študenti oboznámovaní s problémami vedeckej práce, podieľajú sa na medzinárodnej spolupráci, a to formou týždenných pedagogicko-vedeckých táborov a jednodenných seminárov.

Počas desaťročnej existencie vedeckého krúžku študenti riešili rôzne témy týkajúce sa najmä vzdelávania a výchovy žiakov mladšieho školského veku, napr. hodnotová orientácia žiakov mladšieho školského veku, postavenie cudzieho jazyka v systéme vzdelávania na 1. stupni základnej školy, problematika využívania

voľného času žiakmi 5. ročníka základnej školy, poznatky žiakov mladšieho školského veku o Európskej únii. Študenti vedeckého krúžku riešili aj problematiku pedagogických praxí študentov učiteľstva 1. stupňa základnej školy, či problematiku profesionálnej prípravy učiteľov 1. stupňa základnej školy. Sú to témy, ktorých centrom je učiteľ – študent, jeho práca, žiaci, rodina, každý, kto má čo povedať do výchovy a vzdelávania.

Klúčovým výskumným problémom tohtoročného stretnutia učiteľov a študentov v Olomouci bola problematika využívania nových informačných technológií vo vzdelávani a výchove žiakov mladšieho školského veku. Študenti z Olomouca prezentovali nimi zostavený dotazník k danej problematike a prvé výsledky dotazníkového prieskumu, ktorý realizovali u žiakov 5. ročníka základnej školy, ktorý je posledným ročníkom na 1. stupni základnej školy v Čechách. V súčasnom období prebieha dotazníkový prieskum u žiakov 4. ročníka základnej školy v Opole pod vedením vedeckého

krúžku v Poľsku a na piatich mestských základných školach v okrese Prešov, ktorý realizujú členovia vedeckého krúžku na PU (aktívne pracuje od polovice októbra 2004). Následne budeme realizovať prieskum aj na vidieckych školách okresu Prešov.

Výsledky prieskumu v jednotlivých krajinách budú prezentované na ďalšom spoločnom stretnutí na jar roku 2005 v Opole. V nasledujúcom roku by sme radi privítali členov vedeckých krúžkov z Olomouca a Opole na pôde PF PU v Prešove. Výskumný problém na rok 2006 bude dohodnutý na stretnutí v Opole.

Katedra primárnej pedagogiky na čele s paní prof. PhDr. Alenou Nelešovskou, CSc. pripravila veľmi pestrý a bohatý program tohtoročného stretnutia. Navštívili sme niekoľko základných škôl (napr. ZŠ Hálkova v Olomouci), na ktorých sme sa zúčastnili priamo vyučovacieho procesu. Oboznámili sme sa s prácou počítačového krúžku v Dome detí a mládeže. Navštívili sme Stredisko ekologickej výchovy Sluňákov, kde sme sledovali ich prácu s deťmi mladšieho školského veku. V programe bola i prehliadka historických pamiatok Olomouca a barokového chrámu na Svatom Kopečku. Obohacujúca bola návšteva základnej školy Samotišky, kde sme videli

možnosti využívania počítačov počas vyučovacieho procesu matematiky. Popoludňajšie hodiny boli venované prezentácii informácií o sledovanej problematike v ČR, Poľsku a na Slovensku. Počas nich sme aktívne vystúpili s prispevkami. Doc. RNDr. R. Bernátová, PhD. hovorila na tému Informačné a komunikačné technológie a možnosti ich využitia na 1. stupni základnej školy, Mgr. H. Kochová o využití počítača v mimoškolskej činnosti, M. Mathiová o prezentácii výučbového programu Rastliny a huby pre žiakov 3. ročníka základnej školy a A. Martinková o prezentácii výučbového programu Les a jeho využitie pre žiakov 4. ročníka základnej školy.

Aj prostredníctvom nášho prispevku sa chceme čo najsrdečnejšie podakovať pedagógom Katedry primárnej pedagogiky a študentom vedeckého krúžku PF UP v Olomouci za pozvanie na toto pre nás veľmi obohacujúce stretnutie. Naše osobitne podakovanie patrí doc. PhDr. Drahomire Holoušovej, CSc., ktorá napriek veľkej pracovnej výťažnosti sa nám osobne venovala počas celého pobytu a vytvorila takmer domácu atmosféru pri odozdvávaní si odborných skúseností.

Renáta Bernátová,
Hedviga Kochová

Týždeň vedy a techniky sa na FZ PU vydaril

Európska komisia s úspechom organizuje už niekoľko rokov Týždeň vedy Európskej únie, ktorý je fórom pre komunikáciu so spoločnosťou v najširšom ponimani. Cieľom sprievodných akcií je ukázať širokej verejnosti význam vedy a techniky pre rozvoj spoločnosti a zlepšenie kvality života.

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU v Prešove v rámci vyhláseného Týždňa vedy a techniky zorganizovala aktivity s cieľom prezentovať možnosti využívania výdobytkov vedy a techniky v rámci študijných programov realizovaných na FZ PU.

V dňoch 8. a 9. novembra v priestoroch budovy FZ PU vedúci katedier spolu s odbornými asistentmi informovali študentov stredných škôl o možnostiach štúdia, študijných odboroch ošetrovateľstvo, pôrodná asistencia i študijných programoch fyzioterapia, dentálna hygiena, ako aj o pripravovanom odbore urgentná zdravotná starostlivosť. Potencionálne záujemcovia o vybraný študijný program mali možnosť priamo v špecificky pripravených odborných učebniach nielen vidieť, čo príslušný odbor v sebe zahŕňa, ale mohli si aj prakticky vyskúšať niektoré výkony

a činnosti, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou odbornej prípravy na profesionálnu dráhu zdravotníckeho pracovníka.

Spomínané akcie sa zúčastnilo približne 100 študentov stredných odborných škôl a gymnázií nielen z Prešova, ale i blízkeho okolia.

V dňoch 10. a 11. novembra na klinikách kardiologie, pediatrie, gynékologie a pôrodnictva Fakultnej nemocnice s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana v Prešove vysokoškolskí pedagógovia FZ PU spolu s vedením klinik prezentovali metódy výučby klinickej praxe, špecifická práce na výučbových základniach. Oboznámili študentov s materiálnym i prístrojovým vybavením pracovisk nemocnice. V rámci prevencie srdcovo-cievnych ochorení zúčastnení mali možnosť dať si vyšetriť hladinu cholesterolu v krvi, zmerať hodnoty

krvného tlaku a podielu tuku v organizme. Prezentácie vo FNsP J. A. Reimana v Prešove sa zúčastnilo 71 stredoškolákov.

Aktivity, ktoré FZ PU v Prešove pripravila v rámci Týždňa vedy Európskej únie splnili svoj cieľ, podujatia sa stretli s pozitívnym ohlasom

zo strany verejnosti a už odteraz sa tešíme na tie budúcočné. Organizátorom i všetkým zúčastneným patrí naše podakovanie.

Lubica Derňarová,
FZ PU
Foto: archív autorky

Zborník Kant a súčasnosť vypĺňa prázdny priestor

Prakticko-hmotným vyústením medzinárodnej vedeckej konferencie nazvanej Kant a súčasnosť, ktorá sa konala 13. - 14. mája 2004 na pôde Filozofickej fakulty PU je zborník s rovnomenom názvom. Zborník je prezentáciou príspevkov, ktoré prevažne odzneli na spomínanej konferencii. Editorom zborníka je doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc. z katedry filozofie, ktorý viedol kolektív realizujúci celý projekt. Unikálosť zborníka objektívne vyplýva okrem obsahovej zložky i z okolnosti, ktorými sú nenaplnené očakávania filozofickej verejnosti, že sa pri priležitosti takého významného jubilea, akým je 200 rokov od smrti Kanta, uskutočnia viaceré konferencie, či sympózia venované Kantovmu filozofickému odkazu. Zborník akoby vyplňal prázdny priestor v tomto smere.

Prakticko-hmotným vyústením medzinárodnej vedeckej konferencie nazvanej Kant a súčasnosť, ktorá sa konala 13. - 14. mája 2004 na pôde Filozofickej fakulty PU je zborník s rovnomenom názvom. Zborník je prezentáciou príspevkov, ktoré prevažne odzneli na spomínanej konferencii. Editorom zborníka je doc. PhDr. Ľubomír Belás, CSc. z katedry filozofie, ktorý viedol kolektív realizujúci celý projekt. Unikálosť zborníka objektívne vyplýva okrem obsahovej zložky i z okolnosti, ktorými sú nenaplnené očakávania filozofickej verejnosti, že sa pri priležitosti takého významného jubilea, akým je 200 rokov od smrti Kanta, uskutočnia viaceré konferencie, či sympózia venované Kantovmu filozofickému odkazu. Zborník akoby vyplňal prázdny priestor v tomto smere.

Príspevky pochádzajú od viacerých známych, fundovaných odborníkov zo Slovenska i Čiech. Faktom, ktorý povzbudzuje a reprezentuje život' a aktualitu Kanta vo filozofických bádaniach súčasnosti sú ako stále nové a zaujímavé pohľady na Kantovu filozofiu tak i skutočnosť, že zborník obsahuje tiež príspevky "mladšej prešovskej filozofickej generácie". Kantov filozofický odkaz fascinuje, ako aj nanovo oslovuje a musíme pripomenúť, že sa to deje v súčasnosti, storoči akejsi virtuality, storoči, ktoré odčerpáva ľudi i myšlienky pre účely, ktoré často popierajú ľudskú originalitu a autenticitu.

Specifickosť príspevkov spočíva v ich diferencovanosti vzhľadom k skúmanej tematickej, ako aj v nôve spočívajúcim v previazanosti na Kanta cez viaceré pozoruhodné dejinno-filozoficky problematické nazerania. Preto by zborník mal zaujať rôznorodo zameraných bádatelov v spektre dejín filozofie i jednotlivých filozofických vied. Príspevky sa dotýkajú takpovediac klasického problematického pola v skúmaní Kantovej filozofie, ktoré by sme si mohli vytýcť cez heslá osvietenstvo, historickosť, kritika. Prezentuje to príspevok M. Sobotku *Kant a osvícenstvo*, ktorý vkladá Kanta do osvietenstva ako systému filozofovania, predstavuje v Kantovi

Kant, Heidegger a koniec metafyziky je V. Leško, ktorý prichádza s inšpiratívnou tézou o skutočnosti identického vnímania veľkosti, či potreby metafyziky u oboch nemeckých filozofov a tiež vnímania jej pozície vo filozofii samej. Príspevok je dobrým zdrojom pre vytvorenie si profilácie problému metafyziky u Kanta.

Myslím si, že príspevky o Kantovi vplyve na filozofickú orientáciu a tvorbu na Slovensku a v Čechách, samozrejme v jej špecifických problémoch, sú dobrým elementom pre vklad do jasnejšej prezentácie filozofie v týchto krajinách a následnému konštruovaniu obrazotvornosti o nej. J. Zouhar sa vyslovuje *K interpretacím Kanta v českém myšlení* a jeho snahou je komplexne načrtiť „Kantov zásah“ do českého myšlenia od konca 19. storočia do konca 2. svetovej vojny v piatich konkretých vymedzeniach: Masarykova tvorba, idealistický prud, brnenská právna škola, axiológia, tvorba Jána Patočku. R. Dupkala poukazuje na významné ukotvenie filozofie na evanjelickom kolégium v Prešove v Kantovej praktickej filozofii s dôrazom na etické aspekty v reflexii Kantovej filozofie. Príspevok s názvom *Ohlas Kantovej praktickej filozofie na evanjelickom kolégium v Prešove* poukazuje tiež na vplyv filozofickej činnosti kolégia na kresťanie filozofického myšlenia v rámci celého Slovenska. *Reflexia I. Kant a Všeobecnej estetike Jozefa Durdika* J. Soškovej je vkladom do zborníka, ktorý predstavuje zaujímavú charakteristiku spisu *Všeobecná estetika*, ktorý má nezastupiteľné miesto vo formovaní vedeckej estetiky na našom geografickom priestore a ktoré je koncipované pod výrazným vplyvom Kanta.

Príspevky k filozofii dejín, logike, transcendentálneho subjektu, dejinám, politike, spoločnosti, či liberalizmu dokumentujú opäť aktuálnosť týchto tém v náhľade na súčasné spoločenské dianie a často potvrdzujú i svoju nadčasovosť. Ľ. Belás prichádza s *Kantovým modelem filozofie dejín v kontexte celku jeho filozofovania*. Prezentuje Kantovu filozofiu dejín, v ktorej skúmaní vidí spis *Idea ku všeobecným dejinám v svetoobčianskom zmysle* v rovine jej programového dokumentu. Autor predstavuje však aj ďalšie súčasné pohľady na Kantovu filozofiu dejín. E. Andreanský v príspevku *Kant a problém (vyučovania) logiky* predstavil pre dnešnú, najmä mladú filozofickú generáciu, na prvý pohľad problematiku, ktorá nie je v centre prúdu jej filozofického záujmu, ale takáto pozícia je neopodstatnená, prinajmenšom v súvislosti

s Kantom, u ktorého, ako píše E. Andreanský, štyridsaťročné prednášanie logiky hovorí za všetko. Príspevok M. Ješiča *Descartes, Kant a transcendentálny subjekt* odvážne a jasne poukazuje na neopodstatnenosť tvrdení, že Descartes vnáša do európskej filozofie pojem transcendentálneho subjektu a poukazuje na vývin problému transcendentálneho u Kanta a v nemeckej idealistickej filozofii. Autorka príspevku *Riedelova reflexia Kantových úvah o dejinách* A. Jurková sa dostáva k problému potreby rozlienia pojmov história a dejiny, ktoré sa často používajú a vnímajú ako synonymá. V. Fryk v príspevku *N. Machiavelli, I. Kant: Dva pohľady na politiku* tvrdí, že porovnávanie Kanta a Machiavelliego nie je náhodné v súvislosti s určovaním statusu filozofie politiky u oboch filozofov. Napokon príspevok J. Beláša a Ľ. Beláša *Kant a liberalizmus* je takpovediac promptou reakciou na najnovšie trendy vo vývoji a chápaní fungovania západnej spoločnosti a jej politických a ekonomických principov a to práve cez Kantove východiská politickej, či lepšie povedané sociálnej filozofie. Klúčovými heslami v príspevku sú: sloboda, právo, štát atď.

Pripomínam, že Kantove filozofické problémy sú navzájom prepojené a v tomto prepojení nachádzajú svoju opodstatnenosť, ktorá podporovaná kantovskou dôslednosťou a teoretickou náročnosťou tak vyvolá u prijímateľa (kritického čitateľa) Kantových myšlienok obraz vážnosti a seriósnosti. Som doslovene presvedčený, že cieľom zborníka nie je združiť príspevky k témam, ktorých odkaz je zabudnutý a deponovaný v knižnici a neatráktívny pre dnešného ľadu, ale že zborník je tu pre zaujatie, či vyvolanie záujmu o myšlienkovú sebareflexiu, ako i reflexiu sveta samého.

Kantov filozofický odkaz reprezentovaný i v tomto zborníku má svoje opodstatnenie napriek tomu, že hovoríme o 200 rokoch starom odkaze. Túto skutočnosť si môžeme zdôvodniť z viacerých stanovísk, ktoré môžu a majú byť inšpiratívne, nie určujúce. Prvým môže byť autoritatívne, poctivé, fundované, tracie zakotvenie autorov príspevkov v racionálnom, praktickom obzore problémov súčasnej filozofie, ktorých práca sa vyznačuje kritickou poučnosťou plynúcou zo samotného odkazu Kanta o prístupe k filozofii ako takej. Druhým je fakt, že pre relevantné filozofické myšlenia v dejinách čas nie je determinantom ich aktuálnosti, či určenia ich poten-

(dokončenie na s. 21)

Zborník Slovo o slove jubiluje

Na počiatku, v roku 1995 bolo metajazykové slovo o slove - vyslovené nenápadne, skôr utiahnuto, „samizdatovo“, ale o to úprimnejšie. Z nadšenia, že sa možno zakladá nová tradícia. A tradícia naozaj začala vznikať, upevňovať sa a vstupovať do povedomia čitateľov. Zborníkový novorodenec rásťol, mohutnel, prežíval krásne roky detstva, postupne dospeval a dnes pred sebou vidíme dospelé a perspektívne dielo, v ktorom sa odrazujú tvorivé sily i ambície jeho prispievateľov.

Dospievanie Slova o slove prebiehalo ako „fyzicky“, tak aj „mentálne“, „ideovo“. Na začiatku mal zborníček (azda vhodnejšie by bolo napisť „zborničatko“) skromných 30 strán, no rok čo rok sa rozsahovo rozrástal a jubileum oslavuje s rekordnými 234 stranami. Pravda, listujúc vo všetkých desiatich ročníkoch možno pozorovať nielen fyzický, rozsahový nárast, ale aj „mentálny“ vývoj, kryštalizáciu profilu, ktoré sa prejavujú aj v celkovej „dramaturgii“ (výraz prof. V. Žemberovej) zborníka. Považujem za správne, že sa neustále upevňuje postavenie dvoch najzávažnejších časti, obsahujúcich vedecké štúdie; ide o rubriky *Z teórie jazyka a literatúry* a *Z didaktiky jazyka a literatúry*. Práve tieto dve nosné rubriky každoročne prinášajú originálne poznatky v rámci jazykovedeného a literárnovedného výskumu a sú „výkladnou skriňou“ Slova o slove. Aspoň niekol'kimi poznámkami sa zmieňme o tematickom diapazóne príspevkov, ktorý okrem iného podohľuje aj výskumné zamernanie jednotlivých autorov.

V rubrike *Z teórie jazyka a literatúry* sa prezentuje napríklad výskum detskej reči (J. Kesselová, D. Slančová), problematika pravopisu (F. Ruščák, M. Imrichová) a objavujú sa aj všeobecnoLINGVISTICKÉ úvahy (I. Ripka, K. Vužňáková-Dziaková). Na stránkach Slova o slove možno nájsť aj príspevky venované okazionalistike (L. Liptáková), predstavuje sa koncepcia slovotvorného slovníka (K. Vužňáková-Dziaková) a najnovšie sa otvára aj problematika štýlistico-expresívnej funkcie slovotvorby (K. Vužňáková-Dziaková). Ďalej sa pozornosť upriamuje na syntax (J. Kupcová, M. Imrichová), dialektologiu (I. Ripka), onomastiku (L. Sičáková), štýlistiku (D. Slančová).

Literárnovedné štúdie ponúkajú široký repertoár tém: napr. detská literatúra (najmä Z. Stanislavová, M. Germušková, V. Žemberová), interpretačné sondy do literárnych diel (B. Hlebová, V. Žemberová, M. Petriková, M. Andričková a ď.), genealogické analýzy týkajúce sa konkrétnych literárnych druhov a žánrov (Z. Stanislavová, K. Sinčák) a iné. Časť príspevkov ponúka aj zaujímavé interdisciplinárne pohľady (napr. M. Tokár - literatúra a výtvarné umenie, E. Dolinská - literatúra a hudba).

V didaktickej zameraných príspevkoch (*Z didaktiky jazyka a literatúry*) sa do popredia dostáva analýza možností komunikačného vyučovania materinského jazyka a literatúry (J. Palenčárová, J. Svobodová, J. Kesselová, L. Liptáková, J. Kupcová, J. Sabolová a ď.), skúmajú sa inovačné metódy vo vyučovaní (L. Liptáková, J. Palenčárová), mnohé príspevky sa zameriavajú na konkrétnu temu vyučovacej hodiny či zložku vyučovacieho procesu: napr. frazeológia (J. Palenčárová, I. Gejgušová), tvorba čitatelských denníkov (M. Germušková), dramatická výchova (M. Milčoch - M. Polák, J. Česánská) a ďalšie, vo viacerých prípadoch tematicky skôr netradičné, ale o to inšpiratívnejšie a nanajvýš aktuálne príspevky (napr. M. Gazdová, A. Götzová a ď.).

Žánrový profil Slova o slove dotvárajú rubriky Recenzie, Aktuality, Blahoželáme a rôzne iné, ktoré sa od ôsmeho ročníka dostali pod jednu hlavičku *Recenzie, kultúrna a odborná informácia*; od siedmeho ročníka sa pravidelné objavujú miniatúry v rámci jazykového okienka. Nesmieme zabudnúť ani na vlastnú tvorbu študentov a učiteľov, ktorá sa v zborníku prezentuje od samého začiatku.

Zborník ako celok nie je čistou akademickou záležitosťou, a to najmenej z dvoch dôvodov. Prvým je fakt, že väčšina publikovaných príspevkov sa orientuje na praktické otázky týkajúce sa predovšetkým problematiky vyučovania slovenského jazyka a vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov slovenčinárov. Za všetky spomeňme štúdiu M. Imrichovej o jazykovej a formálnej stránke diplomových prác, ktorá poskytuje vysokoškolským študentom nenahraditeľnú informáciu a pomáha im zvládnúť veľmi závažnú súčasť ich štúdia. Druhým dôvodom je, že publikáne sa prezentujú aj študenti - spočiatku v sekcií *Vlastná tvorba*, v súčasnosti sa študentom dáva priestor aj na publikovanie štúdií a článkov, kde môžu využiť autentické poznatky z vyučovacej praxe a zároveň predstaviť vlastné návrhy na inováciu vyučovania.

Hoci Slovo o slove slúži ako publicačná platforma najmä pre „domáčich“ (členov a študentov Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty PU), je dobré, že priestor dostávajú aj „hostia“, a to

nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia (Česká republika, Ukrajina).

Iba rodičia nášho jubilanta vedia o všetkých jeho nerestiah, vrtochoch, ktoré v detstve a počas do-spievania povystralaj. My, čitateľia, máme možnosť vidieť len výsledok výchovy a môžeme bez váhania konštatovať, že zborník má zaujímavých, starostlivých a milujúcich rodičov. Medzi nimi na prvom mieste musíme spomenúť „mamičku“, PhDr. Ľubo Sičákovú, CSc., vedľ predovšetkým jej zásluhou sa Slovo o slove zrodilo. A prečo vlastne? Nechajme prehovoriť tú najpovolenejšiu, doktorku Sičákovú: „Impulzom na vznik časopisu bolo niekoľko: aspoň častočne prezentovať výsledky vedeckej a pedagogickej práce členov katedry, umožniť im verejne sa vyjadriť k aktuálnym tématam a v neposlednom rade poskytnúť študentom, pre ktorých je slovenčina viac ako (iba) predmet v učebnom pláne, možnosť prejať sa publikáne.“ (Slovo na úvod, Slovo o slove 1, 1995). Pravdaže, nesmieme zabúdať ani na ostatných - vedeckých, výkonných, technických redaktorov, členov redakčnej rady či recenzentov, ktorí sa podielali na výslednej podobe jednotlivých ročníkov: L. Liptáková, M. Imrichová, I. Kupcová, Z. Stanislavová, J. Palenčárová, B. Hlebová, K. Vužňáková, R. Rusnák, F. Ruščák, I. Ripka, V. Žemberová či D. Slančová.

Slovo o slove plní nezastupiteľnú funkciu nielen v rámci fakulty a univerzity, ale aj širšie. V žánrovo vyváženom celku ponúka nové teoretické i praktické, ale predovšetkým aktuálne príspevky určené všetkym tým, ktorých spoločným cieľom je, aby sa vyučovanie slovenčiny ako materinského jazyka na základných, stredných, ale aj vysokých školách stalo kvalitnejším a zároveň zaujímavejším a atraktívnejším. Je preto povzbudivé, že toto moderné periodikum, ktoré skvele reprezentuje Prešovskú univerzitu nielen doma, ale už aj v zahraničí, sa postupne dostáva po povedomia stále sa rozširujúceho okruhu čitateľov (porovnaj úvodný článok L. Sičákovej v najnovšom, desiatom ročníku, kde možno nájsť ďalšie zaujímavé „jubilejné“ informácie, týkajúce sa zborníka).

Každé okrúhle výročie v sebe celkom prirodzeno skrýva nádych retrospektívny, hodnotenia, bilancovania. Avšak vzhľadom na neúprosný tok času je pri pohľade späť nemenej oprávnené vysloviť sa aj v duchu perspektív. Dovoľujem si preto, za všetkých čitateľov, zaželať Slovo o slove, aby si udržiavalo (a aj zvyšovalo) latku náročnosti, ktorú

prostredníctvom svojich príspevkov postavilo hodne vysoko, aby nestrátilo starostlivých a láskavých rodičov a aby aj v budúcnosti vychádzalo s takou železnou pravidelnosťou, ako to bolo doteraz (editori si za udržanie ročnej publikácej periodicity tiež zaslúžia nás obdiv).

Mgr. Martin Ološtiak
KSJL FF PU

Zborník Kant a súčasnosť ... (dokončenie zo s. 21)

cie ako vedeckých poznatkov. Treťie stanovisko by mohlo reprezentovať vyjadrenie Jürgena Habermasa, súčasného filozofa recipujúceho teoretickú i praktickú Kantovu filozofiu, ktorú reflektuje a transformuje do nových aktuálnych filozofických východisk a úvah. Habermas píše: „Tradicie zostávajú „živé“, pokiaľ sú vytvárané prirodzeným spôsobom, alebo s hermeneutickým vedomím.“ Pričom vysvetľuje, že hermeneutiku vníma ako poučnú interpretáciu a aplikáciu tradícií, ktorá má tú zvláštnosť, že ruší, či láme spontánosť preberanej tradície a napriek tomu ju na reflexnej úrovni zachováva.

Preto si myslím, že zborník by mal prejsť rukami i širšej filozofickej verejnosti (i študentov). Aj charakterom svojich príspevkov sa zdá byť „otvorený“ širšiemu filozofickému uvažovaniu v kontexte našej doby a našich životných problémov. Zborník akoby vo svojich príspevkov vykresľoval a videl v Kantovi nám človeka blízkeho, ako takého človeka, ktorý rieši naše problémy. A ani problém metafyziky by nemal v nás vysloviť rezervovanosť, či nechut' konfrontácie s Kantom. Zborník tak môže byť sám o sebe inšpiratívnym pre ďalšie samostatné uvažovanie. Jeho názov tak nemá predstavovať len problémy, o ktorých sa v súčasnosti v súvislosti s Kantom píše a hovorí, ale príspevky by mali byť podnetom pre nás intelektuálny rozvoj.

Marek Stachoň,

IV. ročník, kombinácia filozofia - dejepis FF PU

Zborník Gadamer a dejiny filozofie je uceleným pohľadom

Zborník Gadamer a dejiny filozofie je vyústením dejinno-filozofických skúmaní kolektív autorov: prof. PhDr. Vladimíra Leška, CSc., prof. PhDr. Ol'gy Sisákové, CSc., doc. PhDr. Ľubomíra Beláša, CSc., Mgr. Milovanu Ješiča z Katedry filozofie FF PU a ich zahraničných kolegov prof. PhDr. Stanislava Hubíka, CSc., z Mendelejevovej univerzity v Brne a doc. Ivana Blechu, CSc. z Palackého univerzity v Olomouci.

Výber témy najnovšieho zborníka rozhodne nie je náhodný. Kniha je venovaná dielu Hansa - Georga Gadamera, významného mysliteľa 20. storočia, pretože v ňom nachádzame obsiahle analýzy vzťahu mysliačeho a interpretujúceho subjektu k svojim dejinám a vlastnej tradícii. Úsilie kolektív autorov, vynaložené na tento náročný výskum, má pre čitateľa skutočne vysokú hodnotu, ak uvážime, že taký významný filozof, akým H. - G. Gadamer nepochybne bol, je na slovenskej filozofickej scéne ešte stále tak

filozoficky ako aj prekladateľsky zanedbávaný.

Potvrdzujú to aj slová V. Leška: „V našej domácej filozofickej spisbe zatial chýba výraznejšia teoretická i prekladateľská pozornosť, ktorá by bola venovaná dielu tohto mimoriadne podnetného nemeckého mysliteľa.“

V prvom z príspevkov pod názvom, *Gadamer a dejiny filozofie ako posolstvo*, spracováva V. Leško v dvoch podčastiach Gadamerovo dejinno-filozofickú pút' od predsokratovcov, menovite od Parmenida, Herakleita a atomistov smerom k Platónovi a Aristotelovi. Autor si všíma predovšetkým originalitu, ktorú Gadamerove postoj je voči antickým velikánom nepochybne vyzkazuje.

Spomínané inovácie v ich konkrétnej podobe sú predmetom analýzy tretej, najobsiahlejšej časti, ktorá pod priznačným názvom, *Hegel, Heidegger a Gréci*, približuje čitateľovi typické znaky Heglovho, Heideggerovho a v nadväznosti na nich aj Gadamerovo chápanie gréckej filozofie. Zároveň je venovaná ich vzájomnému porovnaniu. Na tomto mieste poskytuje autor aj argumenty, ktoré vysvetľujú fakt, že je Gadamerov model dejín filozofie považovaný za slabý model. Upozorňuje na trojaký filozofický odkaz Heglovho učenia, ktoré Gadamerova hermeneutická koncepcia dejín filozofie odkrýva: „1. chápanie reči ako konkretizáciu všeobecného, 2. rečnosť nášho prístupu k svetu,..., ktorá nás charakterizuje ako dejinné bytosti, 3. ľudský pohyb v priestore slobody“ a poukazuje na Gadamerov nesúhlas s Heideggerovým definovaním dejín filozofie ako dejín zbudnutosti bytia.

Príspevok O. Sisákové *Dejiny filozofie a Gadamerov princip Wirkungsgeschichte* je kreatívou konfrontáciou s takmer provokatívnym výrokom H. - G. Gadamera: „Filozofia nemá dejiny.“ Autorka sa pokúša vyriešiť paradox neprítomnosti dejín filozofie v uvažovaní mysliteľa, ktorý bol známy práve tým, že navrátil tradiciu filozofickú relevantnosť. Ako náhradu za časovú kontinuitu dejinného diania nám, podľa O. Sisákové, Gadamer ponúka neustále „dejiny pôsobenia (Wirkungsgeschichte)“, ktoré príbehom minulosti zabezpečujú kontakt s prítomnosťou, čím im zabezpečujú neustálu tematickú a myšlienkovú aktuálnosť. Obzvlášť hodnotná je časť príspevku, v ktorej autorka vysvetľuje Gadamerovo chápanie dejín filozofie ako súboru rozličných spôsobov pýtania sa na jedno a to isté, na „*veci samé*“. Toto pýтанie sa začína u starých Grékov, prechádza všetkými filozofickými koncepciami a smermi, aby vyústilo do súčasnosti a pokračovalo d'alej smerom k budúcnosti. Preto, ako zdôrazňuje O. Sisáková, Gadamer dejiny filozofie neprípustí, dejinnosť prisudzuje iba zabúdaniu, pretože len ono môže mať vzostupný charakter.

Esej S. Hubíka, *Tradice a rychlosť*, s podtitulkom *Dromologické poznámky ke Gadamerovej filozofii dejín filozofie* predstavuje svojzreźne hľadanie spoločných znakov Gadamerovej hermeneutickej koncepcie dejín filozofie a popisu dnešnej spoločnosti za pomocí pojmov *rychlosť* a *dromológia*, vychádzajúceho z učenia Paula Virilia. Autor sa zároveň snaží nájsť odpoveď na otázku, nakol'ko vplýva súčasné vnímanie rychlosť na hermeneutické chápanie filozofie dejín filozofie.

Rovnako je príspevok aj konfrontáciou rychlosť ako dynamického elementu a Gadamerom rehabilitovanej tradícii ako čohosi, čo si z časopriestorového hľadiska zachováva statický ráz.

Nosičom tradície

je hermeneuticky dešifrovateľný písaný text, poukazujúci na určité dejinné ukotvenie danej spoločnosti, zatial' čo okamžitý prenos informácie umožňuje vyspelé audiovizuálne technológie. Autor poukazuje na fakt, že neustále narastajúce životné tempo súčasnej spoločnosti, spo-

jené s čoraz rýchlejším prenosom informácií na stále väčšie vzdialenosť postupne znemožňuje živý kontakt s tradíciu a ochudobňuje tak spoločnosť o vlastné dejiny. Vysoká rýchlosť teda podľa S. Hubíka „necháva miest oba predpoklady filozofie dejín filozofie - dejiny i filozofii.“

Text *Fenomenologická podnož v hermeneutice* s podtitulom *Gadamerov Husserl*, ktorého autorom je I. Blecha, ponúka čitateľovi sugestívnu metodologickú komparáciu

Gadamerovej hermeneutiky

a Husserlovej fenomenológie. Autor sa však nemieni obmedziť len na historické porovnanie týchto dvoch, zdanlivu značne odlišných koncepcii. Za cieľ si kladie celkovú metodologickú analýzu fenomenológie, pretože - ako tvrdí, „do jisté míry - její hermeneutická adaptace je určitou formou jej aplikace“. I. Blecha zároveň nabáda k rozlišovaniu medzi hermeneutickým prístupom k jazyku a reči a prístupom postanalytickej a postmodernej filozofie, ktorý hľasa teóriu rečových hier. Podľa jeho názoru, odlišnosť spôsobuje práve, už v titulku príspevku spomínaná, „fenomenologická podnož“ v Gadamerovej hermeneutike. Husserlova fenomenológia, neustále prítomná v Gadamerovej hermeneutickej koncepcii, totiž spôsobuje, že reč prestáva byť uzavretým svetom *osebe*, alebo svetom vôle, ale že sa stáva sprostredkovateľom medzi individuálnym vedomím a vonkajším svetom, respektive prostredkom pre formuláciu skúsenosti, získanej v snahe o zorientovanie sa v tomto svete.

L. Belás je autorom troch príspevkov. Prvý má názov *H. - G. Gadamer a Kantovo miesto v dejinách novovekej filozofie* a jeho cieľom je ohranenie Kantovej filozofickej pozície voči hermeneutickému učeniu Gadamera. Autor vychádza z Gadamerovej *Filozofickej čítanky* a tú časť Kantovej koncepcie, ktorú Gadamer považoval za inšpiratívnu a filozoficky obohacujúcu pre jeho vlastné myšlenie, delí do dvoch základných oblastí. Po prvej sú to po- stopej vystihujúce sa ku *Kritike čistého rozumu* a po druhé „problém človeka a jeho sebaurčenia“ tematizovaný v Kantovom učení o slobode.

Rozsahovo pomerne stručný, avšak obsahovo bohatý príspevok pod názvom *Dejiny - Filozofia - Dejinnosť* s podtitulom *Gadamerov pohľad na historische Einstellung novzej nemeckej filozofie* reflektouje chápanie dejinnosti ako kombinácie vzostupu a úpadku od čias antického

Grécka, cez stredovekú metafyziku, osveteneckú vieri v pokrok, Heglovo teleologicke určenie dejín až po „historický postoj“ postupne sa formujúci v novšej nemeckej filozofii. Tento historický postoj nie je podľa autora nič iné, ako neustála kontinuita ľudského osudu, prostriedok pre kontakt našej minulosti s pritomnosťou.

Tretí text L. Beláša je nazvaný *Gadamerova interpretácia osvetenstva v kontexte jeho úvah o predsudkoch a dejinnosti chápania*. Nadvázuje na úvahy z predchádzajúceho príspevku, avšak s tým rozdielom, že sa zameriava na chápanie predsudku v myslení osvetenstva a jeho následnú rehabilitáciu v hermeneutike Gadama.

Pod poetickým názvom *Gadamer o Hegelovi a Herakleitovi, alebo o pevnej zemi filozofie* sa skrýva veľmi zaujímavá filozofická analýza vzťahu Gadamerovej hermeneutiky k učeniu dvoch veľkých mysliteľov, Herakleita z Efusu a G. W. F. Hegela. Jej autorom je M. Ješič. Všíma si najmä špecifický filozofický vzťah nemeckého klasického filozofa k Herakleitovi, ktorému sa Hegel vo svojom mysliteľskom úsiliu snaží prinávrať dostatočnú vážnosť. Rovnako autor poukazuje na dôležitosť, ktorú obom filozofom prisudzoval vo svojom rozsiahлом diele aj jeden z najväčších mysliteľov 20. storočia, Heidegger. Na Heideggeera neskôr kriticky nadvázuje aj Gadamer. Gadamer, podľa M. Ješiča, kritizuje Hegelovo chápanie Herakleitovej filozofie, ktoré sa stále drží v intencích od Aristotela pochádzajúcej prirodnej filozofie a stotožňuje sa predovšetkým

s herakleitovským chápáním

pohybu a zmeny. Súhlasim s názvom autora príspevku, ktorý Gadamerov záujem o herakleitovsko-hegelovskú problematiku nepovažuje za žiadny produkt náhody, ale za „nevynutnú súčasť“ jeho hermeneutiky.

Aj napriek tematickej rôznorodosti príspevkov ponúka zborník ucelený pohľad na dejinno-filozofické názory a postoje tohto velikána hermeneutickej filozofie. Dúfam, že v poradí tretia publikácia z edicie *Filozofia dejín filozofie* podnietí záujem slovenskej filozofickej verejnosti o život a dielo H. - G. Gadamera a napomôže mu k ziskaniu pozície, ktorá mu v našom prostredí právom patrí.

Mgr. Kristína Bosáková,
interná doktorandka
Katedra filozofie FF

Vyšla už v poradí štvrtá ročenka Katedry dejín FHPV PU v Prešove

Regionálne dejiny a dejiny regiónov. Ročenka katedry dejín FHPV 2004, Ed. Pekár, M.-Derfiňák, P. Prešov: Universum, 2004. 322 s.

Napriek neustále stúpajúcim finančným nákladom na tlač odborných a vedeckých publikácií, sa pracovníkom Katedry dejín FHPV PU darí udržiať tradíciu vydávania katedrovej ročenky. Tá si našla už svoje pevné miesto medzi slovenskými vedeckými periodikami a každoročne sa zlepšuje po kvalitatívnej i kvantitatívnej stránke. Ročenka 2004 nielen že už rozsahom výrazne prekročila tristo strán, ale súčasne priniesla doteraz netradičný, no pri tom veľmi potrebný pohľad na výskum regionálnych dejín. V takmer troch desiatkach vedeckých i odborných materiáloch sa ich autori pokúsili podať všeobecný prehľad prístupu k tejto problematike, ale súčasne na viacerých konkrétnych príkladoch poukázali aj na praktické problémy s tým spojené.

Redakčná rada zaradila v tomto roku do ročenky, okrem prác autorov priamo z PU, aj väčšie množstvo príspevkov z iných slovenských a zahraničných pracovísk. Z nich treba spomenúť aspoň pozoruhodný pohľad prof. R. Holeca na osobnosť a region z metodologického hľadiska, prácu prof. L. Sokolovského venovanú historickým aspektom v regionálnom povedomí, či príspevok prof. J. Albertuho o problematike regionálnych dejín stredného Slovenska. Zo zahraničných materiálov si aspoň zmienku zaslúžia práce prof. Jiráška, rektora Slezskej univerzity v Opave, prof. Schwarza z Viedne a prof. Kotowského z Bonnu. Materiály týchto autorov naznačujú rôzne prístupy a metódy výskumu regionálnej historickej problematiky, i rôznorodé chápanie samotného pojmu regiónu.

Z domáčich autorov, venujúcich sa regionálnej problematike priamo na PU, si zaslúžia pozornosť príspev-

ky prof. P. Švorca Regionálne dejiny 19. a 20. storočia na Slovensku, prof. P. Kónyu K problému výskumu miestnych dejín zemplínskych mestečiek a obcí, J. Teja Periodizácia vývoja vidieckeho priestoru na Slovensku a R. Madzinovej Peňažníctvo prvej polovice 20. storočia v Prešove. Priamo z príspevkov pracovníkov katedry, ktorí sa podielajú na riešení grantového projektu VEGA zameraného práve na výskum história a špecifických problémov Šariša, Zemplína a Spiša, si zaslúžia pozornosť viaceré práce. Spomenné aspoň príspevky M. Pekára Politický systém prvej SR so zreteľom na postavenie regiónu, N. Jurčišinovej Slovenská ústredná tlač o živote a dianí v Šarišskej a Zemplínskej župe na začiatku 20. storočia, mapujúce širšiu problematiku regiónov v dvoch mimoriadne zložitých obodobiah, či materiál P. Derfiňáka Gregor Berzevici a región Spiša, venovaný zaujímavej osobnosti žijúcej na prelome 18. a 19. storočia.

Súčasťou ročenky sú rovnako, ako v predošlých zväzkoch aj viaceré texty zachytávajúce činnosť pracovníkov a študentov katedry v priebehu roka, správy o vedeckovýskumnnej činnosti, riešených grantových projektoch, či zahraničných kontaktach. Rovnako ako v predošom období sú v závere zaradené viaceré anotácie venované novým, pozoruhodným publikáciám z odboru. Jediným malým kazom tohto inak veľmi kvalitného materiálu je podľa nášho názoru drobné písmo použité pri tlači. Možno ho však pripisať na vrub súčasným ekonomickým podmienkam, v ktorých sa nachádza slovenská veda a školstvo. Veríme, že toto periodikum sa podarí na veľmi vysokej kvalitatívnej úrovni udržať nadálej.

Mgr. Astrid Derfiňáková

Znaky duše v UK

Originálne spojenie obrazov a písanej poézie je výsledkom spolupráce známej prešovskej poetky Emilie Husárovej a maliarky Alice Vojčíkovej-Gabzdilovej. S jej najnovšími výsledkami sa mohla verejnosť zoznámiť na výstave v Univerzitnej knižnici PU v Prešove.

Výstava s názvom Znaky duše sprístupnila vernisážou v stredu 3. novembra viac než dvadsať diel. Vystavovali sa ako súbor voľne komponovaných obrazových a textových zložiek. Takmer každá z nich vzniklo spojením Alichín gestických záznamov vnútornej reality a Emiliiných básnických textov v štýle haiku. Každá takáto dvojica je vlastne originálnym vyjádrením nálad alebo duševných stavov, a to dvoma spôsobmi, ktoré sa vzájomne podporujú vo svojom účinku. Maximálna skratkovitosť a inšpirácia bezprostredným zážitkom veršov spolu so zdanlivou ľahkosťou obrazov sú vlastne priestorom, v ktorom sa uplatní vlastná fantázia diváka a čitateľa v jednej osobe. (pl)

Krstiny na masmediálnickom plese

Po šiestich rokoch existencie masmediálnych štúdií na PU sa v októbri tohto roku uskutočnil prvý masmediálnický ples. V jeho programe bol aj krst knihy z pera doc. PhDr. Juraja Rusnáka, CSc., Mgr. Renaty Gregovej a Mgr. Jána S. Sabola. Stručný terminologický slovník pod názvom Interpretácia textov elektronických masových médií pokrstili novinovými ústřízkami iba jeho dva prítomní autori. Krstnými rodičmi knihy sa po dôkladnom zvažovaní jej tvorcov nakoniec stali všetci študenti masmédií PU.

Výsledkom dvojročnej práce je slovník obsahujúci termíny z teoretickej oblasti elektronických médií, teda z filmu, rozhlasového a televízneho prostredia. Recenzenti, dekan Filmovej fakulty VŠMU prof. Stanislav Párník, ArtD. a doc. PhDr. Ján Sand, PhD., vedúci oddelenia rozhlasovej a televíznej žurnalistiky UK v Bratislave, medzi ktorých patrí aj prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. z Katedry slovenského jazyka a literatúry FF PU, prejavili o knihu záujem aj ako o študijný materiál pre vlastných študentov. Publikáciu vydáva Filozofická fakulta PU s finančnou pomocou Vzdelávacej nadácie Jána Husa a záujemcom by mala byť k dispozícii v najbližších dňoch.

Katarina Vavreková

Vydali knihu o liturgických predmetoch gréckokatolíkov

Novú knihu pod názvom Liturgické predmety gréckokatolíkov na Slovensku prezentovali vo štvrtok 11. novembra v Prešove pri príležitosti tretieho výročia beatifikácie blaženého hieromučeníka Pavla Petra Gojdíča, OSBM, prvého výročia beatifikácie blaženého hieromučeníka Vasil'a Hopka a 250. výročia posvätenia Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Autormi knihy sú dekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty (GBF) PU v Prešove doc. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. a najmladší autor odbornej literatúry na Slovensku Peter Solej ml., študent tretieho ročníka Gymnázia v Medzilaborciach.

Ide o reprezentačnú publikáciu, ktorá encyklopédicky priblížuje byzantské sakrálné umenie gréckokatolíkov žijúcich na Slovensku. Slávost' sa začala archijerejskou svätou liturgiou v prešovskej gréckokatolíckej katedrále, ktorú slávil prešovský eparcha Mons. Ján Babjak SJ, košický apoštolský exarcha Mons. Milan Chautur, CSsR., titulárny biskup abritský z Pražského apoštolského exarchátu Mons. Eugen Kočiš, protosynkel Košického apoštolského exarchátu Vladimír Tomko, synkel Prešovskej eparchie pre Rušinov Peter Pavel Hal'ko, OSBM a ďalší knazi.

Ponukate ľuďom slovo o Kristovi, o gréckokatolíckej cirkvi. Modlim sa, aby toto slovo padlo do úrodnej pôdy."

Po svätej liturgii slávostná prezentácia pokračovala v priestoroch Gréckokatolíckeho biskupstva prehliadkou novozriadenej expozície o histórii Prešovskej eparchie, recepciou a autogramiadou.

Záštitu nad projektom vydania a prezentovania tejto knihy prevzali Michal Kováč, bývalý prezident SR, Ivan Mikloš, podpredseda vlády a minister financií SR, Pál Csáky, podpredseda vlády SR pre európske záležitosti, ľudské práva a národnostné menšiny, Rudolf Chmel, minister kultúry SR, Mons. Ján Babjak SJ, prešovský eparcha a Mons. Milan Chautur, CSsR, košický apoštolský exarcha.

Knihu vydala GBF PU v Prešove. ThDr. Ľubomír Petrik, PhD.

Marián Milčák

Zima

za bránou reči
zretelná ako paláce v dialkach
prešlapuje
nesmiernosť

možno nás zblížia belasé výšky
jas v ktorom spievajú mŕtvi
možno nás zblíži krv v snehu
sklonené šíje zvierat ľadové oči
rýb v ktorých sa uvidíme
nahí

Úspech na doskách, ktoré znamenajú svet ...

V rámci 22. ročníka festivalu Nová Slovenská hudba sa predstavilo bratislavskej verejnosti v dvoch predstaveniach Študentské hudobno-výchovné divadlo PU v Prešove, Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied, s umeleckou vedúcou PhDr. Tatianou Pirnikovou, PhD.

19. november 2004/piatok A4 – nultý priestor (V klub) Bratislava Študentské hudobno-výchovné divadlo PU v Prešove

Juraj Hatrik: Ach, jak mi je svet spútaný..., Balady o dreve. Námet a hudba: Juraj Hatrik. Scénár, dramaturgia: Alžbeta Verešpejová. Hudobná spolupráca: Tatiana Pirniková. Scénická spolupráca: Adela Mitrová, Miron Pukan. Výtvarná spolupráca a kostýmy: Anna Cuperová. Režia: Mária Kuderjavá. Hrajú: študenti Katedry hudby FHPV a žiaci Základnej umeleckej školy M. Moyzesu Prešov.

Sprivedomým slovom uviedol J. Hatrik poslucháčov do deja, ktorý sa odohráva na javisku. Ozrejmil divákom, že „Balady o dreve“ im porozprávajú zrozumiteľný príbeh, presnejšie povedané tri krátke príbehy, tri pohľady na drevo. Drevo, ako šťastie, radosť, láska. Drevo, ako bolesť, smútok, smrť. „Opona sa zdvíha“.

Ach, jak mi je svet spútaný... - cyklus pre soprán, husle, violončelo, ženské vokálne trio voľne podľa slovenských ľudových nápevov zo zbierky B. Viskupovej. Cyklus bol do dramaturgie vystúpenia zaradený na úvod, prinášajúc sústredenie zamyslenie. Javisková stránka stojí na dvoch pilieroch: na smútiacej dievčine (E. Safaničová, husle, soprán) v hudobnom dialógu s mužskou postavou (Mgr. M. Michelčík, violončelo) a na ženskom vokálnom triu, symbolizujúcom kolobeh života. Soprán disponuje peknou farebnou lyričkou vrstvou zodpovedajúcou profilu postavy. Hlasová škala zvýrazňuje energiu tónu a jasné artikuláciu. Vokálne trio (pedagogické vedenie PaedDr. M. Polohová) znie farebne sýto, technicky pevne. Rezervy sú v práci s dynamikou a výrazom. Po zvládnutí čistej intonácie, resp. vyčistení drobných nuansov v hudobnom prejave obidvoch protagonistov (husle, violončelo), cyklus dosiahne celkovú kompaktnosť.

Balady o dreve - hudobno-scénický projekt na motívy rozprávky M.

Ďuričkovej Janko Polienko, poviedky A. P. Čechova Rotschildove husle a novely R. Bradburyho A tak zomrela Riabouthchinska. Balady sú koncipované už ako sled súvisiacich príbehov, ktoré spája najmä téma a tou je drevo. Odohráva sa v priestore s minimom rekvizít, ktoré umožňuje účinkujúcim sústrediť sa na tému jednotlivých postáv a využiť na ich stelesnenie najmä pohyb a gesta. Účinkujúci využívajú intonáciu reči, ktorá sa pohybuje od šepotu a pokoja až po emocionálne zvýraznenie modulácie hlasu. Hudobná reč „hráčov orchestra“ (husle, violončelo, gitara, klavír, flauta, zvonkohra, bicie) obohacuje zážitky príbehu:

Janko Polienko - prvý príbeh hudobno-dramatického celku, v ktorom ožíva vďaka lásku a túžbe osamejlej mamky malý človečik, vystrúhaný z dreva. Každý účinkujúci hľadá svoj výraz, aby stvárnil to podstatné, čo vyžaduje dramaturgická predloha. No Janko Polienko (M. Pirník), postava stvárená detským protagonistom je iný. Akoby vystupoval zo svojej postavy. Najprv ožíva ako „drevo“, podľa určitého presného kontextu príbehu. Každým novým obrazom oživuje „drevo“ tak prirodene, že stáva sa samým sebou.

Rotschildove husle - pred-diváckmi sa odvija príbeh lakového obchodníka Jakova truhlára, ktorého predsa len povznáša jeho láska k husliam. Až na sklonku života, keď zomiera jeho žena, konečne pocíti

potrebu urobiť niekoho šťastným. Daruje svoje husle židovi Rothschildovi. V tejto poviedke zaznievajú akoby len útržky z celkovej hudobnej predlohy, ktorými hudobníci dokresľujú niektoré scény, čo zodpovedá celkovej atmosfére deja. Výrazným prejavom, technickým arzenálom dominuje huslista (S. Baláz), ktorý vkladá do hudby, pekný tón, jemnosť a ušľachtilosť, pri ktorom sa môže divák nechať unášať touto interpretáciou. Veľmi zručne sa na hudobnom obraze podielá sólová flauta (J. Majerníková) s hráckym nadhľadom a pôsobivým tónom.

A tak zomrela Riabouthchinska - je vyjadrením lásky, ktorá obmedzuje a spôsobuje bolest'. Eskamotér Fabian si po strate milovanej bytosť vyrobi bábku na jej obraz. Nedokáže reálne spracovať tento fiktívny pocit a zabija človeka. V tomto príbehu zaujme „tanečný part“ obidvoch hlavných predstaviteľov - Fabiana (J. Lorencovič) a Riabouthchinskéj (N. Sláviková). Výrazovo pohybovajúcia Riabouthchinska upúta v jednotlivých sekvenciách najmä narábaním s detailmi tanečných variácií a gest, prít'ažlivosťou v pohyboch, gradáciou a snahou o dôslednú prezentáciu postavy. Veľmi sugestívne dotvára pointu príbehu hudobná kreácia saxofonistu (M. Garbera). Svo-

jím plným, kultivovaným tónom, nevšieravou improvizáciou zvýrazňuje pocity Eskamotéra Fabiana a vziahe diváka zamyslieť sa nad jeho osudem.

V baladách o dreve sa stretli tri „garnitúry“ účinkujúcich. Vysokoškolski pedagógovia, študenti vysokej školy a žiaci umeleckej školy. Symbióza tohto zloženia dodáva tomuto hudobno-scénickému projektu sviežosť, účinkujúci sa dobre doplniajú, zachovávajú jednotný prejav. Režisérka sa pokúsila spojiť účinkujúcich v magickom priestore, ktorý voláme divadelná sála, resp. dosky, ktoré znamenajú svet, aby pocili si silu (zvlášť detská časť súboru), ktorú dáva „herec“ divákovi, keď ho počúva, vníma, keď s ním prežíva jednotlivé obrazy, repliku, hudbu.

Ohlas na umelecký zážitok nenechal na seba dlho čakať. Študentské hudobno-výchovné divadlo dostalo po predstavení ponuku uviesť Balady o dreve na európskom kongrese pre hudobnú pedagogiku, ktorý sa má uskutočniť v dňoch 12. až 15. mája 2005 v Prahe.

Telegram: Úspech Stop Uznanie publiká Stop Umelecký dojem slušný Stop Technická realizácia na úrovni Stop Ďakujeme Stop Blahoželáme Stop.

Nové prírastky do rodiny umeleckých súborov PU

Popri hlavnom poslaní PU v Prešove - poskytovaniu vysokoškolského vzdelávania a tvorivom vedeckom bádaní, majú študenti možnosť realizovať sa v umeleckej činnosti.

Dôkazom vysoko kultivovaných a umeleckých hodnotných prejavov umeleckej kreativity univerzity je existencia umeleckých súborov.

Zriadená je Rada pre umeleckú činnosť PU ako stály odborný orgán so zameraním na rozvoj umeleckej a kultúrnej činnosti študentov PU. Súčasťou rady sú umelecké súbory univerzity, ktoré majú za cieľ zdržovať dobrovoľných záujemcov o umelecké aktivity v odboroch hudba, spev, tanec, divadlo a umelecké slovo. Prezentujú svoju činnosť

na rôznych podujatiach: akademické vysokoškolské súťaže, prehliadky, festivaly, verejné vystúpenia, televízne a rozhlasové nahrávky.

Jednotlivé fakulty PU sú odbornými garantmi umeleckých súborov - Fakulta humanitných a prírodných vied: vysokoškolský folklórny súbor Torysa, komorný orchester Camerata Academica, ženský spevácky zbor Juventus paedagogica, Filozofická fakulta: študentské divadlo, Pedagogická fakulta: miešaný spevácky zbor Nostro Canto, Piano – Vocal, Pravo-

slávna bohoslovecká fakulta: spevácky zbor, Gréckokatolícka boho-slovenská fakulta: spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca.

Na svojom októbrovom zasadnutí predložila rade doc. Mgr. art. Irena Medňanská, CSc., vedúca Katedry hudby FHPV návrh na prijatie nových súborov. Ide o akordeónové kvarteto, ako zložku súboru Camera Academica a študentské hudobno-výchovné divadlo. Obidva umelecké súbory sú v gescii Katedry hudby FHPV.

Akordeónové kvarteto existuje na katedre hudby od roku 2000. Členmi sú nástrojovo najtalentovanejší

akordeónisti. V repertoári súboru sú skladby rôzneho žánrového zamernia. Umeleckými vedúcimi sú doc. Mgr. art. Irena Medňanská, CSc. a externý pedagóg Mgr. Kobelák.

Študentské hudobno-výchovné divadlo sa zaobráva pripravou a realizáciou hudobno-dramatických a polyestetických projektov, pri ktorých spolupracujú viaceré umelecké odbory a vekové kategórie: hudobníci s divadelníkmi, tanečníkmi a výtvarníkmi; študenti s deťmi; účinkujúci s divákmami.

Stranu pripravil:
PhDr. Vilim Tarjányi,
tajomník RUČ PU

VEL'KÝ UNIVERZITNÝ PLES
Opäť po roku

Kde? **MESTSKÁ HALA**
 Kedy? **29. január 2005
 19.00**

Moderátor: **VILO ROZBORIL**

A. BABJAKOVÁ
Martin Krausz
Diabolský climbal
Real LINE

LUDOVÁ HUDA
Musica Historica
Gitarové TRIO
music from: Eriko
Mažoretky

Atrakcia: Salaš u Franka /SL/, VIDEOPROJEKcia

Predpredaj: Starý Intrák - 427
Jožo - 0902 899 320
Erik - 0907 143 168

Cash: 399,- /+ DAŇ z omeškania - 499,- 599,-/

Zápisku z cesty za Čechovom v Čechách

Cas plynne magicky a rýchlo. Rozkvitnutý jún strieďa zasnežený november. A tak ako deň strieda noc, leto zimu, tak sa v našom akademickom svede striedajú vedecké podujatia a stretnutia.

Neuplynulo ešte ani pol roka od konferencie organizovanej pri príležitosti 50. výročia založenia Katedry rusistiky a translatológie (KRT) FF PU v Prešove a široká rusistická obec sa v dňoch 26. - 27. novembra 2004 opäť stretla, ale už na inom mieste - v zlatej stotevžatej Prahe. Tentokrát na vedeckej konferencii, ktorá sa konala pri príležitosti 100. výročia od úmrtia nezabudnuteľného ruského prozaika a dramatika A. P. Čehova.

Konferenciu otvorili v mestskej knižnici Klementinum, a to vernisážou výstavy Čechov v Čechách. Mali sme jedinečnú možnosť oboznámiť sa s interpretáciami najvýznamnejších Čechovových drám z pohľadu českých režisérov.

Na organizáciu konferencie sa podielali Katedry rusistiky Karlovej univerzity (KU) a Česká asociácia rusistov. Samotná konferencia prebiehala na Pedagogickej fakulte KU, kde vystúpili so svojimi odbornými príspevkami aj vedúci KRT FF PU prof. PhDr. Jozef Sipko, CSc. a doc. PhDr. Andrej Antoňák, CSc.

Konferencia bola súčasťou našej pôdľahovej exkurzie, počas ktorej sme navštívili najvýznamnejšie historické pamiatky a poznaťvali malebné základne metropoly na Vltave.

Exkurziu sme začali prehliadkou areálu Pražského hradu, ktorým nás sprevádzal pán Šlepecký a za to mu patrí vďaka. Nezabudli sme však ani na Staromestské a Václavské námestie a iné architektonické pamä-

tihodnosti Prahy. Večery patrili kultúrnym a spoločenským podujatiám, ako napr. vystúpenia Ruského hudobného salónu v Čiernej labuti. Program sa niesol pod taktovkou Jiřího Klapku. Svoje umenie nám prezentovali Irina Burcevová, Natália a Alexander Šonertovci a host'om programu bola šansoniérka Tatiana Vemjanová.

„Ked' v prvom dejstve visí na steňe puška, v poslednom musí vystreliť,“ písal dakedy Čehov. Tak ako nás „privítal“ na otvorení konferencie, tak sa s nami v posledný večer „rozlúčil“ na doskách divadla Vio-la predstavením Tisíc a jedna vášeň. Divadelné predstavenie bolo syntézou šiestich Čechovových poviedok a známej jednoaktovky Medved'.

Táto netradičná experimentálna dramatizácia bola d'alším nezabudnuteľným zážitkom.

O organizáciu a celý nás zaujímavý program sa postarali Mgr. Svetlana Kalousková - Šlepecká a Mgr. Jiří Klapka, za čo im so srdcā d'akujeme. Práve oni prispeli k tomu, že sme sa v Prahe cítili prijemne a mali sme chut' tam zostať. Čas však neúprosne plynne. „Byť kráľom času, nepoznali by sme, čo je to lúčenie, tak zdvíham ruky, vzdávam sa bez súl, život je veľké umenie.“ (P. O. Hviezdoslav)

Magda Pribulová, Alena Blichová, študentky 5. ročníka KRT FF PU, odboru prekladateľstva a tlmočníctva

Štyri otázky

Mgr. Tatiane Pirníkovej, PhD., odbornej asistentke na Katedre hudby FHPV

Ako sa formoval Tvoj vzťah k hudbe?

- Neviem posúdiť, čo zásadného sa v mojom detstve udialo, že som sa rozhodla bližšie zaoberať práve hudbu. Pochádzam z malého mestečka Medzilaborce, kde pravdaže nie je divadlo, opera ani filharmonia. Neboli to teda oslúhujúce „pohladenia múzy“, ktoré by ma vábili svoju veľkolepostou, skôr nenápadné avšak láskavé dotyky so všetkým, čo je v hudobnom a vôbec umeleckom elementárne. Každodenne som sa túlala po chodbách tamojšej ZUŠ-ky (vtedy Ľudovej školy umenia) a využívala výsadu nakuknúť do ktorýchkolvek dverí - moja mama bola totiž učiteľkou v tejto škole. Môj záujem sa postupne sústredil na klavír, využíval som hru na tomto nástroji na Konzervatóriu vo Košiciach a neškôr Hudobného teória na HTF VŠMU v Bratislave, kde moje ďalšie umelecko-pedagogické zameranie inšpirovali princípy hudobno-výchovnej práce môjho profesora - hudobného skladateľa Juraja Hatrika.

Od októbra 2004 bolo Študentské hudobno-výchovné divadlo začlenené do Rady pre umeleckú činnosť PU v Prešove. Môžeš stručne charakterizať náplň a zameranie súboru?

- Myšlienka založiť súbor vzišla z potreby časovo i obsahovo rozšíriť semináre Hudobných dielni, ktoré už niekoľko rokov vediem na Katedre hudby. Práve v rámci nich vznikli viaceré hudobno-dramatické celky, integratívne umelecko-pedagogické projekty, určené det'om a mladým divákom, ktoré sú založené na spolupráci viacerých umeleckých odborov (hudobný, výtvarný, dramatický, tanecný) a viacerých inštitúcií (katedra hudby, katedra estetiky, literárno-dramatický odbor ZUŠ, výtvarný odbor ZUŠ, folklórny súbor, divadlo atď.). Projekty násmerované det'om a mladým divákom predstavujú akúsi alternatívu, oživenie v problematike tradicionalisticky ponímaných výchovných koncertov pre školy. Činnosť súboru sa preto nebude sústreďovať len na vytváranie finálnych, reprezentatívnych javiskových tráarov. Tým, že priamo integruje prácu študentov s det'mi rôznych vekových kategórií, prináša budúcim pedagógom množstvo konkrétnych návrhov, didaktických riešení, ktoré môžu neskôr sami v rámci vlastnej hudobno-pedagogickej praxe uplatniť. V duchu principov polyestetického modelu výchovy je filozofiou takto poňatej „workshopovej“ práce

hľadať autentický vzťah k umeleckému dielu, poznávať a odhalovať princípy umeleckej tvorby a zároveň sa vlastnou produkciu spolupodieľať na vytváraní nového umeleckovýchovného celku.

Spomínaš, že členmi súboru sú aj deti. Ako sa robí ich výber?

- Známy hudobný pedagóg a skladateľ Carl Orff hovoríval, že v každom dieťati je kúsok hudobného nadania. Žiadom výber talentov sa u nás nekoná. Kontaktujeme sa s deťmi, ktoré táto tvorivá práca zaujme a oslovi. Postupne pocítia, že im dáva slobodný priestor pre sebavyjadrenie, začnú byť hrdí na to, že ich vlastný vklad do spoločného celku je dôležitý. Rovnako poznanie prináša táto práca aj zúčastneným študentom a to je v dnešnej „nalinikovanej“ dobe, myslím, značne veľa.

Akými projektmi ste sa doposiaľ predstavili verejnosti?

- Prvým uceleným javiskovým projektom boli Bajky o Levovi - spevohra J. Hatrika na motívy Ezopových bájok (školský rok 2001/2). Zaujímavým na nej bol z hudobného hľadiska predovšetkým netradičné spracovanie Ľudovej melodiky. Pripravené boli dve verzie, jedna výpravnejšia - s takmer 30 účinkujúcimi, druhá komornejšia - upravená do podoby výchovného koncertu. Ďalším pripraveným celkom bola hudobná rozprávka Príbeh o Janovi na motívy Ľudových piesní prinášajúca reťaz detských hier (2002/3). Deťom prešovských škôl sme ponúkli kompaktné javiskové spracovanie príbehu Statočného cínového vojáčika, ktorý zhudobil opäť J. Hatrik, v ktorom bolo dominantné práve účinkovanie detí v hlavných úlohach. Posledný hudobno-divadelný projekt Balady o dreve prinášajúci spracovanie troch samostatných príbehov je určený zrelším divákom. Jeho spoločný ideový rámec - posolstvo ľudskosti, túžby, lásky i sklamania - je v príbehoch Janko Polienko (M. Ďuričková), Rothschildove husle (A. P. Čehov), A tak zomrela Ria-bouchinska (R. Bradbury) - vždy inak naplnané. Všetky spomínané projekty vznikli vďaka spolupráci s literárno-dramatickým odborom ZUŠ M. Moyses v Prešove, ktorý pracuje pod vedením PaedDr. Márie Kuderjavej a vďaka pomoci ďalších mojich kolegov.

*Prípravil:
 PhDr. Viliam Tarjányi,
 tajomník RUČ PU*

Olympizmus a olympijská myšlienka v systéme poznatkov a vedomostí mladých generácií

„Nikto nie je porazený a každý je víťaz.“ Presne v tomto coubertinovskom duchu sa nieslo tohtočné celoštátne kolo vedomostnej súťaže vysokých škôl v SR o olympizme. Na pôde novoznáknutej Fakulty športu (FŠ) v Prešove sa konalo 16. novembra t. r. pod odborným dohľadom doc. Vieri Bebečkovej, CSc. Išlo o výsledok vzájomnej dohody Slovenskej olympijskej akadémie (SOA) a PU.

Odbornú porotu, ktorá koordinovala priebeh súťaže a posudzovala pravdivosť poznatkov a vedomostí súťažiacich tvorili predsedia SOA prof. Ján Grexa, ktorý zároveň bol aj predsedom poroty, ďalej doc. Viera Bebečková a Ing. Katarína Feketová.

Na slávnostnom otvorení vedomostnej súťaže sa taktiež zúčastnil prof. Ján Junger, ktorý je toho času poverený riadením FŠ. V otváracom prihovore nezabudol zdôrazniť význam myšlienky olympizmu, olympijskej filozofie, etiky a jej význosť nielen v športe, ale aj v živote ľudu.

Súťažilo osem družstiev z fakúlt vysokých škôl v SR. V prvej časti si súťažiaci preverili poznatky a vedomosti zo starovekých olympijských hier, antických Atén a Olympie ako aj OH Atény 1896 formou písomného testu. Identické súťažné témy

tvorili aj druhú časť, ktorou boli ústne odpovede jednotlivých družstiev na štyri otázky. Súčet bodov získaných v teste a pri ústnych odpovediach určil celkového víťaza. Pre tento rok sa ním stalo družstvo z Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK Bratislava. Na druhom mieste skončilo družstvo FTVŠ UK Bratislava, tretie miesto patrilo Akademii ozbrojených síl Liptovský Mikuláš. Štvrté miesto obsadila FŠ PU Prešov. Vyhľásenie boli dve piate miesta, ktoré patrili Pedagogickej fakulte UMB Banská Bystrica a Univerzite Konštantína filozofa v Nitre. Na siedmom mieste skončila Fakulta humanitných vied UMB Banská Bystrica a posledné ôsme miesto obsadila Pedagogická fakulta PU Prešov.

Počas vyhodnocovania písomného testu prebehla taktiež beseda s olympionikom Petrom Kakašíkom,

účastníkom OH 1992 v Barcelone. Chronologicky priblížil úspechy a neúspechy pôsobenia hádzanárskeho družstva, ktoré na týchto OH obsadilo deviate miesto.

Vďaka patrí všetkým organizátorom, ktorí práve takto formou umožňujú mladým ľuďom rôznych vekových kategórií a študijných odborov vrátiť sa do dôb dávno minulých ako aj súčasných v snahe pochopiť, udržať a odovzdávať ďalším generáciám cubertinovskú štafetu olympizmu. Treba si len želať, aby samotný olympizmus a olympijská myšlienka sa stali skutočnou životnou filozofiou každého človeka a pomáhali harmonickému rozvoju osobnosti človeka s cieľom vytvoriť mierovú spoločnosť, ktorá zachováva ľudskú dôstojnosť. Povedané slovami najvýznamnejšej osobnosti novovekého olympijského hnutia Pierre de Coubertina: „Nech ušľachtile zmýšľanie, ku cti a nezistenosti, ryterský duch, možná energia a mier sú hlavnými potrebami moderných demokracií.“

Karol Lukáč,
poslucháč FŠ PU

Romboid naživo

Už týždeň dopredu oznamovali leták stretnutie literárnych tvorcov a kritikov na akcii nazvanej Romboid Live. Medzi jej najväčšie ďáhaky patril Peter Macsovszky a člen literárnej skupiny Osameli bežci Ivan Štrpka. Ten bol nakoniec úplne opustený bežcom, keďže z Bratislavu prišiel celkom sám - bez kolegov. Akcia bola naplánovaná na desiatu hodinu 9. decembra. Ako je zvykom, začala o desať minút neskôr (organizátori nevyužili ani tradičnú akademickú štvrt'hodinku!), ale zato študenti prichádzali počas celej debyat. Takmer v pravidelných päť minútových intervaloch sa dvere otvárali a publikum bolo zakaždým o dvoch - troch poslucháčov bohatšie. Na úvod sa očitol pred asi päťdesiatimi mladými prívržencami literatúry osamelý bežec, a zároveň aj šéfredaktor literárneho časopisu Romboid I. Štrpka.

Kupujte, čítajte a píšte

Dozvedeli sme sa, že magazín Romboid sa v budúcom roku dožije svojho štyridsiateho ročníka. Toto dielko vychádzajúce v mesiacnej periodicite sa zaobrá slovenským literárnym svetom, ale aj jeho podsvetím. Na jeho stranách môžete nájsť recenzie, štúdie (vhodné na čítanie aj pre tých mimo fach), diskusie, rozhovory, debaty, ľahšie žánre, básne a prózy známych, ale aj začínajúcich autorov. I. Štrpka: „Romboid zachytáva to, čo je a analyzuje to, čo už v slovenskej literatúre bolo. Ponúka priestor pre aktuálne diskusie o literatúre, ktorá vzniká tu a dnes. A čo je dôležité, nie je dielom jedného autora. Medzi jeho usilovných prispievateľov a spolučitateľov patria aj viacerí prednášajúci z Prešovskej univerzity.“ Ročné predplatné časopisu, ktorý môže byť veľmi užitočný aj pri štúdiu, najmä pre študentov literatúry, je 330 Sk.

Debaty, debaty, debaty...

O jedenástej hodine hladina publiká kulinovaťa a postupne ho začalo ubúdať. Do tichého hučania neónových svetiel zneli verše Mariána Milčáka a Valerija Kupku. Atmosféra bola uvolnenejšia, miestnosť občas zaznel smiech. Nasledovala debata o zrozumiteľnosti, resp. nezrozumiteľnosti dnešnej literatúry. Neprítomnosť avizovaného hosta P. Macsovszkeho bola pri rozhovore na túto tému veľkým mŕtvičom. Mnohých totiž zaujímalo práve stanovisko tohto kontroverzného básnika. Nedôčkali sme sa. Možno budúce. I. Štrpka nám potom ponúkol pohľad na obsah deviateho čísla Romboidu, do ktorého patrili aj dve recenzie na novú knihu Stanisłava Rakusa pod názvom Nenapísaný román. Katarína Vavreková, poslucháčka FF PU

Vysokoškoláci na prvom cestnom behu

Pri príležitosti Dňa študentov organizovala Fakulta športu (FŠ) PU Prešov v spolupráci s Olym-pijským klubom regiónu Prešov 1. ročník cestného behu vysokoškolákov. Konal sa 11. novembra a jeho trasa viedla po oboch brehoch Torysy. Celková dĺžka bola 5000 m pre mužov a 3000 m pre ženy.

Po slávnostnom otvorení podujatia povereným prodekanom FŠ Dr. Vin-

centom Lafkom, PhD., pretekári nastúpili na spoločný štart, aby zápolili o najlepšie umiestnenie. Do cieľa dobiehlo 77 pretekárov, z toho 18 vysokoškoláčok, čo bolo najväčším prekvapením samotných pretekov.

Na stupne víťazov u mužov vystúpili: 1. J. Tomeček (Obecný úrad Tulčík) 17:55,62, 2. T. Smorada (FŠ PU) 18:24,85, 3. P. Partila (FHPV PU) 19:12,74. U žien bolo poradie:

1. J. Hintnausová 11:48,37 min., 2. B. Jurinová (obe FŠ PU) 11:48,91, 3. L. Hudáčková (FHPV) 11:50,72. Prví traja v oboch kategóriach dostali vecné ceny a dip-lomy. Víťazi sa stali držiteľmi putovného pohára venovaného Olympijským klubom Prešov.

Za úspešnú reprezentáciu univerzity všetkým zúčastneným srdečne blahoželáme.

dr. J. Maľcovský, CSc., FŠ PU

Dvojmíľový beh mieru

Dráha atletického štadióna PU bola 19. októbra dejiskom tradičného dvojmíľového behu mieru (3218 m). Podujatie sa uskutočnilo za účasti 32 bežcov, ktorí zápolili v piatich vekových kategóriách. Preteky organizačne pripravil atletický klub Slávia PU Prešov.

Po skončení pretekov na stupeň víťazov nastúpili títo pretekári: do 39 rokov J. Tomeček (Obecný úrad Tulčík) 10:31,0 min, 40-49-roční P. Franko 11:22,0, 50-59-roční J. Hrušovský (oba jazy Klub rekreačného behu Prešov) 11:27,0, nad 60 rokov J. Dobák (Slávia PU Prešov) 15:02,0. Najrýchlejšou v kategórii žien bola T. Tomčová (ZVL Prešov) 14:36,0 min. (jm)

Šachisti hrali o Putovný pohár dekanu FHPV

Šachový oddiel Slávia PU usporiadal 17. novembra 4. ročník turnaja o Putovný pohár dekanu FHPV v rapid šachu. Zúčastnilo sa ho 22 hráčov - študentov, zamestnancov PU, členov šachového oddielu TJ Slávia PU. Po piatich kolách si víťaznú trofej odniesol Štefan Kendi, poslucháč UPJŠ z Košíc. Získal 4 body, takisto ako druhý v poradí Ján Sabol z domáceho klubu, ktorý mal horšie pomocné hodnotenie. Tretí skončil minuloročný víťaz, nádejny prešovský hráč Maroš Kovalčík. Turnaj bol vitaným spistem sviatku Medzinárodného dňa študentov a jeho účastníci si slúobili, že o rok sa znova stretnú.

Pavol Čisárik

Úsmievna bodka za Vianocami

Turnaj ku Dňu študentstva vyhralo po tretíkrát družstvo Egeru

V hale PU sa 15. a 16. novembra uskutočnil už deviaty ročník medzinárodného turnaja v hádzanej vysokoškoláčok z príležitosti Dňa študentstva. Záštitu nad podujatím mal rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Tretíkrát sa na tomto jedinečnom podujatí tešili z prvenstva hádzanárky Egeru pod vedením trénera a pedagóga Árpáda Bocza. Reprezentantky PU skončili na druhnej pozícii.

„Turnaj vysokoškoláčok z príležitosti Dňa študentstva splnil športové aj spoločenské očakávania,“ podčiarkol zakladateľ podujatia, vysokoškolský pedagóg a tréner profesor Rudolf Horváth. „Všetky tímy sa prezentovali veľmi solidnou športovou výkonnosťou. Najvyrovnanejšie výkony aj najlepšiu kvalitu preukázali hádzanárky Egeru - vo všetkých troch dueloch suverenne zvíťazili. Športová hodnota turnaja bola o to výraznejšia, že družstvo Egeru patrí medzi spičkové druholigové maďarské tímy.“

Podujatie v hádzanej v rámci slovenských vysokých škôl organizujeme len my a aj v tom je jeho jedinečnosť. V dnešnej ekonomickej situácii nie je jednoduché pripraviť také medzinárodné podujatie. Preto d'akujem všetkým, ktorí nám vyšli v ústrety a turnaj podporili.“

PU Prešov - PF Eger 14:20 (10:10), PU: Z. Bernátová, Svitková - Mydlová 1, Andrejaninová, Molitorisová, Gállová 1, Novická, Ondo-Eštaková, Haščáková 7/3, Bačová 1, Kundrátová 4/1, Mikulášiková. Najviac gólov za Eger: Ančsin 7, Bacsa 5/1, Hollóné 5.

PU Prešov - AZS-AWF Krakov 25:20 (14:7), PU: Z. Bernátová,

Svitková - Novická 5, Kundrátová 6/2, Bačová, Mikulášiková 3, Andrejaninová, Čeklovská, Haščáková 7/1, Ondo-Eštaková, Gállová 2, Molitorisová 1, Jakubčáková 1. Najviac gólov za Krakov: Studzińska 5, Zieba 4, Wandas 3.

PU Prešov - UKF Nitra 30:21 (15:12), PU: Z. Bernátová, Svitková - Andrejaninová 1, Kundrátová 3, Mikulášiková 2, Jakubčáková, Bačová, Gállová 8, Mydlová 1, Molitorisová 1, Novická 4, Čeklovská, Haščáková 10. Najviac gólov za Nitru: Hýllová 11, Dekanová 3, Mesárošová 3.

Nitra - Krakov 19:22 (7:12), Hýllová 10/5, Dekanová 4, Mesárošová 3 - Studzińska 6, Zieba 4, Stepien 4, Nitra - Eger 24:32 (10:16), Hýllová 7/4, Mesárošová 6, Dekanová 5 - Ančsin 11, Erdélyi 6, Kovács 4, Körösi 4, Eger - Krakov 24:19 (14:9), Szűcs 7/1, Ančsin 7, Hollóné 4 - Studzińska 6, Zieba 5/3.

Poradie: 1. Eger 6 bodov, 2. PU Prešov 4, 3. Krakov 2, 4. Nitra 0.

Najlepšia brankárka turnaja: Erika Török (Eger), najlepšia hráčka: Ewa Studzińska (Krakov), najlepšia strelkyňa: Hýllová (Nitra) - 28 gólov. Miss turnaja sa stala Martina Mikulášiková (PU Prešov).

Michal Kudla medzi päťdesiatnikmi

Michal Kudla, bez ktorého si prešovský mužský volejbal nemožno, ani predstaviť, oslávil nedávno abrahámoviny. Jubilant pôsobí ako tréner a organizátor volejbalového života v metropole Šariša štvrt'storočie. Jedinečné sú jeho úspechy ako mládežnického trénera. Na prešovskom mužskom volejbale nechal významnú pečať - veľkou mierou sa pričínuje o to, že v posledných rokoch patrí Volejbalový klub PU Prešov medzi najlepšie na Slovensku. Podielal sa na organizovaní významných volejbalových podujatí v tomto meste - len v roku 2004 to boli zápasy Európskej ligy a majstrovstvá Európy žien do 19 rokov. Slovenská volejbalová federácia má v nom garanta, že všetko funguje na jednotku. Michal Kudla bol aj trénerom slovenskej juniorskej reprezentácie. Svojou erudovanosťou a prístupom vychoval v Prešove viacerých reprezentantov.

„Ako žiak som s volejbalom začal v ZŠ vo Svidníku,“ spomína na to, kde sa rodil jeho vzťah k tomuto športu. Za Svidník hral divíziu. Po maturite v roku 1974 ho prijali na FTVŠ UK v Bratislave, kde študoval volejbal - trénersky smer. Štúdium absolvoval u olympionika Bohuša Goliana. „Po vojenčine som mal viaceru ponúk a rozhodol som sa pre tréningové stredisko mládeže v kategórii chlapcov v Prešove,“ pripomína svoje rozhodnutie, ktoré ho natrvalo ukotvilo v tomto meste.

V Prešove nastúpil ako tréner z povolania v Tatrade. Prevzal post po profesorovi Jánovi Košťálikovi, ktorý podľa jubilanta urobil veľký kus práce. „Možno povedať, že položil základy mládežnického volejbalu v Prešove,“ zdôrazňuje. V TSM prišli za éry M. Kudlu veľmi úspešné roky, získali niekoľko titulov. „Situácia v prešovskom volejbale však vtedy bola taká, že mládežníkom sa darilo a muži sa trápili v krajských majstrovstvach. Boli rozriešení

v troch kluboch a vlastne hráči, ktorí vychádzali z liahne Tatranu, išli do iných klubov. V roku 1986 vyšše orgány rozhodli, že volejbal pôjde do VUKOVa. Vtedy som družstvo prevzal ja,“ konštatuje ďalšiu zmenu vo svojom živote. Hned v prvom roku postúpili do národnnej ligy. Neskôr však opäť sa vrátil k mládežníkom a pre prešovský mužský volejbal nastali roky trápenia.

„Nakoniec sa podarila veľká vec - volejbal sa dostal na akademickú pôdu. Myslím si, že volejbal je šport s vysokoškolskou tradíciou,“ podčiarkuje podstatu, prečo napokon aj on sa vrátil k mužskému volejbalu v Prešove. Z najnovšej veľmi dobréj situácie vo VK PU má jubilant veľmi dobrý pocit. „Teší ma, že muži pod vedením môjho odchovanca Richarda Vlkolinského získali medailu. Dokážeme si vybudovať mužstvo z vlastných hráčov, ukazuje sa, že táto cesta sa určite vyplatí,“ uzatvára.

Sportové aerobičky Slávie PU získali Slovenský pohár

V Bratislave bolo v prvú decembrovú nedel'u druhé a zároveň finálové kolo Slovenského pohára v športovom aerobiku. Skvele si na nom počíname športové aerobičky Klubu gymnastických športov (KGŠ) TJ Slávia PU.

V súťaži trojice junioriek v druhom kole zvíťazili Prešovčanky Tamara Ferencová, Miroslava Gumanová, Petra Tomková. Stali sa aj víťazkami Slovenského pohára 2004, z čoho mali veľkú radosť. Spokojná bola aj ich trénerka doc. PhDr. Kvetoslava Perečinská, CSc.

V súťaži trojic žiačok dosiahli Prešovčanky Ivana Famérová, Ivana Kundľová, Nikola Karšayová striebornú poziciu a aj v celkovom hodnotení Slovenského pohára 2004 im patrila druhá priečka. Druhé družstvo Slávie PU Prešov v zložení Zuzana Lukáčová, Klára Hudáková, Michaela Šmeringaiová skončilo v druhom kole aj v celkovom hodnotení SP na šiestom mieste.

Zlepšili sa aj seniorské reprezentantky PU. Na štvrtnej pozícii skončila Zuzana Korkobcová - len jedna desatina ju delila od tretieho miesta, piata bola Júlia Mandulová.

Členky KGŠ Slávia PU boli úspešné aj na novembrových majstrovstvách Slovenska športových gym- nastiek v Košiciach. V kategórii senioriek si striebornú medailu vybojovala Tamara Ferencová, na bronzovej pozícii skončila Zuzana Korkobcová. V súťaži junioriek bola Alžbeta Segedyová piata - na preskoku dosiahla prvenstvo, Jana Marinicová skončila ôsma - v preskoku jej patrila druhá priečka.

Volejbalisti VK PU Prešov sú lídrami extraligy a vo finále Slovenského pohára

Veľmi dobre si v extralige volejbalistov počínajú hráči Volejbalového klubu PU Prešov. V doterajšom priebehu extraligy pod vedením trénera Jaroslava Vlka vyhrali trinásť stretnutí a prehrali len súboj so Zvolenom. Stali sa lídrami najvyššej súťaže a plnia tak cieľ, ktorý si dali pred začiatkom ročníka 2004/2005 - postúpili do finále play off.

Jaroslav Vlk doterajšie účinkovanie svojich zverencov hodnotí takto: „S postavením v tabuľke môžem jednoznačne vyslovíť spokojnosť. Naša hra však ešte nie je optimálna, stále ju cizelujeme. V každom zápasе sa vyskytne nejaká herná vec, ktorú treba zlepšovať. Takže nás čaká dosť práce. Treba nám aj nájsť čo najúdernejšiu šestku, ktorá by sa dokázala presadiť v ľahkých zápasoch. Tiež pracujeme na zlepšení prihrávky.“

Výsledky VK PU Prešov v základnej časti extraligy: Humenné 3:0 (v), Stará Ľubovňa 3:0, Žilina 3:0 (v), Stará Ľubovňa 3:0 (v), VKP Bratislava 3:2, Malacky 3:1.

V minulých dňoch si volejbaloví reprezentanti PU zaknihovali ďalší historický úspech - vybojovali si účasť vo finále Slovenského pohára. Rozhodujúci pohárový duel sa uskutoční šiesteho januára v Hnúšti. Prešovčania sa v nom stretnú s Púchovom. Medzi sviatkami absolvovujú naši extraligisti turnaj v Poľsku. Nadstavbová časť v skupine o 1. až 6. miesto sa začne 8. januára 2005.

Stranu pre časopis PU pripravil: Ján Jacoš, Prešovský večerník

Informácia o zamestnávaní študentov univerzít a vysokých škôl SR v SRN počas letných prázdnin v školskom roku 2004/2005

PREDPOKLADY NA ZAMESTNANIE

O zamestnanie v Spolkovej republike Nemecko (SRN) sa môžu uchádzať študenti univerzít a vysokých škôl v SR, ktorí:

- majú štátu príslušnosť SRN, (majú občiansky preukaz SR)

sú študentmi denného štúdia a imatrikulovaní na univerzitách alebo vysokých školách, okrem študentov posledných ročníkov a dialko-vých študentov,

• majú dobré až veľmi dobré znalosti nemeckého jazyka (štúdium jazyka min. 4 roky je podmienkou, inak Centrála pre sprostredkovanie práce v Bonne nebude žiadost akceptovať), pracovné skúsenosti a záujem vykonávať sprostredkovane zamestnanie v pracovných činnostiach, o ktoré sa zaujmajú,

- majú vek od 18 do 35 rokov.

• zamestnanie budú vykonávať minimálne 2 mesiace a maximálne 3 mesiace, a to v čase trvania letných prázdnin na vysokej škole alebo univerzite, ktorú študent navštevuje,

- sú flexibilní.

• pokračujú v štúdiu po skončení semestrálnych prázdnin,

• ak sa študent zdržuje v SRN ako turista alebo návštěvník neoprávňuje ho to k tomu, aby si hľadal prácu sám, nakoľko mu môže byť sprostredkovaná len prostredníctvom Centrály pre sprostredkovanie práce v Bonne.

Ponuka pracovných miest je spravidla v pomocných pracovných činnostiach v hoteloch, a reštauráciach, ďalej v systémovej gastronomii, polnohospodárstve, upratovacích firmách a v určitých oblastiach priemyslu.

POSTUP PODÁVANIA A VYBAVOVANIA ŽIADOSTI

Študenti, ktorí majú dohodnuté zamestnanie u zamestnávateľa v SRN postupujú nasledovne: Študent sa musí čo najskôr skontaktovať s nemeckým zamestnávateľom a informovať ho, aby sa obrátil na Centrálu pre sprostredkovanie práce v Bonne (Zentralstelle für Arbeitsvermittlung - ZAV), kde má nemecký zamestnávateľ nahlásiť menovitý zoznam študentov SR, ktorých chce počas letných prázdnin 2005 zamestnať (možné od 1. 10. 2003 do vyčerpania stanoveného limitu ZAV). ZAV mu zašle potrebné tlačívá k vybaveniu zamestnania študenta v SRN spolu s kompletou a podrobou informáciou ako ďalej postupovať pri zamestnaní študenta počas letných prázdnin. T. zn., že študenti, ktorí majú predbežný pracovný prísľub od ne-

meckého zamestnávateľa si NEPO-DÁVAJÚ žiadosť cez Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislavе.

Študenti, ktorí nemajú dohodnuté zamestnanie u zamestnávateľa v SRN postupujú nasledovne: všeobecne informácie o podmienkach zamestnávania poskytuje študentom PU v Prešove v Študentskom servisnom centre PU PhDr. Daniela Palačáková, ktorá je kontaktnou osobou pre spoluprácu s ústredím práce pri sprostredkovani zamestnania študentom počas letných prázdnin do SRN.

Pre študentov, ktorí nemajú dohodnuté zamestnanie v SRN, resp. nemajú predbežné prísľuby na zamestnanie od nemeckých zamestnávateľov sa výberové pohovory z nemeckého jazyka v školskom roku 2004/2005 neuskutočnia.

Výber študentov bude prebiehať nasledovným spôsobom:

Pre PU v Prešove je určený limit 22 študentov, ktorí môžu obdržať potrebné tlačívá a môžu sa uchádzať o letnú brigádu v SRN. Hlavným kritériom výberu je znalosť nemeckého jazyka. Študent, ktorý má záujem o letnú brigádu si vyžiada u kontaktnej osoby tlačivo Potvrdenie o znanosti nemeckého jazyka (Bescheinigung über Deutschkenntnis), tlačivo si dá potvrdiť učiteľom na škole, profesorom na univerzite, jazykovej škole, Goetheho inštitútu, v prekladateľskej agentúre. Potvrdené tlačivo odovzdá spolu s kópiami certifikátov kontaktnej osobe na svojej škole a tá mu obratom vydá na vyplnenie dve tlačivé žiadosti a dvakrát imatrikulačný doklad. Po ich riadnom vyplnení študent odovzdá naspäť kontaktnej osobe na vysokej škole/univerzite vyplnené tlačívá žiadosti a 1x originál imatrikulačného listu.

Pokiaľ žiadosti budú neúplné, kopirované a pod., kontaktná osoba žiadost stornuje a dá možnosť uchádzať sa o letnú brigádu študentovi ďalšie mu v poradí.

Kontaktné osoby zozbierané a kompletné podklady odovzdajú zamestnancom ústredia práce sociálnych priamu na adresu študentov. Študenti oznamia obratom na priloženom tlačive či prijímajú alebo neprijímajú ponúkané pracovné miesto.

Úspešnosť sprostredkovania letnej brigády závisí od záujmu/ponúk nemeckých zamestnávateľov, a teda Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava nemôže toto sprostredkovanie garantovať!!!

Podklady k sprostredkovaniu práce cez letné prázdniny do SRN pre študentov, ktorí nemajú dohodnuté zamestnanie v SRN:

- 2x žiadosť vyplnenú v nemeckom jazyku,

- 2 aktuálne fotografie veľkosti ako na pas,

• 2x imatrikulačný doklad (originál a kópia), vyplnený v slovenskom i nemeckom jazyku, potvrdený vysokou školou/univerzitou (1 exemplár originálu sa predkladá so žiadostou, druhý imatrikulačný doklad - kópia si študenti ponechajú a predložia ho zamestnávateľovi pri nástupe do zamestnania).

• 1x potvrdený certifikát o úrovni znalostí nemeckého jazyka (ten-to certifikát je platný, ak je potvrdený učiteľom na škole, profesorom univerzity, jazykovou školou, Goetheho inštitútu, prekladateľskou agentúrou).

Tlačivo žiadostí a jazykový certifikát nie je možné xeroxovať (kopírovať) ani scanovať. Platné sú len originálne žiadosti a jazykových certifikátov, nakoľko je obmedzený limit. Imatrikulačný doklad je povolené xeroxovať.

Kompletné žiadosti študentov bez prísľubu nemeckých zamestnávateľov môžu zasielať **iba kontaktné osoby** vysokých škôl a univerzít určenému zamestnancom ústredia práce v termíne **do 15. 01. 2005**.

Žiadosti, ktoré budú kopirované a budú zasielané študentmi a nie kontaktnou osobou priamo na ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, **nebudú akceptované!!!**

Konkrétné ponuky pracovných miest pre konkrétnych študentov, ktoré dostane ústredie práce z Centrály pre sprostredkovanie práce v Bonne, budú zasielané zamestnancom ústredia práce sociálnych priamu na adresu študentov. Študenti oznamia obratom na priloženom tlačive či prijímajú alebo neprijímajú ponúkané pracovné miesto.

Úspešnosť sprostredkovania letnej brigády závisí od záujmu/ponúk nemeckých zamestnávateľov, a teda Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava nemôže toto sprostredkovanie garantovať!!!

Zahraniční študenti postupujú nasledovne: podklady na uchádzanie sa o zamestnanie pre slovenských študentov študujúcich na VŠ/univerzitách mimo územia SR sú k dispozícii na požiadanie na ústredie práce (do 15. 12. 2004) a konečný termín predloženia potrebných podkladov je 15. január 2005.

PRACOVNO-PRÁVNE VZŤAHY

Pracovný čas, odmeňovanie a ostatné pracovné podmienky sa riadia podľa tarifných zmlúv a pracovnoprávnych predpisov platných v SRN. Pri nástupe do zamestnania študent musí počítať s tým, že mzda stanovená za vykonanú prácu sa vypláca

ku koncu mesiaca. Náklady za ubytovanie a stravu v prvom mesiaci pobytu si hradí študent z vlastných finančných prostriedkov. Okrem toho je potrebné doniesť potvrdenie o imatrikulácii pre zamestnávateľa, ktorý ho potrebuje pri výpočte zrážok z platu.

PRACOVNÉ POVOLENIE, VÍZUM

Podľa nemeckého zákona o pracovnom poriadku (ArGV) § 9, ods. 9, zahraničný študent, ktorému bolo sprostredkovane zamestnanie počas letných prázdnin na dobu 3 mesiacov Centrálu pre sprostredkovanie práce Bonn nepotrebuje pracovné povolenie a pracovné vízum na zamestnanie. Vycestuje na základe pracovnej ponuky, ktorú dostane prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava.

POVINNOSTI ŠTUDENTOV

Pred nástupom do zamestnania je potrebné, aby sa študent kontaktoval so zamestnávateľom a oznámil mu termín nástupu do zamestnania. Druhý imatrikulačný doklad predloží študent zamestnávateľovi pri nástupe do zamestnania. Študent je povinný sa do 8 dní od príchodu do SRN prihlásiť na miestnych úradoch alebo na úrade pre cudzineckú policiu a požadovať o povolenie na pobyt v SRN. Ako študent podlieha daní z príjmu. So všetkými otázkami, ktoré sa týkajú daní z príjmu na príslušný finančný úrad v SRN.

ZDRAVOTNÉ POISTENIE

Študent počas letnej brigády nie je zákonne zdravotne poistený v SRN, a preto je potrebné, aby si nechal v príslušnej zdravotnej poistovni potvrdiť formulár E111, s ktorým vycestuje do SRN, aby mu mohol byť uhradené prípadné náklady spojené so zdravotnou starostlivosťou poskytnutou v SRN.

UBYTOVANIE, CESTOVNÉ NÁKLADY

Náklady na cestovné si študent hradí sám. Nakoľko v SRN je problém nájst' si vhodné ubytovanie, v niektorých prípadoch je ubytovanie poskytované zamestnávateľom alebo je zamestnávateľ pri jeho hľadaní nájomocný.

LEKÁRSKE VYŠETRENIE

Pre prijatie do zamestnania v SRN sa vo všeobecnosti lekárske vyšetrenie nevyžaduje. V niektorých odvetviach (gastronomia a spracovanie potravín) je však potrebné absolvovali lekárske vyšetrenie na príslušnom mieste v SRN. Náklady na zdravotné vyšetrenie si študent hradí sám.

PhDr. Daniela Palačáková, poverená riadením ŠSC PU